

Talousarvio 2025

sekä taloussuunnitelma 2026–2027

Sisällysluettelo

1	Esipuhe	1
2	Espoo-tarina 2021–2025	4
3	Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelma 2020–2025	25
4	Talousarvion yleisperustelut ja toimintaympäristö	48
4.1	Suomen talouskehitys	49
4.2	Aluetalouden näkymiä Helsingin seudulla	49
4.3	Espoon toimintaympäristö	51
4.4	Kaupunkitasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan lähtökohtia	57
4.5	Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta - Espoon ilmastosuunnitelma	58
5	Talousarvio ja taloussuunnitelma	64
5.1	Taloussuunnitelman perusteet	65
5.2	Taloudelliset lähtökohdat	65
5.3	Tuloslaskelma	72
5.4	Rahoituslaskelma	73
5.5	Peruskaupunki	76
6	Espoo-konsernin talous	78
7	Käyttötalousosa	92
7.1	Valtuusto	93
7.1.1	Valtuusto	94
7.1.2	Keskusvaalilautakunta	95
7.1.3	Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus	95
7.1.4	Kaupunginhallitus	95
7.1.5	Sisäinen tarkastus	96
7.2	Konsernihallinto	97
7.2.1	Konsernihallinto yhteiset	100
7.2.2	Rahoitus ja talous	101
7.2.3	Henkilöstö	102
7.2.4	Hallinto- ja lakiasiat	104
7.2.5	Strategia ja kehittäminen	106
7.3	Elinvoiman tulosalue	108
7.3.1	Elinvoiman tulosalueen yhteiset ja elinkeino -tulosyksikkö	110
7.3.2	Kulttuurilautakunta	112
7.3.3	Liikuntalautakunta	118
7.3.4	Työllisyyspalvelut	124
7.4	Kasvun ja oppimisen toimiala	126
7.4.1	Kasvun ja oppimisen lautakunta	129

	7.4.2	Svenska rum -lautakunta	142
	7.4.3	Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset	148
7.5		Kaupunkiympäristön toimiala	149
	7.5.1	Tekninen lautakunta	153
	7.5.2	Kaupunkisuunnittelulautakunta	159
	7.5.3	Ympäristö- ja rakennuslautakunta	161
	7.5.4	Joukkoliikenne-palvelualue	165
	7.5.5	Kaupunkiympäristön esikunta	168
	7.5.6	Tilapalvelut-liikelaitos	171
	7.5.7	Suurpellon taseyksikkö	182
	7.5.8	Tapiolan taseyksikkö	184
	7.5.9	Urheilupuiston taseyksikkö	188
8		Tuloslaskelmaosa	191
	8.1	Peruskaupungin tuloslaskelma	193
	8.2	Verot ja valtionosuudet	193
	8.3	Rahoitustulot ja -menot	195
	8.4	Rahastojen käyttösuunnitelma	196
9		Investointiosa	201
	9.1	Peruskaupungin investoinnit	202
	9.2	Aineettomat hyödykkeet	203
	9.3	Maa- ja vesialueet	204
	9.4	Kiinteät rakenteet ja laitteet	205
	9.5	Koneet ja kalusto	211
	9.6	Muut aineelliset hyödykkeet	212
	9.7	Osakkeet ja osuudet	212
10		Rahoitusosa	213
11		Liitteet	216
	11.1	Liite 1: Talousarvion sitovuus ja seuranta sekä noudattamista koskevat ohjeet	217
	11.2	Liite 2: Kaupungin investointiohjelma ja investoinnit projekteittain	223

1 Esipuhe

Kestävä talous, kestävä tulevaisuus

Espoon keskeinen tavoite on ollut kehittää Espoota asukaslähtöisesti siten, että kaupungin kasvu on kestävää kaikilla kestävyiden osa-alueilla: taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Päämääränä haastavassa työssä on taata nykyisille ja etenkin tuleville sukupolville vähintäänkin yhtä hyvät tai paremmat elämisen mahdollisuudet kuin meillä on tähän saakka ollut. Toinen johtava periaate ollut se, että Espoo-tarinaa tehdään yhdessä. Espoon paras voimavara on sen asukkaat, yhdistykset, oppilaitokset, toimijat ja yritykset itse.

Tänä syksynä esitän 14. talousarvioehdotukseni luottamushenkilöiden käsittelyyn. Näiden vuosien aikana, jolloin olen itse saanut talousarvion valmistelijana toimia, on Espoon väkiluku kasvanut yli 66 000 asukkaalla. Lapsia on syntynyt peräti 42 600! Espoon kasvu on aina perustunut siihen, että lapsia ja nuoria on paljon. Minun elämäni aikana Espooseen on syntynyt yli 150 000 lasta. Perheet muuttavat Espooseen töiden ja osaamisen perässä. Minusta Espoon suurin haaste on edelleen järjestää kaikille lapsille hyvät koulu- ja harrastuspolut, luonnonläheistä ja turvallista ympäristöä unohtamatta.

Olemme tehneet isoja investointeja kestävään tulevaisuuteen: 1700 infrahanketta, joista keskeisimmät länsimetro ja pikaraitiotie. Olemme rakentaneet tai peruskorjanneet 24 päiväkotia ja 29 koulua. Samaan aikaan Espoon ilmastopäätöt ovat laskeneet ja tavoitteemme olla hiilineutraali vuonna 2030 on varsin realistinen.

Parhaillaan Espoo on mukana Euroopan innovaatiopääkaupunkikisan finaaliissa sekä ainoana suomalaisena kaupunkina globaalissa Smart City Awards -finaaliissa. Olen ylpeä kotikaupungistani ja siitä, että hyvä työmme on huomattu muuallakin. Teemme työtämme vastuullisesti, kestäviä ratkaisuja etsien ja aidosti innovaatioita hakien.

Haasteet eivät ole vähenemässä. Valtionosuusjärjestelmän uudistus, talouden yleinen epävarmuus ja kaupungin kasvu ovat Espoolle ja myös tulevalle kaupunginjohdajalle keskeisiä kysymyksiä. Espoon oman kasvun lisäksi Espoon vastuu koko suomen kansantalouden tasapainottamisesta kasvaa koko ajan.

Tulevaisuus on täynnä mahdollisuuksia. Innovaatiokulttuuristaan ja edelläkävijyydestä tunnetussa Espoossa ratkaisuja varmasti löytyy.

Johdanto

Yleinen taloustilanne ja toimintaympäristön muutokset ovat olleet vahvasti läsnä taloussuunnitelmaa laadittaessa. Talouskasvun epävarmuus näkyy kuluvana vuonna verotulojen pienentymisenä ja on haastavaa arvioida, miten verotulot ja suhdanneriippuvaiset tulot kehittyvät seuraavien vuosien aikana. Sote- ja pelastustoimen uudistus muutti kaupunkien rahoitus pohjaa ja erityisesti Espoolle muutos on ollut merkittävä. Uudistuksen myötä Espoon verorahoitusta on leikattu huomattavasti

enemmän mitä ns. sote-palvelujen kulut olivat. Yli-suurta kunnallisveron leikkausta on osin kompensoitu muutosrajoittimella, joka on osa peruspalvelujen valti-onosuutta. Muutosrajoitin on kuitenkin täysin staattinen, siihen ei kohdisteta indeksikorotuksia eikä siinä huomioida saamatta jääneiden verotulojen kasvua.

Taloussuunnitelma on laadittu vastuullisesti ja siinä on huomioitu kattavasti palveluiden järjestämisen tarpeet, kuten asiakas- ja palvelutarpeen määrän kasvu. Palveluiden järjestämiseen käytetään ensi vuonna 1 614 milj. euroa, mikä on 90 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Ilman TE-uudistuksen rahoitusta, kasvu on 45 milj. euroa.

Espoon kunnallisveroprosentti ensi vuodelle on 5,3. Verorahoituksen arvioidaan kasvavan 91 milj. eurolla, ollen n. 1 312 milj. euroa. Vuonna 2025 vuosikate tulee olemaan n. 266 milj. euroa ja tilikauden tulos 54 milj. euroa. Vuosikatteen ja tilikauden tuloksen arvioidaan nousevan hieman seuraavina vuosina, mikäli yleinen talouskehitys lähtee kasvuun. Lukujen vertailtavuutta kuluvaan vuoteen haastaa vuoden alusta voimaan tuleva TE-uudistus ja valtakunnalliset muutokset veroperusteissa.

Espoon kaupunki investoi vuonna 2025 355 milj. eurolla ja taloussuunnitelmakauden 25-27 aikana 1 075 milj. eurolla. Espoo-konserni investoi vuonna 2025 n. 534 milj. eurolla ja investoinnit jatkuvat vahvana myös seuraavat vuodet. Investoinnit painottuvat kouluihin ja päiväkoteihin. Investointien lähtökohtana on valtuuston hyväksymä investointiohjelma ja keväällä 10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessissa tunnistetut prioriteettikohdat.

Espoolla on iso rooli koko Suomen talouden moottorina. Espoo kasvaa suhteellisesti eniten kaikista Suomen kaupungeista. Valtakunnallisesti syntyvyys on laskussa, mutta Espoossa lasten ja nuorten määrä kasvaa. Tämä luo elinvoimaa ja kilpailukykyä Espoolle ja koko Suomelle. Vuonna 2022 Espoosta saadut tuloverot olivat 1,7 miljardia euroa eli 11,4 prosenttia valtion saamasta ansiotulo- ja yhteisöverosta. Summa on valtava ja korostaa Espoon merkitystä koko Suomen taloudelle.

Ensi vuonna alkaa uusi valtuustokausi ja Espoo-tarinan päivitys tulee ajankohtaiseksi. Ensi vuonna päättyy myös TakE-ohjelma, joka on antanut hyvät tavoitteet ja suuntaviivat taloutemme kestävyydelle. Kuntien rahoitusjärjestelmän seuraava uudistus on käynnistynyt ja viimeisimmän tiedon mukaan uudistus tulee lausuttavaksi kaupungeille ensi vuonna ja voimaan vuoden 2027 alusta. Uudistuksella on merkittävä vaikutus kasvavan kaupungin investointien rahoituskykyyn sekä palveluiden järjestämisen rahoitukseen, erityisesti taloussuunnitelmakauden 2025-2027 jälkeen.

Tulevien muutosten vaikutuksista tiedämme ensi vuoden kuluessa enemmän. Tästä syystä investointiohjelma on valmisteltu taloussuunnitelmakaudelle 2025-2027 ja vuosien 2028-2034 osalta tilannekuvaksi, jossa on huomioitu voimassa oleva investointiohjelma, tunnistetut investointitarpeet sekä erikseen esille nostetut päivä- ja koulukohteet. Nähtävissä on, että vuosikatteen

riittävydessä suhteessa investointitasoon on olennaisia riskejä ja investointiohjelman mukainen investointikatto 250 milj. euroa / vuosi olisi ylittymässä.

Yksityisen palvelutuotannon osuus varhaiskasvatuksessa ei ole valtuuston asettamalla tavoitetasolla ja tarvitsemme sen nostamiseksi vahvan ohjelman, jota kaupunginjohtaja johtaa. Varhaiskasvatuksen työvoiman saatavuutta parannamme Suomen hallituksen ja kuuden suurimman kaupungin allianssiyhteistyöllä. Siinä kehitetään ja pilotoidaan malli kaupunkien varhaiskasvatuksen alan työntekijöiden kouluttamiseksi. Yksityisellä varhaiskasvatuksella on merkittävä vaikutus tulevaan investointiohjelmaamme erityisesti kaudelle 2028-2034. Tilannekuvaa vuosien 2028-2034 investoinneista on siten

syystä tarkentaa, kun tiedot mm. valtionosuusuudistuksen vaikutuksesta ja suunnitelmat yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden kasvattamisesta ovat päätöksen teon käytettävissä.

Jukka Mäkelä
Kaupunginjohtaja

2 Espoo-tarina 2021–2025

Valtuuston 25.10.2021 hyväksymä

2.1 Johdanto

Espoo-tarina on päivitetty valtuustokaudelle 2021–2025. Espoo-tarina on yhteinen suunnitelmamme, miten paras mahdollinen Espoon tulevaisuus rakennetaan. Se kertoo, mistä olemme tulossa, missä olemme ja minne olemme menossa.

Espoo-tarina on kaupungin toimintaa ja kehittämistä ohjaava strategia. Espoo-tarina ohjaa tulostavoitteiden laadintaa. Tulostavoitteet hyväksytään vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

2.2 Strategiaperusta

Espoon visio

Verkostomainen viiden kaupunkikeskuksen Espoo on vastuullinen ja inhimillinen edelläkävijäkaupunki, jossa kaikkien on hyvä asua, oppia, tehdä työtä ja yrittää, ja jossa espoolainen voi aidosti vaikuttaa.

Espoon arvot ja toimintaperiaatteet

Espoo on asukas- ja asiakaslähtöinen.

Espoossa on tärkeää, että arki sujuu. Espoon parhaat voimavarat ovat asukkaat, yhteisöt ja yritykset. Asukkaiden aktiivinen osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja yhteistyö kumppaneiden kanssa takaavat tulokselliset ja asukkaiden tarpeisiin vastaavat palvelut.

Espoo on vastuullinen edelläkävijä.

Edelläkävijyys merkitsee ennakkoluulottomuutta ja luovuutta, avoimuutta, nykyisen kyseenalaistamista ja rohkeutta tehdä asioita uudella tavalla. Edelläkävijyyteen sisältyy tutkimuksen ja kansainvälisen kokemuksen hyödyntäminen, kokeilut ja myös niihin liittyvien epäonnistumisten kestäminen. Kehitämme Espoota taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästi.

Espoo on oikeudenmukainen.

Toimimme avoimesti, oikeudenmukaisesti, tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti, inhimillisesti ja suvaitsevasti.

Espoo profiloituu vetovoimaisena edelläkävijänä

Espoo profiloituu Suomen turvallisimpana ja elinvoimaisimpana sivistyksen, osaamisen, innovaatioiden ja yritystoiminnan kansainvälisenä edelläkävijäkaupunkina. Espoossa luonto on lähellä kaikkia. Pidämme huolta luonnon monimuotoisuudesta ja saavutamme hiilineutraaliuden vuonna 2030 määrätietoisella kumppanuustoiminnalla yritysten, korkeakoulujen ja muiden yhteisöjen sekä kuntalaisten kanssa.

Kaupungin rooli koronan ja sote-uudistuksen jälkeen vaatii erityistoimenpiteitä

Korona ja sote-uudistus muuttavat merkittävästi Espoon toimintaa ja roolia. Kaupunkina varaudumme tähän vuosina 2021–2022 siten, että määrätietoisesti poistamme koronan aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia ja valmistaudumme toiminnan suuntaamiseen elinvoimatoimiin ja sivistykseen.

Koronan vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin ja oppimiseen sekä perheiden jaksamiseen. Osana Restart Espoo -ohjelmaa tehdään määräraikainen panostus koulukohtaisiin opetuksen resursseihin, oppilashuoltoon ja mielenterveyspalvelujen vahvistamiseen oppimisvelan purkamiseksi ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Perheiden arjen sujuvuuteen ja lapsiperheköyhyyden torjuntaan panostetaan. Seuroja ja yhdistyksiä tuetaan määräraikaisella panostuksella, jotta etenkin lapset ja nuoret saadaan aiempaa aktiivisemmin harrastusten pariin. Kaupungin erityinen tavoite on nuorisotyöttömyyden nopea alentaminen.

Koronan torjumisesta siirretään toimenpiteet perustointojen kehittämiseen. Nyt on keskityttävä hoitoterveystieteen ja peruspalveluihin. Hoitojonoja puretaan kaikkia vaihtoehtoja käyttäen. Kaupunki luo monipuolisen yhteistyön avulla perustaa tulevaisuuden työlle ja uusien työpaikkojen synnylle. Erityinen kohde on korkean osaamisen alojen ja sitä tukevien palvelujen vahvistuminen Espoossa. Espoon kaupunki varmistaa riittävän työvoiman saatavuuden ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla tuetaan henkilöstön jaksamista ja hyvinvointia.

Espoon tavoitteena on sote-uudistuksen sujuva toimeenpano siten, että palvelujen toimivuus muutostilanteessa turvataan. Kaupunki lisää yhteistyötä kolmannen sektorin ja järjestöjen kanssa hyvinvoinnin edellytysten lisäämiseksi. Muutoksessa pitää kaikin keinoin kiinnittää huomiota Espoon edunvalvontaan kasvavan kaupungin sekä hyvinvointialueen tehtävissä ja rahoituksessa. Kaupunki selvittää tarkoituksen mukaiset tavat luopua hyvinvointialueen sote-palveluissa käytettävien kiinteistöjen omistamisesta. Kaupungin hallinto ja tukipalvelut sopeutetaan uutta organisaatiota vastaavaksi.

2.3 Valtuustokauden tavoitteet vuosille 2021–2025

Valtuuston asettamista valtuustokauden tavoitteista johdetaan vuosittain kaupungin ja toimialojen tulostavoitteet ja määritellään niille täsmälliset mittarit. Mittarit esitetään vuosittain talousarvion yhteydessä. Toimenpiteitä täydennetään ja tarkennetaan tarvittaessa valtuustokauden aikana.

Tavoite 1. Espoo on oppimisen ja sivistyksen kärki-kaupunki

Espoosta tehdään Suomen paras kaupunki lapsille, nuorille, lapsiperheille ja aikuisopijoille. Espoo kehittää

kulttuurista kestävyystään esimerkillisenä Unescon Learning City -yhteisönä. Turvaamme opetuksen ja varhaiskasvatuksen laadun ja nostamme varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Espoo on jatkossakin Suomen johtava oppimiskaupunki ja oppimistulokset ovat Suomen parhaat sekä perusopetuksessa että toisen asteen koulutuksessa. Säilytämme Espoon perusopetuksen lisätunnit vähintään nykytasolla. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Oppilaiden ja koulujen erilaiset tarpeet tunnustetaan ja kaikkien oppimista edistetään opetuksen eriyttämisellä sekä riittäväällä erityisellä tuella. Toisen asteen koulutuspaikkoja lisätään. Kiusaamiseen ja väkivaltaan on nollatoleranssi.

Tuemme korkeakoulukampusten kehittymistä vahvoiksi innovaatio- ja osaamiskeskittymiksi. Kampuskehityksen kohteina ovat Otaniemen lisäksi Leppävaara ja Kivenlahti. Näille kaikille alueille asetamme elinvoiman ja kaupunkikehityksen kumppanuustoiminnan erityistavoitteet. Opiskelijat viihtyvät ja haluavat jäädä Espooseen. Espoon kirjastojen palvelut ja niiden saavutettavuus ovat edelleen maailman parhaiden joukossa. Kulttuuri on vahvasti läsnä espoolaisten arjessa laadukkaiden toimijoiden sekä kaupunkirakenteeseen sijoitetun kulttuurin kautta. Espoossa on yliverlainen arkielämäkokemus. Tärkeänä tavoitteena on, että jokaisella espoolaisella nuorella on vähintään yksi mieluisa harrastus. Toteutamme Urheilupuiston jalkapallostadionin sekä tilat kaupunginteatterille kulttuurikeskuksen yhteyteen.

Tavoite 2. Espoo toteuttaa palveluja koko espoolaisen yhteisön voimin

Espoosta tehdään Suomen paras kaupunki lapsille, nuorille, lapsiperheille ja aikuisoppijoille. Espoossa palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkiorganisaatio. Yritykset, järjestöt ja muut yhteisöt ovat osa innovatiivisesti toimivaa kaupunkiekosysteemiä ja palvelutuotantoa. Edistämme Kaupunki Palveluna -monituottajamallin toteutumista kaupungissa. Palvelujen kehitystyötä leimaa uutta luova innostus ja moninaisten rajojen rikkominen sekä elinvoimaisuuden vahvistaminen myös teknologisen kehityksen, taiteen, huippu-urheilun ja yritystoiminnan yhteistyön avulla. Etsimme aktiivisesti kumppaneita ja yrittäjiä toteuttamaan merelliseen Espooseen ja Rantaraitille monipuolisia palveluja. Aktiivimme ravintolakulttuurin kehitystä eri puolilla Espoota.

Espoo on hyvä paikka ikääntyneille. Laadukkaat kulttuuri- ja liikuntapalvelut, ulkoilumahdollisuudet sekä vanhenevan väestön oma järjestötoiminta ja yksityiset palvelut tukevat ikääntyneiden hyvinvointia, kotona-asumista ja sosiaalisia kohtaamisia. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö sujuu saumattomasti. Kun sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsee, niitä myös saa. Kehitämme tiedolla, data-analyysillä ja vaikuttavuudella johtamista. Espoo kumppaneineen on aktiivinen digitaalisuuden, robotiikan, tekoälyn ja muun teknologian hyödyntäjä läpi toimintaprosessien. Edistämme yhteiskunnallisia innovaatioita, asukas-, asiakas- ja

kumppanuusperustaisuutta, palvelutuotannon vaikuttavuutta, tuottavuuden parantamista sekä kustannussäästöjen aikaansaamista. Digitalisaatiota hyödyntäen lisäämme toimintamme avoimuutta, kehitämme uusia alustamaisia ratkaisuja ja nopeutamme palveluprosesseja. Otamme huomioon myös ne, jotka eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluita.

Espoo kokoaa kaupungin oman hallinnon, asukkaiden- ja asiakkaiden sekä yhteistyökumppanien käyttöön eri alueiden suunnitelmallista kestävästä kehityksestä tukemaan tietomateriaalin. Tästä kehitetään Espoon aluemalli, jossa digitaalisesti esitetään faktat sekä havainnollistetaan alueen nykytila, vahvistettujen kaavojen mahdollistamat muutokset, suunnitellut investoinnit ja muutokset palveluverkostoon sekä pitemmän aikavälin tavoitteita.

Kaavoituksen ja rakentamisen kuntakohtaista sääntelyä puretaan laatua vaarantamatta samalla kun alueille asetetaan aiempaa selkeämmin toiminnallisia tavoitteita. Teetämme analyysit, miten kaavoitus- ja lupaprosessin sekä maankäyttösopimusten valmistelua voidaan nopeuttaa ja käsittelyaikoja lyhentää. Toimenpiteet tuodaan kaupunginhallituksen päätettäväksi. Vahvistetaan asukkaiden osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta kaikessa kaupungin toiminnassa Espoon osallisuusmallia toteuttaen ja edelleen kehittäen.

Tavoite 3. Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen

Valtuustokauden aikana toimeenpanemme Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus ja sopeutusohjelman (TakE). Ohjelman tavoitteena on menojen ja tulojen tasapainoon saaminen, investointitasen laskeminen lähemmäksi tulorahoituskykyä ja kunta-valtio -kustannusjakosuhteen oikeudenmukaistaminen Espoon osalta. Kaupungin resurssien käytön optimoimiseksi arvioidaan kaupunkikonserniin kuuluvat toiminnot. Kaupungin investointikyky ja -tarpeet on arvioitava ja on varauduttava sote-uudistuksen seurauksena investointikaton laskemiseen. Espoon kunnallisveroa ei nosteta sote-uudistuksen yhteydessä.

TakE-ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet päivitettiin sote- ja pelastustoimen uudistuksen vaikutusten osalta keväällä 2022 siten, että ohjelma parantaa Espoon kykyä sopeutua uudistuksen aiheuttamiin taloudellisiin muutoksiin. Samassa yhteydessä arvioitiin TakE-ohjelman kipukohdat. Ohjelman tavoitteet kaupungin talouden tasapainottamisesta ja velkaantumisen kääntämisestä laskuun pidettiin ennallaan. Valtuusto päätti 13.6.2022 päivitetystä TakE-ohjelmasta.

Tavoite 4. Espoo on kansainvälisesti vetovoimainen yrittäjyys- ja innovaatiopääkaupunki

Espoo vahvistaa asemaansa Pohjois-Euroopan kansainvälisesti kiinnostavimpana ja vetovoimaisimpana osaamisen sekä tieteen, taiteen ja talouden innovaatiokeskuksena. Tässä kumppaneillamme, etenkin Aalto-yliopistolla, VTT:llä ja yrityksillä on keskeinen rooli. Espoo profiloituu Pohjoismaiden parhaana startup-yrittäjyyden

ja kasvuyritysten sijaintikaupunkina, jota tukemaan kehitämme kasvuyritys-kampuksen yhdessä kumppaneiden kanssa.

Teemme aktiivisen kumppanuustoiminnan avulla yritysten ja osaajien ”houkuttelevuusohjelman”, jonka tavoitteena on myös vahvistaa Espoon tulopohjaa. Espoo tarjoaa huippuosaajille ja heidän perheilleen parhaan paikan asua. Asetamme tavoitteeksi, että Espoo on Pohjoismaiden paras paikka expat-työntekijöille. Espoossa on riittävästi englanninkielisiä varhaiskasvatus- ja koulupaikkoja. Espoon kolmas palvelukieli on englanti. Kansallisen elvytysrahoituksen ja EU-rahoituksen hakeminen korostuu erityisesti vihreän siirtymän ja digitalisaation edistämiseksi, jossa Espoo yhdessä yritysten ja tiedeyhteisöjen kanssa on vahva toimija. Espoo kehittyy ja oppii kansainvälisessä yhteistyössä. Työllisyyttä edistämme asiakas- ja yritysälähtöisesti kohdennetuilla palveluilla.

Tavoite 5. Espoo on viihtyisä, turvallinen ja luonnonläheinen kotikaupunki

Kestävä kasvu, asukkaat ja liikkuminen

Espoota rakennetaan asukas- ja asiakasälähtöisesti viihtyisäksi ja turvallisesti kotikaupungiksi. Espoon kasvu on taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä. Ehkäisemme alueellista ja myös alueiden sisäistä segregatiota. Parannamme ennaltaehkäisevää toimintaa, jotta raskaampien palveluiden tarve vähenee. Espoo saavuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals, SDG) edelläkävijänä sekä kehittyä ja jakaa kestävän kehityksen osaamista kansallisissa ja kansainvälisissä kaupunkiverkostossa. Kestävät ja älykkäät kaupunkiratkaisut lisäävät arjen ja liikkumisen sujuvuutta. Jokaisella espoolaisella on hyvät mahdollisuudet tehdä kestäviä valintoja arjessaan ja vaikuttaa lähiympäristöönsä.

Lopetamme vastakkainasettelun julkisen liikenteen kehittämisen ja yksityisautoilun välillä, molempia tarvitaan. Liikenteen päästöjä vähennetään. Panostukset näkyvät esimerkiksi joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamisessa sekä yksityisautoilussa etenkin sähköautojen käytön nopeana lisääntymisenä. Arjen turvallisuutta parannetaan monialaisella yhteistyöllä siten, että Espoo on Suomen turvallisimman kaupunki.

Pientalorakentamisen edellytysten vauhdittaminen

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan (POKE) pientalovaltaisten alueiden asemakaavoitukseen osoitetaan riittävät resurssit sekä samalla varmistamme suunnitellun rakentamisen raiteiden varteen ja riittävät työpaikkatontit. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia pientaloalueita toteutetaan erityisesti POKE-alueella yhdessä kumppaneiden kanssa. Luomme edellytykset pientalokylien ja kaupunkipientaloalueiden toteuttamiselle uudentyyppisinä yhteistyöhankkeina. Nämä toimivat myös kansainvälisinä esimerkkeinä.

Kestävän rakentamisen edelläkävijä ja elävien keskustojen vauhdittaminen

Varmistamme monipuoliset ja omaleimaiset alueet, joilla on myös pientaloja, viihtyisää kerrostaloasumista ja riittävästi työpaikkatontteja. Hyvien liikenneyhteyksien varteen rakentuvat tiiviit kaupunkimaiset alueet ovat eläviä ja houkuttelevat palvelualan yrityksiä. Suunnittelussa ja rakentamisessa korostetaan kestävän kehityksen periaatteita ja kiinnitetään huomiota rakennusten elinkaaripäästöihin.

Lähiluontoa hyödynnetään liikkumisen ja hyvinvoinnin lähteenä. Espoossa lähiluonto on kaikkien saavutettavissa. Olemme edelläkävijä kasvavan kaupungin ja monimuotoisen luonnon yhteensovittamisessa. Espoo tekee kartoituksen kaupungin toiminnan luontovaikutuksista. Luonnon monimuotoisuustyö on koko espoolaisyhteisön yhteinen asia. Espoon kaupunkikehitys on luonnon monimuotoisuudesta huolehtivaa, sitä elvyttävää ja lisäävää. Laadimme tiekartan luonnon monimuotoisuuden elpymiseksi ja kokonaisuheikentämättömyyden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä.

Tavoite 6. Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä

Espoo toimii aktiivisesti ilmastomuutoksen torjunnassa, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa ja on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Espoo sopeutuu ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Yhteistyö yliopistojen, tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja yritysten kanssa tuottaa ratkaisuja, joiden hiilikädenjälki on merkittävä ja auttaa ratkaisemaan globaalia ilmastohaastetta. Espoo edistää uusia lähienergiatuotannon ratkaisuja ja selvittää edellytykset pienydinvoiman sijoittamiseksi kaupungin alueelle. Kaupungille laaditaan ilmastomuutoksen torjunnan tiekartta, joka kuvaa Espoon kaupungin oman sekä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa tehtävän yhteistyön hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Tiekartta pohjautuu Kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelmaan (Sustainable Energy & Climate Action Plan, SECAP) ja Kestävä Espoo-ohjelmaan. Tiekartan pääperiaatteet tuodaan valtuuston päätettäväksi vuoden 2022 aikana. Jatkossa tiekartan toteutumista tarkastellaan ja arvioidaan sen toimenpiteiden riittävyyttä suhteessa hiilineutraaliustavoitteen sekä asetetaan puuttuvat toimet tavoitteen saavuttamiseksi.

Tavoite 7. Espoo on Suomen paras kotouttaja

Elinvoimaisuudesta, työvoiman saatavuudesta ja sosiaalisesti kestävästä kehityksestä huolehditaan houkuttelemalla osaajaperheitä muuttamaan Espooseen sekä kohtamalla maahanmuuttajien kotoutumista ja nopeuttamalla työllistymistä. Espoo toimeenpanee tehokkaasti alkuvaiheen kotouttamisohjelman, jonka tarkoituksena on oppia suomen tai ruotsin kieli sekä päästä koulutukseen tai osaamista vastaaviin töihin. Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimistulosten ero kantaväestöön puolitetaan valtuustokauden aikana.

oppimistuloksia nostamalla. Maahanmuuttajataustaisten naisten työllisyysaste nostetaan kohti pohjoismaista tasoa. Maahanmuuttajien osaamiskeskuksen keskeisin tavoite on työllistyminen yksityisen sektorin työpaikkoihin.

2.4 Poikkihallinnolliset kehitysohjelmat

Poikkihallinnolliset kehitysohjelmat ovat yhteistyöalustoja, joissa kehitetään kokeillen ja pilotoiden innovatiivisia ratkaisuja Espoo-tarinan mukaisesti yhdessä kumppanien kanssa. Työn vaikuttavaan toteutukseen haetaan ulkoista rahoitusta kansallista lähteistä ja EU-ohjelmista. Valtuustokauden poikkihallinnolliset kehitysohjelmat päättyvät keväällä 2025.

Elinvoimainen Espoo

- käynnistää Espoon alueella kokeilujen ja kumppanuuksien avulla strategisesti entistä paremmin kaupungin elinvoimaa lisääviä ja vetovoimaa kasvattavia toimintoja,
- kokeilee ja kehittää toimintamutoja siten, että kaupunki kumppaneineen profiloi Espoon innovatiiviseksi tulevaisuuden työn kaupungiksi, jossa korkean osaamisen alat vahvistuvat ja kasvavat sekä jossa syntyy monipuolisesti niitä tukevien ja niiden tarvitsemien alojen uusia työpaikkoja,
- edistää jaideoi uusia toimintatapoja, jotka parantavat ja sujuvoittavat nuorten, pitkäaikaistyöttömien, osatyökykyisten ja maahanmuuttajien työllistymistä,
- sparraa elinvoima-tulosalueen kehittymistä kaupungin kaikkea toimintaa innovatiivisesti ja laadullisesti kehittäväksi toiminnaksi,
- monipuolistaa ja vahvistaa osallistavaa asukas- ja kumppanuustoimintaa.

Hyvinvoiva Espoo

- ideoi moninaisia tapoja ja edistää toimintamalleja korona-aikana syntyneen hoitovelan purkamiseksi ja mielenterveysongelmien hoitamiseksi sekä ennaltaehkäisemiseksi,
- kehittää sote-uudistuksen sujuvaa toimeenpanoa tukevia kaupungin toimintoja, yhteistyötä järjestöjen ja koko kolmannen sektorin kanssa sekä kuntalaisten omaehtoista toimintaa ja muuta hyvinvointia edistävää työtä, kuten liikunnan, kulttuurin ja nuorisotyön edellytyksiä edistää espoolaisten terveyttä ja onnellisuutta,
- ideoi ja ohjaa viestintää ja toimintatapoja, joilla vahvistetaan asukas- ja asiakaslähtöisyyttä, edistetään henkilökunnan saatavuutta sekä tuetaan henkilökunnan ja kuntalaisten toimintaa sote-uudistuksen toimeenpanossa.

Kestävä Espoo

- toteuttaa laajana kumppanuusyhteistyönä innovatiivisia paikallisia kestäviä kaupunkiratkaisuja, jotka toimivat globaaleina esimerkkeinä hiilineutraaliuden saavuttamisessa ja luonnon monimuotoisuuden suojelussa,
- kehittää ja levittää toimintatapoja, jotka avaavat Espoota, sen kehittyviä alueita ja luontoratkaisuja, entistä kiinnostavammaksi tutkimus- ja kehittämisalueeksi yrityksille ja tutkimuslaitoksille,
- kokoaa kaupungin oman ja Espoo-yhteisön kanssa tehtävän ilmastotyön tiekartaksi, tarkastelee ja vahvistaa sen hiilikädenjälkivaikutusta sekä tukee merkittäväällä tavalla Espoo-tarinan hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista,
- vahvistaa osaltaan kestävän kehityksen kaikkia osa-alueita koko kaupunkikonsernin toiminnassa ja luo ratkaisuja YK kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG) saavuttamiseksi Espoossa ja muissa kaupungeissa.

Tapahtumien yhteisöllinen Espoo

- kehittää toimintamutoja ja kokeilee toimintaa, jotka vahvistavat Espoon veto- ja elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä sekä edistävät mm. kulttuuri- ja liikunta-alan koronasta toipumista tapahtumilla,
- edistää yhteisöllisyyttä, paikallisten aktiviteettien lisääntymistä eri puolilla Espoota sekä lisää ja monipuolistaa osallistavaa asukas- ja kumppanuustoimintaa,
- luo mahdollisia esteitä poistaen ja edellytyksiä lisäten perustaa monipuolisille paikallistapahtumille Espoossa sekä suur tapahtumat mahdollistavalle tapahtumakaupunki Espoo -toimintamallille,

- ideoi monipuolisena yhteistyönä muodot ja tapahtumat, joilla juhlistetaan Espoo 50 vuotta kaupunkina -vuotta.

2.5 Espoo – Euroopan kestävin kaupunki

Mistä olemme tulossa?

Espoon ajanlasku alkoi, kun Espoon seurakunta irtautui Kirkkonummen seurakunnasta vuonna 1458. Espoon keskuksesta sijaitseva Espoon tuomiokirkko on pääkaupunkiseudun vanhimpia rakennuksia. Espoo viettää 50-vuotisjuhlavuotta kaupunkina vuonna 2022.

Espoo rakentui Turusta Viipuriin johtavan Kuninkaantien varteen, ja vuonna 1556 kuningas Kustaa Vaasa perusti Kauklahdessa sijaitsevan Espoon kartanon. Siitä Kuninkaantie jatkui Espoon kirkonkylän kautta Bemböleen. Parin kilometrin osuus Bembölestä Träskändan kartanoon on nykyisin viralliselta nimeltään Kuninkaantie.

Espoon kehitys kuvaa Suomea pienoisuudessa. Kehityksestämme löytyvät kaikki samat piirteet kuin Suomenkin kehityksestä: vahva agaraisuus, kartano- ja talonpoikauskulttuuri, alkava teollistuminen ja kaupungistumiskehitys, keskeinen rooli maan kehityksessä sodan jälkeen, voimakas väestönkasvu, hyvinvointiyhteiskunnan rakentuminen ja nykyinen kehitys osana vahvistuvaa, verkostomaista ja kansainvälistä metropolialuetta.

Ensimmäiset 500 vuotta olivat Espoossa hitaan kasvun aikaa. Vasta 1950-luvun alussa asukasmäärämme ylitti 20 000 asukasta. Viimeiset vuosikymmenet Espoo on kasvanut voimakkaasti. Koko Helsingin seudun asukasluku on 1950-luvun alkupuolelta 2,5-kertaistunut nykyiseen noin 1,5 miljoonaan asukkaaseen. Samassa ajassa Espoon väkiluku on yli kymmenkertaistunut.

Valtioneuvosto teki vuonna 1949 päätöksen sijoittaa Teknillinen korkeakoulu Otaniemeen. Otahalli ja Teekkari kylän ensimmäiset rakennukset valmistuivat 1950-luvun alussa Helsingin olympialaisten kisakyläksi. Vuonna 1953 alkoi Tapiolan rakentaminen. Tapiolaa rakennettiin teemalla ”Asuntoja lapsiperheiden tarpeisiin”. Kasvava Espoo rakensi ja lapsiperheet saivat kodit uusista asuintaloista luonnonläheisessä ympäristössä. Samaan aikaan Espoon kielienemmistö muuttui ruotsinkielisestä suomenkieliseksi.

1960-luvulla alkaneeseen suureen maaltamuuttoon Espoo vastasi aluerakentamissopimusten avulla. Sopimukset mahdollistivat uusille asukkaille asunnot, päiväkodit ja koulut. Tapiolan rakentamista seurasivat Länsiväylän varteen rakentuneet Matinkylä-Olari ja Espoonlahti. Junaradan varrella kasvoivat Leppävaara ja Maxi-Market. Espoota ja sen lähiöitä rakennettiin uudisraivaamisen hengessä. Uudet asukkaat olivat aktiivisia, ja monet tänään merkittävät kulttuuriyhdistykset ja urheiluseurat saivat alkunsa. Teknillisen korkeakoulun päärakennus

valmistui 1965 ja Dipoli 1967. Teekkarit muuttivat Otaniemeen. Kaupungin hallinnollinen keskus sijoittui Espoon keskukseen. Espoosta tuli kauppa 1963 ja kaupunki 1972. Espoo oli jo 70-luvun alussa kansainvälisen huomion kohteena, kun Otaniemen Dipoli oli useita vuosia vuokrattuna ulkoministeriölle. Siellä toteutettiin SALT-neuvottelut ja ETYK:n valmisteluvaihe.

1980-luvulla Espoon väestönkasvu oli kahta aiempaa vuosikymmentä maltillisempaa. Espoon kulttuurikeskus ja Espoontori valmistuivat. 1990-luvulla yksinasuminen yleistyi, vanhimpien ikäryhmien osuudet väestöstä kasvoivat ja vieraskielisten määrä alkoi kasvaa. Espoon väkiluvun kasvu on ollut 1990-luvusta lähtien suurista kaupungeista nopeinta. Nuuskion kansallispuisto perustettiin vuonna 1994. Suomen ensimmäinen Ikea-tavaratalo avattiin Espooseen vuonna 1996. Espoon rooli osana globaalia yhteiskuntaa ja Eurooppaa vahvistui. Shanghai ja Espoo käynnistivät 1990-luvun alussa yhteistyön, joka johti v. 1998 ystävyyskaupunkitoiminnan käynnistämiseen sopimukseen. Aalto-yliopisto aloitti toimintansa vuonna 2010, kun Helsingin kauppa- ja korkeakoulu, Taideteollinen korkeakoulu ja Teknillinen korkeakoulu yhdistyivät.

Missä olemme?

Tänään Espoo on turvallinen ja viihtyisä, luonnonläheinen, kaksikielinen ja kulttuurisesti moninainen kaupunki osana pääkaupunkiseutua. Espoota leimaa vireä kansainvälinen yritys- ja innovaatiotoiminta. Espoo on määrätietoisesti kehittänyt itseään verkostokaupunkina, jossa on viisi kaupunkikeskusta ja kaksi paikalliskeskusta. Tarjoamme kattavat palvelut kaikille noin 300 000 asukkaallemme. Meillä on kuitenkin myös paljon haasteita.

Espoon kasvu jatkuu. Väestömme kasvaa keskimäärin 4 700 asukkaalla vuodessa. Erityisesti vieraskielisen väestömme kasvu on nopeaa. Tällä hetkellä vieraskielisiä asukkaita on yli 58 000, ja määrän ennustetaan kasvavan yli 35 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä. Myös iäkkäämpien asukkaiden määrä ja suhteellinen osuus kasvavat. Nämä muutokset haastavat palvelutuotantomme. Väestönkasvun johdosta myös investointiohjelmamme on euromääräisesti ennätysasuuri.

Espoolaiset arvostavat luontoa, ja luonto on lähellä meistä jokaista. Lähiluonnon lisäksi Espoossa on 58 kilometriä merenrantaa, Rantaraitti, 165 saarta, 100 järveä, keskuspuisto ja Pohjois-Espoossa Nuuskion erämaa, jossa asutus kohtaa kansallispuiston luontoarvot ja kymmenet järvet.

Aalto-yliopiston ja VTT:n ansiosta Espooseen on kehitetty huipputeknologiaa, innovaatioita ja korkeaa osaamista hyödyntävä tieteen, taiteen ja talouden keskittymä. Keilaniemessä on useita kansainvälisten yritysten pääkonttoreita, ja Otaniemestä on muodostunut nuorten yritysten kasvualusta. Kaupunkikeskustemme asukkaita puolestaan palvelee lukuisa määrä eri alojen paikallisia pienyrityksiä. Olemme osa verkostomaista kasvavaa kaupunkiyhteisöä ja metropolialuetta.

Kaupunkirataan tukeutuva Leppävaara on Espoon suurin kaupunkikeskus, jonka ytimessä on tarjolla sekä yksityisiä että julkisia palveluita. Länsimetron varrella Matinkylä-Olarin kaupunkikeskuksessa Palvelutori tarjoaa julkisia palveluja kaupallisten palvelujen yhteydessä, mikä helpottaa asukkaiden arkea ja asiointia. Käytämme hyväksi palvelutorista saatuja kokemuksia kehittäessämme vastaavaa toimintaa muissa kaupunkikeskuksissa.

Taloudellinen toimintaympäristömme, kestävä kehitys, digitalisaatio, kaupungistuminen, ikääntyminen ja maahanmuuttajien kotoutuminen ovat Espoon suuria haasteita. Koronapandemia on entisestään lisännyt kaupunkimme talouspaineita, työttömyyttä, yksinäisyyttä ja sosiaalisia ongelmia sekä heikentänyt yritysten toimintaedellytyksiä. Kaupunkimme taloutta kiristää myös kuntien välinen verotulojen taseus ja verotulojen kasvua voimakkaampi väestön lisäys. Vaikka tällä hetkellä talousennusteet ovat positiivisia, pakottaa kaupunkimme käyttötalous ja velkataakka asettamaan kehityskohteita tärkeysjärjestykseen ja tekemään valintoja. Tehostamme toimintaa pitkäjänteisesti ja vastuullisesti.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on käynnistynyt. Uudistuksen pohjalta perustetaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Hyvinvointialueen suunnittelu on käynnistynyt. Uudistus työllistää ja muuttaa kaupunkiorganisaatiomme toimintaa merkittävästi. Lisäksi sillä on isot taloudelliset vaikutukset.

Espoon väestö on keskimäärin hyvinvoivaa ja korkeasti koulutettua. Monet kansainväliset ja alkuvaiheen yritykset ovat löytäneet kotipaikkansa Espoosta. Koronapandemia on syksyllä 2021 taitekohdassa. Koronasulkujen aikana olemme oppineet paljon mm. etätyöskentelystä. Meillä on nyt mahdollisuus miettiä, kokeilla ja ottaa käyttöön kaupungille uusia käytäntöjä ja toimintamalleja.

Minne olemme menossa?

Kaikkien Espoo

Espoossa kaikilla asukkailla on mahdollisuus kasvaa ja kehittyä omassa elämässään. Osallisuus näkyy espoolaisen arjessa. Jokainen Espoossa asuva on espoolainen. Meillä on nollatoleranssi rasismiin.

Globaalit megatrendit ja kansalliset muutokset haastavat kaupunkien perinteisen roolin ja toimintatavat. Otamme haasteet vastaan. Tulevaisuuden kehityssuunta on kirkas. Toimintamme perustuu yhä enemmän koko espoolaisen ekosysteemin yhteistyöhön. Hyvät palvelut lisäävät alueemme elinvoimaa, kuntalaistemme toimeilaisuutta ja arjen sujuvuutta. Palvelut ovat laadukkaasti, esteettömästi ja tehokkaasti järjestettyjä, ja kehitämme niitä yhdessä asukkaidemme ja asiakkaidemme kanssa. Kun väkilukumme kasvaa, vastaamme lisääntyneeseen palvelutarpeeseen alueittain, lähellä asukasta. Vahvat lähipalvelut ovat asukkaille merkityksellisiä. Perheen taustasta tai varallisuudesta riippumatta kaikki espoolaiset lapset ja nuoret saavat terveistä, turvallisista ja innostavista päiväkodeista ja kouluista hyvät

lähtökohdat elämään, jatko-opintoihin ja työhön. Kaupunki panostaa laadukkaaseen opetukseen ja kasvatukseen yhteistyössä vanhempien kanssa. Opetuksella tuetaan tiedonrajat ylittävän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, joka alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Espoossa kasvatuksessa ja opetuksessa on positiivisen kasvatuksen näkökulma. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Lisäksi lasten ja nuorten pahoinvointia ennaltaehkäistään perheiden tukemisella, oikea-aikaisilla palveluilla ja eri tahojen yhteistyöllä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä turvaamme espoolaisten hyvät terveydenhuollon palvelut ja luomme hyvät yhteistyömallit hyvinvoinnin edistämiseksi Espoossa.

Kun ikääntyvien ja vammaisten avuntarve lisääntyy, tuemme heitä monin eri tavoin ja etenkin heidän pärjäämistään kotona. Tätä työtä kaupunki tekee yhdessä omaisten, ystävien, yhdistysten, seurakuntien ja palveluja tarjoavien yritysten kanssa. Kun ikääntyvä ei enää pärjää ja pysty asumaan kotona, tarjoamme kodinomaista hoiva-asumista. Tuemme vammaisten yhdenvertaista arkea ja elämää.

Onnellisuus, terveys, hyvinvointi ja mielen hyvinvointi kehittyvät ennen kaikkea läheisistä ihmissuhteista. Siksi toteutamme palvelut yhdessä hyvinvointialueen kanssa sekä yhteistyössä asiakkaidemme ja heidän läheistensä kanssa. Vaikeimmat haasteet ratkomme yhdessä siten, että painopiste on ennaltaehkäisyssä.

Espoolaiset huolehtivat aktiivisesti ja omatoimisesti itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään. Kukaan ei jää tukea vaille, jos omat voimat eivät riitä. Yhä useammat osallistuvat itselleen ja elämäntilanteeseensa soveltuvaan toimintaan.

Kaupunki tekee läheistä yhteistyötä alueellaan toimivien suomen- ja ruotsinkielisten ja muun kielisten seurakuntien, järjestöjen ja yritysten kanssa erityisesti kerhotoiminnassa, syrjäytymisen ehkäisyssä, perheneuvonnassa, vanhustyössä ja maahanmuuttajien kotouttamisessa. Vähennämme asunnottomuutta yhdessä kumppanien kanssa.

Toimintamme on avointa, demokraattista ja helposti lähestyttävää. Kaikki espoolaiset, nuorista ikäihmisiin, voivat osallistua ja vaikuttaa kotikaupunkimme kehittämiseen.

Kestävä ja luonnonläheinen Espoo

Espoo on viiden kaupunkikeskuksen ja paikalliskeskusten verkostokaupunki. Olemme keskeinen osa kehittyvää metropolialuetta ja Etelä-Suomen työssäkäyntialuetta.

Kaikista kaupunkikeskuksistamme muodostuu viihtyisiä ja turvallisia asuin-, asiointi- ja työpaikkakeskuksia, joissa hyvät palvelut, virikkeelliset harrastusmahdollisuudet ja lähiluonto ovat helposti ja esteettömästi saatavissa. Pidämme huolta riittävästä kerros- ja pientalorakentamisesta sekä kaavoituksen nopeudesta ja

tonttitarjonnasta. Ehkäisemme alueellista ja myös alueiden sisäistä segregatiota.

Kehitämme kaupunkikeskuksia niiden omien vahvuuksien mukaan. Tiiviit pientalovaltaiset ja kylämäiset alueet tukeutuvat läheisiin kaupunki- ja paikalliskeskukseen. Tapiola, Matinkylä-Olari ja Espoonlahti sijoittuvat metron, Leppävaara ja Espoon keskus kaupunkiradan läheisyyteen. Nykyisten Kauklahden ja Kalajärven paikalliskeskusten lisäksi tulevia keskuksia ovat merellinen Finnoo metron varrella ja ekologinen Kera kaupunkiradan varrella. Myöhemmin rakentuu Hista Tunnin juna -radan varrelle. Pääkaupunkiseudun poikittaisliikennettä tehostava Raide-Jokeri yhdistää metron ja kaupunkiradan vuonna 2024. Parannamme joukkoliikenteen ja pyöräilyn edellytyksiä. Samalla huolehdimme henkilöautojen käytön sujuvuudesta. Tavoitteemme on kasvattaa joukkoliikenteen, kävelyn, pyöräilyn ja sähkökäyttöisten autojen suosiota. Pienennämme yhdessä asukkaidemme kanssa espoolaisten ekologista jalanjälkeä ja teemme ilmastotyötä edelläkävijäkaupunkina.

Espoo on Euroopan kestävin kaupunki nyt ja jatkossa. Aidosti verkostomainen raideliikenteeseen tukeutuva kaupunkirakenteemme mahdollistaa taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti parhaan tavan kehittää kaupunkiamme. Espoo voitti vuonna 2018 Maailman älykkäin yhteisö -palkinnon ja on useita kertoja ollut EU:n Innovaatiopääkaupunkikisan finalist. Valtuustokauden aikana toteutamme Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman. Ohjelman tavoitteena on, että saamme käyttötalousmenojemme kasvun tasapainoon, laskemme investointitason lähemmäksi tulorahoituskykyä ja saamme muutettua kuntien ja valtion välisen kustannusjakosuhteen oikeudenmukaisemmaksi. Espoon talous on vahva, mutta roolimme koko Suomen kuntapalvelujen rahoittajana on kasvanut miljardiluokkaan ja muodostunut kasvukaupungille kohtuuttomaksi. Kasvukaupunkina Espoon tehtävänä on luoda perustaa tulevaisuuden työlle, uusten työpaikkojen synnylle, kasvulle, tuottavuudelle, investoinneille, työperäiselle maahanmuutolle, osaamiselle ja korkean osaamisen alojen vahvistumiselle yhdessä kumppaneidemme kanssa.

Teemme töitä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja sen vaikutuksiin sopeutumiseksi. Tavoitteenamme on olla hiilineutraali vuonna 2030. Kunnianhimoiseen tavoitteeseen etenemme yhdessä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa panostamalla puhtaaseen energiaan, kiertotalouteen, kestävään maankäyttöön ja rakentamiseen sekä kestäviin kulkumuotoihin. Espoossa kivihiilestä luovutaan vuoden 2025 aikana ja kaukolämpöä tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä. Espoon kaupunkirakennetta kehitetään niin, että se mahdollistaa kestävä elämäntavan sen kaikilla alueilla. Liikenteen vähähiilisyttä tukevat metron, kaupunkiradan ja raidejokerin valmistuminen sekä liikenteen sähköistyminen. Kestävän kehityksen ja ilmastotyön kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi tiivistämme edelleen suurten kaupunkien yhteistyötä, hyödynnämme kaupunkiseutujen ekosysteemisopimuksen ja EU:n rahoitusohjelmien kautta saatavissa olevat resurssit sekä vahvistamme metropolialueen yhteistyötä ja eurooppalaisten kaupunkien kumppanuustoimintaa.

Espoolaisten asuinympäristö on viihtyisä. Espoo on edelläkävijä kasvavan kaupungin ja monimuotoisen luonnon yhteensovittamisessa. Lähiluonto, virkistysalueet, järvet ja joet sekä Rantaraitti ja merellisyys ovat Espoon vahvuuksia, joita espoolaiset arvostavat. Huomioimme metsät, pellot ja kulttuurimaiseman kaupunkikehityksessämme myös jatkossa.

Kumppanuuksilla menestykseen

Strategisen yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan avulla kehitämme Espoota yhdessä asukkaidemme, yhteisöjemme ja yritystemme kanssa. Yhteistyömme on tiivistä hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi erityisesti hyvinvointialueen, Helsingin seudun ja Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Edistämme tulevaisuuden kaupunkipolitiikkaa aktiivisella kumppanuudella kansallisesti ja toimimme esimerkillisenä edelläkävijänä EU-tasolla.

Kuntalaisten ja koko kaupunkiyhteisön tarpeet ja toiveet palveluiden suhteen muuttuvat aiempaa moninaisemmiksi. Olemme kansallinen ja eurooppalainen edelläkävijä ihmislähtöisessä palvelu- ja innovaatioekosysteemien kehittämisessä sekä digitalisaation hyödyntämisessä. Kaupunki palveluna -malli hyödyntää verkostomaisesti olemassa olevia resursseja digitalisaation mahdollistama. Mallin mukaisesti palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkioorganisaatio. Yritykset ja järjestöt ovat tärkeä osa kaupunkiekosysteemiämme ja palvelutuotantoamme.

Aktiiviset espoolaiset

Kansainvälinen ja luonnonläheinen Espoo on vetovoimainen tapahtumakaupunki, jota elävöittävät aktiivinen kaupunkikulttuuri ja monipuolinen liikunta.

Espoon kaupunginteatterilla on toimivat tilat, ja kaikissa kaupunkikeskuksissamme on arvostetut kirjastot ja uimahallit. Kirjastomme toimivat kuntalaisten olohuoneina, ja työväenopisto tarjoaa espoolaisille heille tarkeitä kursseja. Urheilupuistot ja liikuntatilat ovat monipuolisen kuntalaisyhteistyön ja aktiivisen seuratoiminnan tulos eri puolilla Espoota.

Lähiluontomme ja laajat metsäalueemme antavat espoolaisille hyvät mahdollisuudet liikuntaan, ja liikuntaseurat liikuttavat kaikenikäisiä espoolaisia monipuolisesti. Espoossa mestaruuksia saavutetaan kaikissa ikäsarjoissa, mikä innostaa varsinkin nuorempia liikuntaharrastusten pariin.

Espoolaisilla on mahdollisuus nauttia rikkaasta ja valtakunnallisesti laadukkaasta kulttuuritarjonnasta. Espoolaisuus on elämää arjessa ja kohtaamisia muun muassa EMMAn näyttelyissä, Sinfoniettan ja Tapiolan kuoron ja muiden espoolaisten kuorojen konserteissa, April Jazzissa, huippu-urheilun ja kulttuurin tapahtumissa, otteluissa ja harrastuksissa. Teemme aktiivista yhteistyötä nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntaseurojen, sosiaali- ja terveysjärjestöjen sekä muiden yhdistysten kanssa.

Takaamme kaikille espoolaisille lapsille ja nuorille mahdollisuuden harrastaa.

Osaavat ihmiset ja yritykset juurtuvat Espooseen

Espoo on kansallisesti ja kansainvälisesti houkutteleva kaksikielinen kaupunki, jonka palvelut ovat saavutettavissa myös englanniksi. Kaupunkimme tunnetaan maailmanlaajuisesti tieteen, taiteen ja talouden innovaatioympäristönä, jonka avaintoimijoita ovat Aalto-yliopisto ja VTT yhdessä muiden korkeakoulujen ja yritysten kanssa. Yritysymyönteinen Espoo on hyvä paikka elää, uudistua, yrittää ja tehdä työtä. Kehitämme kaupunkia yrittäjyyden ja yritystoiminnan toimintaympäristönä yhdessä yrittäjien kanssa.

Espoo on osaamisen ja osaajien kaupunki, ja koulumme ovat kansainvälistä huipputasoa. Englanninkielinen kasvatus- ja opetustarjontamme vastaa voimakkaasti kasvavaan kysyntään. Toisiaan täydentävät kaupunkikeskuksemme innovaatio- ja palvelukeskittymineen tarjoavat toimivan alustan osaajien ja kasvavien yritysten kohtaamiselle. Nämä tekijät houkuttelevat ja juurruttavat kaupunkiimme entistä enemmän uusia kansainvälisiä toimijoita.

Vieraskielisten osuuden Espoon työikäisestä väestöstä ennustetaan nousevan 30 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kaikkien työikäisten ja -kuntoisten espoolaisten mukanaolo työelämässä varmistaa edellytykset sille, että kaupunkilaisemme voivat hyvin ja kaupungin talous saadaan tasapainoon. Varmistamme yritysten osaavan työvoiman saannin panostamalla etenkin työnhakijoiden osaamisen lisäämiseen. Kehitämme nuorten polkua opinnoista työelämään ja varmistamme, että nuortemme työllisyys on maan parhaalla tasolla. TE-palveluiden rakenneuudistuksen toimeenpanolla varmistamme, että Espoo tarjoaa Suomen parhaat palvelut niin työnhakijoille kuin työnantajillekin.

Koronasta kasvuun

Jatkamme koronan aikana oppimiamme hyviä toimintamalleja. Digitaaliset välineet ovat entistä tutumpia niin kuntalaisillemme kuin työntekijöillemme, ja lisäämme niiden käyttöä palveluissamme.

Koronan jälkeinen aika tarjoaa hyvät mahdollisuudet myös työmarkkinoille ja yrityksille. Espoon elinkeinoelämän ja innovaatioyhteisön kansainvälinen menestys on olennaista pandemian jälkeisessä kasvussa. Ihmiset ovat odottaneet yhteiskunnan avaamista ja käynnistyviä tapahtumia sekä ihmisten kohtaamisia. Tämä on hyvä tilaisuus, jonka hyödynämme työllisyyden, yrittäjyyden ja elinvoimaisuuden parantamiseksi ja uudistamiseksi.

Samanaikaisesti vastaamme koronasta johtuvaan hoito-velkaan ja ruuhkautuneisiin palveluihin. Reagoimme erityisesti lasten ja nuorten lisääntyneisiin hyvinvointihaasteisiin sekä varmistamme, että hyvinvointierot kuten lapsiperheköyhyys, eivät pääse kasvamaan. Myös mielenterveyden merkitys tulee korostumaan koronasta toipumisessa.

Kaupungin johtaminen

Johtamisemme perustuu myönteiseen, ihmisiin luottavaan ihmiskäsitykseen. Työyhteisömme tunnetaan arvostavasta vuorovaikutuksesta sekä hyvinvoivan henkilöstön osaamisesta ja sitoutumisesta. Kannustavalla, laadukkaalla ja vastuullisella johtamisella sekä edistämällä kaupungin työntekijöiden ammatillista kehittymistä ylläpidämme edellytyksiä toimintamme asukas- ja asiakaslähtöisyydelle ja varmistamme samalla, että arki sujuu. Kaupunkimme osaamista edistämme Aalto-yliopiston vetämällä Executive MBA-koulutuksella, johon on jo osallistunut 100 kaupungin ylimmän johdon edustajaa. Espoo tunnetaan hyvänä työnantajana. Se edesauttaa meitä myös osaavan henkilöstön saatavuudessa.

Avoin ja toimiva demokratia

Espoossa päätöksenteko on avointa, ja luottamushenkilöimme tunnetaan arvostavasta vuorovaikutuksesta ja yhteistyökyvystä. Luottamushenkilöidemme ja viranhaltijoidemme keskinäinen luottamus sekä verkostoissa toimiminen ja yhteistyö edistävät Espoon tavoitteiden saavuttamista.

2.6 Tulostavoitteet

Lähtöarvot ovat vuoden 2024 toisen osavuositarkastuksen tietoja tai muuten viimeisimpiä tiedossa olevia tietoja.

Tavoite 1. Espoo on oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki

Tulostavoitteet	Mittarit (Lähtöarvo on viimeisin tiedossa oleva arvo)
Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.	Osallistumisaste %
	Lähtöarvo: 82,1%
	Tavoitearvo: Kasvaa
	Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen (asteikko 1-6)
	Lähtöarvo: 5,5
	Tavoitearvo: Paranee
	Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa (asteikko 1-6)
	Lähtöarvo: 4,7
	Tavoitearvo: Paranee
Espoon oppimistulokset ja koulutustaso ovat Suomen kärkitasoa.	Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta (asteikko 1-6)
	Lähtöarvo: 4,6
	Tavoitearvo: Paranee
	Espoossa valmistuneista ylioppilaista yli 60 %:lla on valtakunnallista keskiarvoa korkeampi kaikkien kokeiden keskiarvo.
	Lähtöarvo: 65,5%
	Tavoitearvo: Yli 60%
	Yhteishaussa ammatilliseen koulutukseen perustasteen jälkeen ensisijaisesti hakeneiden määrä
	Lähtöarvo: 1440
	Tavoitearvo: Kasvaa
Espoon perusopetuksen oppimistulokset ovat kansallisia tuloksia paremmat Karvin arvioinnissa.	Omnian arvostus (Luottamus & maine –tutkimus, asteikko 1-5)
	Lähtöarvo: 3,64
	Tavoitearvo: Paranee
	Lähtöarvo:
	Tavoitearvo: Kansallisia tuloksia paremmat Yo-tutkinnon suorittaneiden kirjoitusten tulokset. Yo-kirjoitusten kaikkien kokeiden arvosanojen (paras

	arvosana) keskiarvo on Espoossa korkeampi kuin valtakunnallinen keskiarvo (kevät/syky). Lähtöarvo: 4,8 Tavoitearvo: Korkeampi kuin valtakunnallinen 6. luokan lukuvuositodistusten arvosanojen keskiarvo Lähtöarvo: 8,45 Tavoitearvo: Paranee 9. luokan lukuvuositodistusten arvosanojen keskiarvo Lähtöarvo: 8,41 Tavoitearvo: Paranee
Kaikilla lapsilla ja nuorilla on mieluisa harrastus.	Oppilaskysely: Harrastatko jotain säännöllisesti muiden kanssa? Lähtöarvo: 70% Tavoitearvo: Paranee
Nollatoleranssi koulukiusaamisessa ja kouluväkivallassa.	Oppilaskysely: Koulussamme aikuiset puuttuvat kiusaamiseen ("lähes aina" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus) Lähtöarvo: 47,1% Tavoitearvo: Paranee Oppilaskysely: Minua ei kiusata ("lähes aina" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus) Lähtöarvo: 81,4% Tavoitearvo: Paranee
Työpaikkojen houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa paranee.	Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä Lähtöarvo: 18,3% Tavoitearvo: Kasvaa Kelpoisten hakijoiden määrä työpaikkaa kohden perusopetuksessa Lähtöarvo: 4,5 Tavoitearvo: Paranee Työhyvinvoinnin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus) Lähtöarvo: 6,6 Tavoitearvo: Paranee Henkilöstökysely: Koen jaksavani työssä hyvin (Perusopetus, "samaa mieltä" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus) Lähtöarvo: 81,0% Tavoitearvo: Paranee

Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus %

Lähtöarvo: 72,3%

Tavoitearvo: Paranee

Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus %

Lähtöarvo: 64,5%

Tavoitearvo: Paranee

Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus %

Lähtöarvo: 50,6%

Tavoitearvo: Paranee

Lapset ja nuoret voivat hyvin

Oppilaskysely: Voin koulussa hyvin ("lähes aina" -vaihtoehdon valinneiden %-osuus)

Lähtöarvo: 43,9%

Tavoitearvo: Paranee

MOVE: Heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien osuus 5. luokkalaisissa

Lähtöarvo: 30%

Tavoitearvo: Laskee

MOVE: Heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien osuus 8. luokkalaisissa

Lähtöarvo: 32%

Tavoitearvo: Laskee

Tavoite 2. Espoo toteuttaa palveluja koko espoolaisen yhteisön voimin

Tulostavoitteet

Mittarit

Palvelutuotannon kustannusvaikuttavuus paranee.

Palvelutuotteiden käyttö parantaa tiedolla johtamista ja kustannusvaikuttavuutta

Lähtöarvo:

Tavoitearvo: Laadullinen arvio

Käyttöön otetut digitalisaatiohankkeet parantavat tuottavuutta ja uusien hankkeiden suunnittelussa varmistetaan elinkaarihyödyt kaupungille

Lähtöarvo:

Tavoitearvo: Laadullinen arvio

Palvelutuotanto kehittyy asukas- ja asiakaslähtöisesti ja kustannusvaikuttavasti monituottajamallia hyödyntäen.

Espoolaisten tyytyväisyys palveluihin viimeisen kolmen vuoden keskimääräinen taso (Kaupunki- ja kuntapalvelutkimuksen laaja indeksi)

Lähtöarvo: 3,71

Tavoitearvo: Paranee

	Laadullinen arvio monituottajamallin mahdollisuuksien hyödyntämisestä kattavasti
	Lähtöarvo:
	Tavoitearvo: Laadullinen arvio
Rakentamisen lupien käsittelyaika paranee niin, että 85 % lupapäätöksistä käsitellään korkeintaan 75 vuorokaudessa	Kaikki rakennusvalvonnan luvat
	Lähtöarvo: 1562
	Tavoitearvo:
	Kaikki uudisrakentamisen luvat
	Lähtöarvo: 305
	Tavoitearvo:
	Yksiasuntoisten pientalojen uudisrakentamisluvat
	Lähtöarvo: 171
	Tavoitearvo:
	Pari- ja rivitalojen uudisrakentamisluvat
	Lähtöarvo: 28
	Tavoitearvo:
	Kerrostalojen uudisrakentamisluvat
	Lähtöarvo: 40
	Tavoitearvo:
	Käyttötarkoituksen muutosten sekä korjaus - ja muutostöiden rakennusluvut
	Lähtöarvo: 331
	Tavoitearvo:
	Muut kuin rakennusluvut
	Lähtöarvo: 820
	Tavoitearvo:
	Myönnetyt asunnot yhteensä
	Lähtöarvo: 5038
	Tavoitearvo:
	Myönnetyt kerrostaloasunnot
	Lähtöarvo:4182

Tavoitearvo:

Myönnetyt pientaloasunnot

Lähtöarvo: 856

Tavoitearvo:

Prosentuaalinen osuus kaikista luvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta.

Lähtöarvo: 74%

Tavoitearvo: 85%

Prosentuaalinen osuus kaikista uudisrakentamisen luvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta.

Lähtöarvo: 68%

Tavoitearvo: 85%

Prosentuaalinen osuus yksiasuntoisten pientalojen uudisrakentamisluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta.

Lähtöarvo: 69%

Tavoitearvo: 85%

Prosentuaalinen osuus pari- ja rivitalojen uudisrakentamisluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta.

Lähtöarvo: 57%

Tavoitearvo: 85%

Prosentuaalinen osuus kerrostalojen uudisrakentamisluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta.

Lähtöarvo: 45%

Tavoitearvo: 85%

Prosentuaalinen osuus käyttötarkoituksen muutosten sekä korjaus- ja muutostöiden rakennusluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta.

Lähtöarvo: 81%

Tavoitearvo: 85%

Prosentuaalinen osuus muista kuin rakennusluvista, joiden käsittelyaika korkeintaan 75 vuorokautta.

Lähtöarvo: 77%

Tavoitearvo: 85%

Espoon kaupungin ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rajapinnat ja palveluketjut toimivat hyvin

Arviointi kaupungin toiminnan ja talouden näkökulmista sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Arviointia tarkennetaan yhteistyön ja rajapintojen muotouduttua.

Lähtöarvo:

Tavoitearvo: Laadullinen arvio

Tavoite 3. Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen

Tulostavoitteet	Mittarit
Toimintamenojen kasvua hillitään.	Toimialojen talous toteutuu talousarvion mukaisesti Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman vuosittainen ja kumulatiivinen tuottavuustavoite saavutetaan Lähtöarvo: Tavoitearvo: TakE-ohjelman mukainen
Investointien tulorahoitusaste nousee yli 100 % valtuustokauden aikana ja konsernin lainakanta kääntyy laskuun.	Investointien tulorahoitusaste vähintään talousarvion mukainen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen Toiminnan ja investointien rahavirta on vähintään talousarvion mukainen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen Konsernin lainakanta enintään talousarvion mukainen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Talousarvion mukainen
Espoolaiset viranhaltijat sekä poliittiset päättäjät vaikuttavat hallitusohjelman toimeenpanoon ja valtakunnalliseen päätöksentekoon siten, että Espoon mahdollisuudet kestäväan kasvuun ja investointeihin turvataan.	Arviointi valmistelussa tai päätöksenteossa olevista muutoksista. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Hallitusohjelmassa ja valtakunnanpolitiikassa toteutettavan politiikan ja lainsäädännön vaikutus Espoon kuntatalouteen. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio

Tavoite 4. Espoo on kansainvälisesti vetovoimainen yrittäjyys- ja innovaatiopääkaupunki

Tulostavoitteet	Mittarit
Espoo houkuttelee tieto- ja osaamisintensiivisiä yrityksiä sijoittumaan ja pysymään Espoossa.	Yritysten halukkuus suositella Espoota (NPS) Lähtöarvo: -3 Tavoitearvo: Paranee Tieto- ja osaamisintensiivisten yritysten määrä Lähtöarvo: 8 683 Tavoitearvo: Kasvaa Tieto- ja osaamisintensiivisten työpaikkojen määrä Lähtöarvo: 39 337 Tavoitearvo: Kasvaa
Yritystyöpaikkojen määrä Espoossa ja kasvukäytävillä kasvaa.	Yritystyöpaikat yhteensä Lähtöarvo: 115 985 Tavoitearvo: Kasvaa Yritystyöpaikat, kaupunkirata Lähtöarvo: 34 607 Tavoitearvo: Kasvaa Yritystyöpaikat, länsimetro Lähtöarvo: 56 981 Tavoitearvo: Kasvaa
Espoo on haluttu kumppani kestävien kaupunki- ja palveluratkaisujen kehittämisessä.	Ulkoisen kehittämisrahoituksen määrä Espoo-tarinan toimeenpanoa tukevilla yhteiskehittämisen hankkeissa Lähtöarvo: Tavoitearvo: Kasvaa Laadullinen arvio yhteistyön kehityksestä Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio
Espoo profiloituu Pohjoismaiden parhaana startup-yrittäjyyden ja kasvuyritysten sijaintikaupunkina, jota tukemaan kehitämme kasvuyrityskampuksen yhdessä kumppaneiden kanssa.	Rahoituksen määrä espoolaisiin yrityksiin kasvaa (NewCo) Lähtöarvo: 168 miljoonaa euroa Tavoitearvo: Kasvaa Startup-yritysten määrä Espoossa kasvaa (New-Co) Lähtöarvo: 417 Tavoitearvo: Kasvaa

Espoo on Pohjoismaiden paras paikka kansainvälisille osaajille

Kv-osaajien tyytyväisyys tapahtumiin ja palveluihin kasvaa ja on vähintään erinomaisella tasolla (NPS vähintään 40) valtuustokauden päättyessä

Lähtöarvo: 37,9

Tavoitearvo: Paranee

Työnantajien tyytyväisyys tapahtumiin ja palveluihin kasvaa ja on vähintään erinomaisella tasolla (NPS vähintään 40)

Lähtöarvo: 54,2

Tavoitearvo: 40

Tapahtumiin ja palveluihin osallistuneiden kv-osaajien määrä kasvaa ja on valtuustokauden päättyessä 6000

Lähtöarvo: 5255

Tavoitearvo: 6000

Tapahtumiin ja palveluihin osallistuneiden työnantajien määrä kasvaa ja on valtuustokauden päättyessä 500

Lähtöarvo: 246

Tavoitearvo: 500

Nuorisotyöttömyys alenee v. 2019 tasolle.

Alle 25 v. työttömien osuus saman ikäisestä työvoimasta

Lähtöarvo: 11,6%

Tavoitearvo: 6,9%

Tavoite 5. Espoo on viihtyisä, turvallinen ja luonnonläheinen kotikaupunki

Tulostavoitteet

Mittarit

Espoo kasvaa kestävästi.

Pääosa infrainvestoinneista kohdistuu kaupunki-keskuksiin, hyvien joukkoliikenneyhteyksien varaan ja niiden saavutettavuuteen

Lähtöarvo: 70%

Tavoitearvo: Yli 50%

Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Yhdyskunta-rakenne ja kaupunkikuva -indeksin kolmen vuoden keskimääräinen taso

Lähtöarvo: 3,4

Tavoitearvo: Paranee

Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Yhdyskunta-tekniset palvelut -indeksin kolmen vuoden keskimääräinen taso

Lähtöarvo: 3,9

Tavoitearvo: Paranee

	Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Ympäristö-palvelut-indeksin kolmen vuoden keskimääräinen taso Lähtöarvo: 3,7 Tavoitearvo: Paranee Kehitetään määrällinen ja laadullinen arviointi kumppanuuksien ja yhteistyömallien hyödyntämisestä osana investointien ja kehittämishankkeiden toteuttamista. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Kulkutapaosuus (kestävät liikkumistavat yhteen-laskien) Lähtöarvo 59% Tavoitearvo: Paranee Asemakaavan uusi asunto-km2 Lähtöarvo: 0 Tavoitearvo: 300 000
Turvallisuus Espoossa ja kuntalaisten kokema turvallisuus.	Häiriöindeksi Lähtöarvo: 105,5 Tavoitearvo: Laskee Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus: Asukkaiden kokema turvallisuus on vähintään 4. Lähtöarvo: 4,06 Tavoitearvo: vähintään 4
Luonnon monimuotoisuus vahvistuu	Luonnon kokonaisheikentymättömyys -tiekartan valmistuminen Lähtöarvo: Tavoitearvo: Valmistuminen Suojelualueiden pinta-ala kasvaa siten, että kohteita perustetaan luonnonsuojelun toimenpiteet -ohjelman aikataulun mukaisesti vuosille 2021-2025 ajoitettu määrä ja vähintään kohteiden mukainen pinta-ala. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Laadullinen arvio luontohaittojen lieventämishierarkian toteutumisesta uusissa maankäytön hankkeissa. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio

Tavoite 6. Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä

Tulostavoitteet	Mittarit
Hiilidioksidipäästöt (ekv) vähenevät tavoitteen mukaisesti.	Hiilidioksidipäästöt (Kokonaispäästöt, kt CO₂-ekv) Lähtöarvo: 742 kt Tavoitearvo: Laskee Hiilidioksidipäästöt asukasta kohden (kt CO₂-ekv) Lähtöarvo: 2,4 Tavoitearvo: Laskee Kokonaispäästöjen väheneminen suhteessa Hiili-neutraali Espoo 2030 -tavoitteen päästövähennysskenaarioon Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan valmistuminen ja toimenpiteiden toteutus Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimenpidesuunnitelman valmistuminen ja toteutumisen seuranta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio
Hiilineutraaliuden edistäminen Espoo-tarinan strategiassa priorisoiduissa kohteissa raideliikenteen varren kaupunkikeskusalueilla ja POKE-pientaloalueilla.	Selvitys POKE-pientaloalueella tehdyistä toimenpiteistä ja arvio niiden vaikuttavuudesta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Selvitys metroradan alueella tehdyistä toimenpiteistä ja arvio niiden vaikuttavuudesta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Selvitys kaupunkiradan alueelle tehdyistä toimenpiteistä ja arvio niiden vaikuttavuudesta. Lähtöarvo: Tavoitearvo: Laadullinen arvio Näiden alueiden toimenpiteitä seurataan arvioimalla kehityshankkeiden uutuusarvoa ja kiinnostavuutta hiilineutraaliuden kannalta kansainväli-

sesti sekä alueella asuvien ja alueelle muuttavien uusien espoolaisten tyytyväisyytenä alueeseensa.

Lähtöarvo:

Tavoitearvo: Laadullinen arvio

7. Espoo on Suomen paras kotouttaja

Tulostavoitteet

Mittarit

Espoon kotouttaminen on tuloksellista.

Oppimistulosten kaupunkitasoiset erot vieraskielisten ja suomen- sekä ruotsinkielisten välillä perusopetuksen loppuvaiheessa (6. luokkalaiset)

Lähtöarvo: 0,67

Tavoitearvo: Pienenee

Oppimistulosten kaupunkitasoiset erot vieraskielisten ja suomen- sekä ruotsinkielisten välillä perusopetuksen loppuvaiheessa (9. luokkalaiset)

Lähtöarvo: 0,68

Tavoitearvo: Pienenee

Ulkomaalaisten työttömyysaste suhteessa yleiseen työttömyysasteeseen

Lähtöarvo: 2,09

Tavoitearvo: Pienenee

Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen

Lähtöarvo: 74%

Tavoitearvo: Kasvaa

18-19-vuotiaiden vieraskielisten opiskelijoiden ylioppilastutkinnon suorittaneiden %-osuus vieraskielisten ikäryhmästä kasvaa.

Lähtöarvo: 0,43

Tavoitearvo: Kasvaa

Espoo tukee vastuidensa mukaisesti Ukrainasta saapuvia pakolaisia onnistuneesti

Toimenpiteistä ja Espoon kasvatuspalveluiden piirissä olevien määristä raportointi ja arvio Espoon kaupungin toimintojen tuloksellisuudesta

Lähtöarvo:

Tavoitearvo: Laadullinen arvio

2.7 Riskit ja riskienhallinta

Kaupungin riskienhallinnan tavoitteena on tukea kaupunkikonsernia sen tavoitteiden saavuttamisessa ja perustehtävien toteuttamisessa.

Valtuusto on kuntalaissa edellytetysti syksyllä 2013 päättänyt Espoon kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Näiden perusteiden toimeenpanoa ohjaavan kaupungin riskienhallintapolitiikan mukaan kaupungin tavoitteita uhkaavia riskejä tunnistetaan ja hallitaan taloussuunnitelmakaudella järjestelmällisesti.

Talousarviotyön yhteydessä käynnistyy kaupungin tavoitteita uhkaavien riskien kartoittaminen eteenpäinkatsovasti. Tunnistettuja ja etenkin keskeisimpiä riskejä ja niiden hallintaa käsitellään taloussuunnittelu- ja seurantaprosessin yhteydessä sekä kaupunkitasoisesti että tulosityksiköissä. Riskienhallinta kuuluu myös osaksi kaupungin suunnitelmallista ohjelma- ja projektityötä. Lisäksi riskejä selvitetään ja käsitellään keskeisenä osana erilaisia, sekä sisäisiä että ulkoisia muutostilanteita sekä useiden osapuolien välisiä kumppanuuksia ja hankkeita.

3 Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelma 2020–2025

Päivitetty ohjelma, valtuuston 13.6.2022 hyväksymä

Taloudellinen toimintaympäristö, kestävä kehitys, digitalisaatio, kaupungistuminen, ikääntyminen, menetettyjen teknologiateollisuuden työpaikkojen korvautuminen uusilla, maahanmuuttajien kotoutuminen, keväällä 2020 alkanut koronavirusepidemia sekä Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyksen aiheuttamat talousvaikutukset ovat Espoon suuria haasteita.

Espoo ja koko kuntatalous selvisivät koronavirusepidemiasta taloudellisesti hyvin valtion koronakorvausten ansiosta. Suomen talouskasvu oli -2,9 prosenttia vuonna 2020 koronasta johtuen, mutta elvytyksen avulla palautui nopeasti 3,5 prosentin tasolle vuonna 2021. Vuonna 2022 talouskasvun odotettiin jatkuvan, mutta Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuun 24. päivänä on muuttanut olennaisesti kuvaa maailman, Euro-alueen ja Suomen talouskehityksestä.

Valtiovarainministeriö arvioi kevään 2022 taloudellisessa katsauksessa, että Suomen kokonaistuotanto kasvaa keskimäärin 1,5 prosenttia ja kuluttaja-hintainflaatio kiihtyy neljään prosenttiin vuonna 2022. BKT kasvuarvio vuonna 2023 on 1,7 prosenttia ja 1,5 prosenttia vuonna 2024. Valtiovarainministeriön ennuste perustuu oletukseen, että sota ei laajene Ukrainan ulkopuolelle vaan jäätyy Ukrainaan ja pakotteet, joita länsimaat ovat asettaneet Venäjälle ja Venäjä länsimaille, pysyvät voimassa nykyisellään pitkään. Jos sota tai pakotteet laajenevat, häiriöt Euroopan taloudessa ulottuvat syvemmälle ja vaikuttavat pidempään. Talouskasvun arvioidaan heikommassa skenaariossa putoavan 0,5 prosentin tasolle ja inflaation nousevan 6,5 prosenttiin. Tilastokeskuksen laskema kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli maaliskuussa jo 5,8 prosenttia mm. polttoaineiden hinnankorotuksesta johtuen. Kiihtyvä inflaatio kasvattaa kaupungin kustannuksia sekä samalla heikentää sote-uudistuksen jälkeisen valtionosuusjärjestelmän pysyvien euromääräisten elementtien ostovoimaa. Talouden tulevan kehityksen tarkempi arviointi on kuitenkin mahdotonta, kun ei ole tietoa sodan kestosta ja etenemisestä, eikä Venäjälle asetettujen pakotteiden ja vastapakotteiden kehitymisestä.

Sote- ja pelastustoimen uudistus astuu voimaan 2023. Espoon tulee sopeutua uuteen rahoitusmalliin, jossa verorahoitusta leikataan voimakkaasti ja korvataan valtionosuudella. Viimeisen 10 vuoden aikana lähes 5 miljardin euron tasolle noussut konsernin lainakanta jää kaupungin vastuulle.

Koronavirusepidemian aikana on kertynyt hyvinvointi- ja oppimisvelkaa, joihin tulee vastata tulevina vuosina. Lisäksi kaupungistuminen ja kasvu tuovat mukanaan myös sosiaaliseen hyvinvointiin liittyviä haasteita kuten yksinäisyys, syrjäytyminen ja monenlaiset psykososiaaliset ongelmat. Näihin meidän on etsittävä ratkaisuja.

Lähivuosien hidas talouskasvu, sote-uudistuksen myötä hidastuva verorahoituksen kasvu, koronan

jälkihoito, kasvavan väestön palvelutarpeet, kasvava inflaatio ja kaupungin voimakkaasti kasvanut velka- taakka pakottavat asettamaan kehityskohteita tärkeysjärjestykseen ja tekemään valintoja.

Espoo-tarina päivitettiin valtuustokauden 2021–2025 alussa. Espoon arvona ja toimintaperiaatteena on, että Espoo on vastuullinen edelläkävijä. Edelläkävijyys merkitsee ennakkoluulottomuutta ja luovuutta, avoimuutta, nykyisen kyseenalaistamista ja rohkeutta tehdä asioita uudella tavalla.

Valtuustokauden tavoitteena on, että Espoossa palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkioorganisaatio. Yritykset, järjestöt ja muut yhteisöt ovat osa innovatiivisesti toimivaa kaupunkiekosysteemiä ja palvelutuotantoa. Edistämme Kaupunki palveluna -monituottajamallin toteutumista kaupungissa.

Valtuustokauden 2021–2025 taloustavoitteena on, että Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen. Konsernin lainakanta (pl. Espoon Asunnot Oy ja HSY) kääntyy laskuun valtuustokauden lopulla.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmalla toteutetaan ja toimeenpannaan valtuuston päättämän Espoo-tarinan 2021–2025 tavoitteita. Ohjelmalla parannetaan systemaattisesti ja innovatiivisesti palvelujen järjestämisen tuottavuutta, kehitetään johtamista, tehostetaan resurssien käyttöä ja priorisoidaan kaupungin kehittämistä.

3.1 Viime vuosista nykyhetkeen ja tulevaisuuteen

3.1.1 Espoon kasvu hyödyttää koko Suomea

Espoota kokonaisuutena on kuvattu valtakunnan tasolla rahantekokoneeksi. Yhdessä Helsingin kaupungin kanssa espoolaisten verotulojen kasvu on kattanut valtion verotulojen kasvusta vuosina 2014–2018 jopa 88 prosenttia. Tämän lisäksi Espoo on tasoittanut muiden kuntien välisiä tuloeroja toiseksi eniten verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasausmekanismilla noin 604 euroa/asukas/ vuosi.

Investoinnit elinkeinoelämän ja yrittäjyyden toimintaympäristöön ja tämän myötä korkean osaamisen työpaikkojen syntyedellytyksiin Espoossa ovat investointeja koko Suomen elinvoiman hyväksi. Kilpailu kansainvälisistä investoinneista ja osaajista kovenee entisestään. Erityisesti Otaniemen ja Keilaniemen muodostama innovaatio-, tutkimus-, startup- ja yrittäjäympäristö ja sen vetovoiman vahvistuminen on tässä avainroolissa. Espoon kaupungin strateginen yhteistyö Aalto-yliopiston ja VTT:n kanssa on olennainen osa paitsi Espoon myös koko Helsingin

metropolialueen ja Suomen elinvoimaisen tulevaisuuden eteen tehtävää työtä.

3.1.2 Kasvaminen on kallista

Espoon väestö on kasvanut keskimäärin 4 400 asukkaalla/vuosi 2010–2021 ja kasvun odotetaan jatkuvat samansuuruisena. Kasvu on tarkoittanut peruskasvun menojen ja koko konsernin investointien kasvua. Kun tarkastelujaksoksi valitaan 1997–2019, ovat kaupungin toimintamenot euroa/asukas kasvaneet jopa 5,4 prosenttia/vuosi – samaan kasvulukuun ei yllä yksikään kuutoskaupunki.

Keskeisin tulovirta kaupungille tulee Suomen toiseksi parhaiten ansaitsevien kaupunkilaisten verotuloista. Espoon verotulot ovat kasvaneet Suomen kuudesta suurimmasta kaupungista nopeimmin pitkällä tarkastelujaksolla, noin 3,9 prosenttia /vuosi, mutta verotettavan tulon kasvu euroa/asukas on hiipunut ollen vain hiukan yli 0,5 prosenttia vuodesta 2015 eteenpäin. Euroa / asukas tarkastelulla kunnallisveron tuotto jopa pienentyi 2021.

Hyvinvointialueiden rahoittamiseksi kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia lasketaan 12,64 prosenttiyksiköllä, Espoon kunnallisveroprosentti laskee 5,36 prosenttiin. Lisäksi yhteisöveron kuntien jako-osuudesta leikataan kolmannes. Alustavien laskelmien mukaan Espoosta leikataan tuloja 146 milj. enemmän kuin hyvinvointialueelle siirtyy menoja. Tätä eroa korvataan valtionosuusjärjestelmän pysyvällä muutosrajoittimella ja vuosina 2023–2027 maksettavalla siirtymätasauksella, joihin ei tehdä edes indeksitarkastuksia. Tulevaisuudessa Espoon palvelujen rahoituksesta noin 30 prosenttia tulee valtionosuuksista.

Espoon väestönkasvu tulee paljolti muuttoliikkeestä. Kun tarkastellaan Espoon muuttoliikettä viiden viimeisen tilastoidun vuoden perusteella, havaitaan, että muuttoliike ei ole ollut kaupungin näkökulmasta taloudellisesti aivan kannattavaa – muuttajista tulee kaupungille jossain määrin enemmän menoja kuin tuloja. Muuttoliike ei ole kasvattanut verotuloja, mutta sen sijaan lisännyt sekä käyttömenoja että investointitarpeita palveluiden järjestämisessä.

Kasvavan kaupunkikonsernin on investoitava palvelutarpeen kasvun edellyttämiin toimitiloihin sekä kestävästi joukkoliikenteen ja infran rakentamiseen. Espoon investointien määrät ylittävät konsernitasolla muiden suurten kaupunkien paitsi Helsingin investoinnit ja Espoo konsernin lainakanta euroa/asukas mitattuna on kasvanut Suomen suurimmaksi.

3.1.3 Espoon kaupungin ja konsernin talous on epätasapainossa, sote-uudistuksen rahoitusmalli lisää haasteita

Kuntatalous ja Espoon talous olivat epätasapainossa ennen koronapandemiaa. Koronaepidemian torjumiin kohdennetut valtion avustukset ja yhteisöveron jako-osuuden korotukset ovat väliaikaisesti, erikoista kyllä, parantaneet kuntien taloudellista tilaa. Kokonaisuudessaan koko julkisen talouden tilanne on heikentynyt ja velkaantuminen kasvanut voimakkaasti koronavirusepidemian aikana. Venäjän hyökkäys Ukrainaan lisää valtion velkaantumista voimakkaasti ja heikentää julkisen talouden tasapainoa vuosiksi eteenpäin.

Korkea investointitaso, toimintamenojen nopea kasvu ja hiipunut verorahoitus kasvattivat kaupungin ja konsernin lainakantaa voimakkaasti 2000-luvulla. Espoon käyttötalouden koronavuosien suotuisasta kehityksestä huolimatta korkea investointitaso kasvatti edelleen konsernin lainakantaa. Konsernin lainakanta tilinpäätöksessä 2021 oli 4 520 milj. euroa, 15 200 euroa / asukas.

Valtion 4/2022 julkaisemien sote- siirtolaskelmien, VM:n ja kuntaliiton verotuloennusteiden sekä kaupungin arvioiden perusteella Espoo konsernin tulos uhkaa jäädä pysyvästi negatiiviseksi heikkenevästä verorahoituksesta ja korkeasta poistotasosta joutuksen. Taseessa oleva suuri ylijäämä vähenee noin 30 milj. euron vuosivauhtia. Espoo konsernin investoinnit kasvattavat lainakantaa 4 500 milj. euroon vuoteen 2025 mennessä. Laskelma on hyvin alustava ja sisältää paljon riskiä! Mikäli sote-menot kasvavat talosarviota enemmän vuonna 2022, se heikentää Espoon tulorahoitusta tässä laskelmassa esitetystä vuosiksi eteenpäin. Jos sota laajenee Ukrainan ulkopuolelle, verotuloarvio heikkenee ja kustannukset kasvavat huomattavasti.

Voimakkaasti leikkautuva tulorahoitus ja kaupungin vastuulle jäävä 4 500 milj. euroon nouseva konsernin lainakanta heikentää Espoo-konsernin taseen tunnuslukuja, erityisesti konsernin lainakanta eur/asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus. Kaupungin lainoille asetetut kovenantit, eli lainaehtoihin liittyvät raja-arvot ylittyvät, mikä aiheuttaa lainakustannusten kasvamisen. Tunnuslukuja voidaan parantaa ja rahoituksellista riskiä pienentää realisoimalla kaupungin toiminnoille tarpeettomia kiinteistöjä ja muuta omaisuutta taseen velkaantuneisuuden vähentämiseksi.

Talouden epävarmuus lisää tarvetta tuottavuustyölle

Espoo-tarinassa todetaan, että valtuustokauden aikana toimeenpanemme TakE-ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on menojen ja tulojen tasapainoon saaminen, investointitason laskeminen lähemmäksi tulorahoituskykyä ja kunta-valtio -kustannusjakosuhteen oikeudenmukaistaminen Espoon osalta. Kaupungin resurssien käytön optimoimiseksi arvioidaan kaupunkikonserniin kuuluvat toiminnot. Kaupungin investointikyky ja -tarpeet on arvioitava ja on varauduttava sote-uudistuksen seurauksena

investointikaton laskemiseen. Espoon kunnallisveroa ei nosteta sote-uudistuksen yhteydessä.

TakE-ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet päivitetään sote- ja pelastustoimen uudistuksen vaikutusten osalta kevään 2022 aikana siten, että ohjelma parantaa Espoon kykyä sopeutua uudistuksen aiheuttamiin taloudellisiin muutoksiin. Samassa yhteydessä arvioidaan TakE-ohjelman kipukohdat. Ohjelman tavoitteet kaupungin talouden tasapainottamisesta ja velkaantumisen kääntämisestä laskuun pidetään ennallaan.

Vuoden 2021 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunnan suosituksena on, että talouden tasapainotuksen ja tuottavuuden sopeuttamisohjelman toteuttaminen on välttämätöntä kaupungin ja konsernin talouden kestävä tasapainon saavuttamiseksi ja sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin sopeutumiseksi. Talouden tasapainottamis- ja tuottavuustoimenpiteiden toteuttamista on määrätietoisesti jatkettava ja tehostettava, jotta Espoon kaupunkikonsernin talous saadaan kestävä tasapainoon asukkaiden peruspalvelut turvaten.

Alkuperäistä Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmasta syntyneitä valtuustoryhmien neuvottelutuloista linjauksista ja toimenpiteistä on päivitetty kevään 2022 aikana tehdyn työpajatyöskentelyn perusteella. Alkuperäisestä ohjelmasta on poistettu hyvinvoinnin ja terveyden toimialaa sekä pelastustoimea koskeneet tavoitteet ja lisätty uusia tavoitteita. Ohjelmasta käydään poliittiset neuvottelut touko-kesäkuun 2022 vaihteessa, jonka jälkeen sisältö päivitetään uuden neuvottelutuloksen mukaiseksi.

3.2 Päivitetyt Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa on toteutettu vuodesta 2021 alkaen. Vuoden 2021 aikana tuloksikot toteuttivat hyvin toimenpiteitä ja asetusta 22,8 milj. euron tuottavuustavoitteesta saavutettiin 16,6 milj. euroa. Tosiasiassa ohjelman tavoitteita toteutui 23,8 milj. euroa, mutta työllisyyspalvelujen toimenpiteen mittariksi asetettu työmarkkinatuen kuntaosuus, joka kasvoi pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta johtuen, vähensi tuottavuustoteumaa 7 milj. eurolla.

Päivitetyssä ohjelmassa työllisyyspalvelujen toimenpiteiden mittareista on poistettu työmarkkinatuen kuntaosuus, jonka kehitykseen vaikuttavat monet työllisyyspalvelujen vaikutuksen ulkopuoliset tekijät. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitystä seurataan erillisellä, kaupunkitasoisella tavoitteella.

Valtuuston 19.10.2020 hyväksymää ohjelmaa on päivitetty sote- ja pelastustoimen poistumisen vaikutuksella sekä uusilla tavoitteilla. Sote- ja

pelastustoimelle kohdistettujen tavoitteiden poistaminen vähensi tuottavuustavoitteita vuosille 2023–2025 yhteensä 47,7 milj. euroa. Lisäksi vuosilta 2021–2022 jää toteutumatta arviolta 7,2 milj. euroa hyvinvoinnin ja terveyden toimialalla asetettuja tuottavuustavoitteita.

Ohjelman päivityksen jälkeen toimenpiteillä tavoitellaan tulojen lisäystä yhteensä 16 milj. eurolla ja toimintamenojen kasvun hidastamista 90 milj. eurolla. Toimintakatteen kasvu hidastuu 106 milj. eurolla perusurasta verrattuna, tavoite sisältää jo vuonna 2021 toteutuneet tavoitteet. Lisäksi päivityksen yhteydessä vähennettiin kiinteistöveroselvityksen tavoitteista 5 milj. euroa ja digitalisaatiohankkeiden tuottavuustavoitteita pienennettiin mm. hankkeiden siirtymisestä ja HVA:lle henkilöstösiirtojen toteuttamisesta johtuen 3,1 milj. euroa.

Ohjelmaan lisättiin kertaluontoisia omaisuuden myyntiin liittyviä tulotavoitteita 30,8 milj. euroa. Ohjelman tavoitteena vuosina 2021–2025 on:

1. Hidastaa suunnitelmallisesti käyttötalouden kasvua 116 milj. eurolla perusurasta nähdessä vuoden 2025 loppuun mennessä ohjelman linjauksia ja toimenpiteitä toteuttaen. Tämä tarkoittaa toimintakatteen kasvun hillitsemistä 106 miljoonalla vuoteen 2025 mennessä, kiinteistöverotuottojen kasvattamista 10 miljoonalla eurolla nostamalla kiinteistöveroprosentteja vuodesta 2021 alkaen sekä varmistamalla, että kaikki kiinteistöt ovat verottajan verokannassa.
2. Laskea kaupungin investointitasoa 10 prosentilla hankkeiden toteutustapaa, laajuutta, kustannuksia ja rahoituskonseptia tarkastamalla. Kaupungin 10 vuoden investointiohjelman kokonaistaso, investointikatto, lasketaan keskimäärin 250 miljoonaa euroon /vuosi. Tavoitteella hidastetaan sekä konsernin lainakannan että toimialojen vuokratilakustannusten kasvua.
3. Kehittää palvelujen ja prosessien kustannusvaikuttavuutta suunnitelmallisesti ja viiranhaltijat ja luottamushenkilöt sitoutuvat talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamiseen.
4. Konsernin velkaisuuden vähentämiseksi kaupungin omalle toiminnalle tarpeettomista tiloista luovutaan. Pääoman vapauttamiseksi myydään strukturoidulla kilpailutuksella useita rakennuksia, toimitiloja tai salkkuja ja muuta omaisuutta yhteensä 300–500 milj. euroa myyntiarvolla 2023–2025.

3.3 Linjauksilla ja toimenpiteillä kohti taloudellisesti kestävää Espoota 2025

Ohjelmassa asetetut 39 linjausta ohjaavat kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua, johtamista, resurssointia ja päätöksenteon valmistelua aina vuoteen 2025 saakka. Yksittäiset päätökset tehdään kuitenkin normaalin päätöksentekoprosessin mukaisesti. Linjaukset toimivat strategisina suuntaviivoina ja menettelytapoina kohti taloudellisesti kestävää Espoota. Ohjelman toimenpiteet konkretisoivat linjausten toimeenpanoa seuraavina vuosina. Toteuttamalla ohjelman toimenpiteet parannetaan tuottavuutta, karsitaan kustannuksia ja hidastetaan toimintakatteen alijäämän kasvua perusuraan verrattuna 106 miljoonalla eurolla. Lisäksi vuonna 2021 tehty kiinteistöveroprosenttien korotuksen vaikutus on 7,5 miljoonaa euroa ja kiinteistöveroselvityksen vaikutus on 2,5 miljoonaa euroa. Näiden toimenpiteiden yhteisvaikutus on 116 miljoonaa euroa käyttötaloutta sopeuttava vuoden 2025 loppuun mennessä.

Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään kehikseen ja taloussuunnitelmiin 2023–2025.

Ohjelman toteutuksen ensimmäiseksi tarkastuspisteeksi oli päätetty 31.7.2022, tarkastus korvataan ohjelman päivityksellä muuttunutta toimintaympäristö vastaavaksi.

Ohjelman vaikutusta tarkastellaan vuosittain kehysvalmistelun yhteydessä, myös tulopuolta.

Ohjelman toteutuksen tarkistuspiste on 31.7.2024 osavuositarkastuksen yhteydessä, jolloin arvioidaan ohjelman linjausten ja toimenpiteiden vaikutusta käyttömenojen ja investointien kehitykseen, tulorahoituksen kehitystä sekä tarvittavia toimenpiteitä.

Vuosina 2023–2025 sote- ja pelastustoimen uudistus aiheuttaa suuria muutoksia kaupungin talouteen. Ohjelmakauden aikana tarkastellaan myös rahastojen käyttöä.

3.3.1 Tehokkuutta palveluihin ja prosesseihin

Espoon palvelujen kustannusvaikuttavuutta parannetaan suunnitelmallisesti. Palveluja ja prosesseja kehittämällä, päällekkäisyyksiä poistamalla, palveluluohjauksella ja palvelujen paremmalla kohdentamisella saadaan parannettua kustannusvaikuttavuutta. Digitalisaation avulla voidaan automatisoida prosesseja, palveluja ja tehtäviä, vähentää ihmistyön tarvetta ja parantaa tiedon hyödynnettävyyttä. Digitalisaatiohankkeiden osalta seurataan, että vanhoista toimintamalleista ja palvelukanavista luovutaan toimintaa uudistamalla.

Espoon kaupungin palvelut järjestetään ja tuotetaan kokonaistaloudellisesti järkevimmällä järjestämistavalla. Espoon palvelut on tuotettu ja palvelujen järjestämistapojen kustannuksia seurataan palveluittain. Mikäli jokin markkinoilta ostetun palvelun hinta kasvaa omaa tuotantokustannusta kalliimaksi, palvelu voidaan ottaa takaisin kaupungin omaksi toiminnaksi. Jos oma toiminta on markkinahintaa kalliimpaa, tulee palvelua ostaa markkinoilta. Palvelujen ja prosessien kehittämisen yhteydessä kaupunkilaisia ja henkilöstöä osallistetaan ja informoidaan ohjelman sisällöstä ja hyväksytään, että kaupunkilaisen kokema palvelu näyttäytyy eri tavalla tai kokemus voi heikentyä. Säästäminen ja toimintamallien muutokset saavat näkyä, vaikka ohjelman toteutuksessa pyritään minimoimaan asiakkaille kohdistuva haitta.

3.3.2 Lapsille yhtenäinen kasvun ja opin polku

Espoossa tavoitteena on varmistaa lapselle ehyt ja yhtenäinen kasvun ja opin polku. Opin polun aikaisia tarpeettomia siirtymiä vähennetään, palvelutarjontaa kaupungin eri alueilla yhtenäistetään sekä parannetaan lasten tasavertaisten mahdollisuuksien toteutumista ja hillitään eriarvoistumiskehitystä.

Yksityisen palvelutuotannon osuutta varhaiskasvatuksesta nostetaan jatkamalla palvelusetelin käyttöä. Yksityiselle ohjataan suunnitelmallisesti palvelutarpeen kasvusta johtuvaa investointitarvetta. Kunnallista ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään siten, että ne muodostavat jokaisella maantieteellisellä alueella tasapainoisen kokonaisuuden. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta nostetaan 35 prosenttiin. Lapset saavat myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan. Yksityisen ja julkisen varhaiskasvatuksen on oltava yhtä laadukkaita.

Varhaiskasvatuksen yksikkökokoja kasvatetaan ja nopeutetaan luopumista epätarkoituksenmukaisista tiloista. Yksikkökoon kasvattaminen mahdollistaa monipuolisemman ja tasalaatuisemman varhaiskasvatuksen ja kevyemmät kustannukset. Perusopetuksen yksikkökokoja kasvatetaan ja perusopetuksen palveluverkkoa järkeistetään. Suomenkielisessä perusopetuksessa tavoitteena on, että kaikki uudet koulut ovat vähintään 4 sarjaisia (neljä rinnakkaisluokkaa).

Turvataan palveluiden saatavuus ja laatu huolehtimalla siitä, että käytössä on riittävät ja turvalliset tilat ja henkilöstöresurssit sekä toimiva yhteistyö aloittavan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.

3.3.3 Palveluihin parempaa saavutettavuutta digitalisoinnilla

Digitaalisten palvelukanavien kehittäminen parantaa palvelujen saavutettavuutta. Palvelujen digitalisoinnilla pyritään vastaamaan entistä monipuolisemmin, ajasta ja paikasta riippumattomammin asiakkaiden tarpeisiin sekä tavoitellaan aiempaa enemmän kustannushyötyjä. Otetaan huomioon myös kuntalaiset, jotka syystä tai toisesta eivät voi käyttää digitaalisia palveluja.

Palvelujen digitalisaatioasteen kasvaessa asiakas-palvelun rooli, toimintatavat ja sisällöt muuttuvat. Itsepalvelujen merkitys kasvaa. OmaEspoo-projektissa kehitetään sähköisen asioinnin kokonaisuutta, jonka avulla voidaan jatkossa vastata tehokkaammin asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin.

Digitalisaation avulla voidaan automatisoida prosesseja, palveluja ja tehtäviä, vähentää ihmistyön tarvetta ja parantaa tiedon hyödynnettävyyttä. Keväällä 2023 toimintansa käynnistävä kaupungin digiohjausryhmä seuraa ja arvioi kaikkien digikärkihankkeiden vaikuttavuutta, hyöty-kustannusarvioiden toteutumista sekä toimintatapojen muutosta. Osaltaan toiminnan uudistumisen tukea ja seuranta toteutetaan osana kokonaisarkkitehtuuryötä.

3.3.4 Johtamista kehitetään pitkäjänteisesti, henkilöstömäärän kasvua pienennetään

Tuottavuuden kehittäminen edellyttää johtamisen ja nykyisten toimintatapojen muuttamista. Tuottavuustavoitteiden saavuttaminen edellyttää koko organisaatiossa parempaa tavoitteiden asettamista sekä suorituksen johtamista, mittaamista ja seuranta. Tässä hyödynnetään Suuntaamo-konseptia. Uusia johtamisen ja talousohjauksen sekä HR-järjestelmiä kehitetään tukemaan johtajia resurssien käytön suunnittelussa, tavoitteiden asettamisessa sekä tuottamaan parempaa tietoa henkilöstö- ja suorituksen johtamisen tarpeisiin. Henkilöstön motiivointi- ja kannustustoimia, mukaan lukien palkitsemista, kehitetään. Henkilöstön työkyvystä ja hyvinvoinnista huolehditaan, jotta tuottavuuden kehittäminen on mahdollista.

Kaupungin henkilöstömäärän tulevaa kasvua pienennetään noin puoleen ns. kasvun perusuraan verrattuna hyödyntämällä erityisesti vaihtuvuutta ja ammatillakohtaisia rekrytointirajoituksia sekä osaamisen ja organisaation kehittämistä olettaen, että palvelutuotannon rakenne säilyy ennallaan. Lisäksi tuetaan henkilöstömäärän kasvua rajoittavia tehtävien uudelleen järjestelyjä. Peruspalvelutehtävien osaan työvoiman saatavuutta parannetaan ja kehittämistyöhön kohdennettavia resursseja arvioidaan kriittisesti. Resurssien kohdentaminen ennen kaikkea peruspalveluihin mahdollistaa tavoitellun

palvelutason sekä tuottavuuden ja asiakastytyvyyden parantumisen.

3.3.5 Investointien määrät, laajuudet ja ajoitukset tarkasteluun

Kaupungin kymmenen vuoden investointiohjelman kokonaistaso, investointikatto, lasketaan keskimäärin 250 M€:oon /vuosi. Tämä edellyttää toimitilainvestointien laajuuksien pienentämistä m²/oppilas tai m²/henkilö sekä tyypikoulujen ja -päiväkotien toteutusta ja standardoitua rakentamista ja kalustamista. Toimitilainvestointien tavoite m² / oppilas, m²/lapsi ja m²/ henkilö sitovat toimialoja.

Koulu- ja päiväkotihankkeiden läpimenoaikaa tiivistetään, jotta tilavaranto ja tarpeet kohtaavat, kun lasten määrä vaihtelee vuosittain. Hankkeiden irtokalustesuunnittelussa ja kalustehankinnoissa huomioidaan kiertotalouden kriteerit ja vanhojen toimivien hyväkuntoisten irtokalusteiden kierrätys toteutetaan korvaavissa kohteissa.

Toimitilojen suunnittelussa huomioidaan koko kaupungin näkökulma. Kaupungin palveluverkkoa ja toimitiloja tarkastellaan kokonaisuutena. Koulu ja varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelu tehdään yhdessä muiden palvelujen kanssa. Edistetään tilojen moninaista yhteiskäyttöä ja käyttöasteen parantamista.

Infra-investointien laajuutta ja laatua pienennetään 10 %. Uusien ja merkittävien alueiden avaamisen ajoitusta ja priorisointia tehdään siten, että kaupungin kokonaistaloudellisuus kaupunkirakenteen ja palveluverkon toteuttamisen kannalta paranee. Inf-rakentamisen ajoittamisessa arvioidaan suhdanteen tilanteen kustannusvaikutukset ja tarvittaessa uudelleen ajoitetaan investointeja.

3.3.6 Kaupungin edunvalvonta

Espoolaisten viranhaltijoiden sekä poliittisten päättäjien tulee vaikuttaa seuraavaan hallitusohjelman valmisteluun ja valtakunnalliseen päätöksentekoon siten, että Espoon mahdollisuudet kasvuun ja investointeihin turvataan. Uudistuksissa tulee varmistaa, ettei niiden rahoitusmalli edelleen kasvata pääkaupunkiseudun vastuuta koko Suomen palvelujen rahoituksesta. Kriisien jälkeen Suomen ja Espoon on oltava entistä houkuttelevampi toimintaympäristö kansainvälisille osaajille ja investoinneille kovenavassa globaalissa kilpailussa. Espoon on saatava välttämättömien tulevaisuuden investointiensä rahoittamiseen nykyistä suurempi osuus Espoossa muodostuvasta kasvavasta veropohjasta.

Sote-uudistuksen jälkeistä valtionosuusjärjestelmää tulee muuttaa siten, että se huomioi kasvavien kaupunkien tarpeet nykyistä paremmin. Veromenetyksen kompensatiot tulee säilyttää pysyvänä eränä valtionosuusjärjestelmässä. Kasvavien kaupunkien

investointi- velanhoitokyky pitää turvata. Soteuudistuksen jälkeen on korjattava valtionosuusjärjestelmää, jotta järjestelmä vastaisi paremmin perustettäväänsä eikä toimisi vain järjestelmämuutosten taustamekanismina. Järjestelmässä tulee huomioida paremmin sekä vieraskielisyydestä aiheutuvat todelliset kustannukset ja väestönkasvu siten, että vieraskielisyyden ja asukasmäärän kasvun perushintaa korotetaan.

Kuuden suurimman kaupungin ja valtion välille tulisi luoda uusi kumppanuussopimus-instrumentti. Kumppanuussopimuksen tavoitteena on luoda kasvua kattamalla toimenpiteitä osaavan työvoiman saatavuuteen, digitalisaatioon, TKI-toimintaan, vinnedistämiseen ja investointien houkutteluun. Kumppanuussopimus kattaisi myös nykyiset kuutta suurinta kaupunkia koskevat ekosysteemisopimukset.

Hallituksen tulee toteuttaa sosiaaliturvauudistus ja keventää palkansaaajien verotusta siten, että työn tekemiselle ja yrittämiselle on aiempaa suuremmat kannusteet.

TE-palvelujen siirron rahoitusmallissa, erityisesti työttömyysturvan rahoituksessa, on huomioitava kasvava työikäisten ja vieraskielisten määrä ja valtion on kannettava suhdanneriski. Hyvinvointialueille on asetettava osa rahoitusvastuusta tai muu insentiivi pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.

Erityisesti työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistäminen konkreettisin toimin on maamme iso tulevaisuuden kysymys. Siksi on varmistettava, etteivät työperäisestä maahanmuutosta syntyvät kokonaiskustannukset jää vain pääkaupunkiseudun kuntien vastuulle.

Kunnallisveron efektiivisyyttä tulee parantaa esim. siirtämällä ansiotuloverotuksen vähennysjärjestelmää valtion ansiotuloverotuksen puolelle. Kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien eroa kaivetaan.

Kaupungeille tulee myöntää riittävät resurssit koronavirusepidemian jälkivaikutusten hoitamiseen sekä ukrainalaisten tilapäistä suojelua ja turvapaikkaa hakevien palvelujen järjestämiseen.

MAL-sopimuksen tulee olla Espoon kannalta tasapainoinen sisältäen sekä Espoole asetettavat vastuut että valtion osallistuminen hankkeisiin riittävästi, nykyistä korkeammalla rahoitusosuudella.

Kiinteistöverolain muutos on toteutettava tuotto-neutraalisti ja kaupungeille on luovutettava riittävä aineisto kiinteistöveroprosenttien ja – verotulojen arvioimista varten.

3.3.7 Kaupungin tulopohjaa on vahvistettava

Espoon mittava väestönkasvu ei ole kasvattanut verotuloja aiempien vuosien tapaan. Tulopohjan vahvistaminen edellyttää analysointia espoolaisten verokertymän ja muuttoliikkeen muutoksista ja suunnitelmaa tulopohjan vahvistamiseen tarvittavista toimenpiteistä.

Suomen tulevaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeät tieto- ja osaamisintensiiviset yritykset ja työpaikat ja niiden sijainti ratkotaan kaupunkien välisessä kansainvälisessä kilpailussa erityisesti vihreän siirtymän, digitalisaation ja kestävä kehityksen agendalla.

Sote- ja pelastustoimen uudistuksen jälkeen Espoosta tulee riippuvainen valtionosuuksista, joilla rahoitetaan noin 30 prosenttia Espoon palveluista vuodesta 2023 alkaen. Verorahoituksen kehitykseen sisältyy sote-leikkausten lisäksi merkittävää epävarmuutta Venäjän Ukrainaan aloittamasta hyökkäysso- dasta sekä koronapandemiasta johtuen

Tulopohjaa vahvistetaan muun muassa maanmyynti- ja vuokratuloja kasvattamalla vuosina 2023–2025. Turvataan riittävä maanhankinta, jotta tulojen lisääminen on mahdollista. Maankäyttösopimukset tehdään jatkossakin markkinahintaan.

Huolehditaan kaavoituksen ajantasaisuudesta. Espoossa pyritään tasapainoiseen asuntorakenteeseen sekä tonttien myynnissä että vuokrauksessa. Tonttien luovutuksessa noudatetaan alueen markkinahintaa ja hyödynnetään hintakilpailuja. Varmistetaan, että Espoolla on tarjottavana vuokratontteja, vuokranmääritykset tehdään markkinahinnoin ja asuntotonttien osalta tarkistusmenettelynä käytetään asuntohintaindeksiä.

Konserniyhteisöt otetaan mukaan ohjelman toteuttamiseen. Merkittävälle konserniyhteisöille asetetaan vähintään samantasoiset tavoitteet kuin emokaupungissa. Espoon kaikkien konserniomistusten tarpeellisuus arvioidaan ja selvitetään konserniyhteisöjen ja niiden omaisuuden realisointia sekä tuloutusmahdollisuuksia kaupungille. Yhteisöihin kertynyttä ylijäämää tuloutetaan kaupungille esim. pääoman tuottovaateena, maksualennuksina tai osinkoina.

3.3.8 Sote- ja pelastustoimen uudistukseen sopeutuminen ja uudistuminen

Tuki- ja hallintopalvelujen sopeutuminen

Espoossa tukipalvelujen kustannukset on laskutettu toimialoilta aiheuttamisperiaatteella. Tukipalvelujen 130 milj. euron kustannuksista hyvinvoinnin ja terveyden toimialalle ja pelastuslaitokselle kohdistuu vuonna 2022 39 milj. euroa. Keväällä 2022 tehdyn hyvinvointialuesiirtoihin liittyvän YT-menettelyn ja jäljellejäävien kustannusten huolellisella läpikäynnillä kustannuksista saadaan sopeutumaan 30 milj. euroa. Sopeutumattomia kustannuksia jää 9 milj.

eur mm. tietoliikenteen infrakustannuksista, yhteisistä ohjelmistoista, tilakustannuksista sekä päällykistö-, esimies - ja asiantuntijatarpeista johtuen.

Hallintopalvelujen 112 milj. euron kustannukset kohdistetaan kuntatalouden tilastoissa aiheuttamisperiaatteella palveluille. Hallintopalveluista mm. HR-, strategia - ja talousohjaus, laki- ja hallintopalvelut, viestintä ym. kustannukset saadaan hyvinvointialue-siirroilla ym. sopeutumaan 31 milj. euroa ja sopeutumattomia, hyvinvoinnin ja terveyden toimialalle kohdistettuja kuluja jää 6 milj. euroa. Nämä kustannukset kasvattavat tilastoissa Espoon palvelujen kustannuksia.

Sote-uudistuksen yhteydessä menetetään tuki- ja hallintopalveluissa mittakaavaetuja ja palvelujen tehokkuus heikkenee. Espoolle jää konsernihallintoon 15 milj. euroa sopeutumattomia kustannuksia. Vuosien 2023–2024 aikana arvioidaan jäljelle jäävälle Espoolle optimaalinen organisaatio- sekä tuki- ja hallintopalvelurakenne.

Espoon palveluprosessien uudistaminen

Sote- ja pelastustoimen uudistuksessa mm. oppilashuolto siirtyy hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Kaupungin palveluprosessit tulee uudistaa siten, että kaupungin palvelujen tuottavuus ei heikene eikä muutos näy asiakkaalle. Uudet prosessit ja vastuut on määritelty yhteistyössä hyvinvointialueelle siirtyvien vastuhenkilöiden kanssa seuraavien palvelujen osalta: oppilashuolto, tuki- ja palveluasuntojen välivuokraaminen ja asumissosiaalinen työ, työttömien terveystarkastukset, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu, työkyvyn tuen palvelu sote-keskukseen, kuntouttavan työtoiminnan palveluun ohjaaminen ja kotoutumisen palvelut, korvausprosessit sekä vammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivä- sekä loma-ajan hoito.

Elinvoima

Kaupungin houkuttelevuutta kansainvälisten yritysten ja osaajien keskuudessa parannetaan, osaavan työvoiman saantia parannetaan ja yritys- ja yrittäjämyynteisyyttä vahvistetaan.

Yritysassiakkaiden palveluprosesseja ja -kanavia kehitetään yhteistyössä espoolaisten kumppaneiden kanssa. Uusien ja kehitettävien alueiden profilointia parannetaan pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltainen palvelutarkastelu tehdään yhteistyössä kaupungin eri toimintojen kesken. Ankkuriyritysten sijoittumista Espooseen helpotetaan.

Espoo TE24 -ohjelmalla toteutetaan TakE-ohjelman tavoitteita: kunnan työttömyysturvan maksuosuuden vähentämistä työllisyysastetta nostamalla, osaavan työvoiman tarjonnan parantamisella ja kaupungin työvoimatarpeisiin vastaamisella sekä palvelujen tarjonnan ja saatavuuden parantamisella.

Vieraskielisten työllistymistä parannetaan osaamiskeskustoiminnalla ja työllisyyspalvelut etsivät osaaavaa työvoimaa kaupungin tarpeisiin. Työllisyyspalvelut tehostavat asiakasohjausta sekä hyödyntävät os-topalveluja entistä paremmin palvelujen tarjoamisessa.

Kirjastopalvelujen konseptiselvityksen perustella prosessien, tehtävien ja tilojen kustannusvaikutusta parannetaan digitalisaation tuomat mahdollisuudet huomioiden. Valtakunnallinen siirtymä e-kirjoihin pitkällä aikavälillä huomioidaan kirjastojen tulevissa tila- ja hyllymetritarpeissa. Liikuntapalvelujen järjestämisessä hyödynnetään kumppanuuksia.

3.4 Neuvottelutulos

3.4.1 Linjaukset

Espoon edunvalvonta kunta – valtio suhteessa

1. Suomen kasvuvauhdin kannalta on ratkaisevaa, miten suurimmat kaupungit kykenevät investoimaan ja ylläpitämään kasvua tuottavia hyvinvointipalveluja. Sote-uudistuksen myötä kaupunkien investointi- ja rahoitusasema on kuitenkin heikentynyt. Vero- ja valtionosuusjärjestelmän tulee aiempaa paremmin huomioida kasvavien kaupunkien erityiset tarpeet, kuten niiden suuremmat investointitarpeet sekä vieraskielisen väestön keskittyminen kaupunkeihin. Tulevilla uudistuksilla ei tule heikentää kaupunkien taloudellisia toimintaedellytyksiä.
2. Espoolaisten viranhaltijoiden sekä poliittisten päättäjien tulee vaikuttaa seuraavaan hallitusohjelman valmisteluun ja valtakunnalliseen päätöksentekoon siten, että Espoon mahdollisuudet kasvuun ja investointeihin turvataan. Uudistuksissa tulee varmistaa, ettei niiden rahoitusmalli edelleen kasvata pks-seudun vastuuta koko Suomen palvelujen rahoituksesta. Kriisien jälkeen Suomen ja Espoon on oltava entistä houkuttelevampi toimintaympäristö kansainvälisille osaajille ja investoinneille koventuvassa globaalissa kilpailussa. Espoon on saatava välttämättömien tulevaisuuden investointiensä rahoittamiseen nykyistä suurempi osuus Espoossa muodostuvasta kasvavasta veropohjasta.

Linjaukset, prosessien kehittäminen

3. Palvelujen ja prosessien kustannusvaikutavuutta kehitetään suunnitelmallisesti, viranhaltijat ja luottamushenkilöt sitoutuvat talouden tasapainottamistavoitteiden toteuttamiseen.
4. Espoon kaupungin palvelut järjestetään ja tuotetaan kokonaistaloudellisesti järkevimmällä järjestämistavalla. Palvelu voidaan ottaa omaksi toiminnaksi silloin, kun se on kokonaistaloudellisesti edullisempaa. Palveluja siirretään ostopalveluilla tai kumppanuudella järjestettäväksi, mikäli tulosityksikön oma toiminta on kalliimpaa/tehottomampaa kuin markkinoilta saatava palvelu.
5. Tulosityksiköt voivat vaihtaa palveluntuottajaa, eli palvelutuotantoa on mahdollista kilpailuttaa suunnitelmallisesti (osissa)

markkinoille, mikäli konserniyhteisö ei pysty tehostamaan/kehittämään tuottavuutta omistajan esittämän tuottavuustavoitteen mukaisesti. Kilpailutus tehdään suunnitelmallisesti konsernin kokonaisuksi huomioiden.

6. Espoolle räätälöityjen Emba-kurssien tavoitteena on parantaa Espoo-tarinan ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toimeenpanoa. Emba-kursseilla tehtävät erikois- ja harjoitustyöt valjastetaan Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toimeenpanoon.
7. Palvelujen ja prosessien kehittämisen yhteydessä kaupunkilaisia ja henkilöstöä osallistetaan ja informoidaan ohjelman sisällöstä ja hyväksytään, että kaupunkilaisen kokema palvelu näyttäytyy eri tavalla. Säästäminen ja toimintamallien muutokset saavat näkyä. Henkilöstön jaksamisesta huolehditaan.

Linjaukset, yhtenäinen kasvun ja opinpolku

8. Yksityisen palveluntuotannon osuutta varhaiskasvatuksesta nostetaan jatkamalla palvelusetelin käyttöä. Yksityiselle ohjataan suunnitelmallisesti palvelutarpeen kasvusta johtuvaa investointitarvetta. Kunnallista ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään siten, että ne muodostavat jokaisella maantieteellisellä alueella tasapainoisen kokonaisuuden. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta nostetaan 35 prosenttiin. Lapset saavat myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan. Yksityisen ja julkisen varhaiskasvatuksen on oltava yhtä laadukkaita.
9. Palveluverkkoinvestointeja suunnitellaan kokonaisuutena yhdessä yksityisten palveluntuottajien kanssa varmistaen, ettei alueelle synny ylikapasiteettia. Investointiohjelmaa voidaan tarkastaa tavoitteen toteuttamiseksi.
10. Varhaiskasvatuksen yksikkökokoa kasvatetaan ja nopeutetaan luopumista epätarkoituksenmukaisista tiloista.
11. Tavoitteena on kasvattaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Kotihoidontukea ja kuntalaisia käyttävät erityisesti vieraskieliset ja heikoimmassa sosioekonomisessa asemassa olevat perheet, joiden lapset hyötyisivät varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatukseen osallistuminen auttaa koulunkäynnin aloittamisessa ja vähentää

mahdollisesti myöhemmin tarvittavan kasvun ja oppimisen tuen tarvetta. Kuntalisän poisto kannustaa myös huoltajia opiskeluun ja työntekoon. Tätä kokonaisuutta kehitetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, samalla varmistaen varhaiskasvatuksen toimivuus ja riittävyys. Kotihoidon tuen Espoo-lisä on 160 €/kk ja sitä maksetaan 1,5 ikävuoteen asti. Espoo-lisän ehdoista poistetaan sisarusten kotona hoidon velvoite.

12. Lukiokoulutus sijoitetaan hyvien liikenneyhteyksien varrelle ja oppilasmäärän kasvu toteutetaan lähivuosina yksikköko-ko kasvatamalla. Valmistellaan lukiotilojen sijoittuminen Leppävaaraan ja Kiviruukkiin.
13. Nuorisopalveluissa kehitetään ensisijaisesti seinättömiä ja monikanavaisia palveluja. Nuorisotiloja otetaan käyttöön lähtökohtaisesti siellä missä nuoret luontevasti ovat: uusissa kasvukeskuksissa, pääsääntöisesti muiden tilojen, kuten koulujen yhteydessä.
14. Perusopetuksen yksikkökojoja kasvataan. Suomenkielisessä perusopetuksessa tavoitteena on päästä uusien koulujen osalta 4+ sarjasiin kouluihin.
15. Suomenkielinen ja ruotsinkielinen opetus tuodaan lähtökohtaisesti samalle tasolle. TakE-ohjelmakauden ruotsinkielisen kouluverkon kevennys on suoritettu ja suomenkielisen kouluverkon osalta lautakunta jatkaa uudistuksen ohjausta ottaen erityisesti huomioon näköpiirissä olevat väestölisäykset.
16. Uusissa kouluissa ja päiväkodeissa otetaan käyttöön kustannustehokkaat tyyppiratkaisut ja standardivarustelu. Opetustilojen tulee mahdollistaa tuntikehyksen optimointi (erilaiset ryhmäkoot mahdollisia).
17. Etäopetuksen ja digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään esimerkiksi lukiotal- salla oman äidinkielen opetuksessa, harvinaisten kielten opetuksessa sekä ryhmissä, joissa opiskelijoita tulee eri kouluista.

Linjaukset, digitalisaatio

18. Digihankkeista haetaan nykyistä enemmän konkreettista kustannushyötyä.
19. Keskitytään digitalisoinnissa päätettyihin kärkihankkeisiin – nivotaan yhteen toimialojen samankaltaiset hankkeet. Hyödynnetään samaa ratkaisua kaupunkitasoisesti yli hallinnon rajojen.
20. Kärkihankkeiden läpiviemiseksi luovutaan osasta toimialojen omia suunniteltuja hankkeita.
21. Kärkihankkeiden osalta varmistetaan uusien, yhteisten toimintamallien luominen ja muutoksen johtaminen konsernihallintoon ja toimialoille läpi organisaation maksimallisen hyötytavoitteen saavuttamiseksi.
22. Palvelujen digitalisoinnissa seurataan, että vanhoista prosesseista, toimintamalleista, palvelukanavista ja järjestelmistä luovutaan suunnitelmallisesti.
23. Palvelujen digitalisoinnilla vastataan entistä monipuolisemmin, ajasta ja paikasta riippumattomammin asiakkaiden tarpeisiin sekä tavoitellaan aiempaa enemmän kustannushyötyjä. Parannetaan sähköisten palvelujen saavutettavuutta ja käytetään tehokkaammin kaupungin tiloja siten, että kaikissa kaupunkikeskuksissa säilyy asiointimahdollisuus. Palveluiden toimipisteiden vähentämisessä ja asiakaspalvelun digitalisoinnissa sivutuotteena on myös palvelujen laadun ja saavutettavuuden parantuminen. Otetaan huomioon ne kuntalaiset, jotka syystä tai toisesta eivät voi käyttää digitaalisia palveluja.

Linjaukset, henkilöstö

24. HR-järjestelmiä kehitetään digitalisoimaan ja parantamaan prosesseja ja tuottamaan parempaa tietoa henkilöstöjohtamiseen.
25. Tavoitteiden asettamista, suorituksen johtamista ja mittaamista sekä myös motiivointi- ja kannustustoimia mukaan lukien palkitsemista kehitetään, huomioiden lisääntyvän etätyön mahdollisuudet.
26. Rekrytointeja tehdään aiempaa harkitummin ja tiukemmin kriteerein, hyödynnetään eläköitymisiä ja muuta vaihtuvuutta, tehtävien uudelleen järjestelyjä ja digitalisaatiota, jotta henkilöstömäärän kasvu saadaan taitettua. Rekrytointikielto/-rajoitukset asetetaan tehtäväryhmittäin. Edistetään myös tehtävien ja organisaation rakenteellisia uudistuksia TakE-ohjelman

osana ja/tai tukena. Peruspalvelutehtävien osaavan työvoiman saatavuutta parannetaan. Resurssien kohdentaminen ennen kaikkea peruspalveluihin mahdollistaa tavoitellun palvelutason sekä tuottavuuden ja asiakastyytyväisyyden parantumisen.

27. Vahvistetaan kasvatusalan henkilöstön rekrytointia ja pysyvyyttä etenkin varhaiskasvatuksessa.
28. Mahdollistetaan etätö myös koronaepidemian jälkeisen työn tekemisen joustavuuden parantamiseksi ja tilatarpeen pienentämiseksi. Huolehditaan, ettei etätö heikennä tuottavuutta.
29. Parannetaan työterveyshuollon toimintaa lisäämällä työpaikkaselvitysten määrää, otetaan käyttöön sähköiset terveystarkastukset ja kehittämällä psykososiaalisia hoitoprosesseja. Henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan.

Linjaukset, investoinnit

30. Kaupungin 10 vuoden investointiohjelman kokonaistaso, investointikatto, lasketaan keskimäärin 250 M€:oon /vuosi. Investointiohjelmasta päätetään vuosittain talousarvioneuvotteluissa. Kaupungin investointiohjelman kokonaistaso lasketaan 10 % hankkeiden laajuutta, kustannuksia, toteutustapaa ja rahoituskonseptia tarkastelemalla. Tehdään riittävän tarkat arviot ja laskelmat investoinnin kannattavuudesta, toiminnallisuudesta laadusta ja elinkaarikustannuksista vaihtoehtoisia ratkaisuja valmisteltaessa (elinkaariarviointi). Pyritään pysymään investointiohjelman 2020–2030 mukaisten peruskorjaushankkeiden suunnitellussa aikataulussa. Pidetään kiinni aiemmasta tavoitteesta: koulujen hätäväistöjä nolla.
31. Toimitilainvestointien laajuutta m²/oppilas tai m²/henkilö vähennetään, jatketaan tyypikoulujen ja -päiväkotien toteutusta ja standardoitua rakentamista. Otetaan käyttöön standardi kalustaminen sekä kiertotalouden kriteerit ja kalusteiden uudelleen käyttö. Infrainvestointien laatu- ja kustannustasoa lasketaan kustannussäästöjen aikaansaamiseksi. Laajuutta koskevat tavoitteet sitovat toimialoja.
32. Uuden korvaavan toimitilan rakentamis- tai vuokraamispäätöksen osana tehdään päätös vanhasta toimitilasta luopumisesta, ulosvuokrauksesta tai uudesta käyttötarvikekokeilusta.
33. Olemassa olevia tiloja hyödynnetään tehokkaammin (hallinnon tilatarpeen

vähentäminen, koulu palveluna -toimintamalli, peruskorjausinvestoinnit).

34. Uusien alueiden avaamisen ajoitusta tarkastellaan ja infra-investointien toteutusta priorisoidaan, jotta niiden palvelurakentaminen voidaan toteuttaa kaupungin talouden kannalta kestävästi. Merkittävien alueiden ajoitusta ja keskinäistä priorisointia sekä kaavoituksen volyymin tavoitetasoa arvioidaan siten, että kaupungin kokonaistaloudellisuus kaupunkirakenteen ja palveluverkon toteuttamisen kannalta paranee.
35. Kaupungin omalle toiminnalle tarpeettomista tiloista luovutaan. Pääoman vapauttamiseksi myydään strukturoituilla kilpailutuksilla useita rakennuksia, toimitiloja tai salkkuja pitäen tavoitteena yhteensä 300–500 milj. euron myyntiarvoa 2023–2025.
36. Kaupungin maanomistusta kehitetään kaa- vahankkeiden yhteydessä aktiivisesti, työpaikka, kerrostalo, ja pientalorakentamiseen soveltuvaksi. Maata kaavoitetaan myyntiä ja vuokrausta varten markkinaehtoisesti. Myös virkistys ja luonnonsuojelualueiden tarve otetaan huomioon.
37. Tonttien vuokramääritykset tehdään markkinahinnoin ja asuntotonttien osalta vuokran tarkistusmenettelynä käytetään asuntohintaindeksiä. Urheilu- ja liikuntatonttien vuokrauksen hinnoittelussa noudatetaan kaupunginhallituksen jaoston v. 2022 tekemää päätöstä.
38. Kaupunki palveluna eli as a Service -tyyppisten toimintamallien avulla vähennetään uusien investointien tarvetta ja tehostetaan kaupungin ja yritysten ja muiden organisaatioiden olemassa olevien tilojen yhteiskäyttöä, kun se on kokonaistaloudellisesti järkevää.
39. Tehdään analyysi Espoolaisten verokertymän ja muuttoliikkeen muutoksista ja suunnitellaan tämän perusteella tarvittavia toimenpiteitä, joilla parannetaan väestönkasvun taloudellista kestävyyttä.

3.4.2 Toimenpiteet

		Tavoiteltava vuositasen säästö / tulon lisäys viimeistään ohjelmakauden lopulla.		
		Menojen vähennys	Tulojen lisäys	Tuottavuuden lisäys yht.
		Tuottavuuslisäys/toimenpide		
TEEMA / TULOSYKSIKKÖ	KUVAUS	Menojen vähennys	Tulojen lisäys	Tuottavuuden lisäys yht.
HENKILÖSTÖ, yleinen tavoite				32 999 009
Yleinen henkilöstösäästö-tavoite	Tuottavuuden lisäys toiminnassa, jota ei ole erikseen toimenpiteinä alla lueteltu, vaikutus 500–600 htv perusuraan nähden. Uuden henkilöstön määrän kasvun pienentäminen henkilöstöä koskevien linjausten noudattamisella seuraavan viiden vuoden aikana, tuottavuuden parantaminen kohdistuu henkilöstömäärän kasvun rajaamiseen suhteessa perusuraan. Ensisijaisia keinoja digitalisaatio, eläköityminen, tehokkuuden lisääminen toimintapoja kehittämällä, koskee myös henkilöstöpalveluostoja (mm. Seure). Tässä htv keskihinta 61 000 €. Henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehditaan.	22 496 918		
Erilliskorvaukset	Erilliskorvaukset ovat mm. ylitöistä, ylitunneista, päivystyksistä, hälytyksistä, toimenpiteistä yms. Maksettavia korvauksia. Tavoitteeksi erilliskorvausten vähentäminen esim. n. 10 %:lla.	1 127 416		
Matkakustannusten, vieraanvaraisuuden, suhdetoiminnan yms. kustannusten vähentäminen	Kaupungin sisäinen liikkuminen Ulkomaanmatkat (mm. isot delegaatiot) Virka- ja työmatkat	1 822 868		
Sijaisten käyttö	Lyhytaikaisten sijaisuuksien määrätietoinen vähentäminen, ei koske perusopetusta.	1 374 469		
Säästövapaiden (pitämättömien vuosilomien) purkaminen	Pitämättömiä vuosilomia oli taseessa yhteensä noin 30 000 päivää. Suunnitelmallisesti aletaan purkaa vanhoja vuosilomia. Jatkossa lomien siirtämisen pitäisi edellyttää suunnitelmaa koska siirretyt lomat pidetään.	4 622 302		
Työterveyshuollon ja työkykyjohtamisen toiminnan parantaminen	Haetaan vaikuttavuutta, sairauspoissaolojen vähentymistä (lyhentymistä) ja kustannusten hallintaa. Tavoitteena ottaa poissaolot paremmin seurantaan ja työterveyshuolto mukaan aiemmin (varhaisen puuttumisen mallin mukaan).	1 555 036		
ASIAKASPALVELU				431 265
Toimipisteiden vähentäminen ja asiakaspalvelun automatisointi	Kaupunginhallituksen päätöksellä Tapiolan asiointipiste suljetaan syksyllä 2022. Alueella käynnistetään liikkuva neuvontapalvelu. Myös Espoon keskuksen ja Espoonlahden nykyinen palvelupiste suljetaan vuonna 2022, jonka jälkeen palvelu	431 265		

toteutetaan kevyemmällä mallilla Espoo-info pisteinä ja liikkuvana neuvontapalveluna.

DIGITALISAATIO		8 738 642
Ajanvarauspalvelujen järjestäminen uudelleen (hytet)	Ajanvaraus ja palveluhallinta järjestelmästä luopuminen.	96 571
Asiakirjojen dokumentointi ja sähköinen säilytys (kyt)	Jo nykyään käytössä useita hyllykilometrejä, jotka vapauttamalla voitaisiin saada tehokkaammaksi tilankäyttöä.	70 000
Asiointiportaali hyötötavoitteiden päivitys alkuperäinen 1,5 milj. €- 0,6 milj.€	OmaEspoo -projektissa kehitetään sähköisen asiainnin kokonaisuutta, jonka avulla voidaan jatkossa vastata tehokkaammin asiakkaiden muutuksiin tarpeisiin. OmaEspoo toteutus sisältää myös työnhallintajärjestelmän, jolla voidaan tehostaa kaupungin prosesseja sekä kuntalaispalveluissa että tukipalveluissa sisäisen asiakkaan suuntaan.	578 999
DigiOne	DigiOne toteutetaan suurten kaupunkien välisenä yhteistyönä. Oppimisen kansallinen digitaalinen alusta ja ekosysteemi, joka yhdistää palvelut varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. DigiOne korvaa minimissään nykyisen oppilashallinnon järjestelmäkokonaisuuden (Pirmus, Wilma, Kurre). Korvaavan järjestelmän kustannus 0,3 miljoonaa euroa/vuosi.	470 000
HR tietojärjestelmät (korvaa HR Digin)	HR-tietojärjestelmiä kehitetään parantamaan henkilöstöjohtamista ja henkilöstötyön tuottavuutta. Palvelussuhteen elinkaaren sekä suorituksen ja osaamisen hallintaa tukevan digiratkaisun hankintaa ja käyttöönottoa arvioidaan syksyllä 2022 (Q3-Q4/2022) ja sen pohjalta päätetään jatkotoimenpiteet. Sarastia365HR- ja palkkajärjestelmän ylläpito ja kehittäminen sekä muut HR-järjestelmät, jotka parantavat esihenkilöiden työtä (kuten työvuorosunnittelu ja raportoinnin kehittäminen).	1 641 072
Johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmä uudistus	Käynnissä. Järjestelmän käyttöönottotavoite on viimeistään vuoden 2022 alussa. Tuolloin korvataan kaikki perustaloushallinnon järjestelmät ja otetaan käyttöön ensimmäinen vaihe suunnittelu-, analytiikka ja raportointijärjestelmistä. Järjestelmien kehittäminen toiminnan raportoinnin osalta jatkuu vuosia. JoTolla korvattavien järjestelmien vuosikustannus 1,2 miljoonaa euroa / vuosi).	882 000
Lisenssit, järjestelmät, käyttäjähallinta jne.	Säästöpotentiaali jopa 0,4 miljoonaa (seurannan helpottamiseksi tiha).	420 000
Sähköinen sotekeskus (tepa, vapa, peso)	Neuvontapalvelut, itsenäinen omahoito, digiklinikka.	895 000
Yhtenäinen oppimisympäristö, yhtenäiset laitteet	Nyt koulussa ylläpidetään ja kehitetään kolmen ekosysteemin oppimisympäristöjä ja laitteistoja: Microsoft, Google ja Apple. Laiteympäristöjä yhtenäistetään ja laitekustannuksia alennetaan huomioiden kuitenkin sen, että oppilaat saavat opetussuunnitelmien mukaiset valmiudet toimia erilaisissa laiteympäristöissä. Rinnakkaisista	3 130 000

	sähköisistä oppimisympäristöistä luovutaan. Päälekkäisen oppimateriaalin karsiminen.	
eVaka	Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä eVakan toiminnallisuuksia kehitetään yhdessä Tampereen, Turun ja Oulun kanssa. Kehittämiseen on aiemmin saatu VM-digikannustinrahoitusta. Evaka on korvannut vuoden 2020 kevääseen asti käytössä olleen Effica-järjestelmän. eVakaan on rakennettu ja edelleen rakennetaan toiminnallisuuksia, joita ei ole aiemmin ollut käytettävissä järjestelmässä, muun muassa lapsen vasu, läsnäolon seuranta, lapsen tuen järjestämiseen liittyvät päätökset, palvelusetelitoiminnallisuuksia, pedagoginen dokumentointi, viestintään ja varhaiskasvatus-kotiyhteistyöhön liittyviä toimintoja.	555 000
YHTENÄINEN KASVUN JA OPIN POLKU		17 931 380
VARHAISKASVATUS		8 977 180
Palveluverkkouudistus	Suuremmat yksiköt ja suunnitelmallisempi palveluverkon kehittäminen mahdollistaa henkilöstön tehokkaamman käytön, vähentää sijaistarvetta, mahdollistaa paremman käyttöasteen, vähentää tukipalvelujen kustannuksia ja tuottaa mahdollisuuden laadukkaampaan ja yhtenäisempään varhaiskasvatukseen, vuoropäivähoitoon sekä helpottaa koulupolkujen suunnittelua. Epätarkoituksenmukaisista tiloista voidaan luopua, kun korvaavat tilat alueella on olemassa, eivätkä lasten matkat merkittävästi kasva. Varhaiskasvatuksen palveluverkon tulee olla alueellisesti kattava ja jokaisella suuralueella tulee olla tarjolla sekä kunnallista että yksityistä varhaiskasvatusta. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus nostetaan 35 prosenttiin.	3 599 180
Varhaiskasvatusikäisen väestön määrän kehityksen ja varhaiskasvatuksen osallistumistaseen nousun johtaminen	Varhaiskasvatusikäisen väestön määrän nousussa on Espoon väestöennusteen mukaan meneillään notkahdus, mutta väestömäärän arvioidaan kääntyvän jälleen kasvuun vuonna 2022. Samaan aikaan varhaiskasvatuksen osallistumistasete nousee, jolloin varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä ei vähene. Jos ennusteista huolimatta varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä vähenisi, varhaiskasvatuksen käytössä on runsaasti pieniä epätarkoituksenmukaisia tiloja, joista luopumisen vauhtia voidaan nopeuttaa. Poikkeusjärjestelyin järjestetyistä varhaiskasvatuspaikoista voidaan luopua. Kilpailuttamattomissa ostopalveluissa on noin 700 lasta ja osa näistä ostopalveluista tullee poistumaan vähitellen.	

Palvelusetelin käyttöä lisätään	Tavoitteena on nostaa yksityisen palveluntuotannon osuutta palvelusetelin käyttöön otolla 24 %:sta 35 %:n, varmistetaan, että yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen maksut eivät eriydy liikaa (yksityisen maksukatto). Mahdollisuuksien mukaan yksityiselle ohjataan palvelutarpeen kasvusta johtuvaa investointitarvetta. Kunnallista ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään siten, että ne muodostavat jokaisella maantieteellisellä alueella tasapainoisen kokonaisuuden. Lapset saavat myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen silloin, kun tuen järjestelyt eivät edellytä tavanomaista mittavampia toimintaympäristöön tehtäviä muutoksia tai erityisiä henkilöstöresursseja.	
Avoimen varhaiskasvatuksen järjestämisen muutos	Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa kehitetään asukaspuistojen yhteydessä yhdessä kunkin alueen lapsiperheiden kanssa huomioiden perheiden erilaiset tarpeet ja sosioekonomiset taustat.	536 000
Kotihoidontuen kuntalisää maksetaan 1,5-vuotiaaksi asti ja Espoo -lisän ehdoista poistetaan sisarusten kotona hoidon velvoite	Tavoitteena on kasvattaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Kotihoidontukea ja kuntalisää käyttävät erityisesti vieraskieliset ja heikoimassa sosioekonomisessa asemassa olevat perheet, joiden lapset hyötyisivät varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatukseen osallistuminen auttaa koulunkäynnin aloittamisessa ja vähentää mahdollisesti myöhemmin tarvittavan kasvun ja oppimisen tuen tarvetta. Kuntalisan poisto kannustaa myös huoltajia opiskeluun ja työnteekoon. Tätä kokonaisuutta kehitetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, samalla varmistetaan varhaiskasvatuksen toimivuus ja riittävyys. Kotihoidon tuen Espoo-lisä on 160 €/kk ja sitä maksetaan 1,5 vuoteen asti, Espoo-lisän ehdoista poistetaan sisarusten kotona hoidon velvoite.	4 157 000
Osa-aikaisen varhaiskasvatuksen 60 % maksu nosto 65 %:iin	Kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksut määräytyvät varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain mukaisesti. Lain mukaan osa-aikaisen keskimäärin enintään 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen maksun voi olla enintään 60 % täysimääräisestä 100 % maksusta. Tällä hetkellä 60 % maksun tuntiraja Espoossa on keskimäärin enintään 25 tuntia viikossa. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloja lisätään ottamalla käyttöön yli 20 – enintään 25 tunnin prosentti, joka on 65 % varhaiskasvatuksen enimmäismaksusta.	430 000
Varhaiskasvatuksen reaaliaikainen läsnäoloseuranta	Varhaiskasvatuksen käyttämä eVaka-järjestelmä mahdollistaa lasten määrän reaaliaikaisen seurannan. Kun lasten päivittäinen varhaiskasvatusaika on tarkemmin tiedossa, henkilöstön määrää ja työvuorot voidaan suunnitella nykyistä tarkoituksenmukaisemmin.	255 000
PERUSOPETUS		8 396 200

Perusopetuksen palveluverkkoa järjeistään	Uusien koulujen rakentaminen ja peruskorjaukset, lakkautettavat pienet yksiköt. Pyritään välttämään alakoulujen jakamista useampaan toimipisteeseen. Toimintojen muutoksista tehdään aina erilliset päätökset. Ruotsinkielisen kouluverkon kattavuus ja saavutettavuus varmistetaan. Kymmenen vuoden investointiohjelmalla tavoitellaan 7,2 M€ säästöjä.	4 721 200	
Isommat yksiköt, taroituksenmukaisen yksikkökoon mukainen tehostuminen	Isommissa yksiköissä kiinteistökustannus, opetuksen järjestäminen, tukipalvelut ja oppilashuolto ovat edullisemmat/oppilas. Koulukokonaisuuksien investointien kautta pyritään isompiin kokonaisuuksiin. Suomenkielisessä perusopetuksessa tavoitteena on vähitellen päästä 4+ sarjaisiin kouluihin, ja lukiokoulutuksessa pyritään siihen, että jokaisen lukion opiskelijaotto vuosittain on ainakin 200 opiskelijaa.	2 850 000	
Iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korotus 10 eurolla	Maksuvapautukset ja huojennukset säilytetään.	325 000	
Erityisopetuksen kuljetuskustannuksia vähentävät järjestelyt	Oppilaan tarvitsema tuki järjestetään pääosin omassa lähikoulussa joko yleisopetuksen ryhmässä, erityisluokalla tai näitä joustavasti yhdistellen. Kehitysvammaisten ja autististen lasten erityisopetus järjestetään pääosin omalla alueella (alueina Leppävaara, Keski- ja Pohjois-Espoo, Espoonlahti sekä Matinkylä-Olari-Tapiola). Järjestely vähentää oppilaiden taksikuljetuskustannuksia arviolta 0,5 M€. Oppilaan tarvitsema tuki järjestetään pääosin omassa lähikoulussa joko yleisopetuksen ryhmässä, erityisluokalla tai näitä joustavasti yhdistellen. Erityisopetuksen kuljetuskustannuksia vähentävillä järjestelyillä tavoiteltava säästö 0,5 milj. € voidaan käyttää erityisopetuksen muihin tarpeisiin.	500 000	
TOISEN ASTEEN KOULUTUS JA NUORISOPALVELUT			558 000
Toisen asteen koulutukseen pääsyn helpottaminen	Helpotamme 2. asteen koulutukseen pääsyä, jolloin niiden nuorten määrä, jotka perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä tarvitsevat tutkintoon valmistavaa koulutusta (entinen kymppiluokka ja lukioon valmistava koulutus) vähenee.	270 000	
Nuorisopalvelujen uusi toimintamalli	Tuotetaan nuorisotyön palveluja jatkossa enemmän digitaalisesti, jalkautuvan ja liikkuvan nuorisotyön keinoin. Nuorisotilojakin säilytetään.	188 000	50 000
Tyttöjen talon toiminnan siirtäminen omaksi toiminnaksi	Säästö omaksi toiminnaksi ottamisesta 50 000 euroa / vuosi.	50 000	
ELINVOIMA			6 109 050
KULTTUURI JA LIIKUNTA			4 065 000

Kirjastojen palveluverkon tarkastelu	Kirjastojen palveluverkkoa tarkastellaan ja toteutetaan kirjastojen uuden konseptin laadinta siten, että se mahdollistaa kustannusvähennysten tekemisen ja toiminnan uudelleen järjestelyt. Tätä tarkastellaan yhdessä muun kulttuuritoimen kanssa. Olennaista on lisätä yhdistys- yms. yhteistyötä siten, että kaupungin käyttökustannukset vähenevät ja palvelun laatu paranee. Momentin säästöt voivat kohdistua myös muihin kulttuuritoimen omiin toimintoihin.	714 000
Kulttuurin muun tilaverkon tarkastelu	Karatalon vuokrasopimus on irtisanottu. Vuoden 2022 aikana pyritään tukemaan toimijoita löytämään ratkaisu Karatalon toiminnan jatkamisesta paikallisena kohtaamispaikkana ja harrastamisen tilana. Säästö näkyy Kulttuurin tulosityksikön budjetissa.	190 000
Kulttuurin käyttökorvausten ja hintojen tarkastaminen	Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut palvelualueen käyttökorvausten ja lippuhintojen nosto sekä Kaupunginmuseon ja Kaupunginorkesterin palvelualueiden lippuhintojen nosto vuoteen 2025 mennessä on yhteensä 0,2 milj. euroa. Korona vuosista johdusta hitaasta palautumisesta huolimatta, tavoite on aikataulussa ja ennakoitua toteutuvan suunnitelman mukaisesti.	200 000
Liikuntapalvelujen oman toiminnan tehokkuuden parantaminen	Liikuntapalvelujen toimintojen tehokkaampi järjestäminen.	365 000
Liikuntapalvelujen oman toiminnan tehokkuuden parantaminen	Henkilöstösäästö ja vuokratyövoima, virtaviivaistetaan toimintoja. Harrastamisen maksuton polku ja harrastamisen mallin yhteensovittaminen.	200 000
Liikuntatiloista saatavien maksutuottojen lisääminen	Koulujen salien hyödyntäminen niin, että ne annetaan vapaa-ajan käyttöön esim. klo 16 nykyisen klo 17 sijaan.	1 770 000
Maksuperusteiden tarkistus osana liikuntapolitiikkaa		300 000
Olarin uimahallin käytölle uusi omistaja/haltija	Vuoden 2022 talousarviossa tehdyn päätöksen mukaisesti Olarin uimahallin kiinteistölle etsitään yksityinen palveluyrittäjä siten, että TakE-ohjelmakauden aikana saadaan aikaan ratkaisu ja kiinteistö ei aiheuta kaupungille kuluja.	176 000
Veneiden talvisäilytys maksutuottojen lisääminen	Nostetaan Helsingin tasolle. Samalla kaupunki kiirehtii venesatamien ja veneiden talvisäilytykset kokonaissuunnitelman valmistelusta.	150 000
TYÖLLISYYDEN HOITO		2 044 050

TE24 rakenneuudistuksen laadukas valmistelu ja palvelujen hallittu siirto kaupungille	Tulevan TE24 rakenneuudistuksen tarkoituksena on siirtää kaikki TE-palvelut kuntiin. Espoossa tähän valmistaudutaan Espoo TE24 ohjelmalla, joka käynnistyy kesäkuussa 2022. Ohjelmalla tavoitellaan kunnan työttömyysturvan maksuosuuden vähentämistä työllisyysastetta nostamalla, osaavan työvoiman tarjonnan parantamisella ja kaupungin työvoimatarpeisiin vastaamisella sekä palvelujen tarjonnan ja saatavuuden parantamisella. Toiminnassa kehitetään työnhakijoiden osaamista ja ohjataan heitä sopiviin palveluihin sekä tarjotaan osaavaa työvoimaa työnantajien tarpeisiin. Lisäksi keskitytään niihin toimintoihin, joissa tarvitaan viranomaistyötä ja tehostetaan asiakasohjausta ostopalveluihin. Osaamiskeskustoiminnan avulla parannetaan maahanmuuttajien työllistymistä yrityksiin.	1 500 000
Työttömien terveyspalvelut ja väylät kuntoutukseen ja eläkkeelle	Työttömien terveystarkastusten ja työkykyarviointien -projekti, jonka tavoitteena on kartoittaa työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta henkilöt, joiden paikka on esim. eläkkeellä eikä työvoimassa. Projekti toteutetaan kahden seuraavan vuoden aikana. Projekti tulee toteuttaa yhteistyössä työllisyyspalvelujen ja sosiaali- ja terveystoimen kesken. Projektiin ja laajemmin Työllisyyskokeilu ja Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeiden yhdistämiseen on haettu sosiaali- ja terveystoimialta rahoitusta. Hankkeet on yhdistettävä tarvittaessa omalla rahoituksella ja projekti toteutettava ilman ulkopuolista rahoitusta.	544 050
TULOPOHJAN VAHVISTAMINEN		13 218 000 (ei sis. kive)
Kive-selvityksen vaikutus kiinteistöveron tasoon	Kiinteistöveropohjan laajentaminen - rekisteröimättömien/luvattomien kiinteistöjen ja kiinteistöihin tehtyjen muutosten vieminen verohallinnon tietokantaan. Prosessi käynnissä, vauhditetaan tulosten saamista.	2 500 000
Maa-ainesten yms. vastaanoton taksojen korottaminen	Maanvastaanottomaksujen korotus 10 % = 300 000 € Kaivuulupien käsittelymaksut 40 000 € Kaupunkimittauksen rakennusvalvontamaksujen nosto 3 % = 20 000 €	1 058 000
Pysäköintitulojen lisäys	Maksuja ei koroteta ja maksualueita ei laajenneta siitä, mitä KH:n päätösten mukaisesti on jo tehty (siis Tapiola, Matinkylä ja Leppävaara). Digitaalista pysäköinninohjausta kehitetään.	660 000
Maanmyyntivoitto tavoitetaso nostetaan takaisin 60 M€ tasolle 2023–2025 (vs. ts. 2022–2024)		5 500 000

Maanvuokratuottojen kasvattaminen 2023–2025 0,5 M€ / vuosi, maanvuokran subventioasteen uudelleen arviointi sopimusten päättyessä 0,1 M€ (ei koske EKY liikuntatontteja)

1 500 000

Rakennusvalvonnan lupamaksujen taso (yksikköhinta) korotetaan 5 prosentilla vuosina 2023 ja 2025.

Rakennusvalvonnan määrärahoja lisätään käsittelyaikojen nopeuttamiseen ja prosessien joustavoittamiseen 200 000 € (ta valmistelu) prosessien uudistamista ja henkilöstökuluja varten.

500 000

Konserniyhteisöihin kertynyttä ylijäämää tai omaisuutta tulotetaan kaupungille esim. pääoman tuottovaateena, maksuallenuksina tai osinkoina.

3 000 000

Konserniyhteisöjen taloudellista riippuvuutta kaupungista pienennetään ja irtaannutetaan jäsenyyksistä (kaupungin avustuksilla, subventioilla ja jäsenmaksuilla toimivat yhteisöt).

1 000 000

TOIMITILOJEN KÄYTÖN TEHOSTAMINEN

12 625 366

Kiinteistönhoidon osaamisen ja tuottavuuden kehittäminen

Ennakoiva ylläpito, kiinteistöjen etävalvonta, korjaustöiden suunnitelmallinen toteuttaminen ja prosessien mukainen toiminta

3 195 787

Käytöstä poistetuista kiinteistöistä luopuminen - käyttö- ja ylläpitokustannukset

Käytöstä poistettujen kiinteistöjen käyttö- ja ylläpitokustannukset pienenevät.

1 000 000

Toimitilakustannuksista haetaan sisäisen vuokran säästö vuoteen 2025 mennessä

Tavoitteena vähentää toimitilojen käyttöä taloudellisin mittarein. Pitkäjänteinen tavoite on, että toimitilakanta (3,86 m2/asukas) asukasta kohti ei kasva.

Toimistotilan vähennys. Tavoitteeksi 6 m2/hlö toimitilaa - kustannusvaikutus.

8 429 579

Väistötilojen vähentyminen. Siirtokelpoisten väistötilojen vähentäminen.

KERTALUONTEISET MYYNTITUOTOT

30 785 000

Konserniyhteisöjen omaisuuden realisointi	Esim. sote kuntayhtymät.	500 000	
Kaupungin omille toimille tarpeettomista tiloista luovutaan	Pääoman vapauttamiseksi myydään rakennuksia, toimitiloja ja salkkuja 300–500M€ myyntiarvolla.		
Myydään kaupungin ydintehtävien ulkopuolelle jäävät toiminnot / konserniyhteisöt		25 000 000	
Tilapalvelut: Käytöstä poistetuista kiinteistöistä luopuminen, myyntivoitto	Käytöstä poistettujen kiinteistöjen ylläpitokustannukset tällä hetkellä noin 2 miljoonaa euroa. Kiinteistöistä luopuminen (myynti, purku, lahjoitus yms.).	5 285 000	
MUU TUOTTAVUUDEN KEHITTÄMINEN			6 590 190
Joukkoliikenteen kustannusten alentaminen	HSL:n on mahdollista hillitä joukkoliikenteen kustannusten kasvua liikennejärjestelmä-, palvelutaso- ja linjastosuunnitteluvaiheen yhteydessä. Tämä edellyttää, että kaikki toimielimet sitoutuvat tavoitteeseen. Tulevaisuudessa bussiliikenteen ja raideliikenteen yhteensovittamisella voidaan välttää tai ainakin siirtää pidemmälle tulevia investointeja ja hillitä kustannusten kasvua. Säästöjä haettaessa tulee huomioida eri alueiden tasapuolinen kohtelu ja turvata kohtuullinen palvelutaso. Edellyttää HSL:n päätöstä.	4 000 000	
Kaupungin sisäisen hallinnon sekä kehittämisen uudelleenorganisointi	Sisäisen hallinnon, palvelujen sekä sisäisen kehittämisen ja sen tuen uudelleen organisointi. Uudistetaan ulkoisten kumppaneiden kanssa tehtävän kehittämistyön ja ulkoisen rahoituksen toimintamalli.	721 628	829 741
Keskitetty johto/ohjaus kaupungin sopimuksellisiin suhteisiin. Strategisille kumppanuuksille tuottavuustavoite.	Hankinnat tehdään keskitetysti siten, että kaikki kaupungin yksiköt ostavat samaa palvelua samaan hintaan. Tällä hetkellä esim. nuorten seinnättömät työpajat kaupunki ostaa kahteen eri hintaan 100 €/pv tai 60 €/pv. Strategisten kumppanuuksien tuottavuustavoitteeksi asetetaan 3 % saadun avustuksen, kompensaation yms. määrästä. Yhteistyö-, sopimus-, sisältöneuvottelujen yhteydessä kumppanitoimintaa rakennetaan niin, että kaupungin maksu-osuutta on mahdollista pienentää 2019 vuoden tasosta 3 % seuraavan viiden vuoden aikana. Kulttuurikumppanuudet 10 miljoonaa euroa, liikunnan kumppanuudet (vuokra-avustukset, tilavuokrat 2,6 miljoonaa euroa).	838 821	
Suunnittelun keskittäminen (TOTEUTETTU)	Kaikki investointeihin liittyvä suunnittelu keskittään esimerkiksi tilapalveluihin. Suunnittelun yhtenäistäminen säästää investointikustannuksissa ja henkilöstöressurssissa.	200 000	
SOTE-UUDISTUKSEEN SOPEUTUMINEN JA UUDISTUMINEN			1 500 000
Tuki- ja hallintopalvelujen sopeuttaminen		1 500 000	

uuden organisaation tarpeisiin

TOIMENPITEET VAIN VUODEN 2022 LOPPUUN SAAKKA, TOIMINNOT LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEELLE V. 2023		
LÄNSI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS		294 000
Sijaisten käytön vähentäminen (vain LUP)	Vakituisten henkilöstön lisääminen, kun se on perusteltua (jatkuva sijaistarve, sijaisen kustannus lopulta kalliimpi).	294 000
Kevytyksikköjen käyttöönotto "varaventtiilinä"	Jos alueen tarve kasvaa tai vähenee, pelastuska-pasiteettia voidaan lisätä tai vähentää tarpeen mukaan kevytyksiköitä hyödyntämällä. Osaksi normaalia palveluvalikoimaa.	
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN		7 442 775
SOSIAALIPALVELUT		4 986 501
Lastensuojelun vaativan laitoshoidon ottaminen omaksi toiminnaksi	Muutaman oman yksikön perustaminen "vastavoi-maksi" ostopalveluille. Nyt markkina hinnoittelee palvelut ylihintaan, kun omaa tuotantoa ei ole - ja tiedetään, ettei omaa toimintaa ole. Tilat valmiina - ei edellytä investointia	893 485
Vammaisten asumis-palvelut, osa omaksi toiminnaksi, neuvotte-lut/uudelleen kilpailu-tus	Vammaispalvelujen asumispalvelujen kustannus-kehityksen hallinnan parantaminen uudelleen kil-pailuttamalla ja omaa palvelutuotantoa lisää-mällä. Perustetaan yksi oma yksikkö (10–20 paik-kaa) tasapainottamaan aspa-tuotantoa.	0
Kuljetusten yhdistely	Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetusten kehittäminen ja yhteiskuljetusten edistäminen. Huomioidaan asiakkaan henkilökoh-tainen palveluprofiili.	2 574 389
Sosiaalipalvelujen pal-velutarjonnan kohtuul-listaminen	Yli lakisääteisen palvelun oleva palvelutarjonta kohtuullistetaan.	1 518 627
IKÄIHMISTEN PALVE-LUT		1 285 941
Kotihoidon tuottavuu-den parantaminen	Palvelujen ja prosessien kehittäminen, automati-sointi ja optimointi. Parempi asiakasaika / välittö-män työajan lisääminen. Prosessikehittäjiksi sen alan osaajat (ei hoitotyösubstanssi). Tukipalvelu-jen integrointi.	250 000
Pitkäaikaishoidossa oman tuotannon hin-nan eron supistaminen suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin	Pitkäaikaishoidossa oman tuotannon hinnan eron supistaminen suhteessa yksityisiin palveluntuot-tajiin.	844 441

Sairaalan kustannusrakenteen tarkastelu	Ulkopuolinen arvioija tekemään kustannusrakenteen tarkastelu.	191 500
TERVEYSPALVELUT		1 170 333
Sähköinen sotekeskus - yhteisestä digitalisoinnin hankkeesta johtuva toimintatapojen muutos terveysasemilla	Uudet toimintamallit, palveluiden yhteen tuominen ja palveluiden yhteistyö Vaikuttava neuvonta ja ohjaus Yhtenäinen työkalutuuuri Ennaltaehkäisevä hyvinvointityö	25 000
Terveysasemien tehokkuusprojekti	Palvelujen ja työnjaon ym. tehostaminen.	1 145 333
Perusterveydenhuollon ja ESH vastuunjak	Omassa toiminnassa voitaisiin hoitaa 25–30 % erikoissairaanhoidon poliklinikkakäynneistä. Vähentää erikoissairaanhoidon tarvetta ja toisaalta helpottaa esh resurssipulaa. Yhteistyössä hoitopolkujen rakentaminen ja erikoisalojen "vetovastuun siirto". Esimerkkejä mahdollisista itse hoitettavista poliklinikoista: lastentaudit, psykiatria, geriatria jne. Poliklinikkakäynti HUS:ssa 300 €/kpl, yksityiseltä 60–80 €/kpl.	0
Läheteseuranta	Erikoissairaanhoidon lähtevien lähetteen seuranta. Voidaan myös ostaa ulkopuolelta.	0
Yksityisen palvelutuotannon tuominen erikoissairaanhoidon vaihtoehtoksi	Yhteistyössä HUS kanssa valikoidaan joitakin toimenpiteitä yms., joissa palvelutuotanto voitaisiin kilpailuttaa yksityisen toimijan kanssa. Esim. silmänpohjan pistokset, ultrat, skopiat jne. Kilpailutettu hinta 10–15 % ESH hintaa alempi. Potilaiden valinnanvapaus lisääntyy.	0
Ostopalveludigitalisointien hyödyntäminen	Sote tiedon hyödyntäminen eri palveluntuottajien välillä mahdollistaa mm. yksikköhinnan optimoinnin.	0
INVESTOINNIT JA VELKAANTUMINEN		
Kaupungin investointiohjelman kokonaistaso lasketaan 10 % hankkeiden kustannuksia alentamalla. Toimitilainvestointien tavoite m2 / oppilas, m2/lapsi ja m2/ henkilö sitoo toimialoja. Vähentää toimitilavuokrien kasvua, ei nykyistä vuokratasoa.	Lisätään erilaisten elinkaari- ja urakamallien hyödyntämistä ja kehittämistä investointiohjelman keventämiseksi ja velkaantumisen hidastamiseksi. Infra- ja rakennusurakoiden suunnittelussa ja aloituksissa arvioidaan kustannusriskejä, rakentamista ei tehdä korkeimmassa suhdanteessa	5 500 000
Työmarkkinatuen kuntasuosmaksun kehitys	Toimenpiteet TE24 toimeenpanossa.	2 500 000

Menojen vähennykset
yhteensä (pl. Sote ja
Lup)

91 312 936

Tulojen lisäykset yhteensä (pl. Sote ja Lup)

16 272 000

Kiinteistöveron korotus

Yleisen kiinteistöveron (rakennukset, maapohja) 0,07 %-yksikön, muussa kuin vakituksessa asuinkäytössä olevan rakennuksen 0,07 %-yksikön ja rakentamattoman rakennuspaikan 0,5 %-yksikön kiinteistövero-% korotus

7 500 000

Tuottavuustavoite yhteensä, sis. menot ja tulot (pl. Sote ja Lup)

107 585 677

4 Talousarvion yleisperustelut ja toimintaympäristö

Taloussuunnitelma 2025–2027 perustuu Espoo-tarinaan ja siitä johdettuihin tavoitteisiin, Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus- ja sopeutusohjelman linjauksiin ja toimenpiteisiin sekä valtuuston 21.10.2024 päätökseen vuoden 2025 talousarvion sekä vuosien 2026–2027 taloussuunnitelman kehiksestä sekä veroprosenteista vuodelle 2025.

Talousarviossa ja sen täytäntöönpanossa nostetaan tärkeäksi datalla ja vaikuttavuudella johtaminen. Osana uuden Espoo-tarinan valmistelua laaditaan suunnitelma, miten parannetaan myös luottamushenkilöiden mahdollisuuksia ohjata tätä toimintaa.

4.1.1 Yleinen talouskehitys

Valtiovarainministeriön (VM) syksyn 2024 taloudellisen katsauksen mukaan geopoliittisten jännitteiden kiristyminen on johtanut epävarmuuden kasvuun maailmantaloudessa viime kuukausina. Talouskasvu painottuu Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin euroalueen talouskehityksen ollessa vaatimatonta. Maailmantalous kasvaa vuonna 2024 3,1 prosenttia ja kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin vuonna 2025. Euroalueen talous kasvaa vuonna 2024 0,7 prosenttia ja kasvu kiihtyy 1,5 prosenttiin vuonna 2025. Euroalueen ja Yhdysvaltojen talouksien odotettua nopeampi kasvu piristäisi ja nopeuttaisi maailmantalouden kasvua.

Suomen talouden taantuma loppui alkuvuonna. Suomen bruttokansantuotteen (BKT) ennustetaan supistuvan vielä 0,2 prosenttia vuonna 2024, mutta talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan loppuvuotta kohden. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat kuluksia ja investointeja. Vuosina 2025–26 BKT:n ennustetaan kasvavan 1,7 ja 1,5 prosenttia vuodessa. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyysvoimien kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson.

Suomen talouden kehitys on ollut viime vuosina selvästi heikompaa kuin euroalueella keskimäärin johtuen hintojen ja korkojen noususta sekä Venäjän hyökkäyssodan suorista vaikutuksista Suomen talouteen. VM:n näkemyksen mukaan riskinä on Suomessa kulutuksen ennustettua hitaampi toipuminen, mikäli rakentamisen lama osoittautuu ennustettua pidemmäksi ja työllisyyden kuoppa ennustettua syvemmäksi.

Kuntahallinnon rahoitusasema heikkeni viime vuonna 1,3 mrd. euroa alijäämäiseksi johtuen erityisesti sote-uudistuksen jälkeen kuntahallintoon jääneiden kulutusmenojen nopeasta kasvusta. Kuntahallinnon tilanne näyttää

tulevina vuosina menojen ja tulojen kasvavan epätasapainon vuoksi entistä haastavammalta.

Kuntahallinnon alijäämän suhteessa BKT:hen arvioidaan pysyvän vuonna 2024 viime vuoden lukemissa, eli 0,5 prosentissa. Alijäämä syvenee 0,6–0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–28. Kulutusmenojen kasvu aiheutuu pääasiassa hintojen noususta sekä kulutusmenojen volyymin poikkeuksellisesta kasvusta vuoden 2025 TE-palvelu-uudistuksesta johtuen. Kuntahallinnon menoja kasvattavat lisäksi investoinnit, joiden tarveharkinnan tärkeys korostuu heikkenevän taloustilanteen johdosta. Vuosina 2025–27 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Verotulot ovat yhä kuntien merkittävin tulonlähde, mutta verorahoitus ei pitkän aikavälin keskiarvoa korkeammasta kasvusta huolimatta riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin. Kuntahallinnon mittavat alijäämät vuosina 2025–28 edellyttävät merkittäviä sopeutustoimia kunnissa tulevana vuosina.

Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, syksy 2024, valtiovarainministeriön julkaisuja 2024:43.

4.2 Aluetalouden näkymiä Helsingin seudulla

Helsingin seudulla tuotannon määrä näyttää kääntyneen lievään kasvuun

Helsingin seudun kokonaistuotanto näyttää kääntyneen lievään kasvuun vuoden 2024 toisella vuosineljänneksellä. Tuotannon arvo kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin puoli prosenttia. Teollisuudessa ja rakentamisessa tuotannon määrä laski edelleen, mutta lähes kaikilla palvelualoilla oli havaittavissa vähintään laskun taittumista tai jopa lievää nousua. Voimakkainta kasvu oli informaatio- ja viestinnän sekä liike-elämän palveluiden toimialoilla. Myös kaupassa sekä hotelli- ja ravintola-alalla oli jo nähtävissä piristymistä.

Palkkasumman kasvua hidasti työttömyyden kasvu

Helsingin seudun yritysten maksama nimellinen kokonaispalkkasumma kasvoi vuoden 2024 toisella neljänneksellä 0,7 prosenttia edellisvuoden vastaavaan aikaan kohtaan verrattuna. Palkkasumman kasvuvauhtia hidasti merkittävästi työttömyyden nopea kasvu. Päätoimialoitain tarkasteltuna heikointa palkkasumman kehitys oli rakennusallalla. Palkkasumman kasvu oli edelleen voimakkainta rahoituksen ja vakuutuksen toimialalla. Myös kaupan alalla palkkasumma kasvoi hieman.

Kaupan myynti laski toisella vuosineljänneksellä

Kaupan myynti kääntyi Helsingin seudulla laskuun vuonna 2023 ja lasku jatkui myös vuoden 2024 toisella vuosineljänneksellä. Kaupan myynti väheni 2,5 prosenttia verrattuna edellisen vuoden vastaavaan neljänneeseen. Lasku jyrkkeni erityisesti huhtikuun heikkojen lukujen vuoksi. Tuolloin myynti laski yli viisi prosenttia vuodentakaisesta. Touko- ja kesäkuussa myynnin myynti väheni enää hieman yli prosentin edellisvuoden vastaavista kuukausista.

Suhdannenäkymät lievästi kohentuneet, mutta yhä vaikeat

Helsingin seudun kauppakamarin Suhdannepulssin (elokuu 2024) mukaan yritykset Helsingin seudulla arvioivat seuraavan kolmen kuukauden suhdannenäkymät välttäviksi. Negatiivisiksi ne arvioivat myös yrityksensä kannattavuuden ja työvoimatarpeiden kehityksen seuraavan kolmen kuukauden aikana. Sen sijaan liikevaihdon saldoluku on kääntynyt jo positiiviseksi. Yritykset arvioivat Helsingin seudun suhdannenäkymät kuitenkin paremmiksi kuin muualla maassa. Kokonaisuutena Suhdannepulssin tulokset eivät viittaa merkittävän käänteen tapahtumiseen seuraavan kolmen kuukauden aikana.

EK:n suhdannebarometrin mukaan Uudellamaalla teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli heinäkuussa 2024 yhä negatiivinen: saldoluku oli -52, kun huhtikuussa se oli -47. Tästä huolimatta suhdannenäkymiä koskevat odotukset teollisuudessa ja rakentamisessa Uudellamaalla ovat kirkastuneet alkuvuoden aikana. Yritysten odotukset ovat kääntyneet pitkästä aikaa positiiviseksi (saldoluku 7). Suhdannenäkymiä synkistää heikko kysyntä: 63 prosenttia yrityksistä nimeää sen kasvun esteeksi ja ammattitaitoisesta työvoimasta pulaa on yhdeksällä prosentilla vastanneista yrityksistä.

Palveluyritysten suhdannetilannetta kuvaava suhdannebarometrin saldoluku oli heinäkuussa selvästi negatiivinen sekä Uudellamaalla (-38) että koko maassa (-32). Suhdannenäkymät palvelualan yrityksissä Uudellamaalla olivat heinäkuussa edelleen tavanomaista heikkommat, vaikka odotukset ovat hieman kirkastuneet. Suhdanneodotuksien saldoluku oli heinäkuussa -3, kun se oli huhtikuussa -6. Myynnin ja henkilöstön odotetaan hieman supistuvan seuraavan kolmen kuukauden aikana. Suhdannenäkymien toipuminen kohti neutraalia tasoa antaa kuitenkin toivoa, että palvelualojen heikoin suhdannetilanne voisi olla ohitettu. Hienoisista käännesignaaleista huolimatta tuotantokustannusten nousua ei saada siirrettyä myyntihintoihin, mikä pitää kannattavuuden edelleen heikkona.

Suhdanneodotusten ja -tilanteen muutoksia kuvaava saldoluku: positiivinen luku kuvaa myönteisiä odotuksia tai muutoksia. Saldoluku on positiivista kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudella. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vähentyneen, saldoluku on 30 - 20 eli +10. Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) Suhdannebarometri.

Lähteet

Helsingin seudun Suunnat, Kaupunkitutkimus TA Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), Helsingin seudun kauppakamari ja Tilastokeskus.

4.3 Espoon toimintaympäristö

4.3.1 Espoon väestönkasvu

Väestömäärä vuoden 2023 lopussa ja vuoden 2023 väestönkasvu

Vuoden 2023 lopussa Espoossa oli 314 024 asukasta. Väkiluku kasvoi vuoden 2023 aikana 8 750 hengellä eli 2,9 prosenttia. Väestönkasvu oli 608 henkeä vuotta aiempaa suurempi, koska kuntien välinen muuttovoitto kasvoi ja muuttovoitto ulkomailta oli suurempi kuin kertaakaan aikaisemmin. Espoon väestö on viime vuosina kasvanut selvästi enemmän muuttovoiton kuin luonnollisen väestönlisäyksen ansiosta. Viiden viime vuoden aikana Espoon väkiluku on kasvanut keskimäärin lähes 6 100 hengellä vuodessa.

Espooseen muista kunnista muuttaneista noin 60 prosenttia on ollut työllisiä. Ulkomailta Espooseen muuttaneista noin 40 prosenttia on ollut työllisiä ja vajaa 20 prosenttia muita työvoiman ulkopuolella olevia kuin lapsia, opiskelijoita ja koululaisia tai eläkeläisiä.

Ennakkotietoihin perustuva väestönkasvu vuonna 2024

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Espoon väkiluku kasvoi kuluvan vuoden elokuun loppuun mennessä 4 483 hengellä ja Espoon väkiluku elokuun 2024 lopussa oli 318 507 henkeä. Väestönkasvu on ollut pienempää kuin vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana, koska sekä kuntien välinen nettomuutto että nettomaahanmuutto ovat pienentyneet jonkin verran. Tammi-elokuun ennakkotietojen perusteella vuoden 2024 väestönkasvuksi tulisi noin 6 700 henkeä, mikä on paljon, mutta kuitenkin vähemmän kuin kahtena edeltävänä vuonna.

Väestöennusteen mukainen väestönkasvu

Vuoden 2023 lopussa Espoon väkiluku oli 314 024. Kuluvan vuoden 2024 lopussa Espoossa arvioidaan olevan noin 320 730 asukasta.

Espoon vuoden 2024 pitkänajan väestöennusteen mukaan väestönkasvu jatkunee vielä keskimääräistä nopeampana seuraavat vuodet, vaikka onkin jatkossa hieman vuosia 2022 ja 2023 hitaampaa. Kymmenessä vuodessa eli vuoden 2033 loppuun mennessä Espoon väestömäärä kasvaa ennusteen mukaan 380 460 asukkaaseen. Tämä kehitys tarkoittaisi 66 400 asukkaan lisäystä vuosien 2023–2033 välillä eli keskimäärin 6 600 asukkaan lisäystä vuosittain.

Väestöä on kasvattanut eniten maahanmuutto. Myös luonnollinen väestönmuutos ja kuntien välinen nettomuutto ovat olleet Espoossa positiivisia.

Väestönkasvun vaikutus ikärakenteeseen ja väestölliseen huoltosuhteeseen

Väestönkasvun myötä Espoon ikärakenteessa tapahtuu muutoksia tulevan kymmenen vuoden aikana. Väestön määrä kasvaa kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi 7–15-vuotiaissa. Tämä kasvun pysähtyminen näyttää olevan väliaikaista ja kasvu jatkuu jälleen vuoden 2030 jälkeen.

Palvelujen kannalta merkittävimmät muutokset liittyvät lasten ja ikääntyneiden määrän ennakoituun kasvuun. Vuoden 2033 loppuun mennessä alle kouluikäisten ikäryhmä kasvaa arviolta noin 5 300 lapsen verran ja 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa noin 9 100:lla. Taloussuunnitelmakaudella 2025–2027 alle kouluikäisten ikäryhmän kasvun ennakoidaan olevan 400–500 lapsen verran vuosittain. Kasvun alueellinen vaihtelu Espoon suuralueittain on suurta ja ennusteisiin sisältyy epävarmuutta. Kokonaisuutena työikäisten eli 20–64-vuotiaiden määrä kasvaa huomattavasti.

Taulukko 1 Ikäryhmittäiset väestömäärät ja osuudet (%) 31.12.2023 ja väestöennusteen* perusteella vuosina 2028 ja 2033 sekä väestönmuutos 2023–2033

	Ikä							Väestö yhteensä
	0–6	7–15	16–19	20–34	35–64	65–74	75+	
2023	23 995	35 649	15 501	67 348	124 098	24 708	22 725	314 024
2028*	26 514	34 967	17 124	73 416	140 719	26 602	27 835	347 176
2033*	29 280	35 455	16 782	78 847	158 293	29 968	31 835	380 461
Muutos 2023–2033	5 285	-194	1 281	11 499	34 195	5 260	9 110	66 437
Osuus väestöstä %								
2023	7,6	11,4	4,9	21,4	39,5	7,9	7,2	100
2028*	7,6	10,1	4,9	21,1	40,5	7,7	8,0	100
2033*	7,7	9,3	4,4	20,7	41,6	7,9	8,4	100
Muutos 2023–2033, %	22,0	-0,5	8,3	17,1	27,6	21,3	40,1	21,2

* = Espoon pitkänajan väestöennuste 2024

Väestön ikärakenteen muutos heijastuu myös väestölliseen huoltosuhteeseen eli siihen, kuinka monta 0–14-vuotiaasta lasta ja vähintään 65-vuotiaasta ikääntynyttä on sataa 15–64-vuotiaasta työikäistä kohti. Espoon väestöllinen huoltosuhde on heikentynyt kymmenen viime vuoden aikana, eli lasten ja ikääntyneiden suhteellinen osuus on kasvanut työikäisiin nähden. Vuonna 2013 väestöllinen huoltosuhde oli 48,4, kun se vuonna 2023 oli jo 48,9.

Vuonna 2023 äidinkielenään kotimaisia kieliä puhuvien espoolaisten väestöllinen huoltosuhde oli 55 ja vieraskielisten 32.

Vieraskielinen väestö Espoossa

Vuoden 2023 lopussa espoolaisista ulkomaan kansalaisia oli 49 200 henkeä eli 16 prosenttia. Vieraskielisiä oli huomattavasti enemmän, 74 200 henkeä, ja heidän osuutensa väestöstä oli kohonnut

vuoden aikana 22 prosentista 24 prosenttiin.

Yleisimmät Espoossa puhutut vieraat kielet olivat venäjä (noin 10 700 puhujaa) ja arabia (lähes 5 900 puhujaa). Vironkielisiä oli noin 5 800 henkeä, englanninkielisiä noin 5 300 henkeä, kiinankielisiä noin 4 200 ja albaniankielisiä noin 3 600 henkeä. Vertailun vuoksi ruotsinkielisiä espoolaisia oli noin 20 200 henkeä eli noin 6 prosenttia väestöstä ja suomen- tai saamenkielisiä noin 219 600 henkeä eli 70 prosenttia väestöstä.

Espoon vieraskielisten määrä on kahtena viime vuotena kasvanut aiempaa keskimääräistä kasvua enemmän. Tämän vuoksi vuonna 2023 tehdyn vieraskielisten ennusteen perusversion ja nopeamman kasvun version (niin sanotun Ukraina-version) kasvu on jonkin verran ylittynyt. Vieraskielisten määrä on kymmenen vuoden kuluksa arviolta 118 900, määrä kasvaisi siis nykyisestä noin 44 700 hengellä.

*Taulukko 2 Vieraskielisten espoolaisten ikäryhmittäiset väestömäärät ja -osuudet (%) 31.12.2023 ja väestöennusteen** perusteella vuosille 2028 ja 2033 sekä väestömuutos 2023–2033.*

	Ikä							Väestö yhteensä
	0–6	7–15	16–19	20–34	35–64	65–74	75+	
2023	7 183	9 227	3 261	21 768	30 486	1 694	585	74 204
2028**	8 539	11 658	4 932	26 153	42 547	2 895	1 103	97 827
2033**	9 759	12 532	6 038	30 666	53 954	4 134	1 859	118 942
Muutos 2023–2033	2 576	3 305	2 777	8 898	23 468	2 440	1274	44 738
Osuus vieraskielisestä väestöstä, %								
2023	9,7	12,4	4,4	29,3	41,1	2,3	0,8	100
2028**	8,7	11,9	5,0	26,7	43,5	3,0	1,1	100
2033**	8,2	10,5	5,1	25,8	45,4	3,5	1,6	100
Muutos 2023–2033, %	35,9	35,8	85,2	40,9	77,0	144,0	217,8	60,3

** Uudenmaan vieraskielisen väestön ennuste 2023, Ukraina-versio lisättynä ennusteen ylittäneellä kasvulla.

4.3.2 Espoon asuntotuotanto

Tammi-syyskuussa 2024 valmistui 2 699 uutta asuntoa, mikä oli 1 553 (37 prosenttia) vuodentakaista vähemmän. Aloituksissa uusia asuntoja oli 1 761 eli 126 (7 prosenttia) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Uusien kohteiden rakennusluvissa oli 1 540 asuntoa, mikä on 289 (16 prosenttia) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Luvut perustuvat kaupungin Asuntoyksikön tietoihin ja ovat ennakkotietoja.

Vuosina 2024–2033 Espooseen ennustetaan valmistuvan keskimäärin noin 4 000 asuntoa vuodessa. Tulevasta tuotannosta arvioidaan olevan kerrostaloasuntoja 87 prosenttia. Espoossa valmistuu ennusteen mukaan 3 500 uutta asuntoa vuonna 2024. Ennustejakson muille vuosille on arvioitu valmistuvan keskimäärin 4 067 asuntoa vuosittain. (Espoon asuntotuotantoennuste 2024–2033).

Taulukko 3 Espoon asuntotuotantoennuste, valmistuneiden asuntojen lukumäärä vuosina 2024–2033. Espoon kaupunki, Asuntoyksikkö.

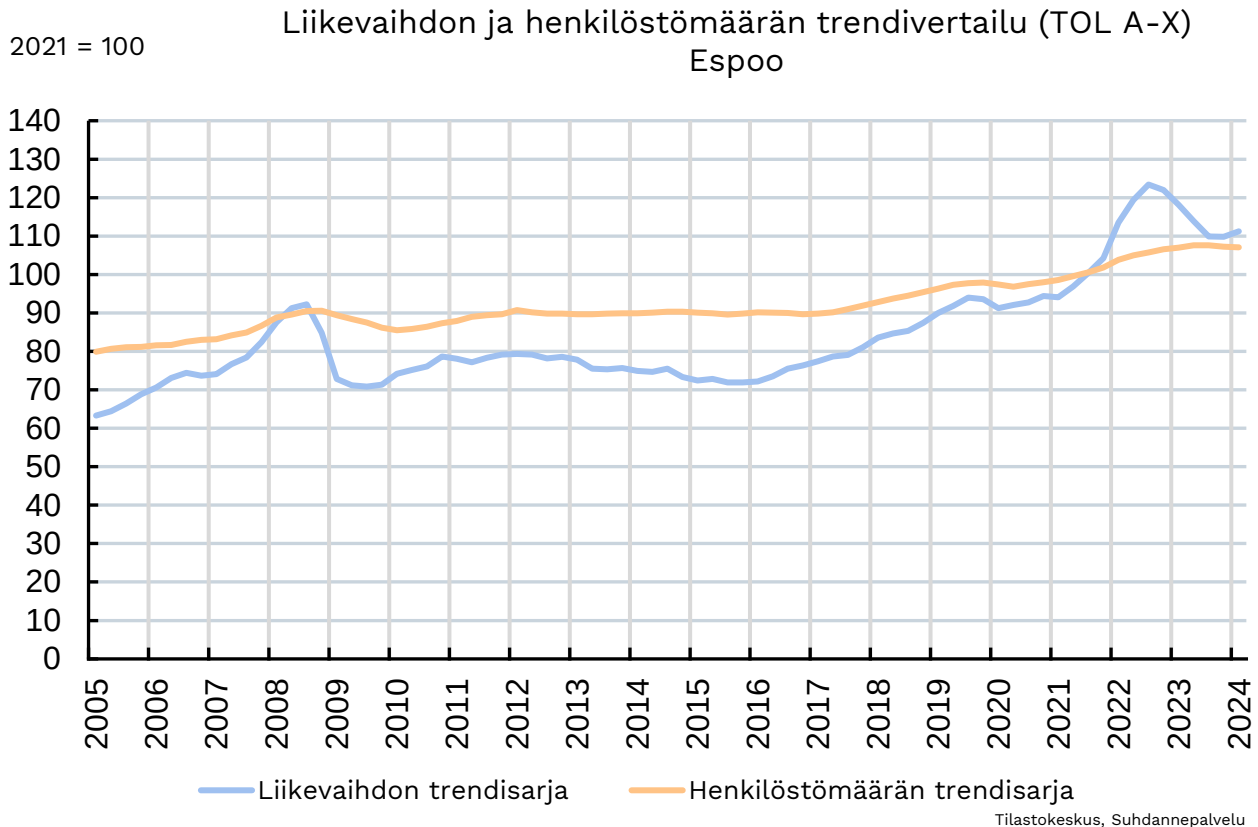
Talo- tyyppi	Valmistumisvuosi							Kaikki yhteensä					Kes- kiarvo/vuosi
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2024–2033	%	
KERR	2 860	1 620	2 000	2 000	3 500	4 000	4 600	4 700	4 800	4 800	34 880	87,0	3 488
RIVI	190	130	50	50	50	50	50	50	50	50	720	1,8	72
OMA	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	4 500	11,2	450
Pientalot yhteensä	640	580	500	500	500	500	500	500	500	500	5 220	13,0	522
Kaikki yh- teensä	3 500	2 200	2 500	2 500	4 000	4 500	5 100	5 200	5 300	5 300	40 100		4 010

4.3.3 Yritysten liikevaihto ja henkilöstömäärä

Alueellisen yritystoimintatilaston mukaan Espoossa sijaitsevien yritystoimipaikkojen kokonaisliikevaihto oli vuonna 2022 vajaa 55 miljardia euroa, mikä oli 10,1 prosenttia koko maan liikevaihdon tasosta. Tilastokeskuksen Suhdannepalvelun estimoima yritysten kokonaisliikevaihto supistui vuoden 2023 aikana 7,9 prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2024 ensimmäisellä

neljänneksellä liikevaihto supistui 6,6 prosenttia, mutta kasvoi huhtikuussa 1,2 prosenttia vuodentakaisesta.

Yritysten estimoitu henkilöstömäärä Espoossa kasvoi vuoden 2023 aikana 1,9 prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä henkilöstön määrä kasvoi vuodentakaisesta 0,1 prosenttia ja huhtikuussa 0,7 prosenttia. Toukokuussa määrä supistui 0,9 prosenttia vuodentakaisesta.

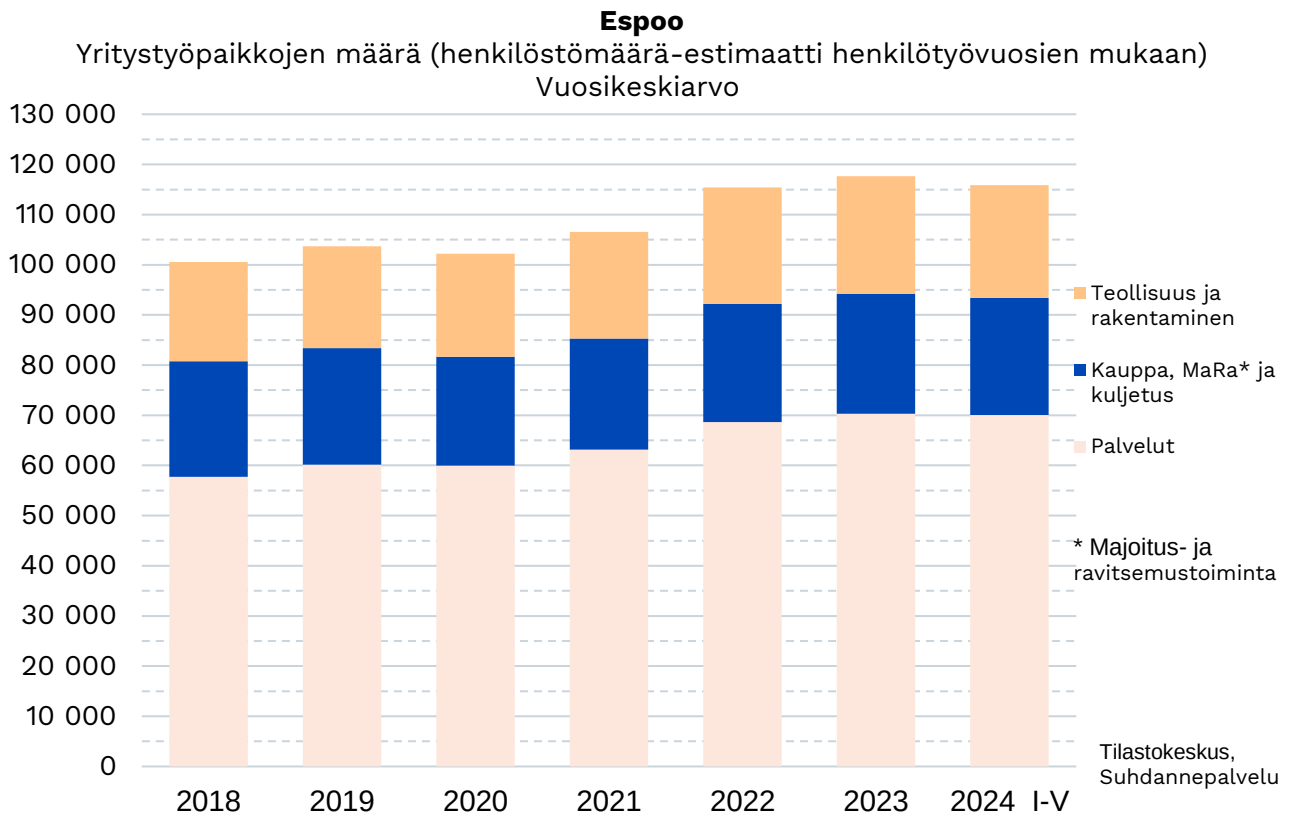
Kuva 1 Yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendi Espoossa vuodesta 2005 indeksiarvoina (vuosi 2015=100)

Henkilötyövuosien mukaan estimoituna Espoossa oli vuoden 2024 tammi-toukokuussa 116 000 yritystyöpaikkaa. Vuoden 2020 jälkeinen kasvu taittui vuoden 2024 alkupuolella ja yritystyöpaikkoja oli tammi-toukokuussa keskimäärin 1700 vähemmän kuin vuonna 2023.

Yritystyöpaikoista lähes 60 prosenttia on palvelualoilla, joihin tässä tarkastelussa kuuluvat mm. informaatio ja viestintä, rahoitus- ja vakuutustoiminta, kiinteistöalan toiminta, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, koulutus sekä terveys- ja sosiaalipalvelut. Kaupan, majoitus- ja ravitsemustoiminnan sekä kuljetusalan osuus yritystyöpaikoista on noin viidennes, samoin teollisuuden sekä rakentamisen osuus on noin viidennes.

Korkean osaamisen toimialoilla oli vuoden 2024 tammi-toukokuussa noin 39 000 yritystyöpaikkaa, mikä on noin kolmannes kaikista yritystyöpaikoista.

Länsimetron kehityskäytävällä oli estimaatin mukaan vuoden 2024 tammi-toukokuussa noin 57 000 yritystyöpaikkaa. Vuonna 2023 työpaikkoja oli kahdentoista kuukauden keskiarvona noin viisisataa enemmän. Yritystyöpaikkamäärän kasvu taittui kaikilla asemanseuduilla vuoden 2024 alkupuolella. Tapiolan asemanseudulla, johon kuuluvat myös Aalto-yliopiston (Otaniemi) ja Keilaniemen metroasemat, määrä pysyi lähes edeltävän vuoden tasolla. Länsimetron kehityskäytävän yritystyöpaikoista 39 prosenttia oli korkean osaamisen toimialoilla. **Kaupunkiradan kehityskäytävällä** oli vuoden 2024 tammi-toukokuussa estimaatin mukaan noin 34 600 yritystyöpaikkaa. Vähennystä edeltävästä vuodesta oli noin 700 työpaikkaa. Kaupunkiradan kehityskäytävän yritystyöpaikoista noin 37 prosenttia oli korkean osaamisen toimialoilla. **Kehä III:n seurantavyöhykkeellä** oli vuoden 2024 tammi-toukokuussa noin 14 600 yritystyöpaikkaa. Vähennystä edeltävästä vuodesta on noin 250 työpaikkaa. Viime vuosina määrä on ollut laskusuunnassa. Vyöhykkeen yritystyöpaikoista 9 prosenttia oli korkean osaamisen toimialoilla.

Kuva 2 Yritysten estimoitu työpaikkamäärä Espoossa vuosikeskiarvoina 2018–2023 sekä tammi-toukokuun 2024 keskiarvona

4.3.4 Työttömyys

Elokuun 2024 lopulla Espoossa oli työttömiä yhteensä 16 257 ja työttömien osuus työvoimasta oli 10,2 prosenttia. Koko maassa työttömien osuus työvoimasta oli 10,4 prosenttia.

Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna Espoossa oli elokuun 2024 lopulla työttömiä 20,0 prosenttia (2707 henkeä) enemmän ja työttömien osuus työvoimasta oli 1,4 prosenttiyksikköä suurempi.

Verrattuna viiden vuoden takaiseen tilanteeseen, jolloin koronapandemia ei vaikuttanut työttömyyslukuihin, Espoossa oli elokuussa 2024 työttömiä 44,1 prosenttia (4975 henkeä) enemmän ja työttömien osuus työvoimasta oli 2,3 prosenttiyksikköä suurempi.

Lomautettuja Espoossa oli elokuun 2024 lopulla 760 eli 4,7 prosenttia työttömistä. Määrä on noussut

vuodentakaisesta 165 lomautetulla. Pandemian aikana lomautettuja oli enimmillään vuoden 2020 toukokuussa 9 722 eli 42 prosenttia työttömistä.

**Työttömien osuus
työvoimasta on kasvanut Espoossa
vuoden takaisesta**

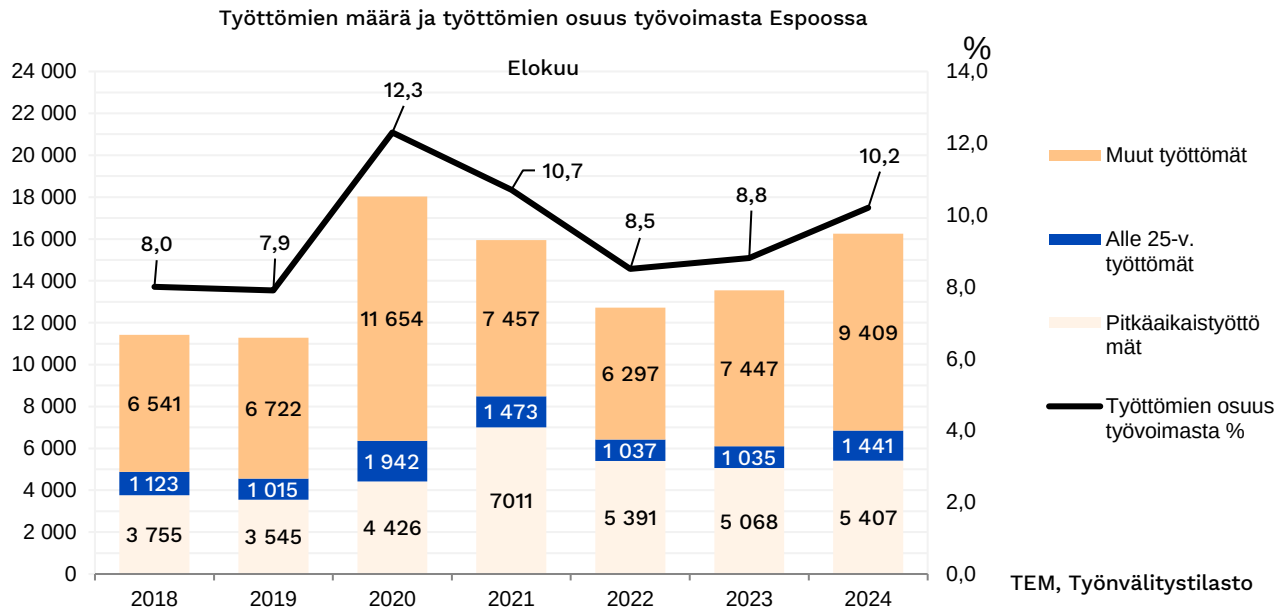
1,4%

Taulukko 4 Työttömyyden tilanne Espoossa

Tilanne Espoossa 31.8.	v.2024	v.2023	v.2019*
Työttömien osuus työvoimasta	10,2 %	8,8 %	7,9 %
Työttömien lkm	16 257	13 550	11 282
Pitkäaikaistyöttömien lkm	5 407	5 068	4 426
15-24 v. työttömien lkm	1 441	1 035	1 015
Työttömien ulkomaalaisten lkm (ulkomaan kansalaiset)	5 175	4 125	2 626
Ulkomaalaisten työttömien osuus ulkomaalaisesta työvoimasta	21,5 %	20,1 %	17,7 %
Työttömien vieraskielisten lkm	7 075	5 696	3 768
Avoimien työpaikkojen lkm	826	2 244	2 309

*Vuonna 2019 koronapandemia ei vielä vaikuttanut työttömyyslukuihin

Lähde: Tem, työnvälitystilasto

Kuva 3 Työttömien määrä ja työttömien osuus työvoimasta Espoossa Elokuussa 2018–2024

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA:n ennusteen mukaan työttömyys kasvaa Suomessa vielä vuoden 2024 aikana, mutta kääntyy laskuun vuonna 2025. Samansuuntaista kehitystä ennustavat myös EK ja PTT. EK:n heinäkuussa 2024 julkaiseman suhdannebarometrin mukaan pahin suhdannekuoppa oli jo ohitettu, mutta suhdanteet pysyvät ainakin joitain kuukausia alavireisinä ja henkilöstömäärät jatkavat laskuaan. PTT:n syyskuussa 2024 julkaiseman ennusteen mukaan Suomen työttömyysasteen nousu taittuu vuonna 2025.

Muutaman viime vuoden aikana tapahtuneen kehityksen sekä talousennusteiden perusteella arvioitu työttömien työnhakijoiden määrä Espoossa on vuoden 2025 elokuussa noin 15 000.

Lähteet

ETLA, Suhdanne Syksy 2024
EK, Suhdannebarometri, heinäkuu 2024
PTT, Kansantalous, syksy 2024

4.4 Kaupunkitasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan lähtökohtia

Kaupunkitasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tarkoituksena on tukea Espoo-tarinan, valtuustokauden tavoitteiden ja poikkihallinnollisten kehitysohjelmien toteuttamista ja seuranta. Lisäksi sen tarkoituksena on havainnoida ja ennakoita kaupungin toimintaan vaikuttavia tekijöitä ja arvioida niiden vaikutuksia. Pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus, tuottavuuden ja kaupungin rahoitusapainon parantaminen, valmentautuminen tuleviin haasteisiin, uusien yhteisten ratkaisujen ja toimintatapojen kehittäminen sekä seutu- ja hyvinvointialueyhteistyön vahvistaminen ovat toiminnan keskiössä.

Tutkimustoiminta tuottaa kaupungille Espoo-tarinaa kiinnittävää tietoa johtamisen, päätöksenteon ja palvelujen kehittämisen tueksi. Toiminnalla parannetaan palvelujen järjestämisen edellytyksiä, ennakoitaan toimintaympäristössä ja palvelutarpeissa tapahtuvia muutoksia sekä mahdollistetaan entistä vaikuttavampien järjestämistapojen käyttöönotto. Lisäksi annetaan tilaisuus tutkijoiden ja käytännön toimijoiden yhteiselle pohdinnalle siitä, miten tutkimustietoa voidaan soveltaa ja käyttää kaupungin johtamisessa, päätöksenteossa, kehittämisessä ja palvelutuotannossa.

Kaupunkitasoisessa tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sisällöllisesti tärkeää on elinvoiman, väestön hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen sekä kaupunkirakenteen kehittäminen erityisesti raide liikenteen kehityskäytävien osalta. Myös kaupungin tuottamiin palveluihin, niiden rakenteisiin, laatuun ja käyttäjien tyytyväisyyteen ja toiminnan vertailtavuuteen liittyvä sekä Espoon elinvoimaan, kilpailukykyyn ja elinkeinoelämän toimintaan liittyvä tutkimus ja kehittäminen ovat keskeisiä. Olennaisia ovat myös henkilöstön ja työvoiman saatavuuteen, osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyvät teemat. Menetelmällisesti kiinnitetään huomiota laajempaan dataan ja digitalisaatioon liittyvien mahdollisuuksien hyödyntämiseen sekä näihin liittyvään kyvykkyyksien kehittämiseen. Espoo tekee yhdessä Helsingin, Vantaan ja kehyskuntien sekä kuutoskaupunkien kanssa yhä vahvistuvaa yhteistyötä tietohuollon harmonisoinnissa, yhteisissä tutkimushankkeissa ja tietoaisteiden hankinnassa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Kaupunkitasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan sidokset seudulliseen, kansalliseen ja kansainväliseen yhteisöön ovat vahvat. Kumppaneita ovat esimerkiksi korkeakoulut, tutkimuslaitokset, muut kaupungit ja yhteisöt sekä hyvinvointialue. Tärkeää on myös monialainen yhteiskehittäminen yritysten kanssa. Esimerkkeinä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa tehtävästä tutkimus- ja kehittämis-yhteistyöstä ovat kehittäjäkumppanuus Suomen Akatemian myöntämän rahoituksen puitteissa Aalto-yliopiston, Helsingin yliopiston ja

Tampereen yliopiston Trust-M hankkeessa, jossa tutkitaan maahanmuuttajien luottamusta kotoutumista tukevia digitaalisia palveluita kohtaan ja kehitetään ko. palveluja. Toisena esimerkkinä on niin ikään Suomen Akatemian rahoittama Transformative Cities -tutkimusprojekti, joka kehittää työkaluja kestävyysmurroksen vauhdittamiseen.

Espoon kaupungin ja Aalto-yliopiston strategisen kumppanuuden tarkoituksena on luoda innostavaa, kokeilevaa ja yritteliäistä kulttuuria Espooseen sekä edistää molempien toimijoiden strategioiden toteutumista. Keskeisiä opetus-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatioyhteistyön alueita ovat kaupunkiympäristö, palvelut, yhteisöt, yliopisto, kansalliset ja kansainväliset yhteistyöverkostot sekä datan hyödyntäminen. Espoon, Helsingin, Vantaan, Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston uuden pääkaupunkiseudun tiedeyhteistyön puitteissa vuonna 2025 toimintansa aloittaa Kaupunkipolitiikan arviointineuvosto. Lisäksi tiedeyhteistyöhön kuuluu kaupunkitutkimuksen hankeohjelma, jonka yhtenä tavoitteena on edistää kaupunkien tuottaman datan hyödyntämistä. Max Planck – University of Helsinki Centre for Inequalities in Population Health -tutkimuskeskukseen liittyvällä kaupunkiyhteistyöllä ja -rahoituksella taas tavoitellaan suurempaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta terveysrojen kaventamiseen.

Oppilaitokset ovat verkostoyhteistyön kautta mukana hakemassa ratkaisuja kaupungin isoihin haasteisiin omassa koulutus- ja T&K&I toiminnassaan sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tehtävässään. Koulutusyhteistyön tavoitteena on myös vahvistaa yhteistyötä muun muassa opiskelijoiden harjoittelun ja harjoitustöiden tekemisessä sekä vahvistaa koulutusorganisaatioiden ja kaupungin henkilöstön työelämäosaamista. Edellisten lisäksi yhteistyötä rakennetaan myös tutkimuslaitosten, ministeriöiden sekä muiden paikallisten, seudullisten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Esimerkkinä tällaisesta vahvasta yhteistyöstä on Espoon kaupungin ja VTT:n strateginen kumppanuussopimus. Tämä yhteistyö tuottaa konkreettisia ratkaisuja Espoon hiilineutraaliustavoitteisiin, innovaatioympäristöön ja kilpailukykyyn, sekä vahvistaa Espoota innovaatioympäristönä, jossa palveluja kehitetään asukas- ja asiakaslähtöisesti.

4.5 Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta - Espoon ilmasto- suunnitelma

Espoo-tarinan mukainen valtuustokauden tavoite on, että Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä. Kaupunginvaltuuston 20.5.2024 hyväksymä Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta kuvaa Espoon kaupungin oman sekä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa tehtävän yhteistyön hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Tiekartta pitää sisällään toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi.

Lämmöntuotannon ja liikenteen nopea sähköistyminen ovat avainasemassa Espoon ilmastotavoitteen saavuttamisessa. Tämä edellyttää kotimaisen puhtaan sähkön tuotannon kasvua ja sähköverkon kapasiteetin lisäämistä. Sähkönkulutus Espoossa kasvaa arviolta 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Fortumin ja Microsoftin datakeskuksen, yhden maailman suurimmista hukkalämmön talteenottoprojekteista, sijoittuminen Espooseen on esimerkki investoinnista, joka mahdollistaa päästövähennyksiä ja digitalisaatiota ja luo työpaikkoja ja elinvoimaa. Energian lisäksi liikenteen kestävien kulutapojen, eli joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn, edistäminen on keskeistä tavoitteen saavuttamiseksi. Kulutuksen päästöjen pienentäminen vaatii toimenpiteitä rakentamisen, ruoan, tavaroiden ja palveluiden päästöjen vähentämiseksi.

Kaupunkien edelläkävijyyttä tarvitaan Suomen 2035 ja EU:n 2050 hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi. Euroopan komissio myönsi Espoolle keväällä 2024 Mission Label -tunnuksen osoituksena yhteisön laajasta sitoutumisesta ilmastotyöhön. Sitoumuksensa yhteiseen tavoitteeseen allekirjoitti kaupungin lisäksi 25 kumppania. Espoon innovaatioyhteisön yrityksille ja toimijoille vihreä ja digitaalinen siirtymä tuo mahdollisuuksia kestäväan kasvuun. Espoon ja Suomen kilpailuetuna investointien houkuttelussa on pitkäjänteinen sitoutuminen ilmastotavoitteisiin, mikä lisää ennustettavuutta ja luotamusta.

Espoon kaupunki ei voi saavuttaa ilmastotavoitteita yksin. Ilmastotoimiin tarvitaan mukaan koko Espoo-yhteisö: yritykset, yliopistot ja korkeakoulut, tutkimus- ja innovaatiotoimijat, verkostot, järjestöt sekä asukkaat. Espoon tavoitteena on jalkanjäljen pienentämisen lisäksi kasvattaa hiilikädenjälkeä, eli Espoossa kehitetyt tuotteet, palvelut ja prosessit auttavat vähentämään päästöjä sekä paikallisesti että Espoon rajojen ulkopuolella. Globaalilla kehityksellä, EU:n lainsäädännöllä ja kansallisilla toimilla on merkittävä vaikutus myös Espoon päästöjen kehitykseen.

Espoossa ilmastotyö on osa laajempaa kokonaisuutta saavuttaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteet (SDG:t) edelläkävijänä. Kestävä Espoo -kehitysohjelmassa haetaan ratkaisuja ilmastohaasteisiin pääosin ulkoisen ra-
hoituksen tuella.

Talousarvioon sisältyvä ilmastotyön talouskooste ja päästöbudjetti kytkevät ilmastotyön osaksi talouden suunnittelua. Ilmastotyön talouskoosteeseen on koottu ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista edistävät kaupungin toimintamenot ja investoinnit sekä ilmastotyön kannalta keskeisimpien tytäryhteisöjen investoinnit ja käyttötalouskustannukset. Tytäryhteisöt ovat Espoon Asunnot Oy, Länsimetro Oy, HSY, Espoo Catering ja Omnia. HSL:n toimet näkyvät osana kaupungin toimintamenoja kuntaosuuden myötä.

Talousarviossa toimialat ja tulosityksiköt kuvaavat oman työnsä ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Menot edistävät samanaikaisesti muitakin kestävä kehityksen ulottuvuuksia ja pelkkä menojen tarkastelu ei kerro muiden odotettavien hyötyjen kustannuksia laskevaa ja tuloja lisäävää vaikutusta, kuten pitkän aikajänteen kustannussäästöt, terveysvaikutukset tai viennin edistyminen.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartassa on kuvattu Espoon ilmastotavoitteet ja -toimenpiteet tarkemmin, ja ne löytyvät myös verkkosivuilta Ilmastovahdista.

Kaupunkiorganisaatio - toimintamenot	TA 2025 1000€	% kaupungin toiminta-me- noista 2025	TS 2026 1000€	TS 2027 1000€	HUOM!
Ilmastomuutoksen hil- lintä - energia	1 376	0,1 %	1 320	1 323	Luku on pieni, koska Espoon kau- punki ei omista energia- tai sähkö- verkkoyhtiöitä.
Ilmastomuutoksen hil- lintä - liikenne	235 819	12,9 %	235 001	238 560	Kestävän liikenteen panostukset tu- kevat kuntalaisten arjen sujuvuutta ja terveyttä.
Ilmastomuutoksen hil- lintä - muut	10 094	0,6 %	9 520	10 206	Sisältää rakentamisen, kiertotalou- den ja kestävän elämäntavan sekä viestinnän.
Ilmastomuutoksen so- peutuminen	543	0,0 %	644	644	Ilmastomuutokseen varautuminen tulee merkittävästi halvemmaksi kuin hallitsemattoman muutoksen seuraukset.
Yhteensä ilmastotyö	247 832	13,6 %	246 485	250 733	

Kaupunkiorganisaatio - in- vestoinnit	TA 2025 1000€	% kaupungin investointi- ohjelmasta 2025	TS 2026 1000€	TS 2027 1000€	HUOM!
Ilmastomuutoksen hil- lintä - energia	2 695	0,8 %	2 950	2 750	Luku on pieni, koska Espoon kau- punki ei omista energiayhtiötä tai - infrastruktuuria.
Ilmastomuutoksen hil- lintä - liikenne	153 477	43,5 %	153 427	151 438	Kestävän liikenteen panostukset tu- kevat kuntalaisten arjen sujuvuutta ja terveyttä.
Ilmastomuutoksen hil- lintä - muut	39 800	11,3 %	41 680	40 600	Sisältää rakentamisen ja kiertota- louden.
Ilmastomuutoksen so- peutuminen	6 500	1,8 %	6 500	6 500	Ilmastomuutokseen varautuminen tulee merkittävästi halvemmaksi kuin hallitsemattoman muutoksen seuraukset.
Yhteensä ilmastotyö	202 472	57,4 %	204 557	201 288	

Taulukossa esitetään Espoon kaupungin ilmastotoimien talouskooste 2025. Kaupungin toimintamenoista 14 % eli 248 milj. ja investoinneista 57 % eli 202 milj. kohdistuu ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista edistäviin toimiin. Merkittävimpänä ovat liikenteen toimet: joukko-
liikenteen kuntaosuudet (HSL), raidehankkeet kuten Länsimetron ja Espoon kaupunkirataan liittyvät toi-
menpiteet, infrastruktuuri-investoinnit aluekeskuksiin ja joukkoliikennedyhteyksiin, pyöräilyn ja kävelyn edistämi-
nen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämi-
nen liikenteessä. Liikenteen jälkeen merkittävimpänä
eränä on rakentamisen ilmastotoimenpiteet.

Tytäryhteisöt - investoinnit	TA 2025 1000€	% konsernin investoin- neista 2025	TS 2026 1000€	TS 2027 1000€
Ilmastomuutoksen hillintä - energia	964	0,5 %	2 242	2 404
Ilmastomuutoksen hillintä - liikenne	7 949	4,4 %	10 033	13 935
Ilmastomuutoksen hillintä - muut	8 221	4,6 %	6 071	7 396
Ilmastomuutoksen sopeutuminen	1 150	0,6 %	23	496
Yhteensä ilmastotyö	18 284	10,2 %	18 369	24 231

Tytäryhteisöt - käyttötalousmenot	TA 2025 1000€	% konsernin toimintame- noista 2025	TS 2026 1000€	TS 2027 1000€
Ilmastomuutoksen hillintä - energia	1 262	0,3 %	1 262	1 264
Ilmastomuutoksen hillintä - liikenne	28	0,0 %	28	29
Ilmastomuutoksen hillintä - muut	666	0,2 %	1 707	1 705
Ilmastomuutoksen sopeutuminen	-	0,0 %	-	-
Yhteensä ilmastotyö	1 956	0,5 %	2 997	2 998

Taulukossa keskeisten tytäryhteisöjen ilmastotoimien talouskooste. Tytäryhteisöjen investoinneista 10 prosenttia eli 18 milj. ja käyttötalousmenoista 0,5 prosenttia eli 2 milj. kohdistuu ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista edistäviin toimiin. Tytäryhteisöjen toiminna korostuvat joukkoliikenteen ja rakentamisen toimenpiteet kuten metron kapasiteetin korottaminen

sekä vähähiilinen ja kiertotalouden mukainen rakentaminen. Tytäryhteisöt kohdentavat toimiaan myös energiatehokkuuteen- ja optimointiin sekä päästöttömän energian käyttöön kiinteistöissä ja jätteiden käsittelyssä. Sopeutumisen osuudessa näkyvät jäteveden ylivuotoja vähentävät toimet.

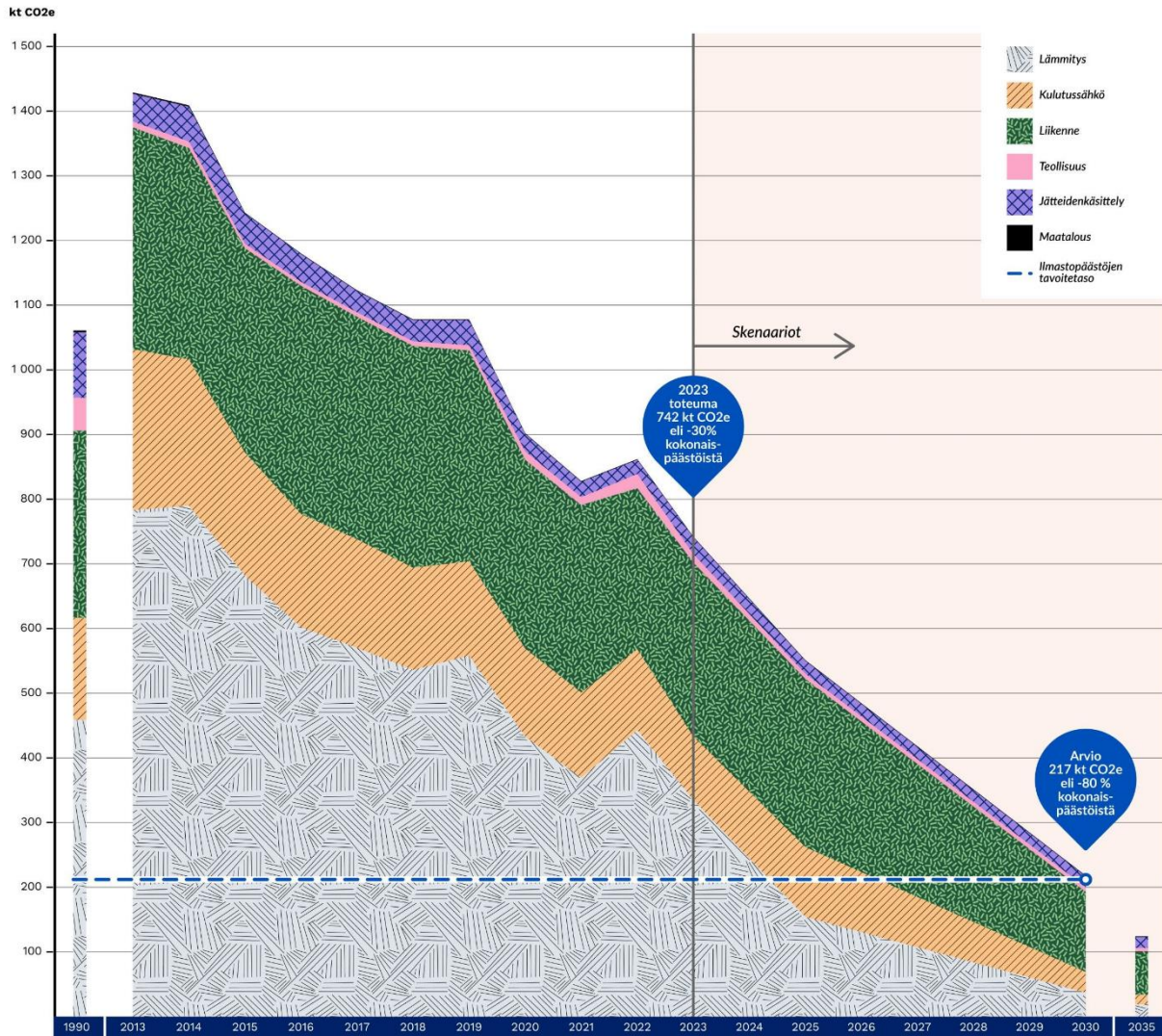
Taulukko 5 Espoon päästöbudjetti

Päästösektorit	Toteuma kt CO2e 2023	% muu- tos vrt. 1990	Tavoite 2025 kt CO2e Hiilineutraali Espoo 2030 skenaa- rioiden 80% päästö- vähennyspolku 1990- 2030	Tavoite 2030 kt CO2e Hiili- neutraali Espoo 2030 skenaa- rioiden 80% päästövähennys 1990-2030	Toteuma 2023 suhteessa ta- voitteeseen 2030 todellisen pääs- tökehityksen osalta	Huom!
Kaukolämpö	231	-27	84	13	Toteutumassa	
Öljylämmitys	55	-29	31	1	Toteutumassa	
Sähkölämmi- tys	49	-25	39	23	Toteutumassa	
Kulutussähkö	98	-38	108	32	Toteutumassa	
Liikenne	269	-7	260	124	Toteutumassa	
Teollisuus ja työkoneet	13	-73	8	6	Toteutumassa	
Jätteiden kä- sittely	26	-74	20	17	Toteutumassa	
Maatalous	1	-63	1	1	Toteutumassa	
Yhteensä	742	-30	552	217	Toteutumassa	Vuonna 2023 ilmas- topäästöt laskivat jopa ennakoitua no- peammin.

4.5.1 Ilmastopäästöjen kehitys

Espoon alueella syntyvät ilmastopäästöt ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana laskeneet merkittävästi. Vertailuvuoden 1990 taso alitettiin vuonna 2020 ja 2020-luvulla päästövähennysten vauhti on kiihtynyt. Vuonna 2023 ilmastopäästöt laskivat jopa ennakoitua

nopeammin. Espoon asukasta kohti lasketut päästöt ovat laskeneet vuodesta 1990 62 prosenttia ja ovat pääkaupunkiseudun alhaisimmat, 2,4 t CO₂e, kahdeksatta vuotta peräkkäin. Voimakkaasta väestönkasvusta huolimatta myös kaupungin alueella syntyvät kokonaispäästöt ovat laskeneet jo 30 prosenttia vuodesta 1990 ja olivat 742 kt CO₂e.

Kuva 4 Ilmastopäästöjen kehitys

Kuvassa Espoon päästöjen kehitys 1990–2030. Hiili-neutraali Espoo 2030 -tiekartan toimenpiteet toteutta-malla kaupungin on ennusteen mukaan mahdollista saavuttaa tavoitteen mukainen 80 prosentin päästövähennys vuoteen 2030 mennessä, jolloin kaupungin alueella syntyvät päästöt olisivat 217 kt co₂-ekv. Tämä edellyttää kaikkien päätettyjen toimenpiteiden toteutu-mista täysimääräisesti.

4.5.2 Ilmastotavoitteen ja -toimenpiteiden johtaminen ja seuranta

Konsernihallinto vastaa kaupunkitasoisesta ilmastotyön edistämisestä ja ohjauksesta. Kestävän kehityksen ja ilmastotyön ohjausryhmä tukee kaupunginjohtajan johtamista. Toimialat, tulosyksiköt ja konserniyhtiöt vastaavat toimintaohjeiden ja konserniohjeiden mukaisesti oman vastuualueensa toimenpiteiden toteuttamisesta.

Ilmastotavoitteen saavuttamista seurataan osana Espoo-tarinan valtuustokauden tavoitteiden seurantaa. Espoo-tarinasta johdetaan vuosittain valtuustoon nähdessä sitovat kaupunkitasoiset tulostavoitteet. Ilmastotyön talouskooste kootaan vuosittain talousarvioprosessin yhteydessä ja sitä kehitetään edelleen eteenpäin. Lisäksi jokainen toimiala ja tulosyksikkö kuvaa talousarviossa omat toimensa ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Valtuusto seuraa tulostavoitteiden toteutumista osavuosikatsauksissa. Uudet ilmastotoimet päätetään vuosittain osana talousarviota. Kerran vuodessa kaupunginhallitukselle raportoidaan ilmastotiekartan etenemisestä sekä valmistellaan päätettäväksi mahdolliset lisätoimenpiteet, mikäli hiilineutraaliutta ei oltaisi saavutettu vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista seurataan ja raportoidaan myös osana Kestävä Espoo -ohjelmaa.

Ilmastopäästöjen kehitystä seurataan vuosittain osana HSY:n pääkaupunkiseudun päästöseurantaa. Ilmastovahdissa esitellään tarkemmin kaikki Espoon merkittävät ilmastotoimenpiteet. Ilmastovahtiin tehdään vähintään kerran vuodessa tarvittavat toimenpiteiden ja seurantaa päivittykset.

4.6 Espoo haluaa olla suomen paras maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisessa

Espoo tarinassa valtuusto on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyen. Niiden jatkoksi valtuusto hyväksyi kaupungin kotouttamisohjelman vuosille 2022–2025 kokouksessaan 13.6.2022. Maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisessa onnistumisen merkitys nousee entisestään vuonna 2025 sekä lainsäädännön muutosten että Espoon väestönkasvun kautta.

Espoossa vieraskielisten asukkaiden määrä on viime vuosina kasvanut yli 7 000 hengellä (vrt. mediaanikunnan asukasluku 5 900) vuosittain ja väestönkasvusta 80–90 prosenttia on ollut vieraskielisen väestön kasvua.

Vuoden 2025 alussa astuu voimaan kotoutumisen edistämisestä säädetyn lain kokonaisuudistus, jossa kokonaisvastuu kotoutumisen tukemisesta siirtyy kunnille.

Uudistuksen myötä Espoo-Kauniainen työllisyysalue vastaa työnhakijoina olevien henkilöiden kotoutumispalveluista ja Maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalvelu -vastuualue puolestaan työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumispalveluista sekä maahanmuuttajille annettavasta yleisneuvonnasta. Laki tuo kunnille uusia kotoutumisen kohderyhmiä, näistä merkittävimpana kotihoidon tukea saavat maahanmuuttajaäidit sekä lakisääteisiä kotoutumistehtäviä.

Käsitellessään Espoon kotouttamisohjelmaa 13.6.2022 valtuusto hyväksyi toivomusehdotuksen, jonka mukaan erityisesti kotiaitien suomen ja ruotsin kielen opetusta lisätään. Espoossa on varauduttu uuden lain toimeenpanoon pilotoimalla hankerahoituksella uusien kohderyhmien palveluprosesseja sekä kehittämällä heille suunnattuja palveluita (erityisesti kielikoulutusta). Kotiaitien kielikoulutukseen liittyy olennaisesti laadukkaan avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan tarjoaminen heidän lapsilleen äitien kielikurssien ajaksi. Uuden kotoutumisen edistämistä koskevan lain voimaantumisen myötä osallistujien määrää pyritään kasvattamaan kolminkertaiseksi.

Maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvät kysymykset sekä elinkeinoasiat kytkeytyvät yhä vahvemmin toisiinsa, erityisesti Espoossa. Muutaman viime vuoden väestönkasvussa on Espoossa ollut suuri rooli korkeakoulutetuilla, asiantuntijatyöhön Suomeen saapuneilla uusilla espoolaisilla ja heidän perheenjäsenillään. Vuonna 2022 työllisten, ulkomaalaistaustaisten espoolaisten määrä ammattiluokissa ”johtajat, erityisasiantuntijat ja asiantuntijat” oli 12 713 henkilöä. Heidän määränsä kasvoi vuosina 2010–2022 Espoossa 230 prosenttia. Samalla espoolaisten osuus koko maan vastaavasta ryhmästä kasvoi 15:sta 20 prosenttiin.

Vuoden 2025 alusta alkaen maahanmuuttoa ja kotoutumisen tukemista koskevaa strategista suunnittelua ja toimeenpanon ohjausta sekä maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalveluita hoidetaan elinkeino tulosyksiköstä käsin. Talent-tiimin toiminta vakiinnutetaan vuoden 2025 aikana osaksi elinkeino tulosyksikön toimintaa. Virkojen ja toimien osalta kaupunginhallitukselle valmistellaan tarvittavat esitykset.

Espoo-tarinan mukaan ”maahanmuuttajien osaamiskeskusten keskeisin tavoite on työllistyminen yksityisen sektorin työpaikkoihin”. Strategiakaudella 2022–2025 osaamiskeskuspalveluissa tavoitellaan kotouttamisohjelman mukaan 1 000 asiakkaan työllistymistä. Kauden puolivälissä työllistyneitä on kertynyt 647 henkilöä. Vuoden 2024 kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana työllistyneistä 71 prosenttia työllistyi yksityiselle sektorille. Palveluiden vaikuttavuutta tutkitaan yhteistyössä VTT:n kanssa ja alustavien tuloksien mukaan palvelut ovat vaikuttavia. Valtion vetäytyttyä osaamiskeskuspalveluiden rahoituksesta, tuotetaan ne 2025 alkaen Espoon budjettivaroin.

5 Talousarvio ja taloussuunnitelma

5.1 Taloussuunnitelman perusteet

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Liikelaitoksen ja taseyksiköiden talousarviot sisältyvät kaupungin talousarvion ja ne esitetään eriytettyinä laskelmina. Liikelaitoksen ja taseyksiköiden talousarviossa noudatetaan samoja talousarvioperiaatteita kuin kaupungin talousarviossa.

Valtuusto hyväksyi 25.10.2021 Espoo-tarinan, joka on Espoon strategia vuosille 2021–2025. Strategiaperusta sisältää vision, arvot ja toimintaperiaatteet sekä valtuustokauden tavoitteet. Espoo-tarina on kaupungin toimintaa ja kehittämistä ohjaava strategia, jota toteutetaan vuosittain asetettavilla tulostavoitteilla, toimialatasoisilla tarinoilla ja tulosityksikkötasoisilla tavoitteilla sekä poikkihallinnollisilla kehitysohjelmilla. Espoo-tarina ohjaa kehityksen ja taloussuunnitelman valmistelua sekä talousarvioon liittyvien tulostavoitteiden laadintaa. Tulostavoitteet hyväksytään vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Valtuustokauden 2021–2025 tavoitteena on, että Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen. Valtuustokauden aikana toimeenpannaan TakE-ohjelma. Kaupungin resurssienkäytön optimoimiseksi arvioidaan kaupunkikonserniin kuuluvat toiminnot.

Vuosi 2025 on nykyisen Espoo-tarinan ja valtuustokauden viimeinen vuosi. Uusi keväällä 2025 valittava valtuusto päivittää strategian seuraavalle valtuustokaudelle.

Talousarvio 2025 on laadittu toteuttaen Espoo-tarinaa sekä Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteita, linjauksia ja toimenpiteitä vuodelle 2025.

Keskeisiä organisaatiomuutoksia vuodelle 2025 tapahtuu työllisyyspalveluissa sekä kaupungin sisäisiä siirtoja konsernihallinnosta elinvoimaan, joissa maahanmuuttajien neuvonta ja ohjauspalvelut sekä kansainvälisyys ja maahanmuutto siirtyvät elinvoiman tulosalueelle.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (TE-palvelut) siirretään kunnille 1.1.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on luoda palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saataavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Vuoden 2025 alusta muodostuu Espoo-Kauniainen työllisyysalue, jonka työllisyyspalvelujen järjestämisestä vastaa Espoon kaupunki. Työllisyyspalveluista muodostetaan oma tulosityksikkö Elinvoiman tulosalueelle. TE-palvelujen siirto valtiolta kasvattaa kaupungin toimintamenoja sekä valtionosuuksia.

Taloussuunnitelmavuosien verotulojen ja valtionosuuksien arviot on tehty 9/2024 kuntaliiton päivittämän verokehikon sekä vm:n valionosuus- ja painelaskelmien pohjalta. Vuodelle 2026 ja siitä eteenpäin liittyy suurta epävarmuutta valmisteilla olevan valtionosuusuudistuksen muutoksista ja niiden vaikutuksesta Espoon rahoituspohjaan.

Talousarvion taulukoissa ENN tarkoittaa koko vuoden ennustetta syyskuun tiedolla ja Muutettu TA on vuoden 2024 muutettu talousarvio syyskuun tiedolla.

5.2 Taloudelliset lähtökohdat

5.2.1 Vuosi 2024

Vuoden 2024 talousarvio laadittiin Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti. Vuoden 2024 talousarvion mukainen vuosikate oli 257 milj. euroa ja tulos 54 milj. euroa. Investointeja oli talousarviovuodelle nettona 316 milj. euroa, josta arvioitiin rahoitettavan tulorahoituksella 11 prosenttia.

Talouden taantuman takia maanmyyntitulot ja verotulot ovat jäämässä talousarviosta. Maanmyyntitulojen ennustetta alennettiin osavuosikatsauksen yhteydessä 30 milj. eurolla ja edelleen elokuun kuukausiraportin yhteydessä 6 milj. eurolla. Maanmyyntitulot ovat kokonaisuudessaan toteutumassa 36 milj. euroa ja verotulot 15 milj. euroa talousarviota heikompana. Tilannetta vaikeuttaa se, että kulut ylittävät talousarvion lähes 14 milj. eurolla. Ylitys kohdistuu pääosin kasvun ja oppimisen toimialan ulkoisten projektien sekä hankkeiden henkilöstö- ja työvoimanvuokrauskuluihin sekä varhaiskasvatuksen palvelusetelikuluihin.

Tilikauden tulos on toteutumassa edellisiin vuosiin verrattuna ennätysalhaisena, ollen vain n. 30 milj. euroa. Poikkeama talousarvioon on yli lähes 49 milj. euroa.

Rahoitustuottoihin arvioidaan kirjautuvan 14,9 milj. euroa talousarviota enemmän, yhteensä 35,2 milj. euroa. Ilman rahoitustuottoja kaupungin tulos olisi päätymässä alijäämäiseksi.

Talouden epätasapainoa vaikeuttaa kaupungin mittavat investoinnit, jotka edellyttävät riittävää tulorahoitusta. Investointien kokonaismääräksi ennustetaan 351 milj. euroa, mikä on 10,3 milj. euroa alle talousarvion.

Vuosikatteen ja tilikauden tuloksen täytyy olla riittävät suhteissa investointien määrään. Vuosikatteen ja tuloksen jääminen merkittävästi alle talousarvion, johtaa toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuuteen noin 118 milj. eurolla. Tämä tarkoittaa, että investoinnit joudutaan pääsääntöisesti tarkoittamaan lainarahalla. Kaupungin kassatilanne on kuitenkin kuluvan vuonna hyvä ja talousarvioon varattua lainanottovaltuutta ei tarvitse käyttää.

5.2.2 Taloussuunnitelma 2025–2027

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys noudattaa valtuuston 21.10.2024 hyväksymää kehystä tietyn tarkennuksin.

Kaupunginjohtajan esitykseen on lisätty vuosien 2025–2027 käyttötalouden maankäyttömaksutuloihin 10 milj. euroa lisää vuosittain. Vastaava korotus on tehty investointeihin yksityisrahoitteisiin hankkeisiin, jotka katetaan maankäyttömaksuilla.

Käyttötalouden menoihin on tehty pieniä tarkennuksia ja muutoksia, joiden kokonaisvaikutus on 0,2 milj. euroa vuonna 2025. Verohallinnolta saatujen tietojen mukaan verotuskustannukset pienenee 0,1 milj. euroa aiemasta tiedosta. Työsuhtepolkupyöräetuu ja edun käyttöönoton valmisteluun on lisätty 0,15 milj. euroa. Työllisyyspalveluissa on tarkennettu TE-uudistukseen liittyviä varauksia ja sisäisissä erissä logistiikan veloituksia.

OKM:n valtionosuudet päivitettiin uusimpien oppilastietojen ja yksikköhintojen pohjalta. Valtionosuuksiin lisätiin 7 milj. euroa vuodelle 2025.

Rahoitustuottoihin on lisätty maksuvalmiusrahaston realisoituvia tuottoja, investoinnit on päivitetty valmistellun investointiohjelman mukaan ja lainatarve ja korkokulut laskettu päivittyneiden tietojen pohjalta.

Talousarviossa on varauduttu kaupungin kasvuun ja uusiin siirtyviin TE-palveluihin. Yleinen suhdanteiden epävarmuus sekä valtionosuus uudistuksen keskeneräisyys ovat vaikeuttaneet kaupungin rahoituspohjan arviointia taloussuunnitelmakaudella. Määrärahoissa on huomioitu kattavasti palvelujen järjestäminen ja palveluittain väestö- sekä palvelutarve-ennusteet. Lisäksi talousarviossa on huomioitu yleinen kustannuskehitys, palkankorotusvaraus, muutokset eläkemaksuihin ja muihin palkkojen sivukuluihin, sekä muun muassa käyttöönotettavat uudet toimitilat ja joukkoliikenteen kuntaosuus sekä muut toimialojen erilliserät.

TakE -ohjelman tuottavuustoimenpiteet ja -tavoitteet on huomioitu vuodelle 2025. Tuottavuustoimenpiteiden euromääräiset tavoitteet on vähennetty toimialan peruskasvu-uran mukaisesta kasvusta.

Talousarvion vertailtavuutta vaikeuttaa TE-palvelujen siirtyminen 1.1.2025 valtiolta kunnille. Sen myötä kasvaa kaupungin saama valtionosuusrahoitus, mutta vastaavasti myös toimintamenot. Ilman valtiolta siirtyviä työllisyyspalvelujen kustannuksia, on ensi vuoden menokasvu noin 3,4 prosenttia.

3,4%

Vuoden 2025 menokasvu ilman siirtyviä TE-palveluja

5.2.3 Verorahoitus

Sote- ja pelastustoimen uudistus muutti rahoitusmallia merkittävästi

Vuonna 2023 kuntien rahoitukseen tehtiin Suomen historian suurin muutos hyvinvointialueiden käynnistymisen yhteydessä. Uudistuksen rahoitusmallissa koko maan sotepalvelujen ja pelastustoimen nettokustannuksia kattamaan siirrettiin kuntien valtionosuudesta noin 70 prosenttia, veroperustemuutosten korvauksista 70 prosenttia, kolmannes kuntien yhteisöveron jako-osuudesta eli 11,25 prosenttiyksikköä ja kaikkien kuntien kunnallisverontuotosta 12,64 veroprosenttiyksikköä.

Yksittäisen kunnan osalta siirrettävien tulojen ja menojen suhteet vaihtelivat merkittävästi. Valtio korvasi 60 prosenttia siirtyvien tulojen ja menojen erotuksesta valtionosuusjärjestelmään lisättävällä pysyvällä muutosrajoittimella. Lisäksi muutoksen vaikutusta kuntien talouden tasapainoon rajataan maksimissaan +/- 60 euroon/asukas vuoden 2027 loppuun mennessä valtionosuusjärjestelmään lisättävällä siirtymätasauksella. Muutosrajoitin tuli staattiseksi osaksi uutta valtionosuusjärjestelmää, eikä sitä koroteta väestönkasvu tai indeksiperusteisesti.

Siirtolaskelmat tehtiin kuntien sote- ja pelastustoimen nettomenojen tilinpäätöstietoihin 2021 sekä 2022 talousarviotiedon keskiarvoon. Lopullinen siirtolaskelma valmistui loppuvuodesta 2023 kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten, taloustilastojen ja laskelmiin liittyvien jälkitarkastusten valmistuttua. Siirtolaskelman aiheuttamia korjauksia tehtiin vuosien 2024–2027 valtionosuuksiin.

Siirtolaskelmien päivityksestä kunnille aiheutu pysyvä 500 milj. euron leikkaus valtionosuuksiin. Kaikille yhteisesti jaettava (90 €/as.) sote-vähennys upotettiin valtionosuusprosenttiin ja se kasvattaa kunnan omarahoitusosuutta. Toisaalta taas hallituksen kevään 2025 kehysriihessä päätetty 277 milj. euron (50 €/as.) kompensointi näkyy niin ikään valtionosuusprosentissa eli se puolestaan pienentää kunnan omarahoitusosuutta. Sotesta aiheutuva nettomuutos vuoteen 2024 verrattuna on kuitenkin 40 €/asukas miinuksella (-90 € +50 €).

5.2.4 Verorahoituksen kehitys

Verotuloarviot perustuvat valtiovarainministeriön syksyn taloudellisen katsauksen oletuksiin, uusimpiin tilitys- ja kertymätietoihin, yhteisöveron määrästä saatuihin valtiovarainministeriön arvioihin sekä Suomen kuntaliiton ylläpitämän verotuloennustekehikon tietoihin ja arvioihin, joissa on huomioitu syksyn kuntatalousohjelmassa esitetyt arviot verotulojen kehityksestä. Talousarvion

verotuloarvioissa on huomioitu ennustettu väestönkasvu ja veroarviot on tehty valtuuston 21.10.2024 päättämällä veroprosenteilla.

Vuonna 2025 verotuloja arvioidaan tilitettävän yhteensä 863 milj. euroa, joka on 6,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Valtionosuuksia kertyy 449 milj. euroa, joka on 55 milj. euroa enemmän kuin 2024. TE-uudistus kasvattaa valtionosuuksia n. 46 milj. euroa. OKM:n valtionosuus kasvaa 7 milj. euroa oppilasmäärien kasvaessa. Muu kasvu vain 2 milj. euroa. Verorahoitus (verot ja valtionosuudet) yhteensä kasvaa 9,2 prosenttia vuoden 2024 tasoon nähden.

Valtionosuuksissa sote-uudistus ja sen siirtymätasaukset vaikuttavat vielä koko suunnitelmakaudelle 2025–2027.

Espoon tuloveroprosentti vuonna 2025 on 5,3. Kunnallisverontuottoa arvioidaan kertyvän 556 milj. euroa, 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Ansiotulojen kasvuksi on arvioitu noin 5 prosenttia. Vuoden 2025 kunnallisveron kertymää nostaa hallituksen kehysriihen päätös ansiotulovähennyksen poistamisesta kunnallisverotuksesta vuodesta 2025 alkaen. Hallitus päätti kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Ilman muutosta Espoon vuoden 2025 kunnallisveron kasvuksi arvioidaan noin 8 prosenttia verrattuna vuoden 2024 ennusteeseen ja 4 prosenttia verrattuna vuoden 2024 talousarvioon. Veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuloihin kompensoidaan nettomääräisesti kunnille. Muutosta vastaava vähennys näkyy valtionosuuksien veroperustemuutosten laskuna vuodelle 2025. Vuoden 2026 kunnallisverotulon kasvuksi arvioidaan 4,7 prosenttia ja vuoden 2027 5,7 prosenttia.

5,3%

Kunnallisveroprosentti nykytasolla

Kuntaryhmän yhteisöveron jako-osuus on 23,69 prosenttia yhteisöveron tuotosta ja Espoon jako-osuus arviolta 8,1 prosenttia. Yhteisöveroa arvioidaan tilitettävän yhteensä 140 milj. euroa, 1,3 prosenttia enemmän kuin 2024. Vuoden 2026 kasvuksi arvioidaan 3,3 prosenttia ja vuoden 2027 7,9 prosenttia.

Kiinteistöveroarvio perustuu valtuuston päättämiin kiinteistöveroprosentteihin ja verohallinnon tilastoihin sekä rakentamissuunnitelmiin. Kiinteistövero arvioidaan kertyvän 167 milj. euroa, 1,5 prosenttia enemmän kuin 2024.

Kuntien peruspäalvelujen valtionosuuteen esitetään yhteensä noin 3,32 mrd. euroa ja veroperustemuutoksiin 0,54 mrd. euroa vuonna 2025. Kuntien peruspäalvelujen valtionosuusprosentti vuonna 2025 on 25,02.

Peruspäalvelujen valtionosuudet kasvavat 852 milj. euroa, josta TE-uudistuksen lisärahoitus 823 milj. euroa. Verotulomenetysten korvaus pienenee noin 300 milj. euroa.

Kunnan peruspäalvelujen valtionosuus on laskennallista ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen tasaus perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita määritellään järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteereiden avulla. Sote-uudistuksen yhteydessä valtionosuusjärjestelmään muodostettiin uudistuksen sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvia kuntakohtaisia muutoksia rajamaan ns. muutosrajoitin sekä siirtymätasaus (järjestelmämuutoksen tasaus). Näillä rajoittimilla on merkittävä vaikutus Espoon kaupungin valtionosuuksien määrään. Muutosrajoitin on valtionosuusjärjestelmän kiinteä ja pysyvä osa, jonka suuruus Espoolle on 116 milj. euroa vuonna 2025. Sote-siirron muutosrajoittimen lisäksi suuria kuntakohtaisia muutoksia tasataan porrastetulla siirtymäkaudella 2023–2027 sekä sen jälkeen toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella. Tämän lisäksi verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaukseen tehdyt muutokset pienensivät omalta osaltaan suuria kuntakohtaisia muutoksia. Siirtymätasauksen suuruus Espoolle on 40 milj. euroa vuonna 2025 ja tasaus laskee siirtymäkauden lopulla 30 milj. euron tasolle.

Talousarvion valtionosuusarviot perustuvat valtiovaraministeriön syyskuussa 2024 julkaisemiin ennakkolisiin valtionosuuslaskelmiin sekä kuntatalousohjelman yhteydessä julkaistussa painelaskelmassa esitettyihin kuntakohtaisiin arvioihin. Laskelman mukaan Espoon peruspäalvelujen valtionosuus (ilman SOTE muutosrajoitinta ja siirtymätasauksista) vuodelle 2025 on 267 milj. euroa, veromenetysten kompensatiot 33 milj. euroa, muutosrajoitin 116 milj. euroa ja siirtymätasaus 40 milj. euroa, yhteensä 446 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on arviolta 3 milj. euroa. VM painelaskelman mukaan valtionosuudet yhteensä ovat vuonna 2026 461 milj. euroa ja vuonna 2027 470 milj. euroa.

TE-uudistus siirtää työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuun kunnille vuoden 2025 alusta. Tämän lisäksi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Valtiovaraministeriön laatimissa laskelmissa Espoon kaupungin saama valtionosuus teipalveluihin ja työttömyysturvaan sekä kotoutumislain mukaisesti tehtäviin vuonna 2025 on yhteensä 46,4 milj. euroa.

5.2.5 Tuloslaskelma

Toimintatuotot kasvavat vuoden 2024 talousarviosta 2,6 prosenttia. Maanmyynnin suhdanne on vuonna 2024 ollut heikko ja myyntituotot jäävät alhaiseksi. Vuodelle 2025 ennakoitua piristymistä mutta vuosi 2025 tulee edelleen olemaan luovutusten osalta haastava. Talousarviossa myyntituloihin on budjetoitu 42 milj. euroa. Maankäyttömaksutuloja on korotettu 10 milj. euroa ja vastaavasti investoinneissa yksityisrahoitteisia

hankkeita. Ulkoisen projekti- ja hankerahoituksen arvioidaan laskevan 5 milj. euroa valtion pienentäessä jaettavaa rahoitusta. Asiakasmaksu- ja vuokratuloihin tehdään indeksitarkastuksia.

Toimintamenot kasvavat 6,1 prosenttia vuoden 2024 talousarviosta. Ilman valtiolta siirtyviä työllisyyspalvelujen kustannuksia, on ensi vuoden menokasvu noin 3,4 prosenttia. Kaupungin henkilöstömäärä kasvaa ja henkilöstökuluihin varataan 45 milj. euroa lisää. Henkilöstökulut kasvavat 7,7 prosenttia. Kasvusta 7 milj. euroa on kasvavia eläkemaksuja. Henkilöstö- ja tilakustannusten lisäksi kasvavat erityisesti palvelujen ostojen kustannukset, joissa muun muassa joukkoliikenteen ja asiantuntijapalvelujen kustannukset kasvavat vuodelle 2025.

Palvelujen järjestämisen nettokustannukset, eli toimintakatteen alijäämä heikkenee vuoden 2024 tasosta 87 milj. euroa, 8,9 prosenttia. Ilman valtiolta siirtyviä työllisyyspalvelujen kustannuksia ja maankäyttösopimustulojen korotusta, on ensi vuoden vertailukelpoinen kasvu noin 5,2 prosenttia

87 M€

Palvelujen järjestämisen nettokustannuksiin lisäystä

Verorahoitus (verot ja valtionosuudet) yhteensä kasvaa vuonna 2025 91 milj. euroa ja ilman TE-uudistuksen siirtävää rahoitusta 45 milj. euroa

Korko- ja rahoitustuottoja on arvioitu vuodelle 2025 yhteensä 45 milj. euroa. Maksuvalmiusrahaston tuottoja on lisätty 8 milj. euroa vuodelle 2025. Korkokustannuksiksi oletetaan 13 milj. euroa ja muita rahoituskuluja 5 milj. euroa. Korkokustannusten arvioidaan kasvavan noin 9 milj. euroa suunnitelmakaudella.

Vuonna 2025 vuosikatetta arvioidaan kertyvän 266 milj. euroa, vuonna 2026 noin 276 milj. euroa ja vuonna 2027 noin 300 milj. euroa.

Talousarviovuoden 2025 tulos on noin 54 milj. euroa. Vuonna 2026 tulos pysyy samalla tasolla ja vuonna 2027 nousee noin 70 milj. euroon. Tulosta parantaa väliaikaisesti maksuvalmiusrahaston tuotot.

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan vuoden aikana kaupungin johtoryhmälle ja kaupunginhallitukselle kuukausittain ja valtuustolle osavuositarkastusten rytmisissä.

5.2.6 Investoinnit

10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessia on kehitetty vuoden 2024 aikana. Valmistelussa on parannettu ennakoitua ja yhteensovittamista väestönkasvun,

tilatarpeen ja kaavoituksen osalta, ja vuorovaikutusta kaupungin tilatyöryhmän valmistelun ja luottamushenkilöelinten välillä. Kaupungin investointeja ohjataan kokonaisuuksina ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman linjauksen mukaisesti.

Ohjeena kohteiden ajoituksen ja suunnittelun valmistelulle on, että päiväkotien ja koulujen 10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessin uudistamista jatketaan siten, että uudessa mallissa:

- muodostetaan yhteinen tilannekuva ennakoidusta väestönkasvusta, kaavoitustilanteesta ja tila- ja infrainvestointien alueellisesta tarpeesta ja kehitetään yhteinen käytäntö tilannekuvan muodostamisesta,
- väestönkasvu pitää saada viime vuosia paremmin ennakoitavaksi ja tasaisemmaksi myös eri alueiden palvelutarjonnan kehittyminen huomioon ottaen,
- valmistelu toteutetaan niin, että investointikohysesitys saadaan lausuntokierrokselle asiantuntijaalimiin Talousarvio- ja investointiohjelman vuoden 2025 valmistelua varten, ja
- linjataan mahdolliset kiireisimmät priorisointia vaativat investointikohteet, jotta niitä koskevat kaikki välttämättömät valmistelutoimet saadaan toteutumaan ajoissa."

Investointiohjelma on valmisteltu taloussuunnitelmakaudelle 2025-2027 ja vuosien 2028-2034 osalta tilannekuvaksi, jossa on huomioitu voimassa oleva investointiohjelma, tunnistetut investointitarpeet sekä erikseen esille nostetut päiväkotien ja koulukohteet.

Talousarvion ja -suunnitelman vuosien 2025-2027 investoinnit ovat yhteensä noin 1,1 mrd. euroa. Kokonaismäärään lukeutuvat myös vuokra- ja leasing sekä projektiyhtiömallilla hankittavat pitkäaikaiset toimitilat. Vuonna 2025 kaupungin investoinnit ovat 355 milj. euroa ja vuokrakohteet 34 milj. euroa.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttamiseksi investoinneissa painotetaan kestävästä liikkumisesta väyliä ja raidehankkeita. Asutuksen tiivistyessä enenevissä määrin raiteiden varrelle saadaan aikaan ilmastovaikutuksia. Toimitilarakentamisessa suunnitellaan energiatehokkaita ratkaisuja ja kaikkiin uudishankkeisiin liitetään aktiivinen energiaohjaus. Tavoitteena on rakentamisen koko elinkaaren aikana vähentää syntyviä päästöjä ja muita ympäristövaikutuksia aina rakennusmateriaalien valmistuksesta itse rakennusvaiheeseen, rakennuksen käyttöön ja elinkaarensa päähän tulleen rakennuksen materiaalien ja osien kierrättämiseen ja uudelleenkäyttöön.

Kaupungin investointiohjelma on edelleen vahvasti etupainotteinen ja investointitaso korkea vuosina 2025-2027. Tämän jälkeen investointitaso laskee. Panostukset kaupungin kasvuun ja varhaiskasvatukseen ja opetuksen tilatarpeisiin sekä Koulut kuntoon -ohjelman toteuttamiseen ja loppuun saattamiseen mittavalla toimitilainvestointiohjelmalla, Kulttuurikeskuksen laajennus, Uimahallit, Tapiolan stadion sekä Kaupunkiradan

rakentaminen painottuvat ohjelmakauden alkupuolelle ja pitävät investoinnit yli 300 milj. euron tasolla. Ohjelmassa on huomioitu valmistelun aikana tärkeiksi priorisoidut koulu- ja päiväkotikohteet. Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteiden mukaisesti investointitasoa lasketaan, joka näkyy investointitason laskuna vuoden 2027 jälkeen.

Toimitilarakentamisen keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että kouluilla ja päiväkodeilla on terveet ja toimivat tilat, ja sisäilmakohteiden ja hätäväistöjen lukumäärä on nolla.

Kaupungin infrastruktuurin kehittämiseen investoidaan vuonna 2025 yhteensä 158 milj. euroa ja kaikkiaan 436 seuraavan 3 vuoden aikana. Investoinnit sisältävät Kaupunkiradan, kaupunkiradan baanan, metron kehityskäytävän osittain maankäyttösovimuksilla rahoitettavan rakentamisen, aluekeskusten kehittämistä, Pohjois-Espoon pientaloalueet sekä kaupunkirakenteen kehittymiseen liittyvät liikenneväylähankkeet.

Länsiradasta ja Espoon rahoitusosuudesta päätetään valtuustossa erikseen.

1 061 M€

Kaupungin investoinnit 2025–2027

Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2025 noin 534 milj. eurolla ja kauden 2025–2034 aikana yhteensä noin 4,6 mrd. eurolla, keskimäärin 461 milj. euroa vuodessa. Konsernin investoinnit kasvavat vuodesta 2024 noin 40 milj. eurolla. Konserniyhteisöjen investoinneista merkittävimmät kohdistuvat, Tapiolan stadionin, Länsimetron investointeihin, Espoon Asunnot Oy:n hankkeisiin sekä HSY-kuntayhtymän investointeihin. Lisäksi uusien ja kehittyvien alueiden pysäköintilaitoksiin liityntäpysäköintipaikkoineen investoidaan kaupungin pysäköintiyhtiöiden kautta. Useissa pysäköintiratkaisuissa kaupunki toimii yhtiöiden perustajana, rakennuttajana ja alkuvaiheen raioittajana, mutta luopuu omistuksista alueiden rakentamisessa ja myy valtaosan pysäköintipaikoista alueen kiinteistöille.

5.2.7 Rahoituslaskelma

Kaupungin nettoinvestoinnit ovat talousarviovuonna noin 348 milj. euroa ja investointien tulorahoitusprosentti 77. Investointimäärä kasvaa 41 milj. euroa vuodesta 2024. Vuosina 2025–2027 peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston arvioitua lisätuottoa on talousarviossa varattu käytettäväksi rahoitukseen 15 milj. euroa vuodessa. Mikäli tulorahoitus riittää investointien rahoitukseen, rahaston tuottoa ei käytetä.

Korkeasta investointitasosta johtuen toiminnan ja investointien kumulatiivinen rahavirta on negatiivinen koko

taloussuunnitelmakaudella. Vuoden 2025 rahavirta on 81 milj. euroa negatiivinen.

Uusia antolainoja ei suunnitelmakaudelle varata. Annettujen lainojen lyhennykset kaupungille ovat noin 17 milj. euroa vuosittain.

Kaupungin lainakanta kasvaa 53 milj. euroa vuonna 2025, 48 milj. euroa vuonna 2026 ja 29 milj. euroa vuonna 2027. Vuonna 2025 toimintamenojen kasvu jatkuu palvelutarpeen lisääntyessä ja kustannustason noustessa, Palvelutilojen investoinnit, erityisesti koulu- ja päiväkotitilat, jatkuu vielä suurella volyymillä ja kaupungin kestävä kasvu vaatii investointeja infrastruktuuriin. Kaupungin kasvua tukevia investointeja on tehtävä etupainoisesti suhteessa siihen, kuinka maanmyyntituotot sekä verotulot kertyvät. Länsimetro, Raidejokeri sekä kaupunkiradan rakentaminen Leppävaarasta Kauklahteen mahdollistavat kaupunkirakenteen tiivistymisen ratojen varteen ja luovat uusia mahdollisuuksia niin yritysten, palvelujen kuin asuntojen sijoittumiseen.

Etupainoinen rakentaminen on lisännyt kaupungin taloudellista riskiä ja kasvattanut konsernin oikaistua (pl. Espoon Asunnot, HSY ja Länsimetro Oy:n lainoista Helsingin osuus) lainakantaa. Vuonna 2023 oikaistu lainakanta oli 2,4 mrd. euroa. Vuodesta 2024 konsernin oikaistu lainamäärä kääntyy hitaaseen laskuun. Kaupungin lainamäärä kasvaa lähivuosina mutta tytäryhtiöiden, erityisesti Länsimetron, lainamäärä on laskeva. Lainamäärän kääntäminen pysyvään laskuun edellyttää taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman mukaista kehitystä ja tavoitteiden toteutusta. Koko konsernin lainakanta kasvaa 23 milj. euroa vuonna 2025 ollen yhteensä 3,8 mrd. euroa. Lainakanta kääntyy hitaaseen laskuun vuoden 2028 jälkeen.

Rahoituslaskelmassa rahavarojen muutos on negatiivinen. Investointien rahoitukseen puretaan rahastoja 15 milj. euroa vuosittain, jolla katetaan rahoitustarvetta.

5.2.8 Henkilöstö

Espoo-tarinan mukaisesti kaupungin johtaminen perustuu myönteiseen, ihmisiin luottavaan ihmiskäsitykseen. Työyhteisöt tunnetaan arvostavasta vuorovaikutuksesta sekä hyvinvoivan henkilöstön osaamisesta ja sitoutumisesta. Kannustavalla, laadukkaalla ja vastuullisella johtamisella sekä edistämällä kaupungin työntekijöiden ammatillista kehittymistä ylläpidetään edellytyksiä toiminnan asukas- ja asiakaslähtöisyydelle ja samalla varmistetaan, että arki sujuu. Espoo tunnetaan hyvänä työnantajana. Se edesauttaa kaupunkia myös osaavan henkilöstön saatavuudessa.

Kaupungin palveluksessa oli vuoden 2024 lokakuussa noin 11 300 työntekijää, joista yli kolme neljäsosaa työskentelee kasvun ja oppimisen toimialalla. Vuoden 2025 lopulla henkilöstömäärän arvioidaan olevan noin 11 700 työntekijää. Kasvusta merkittävä osa johtuu TE-palvelujen henkilöstön siirtymisestä valtiolta kaupungin palvelukseen.

Espoon väestönkasvu jatkuu ja tämä asettaa paineita kaupungin palvelujen järjestämiselle tilanteessa, jossa kaupungin taloustilanne jatkuu hyvin haasteellisena. Espoon väestönkasvusta suurin osa muodostuu vieraskielisen väestön määrän kasvusta. Kaupungin palveluista erityisesti varhaiskasvatukseen ja opetukseen tarvitaan enemmän henkilöstöä asiakasmäärän lisääntyessä. Riittävän henkilöstömäärän palkkaamisessa näille aloille on kuitenkin haasteita, koska osaavaa työvoimaa ei ole työmarkkinoilla tarvetta vastaavasti. Työvoiman saattamista edistäviä toimenpiteitä jatketaan vuoden 2025 aikana ja samalla hyödynnetään sitä, että TE-palvelujen järjestäminen siirtyy kaupungin vastuulle vuoden alussa. Samalla vahvistetaan myös kaupungin nykyisen henkilöstön pysyvyyttä lisääviä toimenpiteitä. Erityisesti varhaiskasvatuksessa tullaan hyödyntämään valtion ja kunnan suurimman kaupungin strategisen kaupunkiallianssin yhteistyöryhmän mahdollistamia toimenpiteitä.

Henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan panostamalla työkyky- ja työturvallisuusjohtamiseen muun muassa vahvistamalla toimenpiteitä, joilla vähennetään työ- ja työmatkatapaturmia, sairauspoissaoloja. Erityisesti työterveyspalvelut panostaa mielenterveyssairauspoissaolojen vähentämiseen.

Henkilöstökokemusta johtamisesta, työn sujuvuudesta ja työhyvinvoinnista sekä työnantajan suosittelemisesta seurataan henkilöstökokemuksen mittaustyökalulla. Kunta 10 -tutkimus toteutettiin syksyllä 2024 ja sen tulokset huomioidaan henkilöstön kehittämisessä ja työhyvinvoinnin vahvistamisessa työyhteisötasolla.

Kaupunki panostaa edelleen johtamisen kehittämiseen. Esihenkilöiden johtamistyötä tuetaan valmennuksien ja konsultoinnin avulla. Lisäksi Suuntaamo eli suorituksen, osaamisen ja työkyvyn ohjeistuksia kehitetään ja jalkautetaan. Vuonna 2025 käyttöön otetaan kaksi uutta HR-järjestelmää. Toinen suorituksen johtamisen prosessiin ja toinen työvuorosuunnitteluun. Molemmat vaikuttavat henkilöstöjohtamiseen ja sen käytäntöihin. Työvuorosuunnittelu erityisesti varhaiskasvatukseen, jossa ei ole aikaisemmin ollut järjestelmätukea työvuorosuunnitteluun.

Kaupunki selvittää mahdollisuudet tarjota nykyistä merkittävästi enemmän edullisia työsuhteasuntoja tai vuokra-asuntoja Espoossa työssä käyville matalapalkkalojen työntekijöille. Selvityksen painopiste on perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstössä.

5.2.9 Sukupuolitietoinen budjetointi

Elinvoiman tulosalue

Espoon kaupunginkirjasto on tehnyt pitkäjänteisesti sukupuolitietoisen budjetoinnin hanketta. Kirjasto toteutti koko henkilökunnalle tasa-arvokoulutuksen keväällä 2023. Kirjaston henkilökunta osallistui aktiivisesti myös kaupungin yhdenvertaisuuskoulutuksiin sekä Kulttuurin yksikön Turvallisemman tilan periaatteiden tekemiseen ja niihin liittyviin koulutuksiin, jotka alkoivat keväällä

2023. Turvallisemman tilan periaatteet julkaistiin kesäkuussa 2023, jonka jälkeen ne jalkautettiin kaikkiin toimipisteisiin ja niitä käsiteltiin kokouksissa ja kirjaston henkilöstöfoorumissa myös vuoden 2024 aikana. Työ jatkuu vuonna 2025, jolloin Espoon kirjastopalvelut on uudessa strategiassaan tehnyt painopistevalintoja ja vienyt ne vuoden 2025 toimintasuunnitelmaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Loppuvuoden 2024 aikana Sellosalissa valmistellaan suunnitelma sukupuolitietoisen budjetoinnin prosessista, tiedonhankinnasta, henkilöstön koulutuksesta ja aikataulutetaan tekeminen vuoden 2025 toimintasuunnitelmaan. Tuloksia tarkastellaan vuoden 2025 loppupuolella ja tehdään johtopäätökset vuodelle 2026.

Kasvun ja oppimisen toimiala, Suomenkielinen toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut

Pitkäjänteinen kehittämistyö Kasvun ja oppimisen toimialan (KOTO), Espoon aineistopankin ja lukiokoulutuksen kuva-aineiston kehittämisessä jatkuu edelleen osana arkityötä. Viestinnässä käytetyllä kuvastolla vahvistetaan tarinaa kaupungista ja kaupunkilaisista.

Syksyllä 2021 aloitettiin hankkeen 1-vaihe, jolla tuotettiin lukiokoulutuksen aineistopankkiin uutta sukupuolineutraaliutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kuvamateriaalia. Kehityshankkeen pilotti tehtiin yhteistyössä Leppävaaran lukion kanssa ja useita kehittämis-kohteita havaittiin.

Vuonna 2022 lukiokoulutuksen ajankohtais- ja markkinointiviestinnässä kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota kuvien ja videoiden monipuolisuuteen. Konkreettisia toimenpiteinä kehitimme muun muassa kutsutekstia, jolla opiskelijoita pyydetään malleiksi. Kuvauksissa puolestaan luotiin kuvaustilanteita, joissa erilaiset nuoret esiintyvät tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Lopputuotoksina kuvauskäytäntöjen pienet muutokset näkyvät aiempaa monipuolisempaa kuvamateriaalina nuorista ja lukio-opiskelusta.

Vuonna 2023 on jatkettu kuvauksia siten, että kuvamaailma loisi kaikenlaisille nuorille mielikuvan siitä, että lukiokoulutuksesta jokainen voi löytää oman paikkansa ja opinpolkunsu. Hankkeen 2-vaiheessa vuonna 2023 tarkasteltiin lukiokoulutuksen kirjallista viestintää sukupuolineutraaliuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Edellä esitetty on edellyttänyt resursien uudelleen kohdentamista. Opiskelijoiden houkuttelemiseksi kuvattaviksi on heille annettu esimerkiksi palkkioksi elokuvalippuja. Vuonna 2023 monipuolisuuden periaatteesta on pidetty tarkasti kiinni ja ohjeistettu siihen. Tämä koskee koko toimialaa.

Vuonna 2024 lisättiin kuva-aineiston monipuolisuutta, kasvatettiin osaamista ja tietoisuutta, esimerkiksi opettajien Arvostava kohtaaminen -koulutusiltapäivässä työpajan teemoina olivat: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus - Miten tunnistaa ja vähentää vastakkainasettelua lukiossa? Turvallisempi tila luodaan yhdessä ja Miten

turvaan kasvurauhan sateenkaarinuorelle lukiossa? Reh-toreille järjestettiin myös koulutus sateenkaarevasta teemasta. Nuorisopalvelut järjestävät vuonna 2024 keskiviikkoisin pride -kahvilan, joka toimii Ohjaamotalolla.

Vuonna 2025 suunnitellaan markkinointikampanja liittyen Espoon kaupungin ja Helsinki Prideen yhteiseen pride -kahvilaan. Tavoitteena on kasvattaa tietoisuutta sateenkaarevasta teemasta. Tämän lisäksi myös järjestämme sateenkaarevasta toiminnasta koulutusta henkilökunnallemme yhdessä HR:n kanssa niin nuorisopalveluissa kuin lukiokoulutuksessa.

5.2.10 Osallistuva budjetointi

Espoo-tarinassa asukkaiden aktiivinen osallistuminen palveluiden kehittämiseen on kirjattu yhdeksi arvoksi ja toimintaperiaatteeksi. Tapahtumien yhteisöllinen Espoo -kehitysohjelma edistää yhteisöllisyyttä, paikallisten aktiviteettien lisääntymistä eri puolilla Espoota sekä lisää ja monipuolistaa osallistavaa asukas- ja kumppanuustoimintaa, Toimialat ja tulostyösköket kehittävät oman toimintansa asiakasosallisuutta osana linjaorganisaationsa toimintaa.

Toimialat ottavat laajemmin käyttöön osallistuvan budjetoinnin menetelmiä osoittamalla osa toimintaansa varatuista määrärahoista asukkaiden päätettäväksi.

5.3 Tuloslaskelma

Yhdistetty tuloslaskelma sisältäen peruskaupungin, liikelaitokset ja taseyksiköt. Toimintatuotoissa ja -menoissa mukana kaupungin sisäiset erät. Toimintakatteen jälkeiset erät ovat tilinpäätöksen mukaisia ulkoisia eriä.

1000 EUR		TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	+	748 441	729 118	750 128	747 232	758 682
Valmistus omaan käyttöön	+	10 859	11 340	10 900	10 900	10 900
Toimintamenot	-	-1 628 053	-1 743 769	-1 833 274	-1 860 598	-1 896 439
Toimintakate	=	-868 752	-1 003 311	-1 072 246	-1 102 466	-1 126 857
Verotulot	+	911 387	807 900	863 034	896 577	943 833
Valtionosuudet	+	358 855	394 432	449 308	461 092	470 315
Käyttökate	=	401 490	199 021	240 096	255 203	287 291
Rahoitustuotot ja -kulut		52 544	34 993	26 123	21 461	12 283
Korkotulot	+	17 211	16 753	15 580	14 886	14 455
Muut rahoitustulot	+	48 424	33 330	29 003	26 735	21 467
Korkomenot	-	-10 170	-10 090	-13 460	-15 160	-18 639
Muut rahoitusmenot	-	-2 921	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Vuosikate	=	454 035	234 014	266 220	276 664	299 574
Suunnitelmapoistot	-	-191 446	-197 896	-212 241	-222 141	-229 792
Arvonalentumiset	-	-1 202	-4 535	-	-	-
Satunnaiset tuotot ja kulut	+/-	0	0	-	-	-
Tilikauden tulos	=	261 386	31 583	53 979	54 522	69 781
Poistoeron lisäys (-)	-	-	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Poistoeron vähennys (+)	+	15 768	5 015	5 015	5 015	5 015
Rahastojen vähennys (+)	+	-	15 000	15 000	15 000	15 000
Tilikauden yli/alijäämä	=	277 154	36 597	58 994	59 537	74 796
Tunnusluvut		TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot/-menot %		46,0	41,8	40,9	40,2	40,0
Vuosikate poistoista %		235,7	115,6	125,4	124,5	130,4
Vuosikate euroa/asukas 31.12.		1 446	730	813	829	880

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

5.4 Rahoituslaskelma

Yhdistetty rahoituslaskelma sisältäen peruskaupungin, liikelaitokset ja taseyksiköt.

1000 EUR		ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta		227 376	224 457	236 601	259 511
Vuosikate	+/-	234 251	266 457	276 901	299 811
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-6 875	-42 000	-40 300	-40 300
Investointien rahavirta		-339 283	-306 002	-314 733	-316 960
Investointimenot	-	-350 919	-355 342	-359 373	-360 600
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	4 753	7 340	4 340	3 340
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	6 883	42 000	40 300	40 300
Toiminnan ja investointien rahavirta		-111 907	-81 546	-78 132	-57 449
Rahoituksen rahavirta		-36 493	65 946	60 760	42 811
Antolainauksen muutokset		10 919	16 564	16 551	16 551
Antolainasaamisten lisäykset	-	-5 900	-	-	-
Antolainasaamisten vähennykset	+	16 819	16 564	16 551	16 551
Lainakannan muutokset		-47 347	52 957	47 582	29 442
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	108 000	108 000	95 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-47 347	-55 043	-60 418	-65 558
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-	-	-	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	+/-	-65	-3 575	-3 373	-3 182
Rahavarojen muutos		-148 400	-15 600	-17 372	-14 638
Tunnusluvut		ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Investointien tulorahoitus %		67,7	76,6	78,0	83,9
Pitkäaikainen lainakanta 31.12.		790 188	843 145	890 727	920 169
Lainat euroa/asukas 31.12.		2 464	2 576	2 668	2 702

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

Tuloslaskelma organisaatioittain

Talousarvio 2025 1000 EUR		Peruskaupunki	Tilapalvelut	Suurpelto	Tapiola	Urheilupuisto	Rahastot	Espoon kaupunki yhteensä	Sisäiset erät	Espoon kaupunki il- man sis. eriä
Toimintatulot	+	385 773	333 048	2 960	28 078	70	200	750 128	379 673	370 455
Valmistus omaan käyt- töön	+	10 800	100	-	-	-	-	10 900	-	10 900
Toimintamenot	-	-1 614 113	-216 119	-407	-1 802	-273	-560	-1 833 274	-379 973	-1 453 301
Toimintakate	=	-1 217 541	117 029	2 553	26 276	-203	-360	-1 072 246	-300	-1 071 946
Verotulot	+	863 034	-	-	-	-	-	863 034	-	863 034
Valtionosuudet	+	449 308	-	-	-	-	-	449 308	-	449 308
Käyttökate	=	94 801	117 029	2 553	26 276	-203	-360	240 096	-300	240 396
Rahoitustuotot ja -kulut		45 781	-31 698	1 122	-5 330	-205	16 690	26 360	237	26 123
Korkotulot	+	24 145	-	1 122	-	-	250	25 517	9 937	15 580
Muut rahoitustulot	+	37 218	-	-	-	-	-20 440	57 658	28 655	29 003
Korkomenot	-	-14 582	-3 280	-	-5 330	-205	-	-23 397	-9 937	-13 460
Muut rahoitusmenot	-	-1 000	-28 418	-	-	-	-4 000	-33 418	-28 418	-5 000
Vuosikate	=	140 582	85 331	3 675	20 946	-408	16 330	266 457	-63	266 520
Suunnitelmapoistot	-	-119 756	-59 331	-4 540	-28 523	-85	-	-212 235	-	-212 235
Tilikauden tulos	=	20 827	26 000	-865	-7 577	-493	16 330	54 222	-63	54 285
Poistoeron lisäys (-)	-	-15 000	-	-	-	-	-	-15 000	-	-15 000
Poistoeron vähennys (+)	+	-	5 015	-	-	-	-	5 015	-	5 015
Rahastojen vähennys (+)	+	15 000	-	-	-	-	-	15 000	-	15 000
Tilikauden yli/alijäämä	=	20 827	31 015	-865	-7 577	-493	16 330	59 236	-63	59 299

Rahoituslaskelma organisaatioittain

Talousarvio 2025 1000 EUR	Peruskau- punki	Tilapalvelut	Suurpelto	Tapiola	Urheilu- puisto	Rahastot	Espoon kaupunki yhteensä	Sisäiset erät	Espoon kau- punki ilman sis. eriä
Toiminnan rahavirta	108 582	85 331	3 675	10 946	-408	16 330	224 457	63	224 520
Vuosikate	140 582	85 331	3 675	20 946	-408	16 330	266 457	63	266 520
Tulorahoituksen korjauserät	-32 000	-	-	-10 000	-	-	-42 000		-42 000
Investointien rahavirta	-191 106	-100 616	-2 100	-11 960	-	-	-305 782		-305 782
Investointimenot	-230 446	-100 616	-2 100	-21 960	-	-	-355 122		-355 122
Rahoitusosuudet investointimenoihin	7 340	-	-	-	-	-	7 340		7 340
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovu- tusvoitot	32 000	-	-	10 000	-	-	42 000		42 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-82 524	-15 285	1 575	-1 014	-408	16 330	-81 326	63	-81 263
Rahoituksen rahavirta	82 421	15 285	-1 575	1 014	408	-14 900	82 653	-16 707	65 946
Antolainauksen muutokset	16 464	-	-	-	-	100	16 564		16 564
Antolainasaamisten vähennykset	16 464	-	-	-	-	100	16 564		16 564
Lainakannan muutokset	52 957	-	-	1 014	408	-	54 379	-1 422	52 957
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	108 000	-	-	-	-	-	108 000	-	108 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-55 043	-	-	-	-	-	-55 043	-	-55 043
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-	-	-	1 014	408	-	1 422	-1 422	0
Oman pääoman muutokset	15 000	-	-	-	-	-15 000	0	-	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 000	15 285	-1 575	-	-	-	11 710	-15 285	-3 575
Vaikutus maksuvalmiuteen	-103	0	0	0	0	1 430	1 328	-16 644	-15 316

5.5 Peruskaupunki

5.5.1 Peruskaupungin tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	414 433	395 139	385 773	378 237	384 365
Valmistus omaan käyttöön	10 784	11 240	10 800	10 800	10 800
Toimintamenot	-1 433 470	-1 530 533	-1 614 113	-1 638 092	-1 669 944
Toimintakate	-1 008 254	-1 124 155	-1 217 541	-1 249 055	-1 274 780
Verotulot	911 387	807 900	863 034	896 577	943 833
Valtionosuudet	358 855	394 432	449 308	461 092	470 315
Käyttökate	261 989	78 177	94 801	108 614	139 368
Rahoitustuotot ja -kulut	55 105	40 567	45 781	40 778	30 623
Korkotulot muilta	16 949	16 501	15 330	14 636	14 205
Korkotulot liikelaitoksilta	6 165	6 482	8 815	8 208	6 975
Muut rahoitustuotot	43 451	29 674	37 218	35 018	29 818
Korkomenot muille	-11 237	-11 090	-14 582	-16 084	-19 375
Muut rahoitusmenot	-223	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	317 094	118 745	140 582	149 392	169 991
Suunnitelman mukaiset poistot	-103 186	-108 834	-119 756	-131 709	-137 484
Arvon alentumiset	-3	-4 535	-	-	-
Tilikauden tulos	213 905	5 376	20 827	17 682	32 507
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	10 753	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-	15 000	15 000	15 000	15 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	224 658	5 376	20 827	17 682	32 507

Peruskaupungin tunnusluvut	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot/-menot %	28,9	25,8	23,9	23,1	23,0
Vuosikate poistoista %	307,3	109,1	117,4	113,4	123,6
Vuosikate euroa/asukas 31.12.	1 010	370	430	447	499

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

5.5.2 Peruskaupungin rahoituslaskelma

1000 EUR		ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta		112 307	108 582	121 092	141 691
Vuosikate	+/-	118 745	140 582	149 392	169 991
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-6 437	-32 000	-28 300	-28 300
Investointien rahavirta		-202 050	-191 106	-202 141	-189 744
Investointimenot	-	-213 079	-230 446	-234 781	-221 384
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	4 591	7 340	4 340	3 340
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	6 437	32 000	28 300	28 300
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	-89 743	-82 524	-81 049	-48 053
Rahoituksen rahavirta		-21 528	82 421	79 033	60 893
Antolainauksen muutokset		10 819	16 464	16 451	16 451
Antolainasaamisten lisäykset	-	-5 900	-	-	-
Antolainasaamisten vähennykset	+	16 719	16 464	16 451	16 451
Lainakannan muutokset		-47 347	52 957	47 582	29 442
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	108 000	108 000	95 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-47 347	-55 043	-60 418	-65 558
Oman pääoman muutokset	+/-	15 000	15 000	15 000	15 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	+/-	-	-2 000	-	-
Vaikutus maksuvalmiuteen		-111 271	-103	-2 016	12 840

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

6 Espoo-konsernin talous

Espoo-konserni

Espoon kaupunki	Tytäryhteisöt (24)	Osakkuusyhteisöt (23)
Kuntayhtymät (6) Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia Helsingin seudun liikenne – kuntayhtymä Helsingin seudun ympäristöpalvelut – kuntayhtymä Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola Uudenmaan liitto Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Enter Espoo Oy Espoon Asunnot Oy Espoo Catering Oy Espoon Elä ja Asu Oy KOy Espoon Keskukseen Pysäköintitalo KOy Espoon keskuskeittiö KOy Espoon Koulu- ja päiväkotitilat KOy Espoon Kaupinkallio KOy Espoon Sotekiinteistöt KOy Espoon Suviniityn Pysäköinti II KOy Finnoon Pysäköinti I KOy Finnoon Pysäköinti II KOy Jousenpuiston Pysäköinti KOy Matinkylän lukio KOy Matinkylän uimahalli KOy Opinmäen Kampus KOy Otaniemen tiedeasunnot KOy Sokinsuonkuja 4 KOy Tapiolan Kulttuurialue KOy Tapiolan Louhi KOy Tapiolan Stadion KOy Tapiolan Urheilupuiston pysäköinti Länsimetro Oy Weegee Oy	As.Oy Rajalax KOy Espoon Asematori KOy Espoon Kulttuuriparkki KOy Espoon Niittykummun Metro- pysäköinti KOy Espoon Terminaali KOy Finnoonsillan Parkki KOy Merenpauhu KOy Merenselkä KOy Soukan Liiketalo KOy Soukan Pienteollisuustalo KOy Suviniityn Pysäköinti I Laurea-ammattikorkeakoulu Oy Leppävaaran Pysäköinti Oy Metropolia Ammatti-korkeakoulu Oy Nuuksiokeskus Oy Otahalli Oy Papinniityn Paikotus Oy Suurpellon jätehuolto Oy Tapiolan Harjoitusareena Oy Tapiolan Keskuspysäköinti Oy Tapiolan Keskustalvalvomo Oy Tapiolan Teollisuustalo Oy Valurinkujan Paikotus Oy
Säätiöt (3) EMMA-taidemuseosäätiö Espoon kaupunginteatterisäätiö Helinä Rautavaaran etnograafisen museon säätiö		

Konserniin yhdistellään emoyhteisö (Espoon kaupunki) ja tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa Espoon kaupunki on jäsenenä. Kuntayhtymät on yhdistelty omistussuuden mukaan. Tytäryhtiöistä Espoon Asunnot Oy muodostaa alakonsernin, johon kuuluu viisi tytäryhteisöä ja 13 osakkuusyhteisöä. Myös muilla konserniyhteisöillä on omistuksia muista yhtiöistä.

6.1 Yleistä konsernista

Kunnan toiminta on kuntalaissa määritelty siten, että kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin lisäksi kunnan osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Kuntalain taloussäännösten tarkoituksena on edistää muun muassa toiminnan suunnitelmallisuutta sekä korostaa konserninäkökulmaa. Lain 110 pykälän mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin

toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Konsernilla tarkoitetaan Espoon kaupunkia emoyhteisönä ja sen tytäryhteisöjä, joissa Espoon kaupungilla on yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa kirjanpitoalaissa tarkoitettu määräysvalta. Kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä, yhdistellään konserniin omistussuuden mukaan. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään myös konserniyritysten omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyrityksen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Valtuusto määrittelee merkittävimmille konserniyhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet Espoo-tarinan pohjalta taloussuunnitteluprosessin yhteydessä. Konserniyhteisöille asetetut tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallituksen konsernijaostolle sekä osavuosikatsausten yhteydessä valtuustolle. Vuonna 2024 tulostavoitteita on asetettu Espoon Asunnot Oy:lle, Espoo Catering Oy:lle, Enter Espoo Oy:lle, Länsimetro Oy:lle, Espoon teatterille, Espoon modernin taiteen museo EMMA:lle, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnialle, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle.

6.2 Riskienhallinta Espoo-konsernissa

Sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys Espoo-konsernissa. Kaupunkikonsernin riskienhallintaa kehitetään ja sparrataan yhä koordinoitumaksi toiminnaksi.

Espoo-konsernin riskienhallintaa tehdään käytännön tasolla muun muassa osana taloussuunnittelu- ja seurantaprosessia. Kaupungin tytäryhteisöt ovat veloitettuja ottamaan omassa riskienhallinnassaan huomioon kaupunginhallituksen päättämän riskienhallintapolitiikan. Tytäryhteisöjen hallitukset vastaavat yhdessä toimitusjohtajan kanssa riskienhallinnan järjestämisestä. Tytäryhteisöjen tulee kartoittaa toimintansa riskit säännöllisesti sekä raportoida merkittävistä riskeistään sekä riskienhallintansa toimivuudesta kaupungille. Kuntalaki velvoittaa kuntayhtymiä toimimaan riskienhallintansa osalta vastaavalla tavalla.

Riskienhallinnan raportointi konserniyhteisöiltä kaupungille tapahtuu pääsääntöisesti Thinking Portfolio -konsernisalkkujärjestelmän kautta. Konsernisalkkujärjestelmään kuvataan riskit, arvioidaan niiden tärkeysjärjestys sekä kirjataan keskeisimmille riskeille hallintatoimenpiteitä. Lisäksi selostetaan miten riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa seurataan, sekä miten asiaa käsitellään yhtiön sisäisesti esimerkiksi johtoryhmissä ja hallituksessa. Järjestelmään annetaan myös arvio yhtiön sisäisen valvonnan toimivuudesta.

6.3 Konsernirakenteen muutokset taloussuunnitelma-kaudella 2025–2027

Vuonna 2024 jatkettiin edellisten vuosien mukaisesti luopumista joidenkin asunto-osakeyhtiöiden osakkeista, sillä näiden yhtiöiden huoneistot olivat toimineet ryhämäperhepäiväkoteina, mutta niiden toiminta on lakkautettu eikä kaupungilla ole huoneistoille enää tarvetta. Kaupungin tavoitteena on luopua sellaisista tiloista ja kiinteistöistä, joita ei tarvita kaupungin omassa toiminnassa ja joiden kaavallinen kehittämispotentiaali on tarvittaviin panostuksiin nähden vähäinen.

6.4 Konsernin taloudellinen asema vuonna 2023

Espoo-konsernin tulot vuonna 2023 olivat 2,1 mrd. euroa ja menot 1,6 mrd. euroa. Toimintatuotot olivat 801 milj. euroa ja toimintakulut 1 580 milj. euroa. Toimintakate oli -776 milj. euroa. Toimintatuotot kattoivat 51 prosenttia toimintakuluista.

Vuosikate oli 556 milj. euroa eli 118 milj. euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vuosikate asukasta kohden oli 1 770 euroa. Rahoitustuotot ja kulut yhteensä olivat -7 milj. euroa. Poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 361 milj. euroa. Tilikauden tulokseksi muodostui 195 milj. euroa, joka oli 59 milj. euroa edellisvuotta parempi. Tilikauden ylijäämä oli 206 milj. euroa.

Kaupunkikonsernin bruttoinvestoinnit olivat 375 milj. euroa. Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 6 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 369 milj. euroa eli 153 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella 150,8 prosenttia. Konserniyhtiöistä eniten investointeja toteuttivat Espoon Asunnot Oy (62 milj. euroa), Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY (43 milj. euroa) ja KOy Matinkylän lukio (20 milj. euroa). Kuntayhtymistä bruttoinvestointeja eniten toteuttivat HSY (193 milj. euroa, josta Espoon osuus 43 milj. euroa) ja HSL (22 milj. euroa, josta Espoon osuus 5 milj. euroa).

Toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroista muodostuva kokonaisrahavarojen muutos oli 75 milj. euroa. Kaupunkikonsernilla oli vuoden lopussa rahavaroja 1 404 milj. euroa. Taseen loppusumma vuoden lopussa oli 7 642 milj. euroa eli se kasvoi vuodessa 643 milj. euroa.

Taseen vastaavaa puolen merkittävin erä on aineelliset hyödykkeet, joka muodostuu pääasiassa rakennuksista sekä kiinteistä rakenteista ja laitteista. Aineelliset hyödykkeet olivat 5 632 milj. euroa eli ne pienenevät 281 milj. euroa vuodessa.

Konsernin omavaraisuusaste oli 44,1 prosenttia, eli se kasvoi 3,7 prosenttiyksikköä vuodessa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona on pidetty kuntataloudessa keskimäärin 70,0 prosentin omavaraisuutta.

Oma pääoma oli vuoden lopussa 3 278 milj. euroa eli 156 milj. euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Tilikauden 2023 ylijäämä oli 206 milj. euroa.

Kaupunkikonsernin lainakanta oli vuoden lopussa 3 854 milj. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 12 268 euroa.

6.5 Konsernin 10 vuoden tulosenuste

Kaupungin talousarvion yhteyteen on koottu ennuste Espoo-konsernin taloudellisesta kehityksestä seuraavan 10 vuoden aikana. Ennuste perustuu kaupungin ja konserniyhteisöjen talousarviotietoihin sekä kaupungin ja yhteisöjen pidemmän aikavälin kehitysarvioihin, joissa on muun muassa ennakoitu merkittävien investointien valmistumisen vaikutuksia talouteen.

Kaupungin tytäryhtiöt tavoittelevat muun muassa verotuksellisista syistä pääosin enintään nollatulosta. Tytäryhtiöiden lopulliseen tulokseen vaikuttaa myös tilinpäätösjärjestelyt ja lainanlyhennysten rahastoinnit, joista päätetään vuosikohtaisesti tilinpäätöksen yhteydessä. Konsernin tulos muodostuu kaupungin tulosta heikomaksi johtuen konsernieliminoinneista ja muun muassa poisto-oikaisista, jossa tytäryhtiöiden poistoajat

oikaistaan kaupungin poistoaikojen mukaiseksi sekä tiettyjen konserniyhtiöiden sekä kuntayhtymien alijäämäisistä budjeteista.

Tuloslaskelma

Milj. euroa	TP 2022	TP 2023	ENN 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Toimintatuotot	1 302	801	769	824	830	851	884	913	929	953	976	999	1 025
Toimintakulut	-2 891	-1 580	-1 681	-1 790	-1 820	-1 860	-1 928	-2 002	-2 076	-2 159	-2 239	-2 325	-2 414
Toimintakate	-1 594	-776	-912	-966	-990	-1 009	-1 044	-1 088	-1 148	-1 205	-1 263	-1 325	-1 388
Verotulot	1 850	911	808	863	897	944	973	1 003	1 034	1 066	1 099	1 134	1 169
Valtionosuudet	234	427	464	516	531	542	550	558	566	574	582	591	600
Rahoitustuotot ja -kulut	-53	-7	-66	-68	-67	-76	-78	-80	-79	-79	-78	-78	-78
Vuosikate	438	556	294	346	371	401	400	393	373	356	340	321	302
Poistot ja arvonalentumiset	-349	-361	-356	-366	-381	-395	-396	-403	-402	-406	-412	-403	-399
Satunnaiset erät	165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	254	195	-61	-20	-11	6	4	-11	-29	-50	-72	-82	-97
Tuloslaskelman tunnusluvut													
Toimintatuotot/ Toimintakulut, %	45,0 %	50,7 %	45,7 %	46,1 %	45,6 %	45,8 %	45,9 %	45,6 %	44,7 %	44,2 %	43,6 %	43,0 %	42,5 %
Vuosikate/ Poistot, %	125,6 %	154,0 %	82,8 %	94,5 %	97,1 %	101,5 %	101,1 %	97,3 %	92,8 %	87,6 %	82,6 %	79,6 %	75,7 %
Vuosikate, euroa/asukas	1 434	1 770	921	1 064	1 120	1 190	1 170	1 129	1 055	991	932	867	803
Kaupungin asukasmäärä	305 179	314 150	319 524	325 180	330 843	336 506	342 169	347 832	353 495	359 158	364 821	370 484	376 147

Sote-uudistuksen myötä konsernin rahoitusrakenteessa tapahtui merkittävä muutos, kun verotuloja leikattiin ja valtionosuusrahoitusta lisättiin. Vuodelle 2023 tilittyi vielä veroja korkeammalla prosentilla, joka nosti vuoden 2023 verotulokertymää. TE-uudistus siirtää työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämistä vastuun kunnille vuoden 2025 alusta. TE-palvelujen rahoitus kasvattaa konsernin valtionosuuksia vuodesta 2025 alkaen noin 46 milj. eurolla. Uudistuksen aiheuttamat kulut ovat vastaavaan suuruiset ja näkyvät konsernin toimintamenoissa.

Ennustekauden aikana konsernin tuottojen ennustetaan kasvavan suhteellisen vakaata noin kolmen prosentin vuositahtia. Konsernin toimintatuotot koostuvat pääosin kaupungin saamista Länsimetron infrakorvauksista, Espoon Asuntojen vuokratuloista, HSL:n lipputuloista sekä

HSY:n myyntituotoista. Uusien vuokra-asuntojen valmistuminen ja joukkoliikenteen matkustajamäärien lisääntyminen kasvattavat tuottoja.

Konsernin toimintakulut kasvavat vuosina 2025–2034 lisääntyvän palvelutarpeen seurauksena. Merkittävimpänä yksittäisenä menokasvun tekijänä on vuonna 2025 tuleva TE-uudistus. Joukkoliikenteen kulujen kasvu ja kaupungin vuokratulujen lisääntyminen vauhdittavat konsernin toimintamenojen kasvua. Konsernin toimintakatteen ennustetaan heikkenevän vuodesta 2024 vuoteen 2025 noin 54 milj. euroa eli noin 6 prosenttia. Talousarviovuosina 2026–2027 toimintakatteen ennustetaan heikkenevän noin 20 milj. euroa vuodessa eli noin 2,5 prosenttia vuodessa. Ennustekauden jatkovuosilla 2028–2034 toimintakatteen ennustetaan heikkenevän

noin 40–60 milj. euroa vuodessa, joten vuosittainen toimintakatteen alijäämän kasvu on noin 4–5 prosenttia.

Verotulojen ennustetaan kasvavan vuodelle 2025 noin 55 milj. euroa vuoden 2024 ennusteesta. Vuosina 2026 ja 2027 verotulojen ennustetaan kasvavan 34 ja 47 milj. euroa. Jatkovuosina verotulojen kasvuna on ennusteessa käytetty 3,1 prosentin vuosittaista kasvua, joka on noin 30 milj. euroa vuodessa. Siirtyvien TE-palvelujen valtionosuusrahoitus kasvattaa valtionosuuksia 46 milj. euroa. Valtionosuuksin vaikuttaa myös valtakunnallinen ammatillisen koulutuksen rahoituksen leikkaus vuodelle 2025, joka kohdistuu Espoon Seudun koulutuskuntayhtymä Omniaan. Konsernin valtionosuudet kasvavat vuodelle 2025 yhteensä noin 52 milj. euroa. Valtionosuudet on laskettu jatkovuosille käyttäen 1,5 prosentin kasvukerrointa.

Konsernin vuosikatteen ennustetaan olevan 346 milj. euroa vuonna 2025. Talousarviovuosina 2026–2027 vuosikatteen ennustetaan hieman parantuvan ensin 371 milj. euroon ja sitten 401 milj. euroon verotulojen kasvassa nopeammin kuin toimintakatteen alijäämän. Vuodesta 2028 lähtien vuosikatteen ennustetaan kääntyvän laskuun toimintakatteen alijäämän kasvaessa voimakkaammin. Ennustekauden loppupuolella vuosikatteen ennustetaan olevan reilu 300 milj. euroa. Poistot ovat vuonna 2025 noin 366 milj. euroa ja niiden ennustetaan kasvavan vuoteen 2029 mennessä noin 400 milj. euroon kaupungin etupainotteisen investointiohjelman myötä. Kaupungin investointitason laskiessa konsernin poistojen kasvu pysähtyy ja kääntyy loivaan laskuun.

-20 M€

Ennuste konsernin tilikauden tuloksesta vuonna 2025

Espoo-konsernin tuloksen ennustetaan olevan vuonna 2025 noin -11 milj. euroa tappiollinen. Negatiiviseen tulokseen vaikuttaa verotulojen merkittävä tippuminen sote-uudistuksen myötä. Vuonna 2026 tuloksen ennustetaan olevan niukasti tappiollinen, jonka jälkeen tulos kääntyy hieman voitolliseksi vuosina 2027–2029. Tämän jälkeen tuloksen ennustetaan kääntyvän selvästi tappiolliseksi heikkenevän vuosikatteen seurauksena. Heikkenevällä vuosikatteella ei pystytäkään kattamaan korkealle kohoavia poistoja.

Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta on vuonna 2025 noin -184 milj. euroa. Investointeja rahoitetaan ottamalla noin 218 milj. euroa lainaa. Lyhennysten jälkeen lainakanta kasvaa noin 23 milj. eurolla. Toiminnan ja investointien rahavirta on vahvasti alijäämäinen myös vuosina 2026–2027. Konsernin investointitason laskiessa vuosina 2028–2030 toiminnan ja investointien rahavirta kääntyy parempaan päin ollen kuitenkin edelleen alijäämäinen. Vuoden 2031 jälkeen vuosikatteen heikkeneminen johtaa jälleen selvempään toiminnan ja

investointien rahavirran alijäämään, minkä seurauksena konsernin lainakannan lasku tyrehtyy.

6.6 Investoinnit

Taloussuunnitelman investointiosassa ja liikelaitosten ja taseyksiköiden talousarvioissa esitetään ne investointisuunnitelmat, joista valtuusto päättää taloussuunnitelman yhteydessä. Alla olevassa tekstissä on käsitelty koko Espoo-konsernin investointiohjelmaa ja investointien rahoitusta, koska hyvin merkittävä osa toimitila- ja infrarakentamisesta toteutetaan tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien taseisiin, vaikka niiden rahoitus pitkällä aikavälillä hoidetaan kaupungin verorahoituksella.

Kaupungin investointiohjelma on valmisteltu taloussuunnitelmakaudelle 2025–2027. Vuosien 2028–2034 osalta investointiohjelma on laadittu tilannekuvaksi, jossa on huomioitu voimassa oleva investointiohjelma, tunnistetut investointitarpeet sekä erikseen esille nostetut päiväkotit- ja koulukohteet.

Konsernin investointiohjelma jatkuu mittavana. Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2025 noin 534 milj. eurolla ja kauden 2025–2034 aikana yhteensä noin 4,6 mrd. eurolla, keskimäärin 461 milj. euroa vuodessa. Kaupungin investointitaso nousee kauden loppupuolella, mikä kasvattaa kokonaisinvestointien määrää. Konsernin nettoinvestoinnit vuonna 2025 ovat 531 milj. euroa. Investointiohjelma perustuu Espoo-tarinan linjauksiin ja tavoitteisiin, jotka suuntaavat investointien painopisteitä alueiden kehittämiseen, liikenneyhteyksien parantamiseen, uusien toimitilojen rakentamiseen ja olemassa olevan rakennuskannan peruskorjaukseen.

Keskeisenä tavoitteena on Koulut kuntoon -ohjelma, jolla varmistetaan kouluille ja päiväkodeille terveelliset ja toimivat tilat. Muita merkittäviä hankekokonaisuuksia ovat Kaupunkiradan ja siihen liittyvän infran toteuttaminen sekä uusien päivähoitotilojen rakentaminen ja nykyisten tilojen peruskorjaaminen. Espoon Asunnot Oy rakennuttaa vuosittain uusia vuokra-asuntoja valtuuston asettaman tavoitteen mukaisesti. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä investoi vesijohdon ja viemäriverkostoon Espoon alueella yhteistyössä kaupungin kanssa valmistellun investointiohjelman mukaisesti. Kunnallistekniikan rakentamisessa korostuu Länsimetron rakentamiseen liittyvä kaupunkirakenteen kehittäminen metrokäytävän varrella. Panostus joukkoliikenteen ratahankkeisiin jatkuu kaupunkiradan rakentamisella.

Uusien ja kehittyvien alueiden pysäköintilaitoksiin liittyvät pysäköintipaikkoineen investoidaan kaupungin pysäköintiyhtiöiden kautta. Useissa pysäköintiratkaisuissa kaupunki toimii yhtiöiden perustajana, rakennuttajana ja alkuvaiheen rahoittajana, mutta luopuu omistuksista alueiden rakentuksessa ja myy valtaosan pysäköintipaikoista alueen kiinteistöille. Toimitilainvestointeja toteutetaan palveluverkon kehittämisen tavoitteiden mukaisesti siten, että kasvavan väestön palvelutarpeeseen voidaan vastata. TaKe -ohjelman tavoitteiden mukaisesti palvelutuotannon

tilankäyttöä tehostetaan, toimitilainvestointien laajuutta muun muassa m²/oppilas tai m²/henkilö vähennetään ja tilojen rakennuskustannuksia alennetaan muun muassa jatkamalla tyypikoulujen ja -päiväkotien toteutusta sekä standardoitua rakentamista ja kalustamista hyödyntäen.

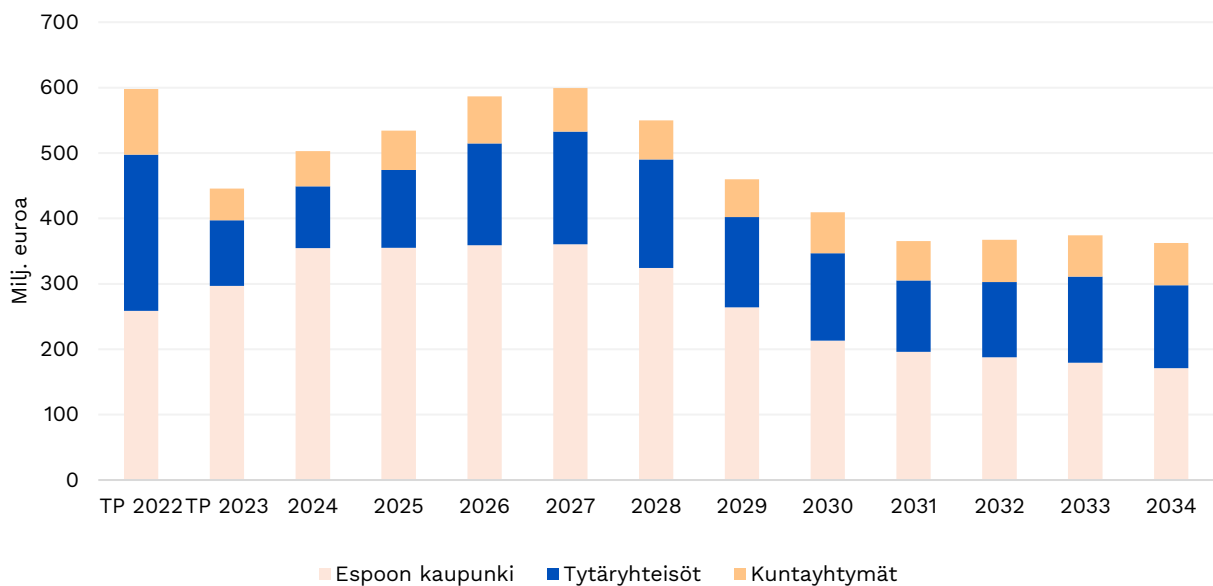
Toimitilarakentamisessa tärkeitä kohteita ovat teknisen peruskorjauksen tarpeessa olevat sekä sisäilmaongelmista kärsivät palvelutilat. Kaupunki varautuu laajalla investointiohjelmalla korjaamaan palvelutiloissa, erityisesti kouluissa ja päiväkodeissa havaitut ennakoimattomat sisäilmaongelmat.

534 M€

Konsernin bruttoinvestoinnit vuonna 2025

Espoo-konsernin 10 vuoden investointiohjelma on hie-
man etupainotteinen kaupungin etupainotteisen inves-
tointiohjelman myötä. Konsernin investoinnit ovat
vuonna 2025 noin 534 milj. euroa, josta konserniyhteisö-
jen Espoo-konserniin yhdisteltävä osuus on 179 milj. eu-
roa. Vuonna 2026 konsernin investoinnit kasvavat 587
milj. euroon ja vuonna 2027 ne ovat noin 587 milj. euroa.
Sen jälkeen investointitaso laskee ollen vuonna 2034
alle 400 milj. euroa.

Bruttoinvestoinnit

6.6.1 Suurimpia konsernin investointiohjelman sisältäviä rakennushankkeita ovat:

- **Länsimetro** on mukana metron kapasiteettia ja luotettavuuden parantamista toteuttavassa hankekokonaisuudessa (METKA), jossa parannetaan metron matkustajakapasiteettia uudemalla liikenteenohjausjärjestelmällä. Hanke toteutetaan Kaupunkiliikenne Oy:n, Länsimetro Oy:n, HSL:n, Espoon kaupungin ja Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen yhteistyönä. Muita merkittäviä investointeja ovat palorullavien kehittäminen, Tapiolan kääntöraiteen parannustyöt, sääsäleikköjen huoltotasojen lisäykset sekä viranomaisverkon (Virve 2.0) ja WLAN-tukiasemien päivitys. Investoinnit jatkuvat lähivuosina Kivenlahden läntisen sisäänkäynnin rakentamisen sekä Kaitaan ja Finnoon liityntäpysäköintilaitosten osalta.
- **Espoon Asuntojen** investoinnit kohdistuvat pääosin uusien asuntojen tuotantoon. Uudiskohteiden rakennusaika on keskimäärin 20 kuukautta, jolloin muutokset asuntoaloituksissa vaikuttavat useampaan tilikauteen. Vuonna 2025 asuntoaloitusten määrä säilyy vuoden 2024 tasolla, eli n. 300 asuntoa/vuosi. Asuntoaloitusten määrän odotetaan toteutuvan samana myös vuosina 2026–28. Kokonaisinvestointien määrä nousee rakenteilla olevien kohteiden vuoksi vuonna 2025. Vuosina 2027–28 kokonaisinvestointien määrää nostaa kiinteistöjen ikääntymisestä johtuva peruskorjausten määrän kasvaminen.
- **HSY:** Vesihuollon investointien taso säilyy suunnitelmakaudella korkeana johtuen pääosin jäsenkuntien korkeasta infrastruktuuri-investointien tasosta. HSY:n omien investointien osalta korostuvat verkostosaneeraukset sekä turvattu juomavesi -teemaan liittyvät hankkeet. Jätehuollossa investoinnit painottuvat strategian mukaisesti vastuullisiin ja kehittyviin palveluihin, ympäristövastuuseen, hiilineutraaliuteen ja kiertotalouteen. Vuonna 2025 valmistuu biomädätteen käsittelylaitos, ja suunnittelukaudella toteutetaan kierrätys- ja Ekomo-toiminnan edellyttämiä kenttärakenteita.
- **Vuokra-, leasing- ja projektiyhtiömalleilla** hankittavat palvelutilat. Kaupunki hankkii suunnitelmakaudella useita toimitiloja pitkäaikaisilla vuokra- tai palvelusopimuksilla. Vuokratiohteet on eritelty tarkemmin investointiliitteessä.
- **Koulut kuntoon** -ohjelman toteutus jatkuu ja sisältää useita koulukohteita seuraavien vuosien aikana
- **Liikenneväyliä ja katuja** rakennetaan laaditun investointiohjelman mukaisesti. Suunnitelmakaudelle ajoitettuja rakennushankkeita ovat muun muassa Turuntie, Leppävaaran alueprojekti ja Pohjois-Espoon pientaloalueet,
- **Kaupunkirata** on Espoon, Kauniaisten ja Vähäviraston yhteinen hanke, jossa rakennetaan uusi raidepari Leppävaarasta Kauklahteen. Taavoitteena on lisätä lähiliikenteenvälityskykyä, lisätä kapasiteettia sekä parantaa junaliikenteen täsmällisyyttä ja toimintaedellytyksiä rakentamalla lähiliikenteelle kokonaan omat raiteet. Ratahankkeen yhteydessä toteutetaan Espoon kaupungin omia erillishankkeita, kuten Rantaradanbaana kevyelle liikenteelle sekä uusia yli- ja alikulkuja radan yhteyteen.
- **Kulttuurikeskuksen laajennuksessa** toteutetaan uudet tilat kaupunginteatterille. Laajennusosa tarkoittaa uutta teatterisalia, joka korvaa Espoon Kaupunginteatterin käytössä nyt olevan Revontulihallin. Hankkeen kustannusarvio on 65 milj. euroa ja suunnittelu sekä toteutus ajoittuu vuosille 2024–2028.
- **Tapiolan stadion** rakentuu Tapiolan urheilu- puistoon. Hanke sisältää myös pysäköintitilat ja sitä suunnitellaan kaupungin omistaman yhtiön taseeseen.
- **Tapiolan ja Espoonlahden uimahallit** rakentuvat vuosina 2024–2029

6.6.2 Investointien rahoitus

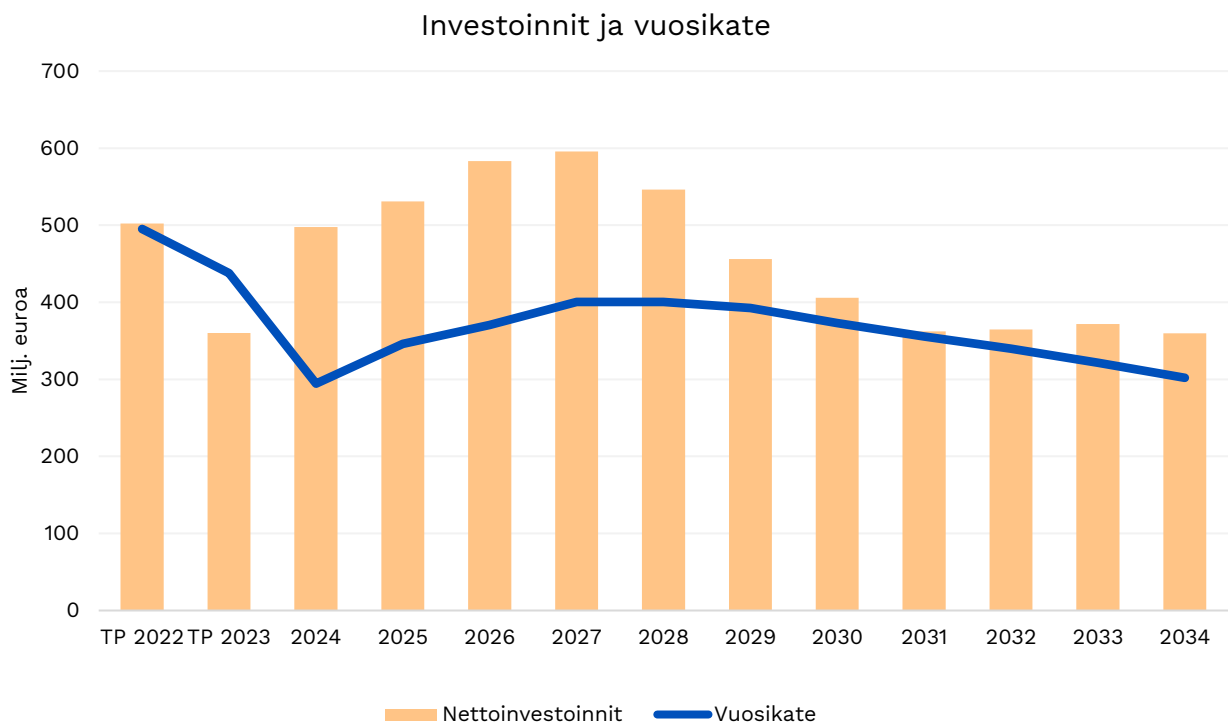
Konsernitarkastelun lisäksi suunnitelmakauden investointien rahoitusta on tarkasteltu kaupungin sekä niiden tytäryhtiöiden osalta, joiden investoinnit rahoitetaan pääosin lainarahoituksella ja ovat verorahoituksella kattavia. Tytäryhtiöistä Espoon Asunnot Oy rahoittaa uusinvestointinsa pääasiassa lainoilla, mutta pitkällä aikavälillä omalla tulorahoituksellaan eli asuntojen vuokratuloilla. Kuntayhtymien (muun muassa HSY, HSL) investoinnit rahoitetaan yhtymien tulorahoituksella sekä vieraalla pääomalla yhtymien rahoitusstrategian mukaisesti. Konsernin euromääräisesti isoimmat vastuut liittyvät suuriin investointihankkeisiin.

Kaupungin Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman keskeisiä tavoitteita on investointien määrän vähentäminen ja rajaaminen taloudellisesti kestävälle tasolle. Investointeja tarkastellaan kokonaisuutena ja mikäli jokin hanke päätetään tehdä yhtiöhankkeena, vuokratihankkeena tai muuna taseen ulkopuolisena hankkeena,

vähentää se vastaavasti kaupungin investointien enimmäismäärää. Konsernin vuoden 2025 nettoinvestointeista noin 65 prosenttia rahoitetaan tulorahoituksella. Loput investoinneista rahoitetaan lainarahoituksella. Vuosina 2026–2027 investointien tulorahoitusprosentti on 64 ja 67 prosenttia. Jatkuvuutena investointitason laskiessa tulorahoitusosuus nousee lähemmäksi 100 prosenttia. Ennustekauden lopussa vuosikatteen heikessä ja investointitason hieman kasvaessa investointien tulorahoitus tippuu noin 80 prosenttiin.

65%

Konsernin investointien tulorahoitusprosentti vuonna 2025

milj. euroa	TP 2022	TP 2023	ENN2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Investoinnit													
Konserni	537	375	503	534	587	599	550	460	409	366	367	374	362
Rahoitus													
Konsernin vuosikate	495	438	294	346	371	401	400	393	373	356	340	321	302
Rahoitusosuudet	35	15	5	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3
Rahastojen purku	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	16
Lainakannan muutos	234	-542	-58	23	44	2	45	-58	-91	-121	-64	-65	-41
Konsernin lainakannan kehitys													
Konsernilainat	4 396	3 854	3 796	3 819	3 863	3 865	3 910	3 852	3 761	3 640	3 575	3 511	3 469
-euroa / asukas	14 785	12 625	12 083	11 984	11 954	11 796	11 771	11 442	11 024	10 530	10 211	9 899	9 659
Oikaistut konserni-lainat *)	2 979	2 416	2 311	2 282	2 277	2 221	2 215	2 117	1 986	1 830	1 731	1 627	1 543
-euroa / asukas	10 019	7 915	7 358	7 160	7 047	6 778	6 669	6 289	5 822	5 293	4 943	4 588	4 297

*) Espoon Asunnot Oy rahoittaa uusinviestointinsa pääasiassa lainoilla ja pitkällä aikavälillä omalla tulorahoituksellaan. HSY rahoittaa investointinsa tulorahoituksella sekä vieraalla pääomalla rahoitusstrategiansa mukaisesti. Länsimetron lainoista on huomioitu Espoon vastuulla olevat lainat.

Taloussuunnitelmakirjan lopussa olevassa investointiliitteessä on esitetty kaupungin sekä tytäryhtiöiden kautta toteutettavien merkittävien investointien ajoitukset ja kustannusarvio. Liitteen lopussa on selvityskohdeluettelo, johon on merkitty sellaisia hankkeita, joiden tarkemmasta sisällöstä, sijoituspaikasta, ajoituksesta, toteutustavasta, kustannuksista tai rahoituksesta ei ole riittävästi tietoa, jotta ne voitaisiin sisällyttää investointiohjelmaan.

Oikaistu lainakanta (pl. Espoon Asunnot Oy:n ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lainat, jotka katetaan vuokrilla ja maksutuotoilla sekä Länsimetron Oy:n Helsingin osuus) vuonna 2025 on 2 282 milj. euroa. Ennustekauden aikana oikaistu lainakanta jatkaa laskuaan. Ennustekauden lopulla vuonna 2034 se tulee olemaan noin 1 543 milj. euroa, joka on 4 297 euroa asukasta kohden.

6.7 Konsernilainat

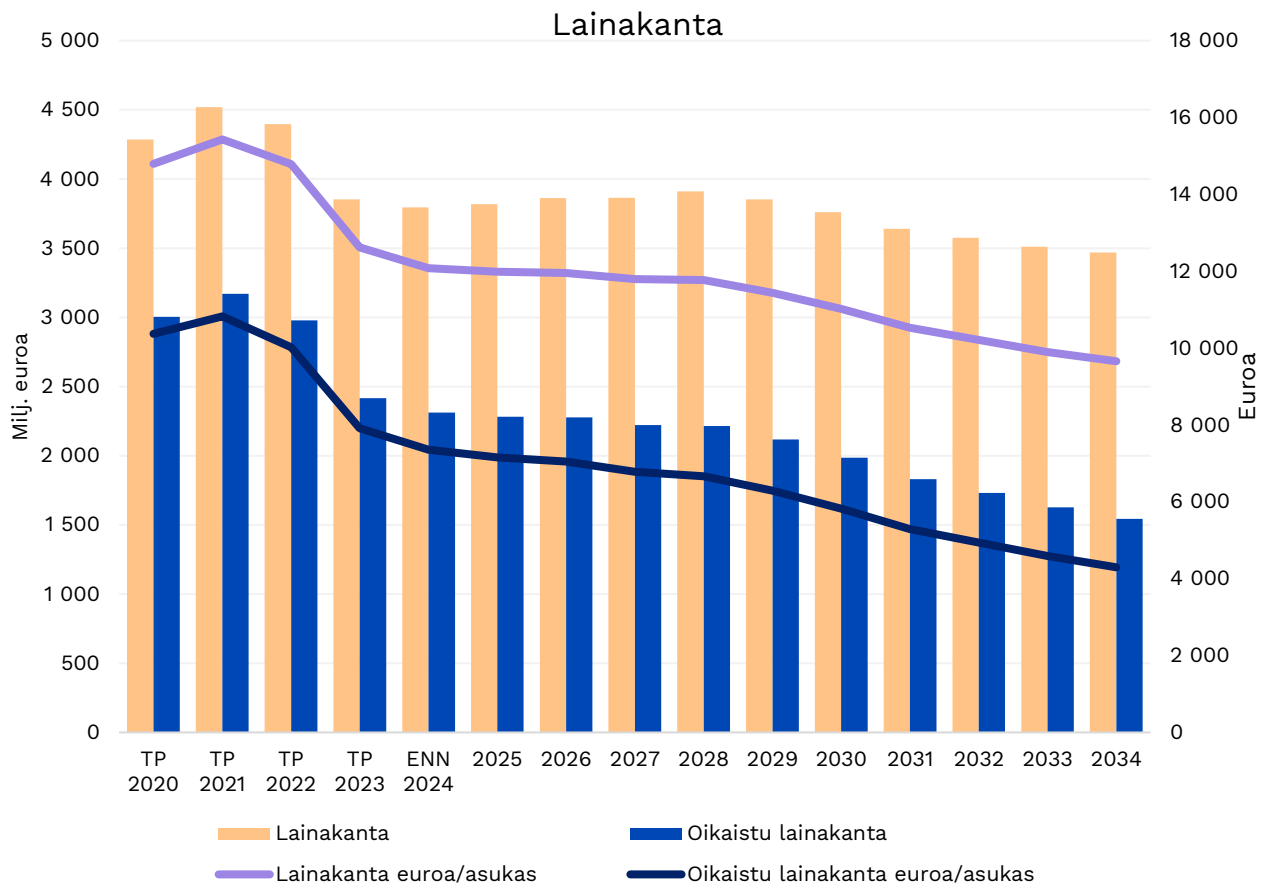
Suurin osa Espoo-konsernin lainakannasta koostuu kaupungin lainojen lisäksi Länsimetro Oy:n, Espoon Asunnot Oy:n ja Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut kuntayhtymän vieraasta pääomasta. Lisäksi Tapiolan stadionhanke toteutetaan lainarahalla, joka nostaa konsernin lainakantaa. Konsernin lainakanta on vuonna 2025 noin 3 819 milj. euroa, joka on 11 984 euroa asukasta kohden. Lainakanta kasvaa vuoden 2024 ennusteesta 23 milj. euroa. Lainakanta on ennustekaudella korkeimmillaan vuonna 2027, jolloin se on 3 865 milj. euroa, joka on 11 796 euroa asukasta kohden. Vuonna 2029 lainakanta kääntyy hitaaseen laskuun ja ennustekauden lopussa vuonna 2034 se on 3 469 milj. euroa, joka on 9 659 euroa asukasta kohden.

3 819 M€

Konsernin lainakanta vuonna 2025

Konsernin lainakannan kehityksen laskelmat poikkeavat edellisen vuoden laskelmista, johtuen muutoksista kaupungin lyhytaikaisen velan käsittelyssä. Danske Bankin tekninen sijoitustili on aiemmin esitetty lyhytaikaisissa lainoissa, nyt rahoissa ja pankkisaamisissa. Muutokset on tehty edellisessä tilinpäätöksessä ja aiempiin tilinpäätöksen vertailutietoihin. Muutoksen vaikutus konsernin lainakantaan on vuoden 2023 tilinpäätöksessä -306 milj. euroa. Sama vaikutus toistuu myös jatkuvuosien lainakannassa.

Lainakantojen pitkän aikavälin kehitysskenaario perustuu esitettyyn kaupungin investointiohjelmaan. Mikäli esitetty investointiohjelma muuttuu ja kaupungin tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja, rahoitetaan uudet investoinnit todennäköisimmin lisälainalla.

6.8 Konserniyhteisöille asetetut tulostavoitteet

Konserniyhteisö	Tulostavoite	Mittari
Espoon Asunnot Oy	Asiakaskokemus on hyvällä tasolla	NPS-kyselyn suosittelemuus on >+40
Espoon Asunnot Oy	Keskimääräinen asuntotuotannon aloitus Asumisen ja maankäytön periaatteiden mukaisesti	Neljän edellisen vuoden alkaneiden asuntojen liukuva keskiarvo (Asumisen ja maankäytön periaatteissa asetettu tavoite 300 asuntoa)
Espoon Asunnot Oy	Yhtiö toteuttaa toimenpiteitä kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi	Aloitettujen asuntokohteiden kokonaishiilijalanjälki 16 kgCO ₂ e/m ² /a (laskettuna 50 vuoden käyttöajalta)
Espoon Asunnot Oy	Yhtiö osallistuu aktiivisesti asunnottomuuden vähentämiseen	250 tarjousta/vuosi
Espoo Catering Oy	Tuottavuus nousee vähintään 3 %/vuosi	Henkilöstökustannukset / tuotetut annokset Kilon keittiössä
Espoo Catering Oy	Yhtiön toiminta on sidosyhteyksinä kilpailukykyistä ja liiketaloudellista niin, että yhtiö tuottaa pääsääntöisesti hyvin maltillista voittoa	Tulos
Espoo Catering Oy	Tilaa-asiakkaiden antama yleisarvosana nousee vuodesta 2023 ja päivittäinen asiakaspalautetulos kehittyy	Asiakastyytyväisyyskysely (tehdään tilaajille loppuvuodesta) Asiakaspalautteen lukumäärä ja sisältö (yhtiön oman kuukausittaisen seurannan mukaan)
Espoo Catering Oy	Vastuullisuus toteutuu mitattuna kaikilla kestävän kehityksen ulottuvuuksilla. Ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen vastuu otetaan huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa.	Sosiaalinen vastuu todennetaan henkilöstön tyytyväisyysmittauksessa. Henkilöstöstä >50 % on tyytyväisiä työhönsä tai työnantajansa. Ruoan hävikki-% vähintään -3 prosenttiyksikköä alle edellisen vuoden toteuman. Kasvisruoan menekki kasvaa. Tällä hetkellä osuus tilatusta kg-määrästä on 25 %. Jatkossa uuden toiminnanohjausjärjestelmän kautta voidaan syötyä määrää seurata tarkemmin.
Enter Espoo Oy	Rakentaa kestävä kasvua houkuttelemalla kansainvälisiä yrityksiä Espooseen	Yhtiön avulla 12 onnistunutta ja merkittävää kansainvälistä yritysprojektia, jotka muodostuvat a) asettuneiden yritysten määrästä, b) investointien kpl-määrästä kasvuyritykseen tai c) yhteistyöprojektien määrästä toimijoiden ja yrityksen välillä
Enter Espoo Oy	Houkutella vierailijoita, kokouksia ja kongresseja Espooseen	Haettujen ja voitettujen kongressien määrä: 6 haettua, 3 voitettua Kongressi- ja matkanjärjestäjäkohtaamisten määrä 750

Enter Espoo Oy	Tunnistaa ja lähestyy yritys-asiakkaita, jotka voisivat asettua Espooseen	Potentiaalisten asettuvien yritysten määrä 70
Länsimetro Oy	Kiinteistöomaisuuden tehokas hallinta	Kiinteistöomaisuuden suunnitelmallinen ja ennakoiva hallinta
	Metron kapasiteetin ja luotettavuuden lisääminen	Uuden kulunvalvontajärjestelmän ja muiden metron kapasiteettia ja luotettavuutta lisäävien toimenpiteiden sujuva ja kustannustehokas läpivienti
Länsimetro Oy	Pysäköintiyhtiöiden taloudellisen kannattavuuden ja matkaketjujen sujuvuuden tehokas yhteensovittaminen	Raportointi ja käsittely omistajan kanssa
Länsimetro Oy	Riskienhallinnan kehittäminen	Raportointi ja käsittely omistajan kanssa
EMMA - Espoon modernin taiteen museo	Kulttuurisen ja sosiaalisen vaikuttavuuden lisääminen	Museon käyntimäärät ovat vähintään 200 000 vuodessa. Ensimmäistä kertaa museon asiakkaana olevien osuus lipunmyynnistä vähintään 15 % Asiakastytyväisyys vähintään 4 pistettä (asteikolla 1–5)
EMMA - Espoon modernin taiteen museo	Toiminnan omarahoitusosuuden kasvattaminen	Toiminnan omarahoitusosuus on suurempi kuin vuonna 2024. (Omarahoitus pohjaan lasketaan lipputuotot, muut tuotot, avustukset pl. kaupungin tuet ja valtionosuus.)
EMMA - Espoon modernin taiteen museo	EMMA:n tunnettuuden kasvattaminen	Lehdistömainintojen määrä 200 kpl vuosittain Verkkosivuston kävijämäärä ylittää vuoden 2024 kävijämäärän
Espoon teatteri	Kulttuurisen ja sosiaalisen vaikuttavuuden lisääminen	Esitysten täyttöaste vähintään 75 % Ensimmäistä kertaa teatterin asiakkaana olevien osuus lipunmyynnistä vähintään 25 % Asiakastytyväisyys vähintään 4 pistettä (asteikolla 1–5)
Espoon teatteri	Toiminnan omarahoitusosuuden kasvattaminen	Toiminnan omarahoitusosuus vähintään 27 %
Espoon teatteri	Espoon teatterin tunnettuuden lisääminen	Espoon teatterin mediaosumien tavoitavuus 175 000 Uutiskirjeen tilausten avausprosentti 30
Espoon seudun koulutuskunta-yhtymä Omnia	Talous- ja toimintasuunnitelman rahoituksellinen tasapaino	Talousarviossa ja -suunnitelmassa investointimenot katetaan ensisijaisesti tulo-rahoituksella ja luopumisella jo kertyneestä rahoitusomaisuudesta. Ammatillisen koulutuksen toteutuneet opiskelijavuodet on vähintään rahoituspäätöksen mukaiset opiskelijavuodet.
Espoon seudun koulutuskunta-yhtymä Omnia	Omnian toiminnan vaikuttavuus kasvaa	Ammatillisen perustutkinnon ja lukiotutkinnon Omniassa suorittaneista työelämään tai jatko-opintoihin sijoittuneiden osuus vähintään 67 % ja 8 %. Tuvaan hakevan oppivelvollisen opinnot alkavat kolmen viikon sisällä jatkuvassa haussa lähetetyn hakemuksen jättämisestä tai kolmen viikon sisällä opiskelupaikan osoittamispäätöksestä. Kehittyvällä kielitaidolla olevien asiakkaiden palveluiden vaikuttavuuden mittaamiseksi määritellään indikaattori. Määritellään nykytila ja lähtötaso sille, kuinka paljon asiakkaista siirtyy koulutukseen tai työelämään tutkintoa edeltävistä palveluista.

Omnia luo hyvät edellytykset henkilöstön työhyvinvointiin. Henkilöstökyselyn vastauksista yhteensä 70 % on täysin tai jossainkin samalla mieltä. (Henkilöstökyselyn tulokset raportoidaan kvartaalilla Q4.)

Espoon seudun koulutuskunta-yhtymä Omnia	Omnia veto- ja pitovoimaisuus koulutusten ja osaamispalvelujen tarjoajana paranee	Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisten järjestämästä suomenkielisestä perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen ensisijaisesti hakeutuvien osuus kaikista perusopetuksen päättäneistä 28 %. Osuus ammatillisesta perustutkinnosta ja aikuislukion tutkintokoulutuksesta eronneista, jotka eivät jatkaaneet toisen asteen opintoja: kaikki <13 % alle 20-vuotiaat <9 %. Opintonsa aloittaneet ja päättävät antavat valtakunnallisessa opiskelijapalautekyselyssä Omnialle arvosanan 4,3.
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %	Tuottavuusohjelman toimeenpano sisältäen tuottavuusmittarien päivittämisen ja taloudellisten vaikutusten tarkentamisen sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi jäsenkuntien taloustilanteet huomioon ottaen Matkustajakilometrikustannus infrakulujen kanssa ja ilman, tavoitetasot 2025: 0,38 e/km (infrakulujen kanssa) ja 0,29 e/km (ilman infrakuluja) Kustannukset per nousu infrakulujen kanssa ja ilman, tavoitetasot 2025: 2,33 e/nousu (infrakulujen kanssa) ja 1,77 e/nousu (ilman infrakuluja)
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Kuntakohtaiset subventiosuudet tarkastelukauden loppuun mennessä enintään 50 % kuntakohtaisista kokonaiskustannuksista	Tuottavuusohjelman ja muiden suunnitelmien toteuttaminen ja muokkaaminen siten, että kuntakohtainen subventiotavoite voidaan saavuttaa Kuntaosuuksien tarkastelu kuntakohtaisesti vuosittain ja keskipitkän aikavälin (5–7 vuotta) ennusteilla Joukkoliikenteen infra- ja operointikustannusten kumulatiivisen kehityksen tarkastelu kuntakohtaisesti ja koko HSL-alueen osalta vähintään suurten infrahankkeiden suunnitteluvaiheessa päivitettävillä pitkän aikavälin ennusteilla, jotka tukevat jäsenkuntien hankekohtaista päätöksentekoa
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Joukkoliikenteen toimivuuden parantaminen ja vastuullisuus sekä asiakkaiden tyytyväisyys	Alueittainen asiakas- ja asukastytyväisyys vuosittain, tavoitetaso 2025: Espoon osalta lähestytään HSL-alueen keskiarvoa Joukkoliikenteen CO₂-päästöt vuoteen 2025 mennessä vähintään -90 % verrattuna vuoden 2010 tasoon
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 % ja talouden tasapaino	Tuottavuusohjelman toimeenpano sekä taloudellisten vaikutusten yksilöinti, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään ja investointiohjelman optimointi ja investointien kohdentaminen siten, että korjausvelan kasvua voidaan taittaa. Lisäksi muut tarvittavat toimenpiteet, kuten taksojen korotukset, talouden tasapainottamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi Toimintamenojen tavoitetaso 2025: enintään 145,2 e/asukas Omavaraisuusasteen tavoitetaso 2025: vähintään 25,2 %
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	Hiilineutraalisuus 2030 ja vastuullisuuden lisääminen	Kotitalousjätteen kierrätysaste sekä sekajätteen määrä vuosittain, tavoitetaso 2025: kierrätysaste vähintään 55 % ja sekajätteen määrä enintään 100 kg/asukas/vuosi Kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa, tavoitetaso 2025: enintään 89 000 t CO₂-ekv

Hiilineutraalisuusohjelman toteuttaminen sekä ohjelmakauden lopun toimenpiteiden aikatauluttaminen ja tarkentaminen

Helsingin seudun
ympäristöpalvelut -
kuntayhtymä (HSY)

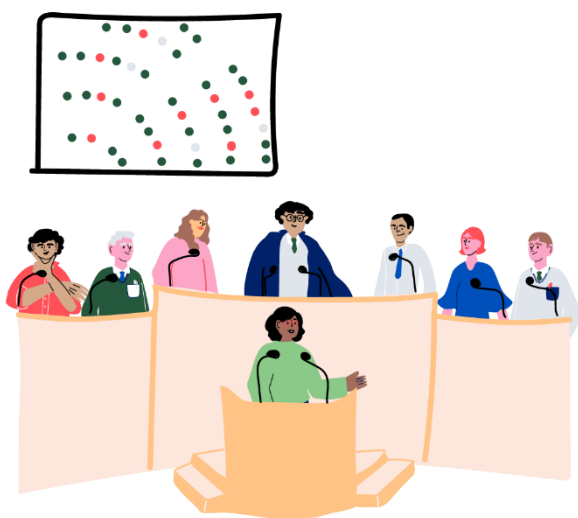
Vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen sekä asiakkaiden tyytyväisyys

Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain, tavoitetaso 2025: vähintään 4,1/5

7 Käyttötalousosa

7.1 Valtuusto

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	7 645	4 344	3 535	2 995	3 535
Toimintamenot	-30 459	-32 596	-32 208	-29 671	-32 508
Toimintakate	-22 814	-28 252	-28 673	-26 676	-28 973
Suunnitelmapoistot	964	964	964	964	964
Tilikauden tulos	-23 779	-29 216	-29 637	-27 640	-29 937

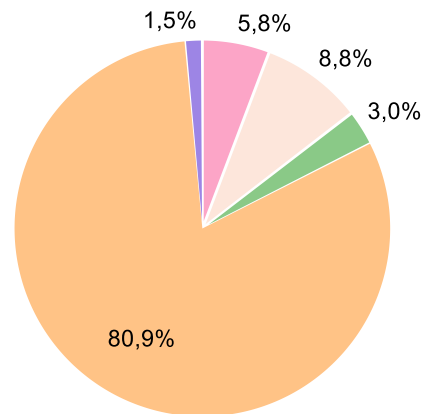
* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Toimintamenot tehtäväalueittain

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Valtuusto	1 605	1 744	1 858	1 832	1 854
Keskusvaalilautakunta	1 046	2 685	2 820	183	2 804
Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus	697	990	975	990	1 027
Kaupunginhallitus	26 692	26 699	26 066	26 168	26 319
Sisäinen tarkastus	420	479	489	497	505

TA 2025 Toimintamenojen jakautuminen

- Valtuusto
- Keskusvaalilautakunta
- Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus
- Kaupunginhallitus
- Sisäinen tarkastus

Talous

Valtuusto ja konsernihallinto (pois lukien tarkastuslautakunta ja tilintarkastus), toimintakate on sitova

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	85 256	91 399	79 171	80 279	82 694
Toimintamenot	-126 697	-142 485	-137 172	-138 225	-142 756
Toimintakate	-41 441	-51 085	-58 001	-57 946	-60 062
Suunnitelmapoistot	-8 868	-12 485	-14 147	-18 680	-20 132
Tilikauden tulos	-50 309	-63 570	-72 149	-76 626	-80 194

7.1.1 Valtuusto

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	-	-	-	-	-
Toimintamenot	-1 605	-1 744	-1 858	-1 832	-1 854
Toimintakate	-1 605	-1 744	-1 858	-1 832	-1 854

Määrärahassa on varauduttu valtuuston toiminnasta aiheutuviin menoihin, jotka muodostuvat pääasiassa valtuutettujen vuosi- ja kokouspalkkioista, sisäisistä it-palvelukustannuksista, valtuustotalon toimitilavuokrasta sekä valtuustoryhmien toiminnan tukemisesta.

7.1.2 Keskusvaalilautakunta

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	491	1 320	540	0	540
Toimintamenot	-1 046	-2 685	-2 820	-183	-2 804
Toimintakate	-555	-1 365	-2 280	-183	-2 264

Määrärahat sisältävät keskusvaalilautakunnan tulot ja menot, joka vastaa vaalien järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista.

Vuonna 2025 on alue- ja kuntavaalit. Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

7.1.3 Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-697	-990	-975	-990	-1 027
Toimintakate	-696	-990	-975	-990	-1 027

Tarkastuslautakunnan lakisääteisenä tehtävänä on kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestäminen. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tehtäviin kuuluu arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupungissa ja kaupunkikonsernissa sekä sitä, onko toiminta järjestetty tarkoituksenmukaisella ja tuloksellisella tavalla.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen,

jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja toimii lakisääteisen sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjänä sekä huolehtii sidonnaisuusilmoitusten toimittamisesta valtuustolle tiedoksi vuosittain.

Tilintarkastajan on tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

7.1.4 Kaupunginhallitus

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	7 154	3 024	2 995	2 995	2 995
Toimintamenot	-26 692	-26 699	-26 066	-26 168	-26 319
Toimintakate	-19 538	-23 675	-23 071	-23 173	-23 324

Tulot koostuvat valtion kaupungille maksettavasta laskennallisesta korvauksesta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Määräraha sisältää kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen jaoston ja kaupunginhallituksen asettamien toimikuntien toimintamenot, nuorisovaltuuston kokouspalkkiot ja kaupunginjohtajan käyttömenot.

Kaupunginjohtajan käyttömenoista kohdistetaan järjestöavustuksiin, osa järjestöavustuksista varataan seniorijärjestötoiminnan tilojen vuokra-avustuksiin, 0,25 milj. euroa.

Palvelualueella on myös kaupunkitasoisesti keskitettyjä henkilöstöön liittyviä määrärahoja. Varaukset ovat seuraaviin henkilöstöetuihin: työsuhdematkalippu, liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietu, lounasetu, stipendikukkaro ja henkilöstöneuvoston toiminta. Määrärahassa on varauduttu myös vuoden aikana työsuhdepyöräedun käyttöönottoon. Lisäksi määrärahoja on varattu käynnissä oleviin johtamisen kehittämisohjelmiin, suomen kielen opetukseen ja kesätyöntekijöiden palkkaukseen ja palkkaohjelmaan.

Kuntaosuudet ja jäsenmaksut on varattu muun muassa seuraaville yhteisöille: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, Uudenmaan Liitto, Kuntaliitto, Kunnallinen työmarkkinajärjestö, Helsinki EU Office,

Uudenmaan virkistysalueyhdistys, Sydkustens Landskapsförbund.

Määrärahat sisältävät myös hallinnon kopiointikulukorvauksen Kapiosto ry:lle ja valtiolle maksettavat verotuskustannukset, jotka ovat korvaus verohallinnon tekemistä verotuksen valmisteluun, veronkantoon ja verojen tilittämiseen liittyvistä tehtävistä.

Toimialojen ja tulosyksiköiden talousarvioihin sisältyvät niiden toimintaan liittyvien yhteisöjen jäsenmaksut.

Valtuustokauden mittaisten poikkihallinnolliset kehitysohjelmat päättyvät keväällä 2025.

Valtionperintöjen hakeminen ja Espoolle tulevan osuuden kohdentaminen tuodaan käsiteltäväksi kaupunginhallitukseen.

7.1.5 Sisäinen tarkastus

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	0	-	-	-	-
Toimintamenot	-420	-479	-489	-497	-505
Toimintakate	-420	-479	-489	-497	-505

Sisäisen tarkastuksen yksikkö vastaa kaupungin sisäisen valvonnan ja toiminnan tuloksellisuuden tarkastuksesta ja arvioinnista ja siihen liittyvistä asiantuntijatehtävistä.

7.2 Konsernihallinto

Konsernihallinnon tehtävänä on johtaa, ohjata, valvoa ja tukea koko kaupunkikonsernia kaupunginjohtajan johdolla. Konsernihallinto ohjaa Espoo-tarinan kaupunkitasoista valmistelua, toimeenpanoa sekä kehittämistä, edistää hyvää hallintoa, päätöksentekoa, yhtenäisiä toimintatapoja, kaupungin elinvoimaisuutta ja kestäväää kehitystä sekä asukkaiden ja asiakkaidensa hyvinvointia. Konsernihallinto vastaa keskitetyistä julkishallinnon asiointipalveluista ja kaupungin sisäisistä palveluista.

Toiminnan painopisteet talousarviovuodelle

Konsernihallinnon yksiköt vastaavat yhdessä elinvoiman tulosalueen kanssa TE-uudistuksen sujuvasta toiminnan käynnistymisestä.

Hallinto ja lakiasiat yksikkö vastaa vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien järjestämisestä.

Tiedolla, datalla ja vaikuttavuudella johtamisen kyvykkyyksien kehittäminen jatkuu tulosyksiköiden piloteilla ja data-analysien kehittämisellä kaupunkitasoisesti. Digiohjausryhmän työllä tuetaan digitalisaation edistämistä ja digitalisoinnin hyötyjen tunnistamista. Kokeilevan kehittämisen prosesseilla tuetaan uusien teknologioiden soveltamista palveluissa. Hyvinvointi tiedolla johtamista kehitetään konsernihallinnon ja elinvoiman tulosalueen yhteistyönä.

Johtamisen ja päätöksenteon tueksi tuotetaan analyysiä verokertymän ja muuttoliikkeen vaikutuksista Espoon ja kaupungimme eri osien tulevaisuuteen. Nopean väestönkasvun vaikutusten seuranta ja raportointia kehitetään, jotta voidaan osoittaa muun muassa maahanmuuttoon liittyvät kustannukset valtiolle kaupungin edunvalvonnan tueksi. Dataa hyödynnetään valtion-osuusudistustyön tueksi sekä kaupungin tuottamien palvelujen kustannustehokkuuden arvioinnissa ja kehittämisessä.

Valtuuston jo aiemmin edellyttämä analyysi verokertymän ja muuttoliikkeen vaikutuksista Espoon ja kaupungimme eri osien tulevaisuuteen sekä johtopäätökset toimenpiteistä kytetään osaksi yleiskaavan perusteiden valmistelua ja tuodaan luottamushenkilöiden käsittelyyn vuoden 2024 aikana. Tämä analyysi tarvitaan sekä koko Espoota kattaen että alueittain. Laaditaan Tilastokeskuksen tietojen pohjalta tilastollinen aikasarja Espoon väestökehityksestä espoolaisten

alkuperä-/taustamaiden mukaan eriteltynä sekä ryhmitellään taustamaita tarkoituksenmukaisesti, jotta näistä voidaan laatia myös selkeät kuvaajat. Päivitetään nämä tiedot vuosittain, jotta luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on jatkuvasti ajantasainen käsitys Espoon väestökehityksestä.

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin valtuuston päätöksen mukaisesti esitys Espoon optimaalisesta organisaatiokenteesta ja tarvittavista tuki- ja hallintopalvelutoiminnoista sote-uudistuksen jälkeisessä kaupunkiorganisaatiossa. Päätökset asiasta ovat vielä kesken, mutta vuoden 2025 aikana varaudutaan mahdollisiin toimintojen keskittämiin sekä toiminnan tehostamiseen ja kehittämiseen tulevien päätösten mukaisesti.

Talouden johtamista osana toiminnan johtamista vahvistetaan

Toiminta ja talous liittyvät vahvasti yhteen. Yhteistyötä toimialojen ja tulosyksiköiden johdon kanssa tiivistetään sekä vahvistetaan yhteistä talouden tilannekuvaa. Näin varmistetaan yhteinen ymmärrys toimintaympäristön haasteista ja niihin pystytään ennakoiden hakemaan myös taloudellisesti kestäviä ratkaisuja. Samoin pystytään yhä paremmin tuottamaan tulosyksiköille heidän tarvitsemiaan talouden työkaluja ja analyysia.

Joton hyödyntäminen ja kehittäminen

Johtamisen ja talousohjauksen järjestelmäkokoaisuutta (Joto) hyödynnetään aktiivisesti koko kaupungin talouden seurannassa. Järjestelmä tukee kaupunkitasoisia taloussuunnittelun ja seurannan sekä taloushallinnon prosesseja parantaen talouden laatua, vaikuttavuutta sekä tiedolla johtamista.

Palvelutuotteiden ja analytiikan kehittäminen

Talouden data- ja analytiikkaosaamista kasvatetaan kaupunkitasoisesti keskittymällä raportoinnin kehittämiseen, talouden seurannan ennakkointiin ja analysointiin sekä hyödyntämällä tehokkaasti ja laajasti talouden järjestelmäkokoaisuuden (Joto) mahdollisuuksia. Lisäksi kaupungin henkilöstön talousosaamista parannetaan muun muassa tarjoamalla henkilöstölle talousasioiden koulutusta talouden seurannasta sekä talouden johtamisen työvälineiden käytöstä. Palvelutuotteiden kehittämistä edistetään ja kehitetyssä hyödynnetään syksyllä 2024 aloitettua palvelutuotteiden tilanteesta laadittua diplomityötä ja sen tuomia suosituksia.

Lainsäädännön uudistuksia valmisteilla

Käynnissä on useita hallitusohjelmaan kirjattuja lainsäädäntöuudistuksia, joilla toteutuessaan tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia kaupungin rahoitusasemaan ja toimintaan. Isoin uudistus on peruspalvelujen valtion-osuusjärjestelmä uudistus, joka on keskeinen kaupungin tulorahoituksen kannalta. Lainsäädäntövalmistelu on tältä osin kesken, mutta uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Toinen valmistelussa oleva on in-house yhtiöiden sidosyksikköasema, jossa sidosyksikön omistukselle ollaan asettamassa 10 %:n

vähimmäisomistusta. Uudistus toteutuessaan tulee vaikuttamaan myös Espoon konsernirakenteeseen ja mahdollisesti palvelujen uudelleen kilpailuttamiseen.

Organisaatioturvallisuuden johtaminen ja tiivistäminen

Espoon kaupungilla organisaatioturvallisuutta toteutetaan kaikilla toimi- ja tulosalueilla jokaisessa työpaikassa ja palvelu- tai asiointipisteellä. Konsernihallinnon turvallisuus ja valmius vastuualueen tehtävänä on kokonaisturvallisuuden johtaminen ja ohjaaminen. Turvallisuutta johtaa ja ohjaa turvallisuusjohtaja yhteistoiminnassa kaupungin ylimmän johdon kanssa. Vastuualue ohjaa turvallisuussuunnittelun, tieto- ja kyberturvallisuuden, tietosuojan ja varautumisen kaupunkitasoista valmistelua, kehittämistä sekä toimeenpanoa ja valvoo niiden toteutumista siltä osin kuin tehtävä ei kuulu muulle viranomaiselle. Turvallisuustyötä tehdään yhteistyössä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmäverkostojen kanssa. Tilapalvelut-liikelaitoksen palvelutuotantoyksikkö vastaa kiinteistöjen fyysisen turvallisuuden järjestämisestä. Näihin kuuluvat muun muassa aula- ja turvallisuuspalvelut.

Turvallisuuden toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti viime vuosina ja on nähtävissä olevassa

lähitulevaisuudessa edelleen voimakkaassa muutoksessa. Turvallisuusriskit tulevat olemaan monimuotoisempia, jolloin turvallisuuden tilannekuvan muodostaminen vaikeutuu. Kaupungin tulee varmistaa tarvittavat resurssit turvallisuussuunnittelun ja operatiivisen turvallisuuden toiminnan turvaamiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä. Turvallisuuden eri toimintoja on myös pystyttävä jatkossa ohjaamaan entistä paremmin keskitetysti, jolloin ne muodostavat tarvittavan ehjän ja hallittavan kokonaisuuden.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Konsernihallinto vastaa kaupunkitasoisen ilmastotyön edistämisestä ja ohjauksesta ja Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan kokonaisuudesta. Konsernihallinto tukee ja mahdollistaa osaltaan sitä, että koko konserni työskentelee yhdessä hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi yhteistyössä Espoo-yhteisön kanssa tuottaen ratkaisuja, joilla on pieni hiilijalanjälki eli pienet ilmasto-päästöt, ja merkittävä hiilikädenjälki, eli ne auttavat ratkaisemaan globaalia ilmastohaastetta.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	77 612	87 055	75 636	77 284	79 159
Toimintamenot	-96 934	-110 879	-105 940	-109 544	-111 275
Toimintakate	-19 323	-23 823	-30 304	-32 260	-32 116
Suunnitelmapoistot	7 904	11 520	13 183	17 716	19 168
Tilikauden tulos	-27 226	-35 344	-43 487	-49 976	-51 284

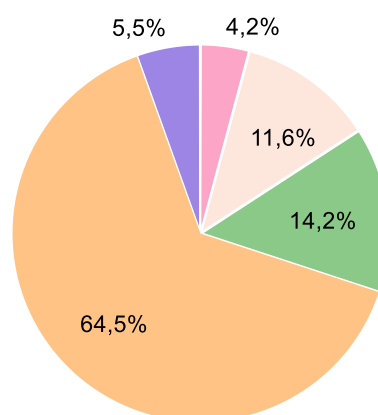
* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Toimintamenot tulosityksittäin

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Konsernihallinto yhteiset	5 689	9 025	4 437	4 446	4 623
Rahoitus ja talous	10 371	11 875	12 337	12 644	12 857
Henkilöstö	14 537	14 783	15 058	15 828	16 230
Hallinto ja lakiasiat	59 696	69 152	68 290	70 799	71 730
Strategia ja kehittäminen	6 642	6 044	5 818	5 827	5 835

TA 2025 Toimintamenojen jakautuminen

- Konsernihallinto yhteiset
- Rahoitus ja talous
- Henkilöstö
- Hallinto ja lakiasiat
- Strategia ja kehittäminen

Konsernihallinto koostuu neljästä tulosityksiköstä: rahoitus ja talous, henkilöstö, hallinto- ja lakiasiat sekä strategia ja kehittäminen sekä konsernihallinnon yhteisistä menoista.

Vuoden 2025 alusta on konsernihallinnosta siirtynyt elinvoiman tulosalueelle maahanmuuton, kotoutumisen ja kansainvälisen toiminnan tukemista koskevia toimintoja.

Konsernihallinnon tulot 75,6 milj. euroa muodostuvat pääosin sisäisten palvelujen tuottamisesta toimialoille, jotka ovat 71 milj. euroa, ja joista suurimmat ovat IT-palvelut 44,8 milj. euroa, henkilöstö- ja työterveyspalvelut 8,6 milj. euroa ja logistiikka 7,6 milj. euroa. Muita sisäisiä palveluja tuottavat talous-, hankinta-, ja asiointipalvelut.

Ulkoisten tulojen osuus on 4,6 milj. euroa ja ne koostuvat projektirahoituksista sekä Kelan korvauksesta työterveyshuollon kustannuksiin. Toimintatulot laskevat

edellisvuodesta 13,1 prosenttia. Muutokseen vaikuttaa ICT-poistot, joita tietohallinto ei enää laskuta toimialoilta.

Menot 105,9 milj. euroa koostuvat pääosin henkilöstökuiluista 30,9 milj. euroa, ulkoisista ja sisäisistä palvelujen ostoista 61,1 milj. euroa. Vuokrat 11,8 milj. euroa koostuvat toimitilavuokrista, logistiikan kone ja kalustovuokrista sekä pääte- ja av-laitteiden leasingvuokrista.

Menot laskevat edellisvuodesta 4,9 milj. euroa eli 4,5 prosenttia. Sisäiset palvelujen ostot on pienentynyt 6,3 milj. euroa ja muut toimintakulut 0,7 milj. euroa. Ulkoiset palvelujen ostot kasvavat 2 milj. euroa ja siitä suurin kasvu on tietohallinnon ICT-ylläpitopalveluissa. Menojen lasku sisältää konsernihallinnosta elinvoimaan siirtyvät toiminnot 2,2 milj. euroa.

Toimintakatteen heikkenemiseen edellisvuodesta vaikuttaa tietohallinnon ICT-poistojen laskutuksen poistuminen.

Investoinnit

Kuituverkkojen rakentaminen

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-597	-500	-500	-300	-300
Netto	-597	-500	-500	-300	-300

Konsernihallinnon tietohallintoon on varattu kuituverkkojen rakentamiseen 0,5 milj. euroa toimitilahankkeiden tietoliikennepalveluja varten.

Aineettomat investoinnit

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	784	840	840	840	840
Menot	-11 887	-13 243	-10 390	-9 040	-8 340
Netto	-11 103	-12 403	-9 550	-8 200	-7 500

Konsernihallinnon tietohallintoon on varattu keskitetysti kaupungin aineettomat investoinnit 10,4milj. euroa, jotka koostuvat konsernihallinnon, Elinvoiman ja toimialojen

IT- ja digiratkaisujen hankinnoista, käyttöönotoista sekä jatkokehittämisestä.

Koneet ja kalusto

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	0	-	-	-	-
Menot	-3 999	-840	-4 300	-3 700	-3 700
Netto	-3 999	-840	-4 300	-3 700	-3 700

Logistiikan kalustoinvestoinnit ovat 3,2 milj. euroa. Tietohallinto investoi 1,1 milj. euroa

ICT-infran elinkaaren mukaisiin tietoliikennelaiteusintoihin sekä mahdollisiin uusiin toimitilakohteisiin.

7.2.1 Konsernihallinto yhteiset

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	-90	19	-	-	-
Toimintamenot	-5 689	-9 025	-4 437	-4 446	-4 623
Toimintakate	-5 779	-9 006	-4 437	-4 446	-4 623

Konsernihallinto yhteiset toimintamenot koostuvat Johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmien (JoTo) ylläpidon kustannuksista ja vuoden aikana tulevien muutosten ja jatkokehitysten toteuttamisesta, kaupunkitaisosten hankintojen kilpailutuksista sekä toimitilakustannuksista. Menot laskevat edellisvuoteen, koska tietohallinto ei enää laskuta sisäisesti poistoja toimialoilta.

7.2.2 Rahoitus ja talous

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Rahoitus ja talous -yksikössä keskitytään johtamisen ja talousohjauksen järjestelmän (Joto) jatkokehittämiseen painopisteiden ollessa analytiikan kasvattamisessa, raportoinnin kattavassa hyödyntämisessä, talouden lukujen ennakkoinnissa sekä tiedon laadun varmistamisessa. Järjestelmän avulla toteutetaan myös TE-uudistuksen velvoittamat uudet taloushallinnon tehtävät.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman (TakE) kaupunkitasoisesta toimeenpanosta vastaa rahoitus ja talous -yksikkö.

Rahoitus ja talous -yksikölle on kirjattu vuodelle 2025 tuottavuustavoitetta yhteensä 27,4 milj. euroa. Tavoitteesta suurin osa on koko kaupunkiorganisaation toimintaan liittyvää yhteistä tavoitetta, jonka toteuttamiseen tarvitaan sekä koko viranhaltijaorganisaatio että luottamuselinorganisaatio. Kaupungin ydintehävien ulkopuolelle jäävien toimintojen ja yhteisöjen myyminen on suurin osa vuoden 2025 tuottavuustavoitteesta. Yksikölle kirjatun tuottavuustavoitteen toteutumiseen vaikuttaa voimakkaasti talouden toimintaympäristön tilanne.

Konserniyhteisöihin liittyvä tuottavuustavoite vuodelle 2025 on 1,7 milj. euroa. Tavoitteena on muun muassa pienentää yhteisöjen taloudellista riippuvuutta kaupungista, tulouttaa yhteisöihin kertyneitä ylijäämiä tai omaisuuksia kaupungille.

Prosesseja, johtamista ja toimintaa uudistamalla Johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmä (Joto) tukena yksikön kumulatiivinen henkilöstötuottavuus-tavoite saavutettiin jo vuoden 2023 lopussa.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Ruokapalvelut ovat olleet mukana pääkaupunkiseudun Food waste ecosystem -hankkeessa, joka jatkuu kevääseen 2026 asti. Hankkeessa on kokeiltu yhteistyössä ateriapalvelutuottajien kanssa kouluista ylijääneen ruoan lahjoittamista ruoka-avulle. Palaute kokeilusta on ollut positiivista ja lahjoittamista jatketaan sekä laajennetaan mahdollisuuksien mukaan. Vuoden 2024 lopussa uudistetut kansalliset ravitsemussuosituksukset sisältävät entistä laajemmin tieteellisiä suosituksia sekä terveydelle että ympäristölle edullisesta ruoasta. Ruokalistoja tullaan muokkaamaan ravitsemussuosituksen mukaisesti.

Kaupunki sitoutuu sijoitustoiminnassaan edistämään vastuullista sijoitustoimintaa. Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston sijoituksista 77 prosenttia on rahastoja, joiden tavoitteena on edistää ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia tai tehdä suoria vaikuttavuustoimia (EU:n SFDR-asetuksen mukainen, Artikla 8 ja 9 mukaiset rahastot). Rahastosijoituksia on tehty muun muassa suoraan tuuli- ja aurinkovoimaan sekä työllisyyttä tukeviin hankkeisiin. Vuosittain tehtävässä vastuullisuusanalyysissä seurataan muun muassa sijoitusten hiilipolku- ja lämpenemisskenaarioita.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Taloushallinnon järjestelmäpalvelu	1 809 463	1 542 774	2 000 000	1 986 440	0,9	0,8	-14,2 %	1 986 440	1 986 440
Taloushallinnon konsultointipalvelu	2 750 852	2 456 361	28 817	29 640	95,5	82,9	-13,2 %	29 640	29 640
Älykäs prosessioptimointi	103 010	282 431	1 069	3 500	96,4	80,7	-16,3 %	3 500	3 500
Raportointi- ja datapalvelu	316 683	425 990	3 872	5 930	81,8	71,8	-12,2 %	5 930	5 930

Talouspalvelujen kustannustaso laskee edellisvuodesta 5,5 prosenttia. Suurin muutos on sisäisissä IT-kustannuksissa. Suoritemäärien arvellaan hieman kasvavan muun muassa TE-uudistuksen myötä, joka pienentää yksikkökustannusta.

Järjestelmäpalvelu sisältää automatisoidut palvelut sekä niihin liittyvän asiakaspalvelun ja pääkäyttäjätehtävät. Kustannukset on tehty vertailukelpoisiksi edellisvuoteen, koska Asiakaspalvelu front on siirtynyt kyseiseen palvelupakettiin. Kpl-määrissä on hieman laskua edellisvuoteen.

Konsultointipalvelun (koulutus, neuvonta, ohjeistus) tuntimäärien kasvussa on huomioitu TE-uudistuksen vaikutus toimintaan.

Älykäs prosessioptimointi koostuu tehokkaiden tulevaisuuden talouspalvelujen kehittämisestä ja prosessien tehostamisesta, jotka jatkuvat yhteistyössä toimialojen kanssa. Palvelutuotteen tuntimäärät ovat kasvussa.

Raportointi- ja datapalveluissa tuotetaan oikeellinen ja oikea-aikainen taloustieto johtamisen tueksi. Palvelut koostuvat viranomais-, tilinpäätös- ja raportointipalveluista. Tuntimäärien kasvussa on huomioitu muun muassa TE-uudistuksen vaikutus toimintaan.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	5 010	5 030	5 133	5 133	5 133
Toimintamenot	-10 371	-11 875	-12 337	-12 644	-12 857
Toimintakate	-5 361	-6 845	-7 204	-7 511	-7 725

Rahoitus ja talous -yksikön toimintamenot ovat vuonna 2025 12,3 milj. euroa eli 3,9 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden talousarviossa.

Toimintamenot koostuvat henkilöstökuluista, jotka ovat 6,5 milj. euroa ja ne kasvavat edellisvuoteen 0,4 milj. euroa. Kasvu johtuu palkkojen yleiskorotuksista ja yksikön edellisvuonna perustettujen vakanssien määrärahan varaamisesta koko vuodelle.

Palvelujen ostot 4,9 milj. euroa pysyvät edellisvuoden tasolla. Sisäisten palvelujen osuus 3,3 milj. euroa koostuu pääosin ICT-palveluista. Ulkoiset palvelujen ostot 1,6 milj. euroa laskevat hieman edellisvuodesta. Palvelujen ostot sisältävät muun muassa kassa-, turvallisuus-, konsernijärjestelmien ylläpitoon liittyviä kustannuksia.

Toimintatuotot ovat 5,1 milj. euroa. Tulot koostuvat talouspalvelujen tuottamista sisäisistä palveluista toimialoille 4,7 milj. euroa. Ulkoiset tulot 0,4 milj. euroa on satunnaisina erinä ostolaskujen tarkastuksen tuloksena saatavia alv-palautuksia.

Toimintakate on vuonna 2025 alijäämäinen 7,2 milj. euroa ja se heikkenee edellisvuodesta 0,4 milj. euroa (5,3 prosenttia). Heikkeneminen johtuu henkilöstömenojen kasvusta.

7.2.3 Henkilöstö

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

HR-toiminnan tavoitteena on edelleen henkilöstökokeemuksen ja työvoimansaataavuuden parantaminen, digitalisaation kehittäminen sekä henkilöstöyksikön oman toiminnan kehittäminen. Tavoitteisiin panostamalla pyritään johtamisen kehittämiseen, kaupungin henkilöstön osaamisen kehittämiseen, työkykyjohtamisen parantamiseen sekä kehittämällä henkilöstöpoliittisia linjauksia joustavaan suuntaan. Kaupungilla otetaan ensi vuonna käyttöön uusi työvuorosuunnittelujärjestelmä, jonka suurin käyttäjä on varhaiskasvatus, sekä suorituksen ja osaamisen johtamisen prosessit digitalisoidaan.

Henkilöstöyksikkö panostaa edelleen työ- ja työmatkatapaturmien sekä sairauspoissaolojen vähentämiseen. Työterveys tekee toimenpiteitä mielenterveyspoissaolojen vähentämiseksi. Lisäksi työterveys tulee hyödyntämään Kevan kehittämää työkykyriskiennustetyökalua.

TE25-muutos vaatii henkilöyksiköltä useita toimenpiteitä henkilöstöjohtamisen, muutoksen sekä palkanmaksun onnistumiseksi.

Kaupunki selvittää mahdollisuudet tarjota nykyistä merkittävästi enemmän edullisia työsuhteasuntoja tai vuokra-asuntoja Espoossa työssä käyville matalapalkkalojen työntekijöille. Selvityksen painopiste on perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstössä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Henkilöstöyksikkö toteuttaa vuonna 2025 TakE-ohjelman mukaisia toimenpiteitä, joita ovat muun muassa prosessien tehostaminen, henkilöstömäärän kasvun hillitseminen, HR-järjestelmäkehittämisen priorisointi ja työkykyjohtamisen parantaminen.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Henkilöstöyksikkö toteuttaa omassa toiminnassaan ilmastoystävällistä toimintaa muun muassa aineettomien henkilöstön huomiointilahjojen muodossa, varautumalla työsuohdepyöräedun käyttöönottoon sekä tarjoamalla työmatkalippu-henkilöstöetuutta, joka kannustaa julkisen liikenteen käyttämiseen.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Yhteydenottomäärät	648 783	631 543	13 000	14 000	50	45	-9,6 %	14 000	14 000
Rekrytointi ilmoitukset	764 033	768 323	3 500	3 800	218	202	-7,4 %	3 600	3 600
Palkanlaskennan kaupunkitasoiset palvelut	2 429 537	2 494 678	200 000	192 000	12	13	7,0 %	192 000	192 000
Lakisääteinen työterveyshuolto	2 669 033	2 639 135	11 200	11 600	238	228	-4,5 %	11 800	12 000
Työterveyshuollon sairaanhoito	1 556 936	1 539 495	11 200	11 600	139	133	-4,5 %	11 800	12 000

Yhteydenottomäärät-palvelussa suoritteena on yhteydenotto HR-neuvomoon eri kanavia pitkin. Palvelutuotteessa mitataan keskimääräistä kustannusta yhteydenotolle, sen hallinnoinnille ja ratkaisemiselle. Yhteydenottomäärien odotetaan hieman kasvavan edellisvuodesta kaupungin henkilöstömäärän kasvaessa. Kustannusten kasvua ja suurempaa suorittemäärän kasvua hillitään tehokkuutta ja tuottavuutta parantavilla toimenpiteillä kuten HR-ABC:n käyttöönotolla ja palvelussuhde-ohjeita kehittämällä.

Rekrytointi-ilmoituksissa suoritteena rekrytointi-ilmoitukset, ja palvelutuotteessa mitataan keskimääräistä kustannusta rekrytointiprosessin läpiviennille per ilmoitus. Suorittemäärien arvellaan hieman kasvavan mm. TE-uudistuksen myötä, joka pienentää yksikkökustannusta.

Palkanlaskennan palveluissa suoritteena on palkanlaskennan tehtävien lukumäärä. Edellisvuonna suoritettiin kertaluonteisia tehtäviä, jonka takia suorittemäärät hieman pienentyvät. Tämän takia yksikkökustannus euroa per palkanlaskennan tehtävä hieman kasvaa edellisvuodesta.

Lakisääteisellä työterveyshuollolla ja työterveyshuollon sairaanhoidolla mitataan näiden palveluiden kustannusta per työntekijä. Suoritteena on keskimääräinen henkilöstömäärä. Työterveyden kokonaiskustannusten pienentyessä edellisvuodesta sisäisten ICT-poistojen laskutuksen loputtua ja henkilöstömäärän samalla kasvaessa, palvelutuotteiden yksikkökustannukset pienyvät 3,7 prosenttia. Työterveyden kokonaiskustannus per työntekijä on noin 387 euroa.

Talous ja henkilöstö

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	12 063	12 346	10 748	10 748	10 748
Toimintamenot	-14 537	-14 783	-15 058	-15 828	-16 230
Toimintakate	-2 474	-2 437	-4 310	-5 080	-5 482

Henkilöstöyksikön toimintamenot ovat vuonna 2025 noin 15,0 milj. euroa eli 1,8 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden talousarviossa. Toimintamenot koostuvat pääosin henkilöstökuluista, jotka ovat 8,7 milj. euroa ja palvelujen ostoista, jotka ovat 5,3 milj. euroa.

Toimintatuotot ovat 10,7 milj. euroa eli 12,9 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Pienentyminen johtuu muutoksesta sisäisten erien käsittelyssä, jossa pyritään selkeämmin erottelemaan brutto- ja nettobudjetoidut vastualueet. Tuloista 8,6 milj. euroa on sisäisiä myyntituottoja, ja 2,0 milj. euroa työterveyden saamaa Kela-korvausta. Espoo Cateringille on ulkoista myyntiä 0,2 milj. euroa.

Toimintakate on 2025 vuonna 4,3 milj. euroa alijäämäinen, kun se edellisenä vuonna oli 2,4 milj. euroa alijäämäinen eli toimintakate heikkenee 1,9 milj. euroa. Toimintakateen heikkeneminen johtuu sisäisten erien käsittelystä, jossa laskutusta tekevät vain nettobudjetoidut palvelualueet tukipalveluiden katteettomuusperiaatteen mukaisesti.

7.2.4 Hallinto- ja lakiasiat

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Yksikkö huolehtii alue- ja kuntavaalien järjestämisestä sekä tukee osaltaan uuden työllisyysyksikön toiminnan käynnistymistä.

Asiointipalvelujen toimintamallin uudistus jatkuu vuoden 2025 loppuun saakka. Osana uudistusta tavoitteenamme on, että 2024 aloitettu vuokratyövoiman käytöstä luopuminen muuttuu pysyväksi toimintatavaksi. Lisäksi arvioimme mahdollisuutta tehdä vielä pieniä henkilöstömäärän tarkennuksia asiakasmäärien kehityksen mukaan. Asiointipalvelujen pääjärjestelmän käytönotolla pystymme lisäämään tuottavuutta ja palvelujen saavutettavuutta – ja ennen kaikkea lisäämään itsepalvelua. Jatkamme kuntalaisten tukemista sähköiseen asiointiin siirtymisessä aktiivisella digituen palvelumallilla, niin palvelupisteissä kuin sähköisissä kanavissa.

Asiointi- yksikön maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalvelut siirtyy vuoden 2025 alusta perustettavaan elinkeino tulosyksikköön. Toiminnan painopiste on vuonna 2025 voimaantulevan lain lakisääteisten alkuvaiheen palveluiden tuottamisessa. Maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalvelut vastaavat ohjauksen ja neuvonnan (Hello Espoo –info) sekä työvoiman ulkopuolisten kotoutumispalveluista (Koto-Espoo). Rahoituksesta osa tulee valtionosuuksista ja osa Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) rahoituksesta, joka päättyy 31.12.2025.

Hankintakeskus jatkaa hankintojen kategoriohtamisen sekä toimittaja- ja sopimushallinnan toimintamallien kehittämistä kaupunkitasolla. Tavoitteena on vahvistaa kaupungin hankintojen johtamisen käytänteiden yhdenmukaisuutta sekä hankintojen tiedolla johtamista ja lisätä mm. näiden myötä hankintojen kautta vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Hankintakeskus tukee lisäksi oman vastualueensa osalta TE-transitiota.

Viestintä ja kaupunkitapahtumat -yksikössä jatkamme erityisesti asukasviestinnän kanavien kehittämistä sekä kaupungin brändikokonaisuuden tarkentamista. Tavoitteena on varmistaa, että viestintä tavoittaa kohderyhmät tasapuolisesti ja oikea-aikaisesti sekä varmistaa, että viestintä on laadukasta ja vaikuttavaa, mutta myös kustannustehokasta. Vahvistamme kaupungin tapahtumallisuutta sekä tapahtumakumppanuuksia sekä varamme kaupungin omista vetoimatapahtumista.

Tietohallinnossa viimeistellään ICT-transitiota ja kehitetään maltillisesti digiratkaisuja uudistuvan TE-toiminnan tueksi. Digikehityshankkeista keskeisimpiä ovat asiointipalveluiden pääjärjestelmän uusinta digikanavineen, HR:n työvuorosuunnittelun ja Digi-Suuntaamon kehitysprojektit sekä kaupunkiympäristön toimialan esiselvitykset ja järjestelmähankintojen valmistelu rakennetun ympäristön tietojärjestelmä RYHTI-regulaatiomuutokseen liittyen. ICT-hallintaa ja -kyvykkyyksiä kehitetään tekoäly-, low code- ja teknisen tietoturvan ratkaisuihin liittyen. Konsernihallinnon pääjärjestelmien jatkokehitykseen on varauduttu pienimuotoisesti. Kasvun ja oppimisen oppilashallintoratkaisun uusintamahdollisuuksia selvitetään. Supistuva ICT-investointiraami kasvattaa MAO- ja ICT-teknisiä elinkaaren riskejä, kun ICT- ja digi-uusintoja joudutaan lykkäämään. Inhouse-hankintojen sääntelyn kiristyminen voi merkitä palkkahallinto- ja HRM-ratkaisun aikaistetun uusinnan käynnistymistä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Hallinto- ja lakiasiat tulosyksikkö toimii TakE-ohjelman tavoitteiden mukaisesti mm. jatkamalla suunnitelman mukaista henkilöstömäärän kasvun hillitsemistä, vuokratyövoiman käytön vähentämistä, säästövapaiden purkua sekä matkustus- ja majoituskustannusten vähentämistä.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Logistiikka edistää kaupungin ajoneuvokannan sähköistämistä ja uusiutuvan dieselin käyttöä kaupungin kaikissa ajoneuvoissa. Tavoite on, että 2026 loppuun mennessä 89 prosenttia kaupungin kalustosta käyttää uusiutuvia polttoaineita tai ovat sähköisiä. 2030 mennessä kaikki ajoneuvot ovat joko sähköllä tai uusiutuvilla polttoaineilla kulkevia.

Henkilökuljetukset edellyttää uusissa palvelusopimuksissa palveluntuottajilta EU-direktiivin mukaisesti sähköisen kaluston käyttöä. Kaupungin postipalvelujen palveluntuottajan kanssa on tehty suunnitelma postikuljetusten päästöttömyydestä 2030 mennessä.

Tietohallinto edistää hiilineutraalisuustavoitteita kierrättämällä ICT-laitteita uusille käyttäjille, elinkaaren päättyessä laitteet toimitetaan komponenttien jälkimerkkinnoille hyödynnettäväksi ja vikaantuneet laitteet elektronikan kierrätykseen. ICT-laitteita pyritään käyttämään mahdollisimman pitkään elinkaarensa loppuun eikä niitä säännönmukaisesti uusita tietyn määräjän jälkeen.

Lukiolaiskannettavien kierrätystä jatketaan. Tulosteiden ja työmatkojen määrien supistamista tuetaan tietotyöympäristön digi- ja etäpalveluilla. Lisäksi järjestelmä-

, digiratkaisu- ja kapasiteettihankinnoissa suositetaan pilvipalveluita, jossa palvelu tuotetaan jaetusta kapasiteetista ilman omaa konesalia. Palvelutuotteet

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Kilpailutus	2 639 703	2 454 445	95	110	27 786	22 313	-19,7 %	110	110
Vuokrauspalvelu	4 780 473	5 412 731	500	530	9 561	10 213	6,8 %	525	520
Toimipisteasointi	1 971 371	1 674 654	80 600	71 800	24	23	-4,6 %	51 000	40 000
Päätelaitepalvelu	8 732 926	8 869 480	48 772	49 387	179	180	0,3 %	49 387	49 387
Tietotyöympäristöpalvelu	5 266 075	5 021 456	48 772	49 387	108	102	-5,8 %	49 387	49 387
Koha järjestelmät ja digiratkaisut	10 613 593	10 824 663	11 000	11 600	965	933	-3,3 %	11 800	12 000

Kilpailutuspalvelulla mitataan keskimääräistä hankintakeskuksen kilpailutuksen kustannusta. Suoritteena on valmisteluun otettujen kilpailutusten lukumäärä. Suoritetta on hieman muutettu edellisvuodesta, jolloin suoritteena oli valmistuneiden kilpailutusten lukumäärä. Tämä kasvattaa aavistuksen suoritemäärää, mutta antaa oikeamman kuvan yksikkökustannuksesta. Palvelutuotteen kustannukset laskevat pääosin sisäisten ICT-poittojen laskuttamisen loputtua, mutta myöskään ulkoiset kustannukset eivät kasva. Näin ollen palvelutuotteen yksikkökustannukset laskevat merkittävästi.

Vuokrauspalvelussa mitataan keskimääräistä vuokratilustalon käyttökustannusta hallinnointineen. Suoritteena on vuokratilustalon lukumäärä. Suoritemäärä kasvaa hieman talvivuokratilustalon lisääntyvän tarpeen myötä. Kustannuksia nostaa kaluston korjaus- ja kunnossapitokustannusten kasvu, jotka kasvavat kohonneiden korjaamohintojen myötä ja joiden käyttötarve lisääntyy kaluston vanhetessa. Muita syitä kustannusten kasvulle ovat lisääntyvä uusiutuvan polttoaineen käyttö ja sähköistyvä kalusto. Kaluston ylläpitokustannusten jyrkän kasvun vuoksi yksikkökustannus hieman kasvaa.

Toimipisteasointien suoritteena on asiointipalvelupisteiden asiakkaiden lukumäärä. Palvelutuote kertoo keskimääräisen kustannuksen per asiakas. Suoritemäärän ennakoidaan jatkavan tasaista laskuaan: asiakkaita ohjataan sähköiseen asiointiin ja siihen pyritään tarjoamaan entistä paremmat mahdollisuudet. Myös Espoon keskuksen kiinteän toimipisteen lakkauttaminen hieman

pienentää asiakasmäärää – ja myös kustannuksia. Toimipistekustannuksia pystytään pienentämään myös luopumalla kokonaan vuokratyövoiman käytöstä ja kiertäviä palveluneuvoja hyödyntämällä.

Päätelaitepalvelu ja tietotyöympäristöpalvelu tarjoavat loppukäyttäjille ICT-laitteiden leasing-rahoitusta sekä perusohjelmistoja, kuten MS Office 365. Palveluihin kuuluvat myös työasemien elinkaaripalvelut, service desk, lähituki ja mobiililaitteiden palvelut. Suoritteiden kappalemäärä tarkoittaa IT-laitteiden lukumäärää, jonka arvioidaan kasvavan oppilasmäärän ja TE-uudistuksen myötä henkilöstömäärän kasvaessa. Useat tietohallinnon palvelutoimittajat ovat ilmoittaneet sopimusten mukaisesti inflaation vaikutuksista palvelukustannuksiin, mikä vaikuttaa yksikköhintojen kehitykseen. Yksikköhintojen kasvua hillitsee uusi kilpailutettu perustietotekniikka-palveluiden-sopimus.

Konsernihallinnon järjestelmät sisältävät toimialan palvelujen järjestämistä ja tuottamista tukevien järjestelmien ja digiratkaisujen ylläpitoa ja kehittämistä. Suoritemäärä tarkoittaa kaupungin henkilöstömäärää, jonka arvioidaan kasvavan muun muassa TE-uudistuksen myötä. Palvelutuotteen kustannusten kasvu johtuu uusien järjestelmien käyttöönotosta tai käytönmerkittävästä laajentamisesta (esim. Digisuuntamo, työvuorosunnittelu, uusi sähköinen allekirjoitus sekä TE-uudistuksen vaikutukset konsernihallinnon järjestelmiin esim. Joto ja Sarastia)

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	58 607	68 307	58 318	59 966	61 841
Toimintamenot	-59 696	-69 152	-68 290	-70 799	-71 730
Toimintakate	-1 088	-845	-9 971	-10 833	-9 889

Hallinto- ja lakiasiat tulosityksikön toimintamenot ovat vuonna 2025 noin 68,3 milj. euroa eli 1,3 prosenttia vähemmän kuin edellisen vuoden talousarviossa. Toimintamenot koostuvat pääosin palvelujen ostoista, jotka ovat 45,3 milj. euroa ja henkilöstökuluista, jotka ovat 11,9 milj. euroa. Toimintamenojen pienenemisen johtuu pääosin organisaatiomuutoksesta, jossa maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalvelut siirtyvät elinvoiman tulosalueelle sekä muutoksista sisäisten tietohallinnon poistojen käsittelyssä. Vertailukelpoiset toimintamenot kasvavat edellisvuodesta 0,9 milj. euroa eli 1,3 prosenttia.

Toimintatuotot ovat 58,3 milj. euroa eli 14,6 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. 57,6 milj. euroa on sisäisiä myynti- ja vuokratuottoja, ja 0,7 milj. euroa ulkoisia tuottoja. Sisäiset tuotot laskevat, kun tietohallinto ei enää laskuta sisäisesti poistoja toimialoilta.

Toimintakate on 2025 vuonna -10,0 milj. euroa alijäämäinen, kun se edellisenä vuonna oli -0,8 milj. euroa alijäämäinen. Toimintakatteen heikkeneminen johtuu muutoksista sisäisten erien käsittelyssä sekä organisaatiomuutoksista. Poistot kasvavat edellisvuodesta 1,7 milj. euroa ollen 13,2 milj. euroa. Tilikauden tulos on noin -23,2 milj. euroa, kun se edellisen vuoden talousarviossa oli -12,4 milj. euroa. Tuloksen alijäämäisyys johtuu siitä, että yksikössä on bruttobudjetoituja vastuuyksiköjä, ja tietohallinnon poistoja ei laskuteta sisäisesti.

7.2.5 Strategia ja kehittäminen

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tutkimus ja tilastot -vastuualue kehittää kaupunkitiedon kokonaisuutta, toimintaympäristön tilan raportointia, sekä tiedon tuottamista ja visualisointia tukemaan entistä paremmin johtamista nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Projekti- ja ohjelmatoimisto tukee päättyvän valtuustokauden 2021–2025 poikkihallinnollisten kehitysohjelmien loppuraportointia ja ohjelmatyön arviointia. Arvioinnin avulla tuotetaan tietoa kaupunkitasoisen kehittämisen suuntaamisen ja organisoimisen tueksi seuraavalla valtuustokaudella.

Kestävän kehityksen osaamiskeskus vastaa kestävän kehityksen ja ilmastotyön kaupunkitasoisesta edistämisestä. Kehittämistoimintaa ohjaavat Espoo-tarinan ja Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan tavoitteet. Yhteistyössä kaupunkiorganisaation ja Espoo-yhteisön kanssa etsitään ratkaisuja asukkaiden kestäväan arkeen ja elämäntapaan, energiaan, liikkumiseen, alueiden kehittämiseen ja kiertotalouteen. YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pohjautuen tuetaan kestävyuden johtamista ja osaamisen kehittämistä kaupunkiorganisaatiossa. Espoon asemaa ilmastotyön eurooppalaisena kehittämis-ympäristönä vahvistetaan yhdessä EU-mission ilmasto-kaupunkisopimukseen sitoutuneiden Espoon innovaatio-yhteisön kumppaneiden kanssa.

Digipalvelukehitys ja tietojohdaminen -vastuuyksikkö vastaa kaupunkitasoisesti tiedonhallinnan kaupunkitasoisesta ohjauksesta. Vastuuyksikkö edistää kaupungin digitalisoitumista digitalisaation painopistealueiden mukaisilla tavoitteilla. Datalla ja vaikuttavuudella johtamisen kehittäminen jatkuu yhdessä tulosityksiköiden kanssa. Uusien teknologioiden soveltaminen käytäntöön jatkuu Digiagendan kokeiluissa ja Trust-M hankkeessa. Tekoälyn hyödyntämistä palveluissa kokeillaan ennen vakiintuneempaa käyttöönottoa. Kaupungin digikaksosten kehittämistä tuetaan ulkoisella rahoituksella sekä tutkimusta hyödyntäen yhdessä kumppanien kanssa. Hyvinvointialueen kanssa kehitetään vaikuttavaa data-pohjaista yhteistyötä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman vähennystavoitteen mukaisesti huomioidaan työmatkojen tarpeellisuus ja säästövapaiden vähentämisen suunnitelma.

Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen toteuttaminen

Strategia ja kehittäminen -yksikön toiminta edistää hiilineutraali Espoo-tavoitteen saavuttamista. Kestävän kehityksen osaamiskeskus vastaa ilmastotyön kaupunkitasoisesta edistämisestä, Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan kokonaisuudesta, kumppanistyöstä sekä ilmastotyön talouskoosteen kokoamisesta.

Talous ja henkilöstö

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	2 022	1 353	1 438	1 438	1 438
Toimintamenot	-6 642	-6 044	-5 818	-5 827	-5 835
Toimintakate	-4 620	-4 691	-4 381	-4 390	-4 398

Strategia ja kehittäminen -yksikön toimintamenot ovat 5,8 milj. euroa ja 3,7 prosenttia vähemmän kuin edellisen vuoden talousarviossa. Menojen pienentymiseen vaikuttaa maahanmuuton ja kansainvälisten toimintojen siirtyminen elinvoimaan. Vertailukelpoiset toimintamenot kasvavat edellisvuodesta 0,4 milj. euroa eli 7,6 prosenttia.

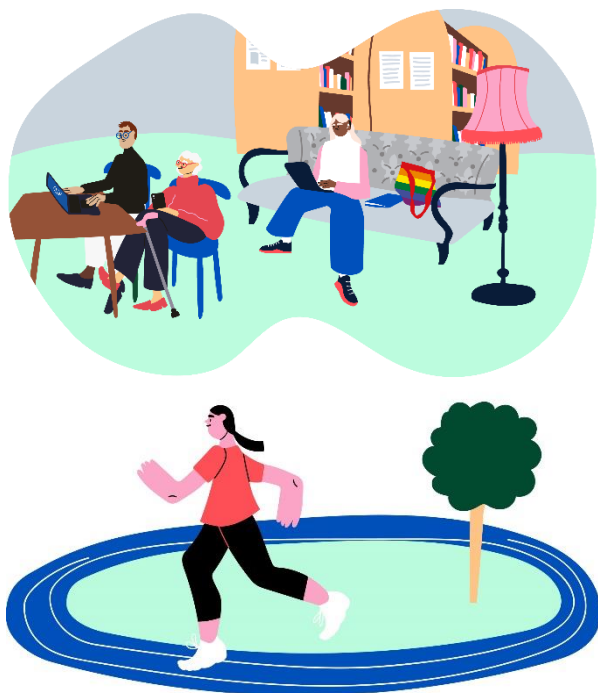
Menot koostuvat pääosin henkilöstökuluista 3,8 milj. euroa ja palvelujen ostoista 1,9 milj. euroa. Palvelujen ostojen ulkoiset erät 1,6 milj. euroa koostuvat asiantuntijapalvelujen ostoista kestävän kehityksen osaamiskeskusten, tietojohdamisen, tutkimus- ja tilastotoiminnan toiminnassa. Sisäiset erät 0,3 milj. euroa koostuvat pääosin ICT-kustannuksista.

Toimintatuotot koostuvat useista projekteista, joihin saadaan ulkoista rahoitusta. Toimintatuotot ovat yhteensä 1,4 milj. euroa, kasvua edellisvuoteen 0,1 milj. euroa, 6,3 prosenttia.

Toimintakate on 2025 vuonna -4,4 milj. euroa alijäämäinen, kun se edellisenä vuonna oli -4,7 milj. euroa alijäämäinen. Toimintakatteen parantuminen johtuu organisaatiomuutoksista.

Strategia ja kehittäminen -yksikön henkilöstömäärä on keskimäärin noin 51 henkilöä vuonna 2025. Työntekijöistä noin 44 % prosenttia on määräaikaissäissä työsuhhteissa. Yksikön uusien ulkoisesti rahoitettujen projektien työtehtäviin palkataan tarvittaessa myös uusia määräaikaissäisiä henkilöitä.

7.3 Elinvoiman tulosalue

Elinvoiman tulosalue vastaa kaupungin elinvoiman, kilpailukyyn ja vetovoiman vahvistamisesta sekä edistää kuntalaisten ja asiakkaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta yhteistyössä toimialojen ja kumppaneiden kanssa.

Elinvoiman tulosalue muodostuu vuoden 2025 alusta neljästä tulosityksiköistä, jotka ovat kulttuuri, liikunta ja urheilu, työllisyys sekä elinkeino. Elinvoimalla on esikunta, johon kuuluvat elinvoimajohtaja ja elinvoiman hallintopäällikkö sekä hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen toiminto. Tuki- ja hallintopalveluiden osalta elinvoiman tulosalue tukeutuu konsernihallinnon eri yksiköiden tuottamiin palveluihin.

Tulosalueen toiminnan painopisteet talousarviovuodelle

Elinvoiman tulosalueen toiminta pohjautuu vahvasti Espoo-tarinan tavoitteisiin. Toiminnassa korostuu espoolaisen yhteisön ja erityisesti lasten ja nuorten kokonaisvaltainen hyvinvointi. Lasten ja nuorten harrastaminen, kulttuurin ja liikuntakulttuurin edistäminen, kotoutumisen tukeminen ja työllisyyden edistäminen ovat elinvoiman toiminnan keskeisiä painopisteitä. Yrittäjyys- ja innovaatioekosysteemin kehittäminen, talouden ja veropohjan vahvistaminen ja työllisyyden ja osaamisen kehittäminen sekä kestävä kehityksen tukeminen auttavat pääsemään näihin tavoitteisiin.

Espoo-tarina ja sen kaupunkitasoiset tavoitteet muodostavat elinvoiman tulosalueen toimintojen viitekehyksen. Tämän rinnalla elinvoiman tulosalueella on vuodelle 2025 kaksi tarkemmin määriteltyä painopistekokonaisuutta; elinkeinojen, työllisyyden ja kasvun edistäminen sekä kulttuurin, liikunnan ja hyvinvoinnin edistäminen. Lisäksi elinvoiman läpileikkaavana kehitysteemana jatkuu digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet, jotka otetaan huomioon tarkastellessamme tulevaa toimintaa.

Elinvoiman tulosalueen tavoitteena on edistää elinkeinojen, työllisyyden ja kasvun kehitystä samalla, kun kulttuuri-, liikunta- ja hyvinvoinnin edistämisen palveluita vahvistetaan osana kaupungin elinvoimaisuutta.

Elinkeinojen, työllisyyden ja kasvun edistämisessä TE-palveluiden sujuva ja asiakaslähtöinen siirtyminen kunnan vastuulle on keskeisessä roolissa. Onnistunut siirtyminen edellyttää sekä ennakointia ja tarkkaa suunnittelua, että myös henkilöstön muutoksen johtamista. Työllisyyspalveluiden kehittäminen pyritään toteuttamaan niin, että palvelut tuottavat entistä parempia tuloksia ja ovat vaikuttavampia, erityisesti ennakoivien toimien ja työttömyyden alkuvaiheen palveluiden osalta. Nuorten työllisyyden edistäminen on merkittävä painopiste, ja tätä tuetaan "Nuoret töihin" -ohjelman kautta, jolla osaltaan ehkäistään nuorten syrjäytymistä ja tuetaan heidän pääsyään työelämään. Uudistetut elinkeino-, yritys- ja työnantajapalvelut toimivat yhdessä Business Espoo -verkoston kanssa ja tukevat yrittäjien ja työnantajien mahdollisuuksia sijoittua Espooseen. Innovaatioyhteisöä tuetaan yhteistyössä Aalto yliopiston, VTT:n ja muiden yhteisön toimijoiden kanssa tulevaisuuden elinvoimaisuuden luomiseksi elinkeino- ja työllisyyspoliittisten painopisteiden mukaisesti.

Kulttuurin, liikunnan ja hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen osa kaupungin elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden vahvistamista. Tavoitteena on kaikille ikäryhmille, mukaan lukien nopeasti kasvava ikääntyvien kuntalaisten joukko, tarjottavat monipuoliset ja laadukkaat kulttuuri- ja liikuntapalvelut, joilla tuetaan espoolaisen yhteisön mielen ja kehon hyvinvointia. Palveluiden erityisenä kohderyhmänä on lasten ja nuorten harrastamisen mahdollistaminen. Tähän tavoitteeseen pyritään muun muassa Leiki ja liiku -toimintaa laajentamalla ja varhaiskasvatuksen maksuttomalla taiteen perusopetuksella. Palveluita tuotetaan yhteistyössä sisäisten ja ulkoisten kumppaneiden kanssa. Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden työssä koostetaan tulevan vuoden aikana hyvinvointikertomus ja laaditaan uusi hyvinvointisuunnitelma.

Espoon eläkeläisten toiminnasta saadut kokemukset edellyttävät aktiivisia ratkaisuja, jotka kohdentuvat suoraan eläkeläisiin ja joiden suunnittelu ja toteutus on syytä tehdä kaupungin eri yksiköiden, LUVN:n ja eläkeläisjärjestöjen yhteistyönä. Valmistelu hoidetaan siten, että eläkeläisten mahdollisuudet kokoontua ja käyttää Espoossa olevia tiloja pyritään turvaamaan.

Tulosalueen tulosityksiköiden tuki- ja hallintopalvelut henkilöstön, talouden, juridiikan, ICT:n, tietosuojan ja muiden tukipalveluiden osalta saadaan konsernihallinnon vastaavista yksiköistä. Toimintatapojen ja -prosessien kehittämistä jatketaan talousarviovuonna 2025 tukipalvelujen saatavuuden ja laadun turvaamiseksi ja toimintojen sujuvoittamiseksi yhdessä konsernihallinnon kanssa.

Elinvoiman tulosalueen palvelutuotanto, toiminnan kehittäminen, Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen sekä Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteiden toteuttaminen kuvataan alla tulosityksikkökohtaisesti.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	14 024	11 960	12 203	11 883	11 668
Toimintamenot	-170 326	-179 764	-233 809	-236 479	-238 367
Toimintakate	-156 302	-167 804	-221 606	-224 596	-226 699
Suunnitelmapoistot	3 298	3 686	3 696	4 325	5 713
Tilikauden tulos	-159 601	-171 491	-225 303	-228 921	-232 412

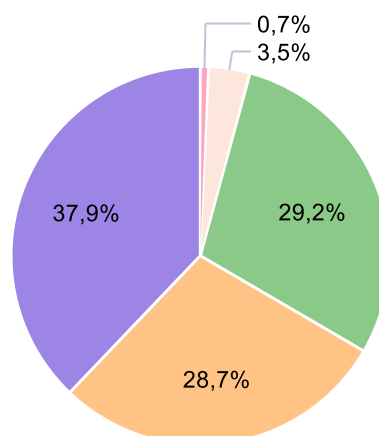
* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Toimintamenot tulosityksiköittäin

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Elinvoiman tulosalueen yhteiset	428	988	1 646	1 675	1 702
Elinkeino -tulosityksikkö	47 937	50 020	8 249	8 043	8 008
Kulttuurin tulosityksikkö	63 911	66 186	68 190	69 407	70 218
Liikunnan ja urheilun tulosityksikkö	58 050	62 570	67 185	68 105	68 906
Työllisyyspalvelut tulosityksikkö	-	-	88 538	89 249	89 534

TA 2025 Toimintamenojen jakautuminen

- Elinvoiman tulosalueen yhteiset
- Elinkeino -tulosityksikkö
- Kulttuurin tulosityksikkö
- Liikunnan ja urheilun tulosityksikkö
- Työllisyyspalvelut tulosityksikkö

Elinvoiman tulosalueen tulot koostuvat valtion työllistämistuista, projekteille myönnettyistä ulkoisista rahoitusosuuksista, kirjaston asiakasmaksuista, kulttuuritapahummien lippu- ja pääsymaksuista sekä uimahalli- ja liikuntatilojen asiakasmaksuista.

Toimintamenojen kasvussa näkyy TE-uudistuksen vaikutus, joka tuo menokasvua jokaiselle menolajille, uusien

tehtävien siirtyessä kunnan vastuulle. Menojen kasvuun vaikuttaa myös toimitilavuokrien hintojen tarkastukset sekä varautuminen mahdollisiin ostopalvelusopimusten hinnankorotuksiin sekä hankkeisiin varatut määrärahat.

7.3.1 Elinvoiman tulosalueen yhteiset ja elinkeino -tulosyksikkö

tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	3 029	1 852	540	220	125
Toimintamenot	-48 365	-51 008	-9 896	-9 718	-9 709
Toimintakate	-45 336	-49 156	-9 356	-9 498	-9 584
Suunnitelmapoistot	-	-16	-	-	-
Tilikauden tulos	-45 336	-49 172	-9 356	-9 498	-9 584

Sitovan tason määrärahat eivät ole vertailukelpoisia edellisvuosiin, koska TE-uudistuksessa työllisyyspalveluista perustettiin oma tulosyksikkö, jonka tulot ja menot ovat sitovia.

7.3.1.1 Elinvoiman tulosalueen yhteiset

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	0	-	-	-	-
Toimintamenot	-428	-988	-1 646	-1 675	-1 702
Toimintakate	-427	-988	-1 646	-1 675	-1 702

Elinvoiman tulosalueen yhteisien talousarvio sisältää tulosalueen johtamisen ja kehittämisen sekä vuonna 2024 käynnistyneen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen määrärahat. Talousarvio sisältää yksikön henkilöstökulut noin 0,8 milj. euroa sisältäen palkankorotusvarauksen. Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden

toiminnan budjettiin on kohdennettu noin 0,2 milj. euroa sekä hyte-avustuksiin 0,25 milj. euroa. Lisäksi yksikön sisäisten tukipalveluostoihin sekä toimitilakustannuksiin on varattu määrärahaa noin 0,3 milj. euroa.

7.3.1.2 Elinkeino -tulosyksikkö

Elinkeino-tulosyksikön tehtävänä on vastata kaupungin elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn kehittämisestä ja siihen liittyvistä kumppanuuksista, innovaatioekosysteemeistä, kaupungin kansainvälisiin osajiin liittyvän veto- ja pitovoiman kehittämisestä, tapahtumatoimintoista ja kaupunkimarkkinoinnista, yrityspalvelujen verkostoimisesta kehittämisestä ja koordinoinnista sekä osaltaan niiden järjestämisestä. Lisäksi tulosyksikkö vastaa vastuusiinsa liittyvästä seutuyhteistyöstä, kaupunkitason linjauksista, kehittämisestä ja edunvalvonnasta.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Espoo-tarinan toteutusta edistävät elinkeino- ja työllisyyspoliittiset painopisteet valmistuivat keväällä 2023. Painopisteillä vastataan keskeisiin haasteisiin: työvoimapula ja kohtaanto, yritysten kasvun ja liiketoimintakehityksen esteet sekä innovaatiokehityksen pullonkaulat. Painopisteitä toteutetaan kaupungin toimialojen ja kumppaneiden yhteistyönä.

Osaa kehittämistoimenpiteistä toteutetaan ulkoista rahoitusta hyödyntäen. Merkittävin rahoituskanava on Euroopan aluekehitysrahastoa hyödyntävä pääkaupunkiseudun innovaatioekosysteemisopimus. Vuoden 2025 aikana on tavoitteena käynnistää yritysten kansainvälistymistä edistävä pääkaupunkiseututasoinen projekti. Lisäksi kaksi projektia päättyvät: pääkaupunkiseudun palvelut laskeutuville yrityksille, sekä yritysten tekoälykehitystä tukevan FAIR EDIH-projektin ensimmäinen projektikausi. Pääkaupunkiseudun pelialan kehitystä tukeva ja luovien alojen tuen tarpeita selvittävä projekti jatkuu.

Tulosityksikön koordinoimaa Business Espoo -yrityspalveluverkostoa kehitetään yhteisen palvelulupauksen ”parhaat palvelut yrityksille yhdestä osoitteesta” pohjalta. Verkoston tavoitteena on seitsemän organisaation voimin koota ja kehittää yritysasiakkaiden palvelutarjoamaa. TE-palvelujen siirtyminen kaupungin vastuulle 1.1.2025 avaa mahdollisuuden työvoimatarpeiden ohella tarttua yritysten muihinkin palvelutarpeisiin entistä tehokkaammin Business Espoo -yhteistyöllä. Tulosityksikön omissa yrityspalveluissa pyritään kehittämään aktiivisempaa suoraa vuoropuhelua yritysten, avainalojen ja klustereiden kanssa. Vuoden aikana pääkaupunkiseudun Tekoälyhautomo-projektissa tuetaan kaupungin tarjoaman yritysneuvonnan kehittämistä sekä varhaisessa digitalisaation kehitysvaiheessa olevien yritysten tekoälyn käyttöönottoa.

Espoon veto- ja pitovoimaa kansainvälisten osaajien keskuudessa vahvistetaan muun muassa yhdessä Aalto-yliopiston, VTT:n, valtion Work in Finlandin ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Tulosityksikön Talent-tiimi edistää kansainvälisten osaajien työllistymistä yritysten ja työnantajien kasvun ja kansainvälistymisen vauhdittamiseksi. Vuoden 2025 aikana tiivistetään yhteistyötä C6-kaupunkien kanssa proaktiivisen kansainvälisen rekrytoinnin työnantajayhteistyön rakentamiseksi. Budjettiriihen linjausten mukaan valtio olisi kohdentamassa tähän kansainvälistä rekrytointia edistävään sopimusperusteiseen yhteistyöhön kaupunkien kanssa miljoona euroa vuonna 2025.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	3 029	1 852	540	220	125
Toimintamenot	-47 937	-50 020	-8 249	-8 043	-8 008
Toimintakate	-44 909	-48 169	-7 709	-7 823	-7 883

Tulosityksikön talousarviovuoden 2025 sekä toimintasuunnitelmavuosien 2026–2027 toimintatulot sisältävät myönnettyjen ulkoisen rahoituksen hankkeet, joihin on saatu rahoituspäätökset. Talent Boost-toimenpideohjelman tulo-rahoitus loppui vuoteen 2024.

Yrittäjyyttä, yritysten kasvu- ja toimintaedellytyksiä sekä innovaatioekosysteemin kehittymistä tuetaan erilaisilla sopimuskumppanuuksilla, toimijoiden yhdistämisellä, tutkimus- ja liiketoimintaklustereiden tukemisella sekä tapahtumilla, kuten Espoon elinkeinofoorumi.

Elinkeino-tulosityksiköstä rahoitetaan kaupungin tytäryhtiön Enter Espoo Oy:n toimintaa. Enter Espoon toiminnan tavoitteena on kansainvälisten yritysten, investointien ja vierailijoiden houkuttelu Espooseen sekä matkailuelinkeinon tukeminen ja kehittäminen.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Elinkeino-tulosityksikön TakE-toimenpiteet sisältävät säästövapaiden määrän pienentämiseen ja matka- ja vieraanvaraisuuskustannusten tehostamiseen.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Tulosityksikkö tukee hiilineutraaliutta edistävien klustereiden kehittymistä, kuten Kiviruukkiin kehitettävä kiertotalouden ja puhtaan teknologian keskittymä, sekä Aalto-yliopiston ympärille rakentuneita yrittäjyysohjelmia, joissa syntyy ja kasvaa startupeja. Vuonna 2023 yli 95 % rahoitusta keränneistä startupeista Espoossa oli nk. vaikuttavuusstartupeja, jotka edistävät YK:n kestävä kehityksen tavoitteita. Lisäksi elinkeino- ja työelämyspolitiittisissa painopisteissä on tunnistettu tarve tukea pieniä ja keskisuuria yrityksiä kestävä liiketoiminnan kehittämisessä ja vihreässä siirtymässä.

Tulosityksikön vastuulla olevat tapahtumat toteutetaan tapahtumien vastuullisuusohjeet huomioiden ja kumppanuusvalinnoissa painotetaan kestävyttä ja vastuullisuutta. Tilojen käytössä ja suunnittelussa huomioidaan yhteiskäyttö ja tilojen käytön tehokkuus. Yksikössä kokeillaan joustavien työskentelytilojen toimintatapoja.

Toimintamenot kasvavat noin 1 milj. euroa muutettuun talousarvio 2024 verrattuna. Henkilöstömenot ovat 1,7 milj. euroa, joka sisältää palkankorotusvarauksen sekä ulkoisen rahoituksen hankkeiden henkilöstökulut. Palveluiden ostot kasvavat 0,5 milj. euroa, josta merkittävin kasvu kohdistuu ICT-tukipalveluiden ostoihin 0,4 milj. euroa. Palveluiden ostoja kasvattaa lisäksi

rahoituspäätösten mukaiset hankkeet sekä Talent Boost-toimenpideohjelman kokonaiskustannukset. Avustuksiin varatut määrärahat kasvavat yhteensä 2,7 %, Enter Espoon avustus kasvaa 4 %. Lisäksi avustuksia myönnetään luovien alojen liiketoiminnan kehittämisen. Toimitilavuokriin vaikuttavat hankkeiden tilatarpeet sekä uusyrityskeskusten toimitilavuokra, joka katetaan avustusten määrärahasta.

Konsernihallinnosta elinkeinon tulosityksikköön siirtyneet toiminnot on lisännyt toimintamenoja 2,2 milj. euroa. Talousarvioneuvottelussa vuosille 2025–2027 määrärahalisäys, 0,09 milj. euroa, ruotsinkielisen kotoutumis-koordinaattorin palkkaamiseen.

Henkilöstö

Yksikön toiminnoissa työskenteli vuoden 2024 lopulla 27 työntekijää, joista 18 henkilöä (67 %) olivat määräaikaisissa työsuhteissa. Kaupunginhallituksen päätöksellä (27.5.2024 § 128) yritysneuvontatiimin neljä henkilöä vakinaistetaan 1.1.2025 alkaen. Vuoden 2025 aikana esitetään kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman edistämistä vastaavan Talent-tiimin vakinaistamista.

Lisäksi tulosityksikössä on tarve kasvattaa henkilöstöä, jotta olisi mahdollista palvella mikro- ja pienyritysten ohella myös keskisuuria ja kasvuhakuisia yrityksiä sekä keskeisiä yritysklustereita, kuten muissa isoissa kaupungeissa.

7.3.2 Kulttuurilautakunta

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kulttuurin tulosityksikkö vastaa kaupungin kulttuuritarjonnasta ja kulttuurisesta profilista sekä tulosityksikön vastuulla olevien vapaa-ajan palveluiden tuottamisesta. Kulttuurin tulosityksikön ja sen palvelualueiden tehtävänä on vahvistaa myönteistä kaupunkikuvaa ja ohjata kulttuurin hankkeita ja tapahtumia. Lisäksi tulosityksikön tehtäviin kuuluu alueellisten kulttuuripalveluiden ja vapaa-ajan palveluiden koordinointi sekä kuntalaisten tiedonhankinnan, itsensä kehittämisen ja harrastustoiminnan mahdollistaminen.

Tulosityksikköön kuuluu viisi palvelualueita, jotka ovat

- kaupunginkirjasto,
- kaupunginmuseo,
- kaupunginorkesteri,
- kulttuuritalot ja -palvelut ja
- kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet.

Lisäksi tulosityksikkö koordinoi yhteistä viestintää ja markkinointia, vastaa strategia- ja arviointityöstä sekä valmistelee kulttuurilautakunnan alaiset avustukset sekä yhteistyöperiaatteet kumppaneiden kanssa. Palvelualueista kaupunginmuseo, kaupunginorkesteri sekä kulttuuritalot ja -palvelut kuuluvat taloushallinnollisesti samaan nettobudjettiin. Kaupunginkirjasto, kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet sekä mm. avustukset ja viestintä ovat bruttobudjetoituja.

Kulttuurin kärkitavoitteet vuonna 2025 ovat:

- Tuotetaan ja tuetaan vetovoimaisia palveluita ja kulttuurisisältöjä
- Mahdollistetaan alueellinen, fyysinen, kulttuurinen ja taloudellinen saavutettavuus
- Tehdään moninaisuus näkyväksi sisällöissä ja rakenteissa
- Pyritään toiminnan ja talouden tasapainoon (Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus ja sopeutusohjelman (Take))

Saavutettavuutta parannetaan erilaisilla osallisuuskeiluilla, maahanmuuttajaperheiden palveluja kehittämällä sekä pilotoimalla varhaisiän taideopetusta kunnallisissa päiväkodeissa.

Strategiset uudistukset tehostavat prosesseja ja toimintaa kirjastossa, kaupunginmuseossa ja kaupunginorkesterissa. Kulttuurin tulosityksikön digikyvykkyksiä kehitetään määrätietoisesti. Kulttuurin sähköinen avustusasointi saadaan valmiiksi. Varmistetaan myös kaupunginmuseon digipolitiikan ja uusi kulttuuriperintöjärjestelmän tehokas käyttöönotto. Tehdään Helmet-kirjastojen uuden kirjastojärjestelmän määrittelyä, kilpailutus ja käyttöönoton valmistelua.

Uusia kulttuuritiloja kehitetään Lagstadin koulumuseossa, KAMU kaupunginmuseon yleisötilan laajennuksella ja Espoon kulttuurikeskuksen laajennushankkeessa. Lipulaivan kirjastoon tehdään hiljainen tila ja toteutetaan Huvilamuseo Villa Rulluddin konseptimuutos

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Kulttuurin tulosityksikön Take- ohjelman toimenpiteiden taloudellinen vaikutus tulosityksikön talousarvioon on reilu 0,4 milj. euroa.

Kulttuurin edistäminen ja kumppanuuksien Take-toimenpiteet kohdistuvat tilakustannuksiin. Toiminnan tehokkuutta edistetään digitalisaatiolla, joka vahvistaa palvelujen tuottavuutta ja asiakkaan saamaa hyvää palvelukokemusta. Sähköisen avustusasioinnin saattaminen kokonaan valmiiksi vuosien 2024–2025 aikana parantaa merkittävästi asiantuntijatyön työpanoksen ja resurssien oikeaa kohdentamista.

Kirjaston organisaatiouudistuksen myötä kirjaston määräaikaisten työntekijöiden määrää on vähennetty ja kirjastoauton palvelukonseptia on muutettu. Vuonna 2025 lakkautetaan 2 asiakasoppaan vakanssia, 1 määräaikaisten projektipäällikön työsuhte ja vakanssittoman kirjastopedagogin toimi, ja vähennetään henkilökunnan määrää sunnuntaina ja pyhäpäivinä. Kaupunginmuseo vähentää ulkoisten palveluiden ostoja. Lisäksi henkilöstöä velvoitetaan pitämään säästövapaat pois. Nettobudjetissa olevan kaupunginmuseon tulostavoitetta on nostettu vuosittain, ja siihen pyritään vastaamaan lippuhintojen ja palvelumaksujen korotusten avulla. Lisäksi tuottavuutta parannetaan jatkuvalla arvioinnilla asiakastarpeista ja palvelutuotannon tavoista.

Kaupunginorkesterin lippuhinnoittelu tarkistetaan syyskaudelle 2025. Hinnoittelu kytkeytyy orkesterin uuden strategian mukaisiin konserttikonsepteihin. TakE-toimenpiteiden mukainen tulotavoitteen korotus huomioidaan myös ulkopuolisissa tuotannoissa, joissa orkesteri on ostettuna esiintyjänä mukana. Sijaisia ja lisäsoittajia käytetään harkiten. Vierailijapalkkioissa ja erilliskorvauksissa pyritään suunnitelman mukaisiin säästöihin.

Kulttuuritalot ja -palvelut -palvelualueen tulotavoitetta on nostettu vuosittain esim. käyttökorvausten ja lippu- tulojen osalta. Kulttuuritalojen käyttöperiaatteita on täsmennetty ja uusi hinnasto on otettu käyttöön 1.1.2024. Toiminnan tehokkuutta haetaan henkilöstön toimenkuvia tarkentamalla ja organisaatorakennetta kehittämällä. Palvelutuotannossa etsitään toimivia malleja tuottavuuden parantamiseksi sekä yhteistyökumppanuuksia kehittämällä että uusia konsepteja kokeilemalla.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Kestävän elämäntavan edistämistä tehdään kulttuuri- kasvatusmallien avulla varhais-, esi- ja perusopetuksessa. Kulttuuriympäristötyössä vaalitaan yhteistä kulttuuriympäristöämme ja huomioidaan hiilineutraalius mahdollisuuksien mukaan. Kulttuurin tulosityksikkö toteuttaa Espoon Itämeri-toimenpideohjelman tavoitteita, mm. Saaristomuseo Pentala. Näiden lisäksi tulosityksikkö on sitoutunut tulosalueen yhteisten Ilmastovahti-toimenpiteiden edistämiseen. Kulttuurin tulosityksikön toiminnassa ja tiloissa edistetään konkreettisia ilmastotoimia. Kestävyyttä ja vastuullisuutta painotetaan avustuksia myönnettäessä ja kumppanuusyhteistyötä solmittaessa. Kirjaston toiminta perustuu jakamistalouteen ja yhteiskäyttöön ja on siten lähtökohdiltaan ekologista. E-aineistojen lisääntyvä käyttö vähentää pitkällä aikavälillä tilakustannuksia, logistiikan tarvetta ja asiakkaiden liikkumista, mutta toistaiseksi e-aineistot eivät ole yleisissä kirjastoissa vähentäneet fyysisten aineistojen kysyntää.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Kirjastopalvelut	25 279 998	25 939 215	70 253	70 253	360	369	2,6 %	70 253	70 253
Kohdennetut kulttuuripalvelut, brutto	21 138 355	22 073 321	704 504	1 027 004	30	21	-28,4 %	1 168 554	1 219 554
Kulttuurin olo-/tilapalvelut	11 926 023	12 088 104	12 800	12 600	932	959	3,0 %	12 589	12 693
Kohdennetut kulttuuripalvelut, netto	7 820 625	8 089 084	134 000	126 000	58	64	10,0 %	128 000	129 000

Kirjastopalveluiden merkittävin yksikkökustannukseen vaikuttava tekijä on toimitilavuokrien kasvu ja tilojen muutostarpeet. Lisäksi yksikkökustannukseen vaikuttavat TakE-toimenpiteet, palkankorotusratkaisu, aineistomäärärahan korotus asukasmäärän kasvun vaikutuksesta, Helmet-kirjastojärjestelmän kehitys sekä Hela Helmet läser -hanke. Kirjaston TakE-toimenpiteet ovat osaltaan hillinneet yksikkökustannuksen kasvua. Aukiolotuntien määrä pysyy edellisten vuosien tasolla.

Kohdennetuissa kulttuuripalveluissa, brutto yhdenvertaisuuden lisäämiseksi palveluita tuotetaan eri asukasryhmille. Tavoitteelliset kulttuurin ja taiteen toimintamallit tavoittavat lapset, nuoret, perheet, ikäihmiset sekä taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevat asukkaat. Merkittävin yksikkökustannukseen vaikuttava tekijä on asiakasmäärän realistisemman tason arvio vuodelle 2025. TP 2023 toteumassa ja kuluvan vuoden aikana eri asukasryhmille tuotetut palvelut ovat saavuttaneet asiakkaat yli asetettujen tavoitteiden. Kokonaiskustannuksiin vaikuttavat tekijät ovat palkankorotusvaraus henkilöstökuluihin, toimitilavuokrien kasvu, Kulttuurikurkkauksen ja KULPS-kulttuuripolun määrärahalisäys vastaamaan palveluntarvetta sekä Kulttuuria Yhteistuumin -hankkeen uusin rahoituspäätös ja sen jatkuminen vuoteen 2026 saakka.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	3 999	2 486	2 241	2 241	2 121
Toimintamenot	-63 911	-66 186	-68 190	-69 407	-70 218
Toimintakate	-59 912	-63 699	-65 949	-67 166	-68 097

Tulosityksikön toimintatulot laskevat 10 % edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä noin 0,2 milj. euroa. Tulotavoitteen muutokseen vaikuttavat OKM:n Venäjänkielisen kirjaston vastuutehtävän loppuminen ja myöhästymis- ja aineistokorvauksien tulotavoitteen lasku realistiselle tasolle. Kirjaston myöhästymismaksut ovat jatkuvasti pienentyneet, koska aineistoa voi kätevästi uusia verkon kautta. Taloussuunnitelmassa on huomioitu ulkoisen rahoituksen hankkeet Kulttuuria Yhteistuumin ja Hela Helmet läser. Kulttuurin nettobudjetoitujen palvelualueiden tulotavoitetta nostetaan lippu- ja pääsymaksujen osalta.

Tulosityksikön toimintamenot kasvavat yhteensä noin 3 % vuoteen 2024 verrattuna. Henkilöstökulut kasvavat noin 1 %. Henkilöstökulujen määrärahaavarausta vähentää OKM:n vastuutehtävän loppuminen sekä kirjaston TakE-toimenpiteet. Näiden lisäksi esitys sisältää palkankorotusvarauksen, ulkoisen rahoituksen hankkeiden henkilöstökulut sekä 4 uutta vakanssia muun muassa toiminnan asiakaspalvelun turvaamiseksi. Palveluiden ostoihin on huomioitu määrärahaesitykset Helmet-kirjastojärjestelmän kehitykseen ja ylläpitoon, tilastoinnin kehittämiseen, KULPS-kulttuuripolku ja Kulttuurikurkkaukseen vastaamaan palveluntarvetta sekä Teosto-maksuihin. Kasvua edellisvuoteen verrattuna on 5 %. Avustukset

Kulttuurin olo/-tilapalveluissa kulttuurisisältöjä tarjoavat avoimet tilat ovat käytettävissä kaikille asiakkaille. Erityisvarustellut tilat mahdollistavat laadukkaiden ja monipuolisten taide- ja kulttuuripalveluiden toteuttamisen. Olo/-tilapalveluja toteuttavat Näyttelykeskus WeeGee, Espoon kaupungin museo (sen museotilat), Espoon kulttuurikeskus, Lastenkulttuurikeskus Aurora. Palvelutuotteen yksikkökustannus kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna kokonaiskustannusten kasvun vaikutuksesta. Kulttuurin olo/-tilapalveluiden yksikkökustannukseen merkittävin tekijä palkankorotusvarauksen lisäksi on vakanssilisäyksen toiminnan asiakaspalvelun turvaamiseksi, Teosto-maksujen määrärahalisäys sekä KAMU WeeGeeen tilamuutokset. Aukiolotunnit pysyvät edellisten vuosien tasolla.

Kohdennettuja kulttuuripalveluja, netto toteuttavat Tapiola Sinfonietta, Espoon kaupungin museon kohdennetut asiakaspalvelut, Sellosali ja Kannusali. Vuoden 2025 yksikkökustannuksen kasvuun vaikuttavat tekijät ovat palkankorotusvaraus, Teosto-maksujen määrärahalisäys sekä vakanssiesitykset. Asiakasmäärän tavoite vuodelle 2025 on asetettu realistisemmalle tasolle.

kasvavat noin 1 %. Toimitilavuokrien kasvu on noin 6 % edellisvuoteen verrattuna. Esitys sisältää toimitilojen muutostarpeet sekä toimitilavuokrien korotukset.

Talousarvioneuvotteluissa tullut määrärahalisäys, jonka tarkemmasta kohdentamisesta päättää kulttuurilautakunta käyttötalouskäsittelyn yhteydessä. Painotus on taiteen perusopetuksessa, projektiavustuksissa ja apurahoissa sekä Karhusaaren toiminnan käyttöstrategia- valmisteluun liittyvässä lisätyössä.

Karhusaaren strateginen kehittäminen aloitetaan alkuvuodesta 2025 ja väliraportti tuodaan käsiteltäväksi luottamushenkilöille viimeistään loppukeväästä 2025. Päättöksenteon tueksi laaditaan kattava selvitys siitä, millä päätöksenteon ja vastuiden malleilla muissa suomalaisissa kaupungeissa kuten Helsingissä, Tampereella ja Turussa vastaavien arvokohteiden elinvoimaa ja toimintaa on saatu kehitettyä.

Vastuu Karhusaaren strategisesta kehittämisestä on elinvoimalla ja siellä erityisesti kulttuuritoimella. Valmistelussa tulee ottaa huomioon tilapalvelun ja muun kaupunkiympäristön toimialan asiantuntemus ja rooli kaupungin kehittämisessä.

Valmistelun yhteydessä arvioidaan Karhusaaren vuokrataso vastaamaan tiloista nykymarkkinoilla oikeasti saatavaa vuokraa.

Kehittämissuunnitelman valmistelun tulee tapahtua yhteistyössä espoolaisten toimijoiden, etenkin

Karhusaaren käytön kanssa toimineiden yhdistysten, Aalto-yhteisön, kansalaistahojen ja myös potentiaalisten yritysten kanssa siten, että tilojen käyttökustannukset ja tapahtumien kulut kyetään kattamaan kaupungin ulkopuolisella rahoituksella, mukaan lukien EU-rahoitus.

Investoinnit

Koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet, menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-883	-1 030	-1 010	-1 095	-3 374
Netto	-883	-1 030	-1 010	-1 095	-3 374

Koneet ja kalusto sisältää teknisen kaluston täydentämisen ja uusimisen määrärahan. Suunnitelmavuoden 2027 määräraha sisältää Espoon teatteritilan ensikertaisen kalustamisen.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon toimintaympäristön haasteet ja muutokset, jotka ilmenevät muun muassa tarpeina digitalisaation hyödyntämiseen ja sen myötä henkilöstön jatkuvana osaamisen kehittämisenä. Uusien tehtävien ja vapautuvien vakanssien osaamisprofiilit suunnitellaan muuttuvia osaamistarpeita vastaaviksi. Vuosien 2025–2027 aikana kulttuurin henkilöstömäärä tulee kasvamaan maltillisesti. Uusia vakansseja tai määräaikaisen henkilöstön vakinaistamista esitetään toimintoihin, joissa suunnitellaan organisaattiorakenteen tai tuotantomallien muutosta. Toisaalla lakkautetaan vakansseja, joiden käytölle ei toimintaympäristön muuttuneessa tilanteessa ole tarvetta.

Viestinnän ja markkinoinnin merkitys on tunnistettu tärkeäksi. Asiakaspalvelua kehitetään toiminnan ja palvelujen tarpeiden mukaisesti. Monimuotoisuus, suorituksen

johtaminen ja osaamisen järjestelmällinen vahvistaminen ovat tunnistettuja toiminnan kehittämisaalueita.

Kulttuurin toiminta-alueella on mahdollista luoda erilaisia tapoja työllistää tarjoamalla harjoittelupaikkoja, määräaikaista työllistämistä sekä osa-aikatyön mahdollistamista esimerkiksi osatyökykyisten työntekijöiden kohdalla. Taloudellisesti kestävä Espoo ohjelman tavoitteet otetaan huomioon henkilöstösuunnittelua toteutettaessa.

7.3.2.1 Kulttuurin tulosityksikkö

Kulttuuri, brutto

Tulosityksikön johto, kehittäminen ja viestintä, kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet sekä kaupunginkirjasto muodostavat bruttobudjetoidun tulosityksikön. Tulot ja menot ovat sitovia.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	1 336	1 450	1 065	1 065	945
Toimintamenot	-45 008	-46 846	-48 453	-49 323	-49 902
Toimintakate	-43 672	-45 396	-47 388	-48 258	-48 957
Suunnitelmapoistot	-533	-498	-564	-631	-648
Tilikauden tulos	-44 205	-45 893	-47 952	-48 889	-49 605

7.3.2.2 Johdon tuki ja kulttuurin kumppanuudet

Sisältää tulosityksikön hallinnon, kehittämisen ja viestinnän sekä kulttuurin edistämisen ja kumppanuuksien määrärahat.

Kulttuurin tulosityksikön johto ja kehittäminen

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kulttuurin tulosityksikön johto, kehittäminen ja viestintä vastaa strategia- ja arviointityöstä ja koordinoi tulosityksikön yhteistä viestintää ja markkinointia.

Osallisuus, saavutettavuus, vetovoimaisuus ja vastuullisuus ovat espoolaisten kulttuuripalveluiden perusta tulevan kauden toimenpiteille. Tavoitteena on tarjota turvallisempia ja saavutettavampia kulttuuritiloja ja -tapahtumia kaikille. Tämä varmistetaan tarjoamalla kulttuurin tulosityksikön henkilöstölle säännöllisesti koulutuksia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotemoista.

Vaikuttavuudella ja tiedolla johtaminen tulee osaksi palveluiden toteutusta, suunnittelua ja kehittämistä. Tiedolla johtamista kehitetään kulttuurin tilastoinnin uudistamisella ja automatisoinnilla pilottikokeilujen avulla. Kulttuurin tulosityksikön digitaalisia kyvykkyksiä edistetään mm. vaikuttavuudella johtamisen piloteilla, sosiaalisen median osaamisen kehittämisellä sekä tietosuojaperiaatteiden linjauksilla.

Kulttuurin tulosityksikön yhteisen viestinnän ja markkinoinnin tehtävänä on nostaa Espoon kaupungin profiilia kulttuurikaupunkina, lisätä espoolaisen kulttuuripalveluiden ja -tarjonnan näkyvyyttä sekä lisätä ymmärrystä kulttuurista yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vahvistavana voimana. Kulttuuri lisää Espoon vetovoimaa ja tunnettuutta ja on keskeinen aines kaupungin identiteetin rakentajana. Jatkamme viestinnän painopisteen suuntaamista tapahtumamarkkinoinnista kohti tarinallisuutta, jossa nostamme esiin tekijöitä, kokijoita ja ilmiöitä. Yhteisessä tapahtumamarkkinoinnissa on tarve Espoo.fi-

verkkopalvelun kulttuuritapahtumien kalenterin kehittämiseksi.

Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet

Palvelualueen tehtävänä on edistää taiteen ja kulttuurin yhdenvertaista saavutettavuutta ja monipuolista käyttöä, luoda edellytyksiä taiteelliselle työlle ja toimeentulolle sekä edistää monipuolista harrastamista. Palveluilla edistetään osallisuutta, elinvoimaa ja työtä, kotoutumista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Kulttuurin edistäminen ja kumppanuuden -palvelualueella valmistellaan taide- ja kulttuuriavustusehdotukset sekä kaupunginosayhdistysten toimintaa tukevat avustusehdotukset. Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet vastaa avustuksin tuettujen taide- ja kulttuurilaitosten toimintaedellytysten kehittämisestä ja tiloihin liittyvästä yhteistyöstä, samoin yhteistyöstä ammattitaiteilijoiden ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Lisäksi palvelualue vastaa Espoossa annettavasta taiteen perusopetuksesta, Espoon Harrastuspolun toiminnasta, kulttuurihyvinvointipalveluihin sekä kulttuurikasvatukseen liittyvistä toimintamalleista sekä valtakunnallisena erityistehtävänä edistetään valtion myöntämällä erillisavustuksella lakia kuntien kulttuuritoiminnasta.

Palvelualueen kohdennettuja kulttuuripalveluja suunnataan erityisesti lapsille ja nuorille sekä ikääntyville, niille väestöryhmille, jotka ovat julkisista vapaa-ajan palveluista riippuvaisimpia.

Valtuustokauden tavoitteena on, että jokaisella espoolaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi mieluinen harrastus. Espoon Harrastuspolulla on viikoittain lapsia ja nuoria yli 2 000 ja heistä 24 % ei ole ollut aiemmin muuta ohjattua harrastusta. Harrastukset perustuvat lasten ja nuorten omiin toiveisiin. Palvelumallin toteuttamiseen saadaan vuosittain valtionavustusta. Vuonna 2025 Harrastuspolulla panostetaan aliedustettujen ryhmien, erityisesti maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten tarpeiden ymmärtämiseen.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	607	500	620	620	500
Toimintamenot	-21 401	-22 077	-23 077	-23 641	-23 875
Toimintakate	-20 794	-21 577	-22 457	-23 021	-23 375

7.3.2.4 Kaupunginkirjasto

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kirjastolain mukaan kunnallisen kirjaston tehtävänä on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistyksen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, luke-
miskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Maksuttomuus on keskeinen yhdenvertaisuutta luova tekijä.

Kirjaston ydintehtävä on lukutaitojen monipuolinen edistäminen ja tätä työtä tehostetaan kehittämällä

perheiden ja toisen asteen opetuksen kirjastopolkuja (KULPS-kirjastopolku). Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajaperheisiin ja ammatillisiin opiskelijoihin.

Espoon kaupunginkirjasto on mukana Helmet.fi-verkkosivuston uudistamishankkeessa. Hankkeen tavoitteena on helpottaa sähköistä asiointia. Kirjastoaineistojen digitalisoituminen jatkuu ja tämä parantaa erilaisten aineistojen saavutettavuutta myös ensi vuonna. Uuden kirjastojärjestelmän hankinta aloitetaan yhdessä muiden Helmet-kirjastojen kanssa.

Lippulaivan kirjaston suurten ja koko ajan kasvavien asiakasmäärien vuoksi kirjastoon tehdään hiljainen tila opiskelulle ja työskentelylle yhteistyössä Asiointipalvelun kanssa.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	728	950	445	445	445
Toimintamenot	-23 607	-24 769	-25 376	-25 682	-26 028
Toimintakate	-22 879	-23 819	-24 931	-25 237	-25 583

7.3.2.5 Kulttuuri, nettobudjetoidut palvelualueet

Kulttuuritalot ja -palvelut, kaupunginmuseo ja kaupunginorkesteri muodostavat kulttuurin nettobudjetoidun yksikön. Nettobudjetoidun kulttuurin palvelualueiden toimintakate on sitova

Talous

Toimintakate sitova

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	2 664	1 037	1 176	1 176	1 176
Toimintamenot	-18 904	-19 340	-19 737	-20 084	-20 315
Toimintakate	-16 240	-18 304	-18 561	-18 908	-19 139
Suunnitelmapoistot	-321	-520	-523	-750	-1 858
Tilikauden tulos	-16 561	-18 824	-19 084	-19 657	-20 997

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kulttuuritalot ja -palvelut vastaavat kaupungin kulttuuritalojen toiminnasta, varustelusta ja ohjelmistosta. Toimipisteitä ovat Lasten kulttuurikeskus Aurora Järvenpäässä, Kannusali Espoon keskuksessa, Espoon kulttuurikeskus ja Näyttelykeskus WeeGee Tapiolassa sekä Sellosali Leppävaarassa. Sisältöjä tuotetaan lisäksi alueellisesti kulttuuritalojen ulkopuolella Espoonlahteen painottuen. Palvelualueen tehtävä on tarjota vetovoimaisia sisältöjä kuntalaisille ja vahvistaa mielikuvaa Espoosta mielenkiintoisena kulttuurikaupunkina. Sisältöjen tulee olla moninaisia ja saavutettavia ja toiminnan taloudellisesti kestävä.

Vuonna 2025 toiminnan päätavoite on Espoon kulttuuritalojen ja niiden toiminnan tunnettuuden lisääminen. Tämä tapahtuu tarjoamalla vetovoimaisia sisältöjä ja markkinoimalla niitä tehokkaasti. Sisällöt ostetaan toimintabudjetin raameissa, mutta myyntituotot mahdollistavat moninaisuuden ja saavutettavuuden. Markkinointia kehitetään niin että se tavoittaa entistä useammat kaupunkilaiset.

Vuoden 2025 aikana keskitytään Näyttelykeskus WeeGeen ja muiden Tapiolan museoiden yhteistyön vahvistamiseen ja näille yhteisen WeeGeen piha-alueen kehittämiseen sekä tapahtumallisuuteen.

Osana KulttuuriTapiola-projektia jatketaan Espoon kulttuurikeskuksen ja & Espoon teatterin sekä Kulttuuriraukion uudistuksen valmistelua ja suunnittelua yhteistyössä arkkitehtien, käyttäjien ja Tilapalveluiden kanssa. Yhteispalveluiden, asiakaspolkujen ja toimintakonseptin kehitystyötä suunnitellaan käyttäjien kanssa työpajoissa palvelumuotoilua hyödyntäen. Yhdessä Kaupunkisuunnittelukeskuksen kanssa kutsutaan espoolaiset Espoon kulttuurikeskuksen laajennusosan ja sen ympäristön suunnitteluun.

Kaupunginmuseo on kulttuuriperinnön oppimis- ja osakeskus, joka luo Espoo-identiteettiä tuottamalla espoolaista kulttuuriperintöä yhdessä kaupunkilaisten kanssa. Kaupunginmuseo vastaa viiden museon toiminnasta ja kahdesta erillisestä kokoelmatilasta, joihin menopaineet suuremmilta osin kohdistuvat. Museo tuottaa lisäksi suuren määrän asiantuntijapalveluita vuosittain, joista erityisesti lakisääteiset alueellisen vastuuseurakunnan kulttuuriympäristön viranomaisesta tehtävät palvelevat kaupunkiympäristön toimialaa. KAMUn kokoelmatyö on lakisääteinen ja kansainvälisten sopimusten perusteella määrittyvä perusta toiminnalle (Museolaki, ICOM Museum Definition).

KAMU WeeGee näyttelytilojen kehittäminen on nostettu kaupunginmuseon keskeiseksi projektiaksi 2023–2026 aikana. Työtä on tehty yhdessä henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa. Vuonna 2025 KAMU Weegeen konseptin uudistaminen ja näyttelytilojen kehittäminen etenevät konkreettisiin muutoksiin. Koulumuseo Lagstadia kehitetään yhteisöjen omatoimiseksi museotilaksi.

Uudistettu kulttuuriperintöjärjestelmä KUHA otetaan käyttöön vuoden 2025 alussa. Seuraavaksi käynnistetään selvitys valtakunnalliseen digitaalisen kulttuuriperintöaineiston pitkäaikaissäilytysjärjestelmään liittymisestä.

Kaupunginorkesteri Tapiola Sinfonietta on Suomen johtava kamariorkesteri, joka tuottaa korkealaatuisia orkesterikonsertteja ja monitaiteisia produktioita kaikenikäisille yleisöille paikallisesti sekä laajemmin kotimaisilla ja kansainvälisillä vierailuilla ja verkkosisältöjen välityksellä. Monipuolinen yleisötyö tavoittaa espoolaisia ympäri kaupunkia. Yleisötyöllä edistetään alueellista, fyysistä ja kulttuurista saavutettavuutta sekä moninaisuutta.

Konserttitoiminnan ytimessä on vetovoimaisten kulttuuripalveluiden tuottaminen laadukkaiden sisältöjen kautta. Orkesteri tarjoaa innostavia taide-elämyksiä yleisöille ja ylläpitää ennakkoluulotonta toimintakulttuuria, joka uudistaa orkesterialaa ja tukee Espoon näkyytyä kulttuurikaupunkina.

Tapiola Sinfoniettan toimintavuoden 2025 keskiössä on toteuttaa strategia työnsä linjauksia. Uudistukset näkyvät niin asiakkaille ja yleisöille kuin sisäisissä toimintaprosesseissa. Muutoksia tulee tuotanto- ja taiteellisen johtamisen malleihin sekä toimistohenkilökunnan työkuviin. Strategian pää tavoitteita ovat asiakassuhteen syventäminen ja poikkeuksellinen ydintuote, eli konsertit. Pää tavoitteita vahvistavat tavoitteet olla hyvä työpaikka, sekä kunnianhimoinen taiteellinen johtaminen. Visiona on orkesterialan edelläkävijyys.

7.3.3 Liikuntalautakunta

Liikunnan ja urheilun tulosityksikön valtuustokauden ja vuositasen tavoitteet perustuvat Espoo tarinaan sekä Espoo Liikkuu 2040 -ohjelmaan.

Toiminnan kehittämisen painopisteet

- Tiedolla ja vaikuttavuudella johtaminen
- Lähiliikuntaolosuhteiden kehittäminen
- Luontoliikuntaan kannustaminen ja ohjaaminen (kestävää); luontoliikunnan pääkaupunki
- Senioriliikuntaan panostaminen (ikärahenteen voimakas muutos)
- Toiminnan vaikuttavuuden arviointi ohjaavana tekijänä (luonto, lapset, ikäihmiset)
- Asiakaspalautteiden ja asukaspalautteiden hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä.
- Leiki ja Liiku -toiminnan laajentaminen osana kumppanuuksiin perustuvaa liikuntapaikkarakentamista, seurayhteistyötä ja varhaiskasvatuksen sekä peruskoulun ala-asteen kanssa käytävää lasten liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi tehtävää yhteistyötä (5 aluetta mukana vuonna 2025)

- Digitaalisen kulttuurin juurruttaminen ja kehittäminen osana tulosyksikön toimintaa; e-urheilun kehittäminen osana Liikunnan ja urheilun toimintaa yhteistyössä koko kaupungin tulosyksiköiden ja urheiluseurojen sekä e-urheilutoimijoiden kanssa.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Take-ohjelman tavoite on valtuustokauden aikana yhteensä 2,8 milj. euroa. Tavoite toteutetaan 1/3 sopeutuksin ja 2/3 miljoonan euron maksutulojen lisäyksillä. Palvelutaso kyetään säilyttämään tehdyistä sopeutuksista huolimatta.

Maksutuloja kerätään aikaisempaa enemmän uimahallilipuista, liikuntatilojen vuokrista, kentistä sekä merellisistä palveluista. Sopeutus rakentuu töiden uudelleenjärjestelyillä henkilöstösäästöinä, ostopalvelujen, koulutusten ja seminaarien vähentämisellä sekä työvoiman vuokrausta säätelemällä sekä koulujen omavaltontaa lisäämällä.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Liikunnan ja urheilun ilmastotoimenpiteitä

- Käytetään uusiutuvilla energiamuodoilla tuotettua sähköä ulkoliikuntapaikoilla
- Muutetaan ulkoliikuntapaikkojen ja pallokenttien valaistus led-valaisimiksi
- Käytetään ajoneuvoissa vihreää polttoainetta tai akkukäyttöisiä kunnossapitokoneita
- Koulukenttien talviaikaisen kunnossapitokohteiden vähentäminen, jolloin raskaan kaluston liikkuminen vähenee ja säästyy vettä. Urakoitsijat käyttävät kilpailutuksessa määritettyjä euronormituksen mukaisia ajoneuvoja
- Käytetään etäohjattuja järjestelmiä kulutuksen optimoimiseksi mm. kenttien valo-ohjausjärjestelmä sekä tekojäiden ja lämmitettyjen kenttien ohjausjärjestelmä
- Kierrätetään puu, metalli, öljy, akut, maali, pahvi, paperi ym. jätteet asianmukaisesti
- Jalkapallokenttien kumirouhetäyteaineesta luopuminen. Uusissa kohteissa käytetään ekologisia täyteaineita. Vuosittain uusitaan 1–2 vanhan kentän kumirouheet ekologiseen täyteaineeseen.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Uimahallit, oma tuotanto	13 520 554	15 714 916	1 300 000	1 300 000	10,40	12,09	16,2 %	1 300 000	1 300 000
Uimahallit, os- topalvelu	2 216 921	2 542 691	200 000	140 000	11,08	18,16	63,8 %	220 000	220 000

Vuonna 2025 omien uimahallien kävijämäärien arvioidaan pysyvän vuoden 2024 tasolla. Kustannusten nousuun vaikuttaa merkittävästi toimitilavuokrien korotus, joka nostaa yksikköhintaa.

Ostopalvelu-uimahallin kävijämäärät laskevat vuoden 2024 tasosta. Tämä johtuu Keski-Espoon uimahallin

huoltotauosta, jonka on arvioitu kestävän useamman kuukauden ajan. Lisäksi ostopalvelu-uimahallin yksikkökustannusten nousussa näkyy sopimuskorotusten vaikutus.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	6 996	7 622	8 582	8 582	8 582
Toimintamenot	-58 050	-62 570	-67 185	-68 105	-68 906
Toimintakate	-51 054	-54 948	-58 603	-59 523	-60 324
Suunnitelmapoistot	-2 444	-2 653	-2 609	-2 945	-3 208
Tilikauden tulos	-53 498	-57 602	-61 213	-62 468	-63 532

Toimintatulot kasvavat 1 milj. euroa vuoden 2025 alussa tehtävien hinnankorotusten johdosta.

Vuoden 2024 talousarvioon (62,6 milj. euroa) nähden vuoden 2025 talousarvion menot kasvavat n. 4,6 milj. euroa (7,4 %), josta sisäisten toimitilavuokrien kasvun osuus on noin puolet (2,4 milj. euroa). Vuoden 2024 talousarvio oli tilojen osalta kuitenkin valmiiksi alimitoitettu, joten todellisuudessa toimitilavuokrien nousu vuodelle 2025 on n. 1 milj. euroa maltillisempi.

Vuoden 2025 toimintamenoista varaudutaan kattamaan mm. ostopalvelusopimusten hinnankorotuksia (Esport Arena, Keski-Espoon uimahalli, Tapiolan harjoitusjäähalli), kasvavia huolto- ja kunnossapitopalveluita, tapahtumia kuten Kalevan kisat

ja SM-viikot, maksutonta harrastustoimintaa ja senioriliikuntaa sekä Leiki ja liiku -toiminnan kehittämistä yhdessä Espoon liikuntaseurojen kanssa.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman (Take) mukaiset säästötoimenpiteet ja maksutuottojen lisäykset on otettu vuoden 2025 talousarviossa huomioon. Vuoden 2025 Take-toimenpiteiden vaikutus on menojen osalta -0,18 milj. euroa ja tulojen osalta +1 milj. euroa.

Talousarvioneuvotteluissa päätettiin säilyttää +68 Sporttiranneke maksuttomana. Tämä vähentää alkuperäistä Take-tavoitetta ja maksutuottojen kertymää 230 000 eurolla.

Investoinnit

Liikuntapaikkojen perusparantaminen

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-1 384	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416
Netto	-1 384	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416

Liikuntalautakunnan perusparannusraha käytetään liikunta- ja ulkoilupaikkojen perusparantamiseen. Niitä ovat mm. kenttien aidat ja valot, tekonurmien uusiminen, kuntoratojen kunnostus, kuntoportaat, saariston keittokatokset ja uimarantojen kunnostus.

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-1 753	-1 500	-1 920	-1 200	-1 400
Netto	-1 753	-1 500	-1 920	-1 200	-1 400

Koneissa ja kalustossa varaudutaan mm. lähiliikunta- paikkojen ulkoliikuntavälineisiin sekä uusien ja peruskorjattavien tilojen ensikertaiseen kalustamiseen ja liikuntapaikkojen välineistöön.

Määrärahoilla varaudutaan tekojääohjelman toteuttamiseen hankkimalla kylmäenergialaitteistoja. Vuoden 2025 investointisuunnitelmaan kuuluu mm. Leppävaaran tekojään kylmäenergialaitteisto, latukone, venesatamien laitureiden uusimista, venesatamien septilaitteet sekä ongelmajätekontit, ulkokuntosalit, liikuntahallien tulostaulut sekä Leppävaaran kentän lämmityksen lämminvaihdin.

Henkilöstö

Liikunnan ja urheilun tulosityksikön toimintaympäristön keskeiset muutokset ovat uusimpien kohteiden laajempi käyttö, digitalisaatio, seuratoiminnan kehittäminen sekä oman ja ostopalvelutoiminnan jatkuva arviointi.

Leiki ja Liiku -toiminta laajenee koko Espooseen (5 toimintapistettä) ja mukaan saadaan jo lähes 3500 5–6-vuotiasta lasta. Toiminta vaatii henkilöresurssointia. Lisäksi henkilöstön tekemistä kuormittaa tilavarausjärjestelmän kehittäminen. Kehittämisen omistajuus siirtyi vuonna 2024 kokonaan Liikunnan ja urheilun vastuulle, mikä merkitsee 1–2 henkilötyövuoden panosta.

Henkilöstömäärä ei kokonaisuutena kuitenkaan kasva, ellei kaupungin sisäinen organisoituminen ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa tuo rakenteellisia muutoksia. Lisäksi hankkeet voivat väliaikaisesti lisätä hr-resursseja. Hankkeita hakiessa onkin osattava katsoa hankkeen päättymisen taakse ja miettiä sitä, miten hankkeen tuomaa lisää voidaan jatkaa ilman pysyviä hr-muutoksia. Hankkeissa voi hankerahoilla olla arviolta kaksi henkilöä.

Toiminnan tehostaminen edellyttää toiminnan muutoksia ja resurssien uudelleen suuntaamista, kun toimintoja yhdistetään ja henkilöstöresursseihin sisältyviä riskejä vähennetään. Henkilöstöresurssien arvioinnissa hyödynnetään lähtövaihtuvuutta, esimerkiksi eläkepoistumaa. Eläkepoistumaan pitää varautua myös hiljaisen tiedon siirtämisellä.

Asukkaiden sekä palvelujen määrän kasvu aiheuttavat painetta resurssien riittävyteen. Toimintaympäristön muutoksiin vastataan osaamista jakamalla, yhdessä tekemisellä sekä kiinnittämällä huomio henkilöstön digitaalisiin taitoihin. Myös harkittua kumppanuutta halutaan lisätä esimerkiksi avustusten ohjaavaa vaikutusta lisäämällä. Uusien tehtävien ja vapautuvien vakanssien osaamisprofiilit suunnitellaan osaamistarpeita vastaaviksi ja todellisen työn kuvat aiempaa laaja-alaisemmiksi. Myös vakanssien palveluyksiköiden väliset sisäiset siirrot ovat mahdollisia.

7.3.3.1 Olosuhdepalvelut

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kumppanuus urheiluseurojen kanssa

Yhteistyö urheiluseurojen kanssa on monipuolista. Liikuntapaikkojen valvontaa suoritetaan yhteistyössä urheiluseurojen kanssa. Uusissa ja peruskorjatuissa tiloissa siirrytään ns. omavalvontaan.

Olosuhteiden kehittämistä tehdään yhteistyössä, kuten jalkapallo-olosuhteissa. Kiintorastien asennus ja huolto tehdään yhteistyössä Espoon Suunta ry:n kanssa. Satamissa tehdään kumppanuussopimuksia huonokuntoisten laitureiden uusimisessa. Lisäksi tekonurmien rakentaminen ja mahdollisesti jopa Latokaskenniityn urheilupuisto alkaa rakentua kumppanuuksin.

Olosuhteet kehittyvät urheilupuistoissa

Espoonlahden uimahallin uudisrakentamisen aikataulu ei ole selvillä. Hallissa kunnossapitotyöt lisääntyvät ja uusia ongelmia ilmenee, joka aiheuttaa pitkiä huoltokatoja.

Tapiolan urheilupuiston katu- ja puistosuunnittelu jatkuu, uusien kenttien rakentaminen alkaa 2025. Stadionin rakentamisen aikataulu ei ole vielä selvillä. Tapiolan uimahallin peruskorjaus alkanee loppuvuonna 2024, sen odotetaan valmistuvan 2027.

Leppävaaran urheilupuistossa Kameleonten liikuntahallin viereinen tekonurmi/tekojää valmistuu kesäksi 2025. Kesän aikana valmistuvat myös uudet tenniskentät, beachvolleykenttä sekä uusi lähiliikunta-alue.

Leppävaarassa valmistaudutaan kesän 2025 Kalevan kisoihin sekä SM-viikkoon, jotka aiheuttavat paljon valmistelutöitä sekä vaikuttavat työntekijöiden työvuoro- sekä lomajärjestelyihin.

Ulkoilu

Oittaaan uimarannan huoltorakennuksen rakennustyöt ovat käynnissä ja se on käytössä kesäkaudeksi 2025. Leirintäalueella ei ole toimijaa ja alue otetaan erilaisten toimintojen käyttöön, mm. grillikatokset siirretään sinne.

Tavoitteena on saada alueen kokonaisuudelle kehittämissuunnitelma, jonka pohjalta alueen asemakaavoi- tusta voidaan tarvittaessa tehdä. Kehittämissuunnitel- massa pyrkimyksenä on ottaa huomioon alueen eri toimijoiden tavoitteet ja sovittaa ne yhteen järkevällä ja yhtenäisellä tavalla.

Alkuvuonna 2024 tehtiin 6000 kuutiota säilölunta, joka suojattiin peitteillä. Tavoitteena on levittää säilölumi marraskuun alussa, jolla saadaan noin 1,5 km latua. Tavoitteena on tehostaa keinolumentusta myös Leppävaarassa ja Puolarmaarissa. Latuja tehdään yhtä tehokkaasti kuin edellisinä talvina, mikäli luonnonlunta saadaan runsaasti.

Ulkoilureittejä kehitetään yhteistyössä kaupunkitekniikan keskuksen kanssa. Rakentamisohjelman mukaan uusia ulkoilureittejä valmistuu vuosittain muutama kilometri. Luonnonjääkenttien jäädyttämistä jatketaan, mutta niiden määrää vähennetään asteittain uusien tekojaiden valmistuttua. Myös uudet tekonurmetetut kentät eivät ole enää välttämättä jäädytettäviä.

Lähiliikuntaolosuhteita kehitetään rakentamalla uusia suosion saaneita ulkokuntosaleja. Kuntoportaiden suunnittelu ja rakentaminen etenee suunnitelmien mukaisesti (kuntoportaat/vuosi). 2024 valmistuivat Laaksolahden sekä Kalajärven kuntoportaat. Vuoden 2025 kohdetta ei ole vielä päätetty.

Merelliset ulkoilupalvelut

Saariston reittiliikennettä kehitetään edelleen ja pyritään löytämään uusia saarikohteita ja parantaa mahdollisuutta vierailla saaristossa. Saariston palveluja parannetaan ja mm. telttailu- ja grillausolosuhteet ovat parantuneet. Saariston palveluja kehitetään myös veneilijät huomioiden.

Fillarireitti Otaniemestä Kivenlahteen toteutetaan myös vuonna 2025. Pentalan saaristomuseon ja Iso-Vasikka-saaren liikennettä pyritään jatkamaan elokuun loppuun. Satamien huonokuntoisten laitureiden uusimista jatketaan, mm. uusitaan Suomenojan ja Nokkalan laitureita.

Venekerhojen kanssa pyritään edistämään kumppanuussopimuksilla laitureiden uusimista. Saariston huoltolaitureiden lisäksi rakennetaan syväkeräyshuoltolaituri jätteille. Ulkoilusaariin lisätään peräpöijupaikkoja ja kalioikiinnityspaikkoja. Espoon kaupungin satamien jätteenkäsittelyä ja lakisääteistä lajittelua parannetaan kierrätyspisteillä.

Kaupunki hakee uimarantojen yhteyteen kahvila- ja ravintolayrittäjiä mm. Kivenlahteen. Yrittäjän tulee rakentaa uusiin tiloihin myös yleisö-WC:t ja uimarantojen valvojien tilat.

7.3.3.2 Liikuntapalvelut

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Seurat ovat toteuttaneet liikuntarakentamista kaupungin myötävaikutuksella. Liikuntapalvelut on edistänyt uusien liikuntapaikkojen syntymistä mm. ostosopimuksin. Liikuntatilojen vuokra-avustus seuroille on tällä hetkellä n. 35 prosenttia toteutuneista vuokratuksumuksista. Kameleonttinen, Hype - monitoimiareenan ja Rosegardenin mailapelihallin valmistuminen sekä ratsastuskoulujen vuokaantulo vaikuttavat merkittävästi nykyiseen n. 35 prosentin vuokratukeen. Vuokra-avustuksen suhteellinen pieneneminen lisää eri lajien välistä eriarvoisuutta ja se on uhka kumppanuusmallien lisäämiselle. Myös energiakriisillä voi olla arvaamattomia vaikutuksia.

Koulujen liikuntatilojen iltaja viikonloppuaikojen omavalvontaa siirretään edelleen urheiluseuroille kustannustehokkuuden lisäämiseksi. Uudet koulujen liikuntasalit suunnitellaan omavalvonta huomioiden. Omavalvontakouluissa mahdollistetaan loma-aikojen ja arkipyhien käyttö sekä pidemmät käyttökaudet syksyisin ja keväisin. Valvonnan sujuvuus ja turvallisuus vaatii sähkölukkojen sekä valvontakameroiden asentamista kouluille. Omavalvontaa on avattu myös kouluille, joissa on samanaikaisesti sekä liikuntasalin että luokkien iltakäyttöä ja toimintaa pitää laajentaa edelleen.

Terveytensä kannalta liian vähän liikkuville annetaan liikuntaneuvontaa Espoon terveysasemilla ja liikuntapaikoilla. Ohjattua liikuntaa toteutetaan pääsääntöisesti senioreille vahvasti kumppanuuksin ja yhteistyötä hyödyntäen. Erityisesti +75 senioreille suunnattuja ohjattuja liikuntaryhmiä lisätään ja seniorit +68 ostopalvelua lisätään. Ohjatut ulkoliikuntaryhmät mahdollistetaan vuodenajat huomioiden. Senioreiden ja erityisryhmien tavoittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota hyvinvointialueyhteistyön sekä viestinnän ja markkinoinnin keinoin. Erityisryhmien liikuntaa tarjotaan myös yhteistyössä monien eri yhdistysten ja liikuntaseurojen kanssa. Liikuntalautakunta myöntää vuosittain liikuntatoiminta-avustusta erityisryhmille. Vuonna 2024 erityisryhmien liikuntatoiminta-avustusta myönnettiin 146 610 euroa. Espoon kaupungin henkilöstölle suunnattuja liikuntaryhmiä toteutetaan ostopalveluna myös virtuaalisina mahdollistaen osallistumisen kaikille työikäisille.

Perheliikunta Töpinät on hyvin suosittu lapsiperheiden keskuudessa, joten toimintaa tulisi laajentaa. Lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrasteliikuntaryhmiä lisätään alueelliset tarpeet huomioiden. Alakoululaisten WAU-kerhoja järjestetään pääasiallisesti kouluilla heti koulupäivän jälkeen. Tavoitteena on 100 kerhoa. Jumppi-harrasteryhmiä 13–20-vuotiaille lisätään uusilla kumppaneilla. Jumppi-toiminta toteutetaan yhteistyössä espoolaisten urheiluseurojen ja liikunta-alan yritysten kanssa. Jumppi-ryhmillä tarjotaan nuorille maksutonta liikuntaa osana nuorten harrastustakuuta. KULPS-liikuntapolku on tarjonnut esikoululaisista kymppiluokkalaisille mahdollisuuden tutustua eri liikuntalajeihin ja paikkoihin. KULPS-liikuntapolku toteutetaan espoolaisten urheiluseurojen ja liikunta-alan yritysten kanssa. KULPS-toiminnalle on selvästi lisätarvetta ja syksystä 2025 alkaen painopistettä siirretään yhä enemmän nivelvaiheeseen (5.–9.lk.) sekä kumppanuudet pääasiassa seurojen kanssa.

Koululaisten loma-aikojen liikuntatarjonnassa painotetaan avointa toimintaa lapsille, nuorille ja perheille. Lasten monilajileiritointia jatketaan Espoonlahdessa ja Leppävaarassa yhteistyössä seurojen kanssa. Toimintaa laajennetaan myös Keski-Espoon alueelle. Koulujen uimaopetusta järjestetään oppilaskuljetuksineen esiopetusoppilaista alakoulujen neljäsluokkalaisiin asti, turvaten tekniikkaryhmät viidennellä ja kuudennella luokalla. Uimaopetuksessa tullaan lisäämään yhä laajemmin digitaalista oppimateriaalia tukemaan uimaan oppimista. Uimahalliremontit vaikuttavat uimaopetuksen järjestämiseen. Koulujen kesäloma-aikana järjestetään myös maksuttomia lasten uimakouluja.

Maksuttomien harrasteryhmien painopistettä on tarkoitettu syksystä 2025 painottaa 5.–9.lk. ikäluokille ja täten tarjota enemmän mahdollisuuksia harrastamiseen ns. Drop out -vaiheeseen. Keskiviikon harrasteiltpäivän tarjontaa on tehostettu yläkouluilla 7.–9.-luokkien oppilaille. Laadun tarkkailua on nostettu, sillä avustuserusteita on muutettu. Toiminnan markkinointia on tehostettu yhteistyössä seurojen, koulujen ja Liikunnan ja urheilun tulosityksikön omien viestintäkanavien kautta. Tavoitteena on 1000 kävijää / viikko (sis. avoimet sekä seurojen omat ryhmät).

Toiminnan kehittämisen painopisteet

Matalan kynnyksen harrastemahdollisuuksien kehittäminen, yhdenvertaisuuden ja kotoutumisen edistäminen yhteistyössä seurojen ja eri toimijoiden kanssa.

Koulupalvelujen tilojen käytön poikkitoiminnallinen tehostaminen - omavalvonnan lisääminen. Seura- ja järjestöyhteistyön syventäminen - seurataapaamisten teemoittaminen. Palvelulupauksen ylittäminen.

Lasten ja nuorten harrastemahdollisuuksien monipuolistaminen yhteistyössä kumppaneiden kanssa jatkuu. Liikunta- ja ulkoiluapaikoilla tarjotaan osallistumismahdollisuuksia lisäämällä vapaavuoroja monipuolisesti eri liikuntatiloihin seuraharjoittelun ulkopuolelta.

Palveluja kehitetään yhteistyössä seurojen ja yksityisten toimijoiden kanssa. Seurayhteistyössä tähdätään liikunnan arvostuksen nostamiseen yhteisillä ponnistuksilla markkinoinnin, viestinnän ja tapahtumien keinoin. Kestävän kasvatuksen periaatteet huomioidaan myös koko seurakentän osalta. Seuroja kannustetaan ja ohjataan auditoimaan lasten ja nuorten urheilun tähtiseura laatu-tekijät (täyttää myös eurooppalaisen Sports Club for Health -ohjelman periaatteet). Lisäksi käymme seurojen kanssa keskusteluja siitä, miten harrastamisen hinnan kasvu voitaisiin Espoossa pysäyttää. Eettiset toiminta-ohjeet laaditaan yhdessä seurojen kanssa.

7.3.3.3 Johto ja kehittäminen

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tapahtumat

Espoo on saanut positiivista tunnettuutta suurten urheilutapahtumien järjestämispaikkana. Kaupungin kanssa käydään neuvotteluja monien ja erilaisten tapahtumien osalta, joille pyritään löytämään mahdollisuuksia niiden järjestämiseen Espoossa. Lajien kirjo pyritään pitämään laajana, jotta ne puhuttelevat mahdollisimman monia espoolaisia sekä kansallisia että kansainvälisiä vierailijoitakin.

Huippu-urheilutapahtumista taitoluistelu, yleisurheilu, koripallo ja tennis ovat löytäneet Espoosta ”kotipaikkansa”. Leppävaaran ja Tapiolan urheilupuistojen olosuhteita kehitetään yhä paremmiksi myös suurten urheilutapahtumien järjestämispaikoksi.

Varmistuneita yhteistyötapahtumia vuosille 2025–2028

2025

- Pohjoismaiset yleisurheilun hallimestaruuskilpailut (helmikuu), Leppävaara
- Maalipallon seurajoukkueiden MM-kilpailut 20.-26.5.2025
- Kalevan kisat 31.7.-3.8.2025, Leppävaaran urheilupuisto
- SM-viikko 14.-17.8.2025, tapahtumakeskus Leppävaaran urheilupuisto
- TeamGym PM 7.-8.11.2025, Espoo Metro Areena
- Elisa Masters Espoo, Espoo Metro Areena

2026

- Youth Athletics Games 2026, Leppävaara
- SM-viikko
- TeamGym EM 12.-17.10.2026, Espoo Metro Areena

2027

- FIBA Women’s EuroBasket 17.6.-23.6.2027, Espoo Metro Areena ja Tapiolan liikuntahalli

2028

- Jukolan viesti 16.-18.6.2028

Markkinointi ja viestintä

Markkinoinnissa ja viestinnässä keskitytään Espoo liikkuu 2040-strategian mukaisiin painopisteisiin. Tavoittelemme erityisesti lapsia, nuoria, senioreita ja terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia aktiivisesti eri kanavissa. Tärkeimpiä markkinointi- ja viestintäkanavia ovat Espoon verkkosivut, kuten siellä toimiva harrastushaku, somekanavat (keskeisimpinä Facebook ja Instagram), liikuntapaikkojen infonäytöt, Wilma, eVaka sekä Espoo liikkuu -liite.

Viestimme liikuntamahdollisuuksista myös erilaisissa tapahtumissa. Tavoitteena on kehittää viestintää yhteistyössä espoolaisten seurojen kanssa. Myös moninaisuuden esilletuominen on viestinnässä tärkeä tavoite.

7.3.4 Työllisyyspalvelut

TE-uudistuksessa vuonna 2025 muodostuu Espoo-Kauniainen työllisyysalue, jonka työllisyyspalvelujen järjestämisestä vastaa Espoon kaupunki. Työllisyyden tuloksikkoo vastaa työllisyyden edistämisestä, julkisten työvoimapalveluiden ja työllistymiseen tähtäävien kotoutumisen edistämisen palveluiden järjestämisestä, sekä työllistymisen monialaisesta edistämisestä. Työllisyyspalvelut vahvistaa toiminnallaan kaupungin elinvoimaa luomalla edellytykset sille, että työ ja tekijät kohtaavat. Palvelujen tavoitteena on erilaisten työnhakijoiden nopea ja pitkäkestoinen työllistyminen aloille, joilla tarvitaan työvoimaa nyt ja tulevaisuudessa. Palveluilla varmistetaan, että työnhakijoilla on tarvittavat keinot työllistyäkseen, kuten mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, esittäytyä työnantajille tai perustaa uutta yritystoimintaa. Painopiste on ennakoivassa työssä ja työttömyyden nopeassa katkaisussa. Työllisyyspalvelut toimii vauhdittajana erityisesti vasta työelämään suuntaaville nuorille. Tuloksikkoon kuuluu kolme palvelualueita; tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut, työllistymisen ja rekrytoinnin palvelut sekä kehittämispalvelut.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Työllisyyspalveluissa kehitetään osana TE-uudistusta työnhakijoiden palveluja siten, että niiden avulla pystytään vastaamaan yritysten osaavan työvoiman tarpeisiin ja työntajapalveluja muotoillaan niin, että ne ovat saatavutettavia ja helposti käyttöön otettavia. Työllisyyspalveluissa suunnataan toimintaa työn tarjoamiseen, tavoitteena työnhakijoiden työllistyminen. Työllisyyspalveluissa tullaan vahvistamaan työnhauun alun palveluja sekä ns. ennakoivia palveluja. Erityisesti nuorten työllistymistä edistetään yhdessä koko verkoston voimin ja vuoden 2025 aikana valmistellaan Nuoret töihin -ohjelma sekä toteutetaan erilaisia työllistymistoimia kampanjamuotoisesti. Tavoitteena on edistää verkoston kyvykkyyttä luoda palveluja, joissa huomioidaan työllistymisen sekä tuoda toimijoita yhteen työllistymistavoitteen edistämiseksi.

Työllisyyden ja koulutuksen matalan kynnyksen neuvonta- ja ohjauspalveluja kehitetään siten, että niitä tarjotaan verkostomaisesti työnhakijoille, työnantajille ja työvoiman ulkopuolisille kotoutujille niin kasvokkain kuin digitaalisesti. Tiedon ja neuvonnan antaminen työpaikkoista ja työhausta, koulutus- ja osaamisen kehittämisen mahdollisuuksista, työmarkkinoista ja aloista sekä muutosturvaan liittyvistä palveluista ja työntajille tarkoitetuista rekrytoinnin tuista tulevat olemaan keskeisessä roolissa työllistymisen edistämisessä. Tavoitteena on tarjota erilaisia vaihtoehtoja, mahdollisuuksia ja tukea sekä nopeuttaa työllistymistä helposti saavutettavien palvelujen avulla. Palveluiden kehittämisessä tullaan huomiomaan erilaiset digitaaliset ratkaisut, joilla pyritään tukemaan työnhakijoiden omatoimisuutta ja tehostetaan asiakastyötä. Ratkaisuja tullaan ottamaan

käyttöön jo vuoden 2025 aikana, mm. digitaalinen osamiskartoitus.

Työllisyyspalveluissa suunnataan toimintaa työn tarjoamiseen ja työnantajien työvoiman saatavuuden edistämiseen kehittämällä työntajapalveluita proaktiivisempaan suuntaan. Rekrytointipalvelun ja siihen liittyvien tukipalvelujen aktiivinen tarjoaminen työnantajille tulee olemaan keskeistä. Työntajapalveluja tarjotaan osana Business Espoo verkostoa.

Espoon työllisyyspalveluiden asiakkaista 55 prosenttia on vieraskielisiä. Kotouttamisohjelman mukaisesti työllisyyttä edistetään asiakaslähtöisillä palveluilla. Osaamiskeskuspalveluja tarjotaan vähintään 1 000 työttömälle espoolaiselle maahanmuuttajalle vakinaisesti ja osamiskeskuspalvelut kytketään vahvemmin työhaun alun palveluihin. Tällä pyritään saattamaan vieraskieliset kotoutujat tehokkaasti ja nopeasti työmarkkinoille.

Työllisyyspalveluissa tullaan kehittämään työllisyyden edistämiseen liittyvän relevantin tiedon tuottamista ja vuoden 2025 aikana tullaan rakentamaan tiedolla johtamisen malli, jonka ylläpito ja kehittäminen tulevat olemaan keskeistä palvelujen kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden onnistumiseksi. Tavoitteena suunnitella ja hankkia työvoimapalvelujen mahdollistamiseksi ja palveluiden tuottamiseksi tarvittavia laadultaan ja kustannustehokkuudeltaan vaikuttavia valmennus- ja koulutuspalveluja.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Työllisyyden edistämisen Take-toimenpiteillä tavoitellaan kunnan työttömyysturvan maksuosuuden vähentämistä työllisyysastetta nostamalla, osaavan työvoiman tarjonnan parantamisella ja kaupungin työvoimatarpeisiin vastaamisella sekä palvelujen tarjonnan ja saatavuuden parantamisella.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Tuloksikkoon vastuulla olevat tapahtumat toteutetaan tapahtumien vastuullisuusohjeet huomioiden ja kumppanuusvalinnoissa painotetaan kestävyyttä ja vastuullisuutta. Tilojen käytössä ja suunnittelussa huomioidaan yhteiskäyttö ja tilojen käytön tehokkuus. Yksikössä kokeillaan joustavien työskentelytilojen toimintatapoja ja hyödynnetään hybridityömallia. Asiakaspalvelutilat on keskitetty TE25 muutoksessa hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrelle. Osana asiakaspalvelua pyritään sähköiseen tiedottamiseen kirjepostien sijaan.

Palvelutuotteet

Palvelutuotteet valmistellaan työllisyyspalveluissa vuoden 2025 aikana.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	-	-	840	840	840
Toimintamenot	-	-	-88 538	-89 249	-89 534
Toimintakate	-	-	-87 698	-88 409	-88 694
Suunnitelmapoistot	-	-	-	-	-
Tilikauden tulos	-	-	-87 698	-88 409	-88 694

Talousarvion menot kasvavat 44 milj. euroa (119 prosenttia) vuoden 2024 muutettuun talousarvioon nähden. Kasvuun vaikuttaa uuden työllisyysalueen toiminnan alkaminen, kun Espoo-Kauniainen työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025.

Talousarviossa on huomioitu valtionosuuslaskelmissa esille tuotu, siirtyvien palveluiden vuoden 2023 toteuma, jonka avulla talousarviota on siirtyvien palveluiden ja etuuksien osalta rakennettu. Ulkoisten palveluiden osien arvioidaan olevan 12,3 milj. euroa. Työttömyysetuuksiin on varattu 38,4 milj. euroa. Lisäksi suunnitelmavuosien osalta on laskennassa käytetty valtionosuuden palveluiden rahoituksen siirtymäkauden prosenttiosuutta (vuonna 2025 se on 50 %), joka tämän hetken tiedon mukaan, pienenee 25 % vuonna 2026 ja poistuu kokonaan vuonna 2027. Huomioitavaa on, että uuden työllisyysalueen kustannusten jakautuminen ja uuden työllisyysalueen tarvitsema määrärahan tarve palveluiden tuottamiseksi, saadaan paremmin näkyväksi vasta, kun ensimmäinen toimintavuosi on mennyt, jolloin myös näkyvyys suunnitelma vuosille on parempi. Suunnitelmavuosien osalta odotamme myös, miten valtionosuusuudistus etenee.

Suurimmat kulukertymät arvioidaan tulevan avustuksista sekä henkilöstökustannuksista. Nämä ovat yhteensä noin 81 % koko työllisyysalueen toimintamenoista.

Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman (TakE) mukaiset säästötoimenpiteet on otettu vuoden 2025 talousarviossa huomioon. Vuoden 2025 TakE-säästötoimenpiteiden vaikutus on menojen osalta -0,271 milj. euroa.

Henkilöstö

Osana TE -uudistusta työllisyyden tulosityksikön henkilöstön määrä tulee olemaan vuonna 2025 n. 350 henkilöä. Valtiolta tulee siirtymään liikkeenluovutuksella henkilöstöä ja kaupungin palveluksessa on omaa henkilöstöä – nämä tulevat muodostamaan työllisyyspalvelujen kokonaishenkilöstömäärän. Suurin osa henkilöstöstä tulee tekemään asiakaspalvelua eli työnhakijoiden ja työnantajien palvelua. Näiden lisäksi tulosityksikköön siirtyy valtiolta hallinnollisia tehtäviä, joihin siirtyy henkilöstöä. Vuoden 2025 alussa aloitetaan henkilöstön sijoittelu ytimenettelynä tavoitteena, että työllisyyspalvelut pääsevät toimimaan täysipainoisesti kevään aikana.

7.4 Kasvun ja oppimisen toimiala

Toiminnan painopisteet talousarviokaudella

Toimialan työ perustuu uuden, syksyllä 2021 käyttöön otetun organisaation yhteisten toimintamallien kehittämiseen. Tulosityksiköt täydentävät ja tukevat toinen toisiaan tarjoten lapsille ja nuorille yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toisen asteen koulutukseen. Henkilöstön hyvinvoinnista, osaamisesta ja saatavuudesta pidetään huolta. Tärkeässä roolissa on vieraskielisten kasvavan osuuden huomioon ottaminen toiminnassa. Kustannustehokkuutta lisätään Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman mukaisesti.

Kasvun ja oppimisen toimiala toteuttaa Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttamista edistämällä lasten ja nuorten kestävää liikkumista, kestävää kulutusta ja kiertotalousajattelua sekä vastuullista kansainvälistä yhteistyötä. Tavoitteen toteuttamista kuvataan tarkemmin tulosityksiköittäin osana palvelut ja toiminnan kehittäminen osiota.

Vuoden 2025 talousarvioneuvotteluiden lisäykset:

KOTO-toimialalle määrärahalisäys, jonka tarkemmasta kohdentamisesta päättävät toimiala ja sen lautakunnat. Kohdentamisessa otetaan huomioon erityisesti seuraavat painopistealueet: Lisämäärärahalla estetään ryhmäkokojen kasvua, turvataan varhaiskasvatuksen työvoimaresurssien riittävyys sekä turvataan perusopetuksessa mahdollisuudet jakotunteihin ja resurssiopettajiin. Lisämäärärahalla varmistetaan toisen asteen koulutuspaiikkojen riittävyys sekä valtiolta saatavien hanke- ja muiden erillisrahoitusten kohdentaminen niiden tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi toimiala selvittää ratkaisumahdollisuudet, joilla voidaan lisätä päiväkotiapulaisia sekä mahdollisuuden muuttaa ruotsinkielisen kielikyllyn oppilasvalinta vastaamaan englanninkielistä opetusta.

Kaupunki lisää yksityisten päiväkotien yksityisen hoidon tuen ja palvelusetelituotannon osuutta varhaiskasvatuksessa. Valtuuston jo asettaman tavoitteen (yksityisen varhaiskasvatuksen osuus nostetaan 35 prosenttiin) edistämiseksi tehdään kattava kartoitus päiväkodeille sopivista tonteista ja kaavoitusta vaativista maa-alueista sekä käynnistetään markkinavuoropuhelu varhaiskasvatuspalveluja tarjoavien yritysten kanssa. Kaupunki laatii Espoon oman varhaiskasvatustuotannon eri muotojen kokonaiskustannuksista (investointikustannukset mukaan lukien) laskelman €/lapsi, joka on vertailukelpoinen ostopalveluna hankittavan varhaiskasvatuksen hinnan kanssa. Laskelman pohjalta arvioidaan yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden lisäämisen kustannusvaihtokutukset, määritellään tavoitetasot ja etenemispolut mittareineen sekä tuodaan ne poliittiseen päätöksentekoon vuoden 2025 syyskuuhun mennessä.

Espoo laatii vuoden 2025 kevään aikana erityiset toimenpideohjelmat koulujen ja päiväkotien tarvitseman henkilöstön veto- ja pitovoiman tehostamiseksi sekä laatii sen osaksi toimenpiteiden tuloksekkuutta ohjaavan seurantajärjestelmän ja mittarit.

Kasvun ja oppimisen toimiala laatii arvion kustannusvaikutuksineen painetun oppimateriaalin käytöstä digitaalisen materiaalin ohella perusopetuksessa ja lukioissa.

Oppimisen tuen myötä valtionosuuksina Espoolle tuleva rahoitus ohjataan täysmääräisesti oppimisen tukeen.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmassa on sitouduttu kustannustason ja investointien sopeuttamiseen vastaamaan kaupungin tulotasoa vuonna 2025. Palvelutaso ja -tarjonta perustuu väestökasvun tuomaan palvelutarpeeseen, lainsäädäntöön ja ohjelman tavoitteisiin. Toiminnassa pyritään kustannusvaikuttaviin palveluratkaisuihin.

Sopeutuskohteet on määritelty ja tarvittavat toimenpiteet dokumentoitu ja aikataulutettu suunnittelukaudelle. Suunnitelmia tarkennetaan toiminnan edetessä. Merkittävimmät sopeutuskohteet liittyvät henkilöstökuuluihin. Taloussuunnittelu tuleville vuosille perustuu vuosittaisen mekanistisen tuottavuuskasvuvaatimuksen lisäksi taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman pitkäjänteiselle toteuttamiselle. Ohjelmaa ohjataan kokonaisvaltaisesti, jotta hallitaan sopeutuskohteiden väliset yhteydet ja päällekkäisyydet sekä ajalliset reunaehdot.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	54 748	48 460	44 881	45 369	46 000
Toimintamenot	-807 722	-842 727	-880 399	-899 672	-920 138
Toimintakate	-752 974	-794 267	-835 518	-854 302	-874 139
Suunnitelmapoistot	3 492	4 609	4 498	5 003	5 443
Tilikauden tulos	-756 466	-798 876	-840 016	-859 305	-879 582

* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

Vuoden 2025 toimintamenojen kehys kasvaa 38,4 milj. euroa eli 4,6 prosenttia vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Toimitilavuokrat kasvavat 9,7 milj. euroa eli 4,9 prosenttia. Tilavuokria kasvattaa uudet valmistuvat palvelutilat sekä vuokriin sisältyvät indeksitarkastukset. Muut sisäiset palveluostot vähenevät 4,3 milj. euroa, joka sisältää muun muassa ICT-laitehankinnat ja -järjestelmät.

Henkilöstömenot kasvavat 21,9 milj. euroa eli 5,4 prosenttia verrattuna vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon.

Henkilöstö

Kasvun ja oppimisen toimialan henkilöstömäärän arvioidaan kasvavan 3 prosenttia vuoden 2025 aikana. Vakituisen henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan 4 prosenttia ja määräaikaisen henkilöstön laskevan -1 prosenttia. Määräaikaisen henkilöstön osuus koko henkilöstövahvuudesta ennakoitaan jäävän alle viiteenkymmenen prosenttiin koko henkilöstömäärästä.

Talousarvion yhteydessä perustetaan 209 virkaa ja toimea sekä muutetaan 46 nimikettä. Suurin osa perustettavista viroista ja toimista ei ole uusia, vaan olemassa olevaa henkilöstöä. Eri tulosityksiköiden henkilöstörakennetta vahvistetaan perustamalla yhteisöohjaajien toimia, jotka ovat tähän saakka olleet projektirahoituksella. Uudet virat ja toimet perustavat pääosin oppilasmäärän kasvuun, monikielisen lasten määrän kasvuun, kotouttamiseen, varhaiskasvatuksen uusiin yksiköihin ja johtamisrakenteen uudistamiseen.

Nimikemuutokset kohdistuvat pääosin varhaiskasvatuksen henkilöstörakennemuutokseen. Henkilöstön saatavuuden haasteet näkyvät useassa ammattiryhmässä, erityisesti varhaiskasvatuksen henkilöstössä ja koulujen erityisopetuksen tehtävissä sekä avustajapalveluhenkilöstössä. Saatavuuden haasteet lisäävät vuokratyövoiman käyttöä ja määräaikaisten henkilöstön määrää.

Tulosityksikön toiminnan ja henkilöstön kehittäminen perustuvat Espoon strategiaan, Koto-tarinaa, opetus-suunnitelmiin ja tuloskortin tavoitteisiin. Kasvun ja oppimisen toimialan määrälliset henkilöstöresurssit ja toiminnassa tarvittavat kriittiset osaamistarpeet varmistetaan palvelualueiden osaamisperusteisella henkilöstösuunnittelulla. Priorisoidut kehittämiskohteet ovat johtamisen vahvistaminen ja esihenkilötyön tasalaatuisuuden varmistaminen, systemaattinen oppimisen, osaamisen ja hyvinvoinnin johtaminen sekä henkilöstökokemuksen ja työantajakuvan kehittäminen, jolla varmistetaan henkilöstöresurssien riittävyys sekä henkilöstön veto- ja pitovoima.

Jatkuvat muutokset edellyttävät, että mahdollistetaan jatkuvan oppiminen, kehittyminen ja yhdessä tekeminen. Lisäksi vahvistetaan osallistavaa ja yhdessä tekemisen toimintakulttuuria. Moninaisten työyhteisöjen, ryhmien ja yksilöiden johtaminen edellyttää sekä itseohjautuvuutta ja yhteisöohjautuvuutta. Palveluverkon muutoksen yhteydessä arvioidaan henkilöstörakennetta ja muutokset lisäävät perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen sisäisiä henkilöstösiirtoja ja mahdollistavat henkilöstön työkiertoa. Muutokset edellyttävät muutostukea sekä henkilöstön muutosvalmiutta. Henkilöstöresurssien arvioinneissa hyödynnetään henkilöstön lähtö- vaihtuvuutta ja eläköitymistä. Työyhteisöjä, johtamista ja henkilöstön osaamista kehitetään kehittämisohjelmilla, työssä oppimalla, sosiaalisissa verkostoissa, koulutusten ja valmennusten kautta tulevaisuuden ja muuttuvan työelämän tarpeisiin.

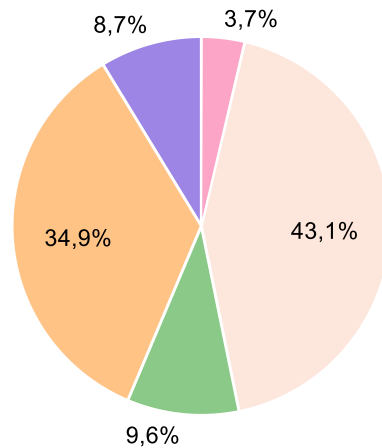
Tulosityksikköjen henkilöstösuunnittelu varmistaa, että tulosityksiköillä on riittävät henkilöstöresurssit ja toiminnassa tarvittavat osaamiset vastata kuntalaisten tarpeisiin ja odotuksiin. Erityistä huomiota kiinnetään työyhteisöjen kehittämiseen, osaamisperusteiseen henkilöstösuunnitteluun ja ennakoivan henkilöstösuunnittelun toimenpiteisiin, että erityisesti työvoimapula-aloilla saadaan riittävästi henkilöstöä

Toimintamenot tulosityksiköittäin

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset	30 141	32 763	32 622	33 286	33 882
Suomenkielinen perusopetus	352 284	363 437	379 393	387 144	391 815
Toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut	73 299	80 586	84 129	87 135	91 203
Suomenkielinen varhaiskasvatus	279 588	289 562	307 558	315 118	325 407
Svenska Bildningstjänster	72 409	76 378	76 696	76 989	77 831

TA 2025 Toimintamenojen jakautuminen

- Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset
- Suomenkielinen perusopetus
- Toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut
- Suomenkielinen varhaiskasvatus
- Svenska Bildningstjänster

Investoinnit

Koneet ja kalusto

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	0	-	-	-	-
Menot	-3 393	-4 557	-2 680	-1 605	-3 504
Netto	-3 393	-4 557	-2 680	-1 605	-3 504

Koneet ja kalustomäärärahaan on budjetoitu uusien, peruskorjattujen sekä elinkaarta jatkavien hankkeiden ensikertainen kalustaminen. Kalustamisen määrärahat määritellään talousarviovuosina valmistuvien kohteiden neliöiden (koulut ja nuorisotilat) tai ryhmien (päiväkodit) mukaan.

Vuonna 2025 valmistuvia kohteita ovat Tapiolan päiväkotikoti, Lähderannan päiväkotikoti, Kuninkaisten päiväkotikoti, Kallajärven päiväkotikoti ja nuorisotila ja Nupurin päiväkotikoti.

7.4.1 Kasvun ja oppimisen lautakunta

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	46 356	40 470	36 941	37 335	37 848
Toimintamenot	-705 172	-733 585	-771 080	-789 397	-808 425
Toimintakate	-658 816	-693 115	-734 139	-752 062	-770 577
Suunnitelmapoistot	-3 186	-4 354	-4 185	-4 673	-5 083
Tilikauden tulos	-662 002	-697 469	-738 324	-756 735	-775 660

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	0	-	-	-	-
Menot	-3 361	-4 367	-2 570	-1 555	-2 764
Netto	-3 361	-4 367	-2 570	-1 555	-2 764

7.4.1.1 Suomenkielinen perusopetus

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Suomenkielisen perusopetuksen tulossyksikkö toteuttaa osaltaan kaupungin strategiaa eli Espoo-tarinaa ja valtuustokauden tavoitteita. Kasvun ja oppimisen toimialan tulossyksikkönä se rakentaa osaltaan yhtenäistä kasvun ja oppimisen polkua varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toisen asteen koulutukseen. Tulossyksikön toiminta-ajatuksena on järjestää lapsille ja nuorille oppilaslähtöistä, korkeatasoista ja alueellisesti yhdenvertaista perusopetusta. Toiminnan lähtökohtana on koulutuksellinen tasa-arvo sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Tulossyksikkö toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja toisen asteen toimijoiden kanssa.

Suomenkielisen perusopetuksen tulossyksikkö tarjoaa laadukasta esi- ja perusopetusta. Laadukkaan opetuksen lähtökohta on oppilaiden hyvinvointi. Kiusaamiseen ja väkivaltaan on nollatoleranssi. Toinen ratkaiseva tekijä on hyvinvoiva ja jaksava henkilöstö, jonka saatavuuden parantamiseksi tehdään toimenpiteitä. Tavoitteena ovat oppimistulokset, jotka ovat Suomen kärkitasoa käytettävissä olevilla mittareilla mitattuna. Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajataustaisten lasten oppimistuloksiin. Tavoitteena on pienentää eroa kantaväestöön oppimistuloksia nostamalla. Tulossyksikkö valmistautuu oppilaan tukea koskeviin lainsäädännön ja opetussuunnitelman uudistuksiin, joiden voimaantulo on 1.8.2025. Oppimisen tukea kehitetään uuden lainsäädännön tavoitteiden mukaisesti yhdessä koulujen kanssa niin, että entistä useampi oppilas voi käydä omaa lähikoulua. Yhteistyötä suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa tiivistetään tavoitteena sujuvoittaa oppilaan siirtymistä varhaiskasvatuksesta peruskouluun.

Suomenkielisen perusopetuksen kokonaisoppilasmäärän arvioidaan kasvavan vuoden keskiarvona noin 200 oppilasta (+0,7 prosenttia) vuodesta 2024. Kasvu painottuu yläkoululaisiin. Äidinkielenään kotimaisia kieliä puhuvien oppilaiden määrä vähenee ja muita kieliä puhuvien oppilaiden määrä kasvaa voimakkaasti.

Hiilineutraaliustavoitteen edistäminen on tärkeä osa Espoon perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Aihetta käsitellään monipuolisesti eri oppiaineissa ja aihekokonaisuuksina. Kouluissa toteutetaan lajittelua sekä kierrätystä. Oppilaita kannustetaan liikkumaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti esimerkiksi pyöräillen. Vastuullista kansainvälistä yhteistyötä edistetään virtuaalisella yhteistyöllä ja kotikansainvälisyydellä. Kestävän kehityksen kasvatusta edistetään yhteistyöverkoston tuella.

Opetuksen kehittäminen

Opetuksen kehittämisessä varmistetaan perusopetuksen opetussuunnitelmien ajantasaisuus kansalliset normimuutokset huomioiden. Samalla tuetaan opetushenkilöstön opetussuunnitelmaosaamista järjestämällä osaamisen kehittämisen tilaisuuksia. Tuetaan koulu yhteisöjen osaamisen ja toimintakulttuurin kehittämistä

kehittäjäopettajatoiminnalla. Osaamisen kehittämisessä tärkeinä osaamisalueina ovat opetussuunnitelman toimeenpanoa tukeva osaaminen, lukutaito, kieli- ja kulttuuritietoinen opetus, inklusiiviset toimintatavat sekä digipedagogiikan kehittäminen.

Tieto- ja viestintäteknikka

Tieto- ja viestintäteknologian määräraha sisältää peruskoulujen tietoliikenne-, tietojärjestelmä-, ylläpito- ja tukipalvelukustannukset, tietotekniikkalaitteiden leasingvuokrat sekä opetushenkilöstön osaamisen kehittämistä aiheutuvat menot.

Koulujen toimintakulttuuria, oppimisen pilvipalveluiden pedagogista käyttöä ja opetushenkilöstön osaamista kehitetään opetussuunnitelmien mukaisesti.

Oppilaiden käytössä olevaa laiteympäristöä monipuolistetaan, jotta opetussuunnitelman mukaisesti voidaan opetella toimimaan erilaisten oppimista tukevien laitteiden ja oppimisympäristöjen kanssa tietoturvasyistä ja tarkoituksenmukaisesti. Laitevalikoimassa huomioidaan oppiaineiden opetuksen erilaiset tarpeet. Laitteiden määrässä pyritään kaikkien peruskoulujen osalta tasavertaiseen varusteluun ja laitteiden systemaattista käyttöä vahvistetaan edelleen yläkouluissa.

Tavoitteena on, että jokaisessa opetustilassa on toimiva esitystekniikkalaitteisto. Oppimistilojen esitystekniikkaa uusitaan elinkaarivaihdoin. Toimimattomat laitteet korjataan tai vaihdetaan. Varaudutaan koulujen muutoksiin ja niistä koituviin muuttokustannuksiin sekä uusien koulujen varustamiseen tarkoituksenmukaisella esitystekniikalla. Laitelinjauksissa noudatetaan toimialan yhteistä laitestrategiaa sekä perusopetuksessa että esiopetuksessa.

Uusien teknologioiden, robotiikan, ohjelmoinnin sekä palveluiden ja tekoälyn opetuskäyttöä edistetään tarkoituksenmukaisesti. Olemassa olevien laitteiden ja palveluiden käyttöä seurataan ja kehitetään analytiikkatyökaluja hyödyntämällä.

Jokaisella opettajalla tulee olla tarkoituksenmukaiset välineet opetuksen, arvioinnin ja viestinnän tehtävien toteuttamiseksi. Digitalisaatiota edistetään tietoperusteisesti kestävän kehityksen periaatteita noudattaen, eettisesti kestävästi, turvallisesti ja yksilöiden hyvinvoinnista huolehtien.

Oppimisen tuki

Erityisen tuen piirissä opiskelee lukuvuonna 2024–2025 (12.9.2024 tietojen mukaan) yhteensä 2963 oppilasta, joista 1266 oppilasta opiskelee integroituneena yleisopetuksen luokassa ja 1697 oppilasta erityisluokassa. Tukea tarvitsevien lasten määrän arvioidaan hieman kasvavan vuonna 2025.

Perusopetuslaki on muuttumassa oppimisen tuen osalta 1.8.2025 alkaen, mikäli eduskunta hyväksyy lakimuutoksen. Lakimuutoksen seurauksena kolmiportaisen tuen malli on poistumassa ja tukeen liittyvä hallintotyö vähenee.

Uudistuksessa lapsen tarvitsema tuki pyritään järjestämään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, heti tuen tarpeen havaitsemisen jälkeen lapsen edun mukaisesti. Ratkaisut tehdään riittävin resurssein ensisijaisesti lapsen omassa koulussa, tai toissijaisesti lapsen oppilaaksi-ottoalueen sisällä tai muuten alueellisesti tai kaupunkitasoisesti. Kaupunkitasoisista vaativan erityisen tuen opetusta pyritään siirtämään alueelliseksi, jolloin lasten koulumatkat eivät kasva kohtuuttomiksi.

Erityisluokkia ei lopeteta. Luokkamutoista erityisopetusta järjestetään myös perusopetuslain muutoksen jälkeen ja tarvittaessa luokkia lisätään vastaamaan lapsimäärän ja tarpeen kasvua.

Monikulttuuriset opetuspalvelut sekä kansainvälinen opetus

Vieraskielisten oppilaiden määrä suomenkielisessä perusopetuksessa on kasvanut vuodentakaisesta noin 425 oppilaalla eli noin 1,4 prosenttiyksiköllä kokonaisoppilasmäärästä. Vieraskielisten oppilaiden määrän kasvun ennakoidaan jatkuvan vahvana myös vuonna 2025.

Oman äidinkielen opetusta järjestetään 1.–9.-luokkalaissille 47 eri kielellä yhteensä noin 5 000 oppilaalle. Osa opetuksesta toteutetaan etä- ja hybridiopetuksena (lähi- ja etäopetus vuorotellen). Oman äidinkielen opetuksesta saadaan erillistä valtionosuutta pidettyjen tuntien mukaan.

Espoossa opetetaan kahdeksaa eri katsomusainetta, joista vähemmistöuskontojen eli islamin uskonnon, ortodoksisen uskonnon, katolisen uskonnon, krishna-liikkeen uskonnon, buddhalaisen uskonnon ja juutalaisen uskonnon opetukseen osallistuu yhteensä noin 5200 oppilasta. Opetus pyritään järjestämään alueellisesti siirtymiseen liittyvien kustannusten vähentämiseksi ja lähikouluperiaatteen tukemiseksi.

Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyneiden oppilaiden tukemista tehostetaan tarjoamalla mm. kielitietoista opetusta, samanaikaisopetusta, tukiopetusta omalla äidinkielellä sekä ennakoivaa tukiopetusta eri oppiaineisiin. Koulujen ja maahanmuuttotautistaisten perheiden välistä yhteistyötä sekä maahanmuuttotautistaisten oppilaiden kotoutumista tuetaan ja vahvistetaan kulttuuriohjaajien avulla.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta pyritään järjestämään alueellisesti ja entistä useammin oppilaan omassa lähikoulussa, jolloin oppilas pääsee heti mukaan lähikoulun sosiaaliseen ympäristöön ja siirtyminen yleisopetuksen ryhmään tapahtuu sujuvasti.

Englanninkielistä opetusta järjestetään kahdessa, kaksikielistä (suomi - englanti) opetusta seitsemässä ja ruotsinkielistä kielikylpyopetusta viidessä opetuspisteessä.

Iltapäivätoiminta

Perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuu lukuvuonna 2024–2025 yhteensä noin 4 500 oppilasta. Seuraavana lukuvuonna määrä pienenee hieman koulutuloslokkaiden ikäluokan pienentyessä. Iltapäivätoiminta järjestetään koulujen tiloissa.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnasta peritään Kaupunginhallituksen päättämä asiakasmaksu. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmaksuista tulee sitä ohjaavan perusopetuslain mukaisesti kuitenkin myöntää asiakasmaksun vapautus tai huojenus sitä tarvitseville.

Toiminta järjestetään pääosin ulkopuolisten palveluntuottajien toimesta ostopalveluna ja pieneltä osin avustettuna toimintana. Lisäksi osassa kouluista iltapäivätoiminta järjestetään koulun omana toimintana. Talousarvioehdotus sisältää iltapäivätoiminnan kaikille paikkaa hakeneille, sekä 1. ja 2. luokan oppilaille, että sitä vanhemmille erityisen tuen oppilaille.

Lukuvuonna 2024–2025 kehitysvammaisten ja autististen lasten aamu- ja iltapäivähoitoon osallistuu noin 300 oppilaista. Osallistujamäärän arvioidaan lievästi kasvavan. Hoitoa toteutetaan 16 koululla. Loma-ajan hoitoa toteutetaan keskitetysti, syys-, joul-, talvi- ja kesälomilla kahdeksassa koulussa ja siihen osallistuu noin 200 lasta. Järjestämisvastuu hoidosta siirtyi 1.1.2023 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Hoidon toteuttaminen jatkuu entiseen tapaan kouluilla.

Opiskeluhoito

Yhteistyön kehittämistä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa kehitetään edelleen. Varmistetaan käyttöön otetun poissaloihin puuttumisen mallin mukainen toiminta. Tavoitteena on, että opiskeluhoitoon palvelut jatkuvat siirtymävaiheen yli sujuvasti ilman katkoksia. Toimivat palvelut varmistetaan hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyörakenteilla.

Syrjäytymisen ehkäisyyn pyritään panostamaan entistä varhemmin yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskelun keinoin sekä opinto-ohjausta tehostamalla. Harrastustoimintaa peruskouluissa lisätään harrastamisen Suomen mallin avulla. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi yläkoulussa järjestetään joustavaa perusopetusta (JOPO) sekä työelämäpainotteista opetusta (TEPPO). Harrastustoimintaa peruskouluissa toteutetaan harrastamisen Suomen mallin ja Opetushallituksen rahoittaman kerhotoiminnan avulla.

Poikkeusoloista aiheutuneen oppimis- ja hyvinvointivajeen paikkaamista jatketaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö jatkaa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisen tukemista kahdella valtionavustuksella, joista toisen käyttöaika päättyy vuoden 2024 kesällä ja toisen vuoden 2025 kesällä.

Kehittämishankkeet

Vuonna 2025 on perusopetuksessa käynnissä useita valtionavustuksilla toteutettavia kehittämishankkeita, joista merkittävimmät ovat koulutuksellisen tasa-arvon edistämisen sekä yhteisöllisen opiskeluhuollon

kehittäminen sekä kouluyhteisöön sitoutumisen kehittäminen. Kaikkien hankkeiden yhteenlaskettu budjetoitu kustannus on 3,1 milj. euroa.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo ohjelman tärkein vuonna 2025 toteutuva toimenpide on ICT-laitteiden yksikköhinnan pienentäminen.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Yleisopetus 1-6	176 637 894	181 236 369	17 397	17 238	10 153	10 514	3,5 %	16 795	16 364
Yleisopetus 7-9 (suko)	101 577 011	107 776 453	8 642	9 010	11 755	11 962	1,8 %	9 123	9 174
Valmistava ja maahanmuuttajien määräaikainen opetus ryhmässä (suko)	10 708 673	11 359 911	830	880	12 902	12 909	0,1 %	880	880
Erityisopetus 9v., ryhmämuotoinen (suko)	15 047 993	15 631 010	1 245	1 300	12 087	12 024	-0,5 %	1 350	1 400
Erityisopetus 9v., integroituna (suko)	17 100 830	18 053 866	1 349	1 400	12 677	12 896	1,7 %	1 450	1 500

Suomenkielisessä perusopetuksen yleisopetuksessa luokilla 1-6 oppilasmäärä vähenee hieman vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2024 ja yleisopetuksen luokilla 7-9 oppilasmäärä kasvaa. Palkankorotukset ja toimitilojen vuokrankorotukset nostavat palvelutuotteiden kustannuksia ja yksikköhintaa.

Henkilöstö

Suomenkielisen perusopetuksen henkilöstömäärä syyskuussa 2024 on 3770. Määrän ennakoidaan kasvavan oppilasmäärän kasvun ja oppimisen tuen uudistuksen vuoksi.

Vakinaisessa työsuhteessa työskentelee syyskuussa 2024 yhteensä 2702. Määräaikaisessa virka ja/tai työsuhteessa työskentelee 1052 henkilöä. Suomenkielisessä perusopetuksessa työskentelee työllistämistuella työllistettyjä 4 henkilöä ja oppisopimussuhteisia opiskelijoita yhteensä 12 henkilöä. Tavoitteena on vähentää määräaikaisen henkilöstön ja lisätä vakinaisen henkilöstön osuutta.

Koulujen koon kasvaessa niiden johtamisen vahvistamiseen esitetään 2 uutta virka-apulaisrehtorin virkaa.

Henkilöstön saatavuushaasteet ovat näkyvissä varsinkin erityisluokanopettajien ja erityiskoulun-käynninohjaajien rekrytoinnissa. Nämä haasteet näkyvät erityisesti alueellisesti sekä toiminta-alueittaisessa ja autististen oppilaiden opetuksessa.

Tulosityksikön toiminnan ja henkilöstön kehittäminen perustuvat Espoo tarinaan, Koto-tarinaan, opetussuunnitelmaan sekä suomenkielisen perusopetuksen tulostarkoituksiin. Painopisteet vuodelle 2025 ovat oppilaiden ja työyhteisöiden monimuotoisuuden huomioiminen ja kehittäminen. Tavoitteena on koulun roolin kirkastaminen ja yhteistyön vahvistaminen oppimisen polun rakentamiseksi. Henkilöstösuunnittelussa pyritään kiinnittämään huomiota läpileikkaavasti monimuotoisuuden lisäämiseen niin henkilöstön osaamisen kuin henkilöstörakenteenkin suhteen.

Tulosityksikön toiminnan ja henkilöstön kehittäminen perustuvat strategiaan, opetussuunnitelmiin ja tulostarkoituksiin. Tulosityksikön henkilöstön osaamisen kehittämisen painopisteet vuonna 2025 ovat oppimisen tuen uudistaminen, oppilaiden monimuotoisuuden huomioiminen, koulun roolin muuttamiseen yhteiskunnassa varautuminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Henkilöstösuunnittelussa kiinnitetään huomiota oppimisen tuen uudistamiseen sekä läpileikkaavasti monimuotoisuuden

lisäämiseen niin henkilöstön osaamisen kuin henkilöstö-rakenteenkin suhteen. Osallisuuden lisäämisellä

tavoitellaan oppilaiden vuorovaikutuksen lisäämistä, segregaatian ennaltaehkäisyä ja hyvinvointia.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	21 380	17 708	16 330	16 542	16 741
Toimintamenot	-352 284	-363 437	-379 393	-387 144	-391 815
Toimintakate	-330 904	-345 729	-363 063	-370 602	-375 074

Suomenkielisen perusopetuksen talousarvio vuodelle 2025 kasvaa 16,1 milj. euroa, eli 4,4 prosenttia verrattuna vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon.

Tilakustannukset kasvavat noin 6,9 milj. euroa vuoteen 2024 verrattuna. Suurimmat tilakustannuksia kasvattavat tekijät ovat kesällä 2024 valmistuneen Tiistilän koulun vuokran maksu koko vuodelta sekä tilapalveluiden hinnankorotukset. Vuonna 2025 ei perusopetuksessa oteta käyttöön uusia tiloja.

Henkilöstömäärärahoissa on huomioitu 1,5 prosentin palkankorotusvaraus. Opetuksen henkilöstömäärä-rahoissa on huomioitu oppilasmäärän kasvu, oppilasra-kenteen muutos sekä monikielisten oppilaiden ja tukea tarvitsevien oppilaiden osuuden kasvu.

Keskimääräinen ryhmäkoko pysyy suunnilleen ennallaan. Oppilaskohtaisia tarvikemäärärahoja nostetaan hieman vuoden 2024 tasosta hintojen nousun vuoksi. Lisäksi perusopetuslain muutoksen aiheuttamiin lisäkustannuk-siin oppimisen tuessa on määrärahavaraus. Koulukoh-taisessa budjetissa koulut saavat suunnata saamansa kokonaisresurssit oman tarveharkintansa mukaan ope-tukseen, koulunkäynnin ohjaajiin ja oppimateriaaleihin.

7.4.1.2 Toisen asteen koulutus ja nuorisopal-velut

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikkö tarjoaa nuorten kasvua edistäviä oppimis- ja osallistumismahdollisuuksia sekä nuorisotyön palveluja. Koulutuspalvelujen osalta tulosityksikkö vastaa suomenkielisen lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden to-teutumisesta Espoossa. Lasten ja nuorten hyvinvointi on toiminnan keskiössä. Palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja toimijoiden kanssa.

Lukiokoulutus

Espoossa on 10 suomenkielistä lukiota, joissa opiskelee noin 6 740 opiskelijaa (2023: 6 533). Kaikissa lukioissa on yleislinja sekä osassa painotus tai erityinen koulu-tustehtävä. Etelä-Tapiolan lukio tarjoaa IB-koulutusta,

ja lisäksi Otaniemen ja Tapiolan lukioissa on myös eri-tyistehtävään liittyvä kansallinen kehittämistehtävä.

Lukuvuoden 2024–2025 opiskelijaksioton aloituspaikka-määräksi kasvun ja oppimisen lautakunta päätti 2 123, mikä on 66,3 prosenttia perusopetuksen päättävästä ikäluokasta (2023–2024: 2 118, 66,3 prosenttia). Lautakunnan päätöksen mukaisesti lukioon pääsyn edellytyk-senä Espoossa oli lukuaineiden keskiarvo vähintään 7,0. Yhteishaussa toteutunut alin keskiarvo (kesäkuun ti-lanne) oli 7,67 (2023: 7,45).

Ikäluokan kasvun takia aloituspaikkojen määrä kasvaa lähivuosina huomattavasti, mikäli jatkossakin lukiopaik-koja varataan 66,3 prosentille ikäluokasta. Lukioden opiskelijamäärä kasvaa lähivuosina keskimäärin 250 opiskelijalla vuodessa.

Tulevina vuosina lukiokoulutuksen aloituspaikkoja on määritetöisesti lisättävä, jotta kasvavaan tarpeeseen voidaan vastata ja sisäänpääsyn keskiarvorajan kasvua hillitä. Osana tarvittavia toimenpiteitä valtuusto kiirehti tilaratkaisuja Keski- ja Pohjois-Espoon lukioikäisille. Länsi-Espoon lukion tilaratkaisu ja muut tarvittavat val-mistelut hoidetaan siten, että lukion toiminta voi alkaa viimeistään vuonna 2027.

Lukiokoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjaavia normeja on uudistettu merkittävästi 2020-luvulla. Lu-kion uudet opetussuunnitelman perusteet otettiin käyt-töön vuosina 2021–2024 aloittava vuosiluokka kerral-laan. Uuden lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus saada erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea yksi-löllisten tarpeidensa mukaisesti. Opetussuunnitelman mukaan erityisopetusta voi antaa vain erityisopettaja. Uudistukset myös paransivat opiskelijoiden oikeutta saada monipuolista henkilökohtaista opinto-ohjausta. Lisäksi samaan aikaan astui voimaan oppivelvollisuus-laki (1214/2020) ja siinä määritelty maksuton toinen aste, jonka piiriin lukiolaiset tulivat niin ikään vuosi-luokka kerrallaan vuosina 2021–2024. Oppivelvollisuu-den ulottaminen toiselle asteelle on lisännyt opiskelijoiden tuen ja ohjauksen tarvetta muun muassa lakisäätei-sen ohjaus- ja valvontavastuun sekä opintojen edistymi-sen seurannan näkökulmasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä lakimuu-tokset, joiden seurauksena tukijärjestelmä uudistuu sekä esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa että

ammattillisessa koulutuksessa. Hallituksen esitys hyväksyttiin eduskunnassa lokakuussa 2024 ja lakiuudistus tulee voimaan 1.8.2025. Lukiolain muutoksilla vahvistetaan lukiolaisten oikeutta oppimisen tukeen. Lukiolakia muutetaan siten, että laissa säädetään opiskelijoiden oikeudesta tukiopeutukseen ja erityisopetukseen. Opiskelija on oikeutettu saamaan muutoksenhakukelpoisen hallintopäätöksen erityisopetuksesta. Lakiuudistus lisää merkittävästi erityisopettajien tarvetta lukioissa sekä kasvattaa muun henkilöstön tukitoimien toteuttamiseen kohdentuvaa työaika.

Samassa yhteydessä päätettiin, että koulutuksen järjestäjät voivat hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä lupaa järjestää englanninkieliseen ylioppilastutkintoon tähtäävää englanninkielistä lukiokoulutusta. Espoon kaupungissa englanninkieliselle lukiokoulutukselle on arvioitu olevan kysyntää, ja tulosityksikkö lähtee valmistelemaan hakuprosessia keväällä 2025.

Lukiokoulutuksen keskeisimmät kehittämishankkeet ja avustukset

Espoon lukiokoulutuksen visiossa 2025 painotetaan oppimista, hyvinvointia ja kotouttamista, ja näitä tavoitteita tukevat kaikki lukiokoulutuksen hankkeet. Suurin lukuvuonna 2024–2025 käynnissä oleva hanke on Kaikki mukana – tuki ja ohjaus Espoon lukioissa, jonka tavoitteena on vahvistaa aineenopettajien oppitunneilla annettavaa pedagogista tukea, lisätä yhteisopettajuutta ja moniammatillista työparityöskentelyä sekä kohdistaa tukea sitä tarvitseville. Hankkeen valtionavustus on 190 000 euroa. Hankkeessa on jatkettu lukiopajamallia, jonka tavoitteena on ehkäistä lukio-opintojen keskeytymistä ja tukea opiskelijan toimintakykyä. Lukiopajan hankerahoitus päättyy kesällä 2025.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltohankkeen rahoituksella neljässä lukiossa toimivat yhteisöohjaajat lukuvuonna 2024–2025. Yhteisöohjaajien tärkeimmät tehtävät ovat olleet lukion yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen, opiskelijoiden osallisuuden lisääminen sekä erilaisten kerhojen, tapahtumien ja välituntitoiminnan suunnittelu ja järjestäminen. Yhteisöohjaajien palkkaamisen käytettävä hankerahoitus loppuu kesällä 2025.

Valtionhallinnon säästötoimenpiteiden seurauksena koulutuksen järjestäjille jaettavat valtionavustukset poistuvat vuonna 2025, mikä käytännössä tarkoittaa lähes kaiken ulkopuolisella rahoituksella toteutettavan hanketyön päättymistä.

Perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteutuminen

Lukiokoulutuksen lisäksi tulosityksikkö vastaa toisen asteen koulutuksen kaupunkitasoisesta koordinoinnista, johon liittyy kaupunkitasoinen vastuu perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteutumisesta. Oppivelvollisuuslain mukaan asuinkunta on vastuussa niistä oppivelvollisista nuorista, jotka eivät perusopetuksen jälkeen pääse tai hakeudu jatkokoulutukseen. Nuoria ohjataan opiskelun piiriin, ja tarvittaessa heille tehdään opiskelupaikan osoittamispäätös. Toiminnasta vastaa

tulosityksikön koulutuspalvelualue, joka toimii yhteistyössä muun muassa Ohjaamotalon toimijoiden, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian ja Ammattiopisto Liven kanssa. Perusopetuksen päättäviä oppivelvollisia oli Espoossa vuonna 2024 noin 3 200. Heistä noin 76 prosenttia haki ensisijaisesti lukioon ja 23 prosenttia ensisijaisesti ammatilliseen koulutukseen.

Nuorisopalvelut

Nuori Espoo -toiminnan perustana on nuorten osallisuus, kiva tekeminen yhdessä kavereiden kanssa, aikuisten aika arjessa sekä tuki nuorille pulmatilanteissa. Nuorisopalvelujen toiminnan pääasiallisena kohderyhmänä ovat 10–17-vuotiaat nuoret. Ohjaamotalon palvelut kohdentuvat 16–28 -vuotiaisiin nuoriin.

Nuorisopalvelut edistävät kaikessa toiminnassaan erityisesti seuraavia tavoitteita: digitaalinen nuorisotyö, kansainvälinen nuorisotyö, kestävä nuorisotyö, nuorten mielen hyvinvointi, nuorten osallisuus- ja vaikuttamistoiminta sekä yhdenvertaisuustyö. Lisäksi nuorisopalvelut osallistuvat aktiivisesti espoolaiseen, suomalaiseen sekä eurooppalaiseen nuorisopoliittiseen keskusteluun ja palvelujen kehittämiseen.

Alueellisessa nuorisotilatoiminnassa lisätään alakouluikäisten toimintaa. Vammaisten nuorten toiminnan kehittämisen osalta panostetaan Tapiolan nuorisotilassa esteettömän pelitoiminnan kehittämiseen. Karhusuolla tutkitaan mahdollisuutta vahvistaa nuorisotoimintaa ja Pohjois-Espoossa etsitään soveltuvaa tilaa mopoiluun liittyvän toiminnan aloittamisen mahdollistamiseksi. Kesätoiminnan osalta kehitetään maksutonta toimintaa yläkouluikäisille nuorille Espoon eri suuralueilla. Kulttuurisen nuorisotyön keinoin rakennetaan ratkaisuja kielteisiin ilmiöihin ja nuorten kokemaan turvattomuuteen julkisissa tiloissa.

Nuorisopalveluille on myönnetty valtionavustuksena erityisavustusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen. Espoossa koulunuorisotyöhanke on alkanut vuonna 2023 ja se jatkuu ainakin vuoden 2025 loppuun. Koulunuorisotyön tavoitteena on edistää kouluviihtyvyyttä sekä osallisuutta hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Nuorisopalvelut on saanut Erasmus+-akkreditoinnin vuonna 2023, mikä edesauttaa nuorten ja nuorisotyöntekijöiden kansainvälistä liikkuvuutta Erasmus+-ohjelman tukemana. Vuonna 2025 nuorisopalvelut toteuttaa yhden nuorisovaihdon ja kolme nuorisotyöntekijöiden liikkuvuustoimintaa. Erasmus+-toiminnan ohella nuorisopalvelut toimii isäntäorganisaationa neljälle Euroopan solidaarisuusjoukkojen vapaaehtoiselle nuorelle.

Ohjaamotalo on nuorten monialainen palvelukokonaisuus, jossa muun muassa tuetaan perusopetuksen jälkeistä oppivelvollisuutta. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan jalkautuvana, yksilöllisenä ja ohjaavana etsivänä nuorisotyönä. Nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä huolehditaan ja järjestetään nuorisovaltuustovaalit. Yläkouluilla jatketaan vuonna 2023 alkanutta toimintaa

vakavien ja pitkittyneiden kiusaamis- ja väkivaltatilanteiden ratkaisemiseksi ostopalveluna.

Nuorten työllistymistä tuetaan kesä- ja yritysseteleillä, joihin ovat oikeutettuja vähintään 15 vuotta ja enintään 19 vuotta täyttävät espoolaiset, joilla on kesätyöpaikka. Kesäseteleitä myönnetään kaikille, joiden osalta kesäsetelin myöntämisehdot täyttyvät. Yrityssetelien jako toteutetaan kumppanuussopimuksella.

Nuorisovastuksia myönnetään espoolaisten nuorisoyhdistysten, nuorisojärjestöjen tai nuorten toimintaryhmien nuorisotoimintaan kasvun ja oppimisen lautakunnan avustusohteen mukaisesti. Kohdeavustuksen ja kumppanuusrahan kohdalla voidaan käyttää erityisharkintaa koskien ulkopaikkakuntalaisia nuorisoyhdistyksiä tai muita yhdistyksiä, joilla on espoolaisia jäseniä tai joiden toiminta tapahtuu Espoossa tai Espoon rajojen ulkopuolella, jos toiminnassa on mukana espoolaisia nuoria. Avustuksiin varataan yhteensä 612 000 euroa.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Lukiokoulutuksessa Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteiden edistäminen liittyy erityisesti kestävään elämäntapaan ja kestävyyskasvatukseen. Lukuvuoden 2023–2024 aikana järjestetyssä hankkeessa kehitettiin kestävyyskasvatuksen työkaluja, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Keskeinen tavoite on sitoa kestävyyskasvatus osaksi kaikkien lukioiden opetussuunnitelman mukaista opetusta, jotta tietoisuus kestävästä elämäntavasta laajenee.

Nuorisopalvelujen toiminnassa huomioidaan kestävä kehityksen kaikki osa-alueet - ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys - ja hankinnoissa huomioidaan kestävä kehitys ostamalla ekologisia materiaaleja ja kierrättämällä toimintakuntoista tavaraa. Mahdollisuuksien mukaan ostetaan myös luomu-, Reilun kaupan ja kotimaista lähiruokaa, suositaan kasvisruokaa ja pyritään minimoimaan hävikkiä. Nuorisopalveluissa toteutetaan vastuullisesti kansainvälisiä nuorisovaihtoja, kerho-, leiri- ja kesätoiminnoissa edistetään lasten ja nuorten kestävästä liikkumisesta, ja toimintaa toteutetaan myös luontoympäristössä tuoden esille sen hyvinvointivaikutuksia.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Lukiokoulutuksen Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteita ovat tehostaminen henkilöstömenoista, JoTo-projektista, johtokuntien lakkauttamisesta ja matkakustannuksista sekä isompien yksiköiden hyödyntäminen. Vuoden 2025 tehostamisvelvoite on -402 000 euroa, mikä kohdennetaan henkilöstömenoihin siten, että lukioille jaetaan opetusresursseja yhteensä 122 vuosihiikkotuntia vähemmän suhteessa perusuraan.

Nuorisopalvelujen TakE-tavoitteet vuodelle 2025 ovat avustustulojen lisääminen +60 000 euroa, matka- ja majoituskustannusten vähentäminen -4 000 euroa sekä seinättömän ja monikanavaisen nuorisotyön kehittäminen -68 000 euroa.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Yleislukiokoulutus	58 697 255	62 232 463	5 987	6 242	9 803	9 970	1,7 %	6 447	6 760
Alueellinen nuorisotyö (oma/muu)	7 815 143	7 999 247	143 800	143 800	54	56	2,4 %	143 800	143 800
Etsivä nuorisotyö (oma)	1 045 526	1 043 385	18 500	18 500	57	56	-0,2 %	18 500	18 500

Palkankorotukset ja toimitilavuokrien kasvu nostavat yleislukiokoulutuksen kustannuksia ja yksikköhintaa. Nuorisopalveluissa nuorten kohtaamiskertojen määrän odotetaan pysyvän vuoden 2024 tasolla.

Henkilöstö

Lukiokoulutuksen päätoimisen opetushenkilöstön määrä vuonna 2024 on noin 395 henkilöä. Lukiokoulutuksen vakituisten henkilöstön virkarakennetta on vahvistettu vuonna 2024 maltillisella tavalla reagoiden opiskelijamäärän kasvuun. Vuonna 2024 jokaisessa lukioissa on virka-apulaisrehtori ja Otaniemen lukiossa kaksi virka-apulaisrehtoria. Jaettu johtajuus tukee lukioiden laadukasta henkilöstöjohtamista. Ennusteiden mukaan opiskelijamäärä kasvaa ainakin vuoteen 2028, mutta TakE-tavoitteena on, että henkilöstömäärä kasvaa opiskelijamäärää maltillisemmin. Lukiolakiuudistus lisää erityisopettajien tarvetta lukioissa sekä kasvattaa muun

henkilöstön tukitoimien toteuttamiseen kohdentuvaa työaikaa.

Nuorisopalveluissa on vuonna 2024 palvelussuhteita noin 125, eikä henkilöstömäärän odoteta kasvavan vuoden 2025 aikana.

Tulosityksikön toiminnan ja henkilöstön kehittäminen perustuvat Espoon strategiaan, opetussuunnitelmiin ja tulokortin tavoitteisiin. Tulosityksikön henkilöstön kehittämisen painopisteitä ovat lukiokoulutuksen osalta osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, LOPS21-tavoitteiden syventäminen sekä nuoruuden tukeminen. Näillä pyritään vastaamaan tunnistettuihin toimintaympäristön muutoksiin. Nuorisopalvelujen osalta keskeisenä painopistealueena on nuorten moninaisuuden tunnistaminen ja nuorisotyön monipuolistuminen kaikkien nuorien saavutettavissa olevaksi, yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun tukeminen nuorisotyöllisin keinoin sekä nuorisotyöllisen ammatillisen osaamisen monipuolistaminen, vahvistaminen ja kehittäminen

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	2 730	1 422	1 082	1 082	1 082
Toimintamenot	-73 299	-80 586	-84 129	-87 135	-91 203
Toimintakate	-70 570	-79 164	-83 047	-86 053	-90 121

Vuoden 2025 talousarviokehitys kasvaa 3,6 milj. euroa eli 4,4 prosenttia verrattuna vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon. Tulosityksikön menoja lisäävät pääasiassa palkankorotuksista ja opiskelijamäärän 3,0 prosentin kasvusta aiheutuvat henkilöstökustannukset sekä vuokrankorotuksista johtuva toimitilavuokrien 1,2 milj. euron eli 6,3 prosentin kasvu.

Koulunuorisotyöntekijöiden henkilöstömenoihin varattava 0,2 milj. euroa katetaan myös vuonna 2025 vähentämällä nuorille suunnattuihin tapahtumiin ja nuorisotilojen toimintaan ja kalustamiseen varattavaa käyttö-määrärahaa.

Nuorisopalveluilla on Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian kanssa uusi sopimus nuorten työpajatoiminnan järjestämisestä ajalla 1.1.2024–31.12.2025: korvaus on 1,0–1,6 milj. euroa/vuosi ja se maksetaan toteutuneiden työpajapäivien perusteella. Tähän budjetoidaan sopimuksen mukaisesti 1,3 milj. euroa, ja vuonna 2025 0,2 milj. euron korotus edelliseen sopimukseen katetaan vähentämällä nuorisojärjestöille myönnettäviä avustuksia 0,1 milj. euroa sekä kesätyöntekijöiden palkkaamiseen, kesätoimintaan, nuorille järjestettäviin tapahtumiin ja nuorten kouluttamiseen varattavia määrärahoja yhteensä 0,1 milj. euroa.

Tulosityksikölle varataan investointimäärärahaa 0,4 milj. euroa Matinkylän lukion, Haukilahden lukion uuden ruokailutilan ja Kalajärven nuorisotilan ensikertaiseen

kalustamiseen sekä lukioiden ja nuorisotilojen vanhan kaluston uusimiseen.

7.4.1.3 Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Varhaiskasvatus on osa kasvatus- ja koulutusjärjestelmää ja lapsen oppimisen polkua. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toiminnan lähtökohtana on lapsuuden arvostaminen, lasten hyvinvointi ja perheiden tarpeisiin vastaaminen. Suomenkielinen varhaiskasvatus tarjoaa ja kehittää lasten ja heidän perheidensä tarpeiden mukaisia, monimuotoisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluita.

Espoossa varhaiskasvatusta järjestetään kunnan omilla päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa, palvelusetelipäiväkodeissa, ostopalvelupäiväkodeissa sekä yksityisen hoidon tuella toimivissa päiväkodeissa.

Avoin varhaiskasvatus tarjoaa perheille toimintaa asukaspuistoissa ja kerhotoimintaa kotihoidossa oleville pienille lapsille.

Tavoitteena on, että yksityinen ja julkinen varhaiskasvatus muodostavat toimivan kokonaisuuden perheiden

valinnat ja alueellinen tasapuolisuus huomioon ottaen. Perhe voi halutessaan valita myös kotihoidon tuen.

Espoossa oli vuoden 2024 alussa 19 056 varhaiskasvatuskäistä (1–6 v) suomen- ja vieraskielistä lasta. Näiden ikäluokkien osallistumisaste oli vuoden lopussa 83,7 prosenttia. Osallistumisasteen nousu on kohdistunut erityisesti alle kolmivuotiaisiin, ja tämän kehityksen arvioidaan jatkuvan edelleen tulevina vuosina. Vuonna 2025 osallistumisasteen arvioidaan olevan 85,2 prosenttia.

Alle 3-vuotiaiden lisäksi kasvua ennakoidaan tukea tarvitsevien ja vieraskielisten lasten määrässä ja osuudessa. Tämä lisää henkilöstötarvetta ja kustannuksia sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön apulaisjohtajamalli. Vuoden 2024 lopussa apulaisjohtajamalli on saatu jo 17 johtamiskokonaisuuteen. Apulaisjohtajamallilla pyritään vastaamaan varhaiskasvatussyksikön johtajan tehtävän kuormituksen ja hallinnollisen työn määrän lisääntymiseen. Samalla varajohtajien ja joissakin tapauksissa varhaiskasvatussyksikön johtajien määrä vähenee. Apulaisjohtajamallia laajennetaan edelleen vuonna 2025. Varhaiskasvatussyksikön johtamistyötä kehitetään aktiivisesti.

Osana pääministerin aloitteesta toteutettua allianssityötä on kuuden suurimman kaupungin ja opetus- ja kulttuuriministeriön kesken suunniteltu varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden parantamiseen tähtäviä toimia. Valtion budjettiesitykseen vuodelle 2025 sisältyy määrärahaesitys tilauskoulutusmallin toteuttamiseksi. Tarkoitus on kouluttaa kaupunkien lastenhoitajista varhaiskasvatuksen opettajia tai sosionomeja. Espoon kaupungille koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin on varattu vuodelle 2025 arvioitu omarahoitussuusi.

Varhaiskasvatuksen kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on, että jokainen lapsi voi oppia, kasvaa ja kehittyä omaan parhaimpaansa turvassa. Lapsi saa kokea oppimisen iloa ja osallisuutta sekä huoltajat kokevat olevansa osa varhaiskasvatuksen yhteisöä. Espoolaisessa varhaiskasvatuksessa korostuvat inklusion ja kestävä kehityksen mukaiset arvot. Kasvun ja oppimisen toimialan keskeisenä tavoitteena on varmistaa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen yhtenäiset opinpolut. Tavoitteet ja kehittämisen painopisteet tarkennetaan Espoo-tarinan ja valtuustokauden tavoitteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta ja sen kehittäminen pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Vuonna 2025 varhaiskasvatuksen tuen muodot vaativat rakenteellisen tuen arviointia ja kehittämistä. Kehittämisessä painottuvat myös mahdolliset esi- ja perusopetuslain tuomat muutokset ja niihin vastaaminen. Vieraskielisten lasten osuuden kasvaessa varhaiskasvatuksen kehittämistyö painottuu lisäksi kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoiseen

kasvatuksen teemoihin. Yksityisen varhaiskasvatuksen vetovoimaa vahvistetaan yhteistyöllä ja kehittämällä asiakasohjausta palvelusetelille.

Lasten ja huoltajien vaikutusmahdollisuuksia kehitetään. Vuoden 2024 loppupuolella toteutetaan pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen asiakaskysely, jonka tuloksia päästään hyödyntämään yksiköissä vuoden 2025 aikana. Kysely toteutetaan sekä kunnallisissa että yksityisissä varhaiskasvatussyksiköissä.

Kehittämishankkeet

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan monimuotoista pedagogista kehittämistoimintaa, jossa hyödynnetään muun muassa valtionavustuksia ja hankerahoitusta. Ennakotietojen mukaan haettaviksi tulevat valtionavustukset vähenevät vuonna 2025.

Valtionavustukset mahdollistavat esimerkiksi segregaatiosien vaikutusten vähentämisen sekä oppimis- ja hyvinvointierojen tasaamisen. Lisäksi avustusten turvin voidaan tukea kehittämistyötä ja henkilöstön osaamista huomioiden varhaiskasvatuksen työvoimapula ja sen aiheuttama osaamisvaje. Ajankohtaista kehittämisessä on erityisesti inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen ja alueellisen eriytymisen hillitseminen.

Järjestelmäkehitys

Varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmä eVakaa kehitetään yhdessä Tampereen, Turun ja Oulun kanssa. Vuoden 2024 kehittämiskohteina ovat olleet erityisesti lo-make-editori, tiedonhallinta ja metatiedot, valmistautuminen ylläpitoon, oikaisulaskut ja saavutettavuuden varmistaminen. Vuoden 2025 kehittämiskohteet priorisoidaan neljän kaupungin kesken vuoden 2024 lopussa.

Vuoden 2025 aikana otetaan käyttöön uusi työvuoro-suunnittelujärjestelmä, joka helpottaa varhaiskasvatuksen henkilökunnan työvuorojen suunnittelua.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Hiilineutraali Espoo 2030 -ohjelmaa toteutetaan osana varhaiskasvatussuunnitelmaa ja esiopetussuunnitelmaa. Varhaiskasvatuksessa korostuu erityisesti kestävä kehityksen ja inklusion mukaiset arvot ja pyrkimys kestävään elämäntapaan. Varhaiskasvatuksessa toteutettavia toimenpiteitä ovat muun muassa kierrätyksen edistäminen, viljelylaatikoiden käyttö, pyöräilyn edistäminen pyöräilyviikoin ja Muksubussien käytön avulla, lasten positiivisen luontosuhteen muodostumisen tukeminen sekä Vihreä lippu -toiminta. Edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, korjaamista ja uusiokäyttöä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa on toteutettu etupainotteisesti. Ohjelman toteuttaminen sisältyy

vuoden 2025 talousarvioon. Ohjelmaa toteutetaan pääosin edistämällä lasten siirtymää kalliimmasta palvelumuodosta edullisempaan sekä luopumalla pienistä ja epätarkoituksenmukaisista tiloista. Suurin osa tavoitteista on jo toteutunut.

Palvelutuotteet Varhaiskasvatuksen palvelut

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suo- rite TA24	Suo- rite TA25	Eur/ Suo- rite TA24	Eur/ Suo- rite TA25	M%	Suo- rite 26	Suo- rite 27
Varhaiskasvatus päiväkodissa alle 3-v. lapsi (oma tuotanto)	62 791 413	67 163 105	2 800	2 912	22 426	23 064	2,8 %	3 050	3 175
Varhaiskasvatus ja esiopetus päiväkodissa 3-6 v. lapsi (oma tuotanto)	136 173 739	142 007 523	9 146	9 141	14 889	15 535	4,3 %	9 213	9 400
Yksityisen hoidon tuki (suva)	16 762 988	16 823 400	1 590	1 570	10 543	10 716	1,6 %	1 550	1 550
Lasten kotihoidon tuki (suva)	17 239 496	14 824 179	2 700	2 400	6 385	6 177	-3,3 %	2 200	2 050
Lasten tuen palvelut (suva)	11 086 130	12 393 677	1 565	1 680	7 084	7 377	4,1 %	1 700	1 750
Lasten kielen ja kulttuurin tuen palvelut	2 925 423	2 817 092	4 700	4 950	622	569	-8,6 %	5 100	5 250
Palveluseteli	16 930 194	24 482 718	1 755	1 811	9 647	13 519	40,1 %	1 920	2 145

Varhaiskasvatus päiväkodissa alle 3-vuotiaiden määrän ennakoidaan kasvavan ja 3-6 vuotta täyttäneiden määrän pysyvän ennallaan. Kustannukset ja yksikkökustannukset kasvavat sekä alle 3-vuotiaan että 3-6 vuotta täyttäneiden osalta muun muassa palkan-, toimitilavuokrien ja tukipalveluiden korotuksien takia.

Yksityisen hoidon tuen lasten määrän ennakoidaan vähenevän, mutta kustannukset ja yksikkökustannus kasvaa hieman kuntalisän korotuksista johtuen.

Kotihoidon tuen lapsimäärän, kustannusten ja yksikkökustannusten ennakoidaan alenevan. Perheitä siirtyä ennistä aiemmin varhaiskasvatukseen.

Lasten tuen palveluiden lapsimäärän ennakoidaan kasvavan. Kustannukset kasvavat palkankorotuksista ja tuen resurssin lisäyksestä johtuen. Lapsimäärän ennakoidaan kuitenkin kasvavan suhteessa enemmän, jolloin yksikkökustannus alenee.

Kielen ja kulttuurin tuen palveluiden lapsimäärän ennakoidaan kasvavan. Kustannukset alenevat hieman vyörytyksistä johtuen. Yksikkökustannus alenee palveluun kohdistuvien resurssien pysyessä ennallaan.

Palvelusetelin vuoden 2024 yksikkökustannuksen kasvu ei ole todellinen johtuen talousarvion ylityspaineesta. Palvelusetelin kustannusten ja yksikkökustannuksen kasvuun vaikuttaa muun muassa lasten määrän kasvu, alle 3-vuotiaiden suhteellisesti korkea osuus, lapsen tuen kustannusten kasvu sekä palvelusetelin arvon korotus 2024 ja 2025.

Kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen palvelujen kustannukset eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Kunnan oman toiminnan kustannuksiin sisältyvät kaikki palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset (bruttokustannukset), joista asiakasmaksu- ja muita tuloja ei ole vähennetty. Yksityisen hoidon tuen kustannuksiin sisältyy vain Espoon asukkailla maksama tuki ja palvelusetelillä Espoon maksama osuus palvelusetelin maksimiavustuksesta. Niistä puuttuvat palveluntuottajan asiakkailta perimät asiakasmaksut sekä mahdollinen lisämaksu palvelusetelipäiväkodeissa.

Kunnalliset varhaiskasvatuspalvelut

Kunnallista varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja hoitajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Vuonna 2025 kunnallisissa päiväkodeissa ennakoidaan olevan keskimäärin 12 053 lasta ja perhepäivähoidossa (hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito) 285 lasta.

Avointa varhaiskasvatusta järjestetään asukaspuistoissa ja kerhoissa. Asukaspuistoissa pienille koululaisille on mahdollisuus maksulliseen välipalaan lukuvuoden aikana.

Yksityiset varhaiskasvatuspalvelut

Yksityistä varhaiskasvatusta toteutetaan palvelusetelillä, yksityisen hoidon tuella ja ostopalveluna. Tavoitteena on nostaa tasaisesti yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta.

Yksityisen varhaiskasvatuksen kasvun toteutuminen riippuu palveluntuottajien ratkaisuksista sekä perheiden valinnoista.

Varhaiskasvatus palvelusetelillä

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa toimii 31 palvelusetelipäiväkotiä (15.8.2024 tilanne). Merkittävä osa päiväkodeista on aiemmin toiminut Espoossa yksityisen hoidon tuella. Vuonna 2025 palvelusetelipäiväkodeissa ennakoitua olevan keskimäärin 1 811 lasta. Edistetään uusien palvelusetelipäiväkotien saamista Espooseen.

Yksityisen hoidon tuki

Varhaiskasvatus	Alle 3-v.	3–5-v.
Päiväkotia tai ryhmäperhepäiväkotia	770 €/kk	509 €/kk
Perhepäivähoitajan kotona tapahtuva varhaiskasvatus	369 €/kk	222 €/kk
Perheen kotiinsa palkkaama työsopimussuhteinen hoitaja	560 €/kk	200 €/kk

Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus	Esiopetusikäinen lapsi
Kaikki varhaiskasvatusmuodot	127 €/kk

Espoo-lisä tulosidonnaiseen hoitolisään:
100 euroa/kk niille lapsille, joista maksetaan lakisääteisen tuen tulosidonnaista hoitolisää.

Espoossa maksetaan yksityisen hoidon tuen sisaruslisää perheen toisesta lapsesta lukien perheille, joilla on useampi kuin yksi lapsi varhaiskasvatuksessa. Lisäksi maksetaan yksityisen hoidon tuen toimipaikalle 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kunnallislisää.

Espoo-lisien maksamisen ja yksityisten palveluntuottajien hyväksymisen ehtona on, että palveluntuottaja järjestää sekä osa-aikaista että kokoaikaista varhaiskasvatusta. Perheen palkkaaman työsopimussuhteisen hoitajan työajan tulee olla yli 20 tuntia viikossa (ei sisaruslisää).

Esiopetuksesta suoritettava korvaus esiopetuksen järjestämispäiväkohtaisella hyväksytyille yksityisen hoidon tuen päiväkodeille on 530 euroa/kk/esiopetuksessa oleva lapsi ajalta 1.8.2025–31.5.2026.

Ostopalvelut

Suomenkielinen varhaiskasvatus ostaa varhaiskasvatusta kilpailutetuilta päiväkodeilta. Lisäksi Espoossa on päiväkotia, joilta palvelu ostetaan vuosisopimuksella. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti vuosisopimuksella toimivia ostopalvelupäiväkotia kannustetaan organisoimaan toimintansa siten, että ne voisivat siirtää joko yksityisen hoidon tuen tai palvelusetelin piiriin. Vuonna 2025 ostopalveluissa ennakoitua olevan 720 lasta

Yksityisen hoidon tukea maksetaan perheille, jotka valitsevat lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen tai palkkaavat työsopimussuhteisen hoitajan hoitamaan lasta. Espoon kaupunki rahoittaa lakisääteiset tuet ja kuntalisät. Lakisääteiset tuen osat on jäädytetty hallituksen esityksen mukaisesti vuoden 2023 tasoon vuosiksi 2024–2027. Kuntalisien muutoksesta vuonna 2025 päätetään kasvun ja oppimisen sekä Svenska rum-lautakunnat.

Espoossa maksetaan lakisääteisten tukien lisäksi yksityisen hoidon tuen kuntalisia seuraavasti:
Espoo-lisä lakisääteiseen hoitorahaan 1.6.2024 alkaen:

Lapsen tuen sekä kielen ja kulttuurin tukemisen palvelut

Osa lapsista tarvitsee tavanomaisen varhaiskasvatuksen lisäksi tuen palveluja ja/tai lasten kielen ja kulttuurin tukemisen palveluja. Näihin sisältyy muun muassa varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja kieli- ja kulttuuriohjaajien toiminta sekä avustamispalvelut.

Lasten tuen sekä kielen ja kulttuurin tukemisen palveluja tarvitsevien lasten määrä kasvaa. Lisäksi suurempi osa tukea tarvitsevista lapsista tarvitsee pedagogisen tuen lisäksi hoidollisia tai rakenteellisia tukitoimia.

Huomioidaan päiväkotien alueellisesti erilaisia haasteita tasottamalla eroja myönteisen erityiskohtelun keinoin.

Esi- ja perusopetuksen osalta tukea koskevaa lainsäädäntöä ollaan uudistamassa ja uusien säädösten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.8.2025. Valmistaudutaan säädösten toteuttamiseen esiopetuksessa ja yhteensovittamaan käytäntöjä varhaiskasvatuslain mukaisten käytäntöjen kanssa.

Esiopetus

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena lapsen on osallistuttava vuoden kestävässä esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Valmistavan opetuksen tarpeessa oleville esiopetusikäisille lapsille järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta. Esiopetusta järjestetään Espoon esiopetuksen järjestämispäiväkohtaisella hyväksytyissä kunnallisissa, palveluseteli- ja yksityisissä päiväkodeissa. Esiopetusta ja valmistavaa opetusta varaudutaan

järjestämään yhteensä noin 2 950 lapselle päiväkodeissa tai koulujen tiloissa, josta suomenkielinen perusopetus järjestää esiopetusta noin 200 lapselle. Esiopetuksen lapsimäärät ja kustannukset sisältyvät kunnallisten sekä yksityisten päiväkotien kustannuksiin. Suurin osa näistä lapsista on myös esiopetukseen liittyvässä varhaiskasvatuksessa.

Lasten kotihoidon tuki

Lasten kotihoidon tukea voivat saada perheet, joilla on alle 3-vuotias lapsi. Kotihoidon tukea voidaan maksaa ottovanhemmille myös 3 vuotta täyttäneestä lapsesta ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut kaksi vuotta. Tukeen kuuluu lakisääteinen kotihoidontuki ja harkinnanvarainen kuntalisä (Espoo-lisä). Lakisääteiset tuen osat on jäädytetty hallituksen esityksen mukaisesti vuoden 2023 tasoon vuosiksi 2024–2027.

Alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmat voivat saada myös ns. joustavaa hoitorahaa työaikansa palkattomaan lyhentämiseen. Pienten koululaisten (1–2 lk) vanhemmille työajan palkattomasta lyhentämisestä voidaan maksaa osittaista hoitorahaa.

Kotihoidon tuen kuntalisänä maksetaan Espoo-lisää 160 euroa/kk alle 1 v 6 kk ikäisestä perheen nuorimmasta lapsesta. Perheen muut lapset voivat osallistua varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Espoo-lisään ja sen ehtoihin ei esitetä muutosta vuodelle 2025.

Espoossa on lisäksi käytössä kaksi harkinnanvaraista muuta kotihoidon tuen Espoo-lisää: Niin sanottu monikkoperheille suunnattu tuki, jos perheeseen on syntynyt tai otettu ottolapseksi samanaikaisesti useampi kuin yksi lapsi. Monikkoperheille maksetaan kunnallisena lasten kotihoidon tukena 160 euroa kuukaudessa normaalin vanhempainrahakauden jatkeeksi käytetyiltä päiviltä. Tuki maksetaan toisesta samanaikaisesti syntyneestä tai ottolapseksi otetusta lapsesta alkaen.

Ottovanhemmille maksetaan kotihoidon tuen Espoo-lisää 160 euroa kuukaudessa ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut 1,5 vuotta tai lapsi aloittaa koulun.

Henkilöstö

Varhaiskasvatuksen perustana on henkilöstön laaja-alainen osaaminen, jolla edistetään lasten kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Työyhteisöjä kehitetään oppiviksi ja välittäviksi ja henkilöstöä kannustetaan jatkuvaan työn ja ammattitaidon kehittämiseen.

Espoon kunnallisessa varhaiskasvatuksessa työskentelee noin 3 100 työntekijää. Lisäksi käytetään henkilöstövuokrausta ja työsuhteisia sijaisia varmistamaan lakisääteinen toiminta.

Kilpailu osaavasta kasvatus-, opetus- ja hoitohenkilöstöstä on edelleen kireää. Etenkin kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia, erityisopettajia ja sosionomeja saadaan vain osaan tehtävistä. Espoossa on laadittu henkilökunnan saatavuuden vahvistamisohjelmaa vuoden 2024 aikana. Saatavuuteen liittyviä toimia jatketaan vuonna 2025. Toteutamme aktiivista vaikuttamista koulutuspaiikkojen riittävyyden edistämiseen. Käytämme monimuotoisia rekrytointi- ja henkilöstön palkitsemistapoja. Henkilöstön urapolkuja tuetaan myöntämällä palkallista vapaata tutkintotavoitteiseen opiskeluun sekä korvataan esimerkiksi kasvatus-tieteiden perusopinnot kustannuksilla. Oppisopimusryhmiä järjestetään vailla kelpoisuutta oleville lastenhoitajien sijaisille. Jatketaan kannustuslisän (160 euroa/kk, 350 henkilölle) maksamista myönteisenä erityiskohteluna henkilökunnalle niissä päiväkodeissa, joissa vieraskielisten lasten osuus on korkea.

Erityisesti korkeakoulututkinnon suorittaneen varhaiskasvatuksen henkilöstön riittävyyteen liittyvät ongelmat edellyttävät erityisiä lisätoimia etenkin valtiovalalta. Osana pääministerin aloitteesta toteutettua allianssityötä on kuuden suurimman kaupungin ja opetus- ja kulttuuriministeriön kesken suunniteltu varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden parantamiseen tähtäviä toimia. Valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2025 sisältyy määrärahaesitys tilauskoulutusmallin toteuttamiseksi. Tarkoitus on kouluttaa kaupunkien lastenhoitajista varhaiskasvatuksen opettajia tai sosionomeja siten, että kaupungit hankkivat tutkintoihin tähtäävää koulutusta korkeakouluilta ja voivat hakea siihen valtionavustusta. Espoon kaupungille koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin on varattu vuodelle 2025 arvioitu omarahoitusosuus.

Päiväkotien henkilöstörakenteen muuttamista jatketaan, mutta muutoksen toteuttamista on hidastettu osana henkilöstön saatavuuden edistämisen ohjelmaa. Päiväkotien kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olevan henkilöstön kokonaismäärä kasvaa uusien päiväkotien käynnistymisestä ja lapsimäärän kasvusta johtuen. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviä lisätään suunnitelmallisesti varhaiskasvatustyöyksiköihin.

Valtionavustuksilla palkattavan lapsiryhmissä työskentelevän avustavan henkilöstön määrä vähenee huomattavasti hankerahoituksen vähentyessä. Varhaiskasvatuksessa on työskennellyt huomattava määrä avustavaa henkilöstöä (päivähoitoapulaiset) myös palkkatuettuina. Palkkatukea koskevan lainsäädännön muuttuessa palkkatuettua henkilöstöä ei voida enää sijoittaa kunnallisen varhaiskasvatuksen tehtäviin. Jotta lapsen tukea voidaan jatkossakin toteuttaa varhaiskasvatustilain mukaan, palkataan 15 uutta tuen lastenhoitajaa 1.3.2025 lukien ja 18 uutta tuen lastenhoitajaa 1.8.2025 alkaen. sekä 10 uutta varhaiskasvatuksen erityisopettajaa 1.3.2025 lukien. Lapsiryhmiä avustavaan toimintaan palkataan 10 uutta päiväkotiapulaista 1.3.2025 lukien.

Varhaiskasvatustyöyksikön johtamistyötä kehitetään aktiivisesti. Varhaiskasvatustyöyksikön johtajan tehtävä on nykyisellään kuormittava ja hallinnollisen työn määrä on lisääntynyt. Useimmissa varhaiskasvatustyöyksiköissä on

edelleen käytössä varajohtajamalli, jossa varajohtaja työskentelee lapsiryhmätyön ohella pienimuotoisesti myös hallinnollisissa tehtävissä johtajan rinnalla. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön apulaisjohtajan tehtävä. Uusilla apulaisjohtajilla ei ole vastuullaan omaa lapsiryhmää, jolloin he pystyvät antamaan täyden panoksensa yksikön johtamiseen ja hallinnolliseen työhön. Tavoitteena on lisätä kokoaikaisia apulaisjohtajia suuriin johtamiskokonaisuuksiin vuonna 2025. Samalla varajohtajien ja joissakin tapauksissa varhaiskasvatusyksikön johtajien määrä vähenee.

Vakinaisen henkilöstön lakisääteisestä ja muusta täydennyskoulutuksesta huolehditaan. Määräaikaisen vailla varhaiskasvatuksen koulutusta olevan henkilöstön varhaiskasvatusosaamisen kehittymistä edistetään muun muassa hyvällä perehdyttämällä, koulutuksella, ohjauksella ja opastamisella. Kannustetaan henkilöstöä varhaiskasvatustyöhön soveltuvan tutkimuksen suorittamiseen. Henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	22 246	21 340	19 529	19 711	20 025
Toimintamenot	-279 588	-289 562	-307 558	-315 118	-325 407
Toimintakate	-257 342	-268 222	-288 029	-295 407	-305 382

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion laadinnassa on otettu huomioon Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman (TakE) säästötavoitteet.

Varhaiskasvatuksen toimintatulot alenevat -8,5 prosenttia. Tulot koostuvat pääosin asiakasmaksutuloista. Asiaksmaksuihin on tehty viime vuosina muutoksia, jotka ovat alentaneet perheiden maksamaa asiakasmaksua ja siten varhaiskasvatuksen toimintatuloja.

5-vuotiaiden 20 viikkotunnin maksuton varhaiskasvatus jatkuu toimintavuonna 2025–2026. Siten kaikilla espoolaislapsilla on mahdollisuus osallistua 20 viikkotunnin maksuttomaan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen yhteensä kahden vuoden ajan ennen perusopetuksen alkamista.

Hankerahoituksella saataviin tuloihin on varattu 2 milj. euroa.

Menot kasvavat 6,2 prosenttia palkankorotusten, toimintavuokrien, ateriapalvelujen, uusien yksiköiden perustamisen sekä lasten määrän kasvun myötä. Lisäksi palvelusetelin arvon ja yksityisen hoidon tuen kuntalaisen korotukset nostavat kustannuksia. Palvelusetelimennoissa on huomioitu vuoden 2024 arvioitu ylityspaine. Menojen kasvu kohdentuu kunnalliseen sekä yksityiseen että palvelusetelillä tuotettavaan päiväkotitoimintaan.

Vuokratyöhön on varauduttu vuoden 2024 käyttösuunnitelman tasolla. Henkilöstöä hankitaan vuokratyönä lyhytaikaisiin sijaisuuksiin sekä tilanteissa, jolloin pitkäaikaisempaan sijaisuuteen tai vakinaiseen tehtävään ei ole saatu rekrytoitua henkilöstöä muulla tavalla.

Yksityisen hoidon tuen Espoo-lisän ja palvelusetelin enimmäisarvon korotukseen on varauduttu 3 prosentilla 1.3.2025 alkaen.

Yksityisen hoidon tuen kuntalaisien muutoksia on mahdollista toteuttaa aikaisintaan 1.3. lukien Kela-sopimuksen päivityksen takia.

Hankerahoitusmenoihin on varattu 2,5 milj. euroa.

Investoinnit

TakE-ohjelman mukaisesti varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kehitetään kasvattamalla päiväkotien yksikkökokoja ja luopumalla epätarkoituksenmukaisista ja pienistä varhaiskasvatustiloista. Näin hillitään kustannusten kasvua, lisätään tilojen käytön joustavuutta sekä toiminnan laatua. Investointien suunnittelussa otetaan huomioon koko varhaiskasvatuksen palveluverkko yksityiset varhaiskasvatuspalvelut mukaan lukien.

Vuonna 2025 valmistuu Kalajärven päiväkodin korvaavat uudet tilat ja Nupurin päiväkodin laajennus. Lisäksi on varauduttu elinkaarta jatkavien, peruskorjauksessa ja remontissa olevien kohteiden ensikertaiseen varustamiseen.

Vuonna 2026 on valmistumassa Hösmärinpuiston päiväkodin ja Eestinmetsän päiväkodin laajennukset sekä Niipperin päiväkodin ja Leppäsillan päiväkodin peruskorjaus.

Vuonna 2027 on valmistumassa Vallipuiston päiväkodin uudisrakennus sekä Olarin 2 päiväkotia.

7.4.2 Svenska rum -lautakunta

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen tulosityksikkö tarjoaa laadukkaita palveluja, jotka antavat espoolaisille tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen, kehittymiseen, hyvinvointiin sekä mielekkääseen ja kestäväan arkeen ruotsin kielellä. Tulosityksikkö vastaa ruotsinkielisen opintopolun jatkuvuudesta yhdistämällä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ruotsinkielisen työväenopiston palvelut. Lisäksi tulosityksikkö vastaa osaltaan perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteuttamisesta sekä ruotsinkielisestä nuoriso- ja kulttuuritoiminnasta, iltapäivätoiminnasta ja taiteen perusopetuksesta. Tulosityksikkö tekee yhteistyötä kaupungin muiden yksiköiden ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Tulosityksikössä eri toimintamuodot työskentelevät yhdessä saavuttaakseen kustannustehokkaita ratkaisuja ja muodostaakseen pohjan espoolaisten ruotsinkieliselle arjelle elämän eri vaiheissa. Toiminta tukee ja vahvistaa Espoon kaksikielistä kulttuuriperintöä. Palveluja tuotetaan moniammatillisen yhteistyön ja hyvin koordinoitujen toimintojen puitteissa.

Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen toiminta on vakiintunut. Toimintaympäristön muutokset edellyttävät tulosityksikön strategian päivittämistä Espoo-tarinan puitteissa. Seuraavan valtuustokauden strategiatyö on aloitettu.

Ruotsinkielisten sivistyspalveluiden keskeisenä tavoitteena on varmistaa kaikille lapsille, oppilaille ja opiskelijoille mahdollisuus laadukkaaseen ja yhdenvertaiseen oppimiseen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella, yksiköstä ja ryhmästä riippumatta, sekä tarjota ja kehittää laadukkaita kulttuurin, nuorisotoiminnan ja vapaan sivistystyön palveluja asiakaslähtöisesti yhdessä espoolaisten kanssa. Kaikkien yksiköiden yhteinen tavoite lukuvuodelle 2024–2025 on lisätä lukulua ja lukuhalu.

Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen esihenkilöt ovat työskennelleet järjestelmällisesti hyvinvoinnin lisäämiseksi yhdessä henkilöstönsä kanssa luodakseen yksiköitä, joihin kaikki haluavat tulla. Työyhteisön vahvistamiseksi jokaisen työntekijän on määriteltävä toimenpiteet, joilla lisätään työn iloa ja mielekkyyttä sekä omassa työssä että koko työyhteisössä.

Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen johtajien osaamisen kehittämisellä vahvistetaan edellytyksiä arjen johtamiseen tulevaisuutta silmällä pitäen. Esihenkilöiden turvallisuusosaamista on välttämätöntä kehittää, muun muassa yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset huomioiden.

Tuen järjestämistä koskeva lainsäädäntö muuttuu lukio-koulutuksen osalta vuoden alussa ja esiopetuksen ja perusopetuksen osalta elokuussa. Opetussuunnitelmia ja prosesseja päivitetään vastaamaan lainsäädännön

muutoksia. Muutosten myötä henkilöstön osaamista kehitetään ja huoltajia ja oppilaita tiedotetaan toimintatapojen muutoksista. Tukimuotoja kehitetään sekä tulosityksikkö- että yksikkötasolla.

Syksystä 2024 alkaen kaupungin oman iltapäivätoiminnan osuus lisääntyi Mattlidens skola -koulun iltapäivätoiminnan muututtua kaupungin omaksi toiminnaksi. Iltapäivätoimintaa järjestetään nyt kaupungin omana toimintana viidessä koulussa ja ostopalveluna myös viidessä koulussa. Iltapäivätoimintaa seurataan aktiivisesti ja yksiköille tarjotaan tukea uuden mallin mukaisesti.

Valtion rahoittamien hankkeiden määrä vähenee aiempiin vuosiin verrattuna. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yhteisen oppilashuollon kehittämistyö on edelleen kesken. Lisäksi tulosityksikkö on saanut jatkoavustusta tasa-arvon lisäämiseksi varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Espoon ruotsinkielisen työväenopiston toiminta on kehittynyt myönteisesti niiden kymmenen vuoden aikana, jolloin se on toiminut itsenäisenä työväenopistona. Sekä kursseille osallistujien että opetustuntien määrä on lisääntynyt. Nykytilan säännöllinen arviointi on jatkokehitystyön perusta. Työväenopiston tilankäyttö on kustannustehokasta ja asiakasystävällistä.

Avoin nuorisotyö tarjoaa toimintaa sekä nuorisotila Unkanissa että netissä. Lisäksi toimintaa järjestetään paikoissa, joissa nuoret liikkuvat, esimerkiksi skeittipaikoissa. Nuoriso-ohjaajat järjestävät myös kohdennettumpaa toimintaa, kuten tytöille tarkoitettuja ryhmiä ja graffitikerhoja. Koulujen nuorisotyötä kehitetään yhdessä koulujen kanssa.

Espoon Ohjaamotalo tarjoaa ohjauspalveluja alle 30-vuotiaille nuorille, ja ruotsinkielisten sivistyspalveluiden nuoriso-ohjaajilla on säännölliset työvuorot Ohjaamotalon Starttipisteessä. Espoon ruotsinkielistä etsivää nuorisotyötä hoitavat sekä Sveps/Practicum että oma etsivä nuoriso-ohjaaja, joka työskentelee Espoon Ohjaamotalossa ja osallistuu etsivään nuorisotyöhön yhteistyössä suomenkielisten nuorisopalveluiden kanssa. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluja ostetaan UngInfo/Luckanilta ja ruotsinkielisiä nuorten työpajoja Sveps/Practicumilta.

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut tarjoavat ruotsinkielistä kulttuuria eri kohderyhmille, ensi sijassa lapsille, nuorille ja senioreille. Konsertteja, esityksiä ja näyttelyitä tarjotaan Tuuliniityssä, mutta myös muualla Espoossa. Ruotsinkieliset sivistyspalvelut on mukana Kulttuurikurkkauksessa, Kulpsissa ja Kulttuuriketjussa, jotka tarjoavat taidetta ja kulttuuria Espoon päiväkodeille, kouluille ja palveluasumisen yksiköille. Toimiva yhteistyö eri toimijoiden kanssa on edellytys sille, että espoolaisille voidaan tarjota kulttuurielämyksiä monipuolisesti myös ruotsiksi.

Musikinstitutet Kungsvägen -musiikkiopisto (MIK) tarjoaa taiteen perusopetusta ja ammattiin valmentavaa musiikin alan koulutusta ruotsiksi.

Take-ohjelman mukaisesti palveluverkkoa kehitetään tehostamalla tilojen käyttöä, kasvattamalla yksikköko-
koa ja luopumalla epätarkoituksenmukaisista ja pienistä
tiloista silloin kun se on mahdollista. Näin hillitään kus-
tannusten kasvua, lisätään tilojen käytön joustavuutta
sekä toiminnan laatua.

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut osallistuvat omalta osal-
taan Espoon hiilineutraaliustavoitteeseen.

Varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelmat si-
sältävät kestävä kehityksen näkökulmia ja kestävä elä-
mäntapa nähdään opetuksen lähtökohtana. Ekologista
kestävää kehitystä edistetään mm. lajittelemalla jätettä
yksiköissä. Lapsiin ja nuoriin luodaan uskoa, että toimi-
malla kestävästi he voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.

Palvelutuotteet

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Kunnallinen varhaiskasvatus päiväkodissa alle 3-v. lapsi (svebi)	8 383 590	8 623 109	380	380	22 045	22 674	2,9 %	380	380
Kunnallinen varhaiskasvatus ja esiopetus päiväkodissa 3-6 v. lapsi (svebi)	15 872 211	16 192 874	1 062	1 062	14 950	15 252	2,0 %	1 062	1 062
Yleisopetus 1-6 svebi	21 832 820	21 842 956	1 856	1 808	11 763	12 081	2,7 %	1 753	1 707
Yleisopetus 7-9 svebi	11 868 232	11 887 116	959	958	12 376	12 408	0,3 %	938	916
Yleislukiokoulutus, svebi	4 896 377	4 885 619	579	583	8 457	8 380	-0,9 %	589	600
Lukiokoulutus IB, svebi	1 545 752	1 542 099	153	155	10 136	9 949	-1,8 %	152	150

Palvelutuotteiden suoritemäärät laskevat ennusteen
mukaan 0,9 prosenttia vuodelle 2024. Varhaiskasvatus-
sen suoritemäärät ennustetaan säilyvän nykyisellä ta-
solla, kuitenkin niin että pienten lasten määrä hieman
kasvaa. Perusopetuksessa suoritemäärät laskevat,
mutta oppilasrakenne muuttuu niin että lasku vuosi-
luokkien 7–9 oppilasmäärässä on paljon pienempi, kun
vuosiluokilla 1–6. Kehityssuunta on samanlainen jatko-
vuosille. Lukion suoritemäärät nousevat hieman.

Varhaiskasvatuksen yksikköhinnat nousevat johtuen
palkankorotuksista, ruokapalveluiden hinnankorotuk-
sista sekä toimitilavuokrista. Päiväkotien henkilöstömi-
toitus perustuu lakiin, mutta pitkällä tähtäimellä tavoit-
teena on tehostaa toimintaa ottamalla käyttöön isompia
yksiköitä. Perusopetuksessa toimitilavuokrat laskevat ja
opetusryhmien kokoja tarkistetaan, mutta palkankoro-
tukset sekä lakimuutokseen varautuminen kuitenkin
nostavat yksikköhintoja. Oppilaspohjan pieneneminen ei
suoraan korreloi yksikköhintojen kanssa, koska opetu-
ksen järjestäminen pienemmälle oppilasmäärälle tulee
suhteellisesti hieman kalliimmaksi. Lukion yksikköhinnat
laskevat hieman johtuen lähinnä toimitilavuokrista.

Henkilöstö

Tulosityksikön henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet pysy-
vät samalla tasolla. Varhaiskasvatuksessa 1.8.2018 voi-
maan astunut varhaiskasvatustaki muuttaa henkilöstö-
rakennetta ja nostaa pedagogisia osaamisvaatimuksia.

Varhaiskasvatuksessa kehittynyt johtamisrakenne ja
päiväkotiaavustajien saatavuus ovat tuoneet päiväkotien
työhön lisäarvoa. Varhaiskasvatuksen henkilöstöpulan
jatkuminen aiheuttaa sen, että ruotsinkielisten sivistys-
palveluiden täytyy työnantajana arvioida ja kehittää ta-
poja hallita arjen työtä ja rekrytoida henkilöstöä. Innova-
tiiviset ratkaisut, kaupungin tukipalvelujen tuen lisäämi-
nen ja aktiivinen yhteistyö varhaiskasvatus- ja opetus-
henkilöstöä kouluttavien yksiköiden kanssa ovat välttä-
mättömiä. Vuosiluokkien 1-9 erityisluokanopettajien sekä erityis-
opettajien ja matemaattisten aineiden lehtorien puute
on huomattava.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	4 849	4 340	4 290	4 311	4 355
Toimintamenot	-72 409	-76 378	-76 696	-76 989	-77 831
Toimintakate	-67 559	-72 038	-72 406	-72 678	-73 477
Suunnitelmapoistot	-236	-307	-313	-330	-360
Tilikauden tulos	-67 795	-72 346	-72 720	-73 008	-73 837

Vuoden 2025 talousarviokehitys kasvaa 0,3 prosenttia, eli 0,3 milj. euroa, verrattuna vuoden 2024 tarkistettuun talousarvioon. Talousarvion menolisäykset johtuvat pääosin palkankorotuksista, ateriapalveluiden hintojen noususta ja syksyllä 2025 voimaan tulevasta perusopetuksen oppimisen tukea koskevasta lakimuutoksesta. Talousarvion menovähennykset liittyvät lähinnä TakE-ohjelmaan, ja perusopetuksen oppilasmäärän vähenemiseen. Lisäksi sisäisiin palveluihin ja sisäisiin toimitilavuokriin varatut määrärahat vähenevät.

Vuoden 2025 talousarvion tulotavoite pienenee yhden prosentin. Muutos kattaa TakE-ohjelman mukaisen os aikaisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen korotuksen sekä tuloarajojen muutokset, jotka vähentävät tuloja.

Pienenemisen pääsiallinen syy on kuitenkin hanketulojen arvioitu väheneminen.

Vuoden 2025 investointitalousarvioon sisältyy Utkikens daghem -päiväkodin varustamiseen varattuja määrärahoja. Päiväkoti on tarkoitus ottaa käyttöön loppusyksystä 2024 ja varustamista jatketaan 2025. Mattlidenin asemakaavaehdotuksesta ja siihen liittyvä asemakaavan muutoksesta on toimiala antanut pyynnöstä lausunnon. Lausunto on viety tiedoksi myös Svenska Rum-lautakuntaan. Toimialan tahtotila alueelle tarvittavista kaulungin omista ja yksityisistä tiloista selkeytetään mahdollisimman pian neuvotteluja varten.

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-32	-190	-110	-50	-740
Netto	-32	-190	-110	-50	-740

7.4.2.1 Ruotsinkieliset sivistyspalvelut -tulosyksikkö

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut valmistelee asiat lautakunnalle ja toimeenpanee lautakunnan päätökset. Tulossyksikkö johtaa strategista työtä sekä vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen ja vapaan sivistystyön toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä sekä ruotsinkielisestä nuoriso- ja kulttuurityöstä. Tulossyksikkö tuottaa yleisiä suunnittelu- ja hallintopalveluja, koordinoi eri tehtäviä ja vastaa tulossyksikön henkilöstön osaamisen kehittämisestä. Tulossyksikkö vastaa kasvatuksen ja opetuksen digitarinan toimeenpanosta. Kaupunki tukee Musikinstitutet Kungsvägen -

musiikkiopistoa (MIK), joka tarjoaa taiteen perusopetusta ja ammattiin valmentavaa musiikin alan koulutusta ruotsiksi.

Tulossyksikön määrärahaan sisältyvät lautakunnan ja hallinnon menot, taiteen perusopetus sekä ICT ja muut sisäiset hallinnolliset ostopalvelut. Taiteen perusopetuksen avustus on yhteensä 0,6 milj. euroa ja se jakaantuu toiminta-avustuksiin ja tilavuokriin. ICT:ssä panostetaan muun muassa opetusteknologian kehittämiseen kouluissa ja päiväkodeissa. ICT:hen varataan tulossyksikössä yhteensä 2,4 milj. euroa.

Palvelualueen talousarvio pienenee 0,4 milj. eurolla, mikä johtuu pääasiassa sisäisten ostopalvelujen menojen pienenemisestä talousarviossa. Palkankorotukset on huomioitu talousarviossa.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	360	0	-	-	-
Toimintamenot	-4 169	-6 216	-5 812	-5 531	-5 677
Toimintakate	-3 809	-6 216	-5 812	-5 531	-5 677

7.4.2.2 Peruskoulu

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkielisiä kouluja vuosiluokille 1–4 on yksi, vuosiluokille 1–6 viisi, vuosiluokille 1–9 kolme. Pienryhmäopetusta järjestetään Finno skola -koulun vuosiluokille 1–6 sekä vuosiluokille 7–9 Lagstads skola -koulussa. Oppilaat voivat osallistua joustavaan perusopetukseen Mattlidens skola -koulussa. Esikouluryhmät on sijoitettu samaan tilaan tai sen läheisyyteen, jossa perusopetusta järjestetään, mikä tukee lapsen opintopolun jatkuvuutta.

Iltapäivätoimintaa järjestetään vuosiluokille 1–2 sekä erityisen tuen piirissä oleville vanhemmille oppilaille.

Määräraha sisältää hallinnon, opetuksen, oppilashuollon, kouluruokailun, kiinteistöjen, koulukuljetusten ja muun

toiminnan, kuten iltapäivätoiminnan, kustannukset. Oppilasmäärä laskee ennusteen mukaan vajaalla 60 oppilaalla.

Vuoden 2024 tarkistettuun talousarvioon verrattuna tehtäväalueen talousarvio kasvaa 0,3 milj. eurolla. Talousarvion suurimmat menolisäykset liittyvät palkankorotuksiin, ruokapalveluiden hintojen korotuksiin sekä määrärahaan, joka liittyy 1.8.2025 voimaan tulevaan oppimisen tuen lakimuutokseen. On kuitenkin edelleen epäselvää, mitä lakimuutoksesta käytännössä seuraa. Oppilaspohjan pieneneminen ja sisäiset toimitilavuokrat vähentävät osaltaan menoja.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	1 187	1 168	1 113	1 113	1 113
Toimintamenot	-34 875	-36 000	-36 272	-36 325	-36 517
Toimintakate	-33 688	-34 832	-35 159	-35 212	-35 404

7.4.2.3 Lukiot

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Mattlidens gymnasium -lukio on kaupungin ainoa ruotsinkielinen lukio. Lukiossa on yleislinja ja IB-linja. Lukion opiskelijamäärä kasvaa noin kymmenellä. Perusopetuksen päättävistä 63 prosentille varataan lukiopaikka lukuvuodelle 2024–2025.

Määräraha sisältää hallinnon, opetuksen, kouluruokailun ja kiinteistöjen kustannukset. Opiskelijamäärä kasvaa noin 10 opiskelijalla.

Vuoden 2024 tarkistettuun talousarvioon verrattuna palvelualueen talousarvio kasvaa 0,3 prosenttia eli 20 000 eurolla. Suurimmat talousarvion menolisäykset liittyvät palkankorotuksiin sekä ruokapalveluiden hintojen korotuksiin. Sisäiset toimitilavuokrat ovat pienentyneet 50 000 euroa. Toiseen asteen maksuton opetus on huomioitu budjetin laadinnassa.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	165	77	110	110	110
Toimintamenot	-5 628	-5 975	-5 994	-6 051	-6 101
Toimintakate	-5 464	-5 898	-5 884	-5 941	-5 991

7.4.2.4 Ruotsinkielinen varhaiskasvatus

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa on noin 1 500 lasta. Paikoista vajaan 95 prosenttia on kunnallisia ja loput yksityisiä hoitopaikkoja. Esiopetukseen osallistuu noin 300 lasta.

Lakisääteinen kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki sekä Espoon kunnallisä maksetaan samoin perustein kuin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa. Myös syksyllä 2021 käyttöön otettu palveluseteli maksetaan samoin perustein kuin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa. Talousarviossa on otettu huomioon lakisääteisten tukien indeksitarkistukset sekä palvelusetelin arvon nousu vuonna 2025.

Määräraha sisältää kunnallisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, varhaiskasvatuspalvelujen oston,

palvelusetelillä tuotettavan yksityisen päiväkotitoiminnan sekä yksityisen hoidon ja kotihoidontuen kustannukset.

Varhaiskasvatuksen talousarvio kasvaa vajaalla 0,4 milj. eurolla vuoden 2024 tarkistettuun talousarvioon verrattuna. Varhaiskasvatuksen rahoituskehikseen sisältyy 0,3 milj. euron säästö TakE-ohjelmasta. Kyseessä on etukäteen tehty säästö, joka nyt vähennetään talousarviosta. Talousarviossa on otettu huomioon palkankorotukset, ruokapalveluiden hintojen nousu, varhaiskasvatuksen kotihoidon tuen ja yksityisen varhaiskasvatuksen tuen korotukset sekä palveluseteli. Lisäksi sisäiset toimitilavuokrat ovat kasvaneet 0,2 milj. eurolla lähinnä siksi, että Utkikens daghem -päiväkodin toimitilavuokra maksetaan ensimmäistä kertaa koko vuodelta.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	2 927	2 936	2 886	2 908	2 951
Toimintamenot	-25 987	-26 348	-26 733	-27 160	-27 592
Toimintakate	-23 060	-23 412	-23 847	-24 252	-24 641

7.4.2.5 Ruotsinkielinen kulttuuri ja nuoris

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut täydentää kaupungin kulttuuritarjontaa tarjoamalla ruotsinkielistä kulttuuria eri kohderyhmille, ensi sijassa lapsille, nuorille ja senioreille. Kulttuuritoiminta tuo näkyvyyttä kaupungin kaksikieliselle kulttuuriperinteelle ja se on avointa kaikille espoolaisille. Monet tulosityksikön kulttuurihankkeet ja -tilaisuudet voidaan toteuttaa toimivan yhteistyöverkoston ansiosta. Pitkällä tähtäimellä tiivistyvä yhteistyö kolmannen sektorin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa on ratkaisevassa asemassa osallisuuden ja uusien toimintamuotojen luomisessa.

Musikinstitutet Kungsvägen -musiikkiopisto (MIK) tarjoaa taiteen perusopetusta ja ammattiin valmentavaa musiikin alan koulutusta ruotsiksi.

Ruotsinkielistä nuorisotoimintaa järjestetään suunnitelmallisesti eri puolilla Espoota. Tavoitteena on tarjota mahdollisuuksia mielekkääseen ruotsinkieliseen vapaa-aikaan, jota suunnitellaan, kehitetään ja toteutetaan nuorten ehdoilla ja heidän mielenkiinnon kohteidensa mukaisesti. Toimintaa kehitetään tiiviissä yhteistyössä kaupungin suomenkielisten nuorisopalveluiden ja tulosityksikön muiden palvelualueiden kanssa.

Ruotsinkieliseen kulttuuri- ja nuorisotoimintaan varattu määräraha kasvaa vajaalla 30 000 eurolla vuoden 2024 tarkistettuun talousarvioon verrattuna. Menolisäys liittyy palkankorotuksiin ja etsivään nuorisotyöhön varatun määrärahan korotukseen.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	40	4	4	4	4
Toimintamenot	-588	-657	-684	-692	-699
Toimintakate	-548	-653	-680	-688	-695

7.4.2.6 Ruotsinkielinen työväenopisto

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Espoon ruotsinkielisen työväenopiston tehtävä suhteessa nyky-yhteiskuntaan on jatkuvan analyysin keskiössä. Analyysi, arviointitulokset ja jatkuva keskustelu eri tahojen kanssa luovat pohjan toiminnan suunnittelulle. Kurssien ja osallistujien määrä on vähintään vuoden 2024 tasolla. Toiminta suunnitellaan toteutettavaksi Espoon eri kaupunkikeskuksissa.

Espoon ruotsinkielinen työväenopisto tekee yhteistyötä tulosityksikön eri palvelualueiden kanssa. Onnistuneista tapahtumista sekä tulevista kursseista ja tilaisuuksista löytyy tietoa muun muassa sosiaalisesta mediasta.

Espoon ruotsinkielisen työväenopiston talousarvio kasvaa vajaalla 20 000 eurolla vuoden 2024 tarkistettuun talousarvioon verrattuna. Kasvu liittyy palkankorotuksiin ja toimitilavuokriin.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	171	155	177	176	176
Toimintamenot	-1 162	-1 182	-1 201	-1 230	-1 246
Toimintakate	-991	-1 027	-1 024	-1 053	-1 070

7.4.3 Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Toimialan esikunta tukee ja edistää toimialan strategista johtamista, kehittämistä, viestintää ja hyvää hallintoa sekä tuottaa toimialalle asiantuntijapalveluja kuten henkilöstö, talous- ja tilasuunnittelupalveluita. Muuhun siivistystoimeen sisältyvät toimialajohto, toimialan esikunta ja toimialan yhteiset menot.

Talousarvio sisältää sopimuksen mukaiset määrärahat toimialan Gramex-korvauksiin sekä avustuspäämäärärahat

Helsingin seudun kesäyliopistolle ja Västra Nylands Folkhögskolanille.

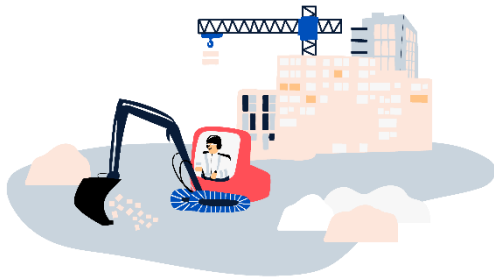
Perusopetuksen kotikuntakorvaukset Espoossa muiden kuntien oppilaista saatavat tulot sekä vastaavasti muille kunnille, valtiolle ja kuntayhtymille maksettavat kotikuntakorvaukset ovat suurin yksittäinen erä yhteisissä määrärahoissa.

Talous

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	3 542	3 650	3 650	3 723	3 797
Toimintamenot	-30 141	-32 763	-32 622	-33 286	-33 882
Toimintakate	-26 599	-29 113	-28 972	-29 563	-30 085
Suunnitelmapoistot	-70	-	-	-	-
Tilikauden tulos	-26 669	-29 113	-28 972	-29 563	-30 085

7.5 Kaupunkiympäristön toimiala

Toiminnan painopisteet talousarviovuodelle

Espoon kasvu jatkuu edelleen voimakkaana ja kaupunkiympäristön toimialalla se näkyy korkeana investointitasona ja palvelutarpeen kasvamisena. Hoidettavan kaupunkiympäristön määrä kasvaa niin infran kuin toimitilojenkin osalta myös vuonna 2025. Toimintaympäristön suhdannetilanne vaatii entistä tarkempaa toimittajien riskien arviointia. Suhdannetilanne vaikuttaa myös toimialan tulo-odotuksiin.

- Viittä aluekeskusta kehitetään tasapuolisesti muut Espoon alueet huomioiden
- Valtuuston ja hallituksen päättämä poke-alueen pientaloaavojen nopea edistäminen sekä kaavoituksen tarvitseman palvelu- ja infratarpeen suunnittelu
- Investointiohjelman toteutuminen suunnitellusti (kaupunkirata, toimitilahankkeet, yhteistoiminnalliset vuokrahankkeet sekä infrahankkeet)
- Voimakkaan väestönkasvun tarvitsemien palveluinvestointien toteuttaminen
- Toimitilojen hyödyntäminen asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti
- Palveluita kehitetään asiakaslähtöisesti
- Yhteistyön jatkokehittäminen hyvinvointialueen kanssa
- Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen
- Espoon Yleiskaava 2060 -työn jatkaminen
- Luontokysymykset

Toiminnan painopistealueet ovat pitkäkestoisia ja vaikutuksiltaan pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavia. Niiden avulla parannetaan Espoon kilpailukykyä ja asukkaiden hyvinvointia. Painopisteissä näkyy Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet ja Espoo-tarinan antama viitekehys.

POKE-alueen toimenpiteiden osalta TA-2024:ssä sekä valtuustossa ja kaupunginhallituksessa on Espoon strategiseksi kehityskohteeksi nostettu pientaloalueiden valmistelu ja toteutus POKE-alueella siten, että ne toimivat kestävä kehityksen esimerkkikohteina. Tarvittavia toimenpiteitä pitää kiirehtiä sekä toteuttaa ne avoimena yhteistyönä potentiaalisten yhteistyökumppaneiden ja kuntalaisten kanssa.

Toimiala toteuttaa kasvavan kaupungin ja monimuotoisen luonnon yhteensovittamista läpileikkaavasti muiden toimialalle asetettujen tavoitteiden kanssa turvaamalla ja lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toimialan keskeisissä prosesseissa. Toimiala laatii ja toteuttaa eri tulosyksiköiden yhteistyönä muuta Espoo-yhteisöä osallistaen Luontoviisas Espoo -tiekartan luonnon kokonaisuheikentymättömyyteen pyrkimiseksi. Tulosityksiköt toiminnallistavat luonnon monimuotoisuutta turvaavia ja lisääviä päämääriä ja toimintaperiaatteita konkreettisiksi toimenpiteiksi, toimintatavoiksi tai muutoksiksi arki-työssä. Toimiala osallistuu EU:n luontolainsäädännön kansallisen toimeenpanon suunnitteluun ja vaikuttaa eri verkostojen kautta luontohaittoja vähentävien ja luonnon monimuotoisuutta lisäävien uusien menetelmien ja keinojen kehittämiseen, joita ovat mm. lieventämishierarkian toteuttaminen, luonnon ennallistaminen ja ekologinen kompensaatio.

Espoon yleiskaava 2060:lla ohjataan asumisen, palvelujen, työpaikkojen ja virkistysalueiden sijoittamista sekä liikennettä ja liikkumista ilmastoviisaasti ja kestävä kasvun periaatteiden mukaisesti. Vuonna 2025 aloitetaan yleiskaavaehdotuksen valmistelu luonnoksesta saadun palautteen ja laadittavien selvitysten pohjalta.

Rakennusvalvonnan toiminnassa keskitytään erityisesti uuden lainsäädännön mukanaan tuomiin vaatimuksiin. Rakennuslupakäsittelyn asiakaskokemuksen parantamistyötä jatketaan suunnitelman mukaisesti rakentamislain tuomat käsittelyaika-vaatimukset huomioiden.

Tuottavuutta parannetaan omaa toimintaa kehittämällä. Resursseja oikein kohdistamalla ja toimintatapoja muuttamalla pystymme tarjoamaan entistä enemmän ja parempaa palvelua asiakkaillemme.

Tavoitteena on MAL-sopimukseen liittyvien Espoon maankäyttöön ja liikenneinvestointeihin liittyvien tavoitteiden toteutuminen sekä asuntotuotannon edellytysten luominen kaavoituksen ja maapolitiikan keinoin. MAL-sopimuksesta 2024–2035 on päästy neuvottelutulokseen ja se tuodaan kuntiin päätettäväksi loppuvuoden 2024 aikana.

Väestönkasvu jatkuu edelleen vahvana, mutta uusien asuntoaloitusten määrä on pudonnut hyvin alhaiselle tasolle. Toimiala edistää monipuolisten ja kohtuuhintaisten asuntojen rakentamista ja tarjoaa huomioiden erilaiset asumistarpeet. Kaupunkikeskuksia ja asuntoalueita kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa.

Kaupungin toimitiloja kehitetään ja hyödynnetään monipuolisesti ja tehokkaasti. Espoolaistentalon suunnittelu jatkuu. Kuntalaisille palveluita tuottavaa toimitilaverkkoa kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Espoon toimitilojen käyttöä tehostetaan parantamalla niiden tilatehokkuutta asiakaslähtöisesti ja luopumalla tarpeettomista toimitiloista. Tavoitteena on turvalliset ja terveelliset toimitilat sekä koulujen ja päiväkotien kuntoon saaminen.

Investointi- ja vuokratustannukset ohjaavat toimitila-hankkeiden toteuttamista. Hankkeiden toteuttamisessa hyödynnetään eri toteutus- ja omistusmuotoja sekä erimuotoisia elinkaarimalleja ja kumppanuushankkeita. Kiinteistöjen hankekustannusten seurantaan panostetaan hankkeiden koko elinkaaren ajan. Uutena toteutusmuotona tulee yhteistoiminnallinen vuokramalli.

Tuottavuuden parantamiseksi toimialan palvelujen hinnoittelua ja taksoja tarkastellaan taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman mukaisesti. Maan luovutuksessa tontit luovutetaan markkinahintaan perustuen ja hintatason varmistamiseksi järjestetään hintakilpailuja. Finnoon alueen asuntorakentamisen myötä Espoolle tulee maanmyynnistä merkittäviä tuloja seuraavina vuosina Espoon ollessa merkittävä maanomistaja alueella. On kuitenkin oletettavaa, että vuosi 2025 tulee edelleen olemaan luovutusten osalta haastava. Kokonaistuottavuutta ja palveluja asukkaille ja eri toimijoille kehitetään eri keinoin digitaalisuutta hyödyntäen. Sopimustekniikkaa ja erilaisia hankintatapoja hyödynnetään ja kehitetään tuottavuuden edistämiseksi. Palveluiden järjestämisessä keskeistä on oman tuotannon, omajohtoisen tuotannon ja ostopalveluiden suhteen optimointi.

Hyvällä johtamiskulttuurilla varmistamme tehokkaan toiminnan. Muutokset toimintaympäristössä ja entistä parempien palvelujen tuottaminen monipuolistavat ja kehittävät henkilöstön työtehtäviä. Hallitsemme tuottavuutta hyvällä toiminnan suunnittelulla ja sujuvilla työjärjestelyillä. Henkilöstön osaamisen korkeaa tasoa pidetään yllä koulutuksen ja seuraamalla aktiivisesti toimialan kehitystä. Jatkamme johtamis- ja esimiestyön kehittämistä. Julkisen alan henkilöstön saatavuushaasteet näkyvät myös teknisen puolen osaajien rekrytoinnissa. Toimialalla jatketaan henkilöstön työhyvinvointiin panostamista, henkilöstökokemuksen parantamista ja positiivisten työnantajamielikkyyden vahvistamista.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Toimialan keskeisissä hankinnoissa huomioidaan kestävä kehitys ja Espoon kaupungin

Talous

Kaupunkiympäristön toimiala (ilman liikelaitoksia)

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	271 188	267 548	260 318	251 505	254 803
Toimintamenot	-328 028	-358 495	-361 758	-362 726	-367 656
Toimintakate	-56 840	-90 947	-101 440	-111 221	-112 853
Suunnitelmapoistot	87 531	92 656	97 414	103 701	106 195
Tilikauden tulos	-144 371	-183 603	-198 854	-214 921	-219 048

* Muutettu TA = Muutettu talousarvio syyskuun tiedolla

hiilineutraaliustavoitteet. Ilmastotyötä tehdään kaikissa tulosityksiköissä ja tulosityksiköt ovat laatineet kukin omat Ilmastotyön talouskoosteensa. Toimenpiteitä on koottu Espoon kaupungin ilmastovahtiin.

Espoon yleiskaava 2060:lla ohjataan asumisen, palvelujen, työpaikkojen ja virkistysalueiden sijoittamista sekä liikennettä ja liikkumista ilmastoviisaasti ja kestävä kasvun periaatteiden mukaisesti.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen tukemiseksi kehitetään toimialan ajoneuvoja ja koneistoa. Kestävän liikumisen väyliä ja verkostoja parannetaan. Raidehankkeet liityntäpysäköinteen edistävät joukkoliikenteen käyttöä. Asutuksen tiivistyessä enenevissä määrin raitteiden varrelle saadaan aikaan positiivisia ilmastovaikutuksia. Toimialan liikenneinvestoinnit tukevat vähäpäästöistä liikkumista.

Puurakentamiseen ohjaavat asemakaavat, päästölaskentatyökalun kehitys suunnitteluun sekä mittaristojen kehitys tukevat kestävä kasvua kaupunkisuunnittelussa.

Vuoden 2025 aikana kaupunki valmistelee rakennushankkeiden suorien ja epäsuorien hiilipäästöjen ohjausta asettamalla hankkeille hiilijalanjälkiraja-arvon.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Toimiala on sitoutunut Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaan ja siinä esitettyihin tavoitteisiin niin kaupunkitason kuin toimialan ja sen omien tulosityksiköiden osalta. Kaupunkitasoisesti toimialalle näistä merkittävimpä ovat toimitiloihin, maanluovutuksiin, digitalisaatioon ja henkilöstöön liittyvät tavoitteet joukkoliikenne mukaan lukien. Toimialan oman toiminnan kannalta etenkin maanluovutuksiin, investointeihin sekä käyttötalouteen liittyvät tavoitteet ovat kustannusten nousun ja rakentamisen suhdanteen vuoksi haastavat ja vaikuttavat mm. myyntituloennusteen heikentymisenä kaupunkitasoisesti.

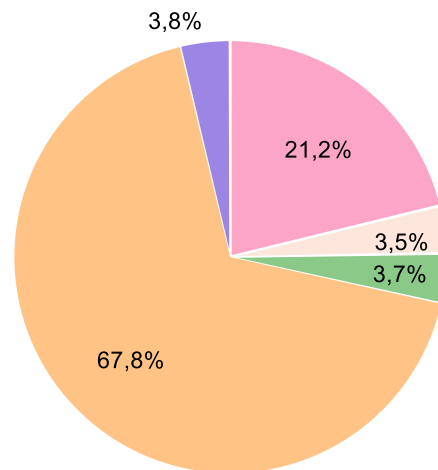
Kaupunkiympäristön toimiala (ilman nettositovia yksiköitä)

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	252 197	242 548	235 318	226 505	229 803
Toimintamenot	-309 088	-333 495	-336 758	-337 726	-342 656
Toimintakate	-56 891	-90 947	-101 440	-111 221	-112 853
Suunnitelmapoistot	87 531	92 656	97 414	103 701	106 195
Tilikauden tulos	-144 421	-183 603	-198 854	-214 921	-219 048

Toimintamenot lautakunnittain/tulosityksiköittäin

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Kaupunkitekniikan keskus (pl. nettoyksiköt)	67 007	69 876	71 326	72 767	73 871
Kaupunkisuunnittelukeskus	11 368	11 414	11 932	12 224	12 082
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus	10 851	11 510	12 602	12 773	12 961
Joukkoliikenne	209 578	227 632	228 266	227 177	230 622
Muut tekniset ja ympäristöpalvelut	10 284	13 064	12 631	12 786	13 121

- TA 25 Toimintamenojen jakautuminen
- Kaupunkitekniikan keskus (pl. nettoyksiköt)
 - Kaupunkisuunnittelukeskus
 - Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus...
 - Joukkoliikenne
 - Muut tekniset ja ympäristöpalvelut

Kaupunkiympäristön toimiala (nettoyksiköt)

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Rakentamisen sisäiset palvelut	9 542	10 000	10 000	10 000	10 000
Ulkopuoliset työt	9 399	15 000	15 000	15 000	15 000

Investoinnit

Kaupunkiympäristön toimiala

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	6 118	13 800	6 500	3 500	2 500
Menot	-139 435	-185 030	-208 230	-216 425	-199 350
Netto	-133 318	-171 230	-201 730	-212 925	-196 850

7.5.1 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan alaisen kaupunkitekniikan keskuksen tulosityksikön muodostavat neljä palvelualueita: infrapalvelut, investoinnit, kaupunkimittaus- ja geotekniikkapalvelut sekä hallinto.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kaupunkitekniikan keskus turvaa kaupunkielämän perusedellytykset huolehtimalla kaupungin katujen, teiden ja muiden liikenneväylien, kunnallistekniikan ja viherympäristön toteuttamisen ohjelmoinnista, suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä hoitaa kadunpidon, pysäköinninvalvonnan ja maanmittausalan viranomais- ja palvelutehtävät. Palveluita järjestetään omana työnä, omajohtoisena työnä ja ostopalveluina. Kaupunkitekniikan keskus tekee laajaa yhteistyötä valtion, HSY:n, HSL:n sekä seudun kuntien kanssa erilaisissa liikenneverkon kehittämishankkeissa sekä yhdyskuntateknisissä ja ympäristöasioissa.

Toteutamme vastuullamme olevat kaupunkimittaukseen, kadunpitoon ja pysäköinninvalvontaan liittyvät viranomais-toiminnot, asiantuntija- ja asiakaspalvelut laadukkaasti, sujuvasti ja asiakaslähtöisesti.

Infrainvestointien seurauksena kunnossapidettävä pinta-ala kasvaa 3–5 prosenttia vuodessa. Infrapalveluverkkoa ja -valikoimaa kehitetään kunnossapidon määrärahoja vastaavaksi ja uudisrakentamisessa tavoitellaan elinkaarikustannustehokkuutta sekä vähäpäästöisyyttä.

Kaikki toimintamme tukee kaupunkiympäristön toimialan visiota: viihtyisä, toimiva, ja turvallinen Espoo.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Kaupunkitekniikan keskus toteuttaa osaltaan Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelmaa valtuuston hyväksymällä tavalla. Merkittävämpänä toimenpiteenä keskuksen henkilökuntaa on vähennetty TakE-kauden aikana 25 hengellä ja lisäksi keskuksen tuloja on lisätty tehtyjen taksatorotusten mukaisesti.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Vuosikymmenen loppuun asetettu Espoon hiilineutraaliustavoite näkyy vuodelta vahvemmin keskuksen kaikessa toiminnassa. Toimenpiteinä mm. noin 85 %

omassa kalustossa käyttämästämme dieselistä on uusiutuvaa, oman henkilö- ja pakettiautokaluston sähköistämisen etenee ja latausinfra sekä MAAS-palvelujen kehittymistä mahdollistetaan. Sähköbussien latausinfra on järjestetty palveluna yhdessä Tilapalvelut-liikelaitoksen ja HSL:n kanssa, käyttöön otetun kaluston edellyttämässä aikataulussa. Toimitilaverkostoa on tiivistetty ja henkilöstön yhteiskäytössä on sähköavusteisia polkupyöriä sekä sähköautoja. Sähköisten palvelujen mahdollistaminen on vähentänyt asiakkaidemme liikku- mistarpeita. Toimistotehtävissä etätö on vakiintunut lähityön ohella työn tekemisen tavaksi ja se vähentää työmatkojen tarvetta ja päästöjä.

Investoinneissa painottuvat kestävät liikkumismuodot. Pikaraitiotielinja 15:n käyttöönotto vaihe on päättynyt ja liikennöinti tiheni suunnitellulle 6 minuutin vuorovälille elokuussa 2024. Kaupunkiradan Leppävaara – Kauklahti rakentaminen on alkanut Leppävaaran ja Espoon keskuksen välillä vuoden 2024 alussa. Bussiliikenteen sujuvuutta parannetaan lukuisilla pienillä parannustoimilla verkostoon. Maankäytön kehittyminen ja infrainvestoinnit painottuvat hyvin joukkoliikenteellä saavutettavissa oleville alueille.

Pyöräilyn ja jalankulun järjestelyjä parannetaan kaiken rakentamisen yhteydessä ja erityisesti raideliikenneasemien läheisyydessä, kaupunkiradan jatkeen yhteydessä päästään rakentamaan Rantaradanbaanaa. Kaiken liikenteen sujuvuutta parantamalla vähennämme liikenteen päästöjä. Ulkoilureittiverkostoa ja muita virkistys-aluepalveluja kehitetään ja mahdollistetaan luontoliik- kuminen mahdollisimman lähellä jokaisen espoolaisen kotiovea.

Palvelutuotteet

Kaupunkitekniikan keskuksen palvelutuotteiden kustannukset nousevat palkansaajien ansioiden, tasausmaksun (eläkemenoperusteinen maksu) ja työmäärien sekä työtehtävien kasvusta johtuvan uuden henkilöstön myötä. Samanaikaisesti kunnossapidettävien alueiden määrä (m²) kasvaa kustannuksia nopeammin. Yksikkökustannukset pysyvät vakaina, alittaen vuoden 2023 toteuman ja ollen alempia tai yhtä suuret kuin vuoden 2024 käyttösuunnitelmassa.

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
kadut ja yleiset alueet korjaus oma	4 399 774	4 549 621	9 060 951	9 392 785	0,49	0,48	-0,2 %	9 533 676	9 676 682
Kadut ja yleiset alueet hoito oma	13 430 483	13 989 973	9 060 951	9 392 785	1,48	1,49	0,5 %	9 533 676	9 676 682
Puistot ja viheralueet korjaus omatuotanto	4 114 605	4 198 981	9 988 910	10 908 249	0,41	0,38	-6,6 %	11 071 872	11 237 950
Puistot ja viheralueet hoito omatuotanto	4 578 444	4 717 950	9 988 910	10 908 249	0,46	0,43	-5,6 %	11 071 872	11 237 950

Talous

Kaupunkitekniikan keskuksen määrärahat ovat sitovia sekä tulojen että menojen osalta, pois lukien 40040

Rakentamisen sisäiset palvelut ja 40060 Ulkopuoliset työt, joiden toimintakate on sitova.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	67 533	82 389	69 711	69 499	69 499
Toimintamenot	-85 947	-94 876	-96 326	-97 767	-98 871
Toimintakate	-18 414	-12 487	-26 615	-28 268	-29 372
Suunnitelmapoistot	-87 531	-92 656	-97 414	-103 701	-106 195
Tilikauden tulos	-105 944	-105 143	-124 029	-131 968	-135 567

Kaupunkitekniikan keskus (ilman nettositovia yksiköitä)

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	48 542	57 389	44 711	44 499	44 499
Toimintamenot	-67 007	-69 876	-71 326	-72 767	-73 871
Toimintakate	-18 464	-12 487	-26 615	-28 268	-29 372
Suunnitelmapoistot	-87 531	-92 656	-97 414	-103 701	-106 195
Tilikauden tulos	-105 995	-105 143	-124 029	-131 968	-135 567

Investoinnit

Koneet ja kalusto, menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-375	-650	-650	-650	-650
Netto	-375	-650	-650	-650	-650

7.5.1.1 Infrapalvelut

Infrapalvelut palvelualueen tehtävänä on turvallisen ja viihtyisän kaupungin luominen espoolaisille hyvin hoidettujen yleisten alueiden kautta. Palvelualue huolehtii katu- ja viheralueiden kunnossapidon järjestämisestä, joukkoliikenteen omistajaohjauksesta, kaupunkipyöräjäjärjestelmästä, liikenteenohjaus- ja valaistusjärjestelyistä sekä katualueella työskentelyn hallinnoinnista ja johtotietojen jakelusta.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Toiminta on jaettu neljään palveluuyksikköön: katukunnossapito, viherkunnossapito, alueiden käytön hallinta sekä kaupunkiliikenne. Palvelualue järjestää yleisten alueiden kunnossapidon omana työnä, omajohtoisena työnä ja ostopalveluna hyödyntäen aina parasta ajantasaista tietoutta toiminnan organisoimisessa.

Infrapalveluverkkoa ja -valikoimaa kehitetään kunnossapidon määrärahoja vastaavaksi yhteistyössä investoinnit-palvelualueen kanssa. Kehittäminen perustuu palvelukohtaisiin ohjelmiin, joissa palveluverkot ja resurssit on tarkasteltu kaupunkitasoisesti. Edistämme asukkaiden hyvinvointia kehittämällä viljelypalstoja sekä puisto- ja metsäalueita palvelemaan virkistys- ja ulkoilukäyttöä. Toimenpiteitä suunnitellaan vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Kannustamme asukkaita osallistumaan myös yleisillä alueilla järjestettävään talkoo- ja vapaaehtoistoimintaan.

Palvelualueen toiminnalla varmistetaan, että liikkuminen on aina helppoa, turvallista ja matka-ajat ovat hyvin ennakoitavissa. Tilapäisten liikennejärjestelyjen haitat pyritään minimoimaan ja turvallisuus varmistamaan. Liikkumisympäristöä kehitetään siten, että kestävät liikkumistavat ovat houkuttelevia, helppokäyttöisiä ja sujuvia. Pyöräliikenteen olosuhteita kehitetään mm. parantamalla opastusta, madaltamalla reunakiviä sekä parantamalla talvipyöräilyn olosuhteita. Seuraamme aktiivisesti sähköpotkulautoihin liittyvän toimintaympäristön muutoksia ja otamme turvallisuuteen liittyviä parhaaksi havaittuja vaikuttamiskeinoja käyttöön. Olemme mukana varmistamassa pikaraitiotielinja 15:n ja Länsimetron kunnossapidon ja liikennejärjestelyjen toimivuutta.

Tavoitteemme on parantaa palveluiden asiakastyytyväisyyttä. Hyödynnämme toimintaympäristön teknistä kehitystä kohdentaaksemme toimenpiteitämmä mahdollisimman tehokkaasti ja läpinäkyvästi, resursseja ja ympäristöä säästäten. Varaudumme sään ääri-ilmiöiden, kuten myrskyjen ja tulvien, lisääntymiseen. Panostamme talveen varautumiseen, jotta pystymme hoitamaan kadut sekä erityisesti lähiliikkuja palvelevat jalan- kulku- ja pyöräilyväylät palvelulupausten mukaisesti kaikissa olosuhteissa.

Parannamme infraomaisuuden elinkaaren hallintaa ja tilannekuvaa uusimalla ja kehittämällä omaisuudenhallinnan rekistereitä ja työohjauksen järjestelmiä. Otamme käyttöön erilaisia sähköisiä tarkastuslomakkeita ja inventointimenetelmiä muun muassa

katunäkymäkuvausta hyödyntäen. Yhtenä painopistealueena on ajantasaisen liikennemerkkikirekisterin laaja käyttöönotto palvelemaan kaupungin toimijoita ja sidosryhmiä. Tällöin voimme allokoida resurssit ja kunnossapidon toimenpiteet parhaan vaikuttavuuden tuottaviin kohteisiin.

Ilmastotoimia ja luonnon monimuotoisuutta edistetään määrätietoisesti sekä omassa tuotannossa että ostopalveluissa. Vähennämme hiili- ja pienhiukkaspäästöjä tiukentamalla kaluston päästövaatimuksia, käyttämällä uusiutuvaa polttoainetta sekä suosimalla sähkötoimista kalustoa ja työkaluja aina, kun niitä on markkinoilla tarjolla. Ehkäisemme toiminnassamme jätteen syntymistä ja edistämme kiertotaloutta mm. kierrättämällä kasvu- alustamateriaaleja, purkukohteiden kasveja, rakenteita ja varusteita tai niiden osia, silloin kun se on tarkoituksenmukaista. Teemme töitä haitallisten vieraslajien torjumiseksi ja leviämisen estämiseksi vieraslajiohjelman mukaisesti. Luontoviisas Espoo -ohjelman hyväksymisen myötä monet tavoitteet konkretisoituvat entisestään.

Yleinen rakentaminen sekä sähkö- ja tietoliikenneverkkojen asentamiset lisäävät häiriötä ihmisten elinympäristössä. Kehitämme lupakäytäntöjä, valvontaprosesseja ja pyrimme lisäämään valvontaresursseja, jotta liikkuminen olisi turvallista ja toimenpiteiden aiheuttamat mahdolliset vahingot kaupungin omaisuudelle pidettäisiin vähäisinä.

Katuvalaistuksessa uusitaan valaisimia energialla säästävään malleihin siten, että koko Espoon valaisimet olisi vaihdettu vuoteen 2030 mennessä. Valaistuksen suunnittelussa minimoidaan häiriövalon haittoja eliölle ja ihmisille. Esimerkiksi luonnonsuojelualueet jätetään pääsääntöisesti valaisematta. Kehitämme joukkoliikenneinfraa ja vähäpäästöisiä kulkutapamuotoja ja niiden olosuhteita vastaamaan tulevaisuuden liikkumistarpeita.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Taloudellinen kestävyys otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Palvelut järjestetään ja tuotetaan kokonaistaloudellisesti parhaalla mahdollisella tavalla palvelun laatu, kaupungin resurssit ja markkinoiden kilpailutilanne huomioiden. 2025 valmistuu uusi olennainen kone- ja autopalvelusopimus seuraavalle nelivuotiskaudelle, mikä ohjaa paljon toimintamme organisointia jatkossa. Oman tuotannon ja ostopalvelun kustannuksia ja palveluiden laatua seurataan ja vertaillaan säännöllisesti. Prosesseja sekä toiminnan- ja työnohjausjärjestelmäämme Virtaa kehittämällä tehostetaan oman palvelutuotannon toimintaa ja palvelukykyä.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	4 240	2 650	2 650	2 650	2 650
Toimintamenot	-40 181	-39 259	-39 893	-40 531	-41 180
Toimintakate	-35 941	-36 609	-37 243	-37 881	-38 530

7.5.1.2 Investoinnit

Investointien palvelualue rakennuttaa ja rakentaa Euroopan kestäväntä kaupunkia luomalla turvallista, toimivaa ja viihtyisää kaupunkiympäristöä. Tavoitteeseen päästään kehittämällä katu- ja viheralueita asukkaiden, elinkeinoelämän sekä muiden käyttäjien palvelutarpeiden mukaisesti.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Espoon väestön kasvu on ollut viime vuodet todella suurta. Vuonna 2023 asukasmäärä kasvoi 8750 asukkaalla. Suunnitelman mukaan asukasmäärän kasvu osoitetaan nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen ja joukkoliikenteen kannalta kilpailukykyisille alueille.

Raideliikenteen kasvava rooli Espoossa ohjaa merkittävästi rakennuttamis- ja rakentamistoimintaa. Toteutettavat kohteet keskittyvät palvelemaan parhaita joukkoliikenteen saavutettavuusvyöhykkeitä (SAVU I-II) eli metron, Kaupunkiradan sekä raitiotietä 15:n ympärillä tiivistyvää kaupunkia. Raidehankkeisiin liittyvää infraa sekä toimivia yhteyksiä asemanseuduille ja ratojen varrella suunnitellaan ja toteutetaan. Pyöräilyinfraa parannetaan muiden rakentamishankkeiden yhteydessä, minkä lisäksi pyöräilyn pääreittien toteuttamishankkeiden mukaisia parannuksia toteutetaan Espoon laatu- ja seureittien osalta. Infrainvestoinneilla on tärkeä rooli sähköisen liikenteen mahdollistajana.

Infraa suunnitellaan vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Suunnittelu- ja rakentamishankkeiden viestintä on aktiivista, avointa ja ymmärrettävää. Asukkaiden erilaiset toiveet otetaan tasapuolisesti huomioon tavoitteisiin ja yleiseen etuun pyrkien. Kaupunkiympäristöstä

kehitetään turvallista, siistää, esteetöntä ja toimivaa. Tavoitteena on, että kaikkien kulkumuotojen liikenne on sujuvaa sekä valmiissa infrassa että työmaavaiheessa.

Espoon vetovoimaisuuden ja asukkaiden viihtyvyyden lisäämiseksi Espoon virkistyskäyttömahdollisuuksia parannetaan kehittämällä ulkoilureittiverkostoa. Asukaspuistojen ja historiallisten puistojen kunnostamista jatketaan.

Investoinnit-palvelualueen palvelut järjestetään parhaalla mahdollisella tavalla yhdistämällä omaa työtä, puitesopimuspalveluita ja kilpailutusta. Ohjelmointi toteutetaan pääosin omana työnä ja suunnittelu pääasiassa ostopalveluna. Rakentamisessa haetaan paras vaihtoehto oman työn, omajohtoisena työn ja ostopalvelun valikoimasta.

Infrapalveluverkkoa ja -valikoimaa kehitetään ja uudisrakentamisessa tavoitellaan elinkaarikustannustehokkuutta. Parhaita suunnitteluratkaisuja haetaan yhdessä kunnossapitäjien ja käyttäjien kanssa. Kehittäminen ja uudisrakentaminen perustuvat osin palvelukohtaisiin ohjelmiin, joissa palvelut, palveluverkot ja resurssit on tarkasteltu asiakassegmenteittäin kaupunkitasoisesti.

Tulevaisuudessa yhä suurempi osa yleisten alueiden suunnittelusta tehdään tietomallipohjaisesti ja rakentaminen koneohjausjärjestelmiä hyödyntäen. Hankkeiden suunnittelussa saadaan jatkossa kustannusten rinnalle päästölaskennat, mikä tukee vähäpäästöisiä suunnitteluratkaisuja.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Ohjelman linjauksien toteuttamista jatketaan toiminnassa määrätietoisesti. Yleisten alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa pyritään teknistaloudellisesti

optimaalisiin ratkaisuihin ja kustannussäästöjä haetaan mm. tarkastelemalla hankkeiden laajuutta ja laatua sekä aikatauluttamalla urakkakilpailuja järkevästi.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	37 944	48 747	36 929	36 717	36 717
Toimintamenot	-14 062	-13 661	-13 678	-13 897	-14 119
Toimintakate	23 881	35 086	23 251	22 820	22 598

7.5.1.3 Kaupunkimittaus- ja geotekniikkapalvelut

Kaupunkimittaus- ja geotekniikkapalvelut huolehtii maasto- ja maaperätietojen keruusta, paikkatiedon tuottamisesta, pohjarakentamiseen liittyvistä asiantuntijatehtävistä sekä kaupunkimittaukseen liittyvistä lakisääteisistä viranomaistehtävistä, rekisterien ylläpidosta ja maanalaisten johtojen sijaintitiedon hallinnasta.

Palvelualue on jakaantunut toiminnallisesti neljään yksikköön, joista kiinteistönmuodostus, paikkatieto sekä maastomittaukset tuottavat kaupunkimittauspalveluja ja geotekniikkayksikkö geotekniikkapalveluja.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Palvelualue vastaa asemakaava-alueiden kiinteistönmuodostuksesta, rekisteritietojen ylläpidosta, kiinteistöverotuksen lähtötietojen hallinnasta maapohjatietojen osalta ja muista maanmittausalan palvelutehtävistä, kuten maanalaisten johtojen näyttötoiminnasta. Lisäksi palvelualue vastaa kaavoituksen ja muun suunnittelun pohja-, opas- ja virastokartan ylläpidosta ja tuottamisesta, kaupungin pohja- ja kalliorakentamiseen liittyvistä tutkimus-, suunnittelu- ja neuvontatehtävistä sekä kokoa ja ylläpitää maa- ja kallioperätietoihin perustuvia tietokantoja ja jakaa niissä olevia tietoja.

Digitaalinen perusaineisto mahdollistaa monipuolisen tietojen hyödyntämisen sekä tehokkaan tiedonsiirron erilaisten rajapintojen ja tiedonvälityskanavien välityksellä.

Pääpaino paikkatiedon ja rekisteritiedon tuottamisessa on perusaineiston täydentämisessä ja jatkuvassa ylläpidossa. Paikkatietojen keruu ja ylläpito tuottavat 3D-aineistoa mallipohjaista suunnittelua ja toteutusta varten. Hankitut katunäkymäkuvat, laserkeilaus- ja pysty- sekä viistoilmakuva-aineistot palvelevat monipuolisesti kaupungin tarpeita ja omalta osaltaan tehostavat suunnittelua ja vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa. Kantakartan ylläpito on osa 3D-kaupunkimallin ylläpitoa.

Tietoyhteistyöllä kaavoittajien kanssa pyritään siihen, että kestävä kehityksen näkökulmat voidaan ottaa huomioon läpi kaavoitusprosessin. Ajantasaisella

aineistolla ja rekisteritiedolla suunniteltaessa saadaan välillisiä hyötyjä Espoon tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 2030. Hyötyjä saadaan esim. suunniteltaessa täydennysrakentamista, joka puolestaan mahdollistaa olemassa olevan kaupunkirakenteen hyödyntämisen, lyhentää kulkumatkoja ja tehostaa julkisen liikenteen käyttöä. Hyötyjä saadaan myös suunniteltaessa pyöräilyreitistöä ja kaupunkipyörien sijoittelua.

Asiakaspalvelun laatua kehitetään pitämällä rekisteri- ja paikkatietoaineistot sekä tiedot maa- ja kallioperästä ja pohjavedestä mahdollisimman kattavina, ajantasaisina, luotettavina sekä helposti käytettävänä. Maanomistajien tarpeita palvelevat viranomaistehtävät hoidamme mahdollisuuksien mukaan maanomistajien toiveiden mukaisesti mahdollista rakennustoiminnan ja asemakaavojen toteutumisen.

Tarjoamalla ajantasaisen tietosisällöltään riittävän kattavan ja visuaalisesti havainnollisen pohja-aineiston palvelualue mahdollistaa kaupungin kaikille toimijoille laadukkaiden digitaalisten palveluiden kehittämisen ja tehokkaan vuorovaikutuksen kuntalaisten ja virkamiesten välillä, mikä osaltaan pienentää hiilidioksidipäästöjä liikkumistarpeen pienentymisen kautta. Edistämme tietoa-aineistojen yhteiskäyttöä ja tietojärjestelmien välisiä integraatioita, jotka mahdollistavat ja tehostavat digipalvelujen kehitystä.

Toiminnassa pyritään hyödyntämään automaatiota ja uutta tekniikkaa. Kuntatietojärjestelmäkokonaisuutta kehitetään edelleen vastaamaan toiminnallisia tarpeita ja lainsäädäntömuutoksia. Sähköisen arkiston ja sähköisen allekirjoituksen käyttöönottoa edistetään sekä laajennetaan ja kehitetään maastotoiminnan paperittomia toimintaprosesseja. Kuntalaisille ja yrityksille tarjottavia sähköisiä palveluja kehitetään edelleen ja käyttöä tehostetaan tiedottamalla.

Asiakkaalle tarjotaan maksullisia maaperä- ja kartta-aineistoja, kairaustietoja maa- ja kallioperästä sekä tietoja pohjaveden pinnan tasoista. Lisäksi tarjotaan maksuttomia aineistopalveluja rajapintapalvelujen kautta.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Ohjelman toteuttaminen on osa päivittäistä toimintaa. Palvelutuotteita tuotetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti ja asiakkailta perittävä lakisääteinen omakustannushinnoittelu pidetään kustannusten mukaisessa tasossa. Palvelutuotteiden tuottamisen resurssista henkilöstön osuus on merkittävin. Henkilöstöresurssit suunnitellaan pitkäjänteisesti.

Huolehdimme kiinteistöveron maapohjatiedon tietopalvelusta verottajalle. Korjaamme valtakunnallisen kiinteistörekisterin pinta-alatietoja ja osallistumme yhdessä rakennusvalvonnan kanssa kiinteistöveron pohjatietojen perusparannusprojektiin.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	3 629	3 210	2 650	2 650	2 650
Toimintamenot	-6 886	-7 182	-7 276	-7 392	-7 511
Toimintakate	-3 257	-3 972	-4 626	-4 742	-4 861

7.5.1.4 Rakentamisen sisäiset palvelut

Rakentamisen sisäisten palveluiden menot koostuvat sellaisten rakentamishankkeiden menoista, jotka kaupunkitekniikan keskus rakentaa pääasiallisesti omaa henkilökuntaa käyttäen. Menot siirretään investointeihin valmistus omaan käyttöön -kirjauksen kautta.

Talous

Rakentamisen sisäiset palvelut on nettobudjetoitu ja sen toimintakate on sitova.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	9 542	10 000	10 000	10 000	10 000
Toimintamenot	-9 542	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Toimintakate	0	0	0	0	0

7.5.1.5 Hallinto

Hallinnon palvelualueeseen kuuluu kaksi palveluyksikköä: hallinto ja asiakaspalvelut sekä viranomastehtävät.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Palvelualue tuottaa tehtäväalueeseen liittyviä hallinnollisia palveluja ja huolehtii kaupunkiympäristön toimialan keskitetyistä asiakaspalveluista. Asiointipalveluja kehitetään yhteistyössä kaupungin asiointiverkoston kanssa. Toimintatapoja kehitetään digitaalisuutta hyödyntäen ja osallistutaan usean kaupungin ProDigital-hankkeeseen mm. tekoälyn hyödyntämiseksi asiointipalveluissa. Kaupunkitekniikan viestinnästä huolehditaan osana kaupungin viestintäverkostoa.

Palvelualue huolehtii kaupungin pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirtolain mukaisista tehtävistä ja edesauttaa käytännön valvonnalla kaupungin pysäköintivoitteiden toteutumista. Espoon pysäköinninvalvonta valvoo myös Kauniaisten kaupungin katualueita sekä yksityisiä alueita sopimusten mukaisesti. Ilmastotoimia toteutetaan mm. käyttämällä pelkästään täyssähköautoja ja sähköpolkupyöriä pysäköinninvalvonnassa. Myönnämme pysäköintilupia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kotiin vietäville palveluille.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteutuminen

Ohjelman linjaukset ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Pysäköinnin maksullisuus on toteutettu valikoiduilla alueilla. Henkilöstömäärä on mitoitettu ohjelman mukaisesti.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	2 729	2 782	2 482	2 482	2 482
Toimintamenot	-5 877	-9 774	-10 479	-10 947	-11 061
Toimintakate	-3 147	-6 992	-7 997	-8 465	-8 579

7.5.1.6 Ulkopuoliset työt

Ulkopuolisille tehtävät työt ovat kaduilla ja muilla yleisillä alueilla pääasiassa HSY:lle toteutettavia vesi- ja viemäriverkostojen rakentamispalveluja ja muille osapuolille toteutettavia telekaapeleiden putkituksia.

Talous

Ulkopuoliset työt on nettobudjetoitu ja sen toimintakate on sitova.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	9 449	15 000	15 000	15 000	15 000
Toimintamenot	-9 399	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Toimintakate	50	0	0	0	0

7.5.2 Kaupunkisuunnittelulautakunta

Kaupunkisuunnittelulautakunnan alaisen kaupunkisuunnittelukeskuksen tehtävänä on huolehtia alueiden käytön suunnittelusta ja luoda kaavoituksen kautta edellytykset viihtyisälle, toimivalle ja turvalliselle asuin- ja elinympäristölle.

Tavoitteena on tuottaa kaupungin kehityksen turvaavia yleiskaavoja ja asemakaavoja sekä niihin liittyviä kehittämis- ja liikennesuunnitelmia, jotka ovat laadullisesti

korkeatasoisia, taloudellisesti edullisia ja vastaavat espoolaiselle kaavoitukselle asetettuja vaatimuksia ja ovat valmiita toteutettaviksi.

Lisäksi kaupunkisuunnittelukeskus vastaa seudullisesta maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelutyöstä (MAL-sopimus) kaavoitukseen ja Espoon maankäyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Kaupunkisuunnittelulautakunnan toiminta painottuu kaavoituksen työohjelman mukaisten kaavoitustehtävien lisäksi ennakoimattomiin kiireellisiin asemakaavan muutoksiin, lausuntoihin ja selvityksiin, lupakäsittelyyn, yleiskaavatyön edellyttämiin tutkimuksiin ja seudulliseen yhteistyöhön maankäytön ja liikenteen suunnittelussa. Erityisesti tullaan panostamaan metron ja metroasemien lähialueiden ja metron kehyskäytävän suunnitteluun, POKE-alueen asemakaavoitukseen sekä turvaamaan kaupungin sitoutumisen edellyttämä asuntotuotanto. Yleiskaava 2060 valmistelutyö on taloussuunnitelmakaudella erityisesti resursoitu.

Kaavoituksen suoritelmäärät ja maankäyttöisten tavoitteiden toteutuminen edellyttävät ammattitaitoista henkilöstöä ja johtamiselta sujuvia prosesseja. Henkilöstövoimavaran riittävyys varmistetaan muutostilanteessa joustavuudella ja moniosaamisen tukemisella.

Helsingin seudun kunnat ja valtio päivittävät maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimukset vuosille 2025–2028 vuonna 2024. Sopimuksilla edistetään kestäviä liikennehankkeita ja kohtuuhintaista asuntotuotantoa erityisesti joukkoliikenteellä hyvin saavutettavilla alueilla. Edellisellä neljällä vuotisella sopimuskaudella (kh 31.8.2020) Espoon tavoite oli kaavoittaa yhteensä 1 200 370 k-m2 asuntorakentamiseen, mikä tavoite ylitettiin.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Kaupunkisuunnittelukeskuksen TakE-ohjelmaan sisältyy vuosina 2021–2025 henkilöstösäästöjä 0,8 milj. euroa ja

palveluostojen säästöjä 0,4 milj. euroa. Henkilöstökustannusten säästöt arvioidaan toteutuvan pääosin eläköityvien täyttämättä jääneistä vakansseista. TakE-ohjelmakaudella kaupunkisuunnittelukeskukselle jyvitetty henkilötövuosisäästötavoite on 5,5 henkilötövuotta. TakE-ohjelmakauden vuosien 2021–2023 säästöjä on toteutunut noin 1 milj. euroa, jolloin kauden loppuvuosille tavoitteeksi jää vähintään noin 0,2 milj. euroa.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Talousarvioesityksen yhteydessä on kaupungin ohjeistuksen mukaisesti arvioitu Kaupunkisuunnittelukeskuksen osuutta ilmastomuutoksen ehkäisyyn ja siihen sopeutumiseen tähtäävää toimintaan. Keskuksen rooliin kuuluu osallistuminen ilmastotyön poikkihallinnolliseen yhteistyöhön sekä kaavahankkeiden yhteydessä ilmastomuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyvien selvitysten laatiminen. Pohja hiilineutraaliutta edistävälle ratkaisuille luodaan hyvällä maankäytön suunnittelulla. Päälinjaukset koko Espoon osalta tehdään valmistelussa olevassa Espoon yleiskaavassa 2060.

Palvelutuotteet

Kaupunkisuunnittelukeskuksen palvelutuotteet ovat asemakaavoituksen hyväksytyt kerrosneliömetrit ja yleiskaavoitukseen sekä asiantuntijatyöhön käytetyt henkilötövuodet. Palvelutuotteita ollaan muokkaamassa taloussuunnitelmakaudelle paremmin toimintaa mittaaviksi.

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Asemakaava	7 946 983	8 309 331	319 000	319 000	25	26	4,6 %	319 000	319 000
Yleiskaava	3 464 017	3 622 787	34	34	101 883	106 553	4,6 %	34	34

Talous

Kaupunkisuunnittelukeskuksen määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	383	590	590	590	590
Toimintamenot	-11 368	-11 414	-11 932	-12 224	-12 082
Toimintakate	-10 985	-10 824	-11 342	-11 634	-11 492

7.5.3 Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan alaiseen ympäristö- ja rakennusvalvontakeskukseen sisältyy kolme palvelu- aluetta: ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto ja rakennusvalvonta. Lisäksi keskukseen sisältyy palvelu- alueiden yhteinen tukipalvelut-palveluyksikkö.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen tehtävänä on huolehtia ympäristön- ja luonnonsuojelusta, rakentami- sen ohjauksesta ja valvonnasta sekä ympäristötervey- denhuollosta. Keskukseen toiminnan kehittämisessä pai- notetaan hyvää yhteishenkeä ja työilmapiiriä, yhteisissä asiakasrajapinnoissa työskentelyä, viestintää, jatkuvaa oppimista ja kasvamista sekä verkostotyötä.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman to- teuttaminen

Ympäristö- ja rakennusvalvonnan TakE-ohjelman mu- kaiset tuottavuustavoitteet sisältyvät taloussuunnitel- maan ja sen mukaiseen talousarvioesitykseen. TakE-oh- jelmakaudella 2021–2025 saavutettavat säästöt ja tuot- tavuuden lisäykset:

- TakE-kiinteistöveroselvitys; pysyvä lisäverotulo 2 500 000 eur/vuosi vuodesta 2026 lähtien.
- Pysyvä henkilöstömenosäästö 216 000 eur vuo- desta 2026 lähtien. (Henkilöstömenosäästöt ei- vät sisällä uusia TakE- ja tulostavoitteiden to- teuttamiseksi tarvittavia lisävakansseja.)
- Rakennusvalvonnan ja kaupunkitekniikan kes- kuksen asiakaspalvelupisteiden yhdistäminen 200 000 eur.
- Säästövapaiden purku viiden vuoden aikana yhteensä 141 000 eur.
- Ympäristöterveydenhuollon toimintamenojen pysyvä säästö vuoden 2023 jälkeen 113 000 eur/vuosi.
- Säästöt matkakustannuksista viiden vuoden ai- kana yhteensä 32 000 eur.
- Rakennusvalvonnan lupamaksujen taso (yksik- köhintaa) korotetaan 5 prosentilla (250 000 eur) vuosina 2023 ja 2025 ja määrärahoja lisätään prosessien uudistamista ja henkilöstökuluja varten.

- Lisäksi TakE tavoitteissa on asetettu tavoit- teeksi menosäästö kaupungin keskitetyistä HR:n ja taloushallinnon ja asiainnin digitalisaa- tiohankkeista yhteensä 44 000 euroa.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteut- taminen

Hiilineutraalisuuden edistäminen, ilmastonmuutoksen hillintä sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen toimen- piteet ovat osa ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuk- sen kaikkien palvelualueiden perustehtävää.

Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm: ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpidesuunnitelman laatiminen ja toteutumisen seuranta, ilmastovahdin toteuttaminen ja ylläpito, luonnonsuojelutyö, luontoviisas Espoo - luon- non kokonaisheikentymättömyystiekarttatyö, rakennus- valvonnan ohjaustyö, kuten ilmastaselvitys, rakennusten pitkäaikaiskestävyys, hulevesien, viistosateiden ja sisä- lämpötilan hallinta ja rakennusten muunneltavuus sekä ympäristöterveydenhuollon ilmastonmuutokseen varau- tumiseen liittyvät toimet. Lisäksi Villa Elfvikin toiminta edistää kokonaisuudessaan kestävää elämäntapaa ja vä- hähiilisiä arjen ratkaisuja.

Palvelutuotteet

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen palvelutuot- teissa seurataan palvelualueiden keskeisiä suoritteita. Ympäristönsuojelun palvelutuotteita ovat viranomais- päätökset ja rekisteröinnit, kannanotot, lausunnot ja tarkastukset, ympäristövaikuttaminen ja Villa Elfvikin ti- lojen käyttö. Ympäristöterveydenhuollon palvelutuot- teita ovat ympäristöterveydenhuollon tarkastukset, ym- päristöterveydenhuollon asiantuntijapalvelut, eläinlää- kintähuollon valvontatehtävät, eläinlääkintähuollon po- tilaat ja löytöeläimet. Rakennusvalvonnan palvelutuot- teita ovat rakentamisen luvat ja viranomaisvalvonta sekä rakentamisen tietopalvelut.

Keskukseen palvelutuotteisiin vaikuttavia tekijöitä ovat mm. Espoon vetovoimaisuus, kasvu ja kaupunkikeskus- ten tiivistyminen sekä niiden tuoma toimijoiden ja val- vontakohteiden määrän ja vaativuuden kasvu, luonto- ja ympäristönäkökulmien huomioimisen merkitys, lainsää- dännön muutokset, suhdannetilanteen kehittyminen sekä toiminnan kehittäminen.

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Rakentamisen luvat ja viran- omaisvalvonta	4 181 831	4 554 950	1 600	1 300	2 614	3 504	34,1 %	1 600	1 600
Kannanotot, lausunnot ja tarkas- tukset	1 414 742	1 392 883	1 417	1 417	998	983	-1,5 %	1 417	1 417
Ympäristöterveydenhuollon tar- kastukset	889 919	966 170	1 380	1 512	645	639	-0,9 %	1 512	1 512
Eläinlääkintähuollon valvontateh- tävät	308 324	381 485	500	700	617	545	-11,6 %	750	750

Talous

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	6 812	7 323	8 120	7 818	7 868
Toimintamenot	-10 851	-11 510	-12 602	-12 773	-12 961
Toimintakate	-4 039	-4 187	-4 482	-4 955	-5 093

7.5.3.1 Tukipalvelut-palveluyksikkö

Tukipalvelut -palveluyksikkö vastaa ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen keskitetystä asiakaspalvelusta sekä hallinnollisista ja oikeudellisista palveluista. Tukipalvelut palveluyksikkö tukee ja on osa keskuksen eri palvelualueiden prosesseja.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tukipalvelut palveluyksikön tehtäviin kuuluvat mm. asiakaspalvelu ja erilaiset hallinnolliset palvelut sekä oikeudelliset palvelut. Tehtäviin kuuluvat myös lupa- ja valvontaprosesseihin sisältyvät tiedonhallinta-, rekisteri- ja arkistopalvelut sekä rakennusrasitteiden ja kiinteistöjen yhteisjärjestelypäästösten tekeminen. Lisäksi tehtäviin kuuluvat mm. Maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamien hallinnollisten pakkokeinojen käyttäminen ja lupapäätöksistä tehtyjen oikaisuvaatimusten käsittely. Tukipalvelujen asiakastyötä kehitetään koko keskuksen asiantuntijoiden työnteon sujuvuus huomioiden

Talous

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskukselta veloitettavat Espoon sisäiset kustannukset sisältyvät kaikki tukipalvelujen toimintamenoihin.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	-	-	-	-	-
Toimintamenot	-2 756	-3 244	-4 216	-4 259	-4 316
Toimintakate	-2 756	-3 244	-4 216	-4 259	-4 316

7.5.3.2 Ympäristönsuojelun palvelualue

Ympäristönsuojelun palvelualue toimii asiantuntijana ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuutta ja vesiluontoa koskevista asioista ja tarjoaa luotettavaa ympäristötietoa kaupunkiorganisaatiolle, päättäjille ja asukkaille. Ympäristönsuojelu ehkäisee ympäristön pilaantumista sekä ohjeistaa yrityksiä ja muita espoolaisia toimijoita ympäristövalvon- nassa. Palvelualue tarjoaa Villa Elfvikin ympäristökasva- tuspalveluja. Ympäristönsuojelu vaikuttaa keskeisissä verkostoissa ja edistää ympäristöasioita yhdessä kump- panien kanssa.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristönsuojelu edistää, seuraa ja raportoi ilmaston- muutoksen hillintätoimenpiteiden ja sopeutumistoimien toteutumista, tuottaa hiilineutraaliustavoitteeseen ja il- mastonmuutoksen hillintään liittyviä selvityksiä sekä koordinoi ilmastomuutoksen vaikutuksia ehkäisevää ja lieventävää sopeutumistyötä.

Ympäristönsuojelu ylläpitää ja lisää luonnon monimuo- toisuutta ja vesiluontoa tuottamalla monipuolisesti tie- toa luonnosta ja ympäristöstä, toimimalla asiantuntijana kaupungin suunnitteluprosesseissa kuten kaavoituk- sessa, rakentamisessa, virkistysreittien suunnittelussa ja metsien hoidossa. Ympäristönsuojelu ylläpitää ja kehit- tää ympäristöpaikkatietoja. Ympäristönsuojelun

suunnitelmallinen ohjelmatyö ja yhteistyöhankkeet tu- kevat luonnon- ja vesiensuojelua.

Ympäristönsuojelu ennaltaehkäisee ympäristöhaittoja luvituksen, päätösten, lausuntojen ja tiedottamisen kei- noin. Ympäristönsuojelu tarjoaa asiantuntemusta ja oh- jeistaa mm. melu-, vesi-, ja ilmanlaatuasioissa sekä ym- päristövahinkotilanteissa.

Villa Elfvikin luontotalo tekee ympäristökasvatusta, edistää kestävä elämäntapaa mm. luontokoulun, luon- toretkien, luontopolkujen, perus- ja vaihtuvien näyttelyi- den ja tapahtumien keinoin.

Ympäristönsuojelu kehittää toimintaansa strategian pal- velutoiminnan taloudellisuutta, tuottavuutta ja laatua koskevien tavoitteiden perusteella. Valvontaohjelma täydentää tuloskorttia.

Ympäristönsuojelun henkilöstö on moniammatillinen ja ikärakenteeltaan monipuolinen. Toimintaympäristön muutos ympäristöasioiden kiinnostuksessa ja koskiessa yhä useampia toimijoita, ympäristöasiantuntemuksen li- sääntynyt kysyntä, mm. tiiviissä kaupunkiympäristössä monimutkaistuneiden valvontatapausten ja runsastunei- den asiakasyhteydenottojen muodossa, ja jatkuvasti muuttuva ympäristölainsäädäntö edellyttävät työnku- vien kehittämistä joustaviksi ja monipuolisiksi sekä jat- kuvaa asiantuntijaosaamisen ja sitä tukevan osaamisen kehittämistä.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	87	100	220	100	100
Toimintamenot	-2 489	-2 638	-2 419	-2 450	-2 484
Toimintakate	-2 402	-2 538	-2 199	-2 350	-2 384

7.5.3.3 Ympäristöterveydenhuollon palvelu- alue

Ympäristöterveys huolehtii Espoon, Kauniaisten ja Kirk- konummen alueella elintarvikelain, terveydensuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaisista, kunnalle sääde- tyistä valvontatehtävistä. Lisäksi ympäristöterveys huo- lehtii kunnalle kuuluvista eläinlääkintähuoltolain mukai- sista tehtävistä.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristöterveys toteuttaa valvontaa vuosittaisen suunnitelmansa perusteella, jonka lisäksi resursseja kohdennetaan ennalta suunnittele mattomaan valvonta- työhön, kuten elintarvike- ja talousvesiperaisten ter- veysvaarojen ja -haittaepäilyjen sekä asumisterveyden sisäilmaongelmien selvittelyyn. Valvontayksikön työn ta- voitteena on ehkäistä elintarvikkeiden sekä ympäristön aiheuttamia terveyshaittoja, järjestää ympärivuorokauti- nen kiireellisten eläinlääkintäpalveluiden saanti, sekä huolehtia seutuyksikön alueen eläinsuojelu- ja eläintau- titehtävistä sekä löytöeläinten hoidon järjestämisestä.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnassa korostetaan valtakunnallisesti ohjaus- ja neuvontatyön tärkeyttä varsinaisen tarkastustoiminnan lisäksi. Varautuminen on samoin valtakunnallisessa ohjauksessa noussut yhä vahvemmin esiin, ja tämä on tärkeä painopistealue omassa työssämme. Toisaalta palvelualueelle on

kohdennettu myös uusia valtakunnallisia valvontavoitteita, kuten talousvesivalvonnassa Legionella-bakteerin esiintymisen seuranta vesijärjestelmissä. Myös elintarvikevalvonnan kohteissa tarkastustavoitteita on määrällisesti nostettu. Tehtävämäärän, samoin kuin toimijoiden lukumäärän kasvu lisää edelleen tarvetta työn priorisointiin ja toimintatapojen kehittämiseen työn sujuvoittamiseksi. Mm. sisäiset auditoinnit ja

kuukausittainen tulosseuranta ohjaavat osaltaan toiminnan kehittämistä. Aktiivinen yhteistyö erityisesti uusmaalaisten valvontayksiköiden kanssa tarjoaa myös mahdollisuuksia uusien toimintamallien havaitsemiseen ja niiden hyödyntämiseen. Eläinlääkintähuollon osalta vuoden 2026 alussa muuttuva lainsäädäntö ohjaa tarkastelemaan uudelleen peruseläinlääkäripalvelujen tarjontaa.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	1 478	1 150	1 600	1 626	1 652
Toimintamenot	-2 460	-2 423	-2 660	-2 701	-2 743
Toimintakate	-983	-1 273	-1 060	-1 075	-1 091

7.5.3.4 Rakennusvalvonnan palvelualue

Ympäristö- ja rakennuslautakunta toimii maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuna rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonnan palvelualue huolehtii laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetystä viranomaistehtävistä.

Rakennusvalvonnan palvelualue valvoo rakennustoimintaa yleisen edun kannalta ja huolehtii osaltaan siitä, että rakentamisessa noudatetaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään. Rakennusvalvonta vastaa mm. rakentamista koskevien lupahakemusten käsittelystä ja lupapäätöksistä, rakennustyön viranomaisvalvonnasta, rakennetun ympäristön kaupunkikuvan ohjauksesta ja valvonnasta sekä rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Rakennusvalvonta antaa muille toimialan keskuksille asiantuntija-apua osallistumalla asemakaavoituksen ja muiden kaupungin kannalta tärkeiden hankkeiden valmisteluun niiden kitkattoman etenemisen varmistamiseksi.

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Rakennusvalvonnan toiminnassa keskitytään erityisesti uuden lainsäädännön mukanaan tuomiin vaatimuksiin. Rakentamislaki tulee pääosin voimaan 1.1.2025 ja kokonaisuudessaan 1.1.2026.

Toiminnassa varaudutaan korjausrakentamisen kasvuun sekä taantuman aikana patoutuneen uudisrakentamisen elpymisen mukanaan tuomaan lupahankkeiden määrän lisääntymiseen. Hankkeet ovat kaupunkirakenteen tiivistämisestä ja entistä tehokkaammasta rakentamisesta johtuen jatkuvasti vaativampia mikä aiheuttaa oman haasteensa henkilökunnan osaamisen kehittämiseksi.

Rakennuslupaprosessin kehittämistyötä jatketaan, rakentamislain mukana tulevat käsittelyaikavaatimukset huomioiden. Jatkossa keskitytään erityisesti tarkoituksenmukaiseen tarkkuuteen rakennuslupan liitteiden käsittelyssä. Myös hakijan tiedottaminen lupaprosessin

kulusta erityisesti hakijan kannalta olennaisista lupaprosessin vaiheista on kehittämisen keskiössä. Kehitystoimien jalkauttaminen käytäntöön tehdään yhdessä koko henkilöstön kanssa.

Ilmastomuutoksen mukanaan tuomiin haasteisiin liittyen rakentamisen ohjauksessa keskitytään erityisesti rakentamisen kestäväyyteen pitkällä aikavälillä. Keskeinen tavoite on rakenteiden rakennusfysikaalisen toimivuuden tarkastelu sekä korjausrakentamisessa että uudisrakennushankkeissa. Hulevesien hallintaan sekä kosteus- ja homevaurioiden estämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Osaamista parannetaan rakennuksen vähähiilisyteen ja vähähiilisen rakentamisen ohjaukseen liittyen. Rakennusvalvonnassa seurataan mm. rakennusten energiatehokkuuden kehittymistä sekä pyritään asiakaspalvelun, neuvonnan ja ulkoisen tiedottamisen parantamiseen.

Tietomallipohjainen lupakäsittely tulee uutena toimintamallina uuden rakentamislain myötä ja se edellyttää rakennusvalvonnan prosessin ja osaamisen kehittämistä sekä koko henkilöstön koulutustumista. Sähköistä lupa-asiointia kehitetään edelleen ja osallistutaan uudistuvan rakennusvalvonnan sähköisen asiointijärjestelmän kehitystyöhön toimittajan kanssa. Rakennusvalvonnan paperiarkiston digitointia tehostetaan.

Yhteistyötä pääkaupunkiseudun ja muiden suurimpien kuntien rakennusvalvontojen kanssa jatketaan ohjeiden ja toimintatapojen yhtenäistämiseksi ja yhteisten koulutustilaisuuksien järjestämiseksi. Osallistutaan aktiivisesti yhteisten tulkinta- ja ohjekorttien laadintaan ja tehdään tiivistä yhteistyötä Topten-kaupunkien ja PKS-alueen rakennusvalvontojen, ympäristöministeriön ja muiden keskeisten rakennusalan toimijoiden kanssa.

Palvelujen saatavuuden parantamista jatketaan kehittämällä alueellista toimintamallia. Osaamisen kehittämistä ja ylläpitämistä tuetaan lisäämällä henkilöstön verkostoitumista ja koulutuksiin osallistumista sekä jakamalla osaamista keskuksen sisällä.

Palautetta rakennusvalvonnan toiminnasta ja sen kehittämisestä kerätään jatkuvalla palautekyselyllä, joka lähetetään viikoittain lupapäätöksen saaneille ja valmistuneiden hankkeiden osallisille.

Tavoitteena on edelleen kehittää joustavaa ja vuorovai-
kutteista työkuulttuuria, jossa arvostetaan yhteistyö-
toja, osaamista ja uudistumiskykyä. Rekrytoinnilla pyri-
tään turvaamaan tulevaisuuden palvelujen,

rakentamisen uusien määräysten ja erityiskohteiden
vaatima henkilöstö.

Talous

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	5 247	6 073	6 300	6 092	6 116
Toimintamenot	-3 145	-3 204	-3 307	-3 363	-3 418
Toimintakate	2 103	2 869	2 993	2 729	2 698

7.5.4 Joukkoliikenne-palvelualue

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tulot ovat korvausta HSL jäsenkunnilta Espoon kaupun-
gin joukkoliikenneinfrastruktuurin investoinneista kuten
metrosta, raitiotiestä ja bussiterminaaleista.

Menomäärärahaalla rahoitetaan Espoon asukkaille tarjot-
tavan HSL-joukkoliikenteen järjestämisestä ja operoin-
nista Espoon kaupungille koituvat menot sekä Espoossa
sijaitsevan metron hallinto-, hoito- ja pääomavastikkeet
ja raitiotien kunnossapitokulut. Budjettiin sisältyvät
myös Leppävaaran, Tapiolan, Matinkylän, Espoonlahden
ja Kivenlahden liityntäpysäköintilaitoksista sekä kaupun-
kipyöristä Espoon kaupungille aiheutuvat palvelutuotan-
non kulut.

Määrärahoilla varaudutaan ylläpitämään ja kehittämään
pitkällä tähtäimellä runkoverkkoihin perustuvaa joukko-
liikennettä, ottaen huomioon käyttäjien liikkumistarpeet.
Tapiolaan, Matinkylään, Espoonlahteen ja Leppävaaraan
päätyvät bussien liityntälinjat palvelevat metron ja kau-
punkiradan liitynnän lisäksi myös Espoon sisäistä sekä
Etelä- ja Keski-Espoon välistä poikittaista matkusta-
mista. Infrastruktuuria kehitetään edelleen vastaamaan
erityisesti runkolinjojen tarpeita. Kaupunkipyöräjärjes-
telmän palvelun tuottamisen kustannukset sisältyvät
myös määrärahoihin.

Espoon joukkoliikennejärjestelmässä on tulevalle TTS-
kaudella poikkeusjärjestelyjä, koska Kaupunkirataa ra-
kennetaan. Poikkeusjärjestelyjen aiheuttamat kustan-
nukset on huomioitu talousarviossa ja taloussuunnitel-
massa.

HSL kehittää digitaalisia palveluita, kuten digitaalisia
myyntikanavia ja yrityspalvelujen digitalisointia. Lippujen
ostamista ja maksamista kehitetään.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman to- teuttaminen

Taloudellisesti kestävä Espoo-ohjelman 4 milj. euron
tuottavuustavoite joukkoliikenteen osalta vuoteen 2025
asti otetaan huomioon HSL:n talousarvion lausunnon
yhteydessä.

Toimivan ja kohtuuhintaisen joukkoliikenteen järjestämi-
nen taloudellisesti kestävällä tavalla edellyttää, että
joukkoliikenteen matkustajamääriä saadaan nostettua.
Palveluverkon toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta
arvioidaan aktiivisesti ja sitä muutetaan tarpeita tai ta-
loudellisia realiteetteja vastaavaksi.

Joukkoliikennejärjestelmän kustannusten kasvua hilli-
tään liikennejärjestelmä-, palvelutaso- ja linjastosuun-
nittelun keinoin. Kestävän talouden varmistaminen
edellyttää nopeaa ja joustavaa reagointia mahdollisiin
muutoksiin liikkumistottumuksissa sekä uusien ratkai-
sujen löytämistä.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteut- taminen

Toimiva ja kohtuuhintainen joukkoliikenne työ- ja asioin-
timatkoilla tukee myös tulevana vuosina ihmisten hyvin-
vointia ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.
Hiilineutraalisuutta edistetään raidehankkeilla kuten
Länsimetro, Espoon kaupunkirata ja Raide-Jokeri. Kau-
punkipyöräjärjestelmän uuden sopimuskauden valmiste-
lussa asemaverkkoa pyritään laajentamaan raideliiken-
teen varrelle, ensi vaiheessa metron koko laajuudelle ja
myöhemmin kaupunkiradan varteen, ja näin varmista-
maan kestävä liikkuksen matkaketjujen sujuvuus.
Myös liityntäpysäköinnin avulla pyritään lisäämään jouk-
koliikenteen käyttöä.

Talous

Joukkoliikenne-palvelualueen määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	96 754	105 235	108 459	102 887	105 135
Toimintamenot	-209 578	-227 632	-228 266	-227 177	-230 622
Toimintakate	-112 824	-122 397	-119 807	-124 289	-125 487

Investoinnit

Osakkeet ja osuudet, kaupunkiympäristön toimiala

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-41 334	-48 300	-60 200	-67 650	-74 910
Netto	-41 334	-48 300	-60 200	-67 650	-74 910

Määräraha kattaa Länsimetro Oy:lle maksettavien rahoitusvastikkeiden lainanlyhennyksen osuuden, yhtiön tarvitseman rahoituksen korvausinvestointeihin sekä Espoon sijoitukset Kiinteistö Oy Finnoon Pysäköinti I:lle maksettavien rahoitusvastikkeiden lainanlyhennykseen sekä sijoituksiin Finnoon Pysäköinti II Oy:n omaan pääomaan ja perustettaviin yhtiöihin.

Länsimetro Oy:n lainanlyhennys nousee portaittain vuoteen 2028 saakka. Vuodesta 2023 lähtien on kaikkia 1. vaiheen lainoja lyhennetty ja vuodesta 2028 lyhennetään kaikkia 2. vaiheen lainoja. Lyhennyksiin on varattu 51,9 milj. euroa vuodelle 2025, 55,3 milj. euroa vuodelle 2026 ja 58,3 milj. euroa vuodelle 2027. Länsimetro Oy:hyn sijoitetaan kaudella 2025-2027 varoja myös korvausinvestointeihin 8,3 milj. euroa vuonna 2025, 12,3 milj. euroa vuonna 2026 ja 16,6 milj. euroa vuonna 2027.

7.5.4.1 Joukkoliikenne – HSL

Espoon joukkoliikenteen järjestämisestä ja suunnittelusta vastaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL). HSL:n toimialue kattaa Espoon, Kauniaisten, Helsingin, Vantaan, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Siuntion alueella liikennöitävän seudullisen ja kuntien sisäisen joukkoliikenteen. Espoon kaupunki on Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän jäsenkunta.

Tunnusluvut

Tunnusluku (milj. km/vuosi)	TP 2022	TP 2023	TA 2024	ENN 2024	2025	2024–2025 muutos-%	2026	2027
Sisäisten linjojen linjakilometrit Espoo	18,196	15,937	15,832	15,604	15,832	1,5 %	15,832	15,832
Seutulintojen linjakilometrit Espoon suunta	6,300	5,428	5,160	5,807	5,160	-11,1 %	5,160	5,160
Metron linjakilometrit yhteensä	5,458	6,189	6,009	5,807	6,174	6,3 %	6,333	6,333
Metron linjakilometrit Espoossa	1,377	1,926	1,870	1,808	1,922	6,3 %	1,971	1,971
Pika-raitio yhteensä		0,360	2,147	2,060	2,250	9,2 %	2,250	2,252

Talous

Tulot ovat HSL infrasopimuksen perusteella HSL:n jäsenkunnilta perittävää käyttökorvausta kaupungin omistamasta joukkoliikenneinfra.

HSL:n jäsenkunnat maksavat kuntaosuuksina ne kustannukset, joita HSL ei voi kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Määrärahaan sisältyy menoina Espoon kuntaosuus HSL:lle, kattamaan Espoolle kohdistuvaa maksu-osuutta joukkoliikenteen operointi-, yleis-, ja infrakustannuksista. Menojen talousarvio on valmisteltu

oletuksella, että HSL:n matkustuspäämäärät ovat 9,4 % ja lipputulokertymä 11,3 % suuremmat kuin vuoden 2024 ennuste.

Kuntaosuuksien lisäksi määrärahaa rahoitetaan Espoon kaupungille joukkoliikenteen koordinoinnista, viranomaistehtävistä ja matkustajia palvelevien toimintojen, mm. Kampin, Matinkylän, Tapiolan ja Espoonlahden bussiterminalien sekä Espoon aseman ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	96 554	105 000	108 259	102 687	104 935
Toimintamenot	-152 526	-165 865	-172 380	-172 923	-174 353
Toimintakate	-55 973	-60 865	-64 121	-70 236	-69 418

7.5.4.2 Joukkoliikenne – länsimetro oy

Talous

Länsimetro Oy on Espoon kaupungin tytäryhtiö. Määräraha kattaa yhtiön hallintovastikkeen, hoitovastikkeen kunnossa- ja ylläpitomenoja sekä rahoitusvastikkeen

korkomenoja. Korkotason tasaantuminen ja alentuminen yhdistettynä lainapääoman pienentymiseen lainanlyhennysten tahdissa, laskevat korkokuluja talousarviovuotena ja suunnitteluvuosina.

Rahoitusvastikkeeseen sisältyvä osuus Espoon vastuulla olevista Länsimetro Oy:n lainojen lyhennyksistä on budjetoitu investointeihin, osakkeiden ja osuuksien

määrärahaan. Lainanlyhennys nousee portaittain vuoteen 2028 saakka. Vuodesta 2023 lähtien on kaikkia 1.

vaiheen lainoja lyhennetty ja vuodesta 2028 lyhennetään kaikkia vaiheen 2. lainoja.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	-	-	-	-	-
Toimintamenot	-53 722	-58 430	-52 497	-50 846	-52 844
Toimintakate	-53 722	-58 430	-52 497	-50 846	-52 844

7.5.4.3 Joukkoliikenne-palvelut

Talous

Määrärahoista maksetaan Tapiolan, Matinkylän, Espoonlahden ja Kivenlahden metroasemilla sijaitsevat liityntäpysäköintilaitokset. Tämän lisäksi Espoon kaupunki pitää yllä Leppävaarassa bussiterminaalin alle sijoittuvaa liityntäpysäköintilaitosta. Määrärahalla rahoitetaan Kivenlahden, Espoonlahden ja Matinkylän liityntäpysäköintien rahoitus- ja ylläpitomenoja, Tapiolan liityntäpysäköinnin ylläpitomenoja ja Leppävaaran liityntäpysäköinnin sisäistä toimitilavuokraa.

Liityntäpysäköinnistä aiheutuvat menot eivät kuulu HSL:n kanssa sovitun infrasopimuksen käyttökorvauslaskutuksen piiriin.

Määrärahalla rahoitetaan myös joukkoliikennekokonaisuuteen liittyvän kaupunkipyöräpalvelun Espoon käyttökustannukset. Tulot ovat kaupunkipyörien maksutuloja. Kaupunkipyöräpalvelun tuottajina ovat Espoon kaupunki ja Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy. Kaupunkipyöräpalvelu toteutetaan yhteistyössä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän ja palveluntuottajayrityksen kanssa. Nykyinen kaupunkipyöräjärjestelmän sopimus on voimassa vielä vuoden 2025 ja talousarvio on tehty voimassa olevan järjestelyn pohjalta.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	200	235	200	200	200
Toimintamenot	-3 329	-3 337	-3 389	-3 407	-3 425
Toimintakate	-3 129	-3 102	-3 189	-3 207	-3 225

7.5.5 Kaupunkiympäristön esikunta

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Toimialan esikunta koordinoi ja kehittää koko toimialaa koskevia yhteisiä hankkeita. Se tuottaa hallinto-, kehittämis-, henkilöstö-, asiakirjahallinto- ja talousohjauspalveluita tulosyksiköille ja Tilapalvelut-liikelaitokselle. Lisäksi esikunnan tehtäviin kuuluvat kaupungin maaomaisuuden hallinta, maankäytön suunnittelun ja rakentamisen ohjaus, asuntotuotannon seuranta ja ohjaus, joukkoliikenteen koordinointi sekä toimialan viestinnän ja markkinoinnin linjaukset, toiminnan kehittäminen, suunnittelu ja toteutus. Toimialan esikunnassa ovat myös alueiden projekti johtajat, jotka osaltaan edistävät eri tulosyksiköiden yhteistyötä ja yhteisiä tavoitteita. Merkittävin ICT-kehittämishanke on toimialan dokumenttien hallinnan uudistaminen ja RYHTI lainsäädännön vaatimien valmiuksien luonti, joka kestää aina vuoteen 2029 asti.

Toimialan esikunta ohjaa yhteistyössä konserniesikunnan kanssa Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymää (HSY), Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymää (HSL) sekä muita konserni- ja osakkuusyrityksiä.

Asuntoyksikkö huolehtii kunnan vastuulle kuuluvien asuntorakentamisen ohjaamisen ja rahoituksen tehtävistä. Tavoitteena on varmistaa asuntotuotannon edellyttämät kaavalliset ja kunnallistekniset valmiudet sekä kysyntää vastaavan ja eri elämäntilanteisiin sopivan asuntotuotannon toteutuminen. Yksikkö edistää monipuolista ja kohtuuhintaista asuntotarjontaa, tukee erilaisten väestöryhmien asumista ja osallistuu aluekeskusten ja olemassa olevien asuntoalueiden kehittämiseen. Lisäksi asuntoyksikkö myötävaikuttaa eri kaupunginosien elinvoimaisuuden ja sosiaalisen eheyden toteutumiseen sekä edistää asumisen ekologista kestävyyttä.

Tonttiyksikkö huolehtii maan saatavuudesta yhdyskuntarakentamiseen, hankkii ja luovuttaa maata sekä vastaa maankäyttösopimuksista. Tavoitteena on ensisijaisesti hankkia asumiseen ja työpaikkarakentamiseen soveltuvaa raakamaata etenkin hyvien liikenneyhteyksien varrelta ja keskustan tuntumasta. Maanhankintaan on varattu 5 milj. euroa.

Asunto- ja työpaikkarakentamiseen luovutetaan rakentamiskelpoisia kerrostalo- ja pientalotontteja sekä yritystontteja. Asuntotontteja varataan valtion tukemaan asuntotuotantoon asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Asuntotontteja luovutetaan pääsääntöisesti julkisiin hakumenettelyihin tai hintakilpailuihin perustuen. Yritystontteja luovutetaan hakemusten perusteella ja julkisella hakumenettelyllä sekä hintakilpailulla. Tonttiyksiön tuloarvio sisältää maanmyyntivoittoja yhteensä 31,7 miljoonaa euroa. Suhdannetilanteesta huolimatta viestimme positiivista Espoota ja luomme kiinnostusta alueisiimme ja niiden markkinointiin.

Kaupungin maaomaisuuden kehittämistoimia jatketaan, jotta tontteja olisi vuosittain luovutettavissa edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin. Esikunta osallistuu kaavotuksen ohjaukseen pyrkien varmistamaan toteuttamiskelpoiset ja taloudelliset kaavat. Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa pysäköintiratkaisujen merkitys kasvaa konaisuuden taloudellisuutta arvioitaessa.

Markkinointi- ja viestintäyksikkö tukee Espoo-tarinan toteutumista, ohjaa ja koordinoi toimialan viestintää ja huolehtii tarvittavasta osaamistasosta, mm. valmiusviestinnässä. Viestintä tekee tunnetuksi toimialan palvelutoimintaa ja kehittämistyötä sekä lisää tyytyväisyyttä toimialan toimintaan. Markkinointiviestintä tukee yritysten ja osaavien ihmisten kiinnostuksen kasvattamista Espoon kehittyviin alueisiin. Toimialan yhteisö- ja työnantajakuva vahvistetaan viestinnän ja markkinointin keinoin.

Henkilöstöyksikkö tukee johtoa ja esihenkilöitä onnistumaan tavoitteidensa saavuttamisessa henkilöstöjohtamisen näkökulmasta. Yhteisenä tavoitteena on osaava, hyvinvoiva ja hyvin johdettu henkilöstö. Henkilöstöyksikkö ohjaa ja tukee henkilöstösuunnittelussa,

palvelussuhdeasioissa, työkykyjohtamisessa ja työsuojelun teemoissa. Lisäksi henkilöstöyksikkö edistää johtamisen, osaamisen ja organisaatiokulttuurin kehittymistä sekä työvoiman saatavuutta.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Toimialan esikunta on toiminnassaan noudattanut Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa. Ohjelman asettamista tavoitteista haasteellisiksi on muodostunut maanmyyntitulojen kasvattaminen rakentamisen voimakkaan taantuman vuoksi.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Finnon alueen tonttien luovutuksissa määritelty energiansäästötavoitteet ja Keran alueella toimijoiden kanssa on tehty yhteinen kehittämissitoumus, jossa Keran suunnittelua ohjaa pyrkimys olla kestävä kehityksen, kiertotalouden ja digitalisaation edelläkävijäalue.

Palvelutuotteet

Maankäyttöön myynteihin liittyvien luovutusten suoritukset pysyvät vuonna 2025 keskimääräistä alemmina. Maanvuokrausten suoritteiden tasossa on lievää kasvua. Asukasvalintojen valvonnan määrän ennakoidaan kasvavan.

Palvelutuote	Eur TA24	Eur TA25	Suorite TA24	Suorite TA25	Eur/ Suorite TA24	Eur/ Suorite TA25	M%	Suorite 26	Suorite 27
Luovutuskirja	1 137 679	1 157 183	80	65	14 221	17 803	25,2 %	70	80
Maankäyttölupa	88 881	90 405	130	120	684	753	10,2 %	130	140
Vuokrasopimus	266 644	271 215	175	200	1 524	1 356	-11,0 %	240	250
Maankäytösopimus	284 420	289 296	20	10	14 221	28 930	103,4 %	15	15
Asukasvalintojen valvominen	533 937	547 487	5 800	6 300	92	87	-5,6 %	6 700	7 000

Talous

Kaupunkiympäristön toimialan esikunnan määrärahat ovat sitovia tulojen ja menojen osalta.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	99 706	72 011	73 438	70 711	71 711
Toimintamenot	-10 284	-13 064	-12 631	-12 786	-13 121
Toimintakate	89 421	58 947	60 807	57 925	58 590

Investoinnit

Maa- ja vesialueet, sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-1 432	1 500	1 500	1 500	1 500
Menot	-11 784	-7 000	-5 000	-5 000	-5 000
Netto	-13 216	-5 500	-3 500	-3 500	-3 500

Maanhankinnan tavoitteena on hankkia asunto- ja työpaikkarakentamista palvelevaa raakamaata sekä asema-kaavan toteuttamiseksi tarvittavia yleisiä alueita. Maanhankintaan on varattu vuosittain 5 milj. euroa.

Merkittävät ja strategisesti tärkeät maanhankinnat ja niiden rahoitus käsitellään tapauskohtaisesti erikseen.

Peruskaupungin maanmyyntituloksi arvioidaan 33,2 milj. euroa vuonna 2025. Tästä hankintahinnan osuus 1,5 milj. euroa sisältyy investointituloihin ja myyntivoiton osuus 31,7 milj. euroa tonttipalvelujen toimintatuloihin. Yleinen talouskehitys ja suhdanteet vaikuttavat voimakkaasti tonttikauppoihin ja maanmyyntituloihin.

Osakkeet ja osuudet, sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	877	-	-	-	-
Menot	-4 954	-3 880	-2 330	-5 995	-1 260
Netto	-4 077	-3 880	-2 330	-5 995	-1 260

Talousarviovuodelle sekä suunnitelmakausille on varattu 0,28 milj. euroa vuosittain Kiinteistö Oy Finnoon Pysäköinti I:n rahoitusvastikkeisiin ja noin 1 milj. euroa vuosittain sijoituksiin Finnoon Pysäköinti II Oy:n omaan pääomaan. Talousarviota laadittaessa avoinna on Kivenlahden metrokorttelin pysäköinnin rahoitus sekä Kivi-ruukin vaiheittain toteutettavan pysäköintilaitoksen rahoitus.

7.5.6 Tilapalvelut-liikelaitos

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Tilapalvelut-liikelaitoksen tehtävänä on hankkia ja ylläpitää kaupungin toimitiloja kustannustehokkaasti ja pitää huolta niiden turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Tilapalvelut-liikelaitos tarjoaa lisäksi erilaisia tilapalveluja tilojen käyttäjille.

Liikelaitoksessa on toimitilajohtamisesta, suunnittelu- palveluista, rakennuttamisesta, palvelutuotannosta ja toiminnan tuki- ja kehittämisspalveluista vastaavat palvelualueet. Tilapalvelut tuottaa palvelunsa joko omalla organisaatiolla tai ostopalveluna peruskaupungin muilta yksiköiltä ja liikelaitoksilta tai ulkopuolisilta yrityksiltä. Ostopalvelujen osuus vaihtelee palveluittain.

Toimitilajohtamisen palvelualue vastaa kiinteistöjohtamisesta, laatii toimitilaverkon suunnitelmia ja kehittää tilaratkaisuja, valmistelee myyntikohteet, hoitaa tilojen hankintaa, vuokraa tiloja käyttäjille sekä vastaa tilojen yhteiskäytöstä ja hoitaa isännöintitehtäviä. Kiinteistönhallintayksikkö vastaa teknisestä isännöinnistä, kiinteistöjen energia-, vesi- ja jätesopimuksien hallinnoinnista, kiinteistöjen kulunhallinnasta, elinkaarikohteiden ja yhtiöiden hallinnasta. Vuokrausyksikkö hoitaa lisäksi vuokralaskennan ja -laskutuksen. Kiinteistötietojen hallintoyksikkö vastaa liikelaitoksen kiinteistötietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Suunnittelupalvelut palvelualue vastaa tilasuunnittelusta, valmistelee ja suunnitteluttaa kaupungin toimitilahankkeet siten, että laatu-, aikataulu- ja kustannustavoitteet toteutuvat. Palvelualueen tehtävät kattavat myös pienempien korjaus- ja muutostöiden suunnitteluttamisen, kohteisiin tehtävät kunto- ja sisäilmatutkimukset sekä tarvittavat kiinteistöjen purut. Lisäksi palvelualue toteuttaa kaupungin yhtiöiden tilaamat valmistelu- ja suunnitteluttamistehtävät osana rakennuttamisen kokonaisuutta.

Rakennuttamisen palvelualue toteuttaa kaupungin toimitilojen rakennuttamistehtävät, kustannuslaskentapalvelut sekä investointi- ja kunnossapito-ohjelman valmistelun. Palvelualue rakennuttaa kaupungin toimitilahankkeet siten, että laatu-, aikataulu- ja kustannustavoitteet toteutuvat. Lisäksi palvelualue toteuttaa kaupungin omistamien yhtiöiden tilaamat rakennuttamistehtävät.

Palvelutuotannon palvelualue tuottaa toimitilojen aulaja turvallisuus, kiinteistöhoito-, kunnossapito- ja siivouspalveluja omana työnä tai ostopalveluna sekä vastaa näiden palvelujen laadusta. Lisäksi kaikki palvelualueet tuottavat kaupungin yksiköille käyttäjäpalveluja.

Toiminnan tuki ja kehittäminen -palvelualue vastaa liikelaitoksen tukitoiminnoista, joita ovat talous-, laki-, viestintä-, kehittämis- ja henkilöstöasiat, koulutussuunnittelu sekä toiminnan ja hankkeiden talouden seuranta. Yksikön vastuulla on myös liikelaitoksen asiakassuhteiden hoito ja niiden hallinnasta vastaaminen.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman toteuttaminen

Tilapalvelut-liikelaitos kehittää toimintaansa asiakaspalvelulähtöisesti ja viestii toiminnastaan ja palveluistaan asiakkaille Espoo-tarinan sekä Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman projektien ja toimenpiteiden pohjalta. Kohdekohtaisen tiedonkulun parantaminen on jatkuva kehityshankkeemme, jolla parannetaan sisäistä tiedonkulkua sekä myös asiakasviestintää. Kohdekohtaisen tiedon kulun parantamisen projektia on laajennettu kokenemaan valmiiden kohteiden siirtymistä käyttäjille vastaanoton jälkeen. Tiistilän koulu ja päiväkotit sekä Viherkallion päiväkotit ovat toimineet pilottikohteina.

Toiminta ja tuotanto on järjestetty mahdollisimman tehokkaasti kehitetyt prosessit huomioiden ja tuotavuutta parannetaan osana toimintojen kehittämistä. Palvelutuotannossa lisätään hallitusti ostettujen palvelujen käyttöä ja seurataan oman ja ostotoiminnan laatua ja kustannuksia sekä kehitetään toimintaa koulutusta lisäämällä. Siivouksen hankintaa ja palveluntuottajien valvontaa kehitetään yhteistyössä hankintakeskuksen kanssa niin, että toiminnassa tavoitteemme on nollatoleranssi työsuhteisiin liittyviin väärinkäytöksiin, harmaaseen talouteen ja ihmiskauppaan. Palvelutoiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta parannetaan kehittämällä asiakasyhteistyötä, kumppanuuksia, palveluprosesseja ja tietojärjestelmiä sekä hankintoja.

Hiilineutraali Espoo 2030 -tavoitteen toteuttaminen

Liikelaitoksen kaikissa hankinnoissa huomioidaan kestävä kehitys ja Espoon kaupungin hiilineutraaliustavoitteet. Ilmastotyötä tehdään kaikilla palvelualueilla lajiteltusta uusien hankkeiden hiilijalanjäljen laskentaan. Ilmastotyön talouskooste laaditaan vuosittain osana kaupungin ilmastotyön talouskoostetta. Espoon kaupungin ilmastovahdissa Tilapalveluilla on 16 eri toimenpidettä, joita edistetään ja seurataan. Tilapalvelut on mukana Purkuhankkeiden GreenDeal -sopimuksessa, jossa tavoitteenamme on edistää kiertotaloutta purkuhankkeissa ja hyödyntää purkamisessa vapautuvaa materiaalia edistämällä materiaalien uusiokäyttöä ja kierrättämällä purkutuotteita.

Yhteistyötä Tilapalvelujen ja asiakkaiden välillä lisätään aktiivisesti ja erityisesti viestintää kehitetään. Asiakaspäälliköt tapaavat säännöllisesti tilojen käyttäjiä ja käytössä on kerran vuodessa toteutettava asiakastytyväisyyskysely sekä vuosittaiset kehityskokoukset ja yhteistyöhaastattelut toimialojen johdon kanssa. Myös toiminnasta saadut palautteet ja reklamaatiot hyödynnetään toimintaa kehitettäessä.

Tiloissa ilmenevät sisäilmaongelmat ovat hallinnassa sekä vastuut ja roolit selkeät Tilapalvelujen ja käyttäjien kesken. Toiminta on menettelytapaoheen mukaista. Tilapalvelujen edustaja toimii puheenjohtajana kaupungin moniammatillisessa sisäilmaryhmässä. Tiivistä yhteistyötä tehdään ennakoivasti työterveyspalvelujen,

kouluterveydenhoidon ja ympäristöterveyden ja kanssa. Kahdeksan kaupungin sisäilmaverkosto jatkaa toimintaansa yhteisten toimintamallien ja ohjeistuksen tekemiseksi. Verkostossa on mukana myös Sisäilmayhdistys Ry.

Toimitiloja hyödynnetään monipuolisesti ja tehokkaasti tilojen yhteiskäyttöä edistämällä. Hybridityön vaikutusta toimitilojen käyttöön on selvitetty ja tarpeettomista tiloista luopumista jatketaan. Toimitilojen energiataloutta ja energian säästöä tehostetaan mm. KETS-toimintasuunnitelman (Kuntien energiatehokkuussopimus) avulla, uusiutuvan kaukolämmön optimointipalvelulla, kiinteistöjen rakennusautomaation etävalvonnalla ja ilmastoinnin käyttöaikojen säädöillä sekä energiamanageripalvelun tavoitteita ohjaamalla.

Toimitilajohtamisen pääkehittämisaalueet ovat toimitilaverkon laadinta toimialojen palvelujen järjestämisen tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä toimialojen kanssa, kiinteistöjen salkutuksen kehittäminen ja kohteiden PTS-suunnitelmien laadinta sekä realisointien toteuttaminen. Energiatehokkuutta kehitetään nyt valmisteltavan julkisten energiatehokkuussopimuksen (JETS) johdolla. Tilojen yhteiskäytön pääperiaatteet on selkeytetty. Toiminnan lähivuosien tärkeimmät tavoitteet ovat rakentamisen investoinnit ja mittava korjausrakentaminen, Koulut kuntoon -tavoite, tilojen käytön tehostaminen ja toiminnan tuottavuuden parantaminen. Rakennuttamisen ja suunnittelun päähankeprosessien kehittäminen jatkuu.

Hankkeiden kustannusohjaukseen, toteuttamisen valvontaan sekä seurantaan panostetaan noudattamalla hankkeiden suunnittelua ohjaavia ominaistavoitteita. Hankkeissa suunnitteluohjauksella tavoitellaan hankkeiden kustannusten alentamista, erityisesti oppilaspaikka-kohtaisen hinnan osalta, ja investointiohjelman toteutuksessa huomioidaan Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet huomioiden hankkeiden toiminnalliset vaatimukset.

Koulut kuntoon -ohjelmalla varmistetaan, että kouluilla ja päiväkodeilla on terveet ja toimivat tilat, ja sisäilma-kohteiden ja hätäväistöjen lukumäärä on nolla vuonna 2028. Toimivat väistötilat varmistetaan ajoissa käyttäjien tarpeisiin yhteistyössä toimialojen kanssa. Sisäilmaratkaisuja haetaan kansallisesti yhdessä muiden suurien kaupunkien kanssa. Kohteiden kuntoon saattaminen toteutetaan useilla eri ohjelman toimenpiteillä. Korjausvelkaa pienennetään kunnossapitomäärärahojen tehokkaalla kohdentamisella. Ikääntyvien kohteiden käyttökunto varmistetaan kohteiden kuntoarvioinneilla ja elinkaarta jatkavilla investoinneilla. Esteettömyys otetaan huomioon hankkeiden ja korjausten suunnittelussa.

Investointi- ja vuokratkustannukset ohjaavat toimitilahankkeiden toteuttamista. Toteuttamisessa hyödynnetään eri omistusmuotoja sekä erimuotoisia toteutusmalleja kuten vuokratiloja, elinkaarimalleja ja kumppanuushankkeita. Uusia toiminta- ja toteutustapoja kehitetään hankkeiden laadun ja kustannustehokkuuden parantamiseksi sekä aikataulujen nopeuttamiseksi

hankkeiden koko elinkaaren kokonaistaloudellisuus huomioon ottaen. Hankemuotojen valinnalla pyritään monipuoliseen riskien jakoon. Erityisenä nykyhetken ja tulevaisuuden haasteena koulujen suunnittelulle ovat oppilasmäärän kasvu ja samalla eriyttämistarpeen lisääntyminen, kun merkittävästi lisää kouluja ja koulu-kohtaisia neliöitä ei kuitenkaan ole mahdollista toteuttaa. Oman merkittävän haasteensa hankkeiden kustannuksille tuovat määräyksistä, direktiiveistä ja lainsäädännöstä nousevat uudet, sinänsä hyvät ilmastomuutoksen torjuntaan tähtäävät vaatimukset.

Uudis- ja peruskorjaushankkeissa on käytössä Kuiva-ketju10 -toimintamallit. Hankkeissa huomioidaan digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet, kuten esimerkiksi tietomallinnus suunnittelussa, monitavoiteoptimoidut energiatehokkuusvaatimukset ja ympäristökriteerit. Kaikkiin uudishankkeisiin liitetään aktiivinen energiaohjaus ja todentamisen raportointia parannetaan. Jälkilaskentatiedot ja saatu palaute käytetään hyödyksi hankkeiden kehittämisessä.

Palvelutuotannossa jatketaan laadunseurannan kehittämistä ja laajentamista kunnossapidon korjauksiin. Kiinteistönhoidossa tavoitellaan toiminnan tehostamista, jossa tärkeimpänä tukena tullaan käyttämään tehokasta rekrytointia ja henkilöstön osaamisen varmistamista. Kiinteistönhoidon alueet on mitoitettu uudelleen.

Kunnossapidossa tavoitellaan edelleen toiminnan painopisteen siirtämistä vikakorjauksista ennakoiiviin vuosikorjauksiin. Tavoitteeksi on asetettu, että lähimmän viiden vuoden aikana korjauksista 70 prosenttia voidaan hoitaa suunniteltuina vuosikorjauksina ja vikakorjauksien määrä saadaan laskemaan 30 prosentin tasolle.

Vuoden 2025 aikana jatketaan valmistautumista uuden rakentamislain ja ilmastoasetuksen voimaan tulon vaikutuksiin vuoden 2025 alusta ja täydennyksiin vuoden 2026 alusta sekä kouluttautumalla että yhteistyöllä rakennusvalvonnan kanssa.

Tilapalvelujen sisällä osoitetaan henkilö, joka vastaa kaupungin kiinteistöjen jätelajitteluasteen nostamisesta.

Palvelutuotteet

Palvelutuotteille kohdistetaan suunnitellut kustannukset ja ennustetut suoritelmäärät. Tuotteille lasketaan yksikkökustannus, jonka kehitykselle asetetaan talousarviossa tavoitteet. Palvelutuotteiden kautta tarkastellaan palvelutuotannon kustannusten ja suoritelmäärien muutoksia vuodelle 2025.

Toimitilojen määrä on kasvanut uusien kohteiden valmistumisen myötä vuonna 2024 noin 0,7 %. Ylläpitokustannusindeksi on noussut mutta on tasaantumassa. Siivouksen ja kiinteistönhoidon ostopalvelun hinnat ovat mahdollisesti kohoamassa uusien kilpailutusten hintojen noustessa. Siivouksen ja kiinteistönhoidon oman tuotannon tehostaminen jatkuu uusien kohteiden siirtymässä ylläpitoon.

Palvelutuote	Eur TA24		Eur TA25		Suorite TA24		Suorite TA25		Eur/ Suorite TA24		Eur/ Suorite TA25		M%	Suorite 26		Suorite 27	
Vuokrauspalvelut	109 504 253	119 202 602	1 081 955	1 122 790	101,2	106,2	4,9 %	1 122 790	1 122 790								
Siivouspalvelut oma tuotanto	6 150 768	6 679 151	236 050	256 509	26,1	26,0	-0,1 %	256 509	256 509								
Siivouspalvelut osto-palvelut	11 821 947	13 366 178	490 252	477 110	24,1	28,0	16,2 %	477 110	477 110								
Kiinteistönhoito oma tuotanto	5 098 155	5 591 669	610 941	644 352	8,3	8,7	4,0 %	644 352	644 352								
Kiinteistönhoito osto-palvelut	3 065 821	2 957 024	257 862	269 978	11,9	11,0	-7,9 %	269 978	269 978								

Talous

Sitovat tulostavoitteet vuodelle 2025

1. Liikelaitoksen vuoden 2025 tulostavoite on 26 milj. euroa ylijäämäinen tulos ennen varauksia.
2. Liikelaitoksen talonrakennusinvestointien hankkeiden toteutuminen valtuuston päättämän talousarvion sekä taloussuunnitelman investointiohjelman aikataulun ja kustannusarvion mukaan.

Tilapalvelujen tulostavoitteena on nollatulos eli liikelaitoksen menot määräytyvät tulojen mukaan. Tilapalvelujen tulostavoite on kuitenkin 26 milj. euroa, koska tulok-sella katetaan tiettyjen yhtiöiden investoinneista rahas-toitavien lainojen lyhennysten osuus 21,5 milj. euroa sekä TakE-tavoite 4,5 milj. euroa.

Vuonna 2025 liikevaihdon arvioidaan olevan 333,1 milj. euroa, missä on osavuositarkastuksessa ennustettuun nähden 4,2 % kasvua. Sisäisten vuokratuottojen osuus tästä on 266,6 milj. euroa ja ulkoisten vuokratuottojen osuus 35,9 milj. euroa.

Toimintamenoihin on budjetoitu 216,2 milj. euroa. Toimintamenojen kehys määräytyy, kun tulotavoitteesta vähennetään rahoituskulut, poistot ja tulostavoite. Edelleen talousarvion laadinnassa on otettava huomioon suunnitteluprosessissa aiemmin määräytyneet sisäiset kuluveloitukset, jotka ovat 23,9 milj. euroa. Ne sisältävät maanvuokran 15,4 miljoonaa lisäksi taloushallinnon,

henkilöstöpalveluiden, tietotekniikan ja muiden asian-tuntijapalveluiden ostot.

Sisäisten kulujen jälkeen henkilöstökuluihin ja ulkoisiin ostoihin jää käytettäväksi 192,3 miljoonaa euroa mikä on 2,9 % osavuositarkastuksessa vuodelle 2024 ennustettua suurempi. Taulukossa 1 nämä ulkoiset ostot jakautuvat riveille Palvelutuotanto, Energia ja vesi, Vuokratulot sekä Muut kulut. Näiden yksityiskohtaisempi suunnittelu on tehty palvelualueilla ja talousarvio tarkentuu näiltä osin edelleen käyttösuunnitelmavaiheeseen.

Henkilöstökulut on arvioitu vuoden 2024 keskimääräisen henkilötuloarvion mukaan olettaen 3 % palkankorotukset kesällä kuluvan vuoden tapaan. Lisäksi kohonneista elä-kemenojen tasausmaksusta arvioidaan kertyvän prosen-tin verran enemmän kuin vuonna 2024

Talousarvioesityksen vuokratulujen kasvu 1 milj. euroa (1,1 %) osavuositarkastuksessa ennustettuun nähden muodostuu rakennusten vuokrien 0,8 milj. euroa ja PPP-palvelumaksujen 0,5 milj. euroa noususta hoitovastik-keiden laskiessa 0,3 milj. euroa.

Poistoarvio on keväällä kehyskeskustelujen aikaan arvi-oituun nähden kohonnut merkittävästi koskien osin jo kuluvaa vuotta, mutta tämä tarkentuu myöhemmin. Ra-hoituskulujen muutokset selittyvät vaikeasti ennakoita-vien sisäisten korkokulujen vaihtelulla.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Liikevaihto	285 287	310 386	316 789	330 248	333 983	339 785
Valmistus omaan käyttöön	76	100	100	100	100	100
Liiketoiminnan muut tuotot	4 895	4 000	3 012	2 800	2 800	2 800
Materiaalit ja palvelut	-80 617	-89 405	-88 920	-94 010	-95 731	-97 706
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 416	-26 771	-24 758	-25 855	-26 308	-27 097
Palvelujen ostot	-56 201	-62 634	-64 162	-68 155	-69 424	-70 610
Henkilöstökulut	-28 503	-30 190	-30 685	-32 422	-33 025	-33 496
Palkat- ja palkkiot	-23 107	-24 804	-25 298	-26 300	-26 700	-27 100
Henkilösivukulut	-5 396	-5 386	-5 386	-6 122	-6 325	-6 396
Poistot ja arvonalentumiset	-56 702	-57 076	-56 492	-59 337	-57 340	-59 602
Liiketoiminnan muut kulut	-89 230	-87 104	-96 778	-95 809	-97 024	-98 627
Liikeyli-/alijäämä	40 601	56 097	52 413	57 692	60 087	59 649
Rahoitustuotot ja -kulut	-29 855	-34 118	-30 775	-31 698	-31 658	-31 208
Rahoituskulut	-29 855	-34 118	-30 775	-31 698	-31 658	-31 208
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	10 746	21 979	21 638	25 995	28 429	28 442
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	5 015	5 015	5 015	5 015	5 015	5 015
Tilikauden yli-/alijäämä	15 760	26 994	26 653	31 009	33 444	33 456

Toimitilat m ²	TP 2022	TA 2023	1.1.2024	TA 2025	Muutos 1.1.2024–TA 2025
suoraomisteiset (mukana PPP-kohteet)	720 045	740 764	718 437	723 568	0,7 %
osaketilat	185 403	186 070	194 510	201 248	3,5 %
vuokratilat	251 252	186 640	180 131	176 339	-2,1 %
Yhteensä	1 156 700	1 113 475	1 093 078	1 101 155	0,7 %
PPP- kohteet suoraomisteisista	25 464	25 464	35 946	36 062	5 %

Toimitilojen pinta-alojen määrässä on tapahtunut taulukon 1 mukaiset muutokset. Osaketilojen määrä nousee 3,5 %, vuokratilojen määrä laskee -2,1 % ja suoraomisteisten toimitilojen määrä nousee 0,7 %. PPP-tilojen pinta-alojen osuus taulukon suoraomisteisissä tiloissa on 5 % vuonna 2025. Yhteensä kaikkien toimitilojen yhteenlaskettu pinta-alan määrä on noussut 0,7 %.

Rahoitus

Peruskaupunki rahoittaa liikelaitoksen investointeja tarvittaessa korollisen kaupungin sisäisen välitystilin kautta. Talousarvioon on arvioitu, että sisäinen korkokulu on 3,3 milj. euroa. Suunnitelmavuotena 2024 liikelaitoksen tulorahoitus ei riitä investointien

rahoittamiseen ja peruskaupunki rahoittaa loppuosan välitystilin kautta. Vuoden 2025 rahoitustarve on 13,7 miljoonaa euroa ja vuosina 2026 18,5 milj. euroa ja 2027 tulorahoitus riittää investointien rahoittamiseen. Rahoitustarpeeseen vaikuttavat investointiohjelman toteuttaminen ja kaupungin tilinpäätösjärjestelyt.

1000 EUR	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta	79 055	77 708	85 331	85 770	88 044
Liikeliikettä (-alijäämä)	56 097	52 413	57 692	60 087	59 649
Poistot ja arvonalentumiset	57 076	56 492	59 337	57 340	59 602
Rahoitustuotot ja -kulut	-34 118	-30 775	-31 698	-31 658	-31 208
Tulorahoituksen korjauserät	-	-421	-	-	-
Investointien rahavirta	-129 362	-116 458	-100 836	-107 507	-119 361
Investointimenot	-129 362	-117 040	-100 836	-107 507	-119 361
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-	161	-	-	-
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-	421	-	-	-
Toiminnan ja investointien rahavirta	-50 307	-38 749	-15 505	-21 738	-31 318
Rahoituksen rahavirta	50 307	93 570	15 505	21 738	31 317
Antolainauksen muutokset	-	-	-	-	-
Antolainasaamisten lisäys	-	-	-	-	-
Antolainasaamisten vähennys	-	-	-	-	-
Lainakannan muutokset	50 372	93 635	-	-	-
Lyhytaikaisten lainojen muutos	50 372	93 635	-	-	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	-65	-65	15 505	21 738	31 317
Saamisten muutos	120	120	15 505	21 738	31 317
Korottomien velkojen muutos	-185	-185	-	-	-
Rahavarojen muutos	0	54 821	0	0	0

Investoinnit

10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessi käynnistettiin keväällä 2024. Valmistelu tehdään yhteistyönä väestönkasvu, tilatarpeet ja kaavoitus. Vuorovaikutusta kaupungin tilatyöryhmän ja luottamushenkilöiden välillä on kehitetty.

Ohjeena kohteiden ajoituksen ja suunnittelun valmistelulle on, että päiväkotien ja koulujen 10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessin uudistamista jatketaan siten, että uudessa mallissa:

- muodostetaan yhteinen tilannekuva ennakoidusta väestönkasvusta, kaavoitustilanteesta ja tila- ja infrainvestointien alueellisesta tarpeesta ja kehitetään yhteinen käytäntö tilannekuvan muodostamisesta,

- väestönkasvu pitää saada viime vuosia paremmin ennakoitavaksi ja tasaisemmaksi myös eri alueiden palvelutarjonnan kehittyminen huomioon ottaen,
- valmistelu toteutetaan niin, että investointikehysesitys saadaan lausuntokierrokselle asiantuntijaelimiin Talousarvio- ja investointiohjelman vuoden 2025 valmistelua varten, ja
- linjataan mahdolliset kiireisimmät priorisointia vaativat investointikohteet, jotta niitä koskevat kaikki välttämättömät valmistelutoimet saadaan toteutumaan ajoissa.

Toimitilainvestointien suunnittelun lähtökohtana on edellisen vuoden hyväksytty investointiohjelma, käyttöjätöimialojen tarpeet ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteet. Lähtökohtana ovat myös kaupunginjohtajan tulevan vuoden talousarvioesitys sekä

kaupungin asettama investointikatto. Tilapalvelut-liikelaitoksen investointiohjelmasta päätetään valtuustossa kaupungin talousarvion osana. Kaupungin koko rakentamisen omaisuuslaji on Tilapalveluilla. Maaomaisuus on kaupungin taseessa.

Investointiohjelman tavoitteena on vastata Espoon kasvutarpeisiin pitkäjänteisesti, joustavasti ja kestävästi. Investointikokonaisuus on jaettu suuralueisiin, jolloin tarkastelutaso on ennakoitavuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tasolla. 10 vuoden suunnittelun aikajänteellä on paljon epävarmuustekijöitä, jotka vaikuttavat väestöennusteiden toteutumiseen. Myös rahoitustasapainon osalta on merkittäviä riskejä, joiden takia investointitarpeita, niiden priorisointia ja ajoitusta tulee arvioida.

Vuonna 2025 Tilapalvelut-liikelaitoksen investointiohjelman sisältävät investointimenot ovat yhteensä 100,8

milj. euroa. Toimitilainvestointien osuus on 69,3 milj. euroa. Perusparannukset ovat 10 milj. euroa ja osakkeet ja osuudet 21,5 milj. euroa. Lisäksi yhtiöhankkeiden investointeihin on varattu 7,3 milj. euroa vuonna 2025.

Rakennusinvestoinnit kohdistuvat sekä uudisrakentamiseen että kiinteistökannan peruskorjaamiseen ja laajenemiseen. Kaikista toimitilahankkeista, myös vuokrahankkeista, päätetään valtuustossa talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä, eikä niiden valmistelussa tehdä ennen taloussuunnitelman käsittelyä kaupunkia sitovia ratkaisuja. Toimitilojen rakentaminen painottuu sekä peruskorjaamiseen, korvaaviin uusiin tiloihin että uudistuotantoon. Lisäksi osassa peruskorjaushankkeita laajennetaan toimitiloja.

1000 EUR	TA 2024	TA 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Toimitilarakentaminen	106 904	79 339	88 158	101 010	107 284	68 792	27 000	17 765	12 160	14 450	8 000
Uudisrakentaminen	97 904	69 339	78 158	94 010	100 284	61 792	20 000	10 765	5 160	7 450	1 000
Elinvoiman rakennukset	14 300	17 063	36 404	42 100	28 500	10 000	-	-	-	-	1 000
Kasvun ja oppimisen rakennukset	57 441	28 365	21 854	50 910	70 784	51 792	20 000	10 265	2 660	4 950	-
Kaupunkiympäristön rakennukset	1 000	2 591	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilapalvelut	10 813	2 920	1 500	500	500	-	-	500	2 500	2 500	-
Muu talonrakentaminen	14 350	18 400	18 400	500	500	-	-	-	-	-	-
Perusparantaminen	9 000	10 000	10 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Muut investoinnit	22 458	21 497	19 349	18 351	18 046	18 046	18 046	18 046	17 377	16 107	13 991
Osakkeet ja sijoitukset	22 458	21 497	19 349	18 351	18 046	18 046	18 046	18 046	17 377	16 107	13 991
Investointimenot (brutto)	129 362	100 836	107 507	119 361	125 330	86 838	45 046	35 811	29 537	30 557	21 991
Investoinnit (netto)	129 362	100 836	107 507	119 361	125 330	86 838	45 046	35 811	29 537	30 557	21 991

7.5.6.1 Uudisrakentaminen

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	360	-	-	-	-
Menot	-69 418	-97 904	-69 339	-78 158	-94 010
Netto	-69 058	-97 904	-69 339	-78 158	-94 010

Konsernihallinto

Konsernihallinnon talonrakennusohjelmassa on Espoolaistentalon hanke. Espoolaistentalon hankkeen

esisuunnittelu on käynnissä. Suunnittelulle on varattu 3,0 milj. euroa vuodelle 2025.

Espoolaisten talon toteuttaminen käsitellään valtuustossa erillisenä asiana siten, että ehdotus sisältää analyysin sen tuomista eduista ja investointi- ja

käyttökustannuksista kaupungille sekä vaikutuksista Espoon-keskuksen muulle rakentamiselle ja kehitykselle.

Elinvoiman tulosalue

Elinvoiman tulosalueen talonrakennusohjelmassa on Tapiolan uimahallin peruskorjaus ja Kulttuurikeskuksen laajennus teatteritilan osalta, jonka suunnittelulle on

varattu 1,5 milj. vuodelle 2025 ja rakentamisen määrärahat vuosille 2026–2028. Kulttuurikeskuksen teatterin suunnittelun ja rakentamiseen varattua määrärahaa käytetään tarpeellisilta osin sen varmistamiseen, että teatterin kytkeytyminen kulttuurikeskukseen tapahtuu optimaalisella tavalla. Espoonlahden uimahallille on varattu 35 milj. euroa vuosille 2025–2029.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-3 059	-14 300	-17 063	-36 404	-42 100
Netto	-3 059	-14 300	-17 063	-36 404	-42 100

Kasvun ja oppimisen rakennukset

Koulujen ja päiväkotien väestönkasvua vastaavien tilojen tarvetta ja toteutusmuotoja valmistellaan siten, että kohteiden priorisointi, tonttitarpeet ja muu valmistelu voidaan toteuttaa ja tuoda luottamushenkilökäsittelyyn vuoden 2025 aikana.

Pohjois- ja Keski-Espoon yleiskaava (POKE) sai lainvoiman 2024. Sen myötä POKE-alueella tullaan edistämään merkittäviä asuntorakentamisen asemakaavoja. Uuden asuntorakentamisen edellyttämistä koulujen ja päiväkotien tonttivarauksista sekä niiden nivoutumisesta nykyiseen tila- ja palveluverkkoon laaditaan kattava suunnitelma. Suunnitelmassa huomioidaan myös nykyiset ja rakenteilla olevat koulut ja päiväkodit, niiden peruskorjaustarpeet ja laajennusmahdollisuudet sekä muut palveluverkkoon suunnitellut kehittämistoimenpiteet.

Kasvun ja oppimisen toimialan osalta investointiohjelma painottuu päiväkotien ja koulujen peruskorjaamiseen, laajentamiseen ja uudisrakentamiseen. Yhteistoiminnallisella vuokrahankkeella suunnitellaan toteutettavan kaksi uudiskoulua sekä kaksi päiväkotia, jotka ovat Kurttilan koulu, Jupperin koulu, päiväkoti ja kirjaston toimipiste sekä Olarin suomen- ja ruotsinkielisten uudispäiväkoti. Peruskorjattavat koulut ovat Postipuun koulu ja päiväkoti ja Sunan koulu. Olarin ja Saarnilaakson koulut ovat esisuunnittelussa samoin uusi Laurinlahden koulu ja päiväkoti - em. kolme kohdekokonaisuutta edellyttävät myös kaavamuutosta. Djupsundsbackenin päiväkoti ja Maakirjantien päiväkoti on nostettu ohjelmaan.

Elinkaarimallilla toteutettavia kouluhankkeita ei ole ohjelmassa.

Vuokramallilla ohjelmassa on Länsi-Espoon lukion toimitilojen toteuttaminen Kiviruukkiin sekä tätä

palvelevan yhteisväestönsuojan käyttöoikeuden hankkiminen Länsimetron Kivenlahden huoltotunnelista. Vuok-rakohteena olevia moduulikoulutiloja lunastetaan kaupungille kaksi.

Lukiokoulutuksen aloituspaikkoja on määrätietoisesti lisäättävä, jotta kasvavaan tarpeeseen voidaan vastata ja sisään pääsyn keskiarvorajan kasvua hillitä. Osana tarvittavia toimenpiteitä valtuusto kiirehtii tilaratkaisuja Keski- ja Pohjois-Espoon lukioikäisille. Länsi-Espoon lukion tilaratkaisu ja muut tarvittavat valmistelut hoidetaan siten, että lukion toiminta voi alkaa viimeistään 2027.

Aarnivalkean koulun osalta on tunnistettu liikuntatilojen toteuttamistarve, koulun liikuntamahdollisuuksien parantamiseksi. Samalla myös muuhun liikuntatiloille kohdistuvaan monipuoliseen tarpeeseen päästään vastaamaan. Vanhan koulun peruskorjaus ja mahdollinen laajentaminen ajoittuisivat investointiohjelman puoliväliin.

Koulujen uudisrakentamiseen ja peruskorjaukseen sisältyy aina myös koulun pihan ja pääsääntöisesti myös liikuntakentän toteutus.

Valmistellun investointiohjelman uudet päiväkotihankkeet on ajoitettu väestönkasvuennusteiden ja päivähoitoikäisten lasten määrän kasvun mukaan. Rakentamishjelmassa on 10 päiväkodin peruskorjausta ja uudishanketta. Lisäksi lunastettavia päiväkoteja on neljä. Suunnitelmakauden alkuvuosina valmistuu Djupsundsbackenin päiväkodin ja Vallipuiston päiväkodin uudishankkeet. Lisäksi toteutetaan Hösmärinpuiston, Lepäsilän, Niipperin ja Aamunkoiton päiväkodin sekä Westends daghemin peruskorjaus. Suunnitelmakauden loppuvuosina toteutetaan Maakirjantien päiväkodin uudishanke ja Westendinpuiston päiväkodin peruskorjaus.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	360	-	-	-	-
Menot	-52 914	-57 441	-28 365	-21 854	-50 910
Netto	-52 554	-57 441	-28 365	-21 854	-50 910

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimialan talonrakennushankkeina ovat Kaupungin puutarhan puutyöhalli ja Olarin talvi-puutarhan ja nuorisotila.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-109	-1 000	-2 591	-	-
Netto	-109	-1 000	-2 591	-	-

Tilapalvelut

Olarin talvipuutarhalle ja nuorisotilalle on varattu 0,2 milj. euroa ja Hyökyvuoren pysäköintilaitokselle 1,5 milj. euroa vuodelle 2025.

Karhusaaren rakennuksille on varattu 0,5 milj. euroa vuosittain vuosille 2025–2028 kuntotutkimuksen

mukaisten korjaustarpeiden hoitamiseen. Albergan kartanon päärakennuksen korjauksiin on varattu 0,5 milj. euroa vuodelle 2025 ja 1,0 milj. euroa vuodelle 2026.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-3 102	-10 813	-2 920	-1 500	-500
Netto	-3 102	-10 813	-2 920	-1 500	-500

Muu talonrakentaminen

Aurinkopaneelien jälkiasennuksille on varattu 0,5 milj. euroa vuosittain vuosille 2026–2028.

Elinkaarta jatkaville investoinneille on varattu 9,0 milj. euroa vuodelle 2025 ja 2026.

Esisuunnittelulle ja tutkimuksille on varattu 1,5 milj. euroa vuodelle 2025 ja 1,0 milj. euroa vuodelle 2026. Kulttuurikeskuksen laajennuksen suunnittelurahat on kuvattu yllä kohdassa elinvoima tulosalue, ja Espoolais-tentalon kohdassa konsernihallinto.

Hallinnon tilatehokkuuden parantamiseen on varattu 0,3 milj. euroa vuodelle 2025 ja 2026.

Joukkoliikenteen pienkohteille on varattu 0,1 milj. euroa vuodelle 2025 ja 2026.

Palveluverkkoselvityksen pohjalta tehtäviin palvelutilojen muutostöihin on varattu 1,5 milj. euroa vuodelle 2025 ja 1,0 milj. euroa vuodelle 2026.

Siirtokelpoisten tilojen perustuksiin ja pihatöihin on varattu 0,5 milj. euroa vuodelle 2025 sekä 1,0 milj. euroa vuodelle 2026.

Sähköautojen latausinfrale kohteissa on varattu 1,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2025–2026. Vuoden 2023 aikana on kartoitettu lakisääteisesti toteutettaviksi tulevien pysäköintialueiden latauspisteiden vähimmäismäärää sekä kaupungin toimialojen tarpeita latauspisteiden osalta kaupungin kiinteistöissä. Hankinta on kilpailutuksessa vuoden 2024 aikana. Sähköautojen latauspisteiden toteuttaminen ja sähköiseen kalustoon siirtyminen osaltaan tukevat Espoon hiilineutraalisuuden saavuttamista.

Uudisrakentamisen hankkeiden takuuajan korjauksiin ja siirtyviin maksueriin on varattu 1,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2025–2026.

Virve 2.0 -hankkeelle on varattu 0,5 milj. euroa vuodelle 2025 ja 2026. Rakennusten sisäkuuluvuuden parantamishanke toteutetaan yhteistyössä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-10 233	-14 350	-18 400	-18 400	-500
Netto	-10 233	-14 350	-18 400	-18 400	-500

7.5.6.2 Perusparantaminen

Suunnitelmallisella kunnossapito- ja peruskorjaustoinnilla varmistetaan toimitilojen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden hyvä taso, terveellinen työskentelyympäristö sekä toimitilakiinteistöjen arvo.

Perusparantamiseen on varattu 10,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2025–2026 ja 7,0 milj. euroa vuosittain vuosille 2027–2034.

Menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-7 543	-9 000	-10 000	-10 000	-7 000
Netto	-7 543	-9 000	-10 000	-10 000	-7 000

7.5.6.3 Osakkeet ja osuudet

Toimitilahankkeiden määrärahaan sisältyvät osakeomistuksena hankittavien toimitilojen rahoitus osakkeiden ostoon tai pääomansijoituksiin sekä Tilapalvelut-liikelaitoksen konserniyhtiöille maksamat, yhtiöiden rahastoimat rahoitusvastikkeet lainanlyhennyksiä varten. Yhtiöiden arvioidaan rahastoivan rahoitusvastikkeita yhteensä 21,5 milj. euroa vuonna 2025.

Yhtiöt, jotka rahastoivat rahoitusvastikkeita, ovat Kiinteistö Oy Espoon koulu- ja päiväkotitilat, Kiinteistö Oy

Espoon Sotekiinteistöt, Kiinteistö Oy Opinmäen Kampus, WeeGee Oy, Espoon ELä ja Asu Oy, Kiinteistö Oy Suvinii-tyn Pysäköinti I, Kiinteistö Oy Keskuskeittiö, Kiinteistö Oy Matinkylän lukio sekä ja Kiinteistö Oy Matinkylän Uimahalli.

Yhtiöhankkeina toteutettavat Espoonlahden terveystaseman peruskorjaus 2,8 milj. euroa vuodelle 2025 sekä Tapiolan stadionin ja pysäköintilaitoksen suunnitteluun ja rakentamiseen varaudutaan vuosina 2025–2028 ja sen kustannusarvio on 72,9 milj. euroa.

Menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	0	-	-	-	-
Menot	-36 035	-22 458	-21 497	-19 349	-18 351
Netto	-36 035	-22 458	-21 497	-19 349	-18 351

Henkilöstö

Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan henkilöstön kanssa yhdessä. Esimiesosaamista ja johtamista kehitetään Espoon tarinan ja Suuntaamon mallien mukaisesti huomioiden verkostojohtamisen ja hybridityön johtamisen tarpeet. Suoritusta johdetaan sovittujen mittareiden ja tavoitteiden mukaan Suuntaamo-mallina käyttäen. Liikelaitoksessa toiminta on avointa, yhdenmukaista, tavoitteellista ja tiedon kulku toimii läpi koko organisaation.

Merkittäviä toiminnan muutoksia kaudella 2025-2027 ovat

- Työvoiman saatavuuden varmistaminen (rekrytointien onnistuminen oikea-aikaisesti)
- Kaupungin tuki- ja hallintopalvelujen uudelleenorganisoinnin aiheuttamat muutokset
- Palvelutuotannon toiminnan kehittäminen
- Valvonnan vahvistaminen hankkeissa ja korjaustoimissa (rakennuttaminen, kunnossapito)
- Koulukonseptin valmistelu ja käyttöönotto (suunnittelupalvelut)
- Tiedon- ja laadunhallinnan kehittäminen ja käyttöönotto
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palveluverkko ja sen kautta tapahtuvat muutokset kaupungin toimitiloihin (myynnit) ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.
- Rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025 ja sen muutos tuo myös tehtävä- ja toimintamuutoksia kuten mm. tietomallit hankkeissa ja hiilijalanjäljen laskennassa.
- Saaga-tietovaraston datan hyödyntäminen raportoinnin kehittämisessä
- Tekoälyn hyödyntäminen
- Hankesalkun ylläpito ja kehittäminen mm. käynnistynyt integraatio Jotoon
- Voima-järjestelmän käyttöönotto kunnossapidossa ja suunnittelupalveluissa 1.1.2025
- KOKI- ja GM- järjestelmien kilpailutuksen valmistelu ICT-budjetin rajoissa

Tilapalveluissa työskenteli 31.7.2024 tilanteen mukaan 456 vakinaista ja 33 määräaikaista henkilöä. Henkilöstömäärään vaikuttaa kulloinkin menossa olevat rekrytoinnit. Liikelaitoksen suurimmat henkilöstöryhmät ovat laitoshuoltajat, kiinteistöhoitajat, vahtimestarit, palveluesimiehet ja hankepääalliköt. TakE-tavoitteiden mukaan liikelaitoksen vakanssien vähennystavoite on 5 vakanssia/vuosi viiden vuoden aikana.

Vakituisesta henkilöstöstä naisia on 48 % ja miehiä 52 %. Tilapalveluiden vakituisen henkilöstön keski-ikä on 51,42 vuotta (8/2024). Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan ja sitä toteutetaan henkilöstösuunnitelman mukaan.

7.5.7 Suurpellon taseyksikkö

Toiminta

Taseyksiköllä on elinaikainen tavoite: toteuttaa asu- mista, työpaikkoja ja palveluita uudella tavalla yhdistävä innovatiivinen asuin-, koulutus- ja työympä- ristö Suurpellon alueelle. Suurpellon yleisten alueiden rakentaminen rahoitetaan alueelta perittävän maankäyttömaksuin sekä kaupungin tonttien myynti- ja vuokratuloilla.

Taseyksikkö muodostaa kaupungin sisällä erillisen ra- portointiyksikön, mikä mahdollistaa alueen rakentamis- kustannusten ja alueelta saatavien tulojen pitkän aika- välin seurannan.

Toiminnan kehittäminen ja tavoitteet

Suurpellon asuntorakentaminen jatkuu ensimmäisten kaava-alueiden lisäksi kaava-alueella III (Henttaanlaakso) ja Suurpellon pohjoisosassa Sepänkal- lion alueella. Suunnitelmakauden alussa alueella asuu noin 6 500 ihmistä. Asuntorakentamisen määrä on kasvanut aloitusvuosista ja tulee suunnitel- makuudella olemaan keskimäärin noin 25 000 kerrosne- liömetriä vuodessa. Alueen uudelleenkaavoitusta toteu- tetaan vaiheittain, muuttuneen kysyntätilanteen ja alu- een kehittämisen tavoitteiden mahdollistamassa aika- taulussa. Yleisten alueiden ja kunnallistekniikan raken- taminen edistyy kaavoituksen mahdollistamassa aika- taulussa.

Nygrannaksen kaava-alueen osalta on tavoitteena saada ensimmäinen asemakaava ja Sepänkallio-Storhemt- alueelta Lakeamäen ja Vassholm-Henttaanmyllyn ase- makaavat vahvistettua suunnitelmakauden aikana.

Vuoden 2025 aikana alueen keskeisimpiä toimia ovat:

- Aloituskaava-alueiden I, II ja III yleisten aluei- den viimeistely muun rakentumisen tahdissa
- Keskusta-alueen elävöittäminen edistämällä uusien palveluiden sijoittamista kortteleihin 21032 ja 21183
- Yhteistoiminnan kehittäminen edelleen alueen asukkaiden, rakennuttajien, rakentajien, yrittä- jien, palvelutuottajien sekä muiden sidosryh- mien välillä
- Palvelukorttelialueen asemakaavamuutosten edistäminen ja käyttöönoton jatkaminen alu- eellisten palveluiden näkökulmasta yhteis- työssä toteuttajien kanssa

Suunnitelmakauden tavoitteet:

- Kaava-alueiden I ja II osalta keskustan palvelu- korttelialueen asemakaavamuutosten vahvista- minen

- Kaava-alueen III (Henttaanlaakso) kaupungin omistaminen tonttien myynti ja asuntorakenta- misen jatkaminen
- Sepänkallio-Storhemtin kunnallistekniikan ra- kentaminen ja käyttöönotto sekä asunto- ja toimitilarakentamisen käynnistyminen
- Nygrannaksen kunnallistekniikan rakentaminen ja käyttöönotto sekä asuntorakentamisen käynnistyminen

Henkilöstö

Taseyksikön palveluksessa on yksi henkilö. Henkilö- määrä on pysynyt samana taseyksikön perustamisesta lähtien.

Talous ja investoinnit

Taseyksikön tuotot kertyvät maanmyyntivoitoista, pitkä- aikaisisten maanvuokrasopimusten tuotoista ja maan- käyttösojimusmaksuista, joita tuloutetaan toteutunei- den investointien tahdissa taseyksikön liikevaihtoon. Kulut liittyvät operatiiviseen johtamiseen sekä kaupun- gin yksiköiltä ostettaviin palveluihin, kuten kaavoituk- sen, kunnallistekniikan suunnittelun ja taloushallinto- palvelujen kustannuksiin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investoinnit rahoitetaan saadulla tulorahoituksella. Sito- vuustaso on omaisuuslaji. Kaupunkitekniikan keskus to- teuttaa alueen yleisten alueiden rakentamisen Suurpel- lon taseeseen ja Tilapalvelut-liikelaitos yleiset raken- nukset omaan taseeseensa. Suunnitelmakauden kunnal- listekniikkainvestointeja toteutetaan asemakaavoituksen mahdollistamassa tahdissa ja viimeistelytyöt tehdään mahdollisimman pian ympäröivän alueen valmistumisen tahdissa.

Kaupungin ja taseyksikön välisen yhdistyksen saldo on koko suunnitelmakauden positiivinen Suurpellon hy- väksi.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Liikevaihto	4 843	3 360	3 405	2 960	1 860	1 380
Liiketoiminnan muut tuotot	54	-	-	-	2 000	2 000
Materiaalit ja palvelut	-7	-191	-114	-193	-193	-193
Palvelujen ostot	-7	-191	-114	-193	-193	-193
Henkilöstökulut	-156	-125	-126	-129	-133	-137
Palkat- ja palkkiot	-133	-107	-109	-111	-114	-118
Henkilösivukulut	-22	-17	-17	-18	-19	-19
Poistot ja arvonalentumiset	-6 017	-5 181	-5 357	-4 540	-4 307	-3 741
Liiketoiminnan muut kulut	-0	-103	-0	-103	-103	-103
Liikelyli-/alijäämä	-1 260	-2 223	-2 176	-1 987	-857	-775
Rahoitustuotot ja -kulut	1 198	1 000	1 000	1 122	924	736
Rahoitustuotot	1 198	1 000	1 000	1 122	924	736
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	-63	-1 223	-1 176	-865	67	-39
Tilikauden yli-/alijäämä	-63	-1 223	-1 176	-865	67	-39

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta	3 958	4 181	3 675	2 373	1 702
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-2 223	-2 176	-1 987	-857	-775
Poistot ja arvonalentumiset	5 181	5 357	4 540	4 307	3 741
Rahoitustuotot ja -kulut	1 000	1 000	1 122	924	736
Tulorahoituksen korjauserät	-	-	-	-2 000	-2 000
Investointien rahavirta	-2 500	-2 500	-2 100	1 000	1 480
Investointimenot	-2 500	-2 500	-2 100	-1 000	-520
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-	-	-	2 000	2 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 458	1 681	1 575	3 373	3 182
Rahoituksen rahavirta	-1 458	-1 455	-1 575	-3 373	-3 182
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 458	-1 455	-1 575	-3 373	-3 182
Saamisten muutos	-1 458	-1 455	-1 575	-3 373	-3 182
Korottomien velkojen muutos	-	-	-	-	-
Rahavarojen muutos	0	226	0	0	0

Investoinnit

Sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TA 2024	TA 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Infrarakentaminen	1 400	2 100	1 000	520	2 850	3 900	2 500	800	1 550	600	400
Kaavojen I ja II infrastruktuuri	400	400	400	200	500	700	200	300	200	200	-
Kaavan III infrastruktuuri	300	800	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kaavojen IV ja V infrastruktuuri	600	800	500	300	550	1 200	1 300	300	550	200	200
Kaavan VI ja VII (Nygranas) infrastruktuuri	100	100	100	20	1 800	2 000	1 000	200	800	200	200
Investoinnit yhteensä	1 400	2 100	1 000	520	2 850	3 900	2 500	800	1 550	600	400

7.5.8 Tapiolan taseyksikkö

Toiminta

Tavoitteena on turvata Tapiola–Otaniemi–Keilaniemi-alueen Espoo-strategiassa määriteltujen kehittämistavoitteiden toteutumisedellytykset alueelta kerättävin tuloin.

Toiminnan kehittäminen ja tavoitteet

Tapiola–Otaniemi–Keilaniemi-aluetta kehitetään tieteen, taiteen, talouden ja liikunnan monipuolisena keskittymänä sekä puutarhamaisena asuinalueena. Länsimetron ja pikaraitiotielinja 15 toteuttaminen luovat alueen kehittämiselle erinomaiset lähtökohdat. Aalto-yliopiston toiminnan kehittyminen on alueen merkittävä voimatkijä.

Taseyksikön tärkeimmät kehittämiskohteet ovat

- Tapiolan keskuksen perusteellinen uudistaminen metroaseman tuntumassa.
- Tapiolan arvokkaan kulttuurisen keskuksen uudistaminen ja elävöittäminen.
- Kehä I:n uudistaminen välillä Kalevalantie - Länsiväylä ja siihen liittyvä maankäytön kehittäminen.
- Otaniemen kehittäminen monipuoliseksi ja eläväksi opetukseen ja tutkimukseen pohjautuvaksi kaupunginosaksi metroon ja pikaraitiotielinja 15 tukeutuen.
- Keilaniemen kehittäminen monipuoliseksi ja eläväksi merenrantakaupunginosaksi metroon ja pikaraitiotielinja 15 tukeutuen.
- Uusien asuntojen rakentaminen alueelle.

Suunnitelmakauden tavoitteet

- Tapiolan keskuksen uudistaminen ja kehittäminen etenevät sekä metroaseman että Kulttuurikion ympäristössä.

- Keilaniemen kehittäminen entistä voimakkaammaksi ja monipuolisemmaksi merenrannassa sijaitsevaksi toimitila-alueeksi etenee.
- Otaniemen keskustan, Kivimiehen alueen sekä Maarin alueen uudistaminen etenee.
- Maarinsolmun ympäristön kehittäminen etenee.
- Kehä I:n uudistaminen Maarinsolmussa etenee.
- Uusien asuntojen rakentaminen jatkuu asunomarkkinoiden heikosta tilanteesta huolimatta Tapiolassa ja käynnistyy Keilaniemessä ja Otaniemessä.
- Kaupunkirakenteen vahvistamiseen keskitytään kestäväin kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Henkilöstö

Tapiolan kehittämisprojektin projektinjohtajat toimivat kaupunkiympäristön toimialan esikunnan alaisuudessa.

Talous ja investoinnit

Tulot ovat kaupungin luovuttamien kiinteistöjen myyntivoittoja, pitkäaikaisten vuokrasopimusten vuokratuloja tai maankäyttösopimustuloja. Tulojen aikataulu riippuu siitä, milloin asemakaavat tulevat voimaan. Investointien sitovuustaso on omaisuuslaji.

Kunnallistekniikka

Alueen kehittämistoiminta on metron ja pikaraitiotielinja 15 toteuttamisen myötä jatkuvasti voimistunut. Maankäyttöä tehostetaan pikaraitiotielinja 15 pysäkkien ympäristössä.

Kaupungin ja LähiTapiolan välisestä Merituulentien ja sen ympäristön toteuttamista koskevasta sopimuksesta (allekirjoitettu 17.6.2014) ja lisäsopimuksesta (allekirjoitettu 10.5.2017) on toteuttamatta enää kaksi asuinrakennusta, joista toinen valmistuu vuonna 2024 ja toinen myöhemmin.

Entisen Vesiputoustaalon tontille rakenteilla oleva Phoenix-asuinkortteli valmistui keväällä 2024.

Itätuulenkujan keskiosalle on suunniteltu osana kaupungin ja LähiTapiolan sopimusta kaksi asutuskohdetta, joista ensimmäinen valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä. Toisen kohteen rakentamispäätös siirtyy heikon asuntomarkkinatilanteen vuoksi myöhemmin tehtäväksi. Molempien toteuttaja on YIT Housing Oy. Keskukseen länsiosan asutuskohde toteutuu perustuu 20.4.2021 allekirjoitettuun kaupungin ja YIT Suomi Oy:n väliseen kokonaissopimukseen. Ensimmäinen kohde valmistui vuonna 2023, mutta kahden muun kohteen rakentamispäätöstä on jouduttu siirtämään asuntomarkkinoiden heikon tilanteen vuoksi.

Satakienrinteen alueen asemakaava tuli voimaan vuoden 2022 lopussa, mutta asuntomarkkinoiden haastavan tilanteen vuoksi näidenkin aloituspäätökset ovat viivästyneet.

Kaupunginhallitus päätti 20.9.2021 uusista lähtökohdista kulttuurikeskuksen kehittämiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kulttuurikeskuksen yhteyteen uusi esityssali ja peruskorjausta selvitetään pitemmällä tähtäimellä. Laajennuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2022. Kulttuurialueen ympäristön kaavamuutosehdotuksen laadinta on käynnissä ja tavoitteena on tuoda kaavamuutos valtuustoon loppuvuodesta 2024. Kaava-alueeseen sisältyvät kulttuurikeskuksen laajennuksen lisäksi kaupungin omistamat Tapiolan Urheilutalon ja Kaupinkallion pysäköintitalon tontit sekä KOy Kulttuurialue ja suojeltavat Tapiointori ja Keskustorni.

Kaupungin omistamien KOy Kulttuurialueen ja Tapiolan Urheilutalon kehittämistä jatketaan annetun suunniteluvarauksen pohjalta tavoitteena monipuolinen ja elävä toimisto- ja liikekiinteistö osana Tapiolan kulttuurista keskusta.

Tapiolan keskuksen tuntumassa Weegee-talon ympäristöä rakennetaan elävämmäksi ja viihtyisämmäksi.

Varman puurakenteisen toimistotalon Keilaniemen Portin rakentaminen käynnistyi kesällä 2023. Kohde valmistuu loppukesästä 2026.

Keilaniemessä on vireillä Keilaniemenranta-hankkeen Korttini, josta vastasi alkuaan Regenero Oy (20.5.2019 allekirjoitettu kokonaissopimus) ja sittemmin Keilaniemen kiinteistökehitys Strike Ky (kaupunginhallitus hyväksyi 5.9.2022 edellä mainitun kokonaissopimuksen siirtämisen). Strike Ky:n omistavat YIT, HGR ja Ilmarinen. Keilaniemenrannassa on suunnitteilla myös kaksi YIT:n asutuskohdetta. Strikelle on Regenerolta siirtynyt myös vireillä olevat Keilaniemen yleinen kalliopysäköintilaitos ja pikaraitiotielinja 15 pääte pysäkin viereinen Valokeila-toimisto/hotellihanke. Kalliopysäköintilaitoksella luodaan edellytykset Keilaniemen kehittämiselle entistä voimakkaammaksi toimitila-alueeksi, jossa on myös asumista ja palveluja. Kalliopysäköintilaitoksen ensimmäisen vaiheen (1800 autopaikkaa) rakentaminen on tavoitteena saada käyntiin vuoden 2025 alussa.

Keilarannassa on vireillä AB Invest As:n toimisto- ja hotellihanke, jonka asemakaava hyväksyttiin helmikuussa 2024. Rakentaminen on suunniteltu käynnistyvän

kesällä 2025. Vesilupa on voimassa, mutta asemakaavasta on valitettu.

Valtuusto hyväksyi elokuussa 2024 sekä SRV:n toimistohankkeen Keilalahdenkaarten että Skanska CDF:n toimistohankkeen asemakaavan Keilaranta 3:n asemakaavan. Kaavojen valitusaika on meneillään.

Keilaniemessä on vireillä muitakin hankkeita: mm. SRV:n asuintornit ja NCC:n toimisto/asuintorni tunnelin ja metroaseman vieressä sekä eQ Varainhoidon toimisto- ja asutushankkeet Keilaranta 5-7:ssä. Otaniemen eteläosassa suunnitellaan Betonimiehen asuinkorttelia, jonka pääosan omistaa Aalto-yliopisto. Tämän länsipuolella suunnitellaan Newil & Bau Oy:n ja Kusinkapital Oy:n omistamaa kahta asuinkorttelia, joita koskeva asemakaavaehdotus on tulossa kaupunkisuunnittelulautakuntaan syksyllä 2024.

Valtuusto hyväksyi Maarinsolmun eritasoliittymän mahdollistavan asemakaavan elokuussa 2022. Neuvottelut valtion kanssa eritasoliittymän rakennussuunnittelusta ja toteuttamisesta ovat käynnistyneet syksyllä 2024.

Otaniemen kehittäminen jatkuu voimakkaana. Keskukseen ollaan rakentamassa uusia tiloja yliopistolle. Otaniemen keskuksen kehittäminen jatkuu Biologin ja Meriteknikan kortteleissa Senaatti-kiinteistöjen ja Aalto-yliopiston vuonna 2022 ratkaistun arkkitehtuurikilpailun voittajaehdotuksen pohjalta.

Kemistin kortteliin laadittu asemakaavanmuutos hyväksyttiin vuoden 2023 alussa. Päätöksestä tehdyt valitukset hylättiin hallinto-oikeudessa, mutta valituksesta on haettu jatkovalituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Asian käsittely on kesken. Kortteliin tulee opiskelijoiden talo, tutkimustiloja ja asuntoja. Otakaaren varteen suunnitellaan uusia opiskelija-asuntoja, joiden rakentaminen käynnistyy aikaisintaan vuonna 2025.

Kivimies-korttelin asemakaavanmuutos sai lainvoiman vuonna 2024. Entisen Poliisiopiston tontin läntiseen osaan rakennetaan paloasema ja opiskelija-asuntoja sen jälkeen, kun polttoaineenjakeluasema on poistunut alueelta vuonna 2026. Technopolis Oyj:n uuden Innopoli 4:n kolmannen vaiheen rakentaminen on käynnissä, päävuokralaiseksi tulee VTT.

Jousenpuiston alueella pääosa asuinrakennuksista on yhtä lukuun ottamatta valmiita. Kaikki alueen asuntojen pysäköintipaikat on jo toteutettu metroaseman päälle rakennettuun kaupungin omistamaan pysäköintilaitokseen (KOy Jousenpuiston pysäköinti).

Osakkeet ja osuudet

Taloussuunnitelmakauden investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvat Tapiolan Keskuspysäköinti Oy:n rahoitusvastikkeisiin, joilla rahoitetaan Espoon kaupungin osuus yhtiön investointien lainanlyhennyksistä sekä sijoituksiin Kiinteistö Oy Jousenpuiston vapaan oman pääoman rahastoon.

Tapiolan Keskuspysäköinti Oy on rakennuttanut Tapiolaukion pysäköintilaitoksen ja maanalaisen keskuspysäköinnin ja niiden yhteydessä liiketiloja palvelevat huolto- ja varastotilat sekä yhteisväestönsuojan. Pysäköintipaikat ovat asemakaavojen ja rakennuslupien vaatimia velvoitepaikkoja, joiden osakkeista Espoon kaupunki omistaa nykyisin suoraan 22 prosenttia. Laitos otettiin käyttöön keväällä 2016.

Kaupunki omistaa Kiinteistö Oy Jousenpuiston pysäköinnin eli kaikki 770 osaketta. Yhtiö on rahoittanut pysäköintilaitoksen rakentamisen kaupungin takaamalla lainalla. Laitos otettiin käyttöön vuoden 2017 alussa. Laitoksessa on 789 pysäköintipaikkaa.

Peruskaupunki rahoittaa taseyksikön investointeja tarvittaessa korollisen välitystilin kautta. Taseyksikön välitystili painui negatiiviseksi vuonna 2015. Välitystilin saldo pysyy negatiivisena suunnitelmavuosien ajan.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Liikevaihto	24 111	18 023	10 487	18 028	18 033	18 033
Liiketoiminnan muut tuotot	14 531	12 050	16	10 050	10 050	10 050
Materiaalit ja palvelut	-415	-672	-269	-674	-674	-674
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-	-	-	-	-
Palvelujen ostot	-415	-672	-269	-674	-674	-674
Henkilöstökulut	-256	-243	-223	-251	-259	-267
Palkat- ja palkkiot	-236	-209	-199	-216	-222	-229
Henkilösivukulut	-20	-34	-24	-35	-37	-38
Poistot ja arvonalentumiset	-26 740	-26 578	-27 195	-28 523	-28 700	-28 880
Liiketoiminnan muut kulut	-758	-912	-905	-912	-912	-912
Liikeyli-/alijäämä	10 493	1 701	-18 065	-2 247	-2 425	-2 612
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 722	-4 100	-4 100	-5 330	-4 680	-4 030
Rahoituskulut	-4 722	-4 100	-4 100	-5 330	-4 680	-4 030
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	5 770	-2 399	-22 165	-7 577	-7 105	-6 642
Tilikauden yli-/alijäämä	5 770	-2 399	-22 165	-7 577	-7 105	-6 642

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta	12 179	5 014	10 946	11 595	12 238
Liikeliijäämä (-alijäämä)	1 701	-18 065	-2 247	-2 425	-2 612
Poistot ja arvonalentumiset	26 578	27 195	28 523	28 700	28 880
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 100	-4 100	-5 330	-4 680	-4 030
Tulorahoituksen korjaukset	-12 000	-16	-10 000	-10 000	-10 000
Investointien rahavirta	-5 300	-17 284	-11 960	-2 660	-5 910
Investointimenot	-17 300	-17 300	-21 960	-12 660	-15 910
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	12 000	16	10 000	10 000	10 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 879	-12 270	-1 014	8 935	6 328
Rahoituksen rahavirta	-6 879	16 426	1 014	-8 935	-6 328
Lainakannan muutokset	-6 879	16 426	1 014	-8 935	-6 328
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-6 879	16 426	1 014	-8 935	-6 328
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-	-	-	-
Saamisten muutos	-	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos	-	-	-	-	-
Rahavarojen muutos	0	4 156	0	0	0

Investoinnit

Sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TA 2024	TA 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Infrarakentaminen	9 700	15 200	8 650	14 700	13 200	8 750	1 600	3 000	3 500	1 000	1 000
Tapiolan keskusta	4 900	5 900	3 050	5 650	3 050	1 000	100	2 000	2 000	-	-
Jousenpuisto	100	100	50	-	-	-	-	-	-	-	-
Otaniemi ja Keilaniemi	4 700	8 800	4 550	8 850	10 050	7 750	1 500	1 000	1 500	1 000	1 000
Muut investoinnit	7 600	6 760	4 010	1 210	590	330	320	156	0	0	-
Osakkeet ja sijoitukset	7 600	6 760	4 010	1 210	590	330	320	156	0	0	-
Investoinnit yhteensä	17 300	21 960	12 660	15 910	13 790	9 080	1 920	3 156	3 500	1 000	1 000

Taseyksikön alueen rakennukset

1000 EUR	Kustannusarvio
Kulttuurikeskuksen teatteri	65 000

7.5.9 Urheilupuiston taseyksikkö

Toiminta

Taseyksikön tehtävänä on Tapiolan urheilupuiston pohjoisosan ja erityisesti jalkapallstadion -hankkeen kehittäminen kaupunginhallituksen 17.6.2019 tekemän päätöksen pohjalta. Urheilupuiston pohjoisosan asemakaava hyväksyttiin vuonna 2021. Kaava vahvistui 30.9.2022.

Stadionin ja sen alapuolisen pysäköintilaitoksen toteuttamiseksi on perustettu yhtiöt KOy Tapiolan Stadion ja KOy Tapiolan Urheilupuiston Pysäköinti. Yhtiöt ovat jatkaneet stadionin ja pysäköintilaitoksen urakkatarjouspyyntöjen ja rakennussuunnitelmien valmistelua.

Taseyksikön tulot muodostuvat maanmyyntituloista ja maanvuokratuloista. Alue on kokonaisuudessaan kaupungin omistuksessa.

Maanmyyntitulojen tarkka ajoittaminen on vaikean asuntomyyntitilanteen vuoksi mahdotonta. Myyntitulojen optimoimiseksi maanmyyntiä kannattaa siirtää myöhemmäksi. Edelleen asuntokaupan tilanteen vuoksi stadion-korttelin rakennussuunnitelmia joudutaan päivittämään. Tavoitteena on aiemmin kiinteästi länsikatsoon sijoittuneiden asuntojen eriyttäminen stadionista.

Vuodelle 2025–2026 on edelleen budjetoitu vain maanvuokratuloja. Maanmyyntitulojen kertymisen edellytyksenä on infrarakentamisen toteutuminen. Menot liittyvät alueen infran toteuttamiseen.

Kunnallistekniikka

Kaupunkitekniikan keskus on käynnistänyt Tapiolan urheilupuiston pohjoisosan aluesuunnittelun.

Osakkeet ja osuudet

Taloussuunnitelmakauden investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvat KOy Tapiolan Stadion ja KOy Tapiolan Urheilupuiston Pysäköinnin rahoitusvastikkeisiin, joilla rahoitetaan yhtiön investointien lainanlyhennykset. Rahoitusvastikkeita ei ole vielä peritty, koska yhtiöt ovat tehneet vain vähäisiä investointeja

suunnitteluratkaisujen edelleen kehittämiseksi eivätkä ole nostaneet toimintaansa varten lainoja.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Liikevaihto	72	70	70	70	70	70
Materiaalit ja palvelut	-47	-268	-82	-273	-273	-273
Palvelujen ostot	-47	-268	-82	-273	-273	-273
Poistot ja arvonalentumiset	-	-	-19	-85	-85	-85
Liikeyli-/alijäämä	25	-198	-31	-288	-288	-288
Rahoitustuotot ja -kulut	-13	-25	-25	-205	-288	-155
Rahoituskulut	-13	-25	-25	-205	-288	-155
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	12	-223	-56	-493	-576	-443
Tilikauden yli-/alijäämä	12	-223	-56	-493	-576	-443

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta	-223	-37	-408	-491	-358
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-198	-31	-288	-288	-288
Poistot ja arvonalentumiset	-	19	85	85	85
Rahoitustuotot ja -kulut	-25	-25	-205	-288	-155
Investointien rahavirta	-1 000	-1 000	-	-3 425	-3 425
Investointimenot	-1 000	-1 000	-	-3 425	-3 425
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 223	-1 037	-408	-3 916	-3 783
Rahoituksen rahavirta	1 223	1 223	408	3 916	3 783
Lainakannan muutokset	1 223	1 223	408	3 916	3 783
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 223	1 223	408	3 916	3 783
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-	-	-	-
Saamisten muutos	-	-	-	-	-
Rahavarojen muutos	0	186	0	0	0

Investoinnit

Sitovuustaso omaisuuslaji

1000 EUR	TA 2024	TA 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Infrarakentaminen	1 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Urheilupuisto	1 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muut investoinnit	-	-	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	-
Osakkeet ja sijoitukset	-	-	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	-
Investoinnit yhteensä	1 000	-	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	-

8 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on peruskaupungin toimintatulot ja -menot, joihin sisältyvät myös sisäiset erät. Liikelaitosten ja muiden erillisten taseyksiköiden toimintatulot ja -menot eivät sisälly talousarvion tuloslaskelmaosaan.

Talousarvion ja taloussuunnitelman perusteluosan lopussa olevat tuloslaskelmat sisältävät peruskaupungin lisäksi liikelaitokset ja erilliset taseyksiköt ja ovat siten taloussuunnitelman arvio tilinpäätöksen mukaisesta tuloslaskelmasta.

Tulorahoituksen riittävyttä arvioidaan toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Koska liikelaitokset ja taseyksiköt vaikuttavat oleellisesti peruskaupungin lukuihin, on taloussuunnitelman tunnusluvut laskettu yleisperusteluissa olevasta koko kaupungin tuloslaskelmasta.

Verorahoitus on verotulojen ja käyttötalouden valtionosuuksien yhteismäärä. Verorahoitus kasvaa vuonna 2025 9,2 prosenttia vuoden 2024 ennusteeseen nähden. Ilman siirtyvien TE-palvelujen valtionosuusrahoitusta kasvu olisi noin 5,3 prosenttia. Vuonna 2026 kasvuksi arvioidaan 3,5 prosenttia ja vuonna 2027 4,2 prosenttia.

Kunnallisveron tuotoksi vuonna 2025 arvioidaan 556 milj. euroa, joka on 10 prosenttia enemmän kuin ennuste 2024. Kunnallisveron veroprosentti on 5,3. Ansiotulojen kasvuksi on arvioitu noin 5 prosenttia. Vuoden 2026 verotulokasvuksi arvioidaan 4,7 prosenttia ja vuoden 2027 5,7 prosenttia.

Yhteisöveroa arvioidaan tilitettävän yhteensä 140 milj. euroa, 1,3 prosenttia enemmän kuin 2024. Kuntaryhmän yhteisöveron jako-osuus on 23,69 prosenttia yhteisöveron tuotosta ja Espoon jako-osuus arviolta 8,1 prosenttia. Vuoden 2026 kasvuksi arvioidaan 3,3 prosenttia ja vuoden 2027 7,9 prosenttia. Arviot perustuvat valtiovarainministeriön ja kuntaliiton ennusteeseen yhteisöveron kasvusta.

Kiinteistöveroarviot perustuvat valtuuston päätökseen veroprosenteista. Kiinteistövero arvioidaan kertyvän 167 milj. euroa, 1,5 prosenttia enemmän kuin 2024. Vuosille 2026–2027 arvioidaan myös 1,5 prosentin kasvua.

Käyttötalouden valtionosuudet perustuvat valtiovarainministeriön syyskuussa 2024 julkaisemiin ennakkolisiin valtionosuuslaskelmiin sekä kuntatalousohjelman yhteydessä julkaistussa painelaskelmassa esitettyihin kunta-kohtaisiin arvioihin. Laskelman mukaan Espoon peruspalvelujen valtionosuus (ilman SOTE muutosrajoitinta ja siirtymätasausa) vuodelle 2025 on 267 milj. euroa, veromenetysten kompensatiot 33 milj. euroa, muutosrajoitin 116 milj. euroa ja siirtymätasaus 40 milj. euroa, yhteensä 446 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on arviolta 3 milj. euroa. VM painelaskelman mukaan valtionosuudet yhteensä ovat vuonna 2026 461 milj. euroa ja vuonna 2027 470 milj. euroa.

Vuosikate osoittaa peruskaupungin pitkäaikaisten menojen kattamiseen käytettävissä olevan osuuden peruskaupungin toiminnan tuloksesta. Espoon kaupungin rakenne on sellainen, että investointien rahoitukseen kertyvä vuosikate näkyy myös liikelaitosten, taseyksiköiden ja rahastojen tuloslaskelmissa. Peruskaupungin vuosikatteeksi muodostuu 141 milj. euroa vuonna 2025.

Peruskaupungin tilikauden tulos vuonna 2025 on 21 milj. euroa.

Peruskaupungin vuosikatteen sekä tuloksen tulkinta on vaikeaa johtuen kaupungin ja konsernin organisaatio- ja laskentarakenteesta. Rakenteellisten asioiden lisäksi peruskaupungin tunnuslukujen kehitykseen vaikuttavat kaupungin omistamat osakeyhtiöt, joiden taseissa on yhä kasvava osa kaupungin käytössä olevista toimitiloista. Tilojen vuokratustannukset näkyvät toimialojen menoissa. Talousohjauksen keskeisenä välineenä toimii peruskaupungin, liikelaitosten ja taseyksiköiden muodostama kokonaisuus sekä kaikki yhteisöt muodostava Espoo-konserni.

8.1 Peruskaupungin tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toimintatulot	414 433	395 139	385 773	378 237	384 365
Valmistus omaan käyttöön	10 784	11 240	10 800	10 800	10 800
Toimintamenot	-1 433 470	-1 530 533	-1 614 113	-1 638 092	-1 669 944
Toimintakate	-1 008 254	-1 124 155	-1 217 541	-1 249 055	-1 274 780
Verotulot	911 387	807 900	863 034	896 577	943 833
Valtionosuudet	358 855	394 432	449 308	461 092	470 315
Käyttökate	261 989	78 177	94 801	108 614	139 368
Rahoitustuotot ja -kulut	55 105	40 567	45 781	40 778	30 623
Korkotulot muilta	16 949	16 501	15 330	14 636	14 205
Korkotulot liikelaitoksilta	6 165	6 482	8 815	8 208	6 975
Muut rahoitustuotot	43 451	29 674	37 218	35 018	29 818
Korkomenot muille	-11 237	-11 090	-14 582	-16 084	-19 375
Muut rahoitusmenot	-223	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	317 094	118 745	140 582	149 392	169 991
Suunnitelman mukaiset poistot	-103 186	-108 834	-119 756	-131 709	-137 484
Arvonalentumiset	-3	-4 535	-	-	-
Tilikauden tulos	213 905	5 376	20 827	17 682	32 507
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	10 753	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-	15 000	15 000	15 000	15 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	224 658	5 376	20 827	17 682	32 507

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

8.2 Verot ja valtionosuudet

8.2.1 Verotulot ja valtionosuudet yhteensä

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA2025	2026	2027
Tulot	1 270 243	1 221 589	1 312 342	1 357 669	1 414 148

8.2.2 Verotulot

Tulot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	911 387	822 900	863 034	896 577	943 833

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Kunnan verotulo	615 847	525 000	555 843	582 206	615 534
Osuus yhteisöveron tuotosta	152 480	133 000	139 817	144 487	155 867
Kiinteistöverotulo	143 060	164 900	167 374	169 884	172 432
Yhteensä	911 387	822 900	863 034	896 577	943 833

Verotulon muutos-%	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Kunnan verotulot	-58,5	-14,8	5,9	4,7	5,7
Osuus yhteisöveron tuotosta	-31,8	-12,8	5,1	3,3	7,9
Kiinteistöverotulo	0,9	15,3	1,5	1,5	1,5
Muutos-% yhteensä	-50,7	-9,7	4,9	3,9	5,3

Vuoden 2023 verokertymään sisältyy vielä Sote- ja pelastustoimen uudistukseen liittyviä ns. verohäntä, jolloin kunnille tilitettiin vielä osin verotuloja vuoden 2022 korkeammalla veroprosentilla. Vuoden 2025

kunnallisveron kertymää nostaa hallituksen kehysriihen päätös ansiotulovähennyksen poistamisesta kunnallisverotuksesta vuodesta 2025 alkaen.

Veroprosentit	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Tulovero	18,00	5,30	5,3	5,3	5,3
Kiinteistövero					
yleinen kiinteistövero	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
maapohja	1,00	1,30	1,30	1,30	1,30
vakituiset asuinrakennukset	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
muut asuinrakennukset	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
voimalaitosrakennukset	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0	0
rakentamaton rakennuspaikka	4,43	4,43	4,43	4,43	4,43

Vuoden 2025 veroprosentit on päätetty samalle tasolle kuin vuonna 2024.

8.2.3 Valtionosuudet

Tulot yhteensä sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	349 006	229 522	290 933	307 418	320 034
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	-23 588	137 158	132 353	127 107	122 098
Veromenetysten kompensatio	30 593	31 508	22 674	23 219	24 835
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus	2 844	501	3 348	3 348	3 348
Yhteensä	358 855	398 689	449 308	461 092	470 315

Verotuloihin perustuvaan tasaukseen sisältyy taulukossa vuonna 2025 Sote-muutosrajoitin 116 milj. euroa ja Sote-siirtymätasaus 40 milj. euroa sekä verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus -24 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuukissa on mukana SOTE jälkikäteistarkistukset, jotka vähentävät valtionosuutta 8 milj. euroa vuonna 2025. Vuodesta 2025 alkaen peruspalvelujen valtionosuuksiin sisältyy TE-uudistuksessa siirtyvien palvelujen rahoitus 46 milj. euroa vuonna 2025.

Veromenetysten kompensaatiossa näkyy vähennyksenä hallituksen kehysriihen päätös ansiotulovähennyksen poistamisesta kunnallisverotuksesta vuodesta 2025 alkaen, joka kasvattaa verotuloja mutta muutosta vastaava vähennys on tehty veromenetysten kompensatioon

8.3 Rahoitustulot ja -menot

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	66 565	55 608	61 363	57 862	50 998
Menot	-11 460	-14 913	-15 582	-17 084	-20 375
Netto	55 105	40 695	45 781	40 778	30 623

8.3.1 Korkotulot ja -menot

Korkotulot koostuvat kassavarojen sijoittamisesta saaduista korkotuloista, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle annetun lainan koroista sekä liikelaitosten maksamista sisäisistä koroista. Korkomenot koostuvat pääosin talousarviolainoista maksettavista koroista.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	23 114	26 590	24 145	22 844	21 180
Menot	-11 237	-13 913	-14 582	-16 084	-19 375
Netto	11 877	12 677	9 563	6 760	1 805

8.3.2 Muut rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulot koostuvat rahastojen ja kassavarojen sijoittamisesta saaduista tuloista, verontilityskoroista, osinkotuloista sekä liikelaitosten ja kuntayhtymien maksamista sijoitetun pääoman tuotoista. Rahoitusmenot koostuvat verontilityskoroista, kurssitappioista sekä muista lainanhoitomenoista.

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	43 451	29 018	37 218	35 018	29 818
Menot	-223	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Netto	43 228	28 018	36 218	34 018	28 818

8.4 Rahastojen käyttösuunnitelma

Rahastot -osa käsittää kaupungin rahastot. Investointirahasto on erityiskatteinen rahasto. Espoon kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto, Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisrahasto sekä vahinkorahasto ovat kirjanpidossa eriytetty erillisiksi taseyksiköiksi.

Rahastojen osalta suurin osa sijoituksista on sijoitusrahastoissa eri omaisuuslajeissa.

Tämän vuoksi sijoitusten tuotot eivät vuosittain kokonaisuudessaan realisoidu kirjanpitoon, eikä kirjanpito anna oikeaa kuvaa rahastojen sijoitusten kehittymisestä. Kirjanpidollisen tuloksen lisäksi rahastoja seurataan kuukausittain markkina-arvostettuina. Sijoitusten kuntien raportointiajankohdan markkina-arvon perusteella lasketaan ja analysoidaan sijoitusten kehitystä.

8.4.1 Investointirahasto (erityiskatteinen)

	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Rahastopääoma 1.1.	80 779	80 779	80 779	80 779	80 779
Rahastopääoman lisäykset	0	0	0	0	0
Rahaston purku	0	0	0	0	0
Rahaston yli-/alijäämä	0	0	0	0	0
Oma pääoma yhteensä 31.12	80 779	80 779	80 779	80 779	80 779

Investointirahaston tarkoituksena on turvata kaupungin kehittämisen edellyttämä maanhankinta, kaupunkirakenteen kehittämistä aiheutuvien kynnysinvestointien toteuttaminen ja taloudellisten vaikutusten tasaaminen sekä valtuuston hyväksymän investointiohjelman ja investointien käyttöönoton toteuttaminen kaupungin talouden tasapainoa vaarantamatta.

8.4.2 Erillisinä taseyksikköinä olevat rahastot

Espoon kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto

	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Rahastopääoma 1.1.	502 786	520 886	530 262	537 686	544 676
Rahastopääoman lisäykset	18 100	9 376	7 424	6 990	7 081
Rahaston purku	0	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Rahaston yli-/alijäämä	28 347	26 940	14 940	14 940	14 940
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	90 712	109 683	114 199	107 149	100 008
Rahastopääoma 31.12.	520 886	530 262	537 686	544 676	551 757
Oma pääoma yhteensä 31.12	639 945	666 885	666 825	666 765	666 705

Espoon kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahastoon on rahastoitu vuonna 2006 energiyhtiön myynnistä saadut tulot. Rahaston tarkoituksena on varmistaa kaupungin peruspalvelujen ja maanhankinnan investointien rahoitusta pitkällä aikavälillä.

Rahastolla on kaupunginhallituksen hyväksymät sijoitusperiaatteet. Rahastolle on kilpailutettu kolme täyden valtakirjan varainhoitajaa ja tämän lisäksi rahoituksen vastuualue hoitaa osaa rahaston sijoituksista. Rahasto toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa ja konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikön rahoituksen vastuualue hallinnoi rahastoa sekä koordinoi varainhoitajien toimintaa. Rahaston oma pääoma oli vuoden 2023 lopussa 639,9 milj. euroa ja markkina-arvo 30.9.2024 oli noin 782,0 milj. euroa. Vuoden 2024 alusta syyskuun loppuun rahaston tuotto oli 8,0 prosenttia.

Rahaston säännön mukaan rahastoa kartutetaan – kaupungin tilinpäätöksen sen salliessa – sen tuotolla vuosittain valtuuston päätöksen mukaisesti. Rahaston tuottoa voidaan käyttää säännön mukaisesti peruspalvelu-

ja maanhankintainvestointeihin. Rahaston pääoma säilytetään inflaatio huomioon ottaen vähintään alkuperäisen suuruisena.

Talousarviossa rahaston tulos sisältää varovaisuuden periaatteen mukaisesti arvioitavissa olevat korko- ja muut rahoitustulot sekä varainhoitopalkkioiden palautukset. Sijoitustoiminnan ensisijainen lähtökohta on pääoman reaaliarvon säilyttäminen pitkällä aikavälillä inflaatio huomioon ottaen. Vuotuinen tuoton vaihtelu voi kuitenkin markkinoiden kehityksestä riippuen olla suurta.

Taloussuunnitelmaan on merkitty rahaston tuoton käyttöä 15,0 milj. euroa vuosille 2025–2027. Rahaston pääomaa ei vähennetä ja mikäli verorahoitus jatkossa riittää investointien rahoitukseen, rahastoa ei pureta. Rahastopääomaa on suunniteltu kartutettavan inflaatio verran vuosittain, jotta rahaston reaalinen ostovoima saadaan säilytettyä.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Materiaalit ja palvelut	-32	-60	-60	-60	-60	-60
Palvelujen ostot	-32	-60	-60	-60	-60	-60
Liikeyli-/alijäämä	-32	-60	-60	-60	-60	-60
Rahoitustuotot ja -kulut	28 379	15 000	27 000	15 000	15 000	15 000
Rahoitustuotot	30 948	19 000	31 000	19 000	19 000	19 000
Rahoituskulut	-2 570	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	28 347	14 940	26 940	14 940	14 940	14 940
Tilikauden yli-/alijäämä	28 347	14 940	26 940	14 940	14 940	14 940

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta	14 940	26 940	14 940	14 940	14 940
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-60	-60	-60	-60	-60
Rahoitustuotot ja -kulut	15 000	27 000	15 000	15 000	15 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	14 940	26 940	14 940	14 940	14 940
Rahoituksen rahavirta	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Oman pääoman muutokset	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-	-	-	-
Saamisten muutos	-	-	-	-	-
Rahavarojen muutos	-60	11 940	-60	-60	-60

Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisra- hasto

	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Rahastopääoma 1.1.	55 415	56 753	57 215	57 865	58 515
Rahastopääoman lisäykset	299	1 338	462	650	650
Rahaston purku	0	0	0	0	0
Rahaston yli-/alijäämä	1 338	462	650	650	650
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	0	0	0	0	0
Oma pääoma yhteensä 31.12	57 052	57 514	58 164	58 814	59 464

Rahaston tarkoituksena on edistää elinkeinotoiminnan edellytyksiä ja sitä kautta työllisyyttä Espoossa. Rahaston toimintaa hoidetaan valtuuston Espoo-tarinassa asettamien tavoitteiden mukaisesti. Rahaston varoja voidaan osoittaa elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä ja työllisyyttä edistäviin hankkeisiin sijoituksina tai lainanantona.

Hallintosäännön mukaan valtuusto hyväksyy talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä suunnitelman rahaston käytöstä. Hankkeiden tulee olla tuottavia ja taloudellisesti terveitä siten, että rahaston pääoma voidaan turvata. Sijoitukset ja lainananto tulee tehdä niin, ettei kilpailutilanne vääristy. Rahaston tuotoista voidaan osoittaa varoja elinkeinotoiminnan edellytyksiä ja työllisyyttä tukeviin ja edistäviin kohteisiin. Tarvittaessa voidaan rahaston varoja käyttää kaupungin omaan maksuosuuteen, kun Espoo-tarinaa toteuttaviin toimenpiteisiin haetaan ulkoista rahoitusta kansallisista lähteistä ja EU-ohjelmista.

Rahaston tuoton muodostavat sijoitustuotot, maa- ja vesialueiden vuokrat sekä lainanannosta saatavat korkotuotot. Rahaston oma pääoma vuoden 2023 lopussa oli yhteensä 57,1 milj. euroa. Rahaston pääomasta oli sitoutunut 9,7 milj. euroa maa- ja vesialueisiin ja 12,4 milj. euroa oli lainattu Koy Otaniemen Tiedesunnoille. Rahastosijoituksissa pääomaa oli 31,9 milj. euroa. Rahastosijoitusten markkina-arvo 30.9.2024 oli 37,6 milj. euroa.

Rahasto omistaa Espoon Miestentien 2:ssa entisen Poliisiopiston kiinteistön. Tontilla toimii Aalto Village 1, jossa on AYY:n ja Hoasin omistama kerrostalo. Aalto Village 2 on suunnitteilla tontin länsiosaan ja tontti on jaettu kolmeen osaan: AYY, Hoas ja paloasema. Tontin määräalalla toimii tällä hetkellä Nesteen kylmäsema.

Vuonna 2008 päätettiin rakentaa Kiinteistö Oy Otaniemen tiedesunnot, jonka rakentamiseen on myönnetty kehittämisrahastosta lainaa. Lainan määrä oli vuoden 2023 lopussa 12,4 milj. euroa ja omaa pääomaa yhtiössä oli 31.12.2023 yhteensä noin 2,0 milj. euroa. Kaupunki on pääomittanut yhtiötä luovuttamalla sille apporttina tontin arvolla 1,89 milj. euroa.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Liikevaihto	215	200	200	200	200	200
Liikeyli-/alijäämä	215	200	200	200	200	200
Rahoitustuotot ja -kulut	1 123	460	262	450	450	450
Rahoitustuotot	1 243	460	262	450	450	450
Rahoituskulut	-121	-	-	-	-	-
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	1 338	660	462	650	650	650
Tilikauden yli-/alijäämä	1 338	660	462	650	650	650

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta	660	462	650	650	650
Liikeliijäämä (-alijäämä)	200	200	200	200	200
Rahoitustuotot ja -kulut	460	262	450	450	450
Investointien rahavirta	8	8	-	-	-
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	8	8	-	-	-
Toiminnan ja investointien rahavirta	668	470	650	650	650
Rahoituksen rahavirta	100	100	100	100	100
Antolainauksen muutokset	100	100	100	100	100
Antolainasaamisten vähennys	100	100	100	100	100
Lainakannan muutokset	-	-	-	-	-
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-	-	-	-	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-	-	-	-
Saamisten muutos	-	-	-	-	-
Rahavarojen muutos	768	570	750	750	750

Espoon kaupungin vahinkorahasto

	TP 2023	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Rahastopääoma 1.1.	5 131	5 131	5 131	5 131	5 131
Rahastopääoman lisäykset	0	0	0	0	0
Rahaston purku	0	0	0	0	0
Rahaston yli-/alijäämä	1 564	801	735	667	599
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 345	7 909	8 710	9 445	10 112
Oma pääoma yhteensä 31.12	13 040	13 841	14 576	15 243	15 842

Kaupungin vahinkorahaston tarkoituksena on kattaa kaupungin takausvastuun perusteella maksettavat suoritukset, kaupungin omaisuutta tai kaupungin vastuulla olevaa omaisuutta kohdanneet merkittävät vahingot sekä muut merkittävät vahingot, joista kaupunki on vastuussa, siltä osin kuin kaupungin vakuutukset eivät niitä kata tai kun vahingon määrä alittaa vakuutuksen vahinkokohtaisen omavastuun.

Rahaston tuloja ovat takausprovisioista saatu tuotto, rahaston varoille saatu korko tai muu tuotto, suoritetuista vahingoista takaisinperityt korvaukset sekä omaisuuden ja toiminnan vakuutusmaksuperusteista johdetut sisäiset maksut, joiden perusteet vahvistetaan talousarvion laatimista koskevien ohjeiden antamisen yhteydessä.

Vahinkokertymä vaihtelee eri vuosina. Tätä ei ole mahdollista ennakoita vuositason etukäteen. Vahinkorahaston talousarvioon on kuitenkin huomioitu arvion tekohetkellä tiedossa olleiden sattuneiden vahinkojen kuluja (jotka maksetaan rahastosta vasta, kun vahingon selvittely on kokonaan valmis, usein vahinkotapahtumaa

seuraavana tai sitä seuraavana vuonna) sekä varauduttu siihen, että korvattavia vahinkoja sattuu keskimäärin yhtä paljon kuin aikaisempina vuosina.

Vahinkorahaston tuottamat korvaustilastot tukevat kaupungin riskienhallintatyötä. Vahinkorahasto toimii tehokkaana vahinkoriskien kustannusten tasaajana niin, että kaupungin ja toimialojen vuosibudjettia ja -suunnitelmia ei vaaranneta odottamattomien vahinkotapahtumien vuoksi. Yhdessä vahinkoriskien hallinnan ja oikein mitoitettujen vakuutusratkaisujen kanssa pyritään löytämään kaupungin vahinkoriskien kustannusoptimi.

Vahinkorahaston 4 §:n määrittelemien rahastotulojen ja menojen tulee olla tasapainossa. Rahaston varat on sijoitettu kaupunginjohtajan antamien ohjeiden mukaisesti tuottavasti ja turvallisesti sekä siten, että varat ovat tarvittaessa tarkoitukseensa käytettävissä.

Tuloslaskelma

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Liiketoiminnan muut kulut	-	-500	-500	-500	-500	-500
Liikeyli-/alijäämä	-	-500	-500	-500	-500	-500
Rahoitustuotot ja -kulut	1 564	1 382	1 301	1 240	1 172	1 104
Rahoitustuotot	1 564	1 382	1 301	1 240	1 172	1 104
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia	1 564	882	801	740	672	604
Tilikauden yli-/alijäämä	1 564	882	801	740	672	604

Rahoituslaskelma

1000 EUR	Muutettu TA 2024	ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta	882	801	740	672	604
Liikeliiketoiminta (-alijäämä)	-500	-500	-500	-500	-500
Rahoitustuotot ja -kulut	1 382	1 301	1 240	1 172	1 104
Toiminnan ja investointien rahavirta	882	801	740	672	604
Rahoituksen rahavirta	-	-	-	-	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	-	-	-	-	-
Saamisten muutos	-	-	-	-	-
Rahavarojen muutos	882	801	740	672	604

9 Investointiosa

Investointiosa sisältää Espoon peruskaupungin investoinnit omaisuuslajeittain. Liikelaitosten ja taseyksiköiden investoinnit käsitellään kunkin yksikön suunnitelmien yhteydessä. Kaupunkikonsernin investointien kokonaisuutta on tarkastelu talousarviokirjan konsernia käsittelevässä osassa. Investointiliitteellä on esitetty kaupungin investointiohjelma vuoteen 2034 asti.

10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessia on kehitetty vuoden 2024 aikana. Valmistelussa on parannettu ennakkointia ja yhteensovittamista väestönkasvun, tilatarpeen ja kaavoituksen osalta, ja vuorovaikutusta

kaupungin tilatyöryhmän valmistelun ja luottamushenkilöelinten välillä.

Investointiohjelma on valmisteltu taloussuunnitelma-kaudelle 2025–2027 ja vuosien 2028–2034 osalta tilannekuvaksi, jossa on huomioitu voimassa oleva investointiohjelma, tunnistetut investointitarpeet sekä erikseen esille nostetut päiväkotij- ja koulukohteet.

9.1 Peruskaupungin investoinnit

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	7 077	14 640	7 340	4 340	3 340
Menot	-163 330	-208 196	-230 446	-234 781	-221 384
Netto	-156 253	-193 556	-223 106	-230 441	-218 044

Vuonna 2025 peruskaupungin investointiosan bruttomenot ovat yhteensä 230 milj. euroa. Valtionosuudet sekä muut rahoitusosuudet huomioiden peruskaupungin nettoinvestointimenot ovat 223 milj. euroa ja vuosina 2025–2027 keskimäärin 223 milj. euroa. Investointitaso

nousee vuonna 2025 edellisestä vuodesta. Suurista rahoitushankkeista Kaupunkiradan toteutus jatkuu koko suunnitelmakauden ajan.

9.1.1 Omaisuuslajeittain

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Investointimenot	-163 330	-208 196	-230 446	-234 781	-221 384
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-82 969	-127 116	-141 966	-138 846	-119 246
Muut aineelliset hyödykkeet	-44	-80	-	-215	-
Aineettomat hyödykkeet	-11 887	-13 243	-10 390	-9 040	-8 340
Maa- ja vesialueet	-11 784	-7 000	-5 000	-5 000	-5 000
Koneet ja kalusto	-10 358	-8 577	-10 560	-8 035	-12 628
Osakkeet ja osuudet	-46 288	-52 180	-62 530	-73 645	-76 170
Investointitulot	7 077	14 640	7 340	4 340	3 340
Nettoinvestoinnit	-156 253	-193 556	-223 106	-230 441	-218 044

Investoinnit kaupunkirakenteen kehitykseen painottuvat erityisesti kaupunkiradan Leppävaara – Kauklahti varrelle. Investoinneissa painottuvat kestävät liikumis- ja muoto-

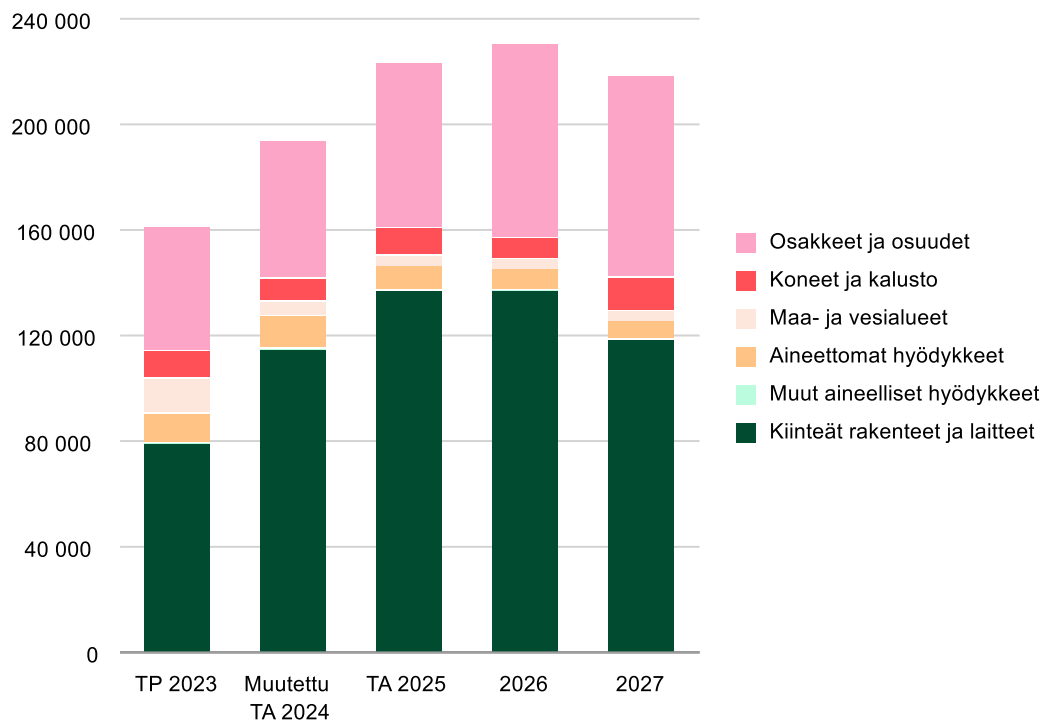
Kaupunkirakenteen kehitys mahdollistaa maanjalostuksesta saatavia sopimus- ja myyntituloja, joilla peruskaupungin investointeja rahoitetaan vuosina 2025–2027 keskimäärin noin 60 milj. eurolla vuodessa. Osakkeiden ja osuuksien osuus investointiohjelmassa kasvaa edelleen tulevina vuosina. Vuodesta 2016 alkaen

osakkeista on maksettu Länsimetro Oy:n rahoitusvastikkeeseen sisältyvän lainanlyhennyksen osuus Espoon vastuulla olevista lainoista. Lainanlyhennykset kasvavat portaittain, kun laina-ajan alun lyhennysvapaat päättyvät. Maksettavien lainanlyhennysten määrä nousee 58 milj. euroon vuonna 2027. Lisäksi osakkeisiin ja

osuuksiin sisältyy yhtiön tarvitsema rahoitus metron korvausinvestointeihin.

Koulukiinteistöjen jätteiden lajittelua parannetaan EU:n jätedirektiivin mukaisen yhdyskuntajätteen kierrätysasteen (vähintään 55 % vuoteen 2025 mennessä) saavuttamiseksi

9.1.2 Peruskaupungin nettoinvestoinnit vuosina 2025–2027

9.2 Aineettomat hyödykkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	784	840	840	840	840
Menot	-11 887	-13 243	-10 390	-9 040	-8 340
Netto	-11 103	-12 403	-9 550	-8 200	-7 500

Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy digitaalisten ohjelmisto- ja palveluratkaisujen hankinta. Investointimäärärahoihin varataan tietojärjestelmien määrittely-, hankinta- ja käyttöönottokustannukset sekä laajat

tietojärjestelmien muutos- ja kehittämistyöt. Tuloihin varataan järjestelmiin liittyvä ulkopuolinen rahoitus.

9.2.1 Tietohallinto

Tulot ja menot sitovia, Tietohallinto

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	784	840	840	840	840
Menot	-11 887	-13 243	-10 390	-9 040	-8 340
Netto	-11 103	-12 403	-9 550	-8 200	-7 500

Tietohallinto vastaa keskitetysti toimialojen IT-järjestelmien kehityksestä ja hankinnasta kaupungin toimintamallin mukaisesti. Määrärahoihin varataan järjestelmien uusinnan ja kehittämisen kustannukset. IT-järjestelmien kehittämisellä tähdätään toiminnan tehostamiseen sekä sähköisen asioinnin ja digitalisaation edistämiseen. Toimialojen IT-kehitystarpeisiin on varattu vuodelle 2025 aineettomiin investointeihin 10,4 milj. euroa.

Digikehityshankkeista keskeisimpiä ovat asiointipalveluiden pääjärjestelmän uusinta digikanavineen, HR:n työvuorosuunnittelun ja Digi-Suuntaamon kehitysprojektit, TE-uudistukseen liittyvät uudet järjestelmät sekä kaupunkiympäristön toimialan esiselvitykset ja järjestelmä-hankintojen valmistelu rakennetun ympäristön tietojärjestelmä RYHTI-regulaatiomuutokseen liittyen.

9.3 Maa- ja vesialueet

9.3.1 Kaupunkiympäristön esikunta

Tulot ja menot sitovia, Kaupunkiympäristön esikunta

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	1 432	1 500	1 500	1 500	1 500
Menot	-11 784	-7 000	-5 000	-5 000	-5 000
Netto	-10 353	-5 500	-3 500	-3 500	-3 500

Maanhankinnan tavoitteena on hankkia asunto- ja työpaikkarakentamista palvelevaa raakamaata sekä asema-kaavan toteuttamiseksi tarvittavia yleisiä alueita. Vuosille 2025–2027 maanhankintaan on varattu 5 milj. euroa vuosittain. Maanhankinnan lisäksi määrärahoja käytetään tonttien myyntikuntoon saattamisen edellyttämisiin investointeihin. Maankäyttösopimusten hyvityksenä vastaanotetut maa-alueet kirjataan samaan tapaan maanostoksi kuin rahalla maksettavat kaupat.

Merkittävät ja strategisesti tärkeät maanhankinnat ja niiden rahoitus käsitellään tapauskohtaisesti erikseen.

Peruskaupungin maanmyyntituloksi arvioidaan 33,2 milj. euroa vuonna 2025. Tästä hankintahinnan osuus 1,5 milj. euroa sisältyy investointituloihin ja myyntivoiton osuus 31,7 milj. euroa tonttipalvelujen toimintatuloihin. Yleinen talouskehitys ja suhdanteet vaikuttavat voimakkaasti tonttikauppoihin ja maanmyyntituloihin. Vuoden 2025 myyntituottoihin on ennakoitu suhdanteen paranemista vuodesta 2024 ja myyntituottojen toteutumista pitkän aikavälin keskiarvon mukaisesti.

9.4 Kiinteät rakenteet ja laitteet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	3 809	12 300	5 000	2 000	1 000
Menot	-82 969	-127 116	-141 966	-138 846	-119 246
Netto	-79 160	-114 816	-136 966	-136 846	-118 246

Peruskaupungin nettoinvestoinnit kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin ovat vuosina 2025–2027 keskimäärin 133 milj. euroa vuodessa. Hiilineutraali Espoo2030 -tavoitteen tukemiseksi toteutetaan kestävän liikkumisen väyliä ja verkostoja. Raidehankkeet liityntäpysäköintineen edistävät joukkoliikenteen käyttöä.

Suunnitelmakaudella investointituloista on poistettu aiempi arvio kaupunkiradalle saatavasta CEF-tuesta. Euroopan komissio ei myöntänyt CEF-rahoitusta hankkeelle.

POKE-alueen toimenpiteiden osalta TA-2024:ssä sekä valtuustossa ja kaupunginhallituksessa on Espoon strategiseksi kehityskohteeksi nostettu pientaloalueiden valmistelu ja toteutus POKE-alueella siten, että ne toimivat kestävän kehityksen esimerkkikohteina. Tarvittavia toimenpiteitä pitää kiirehtiä sekä toteuttaa ne avoimena yhteistyönä potentiaalisten yhteistyökumppaneiden ja kuntalaisten kanssa.

Tarkempi erittely investoinneista on esitetty investointiliitteessä.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden määrärahat taloussuunnitelmakaudella vuosina 2025–2027 ja alustava arvio tulevista investoinneista

1000 EUR	TA 2024	TA 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Strategiset maankäytön hankkeet	8 650	19 820	27 750	20 700	15 150	7 650	10 600	10 500	10 500	5 500	5 500
Strategiset joukkoliikenteen hankkeet	21 400	43 400	34 400	26 400	14 400	-	-	-	-	-	-
Tuloa tuottavat hankkeet	7 365	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Toimintojen edellyttämät hankkeet	1 980	2 150	2 000	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850
Korjausvelkaa alentavat hankkeet	6 950	12 050	11 850	11 950	11 950	11 950	11 950	11 950	11 150	11 150	11 150
Liikenteen toimivuus ja turvallisuus hankkeet	9 185	18 950	19 380	14 680	10 830	13 930	6 830	3 880	3 880	3 880	3 880
Asukasviihtyisyyttä parantavat hankkeet	7 270	9 680	7 750	7 950	7 700	8 200	8 850	8 850	8 850	8 850	8 400
Yksityisrahoitteiset hankkeet	20 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Liikuntapaikkojen perusparantaminen	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416
Kuituverkkojen rakentaminen	500	500	300	300	300	300	300	300	-	-	-
Rakentaminen yhteensä	84 716	141 966	138 846	119 246	97 596	79 296	75 796	72 746	71 646	66 646	66 196

9.4.1 Tekninen lautakunta

Tulot ja menot sitovia, tekninen lautakunta

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	3 809	12 300	5 000	2 000	1 000
Menot	-80 988	-125 200	-140 050	-137 130	-117 530
Netto	-77 180	-112 900	-135 050	-135 130	-116 530

9.4.1.1 Strategiset maankäytön hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	270	-	-	-	-
Menot	-10 386	-15 850	-19 820	-27 750	-20 700
Netto	-10 116	-15 850	-19 820	-27 750	-20 700

Strategiset projektit, joiden tarkoituksena on kehittää kaupunkirakenteen painotusta Espoo-tarinan ohjaamana. Strategisten maankäyttöprojektien menoja vastaavat tai ylittävät tulot arvioidaan saatavan keskipitkällä tai pitkällä palautusajalla.

Strategisiin maankäytön hankkeisiin kuuluu alueelliset kehittämisprojektit (PR5111), joissa projektialuetta palveleva kunnallistekniikka rakennetaan hallitusti, kustannustehokkaasti ja mahdollisimman nopeasti. Suunnitelmakaudella on varauduttu rakentamaan kunnallistekniikkaa Leppävaaran, Espoon keskuksen, Kurttilan ja

Pohjois-Espoon alueelle. Omakotitalojen tonttitarjontaa lisätään Omatoimirakentamisen pientaloalueet -projektin kautta, jolla luodaan kunnallistekniikan edellytykset omatoimiselle pientalorakentamiselle vaiheittain 200 asunnolle vuodessa.

Strategisiin maankäytön hankkeisiin kuuluu myös Metron kehityskäytävä, jolla rahoitetaan Metroasemien edellyttämän ja mahdollistaman kunnallistekniikan rakentamisprojekteja suunnitelmakaudella Espoonlahden ja Kivenlahden metrokeskusten ympäristössä.

9.4.1.2 Strategiset joukkoliikenteen hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	1 527	8 600	-	-	-
Menot	-10 452	-29 200	-43 400	-34 400	-26 400
Netto	-8 924	-20 600	-43 400	-34 400	-26 400

Strategiset projektit, joissa kehitetään kaupunkikeskuk-sia yhdistävää joukkoliikenneinfraa. Strategisen joukkoliikenteen hankkeita suunnitelmakaudella ovat Kaupunkirata, johon sisältyy Espoon kaupunkiradan jatkeen suunnittelun ja rakentamisen projektit sekä Raide-Jokeri, jossa tehdään jälkivastuunajan töitä.

Kaupunkirata-hankkeen kustannusarvio tarkistettiin vuonna 2023 ja valtuustossa hyväksytyn kustannusarvion ja muutetun sopimuksen mukaisesti Espoon rahoitusosuus kaupunkiradan toteuttamiskustannuksista on 40,9 %, enintään kuitenkin 142,8 milj. euroa. Hankkeen rakentamiselle ei myönnetty haettua CEF-tukea.

9.4.1.3 Tuloa tuottavat hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	1 000	1 000	1 000	1 000
Menot	-937	-5 865	-4 000	-4 000	-4 000
Netto	-937	-4 865	-3 000	-3 000	-3 000

Projektit, joissa investointikustannukset saadaan takaisin lyhyellä tähtäimellä esimerkiksi kaupungin maanmyynti- tai -vuokratulojen kautta. Tuloa tuottavia projekteja ovat peruskunnallistekniikan projektit, joissa rakennetaan kunnallistekniikkaa kaupungin omistamille maille tai niille maankäyttösopimusalueille, joissa

maankäyttösopimus ei kata täysimääräisesti kunnallistekniikan rakentamiskustannuksia.

Tuloihin sisältyy arvioitua valtion rahoitusavustukset.

9.4.1.4 Toimintojen edellyttämät hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-3 646	-1 980	-2 150	-2 000	-1 850
Netto	-3 646	-1 980	-2 150	-2 000	-1 850

Muiden tehtäväalueiden edellyttämät esi- tai tukitoiminnot tai valmistelevat projektit, joita ei voida suoraan sijoittaa yhdelle tehtäväalueelle. Toimintojen edellyttämien projektien ovat tukitoiminnot, joita ovat esisuunnittelu- ja tukitoiminnot esimerkiksi maastomittauksen ja maaperätutkimukset sekä kunnallistekniikkaa tukevien alueiden rakentaminen ja parantaminen. Suunnitelma- ja rakennuskauden hankkeita ovat mm. Suomenojan hiekkasiilon perusparantaminen, Sammalvuoren

lumenvastaanottoalueen rakentaminen sekä Turvesuon varastoalueen siirtäminen.

Kaupungin muiden toimintojen edellyttämät projektit ovat koulujen, päiväkotien, satamien ja muiden välitöntä tuottoa tuottamattomien toimintojen edellyttämien, yleisille alueille sijoittuvan kunnallistekniikan rakentaminen.

9.4.1.5 Korjausvelkaa alentavat hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-7 423	-6 950	-12 050	-11 850	-11 950
Netto	-7 423	-6 950	-12 050	-11 850	-11 950

Korjausinvestoinnit ja peruskorjaukset, jotka nostavat projektin palvelutason alkuperäiselle tasolle ja jatkavat hankkeen elinkaarta. Korjausvelkaa alentavat projektit ovat Katujen perusparantaminen sisältäen katujen, liikennealueiden ja raittien perusparannusprojektit, puistojen perusparantaminen sekä siltojen perusparantaminen.

Uudelleenpäälystysurakan hintatasossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosien 2023 ja 2024 välillä. Urakan hintataso on pysynyt edellisvuoden tasolla.

Vuonna 2024 päälystetään uudelleen päälystyskohteita noin 20 000 tonnia. Vuodelle 2025 määrärahaa lisätään sekä kulutuserroksen uusintaan että siltojen perusparantamiseen.

Liikenne ja ilmastoinnin muuttuminen sateisemmaksi ja talvikauden kasvaneet lämpötilanvaihtelut rasittavat vuosi vuodelta enemmän päälysteitä. Kaupungin kunnossapidämien asfalttialueiden pinta-ala kasvaa joka vuosi noin 3 %.

Korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään myös katujen kuivatuksen ja sorateiden pintakerrosten parantamisella, routavaurioiden korjaamisella sekä ajoratojen ja pyöriteiden kaiteiden uusimisella. Espoo on ottamassa 2025 uusia yksityisteitä kaupungin kunnossapitoon, joka edellyttää tehostettua rakenteiden parantamista vuosina 2024–26.

Puistojen ja raittien perusparantamismäärärahaalla suunitellaan, kunnostetaan ja parannetaan puistoja, leikki- paikkoja, katuviheralueita, aukioita ja toreja sekä lähiliikuntapaikkoja ja koira-aitauksia. Lisäksi määrärahoilla kustannetaan perusparannettavien kohteiden takuuajan hoito. Suunnitelmakauden aikana toteutetaan

leikkipaikka-, lähiliikuntapaikka-, koira-aitaus- ja kaupunkiviljelyohjelman mukaisia perusparannuskohteita.

Espoon kaupungilla on kunnossapidettävänä noin 350 siltaa, jotka vaativat peruskorjauksen noin 30 vuoden välein. Peruskorjauskustannukset ovat keskimäärin 40 % sillan uudelleenhankeinta-arvosta. Siltojen kuntoa tarkkaillaan vuosittain tehtävillä yleistarkastuksilla siten että jokainen silta tarkastetaan noin 5 vuoden välein. Yleistarkastusten perusteella määritetään sillat, joille tehdään tarkempi kuntotutkimus (erikoistarkastus). Erikoistarkastuksen perusteella laaditaan korjaussuunnitelma.

9.4.1.6 Liikenteen toimivuus ja turvallisuus hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	2 700	4 000	1 000	-
Menot	-9 897	-15 385	-18 950	-19 380	-14 680
Netto	-9 897	-12 685	-14 950	-18 380	-14 680

Projektit, joissa rakennetaan olemassa olevaa ja uutta asutusta ja elinkeinoelämää palvelevia liikenneyhteyksiä sekä parannetaan vanhan liikenneinfran turvallisuutta ja toimivuutta. Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavia projekteja ovat maantiet, jotka ovat maanteiden perusparantamisen yhteishankkeita valtion kanssa, joista kaupunki maksaa osan tai koko hankkeen. Suunnitelmakaudella parannetaan Turuntien ja Lähderannan liittymä, yhteishankkeena valtion kanssa rakennetaan melunsuojausta Kehä III varteen Espoonkartanon kohdalle sekä parannetaan Vihdintien ja Niipperintien liittymä, joka mahdollistaa myös Korttesmäen maankäytön kehittämistä. Lisäksi varaudutaan osallistumaan kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamiseen Nupurintien varressa Brobackantien ja Kirkkonummen rajan välillä.

Kaupunkialueella parannetaan lisäksi liiketeen toimivuutta ja turvallisuutta rakentamalla ja parantamalla pääkatuja, jotka ovat merkittäviä, useita asemakaavoja palvelevia pää- ja kokoojakatuja, parantamalla katujen sekä baanojen ja seuturaittien toimivuutta ja turvallisuutta. Pääkatujen osalta aloitetaan Kissapöytäntien suunnittelu. Baanojen ja seuturaittien osalta rakentaminen painottuu suunnitelmakaudella Rantaradanbaanan rakentamiseen välillä Leppävaara - Espoon keskus.

Liikenteen toimivuuden ja turvallisuuden projekteihin kuuluu myös Joukkoliikenne, jonka myötä rakennetaan ja parannetaan joukkoliikennejärjestelmiä sekä niihin liittyvät erilliskohteita, esimerkiksi joukkoliikennekatuja, terminaleja, joukkoliikenteen telematiikkajärjestelmiä sekä joukkoliikennettä palvelevia latausasemia.

Liikenteen ohjaus ja valaistus palvelee omana tekniikkalajinaan kaikkia eri liikennemuotoja. Tähän sisältyy liikennevalojen ja liikennetelematiikan perusparantamista, erillisten liikennevalojen rakentamista sekä liikenneväylien valaistusta.

Ilmastomuutokseen sopeudutaan parantamalla liikenneväylien ja yleisten alueiden tulvasuojelua ja hulevesien hallintaa, jonka projektit sisältävät tulvariskien ennaltaehkäisyyn ja poistamiseen tähtäävää kunnallisteknisten rakenteiden rakentamista. Suunnitelmakaudella on varauduttu Niipperinojan tulvasuojelutoimenpiteisiin.

9.4.1.7 Asukasviihtyisyyttä parantavat hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	750	-	-	-	-
Menot	-6 511	-7 270	-9 680	-7 750	-7 950
Netto	-5 761	-7 270	-9 680	-7 750	-7 950

Projektit, joissa parannetaan espoolaisten asumisviihtyvyyttä rakentamalla viheralueita, puistoja, raitteja, liikunta-alueita ja ulkoilureittejä sekä nostetaan vanhan katu-infran palvelutasoa. Asukasviihtyvyyttä parantaviin projekteihin kuuluu urheilupuistot, jossa rakennetaan ja perusparannetaan urheilupuistoja ja niiden kunnallistekniikkaa. Hankkeet perustuvat liikunta- ja nuorisolautakunnan esitykseen urheilupuistojen ja -keskusten, venesatamien ja perusliikuntapaikkojen rakentamisen ja parantamisen investointitarpeista. Suunnitelmakauden parannettavia kohteita ovat mm. Leppävaaran urheilupuisto, Laaksoalahden skeittialue sekä Oittaa lähiliikunta- ja virkistysalueet.

Puistojen ja raittien rakentaminen ja perusparantamisen määrärahalla rakennetaan suunnitelmakauden aikana leikkipaikka-, lähiliikuntapaikka-, koira-aitaus- ja kaupunkiviljelyohjelman mukaisia kohteita. Palveluiden saatavuus edellyttää uusien puistoraittien rakentamista. Uusia leikkipaikkoja rakennetaan mm.

Niittykumpuun, Tonttumaalle, Tuuliniittyyn sekä Keran, Lasihtyn, ja Puustellinmäelle. Puistoihin rakennetaan lisäksi hulevesirakenteita ja viheralueiden luonnon monimuotoisuutta edistetään.

Espoo kehittää koko kaupungin kattavan leikkipaikkaverkoston, jossa varmistetaan, että jokaisessa kaupunkikeskuksessa on vähintään yksi vetovoimainen ja persoonallinen leikkipuisto.

Vanhojen alueiden parantamisen määrärahalla parannetaan vanhojen alueiden kunnallistekniikan palvelutasoa rakentamalla katuja asemakaavan mukaisiksi KTP-ohjelman (Kaavoitetut, Tiivistyvät Pientaloalueet) määrittämässä järjestyksessä sekä toteutetaan vesihuoltoa yhdessä HSY:n kanssa. Suunnitelmakaudella KTP-ohjelma painottuu Jupperin ja Lintuvaaran alueille.

9.4.1.8 Yksityisrahoitteiset hankkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	442	-	-	-	-
Menot	-31 542	-42 700	-30 000	-30 000	-30 000
Netto	-31 100	-42 700	-30 000	-30 000	-30 000

Projektit, joissa investointikustannukset saadaan suoraan kumppanilta esimerkiksi maankäyttösopimuksen tai kunnallistekniikkasopimuksen myötä. Yksityisrahoitteisia hankkeita ovat maankäyttösopimusrakentaminen ja Kunnallistekniikkasopimusrakentaminen, joissa kunnallistekniikan rakentaminen ja sen rahoitus perustuu yksityisen tahon ja kaupungin tekemään sopimukseen. Maankäyttösopimusrakentaminen painottuu suunnitelmakauden aikana Keran, Niittykummun ja Finnoon alueille.

Ulkopuolisille tehtävät työt ovat kaduilla ja muilla yleisillä alueilla, pääasiassa HSY:lle, toteutettavia vesi- ja viemäriverkostojen rakentamispalveluja ja muille osapuolille telekaapeleiden putkituksia. Ulkopuolisille tehtävät työt tehdään sopimuskumppanien maksamana eikä näistä aiheudu lopullisia kustannuksia kaupungin taseeseen.

9.4.2 Liikuntapaikkojen perusparantaminen

Tulot ja menot sitovia, Liikuntalautakunta

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-1 384	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416
Netto	-1 384	-1 416	-1 416	-1 416	-1 416

Liikuntapaikkojen perusparantamisen määrärahaa käytetään liikuntalautakunta ulkoiluliikuntapaikkoihin, venesatamiin, saariin ym. pieniin kunnostuksiin ja korjauksiin.

9.4.3 Kuituverkkojen rakentaminen

Tulot ja menot sitovia, tietohallinto

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-597	-500	-500	-300	-300
Netto	-597	-500	-500	-300	-300

Määrärahalla parannetaan ja laajennetaan kaupungin kuituverkkoa ja verkon liittymiä kaupungin toimitiloihin.

9.5 Koneet ja kalusto

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	0	-	-	-	-
Menot	-10 358	-8 577	-10 560	-8 035	-12 628
Netto	-10 358	-8 577	-10 560	-8 035	-12 628

Koneiden ja kaluston hankintaan varatut rahat esitetään käyttötalousosassa toimialojen ja asianomaisen lautakunnan kohdalla sekä investointiliitteellä. Määrärahoilla tehdään yli 10 000 euron hankintahintaisia poistonalaisia hankintoja. Toimitilojen ensikertainen kalustaminen luetaan myös poistonalaiseksi hankinnaksi, silloin kun sen hankintahinta on yli 10 000 euroa.

Määrärahat sisältävät toimitilahankkeiden ensikertaisen varustelun ja kalustamisen (sisältäen opetus- ja oppimisteknologian) lisäksi yksittäisiä poistonalaisia hankintoja, kuten esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikan

hankinnat, logistiikan kaluston sekä liikunta- ja kulttuuripalvelujen laite- ja kalustohankinnat.

Toimitilahankkeista vuonna 2025 varaudutaan kalustamaan ja varustamaan useita koulu- ja päiväkotitiloja. Lisäksi investoidaan muun muassa tieto- ja viestintätekniikan laitteisiin, mittaus-, tutkimus- ja erikoistyökoneisiin, venesatamien laitureihin, tekojälälaitteisiin sekä kulttuuritilojen laitteisiin.

9.6 Muut aineelliset hyödykkeet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	-	-	-	-
Menot	-44	-80	-	-215	-
Netto	-44	-80	-	-215	-

Muihin aineellisiin hyödykkeisiin sisältyy kulttuurin investointihankinnat, joista ei tehdä poistoja, mm. taidehankinnat

9.7 Osakkeet ja osuudet

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	1 052	-	-	-	-
Menot	-46 288	-52 180	-62 530	-73 645	-76 170
Netto	-45 236	-52 180	-62 530	-73 645	-76 170

Osakkeet ja osuudet sisältää varaukset osakkeiden merkintään, pysäköintilaitosten kaupungin rahoitusosuuksiin sekä vuodesta 2016 alkaen Länsimetro Oy:lle

maksettavaan rahoitusvastikkeeseen sisältyvän lainanlyhennyksen sekä korvaus- ja uudisinvestointien osuuden.

9.7.1 Kaupunkiympäristön toimiala

Tulot ja menot sitovia, Kaupunkiympäristön esikunta

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	877	-	-	-	-
Menot	-46 288	-52 180	-62 530	-73 645	-76 170
Netto	-45 411	-52 180	-62 530	-73 645	-76 170

Määräraha kattaa Länsimetro Oy:lle maksettavien rahoitusvastikkeiden lainanlyhennyksen osuuden, yhtiön tarvitseman rahoituksen korvausinvestointeihin sekä Espoon sijoitukset Kiinteistö Oy Finnoon Pysäköinti I:lle maksettavien rahoitusvastikkeiden lainanlyhennykseen sekä sijoituksiin Finnoon Pysäköinti II Oy:n omaan pääomaan ja perustettaviin yhtiöihin.

Länsimetro Oy:n lainanlyhennys nousee portaittain vuoteen 2028 saakka. Vuodesta 2023 lähtien on kaikkia 1. vaiheen lainoja lyhennetty ja vuodesta 2028 lyhennetään kaikkia 2. vaiheen lainoja. Lyhennyksiin on varattu 51,9 milj. euroa vuodelle 2025, 55,3 milj. euroa vuodelle 2026

ja 58,3 milj. euroa vuodelle 2027. Länsimetro Oy:hyn sijoitetaan kaudella 2025–2027 varoja myös korvausinvestointeihin 8,3 milj. euroa vuonna 2025, 12,3 milj. euroa vuonna 2026 ja 16,6 milj. euroa vuonna 2027.

Talousarviovuodelle sekä suunnitelmakausille on varattu 0,28 milj. euroa vuosittain Kiinteistö Oy Finnoon Pysäköinti I:n rahoitusvastikkeisiin ja noin 1 milj. euroa vuosittain sijoituksiin Finnoon Pysäköinti II Oy:n omaan pääomaan. Talousarviota laadittaessa avoimna on Kivienlahden metrokorttelin pysäköinnin rahoitus sekä Kiviruukin vaiheittain toteutettavan pysäköintilaitoksen rahoitus.

10 Rahoitusosa

Peruskaupungin rahoitusosa kuvaa tulorahoituksen riittävyyden pääoma- ja investointimenoihin sekä rahoitusjäämän ja sen käytön tai rahoitustarpeen ja sen kattamisen.

Varsinaisen toiminnan ja investointien tulorahoitus muodostuu vuosikatteesta, satunnaisista eristä sekä tulorahoituksen korjauseristä. Tulorahoituksen korjauserät vastaavat käyttöomaisuuden myynnistä, lähinnä maaomaisuuden myynnistä, saatua myyntivoiton osuutta, joka sisältyy käyttötalouden toimintatuloihin.

Investointimenot ja -tulot sisältävät vain peruskaupungin investoinnit. Rahoitusosuudet koostuvat lähinnä valtiolta saatavista rahoitusosuuksista. Pysyvien vastaavien luovutustuloissa on myös toimintatuloihin sisältyvät käyttöomaisuuden myyntivoitot, jotka vastaavat tulorahoituksen korjauseriä.

Talousarvion ja taloussuunnitelman perusteluosan lopussa on esitetty laskelmat, johon sisältyvät myös liikelaitosten ja erillisten taseyksiköiden rahavirtoihin vaikuttavat erät.

10.1 Peruskaupungin rahoituslaskelma

1000 EUR		ENN 2024	TA 2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta		112 307	108 582	121 092	141 691
Vuosikate	+/-	118 745	140 582	149 392	169 991
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-6 437	-32 000	-28 300	-28 300
Investointien rahavirta		-202 050	-191 106	-202 141	-189 744
Investointimenot	-	-213 079	-230 446	-234 781	-221 384
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	4 591	7 340	4 340	3 340
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	6 437	32 000	28 300	28 300
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	-89 743	-82 524	-81 049	-48 053
Rahoituksen rahavirta		-21 528	82 421	79 033	60 893
Antolainauksen muutokset		10 819	16 464	16 451	16 451
Antolainasaamisten lisäykset	-	-5 900	-	-	-
Antolainasaamisten vähennykset	+	16 719	16 464	16 451	16 451
Lainakannan muutokset		-47 347	52 957	47 582	29 442
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	108 000	108 000	95 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-47 347	-55 043	-60 418	-65 558
Oman pääoman muutokset	+/-	15 000	15 000	15 000	15 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	+/-	-	-2 000	-	-
Vaikutus maksuvalmiuteen		-111 271	-103	-2 016	12 840

*ENN = Ennuste vuoden lopun tilanteesta

Vuonna 2025 peruskaupungin toiminnan ja investointien rahavirta on 73 milj. euroa negatiivinen. Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston arvioitua lisätuottoa varataan käytettäväksi investointien rahoitukseen 15 milj. euroa vuodessa. Lisäksi rahoitustarpeen kattamiseen varaudutaan nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa 108 milj. euroa vuonna 2025. Tällä katetaan myös

liikelaitosten ja taseyksiköiden rahoitustarpeet, jotka on esitetty yhdistetyssä rahoituslaskelmassa yleisperustelujen lopussa olevassa taulukossa. Lyhennykset huomioiden kaupungin pitkäaikainen lainakanta kasvaa 53 milj. euroa vuonna 2025, ja kaikkiaan 130 milj. euroa taloussuunnitelmakaudella.

10.2 Antolainat

Lainojen lyhennykset ovat aiempina vuosina kaupungin tytäryhtiöille tai muille myönnettyjen lainojen lyhennyksiä.

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	8 617	16 719	16 464	16 451	16 451
Menot	-28 990	-5 900	-	-	-
Netto	-20 373	10 819	16 464	16 451	16 451

10.3 Talousarviolainat

Suunnitelmakauden lainanotto on yhteensä 311 milj. euroa ja lyhennykset 181 milj. euroa.

Tulot ja menot sitovia

1000 EUR	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	2026	2027
Tulot	-	87 500	108 000	108 000	95 000
Menot	-51 941	-49 072	-55 043	-60 418	-65 558
Netto	-51 941	38 428	52 957	47 582	29 442

11 Liitteet

Liite 1

Talousarvion sitovuus ja seuranta sekä noudattamista koskevat ohjeet

Liite 2

Kaupungin investointiohjelma vuosina 2025–2034
Toimitilainvestoinnit vuosina 2025–2034

11.1 Liite 1: Talousarvion sitovuus ja seuranta sekä noudattamista koskevat ohjeet

11.1.1 Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Valtuusto hyväksyy talousarvion yhteydessä Espoo-tarinaan (= Espoon strategia) perustuvat kuntalain edellyttämät toiminnalliset ja taloudelliset tulostavoitteet, määrärahat ja tuloarviot sekä nettobudjetoitujen tulosyksiköiden toimintakatteet. Liikelaitosten tavoitteet ovat liikelaitosten suunnitelmateksteissä. Näistä voidaan poiketa vain valtuuston päätöksin tai valtuuston jäljempänä sitovien määrärahojen yhteydessä päättämien valtuutuksien. Sitovia erityisperusteluita käytetään tarkentamaan toimintaa sekä menomäärärahojen ja tuloarvioiden hyväksyntää tai siirtoja. Talousarvion toteuttamiseen tarvittavasta viranhaltijoiden päätösvallasta on säännökset hallintosäännössä ja toimintaohjeissa. Tässä asiakirjassa annettavat ohjeet perustuvat edellä mainittuihin säädöksiin.

Lautakuntien ja johtokuntien sekä toimialojen, tulosyksiköiden ja liikelaitoksen johtajien on huolehdittava, että tulostavoitteet toteutetaan määrärahojen puitteissa eikä muutoksia talousarvioon lähtökohtaisesti tarvita. Tämän toteuttamiseksi käyttösuunnitelmia on vuoden aikana tarvittaessa tarkistettava.

Mahdollisista valtuustoon nähden sitovien määrärahojen, tuloarvioiden tai tavoitteiden tarkistustarpeista on ilmoitettava konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikölle heti kun poikkeamia havaitaan. Kaupunginjohtaja esittelee sitovuuteen liittyvät talousarviomuutokset kaupunginhallitukselle.

Sitovuustasoista päätetään talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Menomäärärahat ja tuloarviot voidaan talousarviossa määrätä sitoviksi valtuustoon nähden joko brutto- tai nettoperiaatteella. Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot ovat erikseen sitovia. Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään toimintakatasolalle, nettomääräisesti tulojen ja menojen erotuksena.

11.1.1.1 Sitovat määrärahat

Käyttötaloussosan sitovuustaso

10 ja 11	Valtuusto ja konsernihallinto (toimintakate sitova) pl. 1020
1020	Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus
1200–1210	Elinvoiman tulosalueen yhteiset ja elinkeino -tulosyksikkö
1220	Kulttuurin tulosyksikkö (pl. 12220)
12220	Kulttuuri, netto (toimintakate sitova)
1230	Liikunnan ja urheilun tulosyksikkö
1240	Työllisyyspalvelujen tulosyksikkö
3000	Kasvun ja oppimisen esikunta ja yhteiset
3101–3104	Kasvun ja oppimisen lautakunta
3200	Svenska bildningstjänster
4001	Kaupunkitekniikan keskus (pl. 40040, 40060)
40040	Rakentamisen sisäiset palvelut (toimintakate sitova)
40060	Ulkopuoliset työt (toimintakate sitova)
4100	Kaupunkisuunnittelukeskus
4200	Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus
4400	Kaupunkiympäristön toimialajohto (pl. 44100)
44100	Joukkoliikenne

Talousarviokirjassa valtuustoon nähden sitovat erät on erikseen mainittu taulukoiden tekstien yhteydessä.

Talousarviokirjassa esitetään raha- ja tunnuslukutietoja sitovaa tasoa alemmilla tasoilla. Nämä tiedot eivät ole valtuustoon nähden sitovia. Talousarviokirjassa esitetyt palvelutuotteiden suoritelmät ja yksikkökustannukset eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Tuloslaskelmaosan sitovuustaso

Verotulot
Valtionosuudet
Rahoitustulot ja -menot

Investointiosan sitovuustaso

Peruskaupungin investointiosan sitovuustaso määräytyy investoinnin omaisuuslajista ja organisaatiotasosta.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet, Tekninen lautakunta
Liikuntapaikkojen perusparantaminen,
Liikuntalautakunta
Kuituverkon rakentaminen, Tietohallinto

Aineettomat hyödykkeet

IT-kehitysprojektit, Tietohallinto

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueet, Kaupunkiympäristön esikunta

Koneet ja kalusto

Koneet ja laitteet, Konsernihallinto
Koneet ja laitteet, Elinkeino
Koneet ja laitteet, Työllisyyspalvelut
Koneet ja laitteet, Kulttuurilautakunta
Koneet ja laitteet, Liikuntalautakunta
Koneet ja laitteet, Opetuksen ja varhaiskasvatuksen lautakunta
Koneet ja laitteet, Svenska rum lautakunta
Koneet ja laitteet, Tekninen lautakunta

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja sijoitukset, Konsernihallinto
Osakkeet ja sijoitukset, Kaupunkiympäristön esikunta

Tilapalvelut -liikelaitoksen investointien sitovuustasot

Uudisrakentaminen
Perusparantaminen
Koneet ja kalusto
Osakkeet ja osuudet

Taseyksiköiden sitovuustasot

Kiinteät rakenteet ja laitteet
Koneet ja kalusto
Osakkeet ja osuudet

Liikelaitokset

Valtuusto päättää liikelaitosten investoinneista ja niiden rahoituksesta. Espoo Tilapalvelut -liikelaitoksen uudisrakentamisen investointiliitteessä nimetyistä hankkeista päätetään hankekohtaisesti. Tilapalvelujen muista investoinneista päätetään omaisuuslajeittain.

Taseyksiköt

Valtuusto päättää taseyksiköiden investoinneista ja niiden rahoituksesta. Kunkin taseyksikön sitovuustaso on omaisuuslaji.

Rahoitusosan sitovuustaso

Antolainat
Talousarviolainat

11.1.1.2 Sitovat määräykset

Kaupunginhallituksella on oikeus tehdä sellaisia siirtoja käyttötalous- ja investointiosan välillä, jotka liittyvät muun muassa kiinteän omaisuuden myyntitulojen, vuosi- ja peruskorjausmäärärahojen välisen jakosuhteen, koneiden ja kaluston, ICT-järjestelmien, suunnittelukustannusten tai muiden sellaisten poistonaisten hankintojen sekä pilaantuneiden maa-alueiden puhdistuksien kirjanpitolain edellyttämään oikeellisuuteen.

Silloin kun toimintaan saadaan merkittävää ulkopuolista rahoitusta (mm. ulkopuolisen rahoitukset projektit), joka ei sisälly talousarvion tuloihin, voidaan kaupunginhallituksen päätöksellä korottaa menoja ulkopuolisia tuloja vastaavalla määrällä. Menettely edellyttää talousarvion tulojen vastaavaa korottamista. Toimintaan liittyvien menojen ja tulojen seuranta on järjestettävä kaupungin kirjanpidossa.

Toimialajohtajalla on oikeus tehdä toimialansa sitovien määrärahojen välillä vähäisiä siirtoja, joilla varmistetaan Espoo-tarinan tulostavoitteiden toteutuminen ja jotka eivät aiheuta lisämäärärahan tarvetta. Toimialajohtaja voi vastaavin edellytyksin tehdä toimialansa sisällä toiminnan uudelleen järjestämisestä aiheutuvia määrärahojen siirtoja. Kaupunginjohtajalla on oikeus tehdä vastaavia siirtoja valtuuston, konsernihallinnon ja elinvoiman määrärahoista (pl. tarkastuslautakunta ja tilintarkastus) ja kaupunginhallitukseen keskitetysti budjetoiduista määrärahoista siirtoja toimialoille.

Kaikki talousarvioon esitettävät muutokset valmistellaan yhteistyössä konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikön kanssa.

Käyttötalousosa

1. Valtuuston hyväksymä talousarvio ja taloussuunnitelma sitoo kaupungin toimialoja, toimielimiä ja tulosyksiköitä.

Valtuustoon nähden sitovia ovat Espoo-tarinan tavoitteisiin perustuvat tulostavoitteet, liikelaitosten sitovat tavoitteet sekä talousarviokirjaan sisältyvät edellä todetut määrärahat, tuloarviot, nettositovien yksiköiden toimintakatteet ja erityisperustelut. Valtuustolle ja kaupunginhallitukselle raportoidaan talousarvion toteutumisesta seurantaan koskevien ohjeiden mukaisesti.

2. Lauta- ja johtokunnat voivat hyväksyä tulosityksiköilleen myös muita omaan toimintaansa liittyviä tavoitteita, joita lautakunnat seuraavat.

Lauta- ja johtokuntien on huolehdittava, että kaupungille kuuluvat tulot peritään tehtyjen sopimusten ja annettujen ohjeiden mukaisesti.

3. Avustuksen myöntämisen ehdoksi tulee asettaa toimialan tavoitteisiin ja avustuksen saajan toimintaan ja edellytyksiin liittyvät toiminnalliset velvoitteet. Kaupungille tulee varata mahdollisuus avustusta saavien yhteisöjen toimintaa ja taloutta.

Avustuksen myöntäjän tulee selvittää etukäteen avustettavan yhteisön taloudellinen tilanne ja seurata avustuksen myöntämisen jälkeen avustuksen käyttöä. Kaupungilla tulee olla mahdollisuus avustusta saavan yhteisön hallinnon ja tilien tarkastamiseen.

Avustettavien yhteisöjen omarahoitussuuden ja myönnettävän avustuksen suhteeseen on kiinnitettävä huomiota. Avustusta ei myönnetä, jos yhteisön taloudellinen tila on niin heikko, ettei toiminnan jatkamiselle tai avustuskohteen toteuttamiselle ole edellytyksiä. Suuret avustukset on maksettava useassa erässä tilikauden aikana.

4. Kaupunkia eri yhteisöissä edustavien tulee valvoa kaupungin toiminnallisia ja taloudellisia etuja sekä ottaa huomioon kaupungin asettamat tavoitteet ja mahdollisesti erikseen antamat toimintaohjeet.
5. Kaupunginjohtajalla on oikeus ottaa lyhytaikaista lainaa siten, että niitä saa kulloinkin olla käytössä enintään 300 milj. euroa.

Investointiosa

1. Kaupunginhallituksella on oikeus tehdä investointien omaisuuslajien välisiä muutoksia.
2. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden uusiksi rakentamiskohteiksi voi ottaa vain ne nimetyt hankkeet, joille talousarviossa on osoitettu rahoitus.
 - Jos määräraha ei ole investointiosan liitteellä yksilöity nimetyksi hankkeeksi,

päättää tekninen lautakunta määrärahar ryhmässä toteutettavista työkohteista.

- Valtuusto päättää muiden kohteiden ottamisesta työkohteiksi tai hankkeen rakentamista jättämisestä.
3. Mikäli investointiosan liitteellä esitetyn kiinteiden rakenteiden ja laitteiden nimetyn hankkeen tai määrärahar ryhmän käyttö alittuu, säästävän määrärahan käytöstä päättää kaupunginhallitus.
 - Mikäli nimetyn hankkeen kustannukset ylittävät taloussuunnitelmassa olevan määrärahan, voi kaupunginhallitus siirtää kohteelle määrärahaa sellaisilta määrärahar yhmiltä tai nimetyiltä hankkeilta, joiden kustannuksissa syntyy vastaavasti säästöä.
 - Mikäli määrärahar yhmän kohteiden kustannukset ylittävät taloussuunnitelmassa olevan määrärahan, voi tekninen lautakunta siirtää kohteelle määrärahaa sellaisilta määrärahar yhmiltä, joiden kustannuksissa syntyy vastaavasti säästöä ja ovat samassa hierarkiassa.
 - Mikäli nimenetyn hankkeen tai määrärahar yhmän lisämäärärahan tarvetta ei voida kattaa muualta säästyvillä rahoilla, vaan se aiheuttaa sitovan kokonaismäärärahan lisätarvetta talousarviovuoden tai suunnitelmakauden kuluessa, on kyseessä lisämääräraha, josta päättää valtuusto.
 4. Kaupunginhallitus voi lisätä kiinteiden rakenteiden ja laitteiden talousarviokohdan PR52 Yksityisrahoitteiset hankkeet- määrärahar yhmän määrärahaa, mikäli tuloarviota korotetaan vastaavasti.

Tilapalvelut -liikelaitos

1. Espoon Tilapalvelut -liikelaitoksen uudisrakentamisen investointiliitteellä nimetyistä hankkeista päätetään hankekohtaisesti. Valtuusto hyväksyy uudet tilahankkeet ja päivittää taloussuunnitelmassa olevien hankkeiden kustannusarviot vuosittain päättäessään talousarviosta ja -suunnitelmasta. Kesken vuoden tulevista uusista hankkeista valtuusto päättää erikseen. Jos määrärahaa ei ole yksilöity hankkeittain, päättää liikelaitoksen johtokunta toteutettavista työkohteista.

Hankkeiden säästyviä määrärahoja voidaan käyttää liitteessä nimettyjen hankkeiden mahdollisiin kustannusarvion ylityksiin talousarviovuoden aikana. Mikäli nimettyjen hankkeiden määrärahan käyttö alittuu, säästävän määrärahan käytöstä päättää kaupunginhallitus. Mikäli hankkeen kustannusarvio ylittää taloussuunnitelmassa olevan määrärahan hankkeen kustannusarvion nousun takia, voi kaupunginhallitus siirtää kohteelle määrärahaa sellaisilta hankkeilta, joiden rakentamiskustannuksissa syntyy vastaavasti kokonaissäästöä verrattuna voimassa olevaan investointiohjelmaan. Mikäli hankkeen lisämäärärahan tarvetta ei voida kattaa muista hankkeista säästyvillä rahoilla, vaan se aiheuttaa sitovan kokonaismäärärahan lisätarvetta

talousarviovuoden tai suunnitelmakauden kuluessa, on kyseessä lisämääräraha, josta päättää valtuusto.

Kaupunkiympäristön toimialajohtajalla on oikeus siirtää/kohdentaa Tilapalvelut liikelaitoksen uudisrakentamisen hankkeilta tai perusparannuksista talousarviovuonna mahdollisesti käyttämättä jäävää määrärahaa äkillisten kosteus- ja sisäilmakorjausten aiheuttamiin hankkeisiin. Tehdyistä muutoksista raportoidaan osana talousarvion seurantaa.

Kaupunkiympäristön toimialajohtajalla on oikeus siirtää käyttämättä jääneitä rakentamis- ja suunnittelurahoja kiireellisten koulujen ja päiväkotien suunnitteluun, jotta niiden toteuttamiselle luodaan valmiudet mahdollisimman pian.

Tilapalvelujen muista investoinneista päätetään omaisuuslajeittain. Kaupunginhallituksella on oikeus tehdä investointien omaisuuslajien välisiä muutoksia.

2. Hanke- tai rakennussuunnitelmia voidaan tehdä vain niiden hankkeiden osalta, jotka sisältyvät investointiosan liitteelle. Kaupunkiympäristön toimialajohtajan päätöksellä voidaan määrärahojen puitteissa perustellusta syystä suunnitella myös muita hankkeita.

Hankesuunnitelma on laadittava kaikista uudisrakennushankkeista sekä sellaisista peruskorjaushankkeista, joiden käyttötarkoitus muuttuu korjauksen yhteydessä. Hankesuunnitelmaa ei tarvitse laatia peruskorjaushankkeista, joiden kustannusarvio ei ylitä 1 milj. euroa ja jotka rahoitetaan perusparantamisen määrärahalla.

3. Osto-, leasing- ja vuokramenettelyllä tai kiinteistöyhtiönä hankittaviksi suunniteltujen toimitilojen ottamisesta investointiohjelmaan päättää kaupunginhallitus ja valtuusto. Kaikista toimitilojen rahoitus-sopimusten suunnittelusta ja kilpailutuksesta vastaa konsernihallinnon rahoitus ja talous -yksikkö.

Selvityskohteina ovat rakentamishankkeet siirretään toteuttamisvaiheessa Espoo Tilapalvelut -liikelaitoksen hankkeiksi sen jälkeen, kun valtuusto on päättänyt niiden toteuttamisesta ja rahoituksesta. Myös selvityskohteissa olevien vuokra- leasing ym. kaupungin taseen ulkopuolisten hankkeiden hankintapäätöksiä voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun valtuusto on päättänyt niiden toteuttamisesta ja rahoituksesta.

Valtuusto hyväksyy uudet tilahankkeet ja päivittää taloussuunnitelmassa olevien hankkeiden kustannusarviot päättäessään talousarviosta ja -suunnitelmasta. Tilapalvelut -liikelaitoksen johtokunnalla on oikeus tehdä sopimuksia tilojen hankinnasta silloin, kun tilan huoneistoala ei ylitä 300 m²:ä eikä hankinta aiheuta lisämäärärahan tarvetta talousarvioon ja -suunnitelmaan.

11.1.2 Talousarvion seuranta

Tulostavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden sekä toiminnan seurannan tavoitteena on antaa päättäjille sekä toiminnan johtamisesta eri tasoilla vastaaville riittävä ja ajantasainen tieto asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta, määrärahojen riittävyydestä ja tulojen toteutumisesta. Seurannan tulee antaa riittävät pohjatiedot korjaavien toimenpiteiden tekemiseen.

Talousarvion toteuttamista seuraavat viranhaltijat, toimialat, lautakunnat, johtokunnat, kaupunginhallitus sekä valtuusto. Tarkastuslautakunta seuraa ja arvioi kuntalain edellyttämien toiminnallisten ja taloudellisten tulostavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuutta.

Kuntalaki edellyttää, että poikkeamat talousarvion sitovissa määrärahoissa, tuloarvioissa ja toiminnallisissa ja taloudellisissa tavoitteissa viedään valtuuston käsiteltäväksi tilikauden aikana. Jos talousarvion määrärahat ja tavoitteet ovat yhteen sopimattomat, asianomaisen toimielimen ja toimialan on valmisteltava määrärahan tai tavoitteen muutosehdotus. Tiedossa olevat muutokset tulee valmistella siten, että valtuusto ehtii käsitellä ne etukäteen ja ennen tilikauden päättymistä. Kaupunginjohtaja esittelee nämä asiat kaupunginhallitukselle.

Toiminnan ja talouden osavuosikatsausten sisältöä kehitetään jatkuvasti. Tavoitteena on raportoinnin nopeuttaminen, analysoinnin laadun parantaminen, toiminnan ja määrärahojen kytkennän parantaminen, visuaalisuuden kehittäminen ja poikkeamien raportointi siten, että se tukee paremmin ylintä johtoa päätöksenteossa.

Kuukausiraportit

Kaupungin johtoryhmä käsittelee kuukausittain toiminnan ja talouden keskeisimmät tiedot. Kuukausiraportti käsitellään kaupunginhallituksessa kuukausittain (pois lukien osavuokatsausten raportointikuukaudet)

Kuukausiraportti sisältää keskeiset tiedot toimintaympäristön kehityksestä, ennusteen ja analyysin talousarvion käyttötalouden ja investointien toteutumisesta, poikkeamista, poikkeamien syistä sekä mahdollisista korjaustoimenpiteistä.

Osavuositarkastukset ja tilinpäätöksen ennakotieto

Kaupunginhallitukselle ja valtuustolle laaditaan huhti-, heinä- ja lokakuun lopun tilanteesta kuukausiraporttia laajempi osavuositarkastus. Osavuositarkastus sisältää laajemman analyysin tulostavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta. Lokakuun osavuositarkastuksen perusteella viedään tulostavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat sekä määrärahojen muutosesitykset valtuuston käsiteltäviksi. Palvelutuotteiden suoritamäärien ja yksikkökustannusten kehityksestä raportoidaan osavuositarkastusten sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Osavuositarkastusten liitteenä on konserniraportti.

Tilikauden lopun tilanteesta laaditaan kaupunginhallitukselle ja valtuustolle ennakotietoa tilinpäätöksestä. Ennakotiedon tavoitteena on antaa keskeinen informaatio kaupungin tilikauden toteutumisesta. Varsinainen tilinpäätös valmistellaan kaupunginhallituksen käsiteltäväksi maaliskuussa.

Lautakuntien ja johtokuntien raportointi

Lauta- ja johtokuntien tulee säännöllisesti käsitellä määrärahojen ja tuloarvioiden, tulostavoitteiden ja niihin olennaisesti vaikuttavien toimintojen kehittymistä ja toteutumista.

Lautakunnille ja johtokunnille laaditaan oman tehtäväalueensa raportit huhti-, heinä- ja lokakuun lopun tilanteesta sekä ennakotieto tilinpäätöksestä. Raporteissa käsitellään myös tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Raportit tuodaan lauta- ja johtokuntien käsittelyyn omana lista-asianaan.

Espoo-tarinan toteutumisen seuranta

Espoo-tarinassa on määritelty kaupungin visio, toiminta-ajatus, päämäärät ja valtuustokauden tavoitteet. Espoo-tarinan perusteella valtuusto hyväksyy taloussuunnitelman yhteydessä kuntalain tarkoittamat toiminnalliset ja taloudelliset talousarviovuotta koskevat tulostavoitteet.

Espoo-tarina on hyväksytty valtuustokaudeksi. Vuosittain taloussuunnitteluprosessin käynnistämisen yhteydessä arvioidaan sen toteutumista. Tarvittaessa valtuusto tarkistaa valtuustokauden tavoitteita kehityksen yhteydessä. Vuosittaisen tulostavoitteiden ja tavoitteiden seuranta tapahtuu osana toiminnan ja talouden seurantaa.

Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelma Take

Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus ja sopeutusohjelman toteutumisesta ja vaikutuksista raportoidaan valtuustolle osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Ohjelmassa asetetut linjaukset ja toimenpiteet ohjaavat kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua, johtamista, resurssointia ja päätöksenteon valmistelua aina vuoteen 2025 saakka.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman ohjelmakausi päättyy vuoden 2025 loppuun. Ohjelman tavoitetasot ja toimenpiteet sisällytetään vuoden 2025 talouskehikseen ja taloussuunnitelmaan. Päätökset tehdään normaalin päätöksentekoprosessin mukaisesti.

Investointien seuranta

Investointiosassa määrärahojen ja tuloarvioiden seurantataso on sama kuin talousarvion sitovuustaso. Määrärahojen lisäksi seurataan valtuuston hyväksymän investointisuunnitelman toteutumista kokonaisuutena. Seurantarakenteen yhteydessä raportoidaan hankekohtaisesti investointisuunnitelman olennaisista poikkeamista, joita ennakoidaan tapahtuvan vuoden aikana. Päätöksensä erikseen nimetyistä hankkeista valtuusto päättää myös niiden kokonaiskustannusarvioista. Näissä tapahtuneista muutoksista on raportoitava seurannan yhteydessä.

11.1.3 Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet

11.1.3.1 Käyttösuunnitelmien laadinta ja tarkistaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio on muita kaupungin toimielimiä sitova toimintaohje. Kaupunginvaltuuston päättämät tehtävät, sitovat tavoitteet ja niiden toteuttamiseen myönnetty määrärahat ovat muutettavissa sitovuustasoltaan vain kaupunginvaltuuston päätöksellä mikäli päätösvaltaa ei ole delegoitu.

Käyttösuunnitelmat laaditaan valtuuston 4.12.2024 hyväksymän vuoden 2025 talousarvion mukaisiksi siten, että tulostavoitteiden toteutuminen varmistetaan. Samalla tarkistetaan määrärahojen ja tuloarvioiden jako tulosityksiköille. Käyttösuunnitelma tehdään sekä käyttö- ja talouden toiminnasta että investoinneista.

Talousarviovuoden aikana tarvittavat määrärahojen siirrot sitovuustason sisällä, palvelualueiden välillä, on vietävä lautakuntien käsiteltäväksi.

Määrärahojen jaossa kirjanpidon tileille on noudatettava laskentatunnistekartan tiliohjeistusta sekä talouspalveluiden asiasta antamaa erillistä ohjeistusta.

11.1.3.2 Henkilöstö, palkat

Palkat ja vakanssimuutokset

Kaikki henkilöstömenoihin tarkoitetut rahat sisältyvät käyttötalouden määrärahoihin. Toiminta ja talous tulee järjestää niin, että em. kustannukset voidaan hoitaa yksiköille talousarviossa ja/tai käyttösuunnitelmassa osoitetuilla määrärahoilla. Kaupunginhallitus käsittelee vuoden 2025 aikana perustettavien vakanssien perustamiset ja lakkauttamiset sekä päättävältänsä kuuluvat vakanssimuutokset valtuuston talousarviopäätöksen jälkeen joulukuussa tai tarvittaessa vuoden 2025 aikana.

11.1.3.3 Ohjeita eräiden toimintamenojen käytöstä

Kaupunginhallituksen määräraha

Kaupunginjohtaja päättää kaupunginhallituksen käyttömenojen käytöstä. Kaupungin johdon käyttö- ja edustusvarat jaetaan käyttösuunnitelmien laadinnan yhteydessä. Kaupunginjohtaja päättää valtuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajien järjestämistä edustustilaisuuksista.

Virkamatkat

Valtuuston, kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen jaostojen sekä kaupunginhallituksen asettamien toimikuntien ja niiden jäsenten virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginhallitus. Kiireellisissä tapauksissa edellä mainituista virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginjohtaja.

Lautakuntien, jaostojen ja niiden jäsenten ulkomaille suuntautuvista virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginhallitus lukuun ottamatta Ruotsiin ja Viroon suuntautuvia matkoja, joista päättää asianomainen lautakunta tai johtokunta. Kiireellisissä tapauksissa edellä mainituista virka- ja koulutusmatkoista päättää kaupunginjohtaja.

11.2 Liite 2: Kaupungin investointiohjelma ja investoinnit projekteittain

11.2.1 Kaupungin investointiohjelma vuoteen 2034, tulot

1000 EUR	ENN 2024	3 vuoden sitova ohjelma Taloussuunnitelmakausi			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
		2025	2026	2027							
Espoon kaupunki	4 753	7 340	4 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	1 000
Toimitilojen rakentamisen projektit	161	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uudisrakentaminen	161	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muu talonrakentaminen	161	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rahoitukselliset infraprojektit	3 700	5 000	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Peruskaupungin hankkeet	3 700	5 000	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Tuloa tuottavat	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Peruskunnallistekniikka	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Peruskunnallistekniikka kaupungin omat alueet	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Liikenteen toimivuus ja turvallisuus	2 700	4 000	1 000	-	-	-	-	-	-	-	-
Baanat ja seuturaitit	2 700	4 000	1 000	-	-	-	-	-	-	-	-
Baanat ja seuturaitit	2 700	4 000	1 000	-	-	-	-	-	-	-	-
Muut Investointiprojektit	891	2 340	2 340	2 340	2 340	2 340	2 340	2 340	2 340	2 340	-
Aineettomat investoinnit	791	840	840	840	840	840	840	840	840	840	-
Tietohallinto	791	840	840	840	840	840	840	840	840	840	-
Maa ja vesialueet	100	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	-

11.2.2 Kaupungin investointiohjelma vuoteen 2034, menot

		3 vuoden sitova ohjelma Taloussuunnitelmakausi										
1000 EUR	ENN 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Espoon kaupunki	351 206	355 342	359 373	360 600	328 071	263 414	208 947	196 023	186 760	179 296	159 240	
Toimitilojen rakentamisen projektit	94 582	79 339	88 158	101 010	107 284	68 792	27 000	17 765	12 160	14 450	8 000	
Uudisrakentaminen	85 582	69 339	78 158	94 010	100 284	61 792	20 000	10 765	5 160	7 450	1 000	
Elinvoiman tulosalue	6 060	17 063	36 404	42 100	28 500	10 000	-	-	-	-	1 000	
Kasvun ja oppimisen rakennukset	53 233	28 365	21 854	50 910	70 784	51 792	20 000	10 265	2 660	4 950	-	
Kaupunkiympäristön toimiala	200	2 591	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilapalvelut-liikelaitos	11 389	2 920	1 500	500	500	-	-	500	2 500	2 500	-	
Muu talonrakentaminen	14 700	18 400	18 400	500	500	0	-	-	-	-	-	
Perusparantaminen	9 000	10 000	10 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	
Rahoitukselliset infraprojektit	138 445	157 350	146 780	132 750	111 930	90 230	78 180	74 830	75 280	66 830	66 180	
Peruskaupungin hankkeet	82 500	110 050	107 130	87 530	65 880	47 580	44 080	41 030	40 230	35 230	34 780	
Strategiset maankäytön hankkeet	15 850	19 820	27 750	20 700	15 150	7 650	10 600	10 500	10 500	5 500	5 500	
Alueprojektit	14 550	19 020	27 350	20 300	15 150	7 650	10 600	10 500	10 500	5 500	5 500	
Leppävaara-projekti	9 200	11 500	8 500	4 800	2 500	100	100	-	-	-	-	
Kurttilan projektikohteet	-	400	3 500	2 000	100	-	-	-	-	-	-	
Espoon keskus-projekti	3 350	1 100	3 350	7 000	6 550	1 550	-	-	-	-	-	
Pohjois-Espoon pientaloalueet	-	4 020	10 000	5 000	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000	5 000	5 000	
Omatoimirakentamisen pientaloalueet	2 000	2 000	2 000	1 500	1 000	1 000	500	500	500	500	500	

1000 EUR	ENN 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Metron kehityskäytävä	1 300	800	400	400	-	-	-	-	-	-	-
Espoonlahden metrokeskus	900	400	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kivenlahden metrokeskus	400	400	400	400	-	-	-	-	-	-	-
Strategiset joukkoliikenteen hankkeet	29 200	43 400	34 400	26 400	14 400	-	-	-	-	-	-
Raide-Jokeri	400	400	400	400	400	-	-	-	-	-	-
Kaupunkirata	28 800	43 000	34 000	26 000	14 000	-	-	-	-	-	-
Kaupunkirata Leppävaara - Espoon keskus	-	34 000	24 000	16 000	6 000	-	-	-	-	-	-
Kaupunkirata Espoon keskus - Kauklahti	-	9 000	10 000	10 000	8 000	-	-	-	-	-	-
Tuloa tuottavat	5 855	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Peruskunnallistekniikka	5 855	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Peruskunnallistekniikka kaupungin omat alueet	5 855	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Toimintojen edellyttämät	1 990	2 150	2 000	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850
Tukitoiminnot	1 600	1 750	1 600	1 450	1 450	1 450	1 450	1 450	1 450	1 450	1 450
Kunnallistekniikka tukevien alueiden huolto	300	450	300	150	150	150	150	150	150	150	150
Kunnallistekniikan suunnittelu	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Maaperätutkimukset	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kaupungin muiden toimintojen edellyttämät	390	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400
Peruskunnallistekniikka toimintojen edellyttämät	390	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400
Korjausvelkaa alentavat	6 950	12 050	11 850	11 950	11 950	11 950	11 950	11 950	11 150	11 150	11 150
Katujen perusparantaminen	4 350	6 350	6 150	6 150	6 150	6 150	6 150	6 150	6 150	6 150	6 150
Kulutuserroksien uusiminen	3 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Rakenteiden parantaminen	850	850	650	650	650	650	650	650	650	650	650

1000 EUR	ENN 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Puistojen perusparantaminen	1 600	1 700	1 700	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 000	1 000	1 000
Puistojen ja raittien perusparantaminen	1 600	1 700	1 700	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 000	1 000	1 000
Siltojen perusparantaminen	1 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Siltojen perusparantaminen	1 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Liikenteen toimivuus ja turvallisuus	15 385	18 950	19 380	14 680	10 830	13 930	6 830	3 880	3 880	3 880	3 880
Maantiet	580	3 350	6 500	5 600	-	1 000	1 000	-	-	-	-
Nupurintie	-	-	-	-	-	1 000	1 000	-	-	-	-
Turuntie	200	3 000	4 000	2 600	-	-	-	-	-	-	-
Maanteiden melusteet	-	50	1 500	2 000	-	-	-	-	-	-	-
Vihdintie	380	300	1 000	1 000	-	-	-	-	-	-	-
Pääkadut	400	100	100	200	3 000	7 000	-	-	-	-	-
Espoonväylä	400	-	-	100	1 000	5 000	-	-	-	-	-
Kadut	655	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Katujen liikenteellinen toimivuus ja turvallisuus	655	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Baanat ja seuturaitit	8 300	9 100	6 000	3 000	3 000	1 100	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Baanat ja seuturaitit	8 300	9 100	6 000	3 000	3 000	1 100	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Joukkoliikenne	1 100	800	800	500	250	250	250	250	250	250	250
Joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantaminen	1 100	800	800	500	250	250	250	250	250	250	250
Liikenteen ohjaus ja valaistus	1 250	3 400	3 800	3 200	2 400	2 400	2 400	450	450	450	450
Liikenteen ohjaus	300	1 200	1 600	1 000	200	200	200	200	200	200	200
Liikenneturvallisuusjärjestelyt	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Erillinen katuvalaistus	750	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	50	50	50	50

1000 EUR	ENN 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Tulvasuojelu ja hulevesien hallinta	3 100	200	180	180	180	180	180	180	180	180	180
Tulvasuojelu ja hulevesien hallinta	3 100	200	180	180	180	180	180	180	180	180	180
Asukasviihtyisyyttä parantavat	7 270	9 680	7 750	7 950	7 700	8 200	8 850	8 850	8 850	8 850	8 400
Urheilupuistot	2 240	3 500	1 750	1 750	1 500	2 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Urheilupuistojen kunnallistekniikka	290	800	800	800	300	300	300	300	300	300	300
Urheilupuistot ja -keskukset	1 950	2 700	950	950	1 200	1 700	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700
Puistot ja raitit	1 630	2 080	1 900	2 100	2 100	2 100	1 750	1 750	1 750	1 750	1 300
Kotiseudun ulkoilupolut	300	700	800	800	800	800	450	450	450	450	-
Puistojen rakentaminen	1 150	1 180	1 000	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Ympäristön erityiskohteet	180	200	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Vanhoiden alueiden parantaminen	3 400	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
KTP-alueet	3 400	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100
Yksityisrahoitteiset hankkeet	42 745	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Taseyksiköiden hankkeet	13 200	17 300	9 650	15 220	16 050	12 650	4 100	3 800	5 050	1 600	1 400
Suurpellon taseyksikkö	2 500	2 100	1 000	520	2 850	3 900	2 500	800	1 550	600	400
Kaavojen I ja II infrastruktuuri	840	400	400	200	500	700	200	300	200	200	-
Kaavan III infrastruktuuri	300	800	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kaavojen IV ja V infrastruktuuri	1 260	800	500	300	550	1 200	1 300	300	550	200	200
Kaavan VI ja VII (Nygrannas) infrastruktuuri	100	100	100	20	1 800	2 000	1 000	200	800	200	200
Tapiolan taseyksikkö	9 700	15 200	8 650	14 700	13 200	8 750	1 600	3 000	3 500	1 000	1 000
Tapiolan keskusta	4 900	5 900	3 050	5 650	3 050	1 000	100	2 000	2 000	-	-
Jousenpuisto	100	100	50	-	-	-	-	-	-	-	-

1000 EUR	ENN 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Otaniemi ja Keilaniemi	4 700	8 800	4 550	8 850	10 050	7 750	1 500	1 000	1 500	1 000	1 000
Urheilupuiston taseyksikkö	1 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Urheilupuisto	1 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muut Investointiprojektit	118 179	118 653	124 435	126 840	108 857	104 392	103 767	103 428	99 320	98 016	85 060
Liikuntapaikkojen perusparantaminen	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416	1 416
Kuituverkkojen rakentaminen	500	500	300	300	300	300	300	300	-	-	-
Aineettomat investoinnit	12 708	10 390	9 040	8 340	7 440	6 390	5 840	5 840	5 840	5 840	-
Tietohallinto	12 708	10 390	9 040	8 340	7 440	6 390	5 840	5 840	5 840	5 840	-
Maa ja vesialueet	9 500	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	-
Koneet ja kalusto	11 817	10 560	8 250	12 628	11 910	8 590	8 700	8 700	5 750	5 750	5 750
Koneet ja laitteet Konsernihallinto	3 740	4 300	3 700	3 700	3 700	3 700	3 700	3 700	3 000	3 000	3 000
Koneet ja laitteet Logistiikka	2 900	3 200	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
IT-kehitysprojektit aineelliset	840	1 100	700	700	700	700	700	700	0	0	-
Koneet ja kalusto Elinvoima	2 610	2 930	2 295	4 774	4 894	2 150	2 150	2 150	2 100	2 100	2 100
Koneet ja kalusto Kulttuuriltk	1 030	1 010	1 095	3 374	3 494	1 050	1 050	1 050	1 000	1 000	1 000
Koneet ja kalusto Liikuntalautakunta	1 500	1 920	1 200	1 400	1 400	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
Koneet ja kalusto Elinkeino ja Työllisyyspalvelut	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koneet ja kalusto Kasvun ja oppimisen toimiala	4 817	2 680	1 605	3 504	2 666	2 090	2 200	2 200	-	-	-
Koneet ja kalusto Opetus- ja varhaiskasvatus ltk	4 627	2 570	1 555	2 764	2 506	1 990	2 100	2 100	-	-	-
Koneet ja kalusto Svenska rum ltk	190	110	50	740	160	100	100	100	-	-	-
Koneet ja kalusto Kaupunkiympäristön toimiala	650	650	650	650	650	650	650	650	650	650	650
Koneet ja kalusto Tekninen ltk	650	650	650	650	650	650	650	650	650	650	650

1000 EUR	ENN 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Osakkeet ja sijoitukset	82 238	90 787	100 429	99 156	82 791	82 696	82 511	82 172	81 314	80 010	77 894
Osakkeet ja sijoitukset Kaupunkiympäristön toimiala	82 238	90 787	100 429	99 156	82 791	82 696	82 511	82 172	81 314	80 010	77 894
Arvopaperit Kaupunkiympäristön toimiala	52 180	62 530	73 645	76 170	60 730	60 895	60 720	60 545	60 512	60 478	63 903
Osakkeet ja sijoitukset Tilapalvelut	22 458	21 497	19 349	18 351	18 046	18 046	18 046	18 046	17 377	16 107	13 991
Osakkeet ja sijoitukset Tapiola	7 600	6 760	4 010	1 210	590	330	320	156	0	0	-
Osakkeet ja sijoitukset Urheilupuisto	-	-	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	3 425	-

11.2.3 Toimitilahankkeet projekteittain

TOIMITILAINVESTOINNIT PROJEKTEITTAIN (1 000 EUR)

* = Toimialan priorisoimat uudet kohteet

Vihreä = Voimassa olevassa investointiohjelmassa oleva hanke

Sininen = Uusi hanke ohjelmassa

Projekti	Projektin nimi	Projektin lisätiedot	Kustannusarvio	Aikaisempi toteuma	Ennuste 2024	3 vuoden sitova ohjelma Taloussuunnitelmakausi			Alustavasti ajoitettuja kohteita						
						2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
PR30	UUDISRAKENTAMINEN		534 074	40 454	45 662	69 339	78 158	94 010	100 284	61 792	20 000	10 765	5 160	7 450	1 000
PR301	Elinvoiman tulosalue		147 214	6 087	6 060	17 063	36 404	42 100	28 500	10 000	0	0	0	0	1 000
PRH9713	Espoon kulttuurikeskus, Tapiola	Suunnitteluraha	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 000
PRH1394	Espoonlahden uimahalli *	Uudisrakennus	35 000	0	0	500	1 500	8 000	15 000	10 000	0	0	0	0	0
PRH9771	Kulttuurikeskuksen teatteri	Uudisrakennus	65 249	1 095	1 250	1 500	20 904	27 000	13 500	0	0	0	0	0	0
PRH7727	Oittaaan uimarannan pukutilat	Uudisrakennus	985	112	810	63	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH2597	Tapiolan uimahalli	Peruskorjaus ja laajennus	43 980	4 880	4 000	15 000	13 000	7 100	0	0	0	0	0	0	0
PRH9705	Telaniityn kentän huoltorakennus	Uudisrakennus	1 000	0	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PR303	Kasvun ja oppimisen toimiala		307 572	32 242	13 750	28 365	21 854	50 910	70 784	51 792	20 000	10 265	2 660	4 950	0
PR3030	Kasvun ja oppimisen rakennukset		245 412	32 242	13 750	28 365	21 694	47 910	61 784	31 792	0	265	2 660	4 950	0
PRH9100	Aamunkoiton päiväkot	Peruskorjaus	2 460	0	0	0	160	2 300	0	0	0	0	0	0	0
PRH10503	Degerbyntien päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	48	0	0	0	0	0
PRH9126	Finnoo / Djupsundsbackenin päiväkot *	Uudisrakennus	8 280	0	0	0	500	4 000	3 780	0	0	0	0	0	0
PRH8175	Hösmärinpuiston koulun muutos päiväkodiksi	Peruskorjaus	7 630	158	200	4 800	2 472	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH2421	Kalajärven koulu päiväkot ja nuorisotila	Uudisrakennus	45 049	29 820	9 000	4 300	1 900	25	4	0	0	0	0	0	0
PRH10020	Kivenlahden yhteisväestönsuoja, Kiviruukki	Käyttöoikeuden hankinta	4 500	0	0	0	0	4 500	0	0	0	0	0	0	0
PRH10742	Kuninkaantien lukio ja Keski-Espoon uimahalli	Lunastus	6 000	0	0	0	0	0	6 000	0	0	0	0	0	0

Projekti	Projektin nimi	Projektin lisätiedot	Kustannusarvio	Aikaisempi toteuma	Ennuste 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
PRH10504	Lansantien päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	48	0	0	0	0	0
PRH10455	Leppäsillan päiväkot	Peruskorjaus	2 464	0	200	1 264	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH10505	Lintulan siirtokelpoinen päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	48	0	0	0	0	0
PRH10441	Maakirjantien päiväkot (Suurpelto) *	Uudisrakennus	9 950	0	0	0	250	500	5 000	4 200	0	0	0	0	0
PRH9950	Mestarintunnelin kenttä	Kentän rakennustyö	1 000	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH8177	Niipperin päiväkot	Peruskorjaus	2 260	0	0	160	2 100	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH10169	Niipperin siirtokelpoinen koulu	Lunastus	685	0	0	0	0	685	0	0	0	0	0	0	0
PRH10448	Niipperin siirtokelpoinen liikuntasali	Lunastus	850	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	850	0
PRH9096	Olarin koulu *	Peruskorjaus ja laajennus	42 000	0	0	500	1 000	12 000	18 000	10 500	0	0	0	0	0
PRH9692	Postipuun koulu ja päiväkot *	Peruskorjaus ja laajennus	32 000	0	0	400	1 000	14 000	14 000	2 600	0	0	0	0	0
PRH2431	Saarnilaakson koulu *	Peruskorjaus ja laajennus	39 000	0	0	700	1 000	8 000	15 000	14 300	0	0	0	0	0
PRH8143	Sunan koulu	Peruskorjaus ja laajennus	22 000	118	1 550	13 000	7 332	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH10501	Taimitarhan siirtokelpoinen päiväkot	Lunastus	48	0	0	0	0	0	0	48	0	0	0	0	0
PRH9051	Tapiolan päiväkot	Peruskorjaus	4 900	2 140	2 300	460	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9110	Vallipuiston päiväkot	Uudisrakennus	6 486	6	500	1 100	2 980	1 900	0	0	0	0	0	0	0
PRH1075	Veräjäpellon koulun väistötilat	Lunastus	681	0	0	681	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9111	Westendipuiston päiväkot	Peruskorjaus ja laajennus	7 025	0	0	0	0	0	0	0	0	265	2 660	4 100	0
PR3040	Svenska rum koulu- ja päiväkotirakennukset		62 160		0	0	160	3 000	9 000	20 000	20 000	10 000	0	0	0
PRH9125	Mattlidens skolcentrum *	Peruskorjaus ja laajennus	60 000	0	0	0	0	1 000	9 000	20 000	20 000	10 000	0	0	0
PRH9112	Westends daghem	Peruskorjaus	2 160	0	0	0	160	2 000	0	0	0	0	0	0	0
PR310	Kaupunkiympäristön toimiala		2 900	109	200	2 591	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9117	Kaupunginpuutarhan puutyöhalli	Uudisrakennus	2 900	109	200	2 591	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Projekti	Projektin nimi	Projektin lisätiedot	Kustannusarvio	Aikaisempi toteuma	Ennuste 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
PR325	Tilapalvelut-liikelaitos		23 100	991	11 189	2 920	1 500	500	500	0	0	500	2 500	2 500	0
PRH1000122	Albergan kartanon päärakennus	Peruskorjaus	1 500	0	0	500	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH8301	Hyökyvuoren pysäköintilaitos	Uudisrakennus	13 030	991	10 539	1 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH1000164	Karhusaaren rakennukset	Peruskorjaus	2 600	0	600	500	500	500	500	0	0	0	0	0	0
PRH9151	Linja-autovarikko Mankkaa (Klovi)	Peruskorjaus	5 500	0	0	0	0	0	0	0	0	500	2 500	2 500	0
PRH10521	Olarin talvipuutarha ja nuorisotila	Peruskorjaus	470	0	50	420	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PR320	Muu talonrakentaminen		53 288	1 025	14 463	18 400	18 400	500	500	0	0	0	0	0	0
PRH1000059	Aurinkopaneelien jälkiasennukset	Useita kohteita	1 500	0	0	0	500	500	500	0	0	0	0	0	0
PRH9638	Elinkaarta jatkava investointi	Useita kohteita	26 500	0	8 500	9 000	9 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9642	Esisuunnittelu ja tutkimukset	Useita kohteita	3 389	0	889	1 500	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH1561	Espoolaistentalo	Suunnitteluraha	8 625	1 025	1 600	3 000	3 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9639	Hallinnon tilatehokkuuden parantaminen	Useita kohteita	900	0	300	300	300	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9637	Joukkoliikenteen pienkohteet	Useita kohteita	300	0	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9640	Siirtokelpoisten toimitilojen perustukset ja pihatyöt	Useita kohteita	2 000	0	500	500	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH10433	Sähköautojen latausinfra kohteissa	Useita kohteita	2 850	0	850	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9641	Takuuajan korjaukset ja viivästyneet maksuerät	Useita kohteita	2 774	0	774	1 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH9636	Toimitilojen muutos Koto, palveluverkkoselvitys	Useita kohteita	3 150	0	650	1 500	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
PRH10166	VIRVE 2.0	Useita kohteita	1 300	0	300	500	500	0	0	0	0	0	0	0	0

	Projektin lisätiedot	Kustannusarvio	Aikaisempi toteuma	En-nuste 2024	Taloussuunnitelmavuosi									
					2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
YHTIÖHANKKEET		133 692	52 172	5 430	7 330	23 630	23 630	21 500	0	0	0	0	0	0
Espoonlahden terveysasema	Peruskorjaus	15 200	7 160	5 280	2 760	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Matinkylän lukio ja liikuntahalli	Uudisrakennus	45 612	45 012	150	150	150	150	0	0	0	0	0	0	0
Tapiolan stadion ja pysäköintilaitos	Uudisrakennus	72 880	0	0	4 420	23 480	23 480	21 500	0	0	0	0	0	0
UUDISRAKENTAMINEN + YHTIÖHANKKEET YHTEENSÄ		667 766	92 626	51 092	76 669	101 788	117 640	121 784	61 792	20 000	10 765	5 160	7 450	1 000
PERUSPARANTAMINEN		85 000		9 000	10 000	10 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000

Vuoden 2025 talousarvioneuvottelulisäyksiin sisältyneet kirjaukset TTS-kauden 2025-2027 jälkeiseen tilannekuvaan.

Lisätään seuraavat päiväkotij- ja koulukohteet investointiohjelmaan alkamaan viimeistään 2028,:

- Niittykummun korvaava päiväkoti,
- Keran uusi yläkoulu, päiväkoti ja nuorisotila,
- Otaniemen uusi päiväkoti,
- Saunalahden uusi päiväkoti,
- Finnoonkartanon yhtenäinen peruskoulu, päiväkoti ja nuorisotila,
- Kiltaveljenmäen päiväkoti (Espoon keskus),
- Kiviruukin ensimmäinen päiväkoti

Yllä mainittujen kohteiden investointikustannusarvio yhteensä n. 130 Me.

Toteuttaminen edellyttää kaavamuutoksia ja väistötiloja, joihin liittyviä kustannuksia ei ole huomioitu.

Lisätään investointiohjelmaan 13 päiväkotia ja investointi Tapiolan yläkoulukapasiteetin varmistamiseksi siten, että hankkeet ovat valmiita viimeistään 2035.

Päiväkotikohteita tarvitaan suuralueille seuraavasti:

- 1 kpl Leppävaaraan,
- 3 kpl Tapiolaan,
- 2 kpl Matinkylä-Olariin,
- 5 kpl Espoonlahteen,
- 1 kpl Kauklahteen
- 1 kpl Pohjois-Espooseen.

Yllä mainittujen kohteiden investointikustannusarvio yhteensä n. 116 Me.

Toteuttaminen edellyttää kaavamuutoksia ja väistötiloja, joihin liittyviä kustannuksia ei ole huomioitu.

VUOKRA-, LEASING ym malleilla toteutettavat hankkeet	2024-2034	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Aarnivalkean moduulikoulu	5 550	679	679	679	679	679	625	340	340	340	340	170
Aarnivalkean koulun liikuntatila	1 800			200	200	200	200	200	200	200	200	200
Espoolaistentalo VUOKRA	28 710						4 785	4 785	4 785	4 785	4 785	4 785
Espoonlahden aluekirjasto	11 099	1 009	1 009	1 009	1 009	1 009	1 009	1 009	1 009	1 009	1 009	1 009
Friisilän siirtokelpoinen päiväkotia	4 470	554	554	554	554	554	350	300	300	300	300	150
Haukilahden lukion lisätilat	1 782	297	297	297	297	297	297					
Hösmärin päiväkodin korvaavat vuokratilat	6 120			360	720	720	720	720	720	720	720	720
Jupperin koulun siirtokelpoinen rakennus 1	684	152	152	152	152	76						
Jupperin koulun siirtokelpoinen rakennus 2	2 196	488	488	488	488	244						
Jupperin päiväkodin siirtokelpoinen rakennus	2 360	472	472	472	472	472						
Karhusuon koulun 2. ja 3. vaihe	17 699	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609
Keran siirtokelpoinen päiväkotia	3 475	463	463	463	463	463	463	463	234			

VUOKRA-, LEASING ym malleilla toteutettavat hankkeet	2024-2034	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Kivimiehen koulu ja päiväkot	17 578	1 598	1 598	1 598	1 598	1 598	1 598	1 598	1 598	1 598	1 598	1 598
Kivimiehen koulu, vaihe 2	8 184	744	744	744	744	744	744	744	744	744	744	744
Lasinpuhaltajan päiväkot	1 776	401	321	240	240	240	240	94				
Laurinlahden koulu ja uusi päiväkot	17 500							3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Leppävaaran asukaspuisto	675			75	75	75	75	75	75	75	75	75
Leppävaaran lukion lisätilat Metropolialta Karaportista	700	121	193	193	193							
Leppävaaran lukion väistötilat	18 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700
Leppävaaran siirtokelpoinen päiväkot	5 800	700	700	700	700	600	500	500	500	500	400	
Leppävaaran tilapäiset kuljettajataukotilat Sellon laajennustyön aikana	200		50	50	50	50						
Leppävaaran urheilupuiston puku ja huoltotilat (Kameleonten)	1 628	138	149	149	149	149	149	149	149	149	149	149
Länsi-Espoon lukio (Kiviruukin alue) *	24 472				2 128	3 192	3 192	3 192	3 192	3 192	3 192	3 192
Majurinkulman päiväkot	5 255	671	671	671	671	671	380	380	380	380	380	
Matinkylän urheilupuiston puku- ja huoltotilat (jäärheilu-keskus)	1 188	108	108	108	108	108	108	108	108	108	108	108
Mattlidens daghem, Esbo arbis	5 670			630	630	630	630	630	630	630	630	630
Metropolia AMK Karaportti	2 139	713	713	713								
Niipperin siirtokelpoinen koulu	2 032	567	567	567	331							
Niipperin siirtokelpoinen liikuntasali	1 832	182	200	200	200	200	200	200	200	200	50	
Niittykummun uusi päiväkot	5 357	487	487	487	487	487	487	487	487	487	487	487
Otaniemi, Tekniikantie 15, LU-hyvinvointialueen tilat	-3 228	-807	-807	-807	-807							
Otaniemi, Tekniikantie 15, toimisto	21 895	4 591	4 591	4 591	4 591	2 505	171	171	171	171	171	171
Otaniemi, Tietotie 6, lukio	34 573	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143
Painiityn siirtokelpoinen päiväkot	3 835	442	442	442	442	442	345	315	315	315	315	20

VUOKRA-, LEASING ym malleilla toteutettavat hankkeet	2024-2034	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Rödsks skolanin siirtokelpoinen koulu 2	1 228	188	188	188	188	188	188	100				
TE25-muutoksen myötä valtiolta Espoolle siirtyvät tilat	11 730		1 173	1 173	1 173	1 173	1 173	1 173	1 173	1 173	1 173	1 173
Uusikummun 2-vaihe, liikuntatilat	8 547	777	777	777	777	777	777	777	777	777	777	777
Uusikummun koulu	23 177	2 107	2 107	2 107	2 107	2 107	2 107	2 107	2 107	2 107	2 107	2 107
YTVH Jupperin koulun uudisrakennus ja päiväkotikirjasto kokonaisuus	9 646					742	1 484	1 484	1 484	1 484	1 484	1 484
YTVH Kurttilan koulu	8 268					636	1 272	1 272	1 272	1 272	1 272	1 272
YTVH Olarin 2 päiväkotia *	7 155				477	954	954	954	954	954	954	954
	333 457	24 294	25 538	26 722	28 738	29 434	31 675	34 279	33 856	33 622	33 372	31 927

PROJEKTIYHTIÖMALLI (PPP)	2024-2034	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Kilon koulu ja päiväkotikirjasto	18 260	1 660	1 660	1 660	1 660	1 660	1 660	1 660	1 660	1 660	1 660	1 660
Nauriskasken koulu	10 670	970	970	970	970	970	970	970	970	970	970	970
Nöykkiönniityn päiväkotikirjasto	4 620	420	420	420	420	420	420	420	420	420	420	420
Perkkaan koulu	17 710	1 610	1 610	1 610	1 610	1 610	1 610	1 610	1 610	1 610	1 610	1 610
Perkkaan päiväkotikirjasto	6 380	580	580	580	580	580	580	580	580	580	580	580
Pohjois-Tapiolan koulu	18 590	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690
PPP-hankkeiden muutosfasiliteettivaraus	2 970	270	270	270	270	270	270	270	270	270	270	270
Tähtiniityn koulu	9 900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
	89 100	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100

MERKITTÄVIMMÄT SELVITYSKOHEET	Kohdetyyppi	Tehtävätyyppi	Käyttäjätöimiala
Aarnivalkean koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Eestinkallion koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Esbo centrum daghem	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Espoon kaupungin museon kokoelmakeskus	erikoishanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Etelä-Espoon bussivarikko (Hyljetien korvaaja)	muu investointhanke	Uudisrakennus	Kyt
Finnoon merellisen ulkoilun tukikohta	muu investointhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Finnoon kartanon yhtenäinen peruskoulu, päiväkotit ja nuorisotilat	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Glims kävijäkeskus	muu investointhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Hansavalkaman kentän huoltorakennus	muu investointhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Holmanpuiston koulu ja päiväkotit	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Kannusillanmäki Toimistotalo (Kauppatalo)	muu investointhanke	Peruskorjaus	Elinvoima
Karamzinin koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Karaniityn uusi koulu ja päiväkotit	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Keran uusi yläkoulu, päiväkotit ja nuorisotilat	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Kiltaveljenmäen päiväkotit (Espoon keskus)	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Kivenlahden kentän huoltorakennus	muu investointhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Kiviruokin yhtenäinen peruskoulu ja päiväkotit	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Kyläsepän koulu	koulu- ja päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Latokaskenniityn urheilupuiston puku- ja huoltotilat	muu investointhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Leppävaaran kampus, Laurean peruskorjaus	kouluhanke	Peruskorjaus	Kyt
Leppävaaran kampus, lukio	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Leppävaaran kampus, Metropolian tilat	kouluhanke	Uudisrakennus	Kyt
Leppävaaran keskusta-alueen päiväkotit	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Leppävaaran stadion	muu investointhanke	Peruskorjaus	Elinvoima

Lillklob teatteri	erikoishanke	Peruskorjaus	Elinvoima
Lintumetsän koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Lippajärven päiväkot	päiväkotihanke	Siirtokelpoisen siirto, perustus- ja pihatyöt	Koto
Lähterannan koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Mankkaan koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Koto
Niittykummun korvaava päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Niittykummun koulu	kouluhanke	Peruskorjaus	Kyt
Nöykkiön koulu	kouluhanke	Peruskorjaus ja laajennus	Koto
Opinmäki II / Pienten Opinmäki	kouluhanke	Laajennus	Koto
Otaniemen uusi päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Perkkaan asukaspuisto	erikoishanke	Siirtokelpoisen siirto, perustus- ja pihatyöt	Koto
Perusmäen koulu	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Saunalahden uusi päiväkot	päiväkotihanke	Uudisrakennus	Koto
Säterinmetsän koulu	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Säterinniityn kentän huoltorakennus	muu investoinhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Taiteiden talo	muu investoinhanke	Uudisrakennus	Elinvoima
Tapiolan jääpuutarhan pukutilat	muu investoinhanke	Siirtokelpoisen siirto, perustus- ja pihatyöt	Elinvoima
Teatteri Hevosenkentä (Juhannusmäki)	muu investoinhanke	Peruskorjaus	Elinvoima
Toppelundin koulu	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto
Träskändan kartano	muu investoinhanke	Peruskorjaus	Kyt
Vanttilan koulu	kouluhanke	Laajennus	Koto
Viiskorven koulu	kouluhanke	Uudisrakennus	Koto

PYSÄKÖINTIYHTIÖT

Useita uusia pysäköintiyhtiöitä pääosin Länsimetron jatkon Finnoon asemaseudulle. Erilaisia toteutusmuotoja, monessa kaupunki rakennuttaa ja rahoittaa rakennusvaiheen ja omistaa yhtiöt alkuvaiheessa. Kaupungin omistusosuus ja rahoitusvastuu vähenee, kun pysäköintipaikkoja myydään alueen rakentuessa. Kaupunki jää omistajaksi velvoite- ja asiakaspaikkojen sekä liityntäpysäköinnin osalta.

Investointikustannukset vuosina 2025-2034 yhteensä noin 104 milj. euroa.